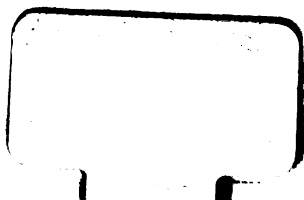

UC-NRLF
$B 181 311

SEAL OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
LET THERE BE LIGHT
1868

Livingstone Porter

Litomyšl, Bohemia

December 13, 1927

Apologie druhá

STAVŮV KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO,

tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí spůsobou přijímajících,

která, roku 1618

na

ospravedlnění Čechův před Evropou

od týchž pánův stavův v českém i německém jazyku tiskem vydaná, nyní opět k poučení a oslavení milého národa našeho na světlo vychází

péčí

Václava Šuberta,
evangelického faráře v Krabšicích pod Řípem.

S přílohami.

P. V.

V Praze 1862.
Tisk a sklad Karla Seyfrieda.

Čechové!

Shlídněte se v zrcadle minulosti!

Jedním z nejmocnějších činitelův na dědičné roli národův jest zajisté církev a její zájmy. Bez církve a zájmův jejích jest život národní a politický světáctvím, soběctvím, holým materialismem, plazícím se v prachu co červ bez směru a vědomí. Nemají-li snahy národní a politické základu v životě náboženském, v církvi a nebo církvích, zůstanou bez ducha, bez pružnosti, bez posvěcení. Církev a její zájmy posvěcují city a tužby národův, i působí, že se tito povznášejí k ideám vyšším, svatým a věčným. Pročež musí také každému pravému národovci záležeti na tom, aby zájmové církevní byli spolu zájmy národními, aneb jinými slovy, aby církev neměla a nemohla míti zájmův takových, kteříž by národu a jeho úloze na odpor neb na ujmu byli. Pravá církev, jakovou sobě v idei

myslíme, ovšem zájmův protinárodních ani míti nemůže, jelikož to, co nejvyšším jest cílem a posledním koncem všech pravých a poctivých snah národních, jest spolu cílem a úlohou církve, aby totiž vedla národ k jasnému poznání pravdy a k Bohu, aby jej povznášela nad hmotu k životu vyššímu, k svobodě, k dokonalosti, k spasení. Než tato pravá církev, pokud se v skutečnosti jeví, jest společností lidskou, jejížto údové netoliko přirozeným křehkostem podrobeni jsou, nýbrž často i zúmyslných poklesků̊v se dopouštějí. A tu bývá, že tákovíto slabí i všelijak zúmyslně chybující lidé své osobní zájmy vědomě neb nevědomě nad zájmy církevní staví, a tudíž své choutky, svá přání a svůj prospěch za prospěch církve vydávají. Tu se pak ovšem nalezá, že takový soběcký církví zastřený zájem na záhubu národa směřuje.

Tvrdíme tedy ještě jednou, že pravý národovec o to hlavně pečovati a k tomu se snažiti musí, aby zájmové církve se zájmy národa nikdy sobě na odpor nebyli ani býti nemohli. Neboť z odporu jich pochází nutná záhuba. Žalostný toho příklad nalezáme zejmena v dějinách vlasti naší. Kdož nezná řád jezovitův? Tito synové Loyolovi zajisté k tomu cíli sestoupili se v „svaté tovaryšstvo Ježíšovo“, aby co mohutní sloupové církev římskou podpírali. Než zájmové církve j e j i c h stáli zájmům národa českého, jako vůbec k a ž d é n á r o d n í c í r k v i, přímo a dokonce na odpor. An tito co náhončí církve římské

a moci papežské národ český k Římu upoutati hleděli, kázal rozum a prospěch aby se Čechové z všezachvátné moci jeho co nejdříve a z cela vybavili. Bylo jim tu vesti boj ustavičný, boj tuhý, boj na život a na smrt. Jezovité, v pravém smyslu slova z Říma na nás vyslaní žoldnéřové, měli dokonati dílo, kteréž upálením Jana Husa dne 6. Července 1415 započalo, po celých dvě stě let brzo zjevně brzo tajně, však stejným úsilím, proti zájmům našim národním, náboženským totiž a politickým svobodám, v Čechách a na Moravě se konalo, avšak vždy o svornost a statečnost naši se rozbíjelo. Fanatické hordy, ode všech stran na Čechy vysílané, prchaly před českými cepy co plaché šelmy, a kde jim času na outěk nestačilo, musely zmrviti krví svou nivy naše.

Shledavše nepřátelé, že násilím cizozemcův zvítěziti nemohou, jali se rozdělovati a slabiti síly naše, štváti Čecha na Čecha. Což když se jim zdařilo a když už viděli (jak tehdáž psal jezovita páter Gregorius Rumer z Pasova páteru Vilémovi Lamormainovi, rektoru jezovitské koleje v Štýrském Hradci), „že nebyla ještě nikdy větší příležitost k odnětí Čechům všech privilegií a svobod jejich, kteréž jsou na zkázu náboženství (totiž římského), dáno znamení ku práci poslední — katovské. Zájmy církve římské hubily národ český.

Národ náš klesl v hrob. Nikoli však bez kšaftu. Zanechal nám zprávu křesťanského života a utrpení

svého, — zprávu, kteráž svědčí o nevině jeho před světem, kteráž žaluje na oukladné a ukrutné katany jeho před Bohem a před lidmi.

A hle! den vzkříšení umučeného drahého národa našeho nastává. Volno nám nyní čísti i jeho kšaft, — knihu, kterouž tuto obecenstvu podávám.

Jako mnoho jiných kněh českých nalezá se i tato v jezovitském seznamu kněh zapovězených (Index bohemicorum librorum prohibitorum), jsouc zvláštní hvězdičkou na upálení vyznačena. Pročež se také jen velmi málo exemplářův zachovalo. Vydána byla ponejprv a naposledy od stavův království českého pod obojí v českém i německém jazyku léta 1618, po známé katastrofě, když pověstní nástrojové jezovitův Slavata a Martinic z oken hradu pražského vyhozeni byli, — na ospravedlnění před Evropou.

Obsahujeť vedle dějepisného vylíčení poměrův církevních v koruně české až do roku 1618, zvláště pak rozdílných a nesnesitelných nátiskův, kteří se straně pod obojí v provozování náboženství návodem a ouklady jezovitův dáli, přes 140 příloh původních, druhu nejrozmanitějšího, listin a výtahův z nich, pocházejících od vladařův domácích i cizích, od sněmův zemských, stavův, měst, obcí, jednotlivých osob, jak strany národní tak i jezovitské, kteréžto listiny i tu zvláštní cenu do sebe mají, že nám sloužiti mohou za vzor písemnictví věku tehdejšího, — tak zvaného zlatého, kde ještě města Litoměřice, Oustí nad Labem, Most, Hroby, Broumov atd. v drahé naší mateřštině

stížnosti své na pány defensory, vzory to šlechty národní, vznášeli.

Jest to poslední ohlas národní politiky české, poslední stenání s oukladnou smrtí zápasícího národa.

Podávaje knihu tuto co drahé dědictví otcův obecenstvu našemu, cítím se povinna, vřelé díky vzdáti příteli svému p. Václavu Bambasovi za jeho v tomto podniknutí mně poskytnutou laskavou pomoc.

V Krábšicích pod Řípem dne 4. Května 1862.

Václav Šubert.

Seznam příloh,

k druhé apologii stavův království českého pod obojí připojených.

Druhá Apologie Stavův pod Obojí v království Českém.

Jakož jsou všickni tří stavové království českého, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající, a ke konfessí české se přiznávající, v předešlé Apologii své při závěrce o tom se ohlásili, že jsou na tom, ještě i další svou Apologii a omluvu dle uznané potřeby přede vším světem učiniti, i ačkoli pro povinné J. M. C. ušetření dosavad tím prodléváno, a aby těm zašlým neřestem mírnými prostředky (v kterýchž, jak J M. C. hned z počátku s milostivým ohlášením, že ráčí chtíti znamenité a vzácné osoby k spokojení toho všeho za komisaře nařiditi, se pronésti, tak i Jich milosti slavní kurfirstové svaté říše z křesťanské citelnosti sami ukázati ráčili) zpomoženo býti mohlo, toho žádostivě se znamenitým toužením očekáváno bylo: však poznávaje, že nepřátelé týchž stavův a rušitelé pokoje a obecného dobrého netoliko dotčenému milostivému J. M. C. a Jich milostí kurfirstův upřímnému mínění cestu všelijak, aby průchodu svého míti nemohlo, obmyslně zastupují, ale také se vší pilností se na to vynasnažovati nepřestávají, aby vždy více a více při J. M C. též stavy zošklivili, a jak při J. M. C. tak i při jiných slavných potentátích a takměř všech křesťanských blízkých i dalekých národech a zemích je v to domnění, jako by pod zástěrou náboženství nějakých proměn a novot vyhledávati, a tím svým předsevzetím mnohých znamenitých těžkých výstupkův na urážku důstojnosti J. M. C., krále a pána svého, se dopustiti měli, uvedli: z důležité a nevyhnutelné potřeby, pro lepší těm věcem vyrozumění, a dokonalejší proti těm zlostným a převrátlivým utrhačům jich stavův

očištění, obšírnější o tom o všem zpráva učiněna býti musí. Pročež čeho předešle pro krátkosť času i jiné příčiny pominuto jest, to se tuto zjevně a výslovně, jakž na ten čas potřebí, vůbec všechněm tohoto světa potentátům, i jiným všelijakého důstojenství, stavu, řádu a povolání [illegible] ozuje a jako před oči předkládá:

I. Že to vše, co koli v té věci od dotčených stavův posavád předsevzato jest, pro znamenité a veliké, jim v náboženství jejich křesťanském činěné, nesnesitelné útisky a příkoří z donucené potřeby a nouze, pro ujití budoucího horšího zlého, státi se muselo.

II. Že na žádné novoty neb proměny, k urážce důstojnosti J. M. královské, od nich nikdy ani myšleno nebylo.

Kdež předně není nevědomo, že v zemi této od starodávna obyvatelé dvojího rozdílného náboženství byli a jsou posavad, z nichž jedni pod jednou a druzí pod obojí se jmenují. Za kterouž příčinou jest to hned tam za starých let zřízením zemským (N. 1.) vyměřeno: Co se víry dotýče, pod jednou způsobou a pod oběma, aby se neutiskali, než spolu byli za jednoho člověka, jako dobří přátelé; strana strany aby nehaněla, a jedna druhé ku potupě nic nemalovala ani malovati nedávala.

Což jsou předkové jich stavův obojí strany i s potomky a budoucími svými zdržeti, a při témž zřízení a svolení zůstati a státi na časy budoucí přiřkli.

Král také, Jeho milost, při korunování svém (N. 2.) všem stavům veřejně, bez rozdílu náboženství, přisáhati a je při jich řádech, právích, privilegiích, výsadách, svobodách a spravedlivostech, i starých chvalitebných obyčejích zachovávati se zavazovati ráčil.

Vedle čehož od předkův stavův pod obojí i od strany pod jednou, jakožto k spoluoudům a krevním přátelům jejich, všech

časův všelijaká náležitá šetrnost jest zachována bývala, a posavád se zachovává.

A ačkoli mnohem větší počet i moc a síla tycliž stavův pod obojí jest nežli strany pod jednou, však nikdy od nich na protržení již připomenutého zřízení zemského, proti též straně pod jednou, co by k jakému jí ublížení sloužiti mohlo, před se bráno nebylo: nebo byli, jak předkové jich stavův pod obojí tak i oni sami, v té naději postaveni, že se od strany pod jednou podlé společného, obě strany stejně vážícího závazku s podobným potkají.

Jakož pak není pochybné, že větší díl z týchž stavův pod jednou, obzvláště kteří jsou lidé upřímní, Pána Boha na pozoru mající, a více se na obecné všeho království dobré nežli na nějaké zlé náruživosti ohledající, vždycky se stavy pod obojí dobře mínili a míní: však nic méně všech časův byli někteří z též strany pod jednou, kteříž z nezřízené jakés horlivosti bez umění, a jiní ze zlosti, ty, kdož pod obojí byli, skrze rozmanité úlisky a sužování na svou stranu a k náboženství pod jednou přivésti se vynasnažovali, a tudy k znamenitým do 20 let trvajícím válkám a krve prolití (jakž toho posavad kalich a meč na kostele Matky Boží před Týnem, v starém městě pražském, na znamení toho, že svobodného užívání druhé částky velebné svátosti večeře Páně mečem dobýváno býti muselo, památka zůstává) příčinu dávali a k tomu přivedli, že jsou stavové pod obojí v tom opatření svého proti nim při Jich milostech, králích svých, vyhledávali, jakož jsou také od slavné paměti císaře Zikmunda (N. 3.) v letu 1435. na to, aby v těch místech, v kterýchž toho času přijímání pod obojí spůsobou se zachovávalo, pro vyhnutí nesnázím žádný pod jednou trpěn nebyl, jistého majestátu dosáhli. Pražané pak i jiným zvláštním majestátem (N. 4.) to sobě utvrzeno měli.

Vedle čehož, jak v pražských tak i jiných městech, kdo koli městského práva žádal, vždycky především na to, jakého jest náboženství, tázán býval, a pokudž jest se k náboženství

pod obojí přihlásil, a dále svého pořádného na svět zplození a poctivého chování náležité vysvědčení ukázal, tu teprv mu práva městského udělováno, a jinak nic. Kterýžto obyčej od týchž časův takměř po všech městech stále bez protržení se zachovával, a žádný pod jednou za měštěnína se nepřijímal. A když jezuité před ne tak dávnými lety do království tohoto beze všeho stavův povolení se vloudili, a v starém městě pražském slavnou kolej (v níž by nerei-li lidé takoví pošmourní ale i knížata a králové residencí svou býti mohli) sobě zarazili, ti za slavné paměti císaře Maximiliana k tomu přivedli, že na přímluvu tehdejšího nejvyššího kancléře Vratislava z Pernštejna atd. (N. 5.) Šebestian Agrikola, náboženství pod jednou, v letu 1570. ponejprv městského práva v starém městě užil, a po té v letu 1579. císařským rychtářem učiněn. A za slavné paměti císaře Rudolfa v letu 1599. Jan Šeferín, kterýž od náboženství pod obojí odpadl, do rady v novém městě pražském dosazen byl, ježto před tím netoliko v radě v tom jednom i druhém městě žádný pod jednou nesedával, ale ani jeden měštěnín jiného náboženství než pod obojí se nenacházel. Od toho pak času v kolikas málo letech toho jest dovedeno, že v každém tom městě veliký počet osob pod jednou v radě sedá, a ty nejpřednější úřady a místa mají, a teď teprv přede dvěma lety Hendrich Libštejnský z Kolovrat, tehdáž hejtman nového města pražského, ze statut a kněh obecních téhož města (pravě, že by poručení J. M. C. takové býti mělo) ten artikul (N. 6.) že na radě sedati mají domácí měšťané, u víře a náboženství se svatou českou vírou pod obojí se srovnávající, a svátosti večeře Páně pod obojí užívající, vymazati dal. Kteréhožto nespůsobu a všetečnosti, měl-li jest se, po již dosaženém majestátu na svobodné provozování náboženství pod obojí, proti jejich zvláštním svobodám a výsadám dopustiti, to každý spravedlnost milující souditi může. Než útiskům v náboženství ani těmi majestáty strana pod obojí před stranou pod jednou se

vyhnouti nemohli, nýbrž po mnohých nesnázích opět se s nimi smířili a prostředkováním Jich M. králův českých jisté smlouvy pro bezpečnost svou se vší stranou pod jednou činiti, až potomně leta 1512. na obecném sněmě, aby jedna strana druhé u víře více neutiskovala a nehaněla; též svrchu připomenuté, za starých let zřízené, právo sobě jako obnoviti, a dotčené smlouvy i jich obou stran k nim přiznání deskami zemskými památnými sobě zapsati dáti museli. Ale ani tak proti zlosti některých z též strany pod jednou nezískali: nebo vždycky, obzvláštně od těch let, jak dotčená tvárnonábožná řehola jezuitská do království tohoto uvedena byla, lidé mezi nimi se nacházeli, kteříž pošedše ze školy též řeholy, a hned počátky literního umění tím jedovatým a všem královstvím, zemím a obcem vysoce škodlivým jejich učením opojeni byvše, násilí právu, zřízení zemskému, smlouvám i svědomím lidským činili, lidi pod obojí vězením i jinak k náboženství svému nutili; anobrž ten výklad zřízení zemskému a přísaze královské (N. 7.), jako by to jedno ani druhé na stavy pod obojí se nevztahovalo, činiti směli, tak že nebozí předkové jejich, za slavné paměti císaře Ferdinanda i císaře Maximiliana, časté stížnosti Jich M. o to podávati a lepšího opatření svého v tom vyhledávati donuceni byli. Pročež z milosti Pána Boha všemohoucího při J. M. C. Ferdinandovi (ačkoli z počátku panování J. M. mnohé útisky snášeli, zvláště kněží z jednoty bratrské, kteříž pro schválení konfessí jejich od theologův wittenberských a jiných křesťanských církví toho času z Čech vypověděni, však potom zase přijati byli) ochrance a defensory zvláštní obdrželi. Potom při J. M. C. Maximilianovi, slavné paměti, to objednali, že kompaktata bazilejská (kteráž všelijakých roztržek mezi stavy příčinou byla, a ku kterýmž, když v ně na onen čas vyslaní stavův českých obmyslně uvedeni byli, mnozí se strany pod obojí i hned tehdáž přistoupiti nechtěli) v letu 1567. (N. 9.) na obecném sněmě zrušena a z privilegií zemských vypuštěna, potom také v letu 1575. stavové při konfessí své J. M. C. po-

dané zůstavení, a že se jim žádné více překážky v náboženství jejich díti nemá, vysokými císařskými slovy ubezpečeni (N. 128.), i jisté osoby ze všech tří stavův s milostivým povolením J. M. C. obyčejem starobylým (N. 10.) za defensory k spravování kněžstva a náboženství pod obojí na témž sněmě zvoleny a zřízeny jsou. Než netrvalo to na dlouze. Nebo hned brzo, ještě za živobytí J. M. C. stavové mnohé překážky sobě v tom činěné měli (N. 129.). Po smrti pak císaře Maximiliána rozmanitými praktikami z dotčeného defensorství vyvedeni byli. A za tím všelijak se to obmýšlelo, aby zase pod dotčená kompaktata, již pry vyzdvižená a dokonce zrušená, a pod správu arcibiskupa pražského uvedeni býti mohli. Za tou příčinou kněžstvu pod obojí, kteréž arcibiskup světil, těžká přísaha (N. 12.) se vydávala, kterouž vyznávali, že všemu tomu, čemu římská církev, jejíž hlavou jest papež, věří, že se ženiti nebudou, a že večeře Páně pod jednou (poněvadž Kristus v každé hostii jest celý, s tělem i s duší) jest tak mnoho jako pod obojí, jakž to od Zbinka Berky, tehdejšího arcibiskupa, i vůbec k vytištění dáno jest. Kteří pak z týchž kněží pod obojí, buď v městech pražských neb jinde, takové přísahy vykonati nechtěli, ti z far vytiskováni a k tomu ještě i trestáni bývali. Až i k tomu přišlo, že vyšším stavům z kanceláře české od leta 1591, nejedna poručení přísná vycházela, s těžkou domluvou, že na svých farách kněží, k augsburské konfessi se přiznávajících, chovati smí, a takové kněžstvo na farách svých trpí, kteréž se kompaktáty starými nespravuje; an že se na tuž konfessí augsburskou, jakožto v tomto království nikdy nepřijatou, novou, neznámou a přespolní, ani zřízení zemské, ani královská přísaha nevztahuje. A to vše se dálo na smyšlená vznášení téhož arcibiskupa pražského Zbinka Berky a kněze Jiřího Bartholda Pontana, probošta. Když pak na též tak tuhá poručení ti, jichž docházela, odpovědi své dávali, a dotčeného kněžstva svého zastávavše, žádné však o zrušení častopsaných kompaktát zmínky nečinili, domnívali

se nepřátelé pokoje, že snad žádného více v živobytu nepozůstává, kdo by jakou toho povědomost měl: i dali J. M. C. tu i omylnou zprávu, že strana pod obojí jest povinna kompaktaty se spravovati. A v létu 1602. navedli J. M. C. na to, aby jisté mandáty na hradě a po městech pražských, skrze herolty, se znamenitou slávou a s trubači, na kněží bratrské (jmenujíce je ze zlosti Pikharty) a posluchače jich, s obnovením majestátu krále Vladislava publikovati dáti ráčil, kterýmiž pod titulem bratří (na kteréž se však majestát krále Vladislava nevztahoval, nýbrž toliko na samé Pikharty, o nichž Eneáš Sylvius [v kap. 41.], Hájek [list 389.] a jiní historikové zmínku činí, vydán byl, aniž podlé něho proti nim v exekuci kráčeno bylo, jakž se to z nejednoch psaní krále Vladislava, nejvyšších úředníkův a soudcův zemských, i jiných, proti těm, kteříž některé osoby ze stavův pro to naříkali, podnes vynachází) všickni pod obojí, kompaktaty a kněžstvem arcibiskupským se neřídící, za kacíře a odřezance vůbec provoláni byli, a všeho práva i ochrany královské, jako by horší nežli židé, a méně poctiví nežli ti nejopovrženější, kteří obcem v exekuci právní ukládají, lidé byli, se odsuzovali. A podlé toho i nejedni osobám stavu panského, rytířského i městského, byvše od nich buď z dluhův nebo z čehokoli jiného před pořádné soudy poháněni nebo obsíláni, tím se, že jim právo neslouží, hájili a odpovídati nechtěli. Pročež když k létu následujícímu 1603. J. M. C. stavům sněm rozepsati a pomoci od nich proti Turku žádati ráčil, znamenitě sobě se strany dotčených mandátův stavové stěžovali, a ze společného snešení jistou suplikací k J. M. C. o to sepsali, za kterouž příčinou Vácslav z Budova, že jest to k žádosti stavův na sněmě od nich přednášel, byv obeslán na kancelář, jest od nejvyššího kancléře Zděnka z Lobkovic, v přítomnosti Štěpána Jiřího ze Sternberka, tehdáž presidenta komory české, vzat na závazek, s tou při tom pohrůžkou, več mu to J. M. C. obrátiti ráčí, že jest proti mandátu J. M. C. dobře uváženému mluviti směl, toho aby očekával.

Když pak on Jeho milosti císařské svou poníženou o tom správu ve spisu podal, ráčil jest J. M. C. skrze před jmenovaného Štěpána Jiřího ze Sternberka, posavad v živobytu zůstávajícího, k němu se v tom milostivě ohlásiti, že jak se stavy tak s ním dobře a milostivě spokojen býti a sobě to oblibovati ráčí, že jsou se stavové o spomožení jich stížnostem k J. M. C. utekli. Odkudž patrné jest, že ti všickni nátiskové se strany náboženství, kteří jsou se po všecky časy straně pod obojí dáli, ne od králův českých, milostivé stavův vrchnosti, nežli od zlých rad a rušitelův pokoje a obecného dobrého, pod jmenem a titulem Jich milostí pocházeli. Kterýchž když vždy se umenšovati nechtělo, nýbrž den ode dne více a více (N. 14.) přibývalo, nevědouce již stavové žádného jiného k spomožení těm věcem prostředku, na sněmě obecném, leta 1608 (N. 15.) k ponděľku po neděli Exaudi rozepsaném, při slavné paměti J. M. C. Rudolfovi, tehdejšímu králi a pánu svém, toho vyhledávali: aby od J. M. C. jistým majestátem proti všem těm, kteříž by jim v svobodném provozování náboženství jejich křesťanského překážeti chtěli, opatřeni býti mohli.

Ale i tu někteří se strany pod jednou nástrojové jezuitští všeliké léčky jim v to metali, je samé mezi sebou rozdvojiti, a (Jeho milosti císařské od toho odrazujíce) všelijak jim cestu k dojití toho zastupovati usilovali.

Nebo přivedše nejprvé k tomu, že při témž sněmu takového majestátu nedosáhli, nýbrž jim toho do nejprvnějšího sněmu, ke čtvrtku před svatým Martinem téhož léta 1608 od J. M. C. i hned týmž sněmem jmenovaného a položeného odloženo bylo, za tím i toho dovedli, že týž sněm, ke čtvrtku před svatým Martinem položený, také k odložení přišel, a opět jiný sněm ke dni úternímu po obrácení svatého Pavla na víru křesťanskou, léta 1609 od J. M. C. rozepsán, a pod tím administrátorovi a kněžím pod obojí z kanceláře české (an správa kněžstva kanceláři nikdá nenáležela) jistá instrukci (N. 16.) proti znamenitému, od J. M. C. dotčeným sněmem leta

1608 stavům v témž učiněnému opatření, na velikou ujmu svobody náboženství pod obojí, vydána byla. Když jsou se pak stavové k témuž posléz jmenovanému sněmu u velikém počtu sjeli, a mnoho neděl v městech pražských (téhož svého opatření v příčině náboženství při J. M. C. stále vyhledávajíce) se zdržovali, tak jim v tom překážku činili, že, aniž by čeho nejmenšího na témž sněmě za tak dlouhý čas vyřízeno bylo, týž sněm na poručení J. M. C. dokonce vzdán a stavové rozpuštěni byli.

Pročež jsou k Jeho milosti králi uherskému, nynějšímu pánu svému, a k Jich milostem kurfirstům svaté říše o přímluvu v té věci k J. M. C. skrze jisté k jednomu každému z Jich milostí ze všech tří stavův vyslané se utéci museli, a hned tehdáž také na témž sněmě sjezd do Prahy, k vzetí zprávy od týchž vyslaných svých, když by se navrátili, a k dálšímu toho všeho považení, sobě položili.

Kdež dostavše takových přímluv (N. 17. 18. 19. 20. 21. 22.) od Jeho milosti královské i od jiných kurfirstův a knížat, J. M. C. jsou je k rukoum odvedli, a dosti pracně k tomu přivedli, že jest J. M. C. opět sněm obecní ke dni pondělnímu po neděli, jež slove Rogate, jinak křížové, téhož léta 1609. mandáty (N. 23.) svými královskými rozepsati, a v týchž mandátích vůbec vyšlých toho zjevně doložiti dáti ráčil, že při témž sněmu ten artikul o náboženství k zavření, na místě a konci postavení, do proposicí sněmovní položiti, a kterak by všickni i jeden každý obzvláštně, jak strana pod jednou tak i pod obojí, kteří se ke konfessí, J. M. C. předešle od stavův pod obojí podané, přiznávají, náboženství své beze všech překážek a útiskův ode všech lidí, buď duchovních nebo světských, vykonávati mohli, je v tom náležitě opatřiti chtíti ráčí. A však i při témž sněmu velmi obmyslně jest s týmiž stavy pod obojí zacházeno (mezi tím pak opět z kanceláře Pražanům všech tří měst pražských, též akademii pod obojí, proti výš připomenutému, sněmem leta 1608, ano i již dotčeným mandátem od

J. M. C. stavům danému opatření skrze dekrety [N. 24], aby s processí chodili, poručenou, a toliko slibnými slovy, nepotvrzených závěšenými, ukojeni býti měli. Až teprv když jsou s velikou prací, nemenší obtížností, a s vynaložením několika sto tisíc (mimo to, co potomně obzvláštně J. M. C. po dosažení nížepsaného majestátu, na prokázaný vděčnosti, od nich poddaně svoleno i odvedeno jest) v dosti prodlouženém času, totiž téhož léta 1609 ve čtvrtek po sv. Prokopu (když Pán Bůh srdce J. M. C. od těch zlých a lstných rádcův odvrátil a k udělení stavům téhož majestátu nakloniti ráčil) jest sobě takový majestát (N. 25.) od J. M. C. pod pečetí a podpisem posavad trvajícího nejvyššího purkrabí pražského (poněvadž jest nejvyšší kancléř Zdeněk z Lobkovic, jemužto z povinnosti náleželo, téhož majestátu podle J. M. C. podepsati nechtěl), a Pavla Michny, vyjednali, a k rukoum svým odeslaný měli. V kterémž J. M. C. ráčí předně dotčené sjednocené stavy pod obojí za své věrné a poslušné poddané, pod milostivou ochranu J. M. ke všem řádům, právům a svobodám království tohoto náležící, na kteréž se královská J. M. povinnost; práva a zřízení zemská vztahují, vyhlašovati a dále toho dokládati, že prohledajíc jakožto k očtěným znamenitým přímluvám (tak) i k mnohým a snažným prosbám týchž stavův, též mnohým věrným a platným od nich J. M. v skutku prokázaným službám, s dobrým rozmyslem, jistým vědomím, mocí královskou v Čechách, s radou nejvyšších úředníkův, soudců zemských a rad svých, je stavy pod obojí týmž majestátem takto opatrovati ráčí.

Poněvadž strana pod jednou v tomto království náboženství své volně a svobodně provozuje, a strana pod obojí, k níž konfessí české se přiznávající, jim v tom mezi sebou překážky neb vyměření nečiní, aby tedy v tom rovnost zachována býti mohla, protož že jim k tomu povolujem moc

a právo dávati ráčí, aby i často dotčení sjednocení stavové pod obojí, jakž stav panský, rytířský, tak i Pražané, horníci a jiná města, s lidmi poddanými jich, a summou všickni, kteříž se koli k dotčené konfessí české, někdy slavné paměti císaři Maximiliánovi při sněmu obecném léta 1575 a nyní znova J. M. podané, přiznali a přiznávají, žádného nevymiňujíce, tolikéž náboženství své pod obojí, podlé též konfessí a svého mezi sebou učiněného porovnání a sjednocení, volně a svobodně, všudy a na všelikém místě, provozovati a vykonávati, při víře a náboženství svém, též i při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest anebo od nich nařízen bude, pokojně zanecháni býti mohli, a to až do křesťanského obecného porovnání o náboženství v svaté říši.

Dáleji také, že týmž stavům pod obojí tuto zvláštní milost činiti a jim všem třem stavům pod obojí, k též konfessí se přiznávajícím, konsistoř pražskou dolejší v moc a opatrování jejich zase dávati, a k tomu milostivě povolovati ráčí, aby tíž sjednocení stavové pod obojí touž konsistoř kněžstvem svým, podlé též konfessí a snešení svého, obnoviti, a též kněžstvo, jak české tak německé, podlé ní říditi dáti, a nebo řízené na své kolatury, bez všelijaké překážky arcibiskupa pražského a nebo kohož koli jiného, dosazovati, přijímati, nicméně i akademii pražskou, od starodávna straně pod obojí náležící, muži hodnými a učenými osazovati, dobré chvalitebné řády nařizovati, a nad tím obojím z prostředku svého jisté osoby za defensory neb obhájce nařiditi mohli.

Jestliže by kdo také z týchž sjednocených všech tří stavův tohoto království pod obojí, mimo ty kostely a chrámy, jichž v držení jsou a kteréž jim prvé náleží (při nichž že pokojně zůstavení a zanecháni býti mají) ještě buď v městech, v městečkách, vesnicích a kde koli jinde, chtěl nebo chtěli více chrámův neb kostelův k Boží službě, a neb také školy pro vy-

učování mládeže vystavěli dáli: to jakož stav panský, rytířský tak Pražané, horníci i jiná města, všickni společně i jedenkaždý obzvláštně že volně a svobodně každého času učiniti moci bude a budou, bez překážky každého člověka všelikteraké. A jakož v nejedněch městech královských i Její milosti císařové, jakožto králové české, z obojího náboženství, totiž pod jednou a jich pod obojí, pospolu bydlí: protož že tomu obzvláštně chtíti a v tom poroučeti ráčí, aby pro zachování lásky a svornosti každá strana náboženství své volně provozovala, kněžími svými se řídila a spravovala, a jedna strana druhé v jejím náboženství a řádích žádného vyměřování nečinila, provozování náboženství, mrtvých těl v kostelích a na hřbitovech pochovávání a zvonění nebránila.

Také že již po ten den žádný, jak z vyšších svobodných stavův, tak ani města, městečka i také sedlský lid, od vrchností svých, ani žádného jiného, duchovního ani světského člověka, nemají a nemá od svého náboženství odtiskován a k náboženství strany druhé mocí, ani nižádným vymyšleným spůsobem přinucován býti; Přiříkajíc J. M. C. slovem svým královským, že ti všickni tří stavové království českého pod obojí, k též konfessí se přiznávající, nynější i budoucí potomci jich, při tom při všem, což se svrchu píše, od J. M. C., dědicův Jeho milosti, i budoucích králův českých, z úplna v celosti, bez přerušení, zůstaveni a chránění býti mají: nebo že je také J. M. C. v tom ve všem při tom pokoji, v svaté říši o náboženství, jenž Religionsfried slove, učiněném, zůstavovati a zanechávati ráčí; v čemž že se jim nemá od J. M. C., dědicův Jeho milosti, a budoucích králův českých, ani od žádného jiného duchovního ani světského člověka překážky žádné činiti, na časy budoucí a věčné.

A proti tomu výš dotčenému, o náboženství učiněnému pokoji, a jich stavův pod obojí od J. M. C. bývšímu opatření, že žádná poručení, a nic takového, což by jim v čem nejmenším překážku a neb změnění toho učiniti mohlo, od

J. M. C., dědicův Jeho milosti, a budoucích králův českých, ani od žádného jiného vycházeti ani přijímáno býti nemá, a byť pak i vyšlo neb od koho kolí přijato bylo, tedy že nemá to moci žádné míti, ani v té věci co, buď právně a nebo bez práva, více souzeno a neb vyřknuto býti, — přikazujíc všem nejvyšším úředníkům, soudcům zemským a radám svým, též všem stavům a obyvatelům tohoto království, tehdejším i budoucím, aby je, pány, rytířstvo, Pražany, horníky i všecka města, všecky stavy tohoto království, se všemi lidmi, poddanými jich, a summou všecku stranu pod obojí, k též konfessi české se přiznávající, při tom J. M. C. opatření a majestátu, ve všech jeho artikulích, zněních a sentencích, zůstavili a chránili, žádných jim o tom překážek nečinice, ani komu činiti nedopouštějíce, pod uvarováním hněvu a nemilosti J. M. C.; a kdož by se čeho toho koli, buď z duchovních a neb světských lidí, k přerušení toho majestátu dopustil, že má a povinen býti ráčí J. M. C. s dědici a budoucími králi českými, a se stavy tohoto království, k takovému každému, jakožto rušiteli obecného dobrého pokoje, hleděti, a stavy při tom chrániti a obhajovati, tak a tím vším způsobem, jakž artikul v zřízení zemském o obhajování země, řádu a práva vyměřuje. (Potuď jsou slova majestátu.)

Nic méně, mimo již připomenutý majestát, ráčil jest J. M. C. se všemi třemi stavy tohoto království obzvláštně na témž sněmě (N. 26.) obecném na tom se snésti, a k tomu milostivě povoliti, aby též všickni tři sjednocení stavové pod obojí, ke konfessí české se přiznávající, mohli defensorům od nich nařízeným tu moc dáti, aby týž defensorové na to na všecko, co se náboženství jich stavův pod obojí, též opatrování konsistoře a akademie dotýče, kterak by to vše v dobrém a pokojném řádu státi mohlo, dobrý pozor dávali, a byla-li by kdy jaká potřeba, mezi nimi, stranou pod obojí, samými co nařizovati, pokojiti neb k nápravě přivozovati, to aby beze vší překážky nezaneprázdňujíce tím J. M. C. učinili, i také byla-li

by toho potřeba, k tomu nejvyšší úředníky, soudce zemské a rady J. M. C. soudu dvorského a komorního, též jiné J. M. C. české rady, toliko pod obojí, k též konfessi české se přiznávající, a k tomu z každého kraje do šesti osob z obce, že všech tří stavův pod obojí v rovném počtu, k uvážení a na místě postavení týchž věcí, do měst pražských povolali, s nimi to uvážili a k nápravě přivedli.

A nemohli-li by v tom počtu čeho sami na místě postaviti a k nápravě přivésti, že mají tu věc k nejprvé příštímu obecnému sněmu odložiti, a při témž sněmě to strana pod obojí, k též konfessi české se přiznávající, sami mezi sebou s větším počtem obce, kteříž by se tehdáž k sněmu sjeli, uvažovati, zavříti a na místě a konci postaviti, v čemž se jim od J. M. královské, budoucích králův českých, ani od strany pod jednou, žádná překážka činiti nemá. Než jestliže by mezi stranou pod jednou a stranou pod obojí o věci případné, náboženství jich se dotýkající, jaký odpor vznikl, tak že by osoba osobu z duchovních neb světských lidí pro náboženství haněla a potupovala, aneb jeden druhému desátky a platy k faře jeho spravedlivě náležící zdržoval, ve faru a kolaturu jeho se vkládal, anebo při provozování jeho náboženství jakou koli překážku neb utiskování, proti často dotčenému majestátu a pokojování mezi stranou pod jednou a pod obojí, při tom sněmu učiněnému, činil, aby o také útisky a odpory případné nebylo potřebí vždycky sněmu pokládati, ráčil jest Jeho Milost císařská, se všemi třemi stavy, milostivě na tom se snésti, a za právo ustanoviti, bylo-li by komu se strany pod obojí od koho se strany pod jednou co ublíženo neb zadržáno, aby defensorové, od strany pod obojí volení, uvážíce nejprvé takovou případnou věc s nejvyššími úředníky, soudci zemskými a radami J. M. C. soudu komorního, též osobami z obce, vše pod obojí, kteréž by k tomu ze všech krajův v témž počtu, jakž svrchu dotčeno, obeslali, to na J. M. C. vznésli, a za

opatření dědili, a J. M. C. že ráčí míti ihned, ty strany, jichž by se dotýkalo, na hrad pražský do soudné světnice, kdež se soudové zemští držívají, ode dne vznešení na J. M. C. k šesti nedělím sročiti, relací o vedení svědkův ke dskám zemským učiniti, a to soud pořádný osaditi, ku kterémužto soudu aby dvanácte osob se strany pod obojí, kteříž by od defensorův a nejvyšších úředníkův a soudcův zemských a rad J. M. C. soudu dvorského a komorního a těch osob z obce k tomu obeslaných voleni byli a druhých dvanácte osob se strany pod jednou, kteréž by strana pod jednou ze stavův tohoto království ze sebe volili, na to zasedli, a stranám jistý den jmenovali, a nedavše těm šesti nedělím projíti, strany vyslyšeli, a spravedlivým rozsudkem o takové výš dotčené případné věci konec učinili. K tomu pak soudu ti, kteří by prvé k úřadům svým přísahy a povinnosti neměli, že přísahu zvláštní činiti, a jiní na své předešlé povinnosti souditi mají, — tak jakž též snešení sněmovní to v sobě šíř obsahuje.

A tu i hned také na témž sněmu stavové pod obojí se stranou pod jednou, jak by se jedni k druhým v tom ve všem chovati měli, jsou se mezi sebou (N. 27.) porovnali.

Což vše pro budoucí toho jistotu a větší jedné i druhé strany bezpečnost na zvláštní relací sněmovní (N. 28.) ve dsky zemské vloženo a vepsáno jest.

Odkudž byla naděje, že žádný tak snadně se o to nepokusí, aby to, co jsou všickni stavové společně na sněmu obecném (jakž se nadpisuje) za právo ustanovili, i král znamenitě potvrdil, rušiti, zřízením obecním pohrdnouti, a tudy důstojnost královskou potupiti směl.

Však našli se, kteří je stavy v té naději zmýlili, a to přede všemi titíž, o nichž svrchu zmínka učiněna jest, nástrojové jezovitští, z nichž někteří hned z počátku, jak dotčeného majestátu královského, (nejvyšší kancléř a tehdejší sekretář Mencelius) a porovnání (též nejvyšší kancléř Slavata a Sme-

čanský) obecného, též amnestie anebo opatření (N. 29.) stavův pod obojí proti tehdáž nařízené defensí, podepsati, tak ani když ve dsky zemské kladeno bylo, podlé jiných stavův (Slavata a Smečanský) království tohoto z obojí strany k relací sněmovní (jakž za řád a právo jest) se přiznati nechtěli, a tudy patrně na sobě znáti dali, že týž majestát a dotčené porovnání skrze své praktiky k zrušení přivésti v úmyslu mají, a na to se všelijak vynasnažovati budou, jakž toho sami jezuité (jimiž jsou se také oni tehdáž, že jim k tomu neradí, vymlouvali) dotvrzují, když psáti (N. 30.) smí, jako by ten majestát proto nedostatečný býti směl, že ode všech, jimž to náleželo, podepsán není.

Což když stavové znamenali, také i hned tehdáž tu na sněmě u přítomnosti jejich zjevně protestovali (N. 31.): Přišlo-li by kdy k tomu, že by se někdo a neb někteří proti majestátu, straně pod obojí od J. M. C. danému, a proti tomu porovnání postavovati chtěli, tedy že by se k těm osobám, kteréž se těch podpisův zbraňovali v amnestii, a k relacím přiznávati nechtěli, jakožto k nepřátelům pokoje a svornosti hleděti muselo. K tomu také, jakž jest na tom zůstáno, když by mezi stranou pod jednou a pod obojí v případných věcech jaké nedorozumění bylo, a jedné straně od druhé skrácení se dálo, aby 12 soudcův pod jednou a 12 pod obojí k rozeznání té pře zvoleno bylo, že v počtu těch soudců trpěni býti nemají, ale oni byli tak zavilí, že jsou, opovážívše se toho všeho, na to se vydali, aby raději krále, pána svého, a království toto se všemi obyvateli jeho i sami sebe v největší nebezpečenství i k dokonalé zkáze a záhubě přivedli, nežli od zlého předsevzetí svého na nehet ustoupili. Protož postupovali v tom tak, jakž od výš připomenutých mistrův svých jezuitův (kteříž, aby tím lepší přístup k nim míti mohli, i za rektory školy své je volívali) tomu každodenně vyučováni bývali. Kdež předně, co jest tím lidem pasovským

(N. 32.) i hned brzo po dosaženém výše dotčeném majestátu verbovaným (kterýž po tom přes všecka J. M. C. slavné paměti, a podlé J. M. i nejvyšších úředníkův zemských pod znamenitými velkými závazky činěná zaslibování do království tohoto, až následovně i do měst Pražských, měvše jisté srozumění s některými osobami přespolními i domácími římského náboženství, (kteříž jim v tom věrně pomahali), sem mocně vpadl, tyranství své mordováním, pálením a loupeží nad stavy a statky jich provozoval, města Krumlova, Budějovic, Tábora, Berouna, malé strany, i postoupně hradu pražského, v němž toho času koruna a jiné klenoty i privilegia zemská zůstávaly, se zmocnili) míněno, to jednomu každému, obzvláštně těch pohrůžek, kteréž se od mnohých osob, náboženství pod jednou, straně pod obojí před tím dály, povědomému, vystihnouti snadné bylo.

O slavné paměti císaři Rudolfovi za příčinou svrchu psaného majestátu, stavům pod obojí daného, dosti špinavě mluvili, zapomněvše se netoliko nad oním Božským přikázaním: „Kníželi lidu svého nebudeš zlořečiti“ ale i nad tím propověděním pohanským, že mrtví nemají než v dobrém připomínáni býti, — týž majestát lotrovským majestátem jmenovali, — stranu pod obojí, netoliko proti témuž majestátu (v němž za ty, na kteréž se povinnost královská a zřízení zemská vztahují, vyhlášení jsou) krále, ale i Boha (směvše praviti, že jednoho ani druhého nemají) odříkali, na nejvýš haněli, za kacíře, zatracence, proti vrchnostem se pozdvihující, a kněží jejich za nepořádně svěcené, lidi podvodné a mordéře duší lidských (kterýmž by do kostelův vcházeti, ani veřejí aneb prahu kostela se dotýkati nenáleželo) do pekla k věčnému zatracení odsuzovali, — služby Boží a kázaní jejich za věci podvodné pokládali, — knihy záduším mocně brali, je pálili, — o velebné svátosti, kterouž též kněží pod obojí lidu Božímu přisluhují, že není hodna aby na zemi zdvižena byla, rouhavě mluvili, — lidi v městech

svobodných stavu třetího, i na panstvích J. M. C. a Její milosti císařové, též poddané své, od starodávna na paměť lidskou kněžími pod obojí z dolejší konsistoře (kteříž po tom majestátu na svobodné provozování náboženství, stavům a všem obyvatelům království tohoto pod obojí daném, přihlásivše se ke konfessí české, a jsouce od stavův hned tehdáž na sněmě pod ochranu přijati, aby také téhož opatření užíti mohli, jisté donativum příkladem stavův ze sebe sebravše Jeho milosti císařské je odvedli, a to od nich přijato bylo: někteří pak i zvláštní privilegia, dávno před tím majestátem vyšlá, na to měli) od náboženství pod obojí utiskovali, kostely stavěti a vystavených k službám Božím, jakož i hřbitovův nově koupených užívati bránili, klíče od nich brali, zapečeťovali. Když se doma modlili a zpívali, že hlavy mezi nohama míti budou, hrozili, pod zámyslem politickým za příčinou náboženství do vězení dávali, a toho jim, chtí-li propuštěni býti, aby přestoupili, podávali. Kteří přestupovali, ty propouštěli, do předních úřadův sázeli, při zpovědi, že dobrovolně přestupují, k přísaze nutili, a aby přestupovali, jim to uplacovali. Jiné Pánu Bohu věrnější do vůle své vězeli, vyprodávati se poroučeli, vypovídali. Lidem ženiti a vdávati se jinak, leč přestoupili a pod jednou přijímali, nedopouštěli, a jich z gruntův ani spravedlností propouštěti nechtěli. A které propouštěli, činili to s tou výminkou, pokudž by v náboženství pod jednou nezůstali, aby jim listové zhostní nic platni nebyli. Jiným, aby dítky své kněžím pod obojí křtíti ani oddávati nedávali, jimi se spravovali, též k poslouchání slova Božího a užívání svátosti večeře Páně k nim nechodili, desátkův jim neodvozovali, pod jistými pokutami zapovídali. Kdo na kázaní do kostela pod obojí šel, od osoby po mnoha kopách pokuty brali, ke kolaturám pod jednou je obracovali, k processím, ofěrám i jiným ceremoniím bezděk nutili, a na penězích tolikéž pokutovali. V čemž v městech pražských této opatrnosti užili, že císařští rychtářové a úřední osoby pod jednou processí velikonoční při kostelích

pod obojí sobě zamyslili, a k nim se vespolek, i některé odpolu pod obojí, zvávali, mezi pod obojí se pletli, a tudy do předešlých ceremonií, proti zpovědi a řádům církevním stavův pod obojí, lid obecný přivozovali, a mezi stranou pod obojí roztržitost způsobiti se snažili. Jakož pak i o to se pokoušeli směli, aby kolatury a fary v městech pražských z moci defensorův a obcí městských vyňali, kdežto mnohé kněží z předních far k tomu nabádali, aby se z poslušenství konsistoře a defensorův vytrhli, novou konsistoř sobě zarazili, pod správu arcibiskupa pražského se poddali, od něho podruhé se ordinovati dali, a tudy stavy a konsistoř pražskou o majestát, kterýž na konsistoř pražskou zejmena svědčí, připraviti chtěli (neb kdyby při osadách kněží arcibiskupští byli, kdo by konsistoř stavův v Praze vychovával?), — a v tom Klezl, kancléř, a Michna nejvíce pracovali, měvše již s předními osobami úřadu staroměstského srozumění, kteříž k tomu opravdově napomahati, kdyby bylo dále k čemu přišlo, hotovi byli. K tomu cíli předešlí císařští rychtářové po městech pražských pod obojí, lidé dobře zachovalí a domácích práv povědomí, téhož úřadu, bez vší příčiny, jsou zbaveni, a na nižší úřady dosazeni. K tomu cíli jiní, nevšickni jednostejně hodní, náboženství pod jednou, na místo oněch k tomu obráni, a těm instrukcí nová (kterouž všem osadám pod obojí všecka nadání všech kostelův, kapel a oltářův svých, in originali jim ukazovati se ponoučí, a při nich nad nadáními a službami těmi, ku kterýmž taková nadání se stala, ruku držeti nařizuje, nic méně všelijaká shromáždění osad, bez vůle a přítomnosti jich, zapovídají) z kanceláře české vydána, podlé kteréž také jest od týchž císařských rychtářův postupováno, a od hejtmanův i úřadu městského jim k tomu cesta připravována. K tomu cíli při některých osadách, kteréž všecky jsou pod obojí, za úředníky a kostelníky osoby pod jednou nařízeny. K tomu cíli rychtáři staroměstskému, aby se defensorům a konsistorianům, podlé starobylého obyčeje, k exekucí právem svým nepropůjčoval, zapověděno.

Sebrali pak těch kněží již do dvanácti, kteříž sobě supplikací k J. M. C. o to sformovali, a v ní se (v domě Pavla Michny, kterýž ji jak předně kardinálovi Klezlovi, tak potom i na kancelář podal) jeden po druhém, jak kdy kterého na to namluviti mohli, podpisovali. Ale jak jest toho nejpřednější z nich, kterýž se administratorem býti strojil, jmenovitě kněz Matouš Padšuda, farář svatohavelský, před smrtí svou, když mu se svědomí pohnulo, zažíval, a jak těžce s velikým úpěním a naříkáním nad svým proti Bohu a stavům v tom se prohřešením a pokání horlivé činěním umíral, to jest těm, kteří při smrti jeho byli, jak duchovním tak světským lidem, dobře vědomo.

Do měst pod obojí handlovati, a do nich věci potřebné vézti i prodávati zhajovali.

Plat kněžím pod obojí, z obecních peněz od starodávna vycházející, dávati, též platův komorních, ke kostelům pod obojí dskami zemskými zjištěných, platiti nechtěli: kdo z nich upomínali, ty se schodův shazovati porončeli, — ježto proti tomu stavové pod obojí lidi, poddané své, téhož náboženství, neohlédajíce se na to, že své vlastní kněží mají a jim platiti musí, k odvozování zúplna desátkův k farám pod jednou přidržovali.

K náboženství pod jednou přinucovali, a ty, kdož od téhož náboženství, poznavše pravdu, odstoupili, na ulicích jako zločince jímali, do těžkých vězení dávali, a pryč, aby se žádného ku pomoci dovolati nemohli, zavozovali.

Proti tomu když kterého pod obojí na svou stranu převedli, s tím heraltovali, na kazatelnice a do kostelův, jako za divadlo straně pod obojí, slavně uvozovali, ano i ty zločince na smrt odsouzené, když kterého převedli, zaslouženého trestání pro to samé, aby jiné tudy k náboženství své mu vyzískati mohli, zprošťovali.

Kněží a správce i žákovstvo školní pod obojí vyzdvihovali, a jiné pod jednou na fary, ku kterýmž osadní všecko pod obojí náleželi, mocí dosazovali, kteříž jakými ctnostmi ozdo-

beni, jak nepříkladní, leniví, ospalí, chlípní, svárliví, lakomí a lehkého svědomí (pod jednou i pod obojí, jak kdo chtěl, přisluhujíce) byli, pro uspoření času se šířiti nebude.

Na fary a kolatury jejich vlastní se potahovali, i ty, kteréž ve dskách zemských měli, jim odnímali, a kdo by se tomu na odpor stavěti chtěl, ty z města mrskati, nosy a uši jim řezati veleli.

Ve školách, kdež obojího náboženství na plat obecní officialové od starodávna se vychovávali, a mládež každá svému náboženství obzvláštně, jinému pak umění liternímu společně se vyučovala, toho více nedopouštěli.

Straně pod obojí v příčině věcí záduších a nadání kostelních přístup ke dskám zastupovali, sami sobě odpustky papežské a věci do desk nenáležící kladli.

Neoddávané manžele od kněžstva jejich za nepořádné, a dítky od nich nekřtěné za pankharty vyhlašovali. Děti rodičův pod obojí, v živobytu zůstávajích, ovšem sirotky, mocně, proti vůli jejich, vyzdvihovali, k jezuitům do školy dávali, a k náboženství pod jednou rozmanitými spůsoby, až i trestáním nutili.

Do měst pod jednou osob pod obojí za měšťany přijímati, žádných zápisův, křtův a oddavkův jim příti nechtěli, a mrtvých těl v kostelích a na hřbitovích pochovávati a jim zvoniti nedali: nýbrž těla mrtvá, jako kacířská a mezi katolíky odpočívati nehodná, z hrobův vykopávali a jinam vynášeli, čehož se ani od Turkův a jiných pohanův neděje, aby těly křesťanskými mrtvými z těch míst, kdež jednou pohřbena jsou, hýbati měli. Též hrobové kamení předkův poctivých rytířských osob vyzdvihovali. Ježto naproti tomu do těch měst, v nichž prvé žádného pod jednou nebývalo, nemálo osob pod jednou dosti lehkých, a za tím hned také i do úřadů beze všeho pozoru na právo městské (A. 25.) mocí, přidržením jich k tomu vě-

zením nasázeli, a stavové pod obojí nikdy jim žádných pohřbův, ani jiných služeb křesťanských v kostelích svých nezhajovali.

Impressorové aby žádných nových kněh, leč by je prvé J. M. C., a v nepřítomnosti J. M. místodržícím do kanceláře české ukázali a přednesli, a odtud k tomu dovoleno bylo, netiskli, proti jistému snešení sněmovnímu zapovídali: své pak straně všelijaké spisy proti straně pod obojí, plné pohrůžek, kaceřování, a netoliko svědomí, pravdy duchovní, ale i poctivosti světské a hrdel odsuzování, tisknouti dopouštěli.

Aniž to mělo svůj původ z lidí nějakých obecných, na jejichž řeči, spisy a činy by se zvláštně ohledati potřebí nebylo; nýbrž co kněží a děkanové, neb jiní vyšší (N. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39.) na potupu vší strany pod obojí, na kázaních i jinde mluvili, psali neb vůbec tisknouti dali, k tomu preláti, opatové, až i arcibiskup (N. 40. 41. 42. 43. 44. 45.) netoliko povolovali, ale i vlastními psaními svými toho dolíčovali. A co tito činili, to nejvyšší úředníci a soudcové zemští, místodržící J. M. C. a rady komory se strany pod jednou, kterýmž podle povinnosti jich to zastavovati náleželo, schvalovali, ano i jinými poručeními sami jim v tom nápomocni byli, jakž vznešení a stížnosti těch, jimž se to dálo (N. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56 57. 58. 59. 60.), defensorům ve spisích podávané, to vše v sobě, i mnoho jiného více, šíř obsahují a zavírají.

Kteřížto všickni útiskové, od strany pod jednou těm, kdož jsou pod obojí, činění, kdyby ze jmena: kdy, od koho, komu a pod jakým zámyslem jsou se dáli, tuto vypsáni býti měli, vyrostl by tento spis u velikou knihu (N. 61.). Ale aby čtenáři mnoho čísti se nestesklo, aspoň co jest se na dvou neb třech místech přihodilo, jako ku příkladu zde připomeneme; odkudž o jiných podobných příkořích dále souzeno býti moci bude.

Když do města Nového Strašecího, k panství J. M. C. Křivoklátskému náležícího, po vyzdvižení odtud kněze pod

obojí (N. 62. 63.), jakýž od paměti lidské (N. 64.) vždycky tam býval, r majestátem zastižen jest, arcibiskup pražský bezděk kněze pod jednou dosadil (N. 65.), a ten kalicha na oltáři vymazáním, ustavičným haněním, a jiných věcí na potupu náboženství pod obojí, a svědomí jejich, před se bráním, jim k tomu příčinu dal, že jsou před ním kostel zavřeli, klíče k sobě vzali a jemu odpuštění dávali, bylo jim to od komory (N. 68.) za největší neposlušenství, puntování, zbouření a pozdvihování se proti J. M. C., úmyslné pohoršení, nešlechetné zavinění, pro kteréž by v nemilóst císařskou, těžkou pokutu a trestání přísné upadnouti, o všecka privilegia svá se připraviti, je potratiti a J. M. propadnouti měli, počteno. Pročež byla jim všecka privilegia, od Jich milosti králův českých nadaná a od J. M. C. nynějšího krále potvrzená, též knihy, rejstra i pečeti jejich městské, odjata. Primas, městský písař, purkmistr a ještě jedna osoba, aby se z města vyprodali a jisté zápisy, pod ztracením hrdel, na sebe učinili, nařízeno. Jeden podruh, též pod pokutou ztracení hrdla, z města vypověděn. Jiní vězením ztrestáni, z téhož vězení tolikéž na zápisy propuštěni, a obec knězi tomu bouřlivému několik set kop míšenských za škody (prý) a outraty v pojezdech do Prahy vydati musela. Privilegia pak, ač jsou na přímluvu řad komory, (jakž se to pramuje) jim zase navrácena, však nejplatnější, na vaření piv se vztahující, vypuštěno, a tudy ti nebozí lidé o živnost svou připraveni a k veliké záhubě přivedeni.

Druhé: Opat broumovský ještě před majestátem skrze jisté patenty (N. 69.), na radnici broumovské zjevně přivěšené, všecky své poddané k zpovědi a přijímání pod jednou nutil, s tím doložením, kdož by toho neučinil, že v obci trpěn a po smrti na hřbitově pochován býti nemá, než v poli, beze zpěvu a zvonění i jiných ceremonií: po daném pak již majestátu z kanceláře české (N. 70.) recés sobě vyjednal, kterýmž se Broumovským poroučí, aby kněze svého pod obojí vybyli. A když jsou kostel sobě na svůj náklad stavěti počali, tu jest

týž opat jim takového stavení bránil, na J. M. královskou o to suplikoval, a z komory české sobě poručení (N. 71.) jménem J. M. královské, aby od téhož stavení přestali, vyjednal. Což když jsou oni Broumovští na defensory vznesli, a ti s nejvyššími úředníky a soudci zemskými, též radami J. M. C. soudu dvorského a komorního i jinými osobami z obce ze všech krajův království českého pod obojí (na to se ubezpečivše, že častopsaným majestátem to tak opatřeno jest, kdyby i jaké poručení na překážku svobodného provozování náboženství odkud koli vyšlo, že to žádné moci míti, ani v té věci co, buď právně aneb bez práva, více souzeno aneb vyřknuto býti nemá) jim Broumovským, že týž kostel přece dostavěti moci budou, připsali. (N. 72.)

Odtud opat vzal sobě příčinu k stěžování sobě toho do defensorův při J. M. C. (N. 73.), kdež dávajíce defensorové J. M. C. svou odpověď (N. 74.) to ukázali, že týž opat stavení kostela jim Broumovským brániti nemohl, a dotčeného poručení na komoře české sobě vyjednávati neměl: pokudž by se pak domníval, že by mu kdo ve věcech náboženství se dotýkajících scesten byl, tedy že bude moci v tom procesu sněmem vyměřeného následovati. Vedle kteréhožto sobě učiněného podání maje týž opat tak v tom postupovati, toho jest pominul, — nýbrž k tomu přivedl, že jsou jisté osoby téhož města před J. M. C. byli obesláni, a an se byl tehdáž J. M. C. se dvorem svým z měst pražských hnul, za J. M. až na Litomyšl a Pardubice jeti, a s velikým nákladem několik dní tam se zdržovati museli, až potom před samým odjezdem Jeho milosti odtud do Moravy, v noci k nejvyššímu kancléři Zdeňkovi z Lobkovic povoláni, a od něho jim tu u přítomnosti Viléma Slavaty oustně oznámeno bylo, že jest Jeho milosti císařské poručení a dokonalá vůle, aby i hned, jak se domů vrátí, kostela svého opatu postoupili, klíče od něho mu odvedli, za tím na kancelář do Prahy se postavili, a vysvědčení toho od opata

s sebou přinesli. K čemuž když jest obec přistoupili, a klíčův od sebe dáti na rozmyšlení měla, tu jest opět osm osob na kancelář obesláno, kteříž, jak se postavili, hned do vězení dáni a v něm takměř půl leta, a právě až do této od stavův pod obojí nařízené defensí zdržáni byli. Mezi tím pak, nemaje na tom dotčený opat dosti, při J. M. C. komisaře sobě vyjednal, kteříž by týž kostel zavřeli a klíčův od obce požádali, i kněze pod obojí odtud vybyli. Ku kteréžto komisí když místodržící jmenem J. M. C. podlé Václava Heralta Libštejnského z Kolovrat a Krištofa Vratislava z Mitrovic, náboženství pod jednou, také dvou osob pod obojí, totiž Ladislava Zejdlice z Šenfeldu, stavu panského, a Mikuláše Gerštorfa z Gerštorfu a z Malšvic, stavu rytířského, užíti chtěli, a oni, že proti svědomí svému toho k sobě přijíti nemohou, se vymlouvali, jest jim oznámeno, že se tu svědomí nic nedotýče, než milostivého poručení J. M. C., kteréž že oni vyplniti povinni jsou, — jako by v poručeních pak jakých koli žádného pozoru na svědomí míti neslušelo. Což sice také nejedni mluvili směli, že ve věcech politických není potřebí na svědomí se ohlédati. Ano i toho od Pavla Michny bylo doloženo, aby se toliko svědomím nevymlouvali, neb že to J. M. C. velmi jest odporné. Ale když se vždy v tom dotčené osoby potřebovati dáti nechtěli, tu teprv nadepsané dvě osoby pod jednou, připojivše k sobě také jednoho od náboženství pod obojí odpadlce, jmenem Bartoloměje Prunnara, sami touž komisí před sebe vzali.

Podobně sousedé městečka horního Hrob řečeného (kteříž v tomto království jak ve všem jiném tak obzvláštně v příčině náboženství větší nad jiné svobodu vždycky měli) od mnoha let pro to samé, že nechtěli býti římského náboženství, velice trápeni a sužováni jsou: nebo před sedmi lety předešlý arcibiskup Karel z Lamberka, kteréhož potom Pán Bůh odnětím mu rozumu do smrti trestal, chtě je k náboženství přinutiti, několik set lidu vojenského jim do města položil. Tu někteří v poli se skryli, a těm se domy spečetily. Jiní,

domu nalezeni, byli vedeni na Osek, a tu v klášteře do těžkého vězení dáni a tak sužováni, že někteří z nich zemřeli a vdov a sirotkův, kteříž se posavad z almužen živiti musí, po sobě zanechali.

Nynější pak arcibiskup, Jan Lohelius (N. 75.) skrze ouředníka svého, Benedikta Meyskenyka, též je vězením i jinak k náboženství pod jednou nutiti chtěl: kostel jim zapečetil.

A když kdo v kostelích evangelických děti své křtíti dal, pro to je, jak v Praze v domě arcibiskupském tak na Oseku v klášteře, ne na dni ale na neděle vězel (N. 76. 77.).

Kostela stavěti jim bránil, dostavený spečetil, služby Boží zastavil, do kostela pod jednou choditi přísně poručil, kněži jejich pod obojí grunty své zapověděl. A pokládajíc je sobě za své dědičné poddané, to způsobil, že jsou na kancelář obesláni, na komisí podáni, za poddané mu na kanceláři, bez pořádného soudu, přisouzeni (N. 75.), a od nejvyššího kancléře v přítomnosti arcibiskupa jim oznámeno (N. 79.), aby kostela svého na konec prázdni byli. Za tím hned arcibiskup skrze doktora Fabia Bunzona, zpronevěřilými, křivopřísežnými lidmi a chlapy arcibiskupskými je jmenujícího, pohrůžku jim takovou učinil: nebudou-li ho chtíti v příčině náboženství poslouchati, že bude míti kat práci. A odňal jim všecka jejich privilegia a svobody, od předešlých vrchností nadaná. Z kterýchž když toliko některých jim navrátil, vymohl na nich jistý revers (N. 80.), od nadepsaného Bunzona zformovaný, jímž je sobě na věčnost poslušenstvím v náboženství zavázal.

Nicméně kněži pod jednou, od něho dosazenému, kteréhož oni však neužívali, platu přivětšiti, a oféry, s obtížením svědomí jejich, a k tomu i ten plat, kterýž od nich kněži pod obojí dáván byl, odvozovati poručil.

Sousedům v stav manželský vstupujícím aby purkmistr a rada kněži pod obojí se oddávati nedopouštěli, pod pokutou

tisíce kop míšenských zapověděl: nýbrž, aby týmž manželkám kněžím pod jednou ukázáno bylo, nařídil.

Když které z měšťanův před sebe do kláštera obeslal, přísahou, že nepovědí, nač jsou tázáni byli a odpovídati musejí, je sobě zavazoval.

K tomu, vyhnav odtud kněze jejich, zaplatiti mu zapověděl.

A právě, že mu ten kostel, od nich v nově vystavený, již od J. M. C. přisouzen jest, k tomu je měl, aby jej sami zase zbořili. Čehož když oni pro svědomí svá učiniti nemohli, nýbrž jeho, aby od svého předsevzetí upustil, poníženě žádali, tu jest léta minulého 1617. týž kostel, s velikým nákladem jich chudých lidí (na nějž jsou někteří z Jich milostí kurfirstův a knížat říšských a jiní vzácní lidé jim pomoc učinili) vystavený, tři dni pořád, to jest 11., 12., 13. dne měsíce prosince násilně a valně bořiti, rozmetati a se zemí srovnati, dříví z něho na faru kněži pod jednou k spálení, a oltář s pozlacenou mosaznou makovicí a stolicí zpovědní do kostela svého náboženství vzíti dal.

Těm pak osobám, kteříž pod jednou býti nechtěli, se vyprodati přísně poručil. A v minulé křížové dni s procesí choditi je přinutil. Též aby žádného evangelického kněze ve dne ani v noci nepřechovávali, pod pokutou padesáti kop a skováním na pranýři za tři dni a tři noci, i s hrožením katem zapověděl.

Podobná příkoří i jiným poddaným svým pod obojí, na gruntech jeho po všech zůstávajícím, činil.

Item, opat strahovský kněžím pod obojí na grunty své při vrchním městě pražském pro těla mrtvá k pohřbům choditi bránil, táž mrtvá těla za šraňky na rozcestí vynášeti dal, a když kdo z lidí, na gruntech jeho bydlících, k průvodu týchž těl mrtvých přátel svých a žákovstva pod obojí se dožádal, tomu každému se vyprodati poručil.

I co jest od náboženství utiskovati, k odpornému náboženství přinucovati, a svrchupsaný majestát, kterýmž všichni

takoví útiskové zjevně zapověděni jsou, rušiti? jest-li to není, což se tuto pořád vypisuje? Kteréžto věci a k těm podobné, dokud ještě tak daleko nezašli, když jsou na díle defensorové (N. 81.) v letu 1614. místodržícím J. M. C. a potom stavům pod obojí, v letu 1615. při sněmě (N. 82.) generalním (vyjednavše sobě o to nasehvál audiencí) J. M. C. oustně přednesli i spisu do vlastních Jeho milosti rukou podali, a při J. M. C. za přetržení toho časně a napravení ponížené, při místodržících pak se strany pod jednou k J. M. C. za přímluvu žádali, — s tím při tom ohlášením, jest-li by týchž útiskův zastaveno nebylo, že by byli přinuceni na opatření majestátem vyměřené nastoupiti, ale pro překážku některých z týchž místodržících, náboženství pod jednou, kteříž odmísivše se od jiných, před tím hned tam v letu 1611. v příčině stavění kostela v Broumově J. M. C. takové zdání (podepsavše se v něm titulem slepým „nejvyšší úředníci zemští krále českého, kteříž v nadepsané příčině pospolu byli") učinili (N. 83.), že by lidé poddaní k stavení kostelův podlé majestátu, stavům pod obojí daného, práva míti neměli, a tak sami toliko ty osoby sobě ten soud, kterýž podlé snešení sněmovního v 24 osobách z obojího náboženství osazen býti měl, sobě osobivše, byli toho původové, že jest také i hned tehdáž, jakž výše dotčeno, Broumovským jmenem J. M. C. z komory české, aby od téhož stavení, (s tím doložením, že k tomu práva nemají), do dálší resolucí J. M. C. přestali, poručeno bylo (N. 84.), ač za časté o to při J. M. C. sollicitovali, však odpovědi žádné nedostali, až teprv při odjezdu J. M. C. z tohoto království v letu pominulém 1616. na zámku brandejském jest od J. M. C. Hendrichovi Matesovi hraběti z Turnu, tehdáž purkrabí karlštejnskému, v přítomnosti Voldřicha Gerštorfa z Gerštorfu, soudce zemského, a Simeona Kohouta z Lichtenfeldu, J. M. C. rady při appelací, kteřížto všickni tři defensorové byli, že J. M. neráčí stížnosti a žádostí stavův pod obojí za slušné uznávati, — kolatury pak všecky na panstvích

svých že jest ráčil arcibiskupu pražskému v moc uvésti: protož že neráčí chtíti býti tím více zaneprázdňován.

Kterážto slova (jimiž další v takových nátiscích při J. M. C. pomoci a retunku vyhledávání všem stavům pod obojí jako zamezeno, a straně odporné k většímu utiskování strany pod obojí, což potom, jakž se svrchu vypisuje, sám skutek ukázal, cesta otevřena byla) jak jsou netoliko nadepsaným osobám z prostředku defensorův, ale po relací od nich učiněné i jiným ze stavův pod obojí příjemná býti mohla, suď to všecken svět.

Ježto kdyby byl arcibiskup, maje sobě kolatury od J. M. C. na panstvích J. M. s tou výminkou (N. 85.), jak při sněmu leta 1609. zastíženy byly, a porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí to v sobě obsahuje, v moc uvedené, výše, než mu od J. M. C. propůjčeno bylo, nesahal, a tak vysoce na panstvích J. M. C. i jinde lidi pod obojí v náboženství neutiskoval, bylo by nebylo potřebí žádného od osoby jeho při J. M. C. stěžování. Za kterouž i jinými příčinami (jako že se tu jiných mnohých útiskův, nejen od samého arcibiskupa činěných, dotýkalo, týchž sužování den ode dne více a více přibývalo, a na defensory tuze se domlouváno, naříkáno, a ve spisech jim podávaných toho dokládáno bylo, že by ti, kdož se k nim o spomožení takovým útiskům utíkali, a posavad toliko trpělivostí od nich krmeni byli, již dále nad připověďmi jich netoliko pochybovati, ale jest-li by povinnosti své lépe konati nechtěli, dokonce zoufati mohli, z čehož že by týž defensorové před Bohem i světem odpovídati a těžké pokuty od Boha pro to očekávati museli) dotčení defensorové na též J. M. C. skrze hrabě z Turna jim dané odpovědi nijakž přestati nemohouce, byli přinuceni, vedle moci sobě sněmem propůjčené a předešlých příkladův, za bytu zde v zemi J. M. C. stalých, nejvyšší úředníky a soudce zemské, též rady J. M. C. soudu dvorského

a komorního, a k tomu z každého kraje po šesti osobách pod obojí, k uvážení, kterak by takovým nátiskům přítrž učiněna býti, a se svrchu připomenutého na ně defensory, svědomí jejich vysoce svírajícího, domlouvání sjíti mohlo, mezi sebe do koleje císaře Karla Čtvrtého v starém městě pražském povolati.

Ku kterémužto sjezdu aby města pražská, i jiná stavu třetího, žádného z prostředku svého nevypravovali; nýbrž defensorův se odřekli, k tomu jak skrze hejtmany a rychtáře J. M. C. v městech pražských, tak i jinde skrze hofrychtýře vedeno (N. 86. 87. 88.) bylo. Ježto při témž shledání nic jiného se neřídilo (N. 89. 90.), než toliko dvě supplikací jsou sepsány, jedna pánům místodržícím (N. 91.) podána, a druhá J. M. C. (N. 92.) do Vídně odeslána, kterýmiž oběma toho se vyhledávalo, aby takoví útiskové zastaveni, a lidé z města Broumova, u vězení dlouhý čas trvající, z téhož vězení propuštěni byli. Načež když při místodržících nic obdržáno býti nemohlo (N. 93.), než toliko to za odpověď dáno bylo, že oni nechtí vykládati majestátu, a rozkazovati arcibiskupu a opatu broumovskému nemohou, — ani týchž broumovských, poněvadž vězňové J. M. C. jsou, propustiti poroučeti.

Tu jsou častopsaní defensorové s nadepsanými nejvyššími úředníky a soudci zemskými a jinými osobami ze stavův pod obojí k Jich milostem pánům stavům markrabství moravského (N. 94.), též k Jich milostem knížatům a stavům hořejšího Slezska, a k stavům markrabství horních i dolních Lužic o týchž nátiscích k jedněm každým zvlášť psali, a za poníženou k J. M. C. v tom přímluvu jich žádali. Nic méně také o jiné shledání v témž místě, totiž v nadepsané koleji, k pondělku po neděli Rogationum pominulém společně se snesli tak, aby, přišla-li by mezi tím od J. M. C. na jejich poníženou žádost jaká odpověď, jí vyrozuměti a dále o to mezi sebou promluviti a toho povážiti mohli, v té naději, že J. M. C. ráčí sobě ubohého lidu naříkání, k Bohu úpění a slzavé prosby i ponížené žádosti jich stavův k srdci svému milostivě připustiti, a a

revers (N. 95.) svůj královský, při dosednutí na království české stavům na to daný, že ráčí chtíti je při jich právích, svobodách, zřízeních a majestátích, snešeních sněmovních a porovnáních (s tím doložením zejmena) v náboženství zůstaviti; se rozpomenouti, nad slovy svými královskými i slavné paměti císaře Rudolfa, pana bratra svého, ruku držeti, jich žádnému na zlehčení důstojenství svého měniti nedopouštěti, nýbrž tomu všemu z mocnosti své císařské a královské, podlé přísahy, při korunování stavům a vší obci království tohoto vykonané, skutečné pomoci, a sobě i stavům před dalším naříkáním a odtud pojíti mohoucím nebezpečenstvím pokoj učiniti.

Ale s čím jsou se potkali? Sjevše se dotčení nejvyšší ouředníci a jiné osoby z krajův spolu s defensory k výše psanému dni, sobě uloženému, netoliko žádné odpovědi, od J. M. C. sobě dané, nenašli, nýbrž porozuměli tomu, se znamenitou bolestí srdcí svých, že jest J. M. C. z nastrojení těchž nepřátel jejich, místodržícím svým psaní těžké (N. 96.) učiniti, je defensorům v známost uvesti poručiti, a v něm toho doložiti dáti ráčil, že ráčí nacházeti:

1. Že týž sjezd proti vlastní osobě jeho císařské a královské milosti rozepsán jest.

2. Že kostela v městě Hrobě arcibiskupu pražskému navrácení, a trestání poddaných klášterských z města Broumova jest se na spravedlivé poručení J. M. C. stalo.

3. Že dáleji, než majestát a to mezi stranami pod jednou a pod obojí učiněné porovnání propůjčuje, od nich saženo jest.

4. Že se cizích poddaných ve věci neslušné, proti resolucí J. M. C., ujímati, a zjevné neposlušenství, a pozdvižení jich proti J. M. C. zastávati, a jim v tom posilu dávati chtí, — s tím doložením: poněvadž by dobrotivosti J. M. C. zle užívati, a dáleji, nežli jim náleží, sahati chtěli, že neráčí pominouti, na to se dáleji vyptati, a k nim se spravedlivě, podlé zasloužení

jednoho každého, zachovati, zapovídajíc při tom, aby defensorové mezi tím, do navrácení se J. M. C. zase do království českého, aneb do dalšího nařízení, žádných takových sjezdův nerozpisovali, a jiní obyvatelé aby se na obeslání defensorův nesjížděli, tak jak též psaní J. M. C. plněji svědčí.

Nad čež co jest mohlo týmž stavům pod obojí lítostivějšího býti, jako že (místo naplnění ponížených, slušných a před Bohem spravedlivých žádostí svých) od J. M. C., krále a pána svého, mimo zasloužení své, původem a příčinou nepřátel svých, bez vyslyšení těžce odsouzeni býti měli? — považujíce toho, kdyby to tak bylo, což se jim týmž psaním J. M. C. připisuje, že by na ně těžké pokuty, právem a zřízením zemským vyměřené, na ztracení cti a hrdel se vztahující, dokročiti musely.

Čímž však že jsou jak defensorové tak i jiné osoby ze stavův pod obojí ničímž nejméně vinni nebyli a nejsou, to z předcházející zprávy snadně souzeno býti může.

I. Poněvadž defensorům sněmem, jakž svrchu dotčeno, toho se propůjčuje, aby tolikrát, kolikrátžby toho potřebu uznali, nejvyšší ouředníky a soudce zemské, a rady J. M. C. soudu dvorského a komorního, též jiné J. M. C. české rady toliko pod obojí, a k tomu z každého kraje po šesti osobách z obce, ze všech tří stavův, k rozvažování věcí náboženství se týkajících do měst pražských povolávati, s nimi to uvažovati a ku nápravě přivozovati mohli.

II. Podlé téhož sněmovního snešení od defensorův prvé několikrát, za bytu i nebytu zde v zemi J. M. C. tíž nejvyšší ouředníci a soudcové zemští, rady J. M. C. i jiné osoby z krajův, do měst pražských bez překážky povoláváni bývali.

III. Při tom sjezdu, na nějž se to tak těžké psaní vztahuje, nic jiného řízeno, než toliko výš dotčené dvě suplikací sepsané, a svrchu připomenutá psaní o přímluvy k J. M. C.

Z čeho tedy jest to vzato, že by týž sjezd proti vlastní osobě J. M. C. rozepsán býti měl, an byl rozepsán podlé snešení sněmovního, podlé předešlých příkladův, a za příčinou

útiskův v náboženství? Zdali sepsati suplikací k J. M. C. a místodržícím a prositi poníženě ve vší pokoře za zastavení takových útiskův neb žádati okolních sousedův k J. M. C. za přímluvu, jest proti vlastní osobě J. M. C. a královské co před sebe bráti? Za tím pak, že týž stavové pod obojí dáleji, než majestát a to mezi stranami učiněné porovnání propůjčuje, nikdy nesahali a nesahají, tolikéž jest patrné. Nebo jak Hrobských tak Broumovských nikdy jsou se výše neujímali, než potud, pokud jsou se pod obojí, ke konfessí české se přiznavše, a pod ochranu stavův na sněmě přijati bywše, k nim v příčině náboženství utíkali, s tím při tom napomenutím (N. 98.), aby se pokojně, uctivě a náležitě chovali, žádných nejmenších příčin k nesvornosti a nelásce žádnému se strany pod jednou (méněji vrchnosti a pánům svým k pohnutí a k hněvu) pomlouváním, haněním, utrháním neb jakým koli jiným způsobem, znajíce, že to pod těžkými pokutami zapovězeno jest, nedávali: nýbrž jim a ouředníkům, od nich sobě vystaveným, všelijaké náležité poslušenství ve všech světských neb politických věcech, jako věrní poddaní, vykonávali.

Což dobře učiniti mohli, poněvadž jim, podlé snešení sněmovního a moci od stavův dané, na to na všecko, co se náboženství pod obojí dotýče, dobrý pozor dávati náleží, a v majestátu toho textovně doloženo jest, že sumou všickni, kteříž se koli ke konfessí české přiznali a přiznávají, žádného nevymiňujíce, při víře a náboženství svém pokojně zanecháni býti mají. Nic méně že žádný, jakž ze stavův tak ani sedlský lid, od vrchností svých ani od žádného jiného duchovního ani světského člověka, nemají a nemá od svého náboženství odtiskován, a k náboženství druhé strany přinucován býti.

Proti čemuž když jest Hrobským od arcibiskupa kostel v nově vystavený zbořen, a Broumovským od opata spečetěn, slušně-li jest se to stalo, a poručení v té příčině vyšlé, ku kterémuž jest se J. M. C. tím svým těžkým psaním znáti ráčí,

může-li slouti spravedlivé? Nechť to rozezná, kdo koli spravedlnost miluje. Než že by se tomu chtěla ta barva dávati, jako by lidé poddaní k stavení kostelův práva míti neměli, jest věc daremní. Nebo kdyby to i tak bylo, tedy kromě kostelův nemálo jiných outiskův těm ubohým lidem se dálo, kteréž dosti příčin defensorům k ujetí se jich podávaly.

Však že měli a mají právo, kdyby nic jiného nebylo, tedy to samé jest dostatečným toho důvodem, že tím majestátem netoliko stavům, ale i lidem poddaným sedlským, svobodné provozování náboženství všudy a na všelikém místě se propůjčuje. Jaké jest pak provozování náboženství bez kostelův a míst, k vykonávání Božích služeb oddaných? ježto práva to s sebou přinášejí, když se komu k čemu povolí, že ten ke všemu tomu, bez čeho to průchodu míti nemůže, sobě povoleno, a privilegium, od císařův pošlé, co nejplněji vykládáno býti má.

Ale jest mimo to v tom porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí také toho patrně doloženo: v kterých místech neb městech, též na panstvích J. M. C. královských a králové Její milosti, kdož pod obojí jsou, svých kostelův neb pohřbův nemají, že je sobě vystavěti, a místa k pohřbům vzdělati moci budou.

Statkové pak duchovní v království tomto, podlé zřízení zemského (N. 99.), jsou komorou královskou, s čímž se i zdání (N. 100.) nejvyšších ouředníkův J. M. C. Rudolfovi, slavné paměti, v té příčině činěné, srovnávají, a tak v tom porovnání pod tím jmenem „panství J. M. C." se obsahují. Vedlé čehož také dotčení Hrobští a Broumovští, nad nimiž arcibiskup a opat do vůle královské samé toliko užívání má, a žádné dědičné právo, pod tím jmenem zahrnutí jsou.

A k čemu J. M. C. se stavy království tohoto zavázán jest, z toho arcibiskup a jiní řeholníci, k měnění obecného snešení, nejsouce žádným stavem (N. 101.) v tomto království, kterak se vytahovati mohou? Pročež když jsou tíž

Hrobští a Broumovští náboženství svého podlé častopsaného majestátu, vší straně pod obojí daného, svobodně provozovati žádostivi byli, a kostely sobě, k sloužení v nich Pánu Bohu, s velikým nákladem svým, však beze vší ujmy důchodův a platův ke kostelům pod jednou vycházejících, stavěli, zdali jest to bylo věcí neslušnou, a mohlo za zjevné neposlušenství a pozdvižení jich proti J. M. C. býti počteno? A když defensorové a jiní stavové pod obojí jich, jakožto v příčině náboženství spoluoudův svých, se ujali, týmž stavům to tak, jako by dáleji, než majestát a porovnání propůjčuje, sahati, a cizím poddaným v pozdvižení jich proti J. M. C. posilu dávati chtěli, vykládáno? Proto pohrůžka, že se k nim, podlé zasloužení jednoho každého, spravedlivě zachováno bude,. jim činěna? Též dotčení sjezdové za příčinou náboženství, za protržení majestátu a změnění přiřknutí královského, zapovídáni? An to týmž majestátem tak opatřeno jest, že žádná taková poručení od J. M. C. vycházeti a, by i vyšla, žádné moci míti nemají.

Nic méně dotčení nepřátelé jich stavův pod obojí to tak těžké psaní, na potupu a lehkost jejich, v kanceláři publikovati dali A majíce je v rukou svých, v tom se pronesli, že oni mezi J. M. C. a stavy prostředkovati nebudou: nebo že jest J. M. C. je stavy tím psaním spravedlivě odsouditi ráčil, a oni že toho potvrdí a je souditi budou.

Jakož také, ač bylo též psaní od nich sepsáno, však aby ne jmenem jejich, nežli jmenem J. M. C. vyšlo, proto radili, aby oni týchž stavův pod obojí soudcové v tom býti, a nesmějíce ještě ze zlosti té, kterouž proti nim hořeli, zjevnou mocí na ně sáhnouti, pod spůsobem a tvárností soudu a spravedlivosti o hrdla i poctivosti jejich je připraviti, z majestátu a svobody v náboženství vyvesti, defensorství a sjezdův majestátem povolených zbaviti, se všemi po vůli své nakládati, souženým potoužiti a ubitým poplakati zhájiti mohli. Z čehož naposledy nic jiného, než znamenité tyranství a ukrutenství,

pojíti by muselo, když by žádného nebylo, kdo by se jim v nejmenším opříti směl.

I znajíce též stavové pod obojí se Bohu i sobě samým tím býti povinni, aby takovému zlému, již příliš daleko zašlému (an netoliko zde, ale i v Slezsku, jakž se ze stížností Slezských za touto apologií vytištěných*) šíře porozuměti může — ač se psáti smí, jako by oni něco více majestátem svým sobě propůjčeno míti měli, nežli Čechové — zhusta toho přibývalo, a nic více nežli Čechům se toho nedrželo) vždy jednou v cestu vkročili, a zkušené to majíce, že pro překážku zlých rad a nepřátel strany pod obojí při J. M. C. ani při místodržících ničeho se dovolati, dosuplikovati, a žádné nápravy užíti nemohou: z té příčiny, vzavše Pána Boha na pomoc, umínili sami sobě z toho zpomoci, a aspoň jednou takovým oukladům a praktikám přítrž učiniti.

A protož, poněvadž jsou Vilém Slavata z Chlumu a z Košmberka a Jaroslav Bořita z Martinic, jinak Smečanský, s jinými pomocníky svými, takměř všech těch svrchupsaných neřestí největší původové byli, a neměvše se věcí se strany náboženství, proti svrchu připomenuté protestací, od stavův na sněmě léta 1609., když jsou té amnestie podepsati nechtěli, učiněné, v ničemž nejméně dotýkati, přes to, jak k tomu poručení v létu 1611. v příčině nestavení kostela Broumovského, a jiným následujícím, tak k tomu těžkému psaní proti defensorům a jiným osobám ze stavův pod obojí, radili, — též když jest leta minulého J. M. arciknížе Ferdinand, před korunováním na království toto, stavům revers podlé starobylého spůsobu od sebe dáti míti ráčil, v kterémž týž majestát na náboženství zejmena doložen byl, proti tomu v sněmě se stavěli, tak že purkrabě nejvyšší podruhé přímluv podávati musel.

Nic méně, kdež jest pan Petr Vok z Rožmberka, vzáctné paměti, kšaftem svým, na list mocný královský učiněným, a ve

*) Viz naposledy po Allegatích, N. 134.

desky zemské léta 1612. vloženým, nařídil, aby v městě Soběslavi škola pod obojí, podlé konfessí české, vyzdvižena a z důchodův ze statkův páně od nápadníka a držitele jich každoročně 4000 kop míšenských na vychování též školy vydáváno bylo, a odkázav všecky své statky (podlé jisté smlouvy, před tím o to učiněné a tolikéž ve dsky zemské vložené) do rodu pánův ze Švamberka, nápad týchž statkův, když by dotčený rod sešel, na stavy pod obojí v království tomto zřídil — vedlé čehož, po smrti téhož pána z Rožmberka, Jan Jiří ze Švamberka, nejvyšší komorník království českého, všech těch statkův v držení jest vešel, a byv jich přes léta zemská bez nároku v pokojném užívání, pro sešlost věku svého a poodpočinutí sobě od prací, ještě před smrtí svou, synu svému Petrovi ze Švamberka jich postoupil: tu jsou oni, nepřejíce stavům pod obojí, jak vyzdvižení dotčené školy tak obzvláštně svrchu připomenutého na ně zřízeného nápadu, všelijak to obmýšleli, jak by je z toho vyvésti mohli. Protož, po odsouzení Theobalda Hoka na soudu zemském, že by ten kšaft zfalšovati měl, k tomu přivedli, že jsou Lucie Ottilie Slavatova z Hradce a Vilém mladší z Lobkovic k týmž statkům se právo míti pokládali. Však aby Vilém Slavata, manžel před jmenované Ottilie, toho času nejvyšší sudí zemský, na té rozepři sám seděti, ji souditi a jak předně rod pánův ze Švamberka tak i stavy pod obojí o ten nápad tím snáze připraviti mohl, udělala táž Slavatova, s radou dotčeného manžela svého a Smečanského, s nadepsaným Vilémem z Lobkovic smlouvu takovou, že jest mu všeho práva svého postoupila, tak aby on na společní náklad sám se toho dosuzoval, a po dosouzení polovici všech těch statkův jí postoupiti povinen byl.

Aby pak tak snadně v mínění svém zmýleni nebyli, potáhli k sobě do té rady nejvyššího purkrabí i některé jiné soudce zemské. Co se komu zdá, kdo by tu práv zůstal, kdyby manžel jedné ze stran a rádcové na soudu seděli? Ježto jest-li že muž ženě (N. 102. Zříz. zemské: P. 23.), a žádný té

straně, s kterouž na rokn stojí, svědčiti (Z. Z. P. 18.), nad to na soudu, kde by se jí dotýkalo, seděti nemá. Zřízení zemské také žádnou jinou příčinu nedopouští (Z. Z. B. 37.), nejvyššího purkrabí, nejvyššího komorníka a nejvyššího sudího z lavice k radě vyprošovati, než proto, že ti všickni z obzvláštní povinnosti na soudu sedati musí. A bylo již na tom, že měli ti statkové nadepsanému Petrovi ze Švamberka z rukou vyňati a do sequestru dáni býti. Což kdyby se bylo stalo, kdyby nijakž jináč nemohli uložení svého provesti, při nejmenším byli by se slyšením též rozepře, aneb po vyslyšení s nálezem, podlé starobylé své v takových příčinách zvyklosti, tak dlouho odkládali, že by pro smrt stran a nápadníkův jich jednoho po druhém, nikdy tomu konec učiněn nebyl. Pod tím pak oni skrze někoho třetího, koho by k témuž sequestru zřídili, náhončího svého, statkův užívajíce a škola tu svedše, aby druhá strana na to se dívala, volně by to trpěli mohli.

Nad to výše pak Smečanský, i hned po ujetí správy statkův svých, ještě před majestátem, všecky lidi poddané své divnými nástroji, až i štváním na ně psův englických, a mocí rozdíráním úst k náboženství a přijímání pod jednou nutil, a na to sobě jisté psaní pod jmenem J. M. C. z kanceláře české, kterýmž se mu to schvaluje, a aby v tom tak dále postupoval, napomenutí činí (N. **103**.), vypракticiroval.

Po dosažení pak majestátu, dostav směnou od prelátův kostela hradu pražského vsi Tuchlovic, beze všeho na týž majestát ohledu a pokuty v něm dostavené, lidi v též vsi, kteříž od dotčených prelátův, dokud jim táž ves náležela, při náboženství svém pod obojí zůstaveni byli, od téhož náboženství utiskl, a k náboženství pod jednou přinutil. Podobně (N. **104**.) učinil, koupiv statek, Bílý Oujezd (N. **105**.) řečený, od Fridricha z Donína, proti vůli nedílných bratří jeho, kteříž jej sami ujíti chtěli, však od něho a jeho společníkův od toho odstrašeni byli.

A spůsobiv to skrze své praktiky, že jest hrabě z Turnu purkrabství karlštejnského, proti patrnému zřízení zemskému P. 9. a 13. (kteréž vyměřuje, že každý purkrabě, dokud živ jest, v tom ouřadu zůstati má) bez viny zbaven, a on na týž ouřad dosazen, s druhým purkrabím stavu rytířského, kterémuž správa a užívání důchodův zámku a panství Karlštejna náležela, proti všemu starobylému obyčeji smlouvu učinil, touž správu a vladářství na sebe potáhl, lidi poddané, k témuž panství zemskému náležící, také k náboženství pod jednou nutiti počal, a k privilegiím zemským volnější přístup sobě učinil (snad proto, aby ten majestát na náboženství nějak ututlati mohl: neb by on to sobě spíš za záduší nežli za hřích pokládal): ježto jest vědomé, že předešle Slavatovi, když spolu s ním Smečanským toho porovnání a amnestie podepsati, a k relací sněmovní se přiznati nechtěli, stavové týž majestát svěřiti na rozmyšlení měli. Takž také dotčený Vilém Slavata, teď od roku na panstvích a statcích svých, postupovati začal: lidem, poddaným svým, pod obojí, v provozování náboženství všelikou překážku činil, i jezuitům činiti, křtův, oddavkův a pohřbův, kteří by pod jednou nepřijímali, brániti dopouštěl.

Z Hradce Jindřichova několik předních sousedův, kteříž pod jednou býti nechtěli, divnými praktikami, že statky své prodávati a obydlí svá opouštěti museli, vytiskl, jiným ženiti a vdávati se, když obě strany aneb jeden z nich pod obojí byli, zbraňoval.

Item, na panství bistřickém, jak je dostal, hned kněze pod obojí vybyl, jezuitům kolatury odevzdal, jak tu tak na jiných panstvích, poddaným skrze správce své poručil, aby jinam na kázaní, k oddavkům a pro křest nechodili. A když při pominulé velikonoci na Hradec několik set poddaných přišlo, prosíce, aby k náboženství pod jednou nuceni nebyli, nic při něm obdržeti nemohli.

Protož jsou se nadepsaní stavové pod obojí, vyžádavše sobě vstoupení na kancelář (po vyhlášení jich ze společného

všech uvážení za rušitele obecného dobrého), k nim dvěma (s jedním sekretářem, mistrem Filipem Fabriciusem, náhončím jejich), již prvé výš připomenutou protestací i majestátem i zřízením zemským odsouzeným, podlé zasloužení jejich a tak těžkého proti J. M. C. a stavům provinění, skutečně zachovali, a je z kanceláře hradu pražského — jakožto toho místa a ouřadu, jehož sobě vážiti neuměli, nýbrž na veliké zlehčení slavného důstojenství Jeho císařské a královské milosti a na zkázu tohoto království užívali, nehodné — starobylým příkladem v království tomto a městech pražských, jakýž i nad onou Jezabel (4. Král. 9.), trapičkou lidu, vykonán atd. a u Římanův i jiných slavných národův, kteříž takové obecného dobrého rušitele se skal*) a jiných vysokých míst metali, užíván byl, ven z okna vyhodili.

A ačkoli politickými stížnostmi tuto ještě zúplna hýbati stavům se nevidí, však aby všemu světu zlost týchž nepřátel stavův, cizím národům, poněkud v známost uvedena býti mohla, některých tolikо z náboženství vyplývajících se podotkne.

Když jest, jakž výš dotčeno, ten lid Pasovský s pomocí Boží z tohoto království vyhnán byl, a to, k čemu od týchž nepřátel naměřeno bylo, průchodu nemělo, nýbrž J. M. C., nynější pán, proti jejich zámyslu, na království toto korunován býti a správu sobě postoupenou míti ráčil, ačkoli vědomé bylo, že J. M. o to čekanství, na kteréž s milostivou volí a na žádost J. M. císaře Rudolfa ode všech stavův, ze společného na obecném sněmu snešení, podlé svobod království tohoto volen byl, jako i o země připraviti, jinému na to místo, bez obecného svolení, proti patrnému zřízení zemskému, dopomoci usilovali, a tudy velikého trestání zasloužili: však čeho jsou skrze své praktiky nedovedli? Že beze všeho na takové jejich přečinění ohledu, i hned po ujetí

*) Plutarchus; Camillo; Mamertinus in paneg. Seneca lib. 1. de ira; Livius.

vlády J. M. C. zase do ouřadův zemských, též na komoru i jinde dosazeni byli, a někteří i znamenité vysvědčení své věrnosti, kteréž na zlehčení všech jiných stavův od J. M. císaře Rudolfa sobě vyjednali, od nynějšího pána J. M. C. sobě k potvrzení přivedli, i do desk zemských, kteréž k tomu cíli založené nejsou, k své zvláštní chloubě vložiti dali. Kudyž opanovavše s jinými málo kolikas osobami všecky expedicí při všech ouřadech království tohoto, sami sobě jedni druhým k nejpřednějším ouřadům (k nimž mnozí, kdyby nic jiného v cestě nebylo, pro samý věk mladý a nezkušenost svou z práva přístupu míti neměli) dopomáhali. Jiní lidé vzácní, věkem i zkušeností dospělejší a vlasti své věrnější, pro to, že pod obojí byli, pobíhali.

Při všech soudech a sněmích obecných přednost, direkcí a správu sobě osobili, a jinými všemi po své vůli vládli.

Nejvyšší ouředníky a soudce zemské, když se který čemu tomu, co oni prvé v tajnější radě, buď u kardinála Glezle, arcibiskupa pražského, jezuitův aneb jiného některého preláta pokoutně mezi sebou zavřeli, na odpor postaviti chtěl, okřikovali; na osoby ze stavův broukali; lidi z pořádných soudův strhovali; na komissí bez vůle stran podávali, a k všelijakým komissím takměř samých osob pod jednou a svých náhončích, proto aby jiní pod obojí v ničemž žádné povědomosti nabýti nemohli, užívali; spravedlnosti, listy a majestáty své in originali, nechtíce ani na pořádných vidimusích přestávati, ukazovati proti právu donucovali.

Na kanceláři slyšení rozepří, k pořádným soudům náležících, sobě zaráželi; lidského neštěstí vyhledávali; obeslání těžká na osoby ze stavův sami spisovali; nálezy dříve slyšení, pro formu toliko na soud toho podávajíce, dělali, a tak žalobníci i soudcové bývali.

Gruntův, jichž lidé nad paměť lidskou a od sta i více let posloupně v pořádném držení byli, a tu, kdež náleží je sobě zapsané měli, skrze recessy své bez podpisu J. M. C. odsuzovali,

a řeholím (N. 106.) svým bezprávně přisuzovali. A kteří se zápisy a zaručeními svými právně hájiti uměli, ty tak dlouho týrali, až jsou dvoj- i trojnásob, mimo starobylý spůsob, týmž řeholím z gruntův svých platu přivětšiti se uvolili. Za příčinou dluhův po osobách se světa sešlých, a jezuitům neb jiným řeholám odkazy činících, věřitelé jich obsílali, sami se za komisaře vystavovali, a k tomu aby od sum svých na mnohonácte set ulevovali, toliko aby týmž řeholám odkazové jejich zouplna šli, přivozovali.

Na opatství a jiná duchovenství cizozemce, proti sněmu, dosazovali, kteří nebyvše rození Čechové, svobodněji proti majestátu a tomu mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněnému porovnání se stavěli. V komoře (kde byl Slavata presidentem a Smečanský předním radou) znamenité proměny činili; jiné svého náboženství k sobě za rady připojovali.

Staré a platné shížebníky a hejtmany na panstvích J. M. C. i jiné jich pomocníky s posměchem, když je k náboženství svému slibnými řečmi i pohrůžkami přivesti nemohli, pod jinou záminkou odbývali, a jiné, náboženství pod jednou, mnohé lidi, dosti lehké a k tomu nespůsobné, kteříž důchody J. M. C. na nejvýš ztenčili, na místa jich dosazovali; gruntův a dědictví, obcem ve dsky zemské vložených, stranu pod obojí odsuzovali; jezuitům krumlovským za mnohonácte tisíc statkův pozemských, a několik set lidí poddaných, kterýchž J. M. C. Rudolf slavné paměti, koupiv je k panstvím krumlovským od někdy pana Petra z Rožmberka, do dvanácti let v držení zůstával, na něž do smrti Jeho milosti, že toho povědom býti ráčil, tíž jezuité potahovati se nesměli, slepým titulem a pod zástěrou kolatury, fary a kaplanství se vším k tomu příslušenstvím (zatajivše to, jakž naděje vede, před J. M. C. nynějším pánem, že již jezuité té fary s tím příslušenstvím nikdy v držení nebyli, nýbrž že jest tomu vkladu, podlé kterého oni k dotčené kolatuře a faře právo se míti pokládali," od před jmenovaného někdy Petra z Rožmberka dskami zemskými odpor učiněn, po již psaném

prodají na J. M. C. Rudolfa převeden byl, a do smrti Petra z Rožmberka ve dskách zemských nepřetržený zůstával, — a obávavše se bezpochybně, kdyby Jeho milosti císařské, jak dalece se to příslušenství vztahuje, oznámili, že by byl s těžkem k tomu přivoliti ráčil), teď v letu 1614. v dědictví proti patrnému snešení sněmovnímu přivedli.

V soudu zemském i kanceláři příruční, komu chtěli, na škodu věřitelům dávali, exekuci právní po nálezech a výpovědech zastavovali, jednou rozsouzené věci podruhé, po třetí k rozsouzení dávali, a co jednou za nedostatečné uznali, podruhé z přízně přisuzovali; ouředníky menší jako i purkrabě hradu pražského sobě tak uvázali, že málo k čemu právnímu, obzvláštně kde se exekucí a přátel jejich dotýkalo, bez dotazu jich povolovati směli.

Při sněmích naschvále proposicí a jednáním den ode dne prodlévali; stavy k outratám bezpotřebně přivozovali, a tudy jim příčiny, obzvláštně když strana pod obojí své stížnosti se stížný útiskův v náboženství na J. M. C. vznášeti měla, k odjezdu dávali: po jejich pak odjezdu sami v malém počtu osob (některé i po hospodách svolávajíce) podlé vůle své, co chtěli, zavírali; veliké a nesnesitelné daně a berně neslýchaným a neobyčejným spůsobem, za několik let pořád, na dokonalou záhubu všech stavův a ubohých lidí jejich, svolovali.

A též štědré své svolování z hojna sobě upřicované mívali; sami svolených berní neplatili, čehož jest příklad na nejvyšším kancléři, kterýž od leta 1601, spolu s manželkou svou, berní a posudního přes 80000 kop míšenských, od lidí svých je vybrav, zadržel, — jiným pak chudým pro neodvedení v statky se uvazováno bylo. Placení dluhův císařských, jichž i s ouroky zadrženými do půl páta milionu učinili, — a neví se, aby co nejméně od toho na potřeby zemské království tohoto vynaloženo býti mělo (nebo bez toho vždycky stavově mnohé veliké berně ze sebe a poddaných svých svolovali) — k zaplacení na stavy uvedli. K čemuž jiná žádná z zemí při-

vtělených, jimž na příklad Čechův ukazovali, přivedena býti nemohla. Replikování na sněmích, proti starobylému chvalitebnému spůsobu, uvedli; a těm, kteříž k obecnému dobrému se přimlouvali a svobod království tohoto neméně zastávati chtěli, těžce domlouvali; přímluvy jejich (kteréž na sněmích svobodné, avšak v tajnosti chované býti mají) ke dvoru J. M. C. donášeli, při J. M. v ošklivost uvozovali, sebe tudy skrze pochlebenství vzdělávali; jiné z úřadu, kteříž zřízením zemským takové opatření mají, že žádnému do smrti bez vůle jeho a jistých příčin, jichž se žádných takových nenalezalo, odnímáni býti nemají, shazovali, a s posměchem odpuštění jim dávali; jiným, že se jim tak jako Jiřímu z Lobkovic státi má, i jiné těžké pohrůžky činili. Veliké nové dluhy na království toto, proti učiněné sněmem zápovědi, uvozovali; peníze štědře o své ujmě rozdávali. Věci české s cizozemci (N. 107.) uvažovali, tajnosti a svobody království tohoto jim vyjevovali. Naproti tomu, když od některých osob ze stavův, aby jim privilegia zemská na sněmě čtena, tudy jakožto synům vlasti známa učiněna, a od nich v čas nastalé potřeby podlé týchž privilegií o vlast se zasazeno býti mohlo, žádáno bylo, týmž osobám znamenité pohrůžky proto činili a je od toho odstrašovali. Při rozpisování sněmu mandáty (N. 108.) to zamezovali, aby žádné věci obecní při týchž sněmích se nejednaly, ačkoli tomu, jako by se něco toho předešle leta 75 podobně státi mělo, prým dávají: však nachází se v tom rozdíl znamenitý, totiž že jest toho času o tom jisté s Jeho milostí císařskou stavův na sněmu obecném leta 74. držaném společné snešení předešlo, aby při budoucím nejprv příštím sněmu, kterýž leta 75. držán byl, přede všemi jinými věcmi o obecní království tohoto potřeby jednáno, a od těch sněm začat, a to napřed zavřeno a na místě postaveno bylo. Podlé čehož také mandát s takovou výminkou tehdáž slušně vyjíti mohl. Nad to výše jest to sněmem, leta 1610. držaným (N. 109.), aby obecní artykule při každém sněmě uvažovány byly, vyměřeno.

Co na sněmích snešeno bylo, jinak to J. M. C. přednášelí i do sněmu vpisovali; sněm jednou zavřený i vytištěný též jinak, bez snešení stavův, o své ujmě znovu tisknouti dali. Stavy království tohoto o ty artykule, kteréž se zvláštním dobrým vší země byly, i kteréž Jeho milost císařská jistým reversem, před korunováním stavům daným, i potom sněmem léta 1614 v městě Budějovicích držaným, k jednání o ně a na místě jich postavení povoliti ráčil, totiž:

I. O konfederací království tohoto se zeměmi k němu připojenými, též Uhry a Rakušany.

II. O generální tohoto království s dotčenými zeměmi, k němu přivtělenými, defensí a verbování lidu vojenského.

III. O sjezdy krajské, kteréž jak Moravané, tak knížata a stavové slezští, oudové tohoto království, až i některé dědičné země J. M. C. mají.

IV. O obnovení starých erbanuňkův se zeměmi okolními — skrze své praktiky připravili.

Ať se mlčí o jiných jejich ještě hroznějších praktikách, kteréž jsou království tomuto strojili, a jichž, pokud se k tomu další dá příčina, časem svým při další příležitosti také tajiti se nebude.

Mezi tím však není naděje, aby kdo na světě býti mohl, kdo by, uváživ těch nadepsaných jejich činův a předsevzetí, na vyhlazení stavův pod obojí se vztahujících, jinačí ortel vynesti měl, nežli že jest se k těm nadepsaným vyvrženým osobám, jakožto oučastníkům vší té nepravosti, když jiných prostředkův k spomožení tomu tehdáž nebylo, spravedlivě v tom zachováno, a dále že slušné těch škod, kteréž příčinou jejich toto království od mnoha let vystáti muselo a posavad zakouší, na nich a společnících jejich, postíháno býti má.

Nechť tedy předstoupí tuto autor spisu, pod titulem „evangelického vysvětlení“ na apologii českou v německém jazyku vyšlého, kterýž začíná takto: „My vyššího i nižšího stavu lidé, kteříž se k pravému evangelickému a apoštolskému náboženství,

též k pravému tělu a krvi Krista Ježíše u velebné svátosti oltářní přiznáváme atd.“ k tomu cíli, aby hned při přístupu oči sprostnějších oslepil, a je v to smyšlení uvedl, jako by týž spis od někoho z evangelických pod obojí sepsán byl, míníc tudy témuž svému spisu větší zřetel učiniti. Ale jakého jest autor i spis ducha, není nesnadné z dalšího textu vyrozuměti. Protož poněvadž takové chytrosti a léčky hned při začátku užil, má příčinu každý rozumný čtenář se na pozoru míti, aby takovými jeho chytrostmi polapen nebyl, a ne ve všem jemu, na jeho pošmournost a nábožné věcí křivých na stavy království českého cpání, tak lehce věřil. Nechť, řku, předstoupí a poví s dobrým svým svědomím, jací jsou to tak hanební, hrozní a neslýchaní, kteříž by na poctivé a vlastenské lidi i věrné a poslušné poddané nenáleželi, stavův pod obojí výstupkové? Nechť poví a shledá to, že se nenajde v skutku ve všech předsevzetích stavův dosavad nic takového, z čehož by přede vším světem odpovídati sobě netroufali. Nebo že jsou před tím sjezdem k pobožnému začátku (N. 110.) a modlitbám lid v kostelích napomenouti dali, co jsou tu zlého učinili? že jsou nadepsané dva rušitele obecného dobrého s třetím jejich náhončím podle zasloužení jejich ztrestali, co jsou v tom prohřešili? poněvadž nic tu neučinili, čehož by jim právem propůjčeno nebylo: an majestát patrně s sebou to přináší, že k takovému každému tak a tím spůsobem, jakž artikul v zřízení zemském o obhajování země, řádu a práva vyměřuje, hledíno býti má. Týž pak artikul v zřízení zemském D. 48. tak praví, že proti takovému všickni, pod pokutou cti, hrdla a statku ztracení, sobě pomoci mají. Item, zřízení zemské K. 45. Kdož by zhoubce zemští byli, anebo odpovědníci a nepřátelé (kterýmiž se oni býti víc než jednou skutkem prokázali, i také za ty, pro něž k nim, jakž se nadpisuje, a exekucí přikročeno jest, když stavům na stížnosti jich spurné odpovědi dávali, a důstojností ouřadův svých zaslouženého trestání zniknouti se

nadáli, od týchž stavův ze společného všech uvážení a snešení vyhlášeni jsou) že na takové napřed král J. M. i všickni tři stavové sobě rádni i skutečně pomocni býti jsou povinni. A opět jiné zřízení zemské L. 16. na takového každého jednomu každému sáhnouti povoluje, — aniž jest jaký jiný proces proti takovým rušitelům obecného dobrého právy království tohoto vyměřen.

Co se pak tkne osazení soudu podlé snešení sněmovního u věcech případných se strany náboženství, to se na tyto osoby dokonce nevztahuje; poněvadž jsou se ho tím nepodepsáním v amnestii a porovnání, a nepřiznáním se k relací téhož snešení sněmovního, svévolně sami zbavili. Protož to horší pře stavům nečiní, že jsou jich prvé při J. M. C. neobvinili: obzvláštně poněvadž mimo již dotčenou příčinu stavům netoliko žalování ale i slyšení, tou výš připomenutou od J. M. C. hraběti z Turnu danou odpovědí, bylo zamezeno, a oni se společníky svými Jeho milosti mysl tak opanovali, aby netoliko ničemu jinému věřiti neráčil, jen čemu by oni chtěli, ale to vše, co koli bezprávně a nespravedlivě před sebe brali, schvalovati a na svou vlastní osobu potahovati. Podlé čehož bylo daremní jich při J. M. C. buď skrze spisy aneb jaké koli legací obviňování.

Aniž také byla toho jaká potřeba, poněvadž při skutku postíženi a výš dotčenou protestací již prvé odsouzeni byli. K tomu, kdyby bylo k jakému soudu přijíti mělo, byli by větším dílem všecko společníci jejich na něm seděli.

Odkudž spravedlivého ortele stavové by se nadáti nemohli: přes to, poněvadž jsou sami jiné mnohé bez pořádného obvinění a vyslyšení a beze všeho milosrdenství odsuzovali, kdyby se jim i téhož dostalo, zdaliž by slušně sobě co stěžovati mohli?

Nebylo také potřebí se na to ohlédati, že byli místodržící a ouředníci zemští: nebo byli podlé toho i obyvatelé země a tak dvojí povinností, jak králi tak zemi a stavům, zavázáni.

A majíce podlé týchž povinností práva a dotčeného majestátu, jakožto za právo ustanoveného, obhajovati, jej rušili, a tudy týchž ouřadův sami se nehodny učinili.

Ani proto, že se to i kanceláři stalo, ten skutek horší jest: nebo bylo spravedlivé, aby tu, kdež nejvíce zhřešili, svých zlých činův spravedlivou odměnu vzali.

Když pak Smečanský, zapomenuv se nad tou velikou přísahou, kterouž k opatrování zámku Karlštejna učinil, ven ze země utekl, zdali jest nenáleželo stavům, týž zámek s korunou a jinými privilegiemi zemskými jinak opatřiti? A komu jej mohli lépe svěřiti, jako tomu, kteréhož věrnost k vlasti nejednou v skutku poznali, a kterémuž týž ouřad prvé tak nepořádně, jakž výš dotčeno, odňat jest?

Jiným místodržícím mnohem méně ublížili: nebo že jsou purkrabího a převora z kanceláře vyvedli, z toho slušněji má býti poděkováno těm, kteří je z nebezpečenství v čas tehdejší, když stavové pro zavozování vlasti spravedlivě horlili, vytrhli.

Že jsou je pak i jiné tehdáž přítomné místodržící napomenuli, aby ze země a z měst pražských na ten čas neodjížděli, a držení rad, tomuto království škodlivých, se vystříhali: zdali jest nenáleželo, poněvadž těm věcem tak daleko zajíti dopustili, aby podlé povinností svých zase je napravovati pomáhali? Však na obeslání J. M. C. se stavení, a jiných věcí řízení, jim zamezeno nebylo. Nebo hned s počátku nejvyšší kancléř při nich na kanceláři audiencí míval: oni za častě se spolu scházeli, a nejvyšší hofmistr podlé libosti své, kdy chtěl, kam chěl, bez překážky odjížděl, a již od drahného času v zemi není. Z té stráže také před domem nejvyššího purkrabího, kteráž mu tehdáž více k bezpečnosti před lidem obecným, nežli k jaké škodě sloužila, již sešlo: a jak on, tak jiní, svobodně, kam chtí, se projíždějí.

Co jest také tím Michnovi ublíženo, že jest za toho vyhlášen, jaký v skutku byl? Zdali jest toho svými praktikami nezasloužil, které s Klezlem a jinými domácími nepřáteli zem-

skými mival, na kteréž se bezpečiv pohrůžku stavům učiniti směl, že defensory stavův vyšších císařský prokurátor, a stavu městského císařští rychtářové, před soudy, ku kterýmž kteří náleží, obviní.

Ano i to mluvil, že při dosednutí krále jistý počet lidu vojenského, pěšího a jízdného v tomto království, a v městech pražských obzvláštně jeden regiment knechtův a tisíc koní, stále se chovati bude, a on že k tomu přivesti chce, že dříve půl leta v městech pražských měšťané všickni pod jednou býti musí, a že sobě věčnou památku u katolických způsobí, když toho dovede, čehož žádný dosavad dovesti nemohl; item, že J. M. C. sám jedním toliko defensorem býti ráčí, a žádného jiného za defensora trpěti neráčí. Nic méně, že jest domu rakouského snešení již takové, aby budoucně již žádná jiná víra než pod jednou, v zemích těchto trpína nebyla: kteréžto věc daleko hledí, a pro to, že z toho vyšla, kterýž v tajných radách bývál, málo vážena býti nemohla.

A poněvadž jest týž lehkovážný člověk nemalou příčinou byl těchto neřestí, a k tomu těžkému psaní, proti stavům pod obojí vyšlému, radil, skrze což toto království k znamenitým outratám a nákladům, kteříž na najetí i vychování lidu válečného a jiné potřeby vedeni býti musí, přivedeno jest: zda-li nebylo věcí spravedlivou, když on, zle sobě svědom jsa, ze země se vykradl, aby jmění jeho, kteréž před rukama bylo, a jehož on nepravně a ouškodně, se židy spolky maje a s nimi zároveň lichvě, i jinak, s utištěním mnohých poctivých lidí v tomto království, v malých letech nabyl, k dobrému téhož království, příčinou jeho a jiných zavedeného, obráceno bylo?

Jezuitům pak tím patentem, proti nim vyšlým, že jest se žádná křivda nestala, jest věcí jistou, že beze všeho dalšího průvodu místo dají tomu všickni ti, kdokoli jejich pošmourného náboženství, a pod tím se kryjících jedovatých a jízlivých praktik povědomi jsou. A potvrzují téhož patentu, a svědčí proti nim, tragedie a komedie jejich, kteréž jsou na potupu nábožen-

ství pod obojí v království tomto držívali, a pod příklady a podobenstvím k tomu vedli, aby vykořeněno bylo;

Svědčí ubozí Chomútovští, mezi kterýmiž na onen čas, za správy Jiřího z Lobkovic, nemalé pozdvižení vzbouřili, a pro- lití krve nevinné příčinou byli.

Svědčí všecka ta předsevzetí proti evangelickým, duchovních i světských, předně v Štýrsku a Korutanech a potom i zde v Čechách, jako proti všem vůbec, tak i obzvláštně na panstvích J. M. C. i stavův vyšších, a v městech svobodných, ku kterýmž oni radili, a jiné nástroje své jako doháněli.

Svědčí spis patera Ferdinanda z Kolovrat (N. 111.) a patera Lukáše Fanina, proti doktorovi Helvikovi Garthiusovi vydaný, v němž k upálení, utopení, meči i oběšení všecky evangelické odsuzuje.

Svědčí psaní patera Gregoria Rumera (N. 112.) rektora v Passově, k páteru Vilhelmovi Lamorinovi, rektorovi v Grácu, ne tak dávno učiněné, v kterémž ne ku pokoji, než zjevně k válce a obrácení všeho lidu vojenského, jenž tehdáž v Gercu byl, proti Čechům radí (což jest se také podlé též rady jeho stalo), a z toho se těší, že nikdy nebylo lepší příležitosti k odnětí Čechům všech jejich svobod a privilegií (kteréž jsou prý na škodu náboženství), zvláště majestátu, a dosažení zase kostelův.

Svědčí v nově od nich proti starému pražskému učení na universitu vyjednané privilegium, čímž co jsou jiného obmýšleli, nežli starou akademii pod obojí, od slavné paměti císaře Karla Čtvrtého vyzdviženou, ke zkáze přivesti: an podle práva v jednom městě dvě rozdílné university býti nemohou, a ve všem světě ani jediného příkladu toho se nenachází.

Svědčí instrukcí, od pátera Lencia (N. 113.) J. M. císaři Rudolfovi daná.

Svědčí rada (N. 114.), od Klesle arcibiskupovi předešlému Zbinkovi Berkovi v letu 1603 udělená.

Svědčí sdání jednoho z nich nedávní, v příčině vzdělání náboženství papežského v království tomto, osad pod jednou v městech pražských zaražení, a obcem pod obojí kostelův jejich odjetí.

Svědčí naposledy i ta apologie, kterouž častopsanému majestátu nedostatky vystavují:

1. Že by bez povolení biskupa římského dáván býti nemohl.

2. Že by od císaře Rudolfa slavné paměti vynucen býti měl, a

3. Že ode všech, jimž to náleželo, podepsán není.

V čemž předo vším stavům v tom velikou křivdu činí, aby oni na císaři, pánu svém, co vynutili, aneb kdy jej v jakém vězení míti měli: nýbrž jest to vůbec známo, a svrchu obšírně se vypisuje, jak snažně J. M. C. za týž majestát prosili, jak se jim o tom J. M. hned tam léta 1608. milostivě zakázati, a sněmem téhož léta téměř podobné, jaké po tom léta následujícího tím majestátem, jim opatření učiniti ráčil, — a jak mnozí z kurfirstův a knížat svaté říše k J. M. C. za ně stavy v té příčině znamenité přímluvy činili. Vedlé čehož také J. M. v témž majestátu svém toho dokládati ráčí, že prohlédaje, jakož k dotčeným znamenitým přímluvám, tak i k mnohým a snažným prosbám stavův pod obojí, a k mnohým věrným a platným, od nich Jeho milosti v skutku prokázaným službám, mocí královskou v Čechách, s radou nejvyšších ouředníkův a soudcův zemských a rad svých, ten artikul o náboženství při obecném sněmě, se všemi třemi stavy tohoto království, ustanoviti a zavříti ráčil. Kde pak J. M. C. z moci své královské co činiti ráčí, jak tu strach horšího zlého jaké místo míti může? Co skrze veliké přímluvy a mnohé neustálé prosby jest objednáno, a zač také ode všech stavův pod obojí jisté obzvláštní svolení na znamení vděčnosti učiněné, a od J. M. C. jakožto od věrných poddaných vděčně přijato jest, zdali to za moc a přinucení, neb násilí nějaké může býti počteno? Co jest od krále na sněmě zavřeno a tak za právo ustanoveno,

zdali takových obmyslných lidí subtilnými a strannými výklady má býti rušeno? Zda-li pro nesvolení k. něčemu, neb nepodepsání jedné, dvou neb tří osob, obecné krále se stavy snešení má minouti? Nad to však jest J. M. C. nynější pán týž majestát, a ten již jednou v Čechách o náboženství učiněný pokoj, stavům více nežli jedním způsobem znamenitě potvrditi, a J. M. král Ferdinand revers svůj na něj tolikéž vztahno uti ráčil, čehož by žádný z Jich milostí byl neučinil, kdyby jak nepořádně na J. M. C. předešlém králi českém dotčený majestát vymožen býti měl. Aniž jest naděje, aby kdo z Jich milostí (an oba živi jsou) k tomu se přiznati ráčil, čehož se v pravdě nenachází, aby k takovému potvrzení mocí nuceni býti míti ráčili.

A opět zdali proto, že biskup římský nad potentáty světa ohoto nějakou moc sobě nepravě připisuje, oni v svých zemích a královstvích poddanými svými bez předpisování jeho nevládnou? Aneb že týž biskup římský na stavy české i jiné, pod jhem jeho nezůstávající, svou domnělou klatbu vydává, proto mu v čem poddáni jsou? Jest před rukami psan papeže Klimenta, které v létu 1598 k císaři Rudolfovi učinil v příčině nestávání před soudy osob duchovních: ale daremně, když král se stavy (N. 116.) jinak se na tom snesl, a to v zemi této za právo jest, táhli se, jakž svrchu dotčeno, nedávních let na to řeholníci, že král právo nemá k prodaji statkův duchovních bez vědomí papeže. Ale že zřízením zemským království tohoto jinak o tom bylo vyměřeno, nejvyšší ouředníci zemští, ač pod jednou, spolu s nejvyšším kancléřem, též řeholníky i papeže toho odsoudili, s tím doložením, že bez vědomí i proti vůli papeže král to učiniti moc má. Což tuto k okázání toho, že papež nad stavy království tohoto, mnohem méně nad králem pánem jich, jako ani nad jinými potentáty tohoto světa a zeměmi (jakž již prvé to od slavných králův, až i od pánův Benátčanův dostatečně ukázáno) žádné moci nemá, jest připomenuto.

Protož také klatbami papežskými stavové čeští se nevíží. Než co mezi tím pod takovými ouskoky leží, sluší lidem rozumným dobře povážiti, totiž, že by nic na světě tak upevněného, pečetmi, přísahami i jinak stvrzeného býti nemohlo, co by takovou lstí a fortelem v nic se neobrátilo, z čehož by nemohla pojíti nežli veliká všude nedůvěrnost, když by stavové císařům a králům svým na slova jejich císařská a královská, na listy, na pečeti, na podpisy ruk, ani na přísahy jinak věřiti nemohli, leč pokud by co papež potvrdil, — an i kanonové jejich to s sebou přinášejí, že vše od toho daná, kdo k dání jí práva nemá, za nedanou se pokládá.

Než mohli-li jsou stavové jezuity vypověděti, na ten čas se jim toho zpravovati potřebí není: dosti buď na tom, že jsou toho zasloužili. Aniž jim tuto vysvědčení se strany nenalezení u nich žádných zbraní, v létu 1611. od hraběte z Turnu a jiných osob vydané, k jaké platnosti jest, poněvadž vypovědění jich na to se nevztahuje. A byť i měli byli tehdáž co od příprav vojenských v koleji své, není divu, že toho nic nalezeno nebylo, nebo oni chytrostí svou před vojáky, míst jejich tajných nepovědomými, snadně to ukrýti mohli. Jakož pak po vypovědění jich od komisařův, kteříž k opatření věcí, v koleji jich pozůstalých, nařízeni byli, nalezen jest klíč jeden s cedulkou pergamenovou, na níž napsáno bylo „klíč od dveří kaply v zahradě, v níž jsou zbraně.“ Však v zahradě jejich nad zemí ani kaply žádné ani dveří, ku kterýmž by se týž klíč hodil, se nespatřuje: a z toho rozuměti jest, že taková kapla v jistém místě někde pod zemí býti musí.

Soudu k nim pak jim proto osazovati, a nějakého jiného procesu mimo ten, kterýž prvé v jiných zemích proti nim užíván byl, zachovati, stavům se nevidělo.

Nicméně Fabius Bunzon, jak pro svrchu šíř vypsané, Hrobským od arcibiskupa pražského skrze osobu jeho činěné příkoří, a že jest na potupu stavův mluviti směl, že císař Rudolf

za několik milionů pokut od Čechův dostal, nynější pak J. M. C. že mnohem více dostane, a že bude brzo mnohým říkáno „veni huc“ (pojď sem), a tak že jednoho po druhém budou bráti, tak obzvláštně i pro to, že jest při examinování Theobalda Hecka u vězení na mnohé slavné potentáty, kurfirsty a knížata, jako by proti J. M. C. Rudolfovi slavné paměti se stavy českými v ňákém spiknutí a spuntování býti měli, proti všem právům a přísným zápovědem se tázati opovážil, kudyž stavové, při Jich milostech, jako by se to s jejich volí a vědomím státi mělo, v nemalé domnění uvedeni jsou, aby strestán a do vězení dán byl (však beze všeho jakých jeho věcí se ujetí a tajnosti prohledávání), dobře zasloužil.

Jako i Jakub z Tepence, hejtman panství mělnického, kterýž na témž panství lidi poddané, ano i město Mělník, stavu třetího, v náboženství znamenitě utiskoval: na fary, kdež prvé pod obojí byli, kněží pod jednou uvedl, křtův, oddavkův užívati u pod obojích hájil, proto lidi poddané trestal, je do kláštera k procesím a jiným službám církevním pod jednou choditi nutil, i jinak ukrutně s nimi zacházel, a mimo jiné pohrůžky i tu všem vůbec učinil: „Když nový král dosedne, že musí všickni jednoho náboženství býti, a že bude mnoho Petrův.“ A když mu na to bylo řečeno: „K čemu jest tedy král přísahu stavům učinil?“ dal za odpověď: „Když jest svým zemím dědičným podobné přísahy držeti nebyl povinen, že ani Čechům nebude.“ Item, měšťanům mělnickým: „Počkejte, měšťánkové, přijdou na vás pavouci uherští: budete se s nimi míti, až se vám bude nelíbiti.“ Též že toho dovede, že jim brány i kostel odňaty budou.

Sumou, kdyby to vše, jak jest se týž Hořický do Čech u věku mladém mezi jezuity do měst pražských přibral, jak se u nich choval, a od nich k nynější abatyši kláštera svatého Jiří na hradě pražském za ouředníka se dostal, jak jest ji navozoval, když jest ji hned po přistoupení svém k tomu přivedl, že jest jemu mimo předešlý starobylý spůsob a postoupení od

předešlých vrchností, kněží a úřadů pod obojí z těch gruntův, zvláště z Třebonie, vyzdvihnouti, lidi poddané k náboženství pod jednou neobyčejným vězením, těžkým bitím a nesnesitelnými pokutami z většího dílu přinutiti, divnými, prvé nebývalými šacuňky, platy a důchody, na záhubu jejich i zlenčení práva a regalie J. M. C., jakožto statku komorního, obtížiti dala, a ještě zůstavšímu jejím řiditelem, s nimi, jak mu se líbí, nakládati dopouští. V jakých hanebných nařcích strany nepoctivého jeho zplození a neřádného života vězí, bylo by mnoho psáti, — na ten čas pro krátkost se toho pomíjí.

Nechť poví nadepsaný domnělý evangelický autor, v čem jest se tu komu jaká ze všech před jmenovaných osob nejmenší křivda stala, a zpraví nás naproti tomu, proč jest doktor Jesenský, rektor akademie pražské pod obojí, a to ještě byv poslem stavův českých k stavům uherským v příčinách slušných a J. M. C. v ničemž urazili nemohoucích (ježto podlé práv všech národův na takové posly od nižádného sahano býti nemá) v Prešpurce beze vší příčiny vzat, a ve Vídni posavad v těžkém vězení se zdržuje? Proč Karel Přehořovský a Petr Špulíř z Gilter, osoby rytířské, od Budějovských jati, a dotčený Přehořovský umořen? Proč stavové nevinně za rebely a buřiče vyhlášeni? Co tedy zastávati majestátu, hájiti svobody, náboženství, pomáhati sobě z outiskův, jest pozdvihnouti se proti vrchnosti a býti rebely? Má-liť to míti místo, neobstojí stavové, obzvláštně jest-li to pravé jest, co se v tom vysvětlení evangelickém jistí, že strana pod obojí v náboženství utiskována nebyla. I zdali brániti stavení kostelův, zavírati a pečetiti je, klíče od nich odnímati, vystavené bořiti, se zemí rovnati, k přijímání pod jednou vězením, křtův, oddavkův a pohřbův nedopouštěním nutiti, do pekla odsuzovati, kaceřovati, defensorství chtíti zkaziti, města svobodná stavu třetího od stavův vyšších roztrhovati, a sjezdy, sněmem svolené i od Jich milostí králův českých znamenitě stvrzené, zapovídati, a aby jedna země druhé v čas jejího v náboženství soužení a utiskování, podlé

konjunkcí a sjednocení vespolek učiněného, a též králem J. M. stvrzeného, ku pomoci přispěti nemohla (an to největším pojištěním týchž obou zemí jest), zamezovati — není pro náboženství utiskovati?

Nechť poví, proč jest hrabě z Turnu z ouřadu purkrabství karlštejnského, Maximilian Hošťálek z primasství v Žatči, M. Valentin Kochan z radního písařství v novém městě pražském svržen, a Melichar Haldius, nejstarší ze všech radních v starém městě, a povědomý všech pořádkův, obyčejův a zvyklostí té óbce, dokonce vypuštěn? Zdali ne pro defensorství? Důvod toho, cò jest kardinál Kleal o hraběti z Turnu nedávního času psal (N. 117.). A zase proč jest Bohuchval Valkoun z Adláru do soudu komorního, a Sezima z Vrtby nejprv na hejtmanství nového města pražského a potom do soudu zemského, — item, Jan Šrepl na rychtářství císařské v témž novém městě pražském (jako i jiní mnozí na jiné ouřady) dosazen: zdali ne pro proměnění náboženství? Aby pak v Krumlově, v Králové Dvoře, Točníce a Zbirově hejtmané pod obojí býti měli, v tom se mýlí. Než to jest tak, že ze všech panství J. M. C. toliko na Chlumci jeden zůstává, kterýž však od Smečanského tak mnoho měl pokušení, že se mu již více ani ukázati nesměl, a proto i odpuštění bral.

Nebude také bezpochybně toho příti, že císařští rychtářové (ať se mlčí o hejtmanech) před primasy přední místo v radě mají, a na ten čas ve všech městech pražských pod jednou jsou. Protož falší to, jako i jiné věci na nejvýš provedené, nazývati přestane. Kdež pak praví, že by arcibiskup pražský ten kostel v Hrobě podlé nějakého porovnání, kteréž by s nimi učiniti měl, zbořiti dal, ta sama věc jinak svědčí. A jejich veliké stížnosti, kteréž již svrchu připomenuté jsou, na to odpovídají. A co se tkne klášterův a duchovenství, kterýchž král zakládatelem neb óchráncem jest, ty nejen některé privátní osoby, než zřízení zemské komorou královskou jmenuje. A že je i sám král za takové má, dostatečný jes

toho důvod ten, že je podlé své vůle, kdy chce, prodává, zastavuje, a zápisy na ně, do jakých koli sám chce, činí.

Jest-li tedy klášterové jsou komora královská, poddaní klášterští či jsou poddaní než královští? A tak když poddaní královští na panstvích královských kostely sobě stavěti moc mají, kterak by na statcích klášterských, kteříž tolikéž panstvími královskými jsou, a prelátům toliko užívání, do vůle královské, na nich svědčí, k témuž práva míti neměli?

Příklad pak měst svobodných jest tuto od toho domnělého evangelíka daremně přiveden, poněvadž na nich král takového práva, jako na klášteřích, nemá, jich prodávati, zastavovati ani zapisovati mocen není. K tomu jsou táž města svobodným stavem v tomto království, d u c h o v n í h o p a k s t a v u n e n í ž á d n é h o.

Nad to poněvadž v týchž městech stavu třetího svobodno jest kostely stavěti, daremně se nimi řeholníci, stavení kostelův na duchovenství brátící, zastírají. A když jsou Broumovští na J. M. C. vznášeli a pro Boha prosili, aby jim stavení kostela jejich zbraňováno nebylo, nýbrž pána Boha sloužiti se přálo, a defensorové s jinými osobami ze všech stavův tolikéž skrze suplikací své při J. M. C. o to snažně žádali: nemůže se věděti, podlé čeho se to za vzbouřování J. M. C. pokládá. Též když tíž defensorové rozepsali sjezd, podlé snešení sněmovního, a obeslali jisté osoby ze stavův k uvažování outiskův v náboženství: podlé čeho to za uražení důstojnosti J. M. C. Nechť se nejmenší slovo z těch obeslání, nahoře položených a jiných, k tomu sjezdu jmenuje, které by nač toho slušně taženo býti mohlo.

Nepomini-li také dřív, než jim ten pošmourný evangelík v tom poradil, J. M. C. šetrně se skrze psaní v tom omluviti: ale co jsou tím způsobili? Ráčil J. M. toho při předešlém svém psaní zůstaviti.

Ta pak výmluva, že by též psaní na samé defensory míněno býti mělo, jest jalová; nebo ním netoliko defensorům

obsílání osob ze stavův do koleje, ale i týmž osobám podlé dotčených obeslání se stavení jest zapověděno.

Čímž co jiného jest míněno, nežli defensorům povinnost jejich a stavům sjezd zamezíti? A to na protažení snešení sněmovního, a stavův pod obojí o tu svobodu a majestát připravení a z defensorství vyvedení. Zdali k témuž cíli nesměřovaly zápovědi, stavům vyšším z týchž defensorův na kanceláři a osobám městským na radnicích, aby se více do defensí nacházeti nedávali, s pohrůžkou činěné. Zdali k jinému cíli v městech pražských, původem Pavla Michny (N. 112) a podporou hejtmanův a císařských rychtářův i jiných osob pod jednou, až i některých jalových pod obojí, v ouřadech postavených, proti vůli obcí týchž měst, svrchu připomenutá psaní strany odříkání se defensorův vymožena? K čemu psaní reversové k podkomořím skrze hofrychtýře, téměř po všech městech království tohoto způsobena? To-li jsou snová? To-li básně? To-li vzteklé smyšlénky?

Ale zavrhuje se týž domnělý evangelík, že nikdy nic toho na J. M. C. vznášeno nebylo. I zdali stížnosti, při sněmích i krom sněmův přednášené, suplikací mnohé, až i ta odpověď J. M. C., kterou hraběti z Turnu dáti ráčil, o tom jinak nesvědčí? Zdali J. M. C. toho zapírati ráčí, neb místodržící se toho odpírají? Moravanům že jest o přímluvu k J. M. C. psáno, přípis téhož psaní, nahoře dotčený, to s sebou přináší. Pakli jest od koho ze stavův moravských pod jednou před jinými stavy zatajeno, proto z toho stavové čeští pod obojí nepravdou stíháni býti nemohou.

Dále praví, byly-li jsou čím vinny osoby privátní, že na králi nemá býti toho postíháno, on proto vlády zbaven a lid vojenský verbován? An bez verbuňku s ty provinilé osoby stavové dosti moci neměli, a J. M. C. nikdy na tom žádného zalíbení neměl, a stavům se ohlašoval, že ráčí chtíti to vše buď skrze komissí, aneb pořádem práva, podlé snešení sněmovního, na místě postaviti. Také jest, kdyby byly v tom

punktu, ty toliko výš zejmena jmenované osoby samy byly, že by nebylo potřebí tak proti nim se opatrovati. Ale že měly v tom více společníkův a nástrojův svých, jak při dvoře J. M. C. tak i v království tomto onde i onde, kteříž ve všech nepřátelských škodlivých praktikách na zkázu země, a k dokonalému potlačení náboženství pod obojí, potřebovati se dávají; snadně na to stavové přišli, že ti pro přikrytí svých zlých skutkův a zachování samých sebe všelijak se na to vynasnaží, aby pod jmenem J. M. C. válečný lid do země uveden, a oni aspoň tudy, poněvadž se jim předešlé praktiky jejich nepodařily, nad stavy se vymstíti mohli.

Protož považujíce toho, že jim proti všelijaké moci násilné, podlé práva přirozeného, vlasti i samých sebe hájiti náleží, a ohlédajíce se na svrchu připomenuté pohrůžky Pavla Michny, Jakuba z Tepence, Bunzona, a jiné, jako obzvláštně i na ty, kteréž jest purkrabě nejvyšší, Adam z Sternberka, směl činiti, že J. M. C. ráčil defensory spravedlivě odsouditi a oni (mínil sebe se společníky svými) toho že potvrdí. Jiných časův, před tím, že jest při nynějším císaři a králi, pánu svém nejmilostivějším, toho, aby z té povinnosti purkrabské propuštěn byl, vyhledával, však to za odpověď dostal: když se království toto potvrdí, že teprva žádosti své užíti má: „však vím, že proti tomu mnozí, než se to stane, budou; ale nebudou moudří, až některým hlavy skákati budou.“ —

Též jeden jezuit jistému měšťanu, kterýž se z Krumlova pro nátisky jemu činěné vyprodal, při shledání se s ním v městech pražských, když na dotázku svou, proč jest se dal z Krumlova, od něho za odpověď dostal, že pro utiskování v náboženství (neb že žádného pokoje míti nemohl) to učinil, pravil: Neměl-li jest žádné jiné příčiny, že jest mohl dobře tam zůstati a do Prahy se nedávati: neb *že dříve než pět let mine, v Praze také tak bude.* —

Item, nejvyšší mincmistr, Vilém z Vřesovic, zjevně to mluvil, že *některým hlavy dolů skákati budou*, jme-

novav zejmena čtyři: hrabě z Turnu, Kozí Brádku (nazvav tak Václava z Budova), hraběŠlika a Vilémа z Lobkovic. Item, že statkové některých půjdou jiným do rukou. Michnovi že se stane jako Griespekovi za času císaře Ferdinanda; a mnohému pacholku chudému že se dobře stane; majestát že nemá žádné míti moci, proto že jest (N. 119. 120.) dán z přinucení; a jako král Ferdinand do Čech přijede, že bude jináč: „Novus rex, nova lex" [ku kterémuž cíli i jezuité (N. 121.) Molchetmšti směřují], a že mniši a jezuité v kostelích pod obojí kázati budou. —

Item, jiní mluvili, že prokurátor císařský nestačí pokut dobývati. —

Item, Jan Šeferín, přední z radních novoměstských, málo před tím, že domové budou lacinější, dřív než sv. Václava mine, a o defensořích: „N. N. z konsistoře ven." —

O jistou obranu jsou se mezi sebou snesli, kteráž všemi právy netoliko jest tehdáž člověku propůjčena, když druhý naň mocí sahá, ale i před tím, tak aby druhému k sažení na sebe příčinu odňal.

Při čemž však jsou se k J. M. C. králi a pánu svému ihned ohlásili, že proti Jeho milosti táž obrana míněna není, než proti těm toliko, kdož by (mimo Jeho milost, poněvadž nikdy o J. M. toho smýšlení neměli a nemají, aby věrných poddaných svých zkázy vyhledávati míti ráčil) stavům škoditi chtěl.

Za tím pak, když krále v zemi neměli, a společníkům těch vyvržených osob, kteříž spolu s nimi ouřadu a místa od J. M. C. sobě svěřeného, zle, na zkázu a záhubu království tohoto užívali, více se důvěřovati nesměli, všickni také vždycky pospolu zůstávati nemohli; co jsou chtěli jiného činiti, ač chtěli-li jsou nějakému pozdvižení lidu obecného vyhnouti, nežli podlé předešlých příkladův, za tím, až do šťastného J. M. C. bohdá pokojného do království tohoto se navrácení, a těch všech zběhlých věcí na místě postavení, k správě zemské ze sebe jistý počet osob (přísahou je však předně J. M. C.

a za tím teprv stavům pod obojí i pod jednou zavázavše) voliti? Což i předešle za slavné paměti císaře Rudolfa, jak zde v Čechách tak v Moravě, v podobných příčinách se stalo, a J. M. C., nynější pán, při takových příležitostech a za takové správy v Moravě za markrabě a pána země přijat, a zde na království korunován a dosazen jest. Však mínění stavův nebylo a není, aby tudy vláda Jeho milosti císařské z rukou vyňata býti měla: což kdyby byli obmýšleli, snadně jest souditi, že by nebyli dotčených osob, k správě zemské volených, předně J. M. C. přísahou zavázali, než zemi toliko a samým sobě. Jakož jsou také jiných expedicí, jak v kanceláři, komoře, apelací a ončtárně, tak i při dskách a ouřadech soudu komorního a purkrabského, posavad v ničemž se neujímali. Též ouředníci a soudcové zemští a jiné přísežné osoby, od J. M. C. zřízené, ve svém předešlém spůsobu a v též podstatě, jako kdy prvé, zůstávají.

Co se pak těch patentův dotýče, kteří po vyvržení výš dotčených osob sem odesláni byli, ti ač v místech obyčejných za jistými příčinami rozvěšeni nebyli, však při sjezdu stavův u velikém a znamenitém, k nejvalnějšímu sněmu se rovnajícím, shromáždění vůbec čteni, vyhlášeni a publikováni jsou.

A se strany stráže: ta silnější, než prvé byla, na hrad pražský pro to jest uvedena, že tu dsky a jiné spravedlnosti a klenoty zemské zůstávají, což slušné bylo v tak nebezpečný čas náležitě opatřiti. Však předešlá stráž z té přísahy, kterouž J. M. C. zavázána jest, propuštěna nikdy není.

Berně také a sbírky zemské k této tak veliké potřebě, poněvadž samo snešení sněmovní, kterýmž svolené jsou (N. 122.) toho propůjčovalo, obrátiti, i také další kontribucí, ač se znamenitou svou obtížností, z jmění a statkův svých vlastních, jakožto svobodní stavové, dobře svoliti mohli.

Že pak i z panství J. M. C. takové sbírky vycházejí, to se děje obyčejem starobylým, kteréhož všickni sněmové, jimiž jaké berně svoleny bývaly, potvrzují. Však při tom při

všem vždycky se J. M. C., králi a pánu svému, stavové poníženě ohlašovali, že J. M. C. věrní poddaní zůstávají, a při J. M. do nejvyššího přemožení, s vynaložením hrdel i statkův svých, státi chtí. Ale takové před J. M. jich se skloňování, níženi a koření, pro překážku těch zlých rad a nepřátel jejich, žádného místa míti nemohlo: nýbrž místo vypravení komisařův k spokojení těch věcí, jakž stavům naděje se činila, lid vojenský verbován; jiných z Friulu a pomezních pevností uherských povoláno, a tudy k dalšímu verbuňku příčina dána byla.

Zatím pak dotčený lid vojenský, jízdný i pěší, dvěma stranama, nepřátelský vpád do království tohoto učinil, mnohých měst a míst se zmocnil, veliký díl země spustošil, zloupil a popálil, s národem tímto českým, beze všeho rozdílu pohlaví a věku, tyransky zacházel, mnoho nevinné krve, až i těch nevinných dítek, prsův mateřských požívajících, vylil, veliký počet lidí, nejen z nižších ale i z vyšších stavův, zjímal, s pohlavím ženským sodomsky nakládal. A není pochybné, že by ještě mnohem větší ukrutnost nad ubohou českou krví provozoval, kdyby Bůh svrchovaný sám překážky mu neučinil, a stavové skrze nařízení výš dotčené obrany časně toho nepředešli. Z čehož zajisté, jak před Bohem a vším světem odpovídati mohou ti, kdo koli k takovému vpádu radili; nechť toho pováží každý, kdo tak hrozných bíd bližních svých nejmenší citelnost má? Obzvláštně poněvadž stavové s lidem svým verbovaným posavád toliko v obraně stáli, a nižádné duchovní ani světské osobě pod jednou žádné škody neučinili, nýbrž tím prostředkem před pozdvižením obecného lidu strana pod jednou přichránili a zachovali. Ježto kdyby, jakž jim výš dotčený pošmourný evangelík to připisuje, něco jiného, nežli samou obranu tím najetím lidu obmýšleli, zdali jsou nemohli ihned z počátku do některé z zemí okolních vpád učiniti, lidu toho nepřátelského, dokudž ještě žádnými zbraněmi opatřen nebyl (oni pak lid svůj již v hotovosti a blíž hranic měli) na shromážděních rozehnati, a raději nepřítele jinde hledati nežli doma

ho boukávati. Ale pomnu-li toho všeho proti, že mínění jejich nikdy nebylo proti komu, kdož by jim škoditi nechtěl, mnohem méně proti J. M. C., králi a pánu svému, co před sebe bráti: tak že nebylo nejmenší příčiny, proč by ten lid nepřátelský na tak znamenitou záhubu vší země sem posílán býti měl.

Nebo co se tkne vybytí z Krumlova lidu cizího, kterýž tam položen byl, v tom stavům žádný slušně za zlé míti nemůže, poněvadž *snešení sněmovní* (N. 123.) *to s sebou přinášelo, že žádný lid cizí bez vůle stavův do země uvozován býti nemá*, a o tom, jak by takový lid ze země puzen býti měl, vyměřuje. Po vybytí také toho lidu město žádným lidem verbovaným od stavův osazeno, a v ničemž dokonce, buď zámku neb téhož města J. M. C., dále se ujato není.

Jako ani Budějovským jaké příkoří činěno, než toliko toho, čeho na Krumlovských, totiž aby lid cizí z města vybyli, žádáno. Pohrůžka pak jaká aby se jim státi měla, v tom se hraběti z Turnu křivda děje. A naproti tomu též Budějovičtí sousedům okolním, beze vší sobě dané příčiny, znamenité škody činili, lidi zajímali, drancovali, koně, dobytky, obilí i jiné všelijaké věci od svrškův i nábytkův odnímali, a naposledy všecken ten lid záhubný do města přijali, tak že slušněji na ně sobě stěžovati jest.

A kdyby byli Plzenští, podlé ohlášení svého, skrze psaní k stavům učiněného, se zachovali, města před stavy nezavřeli, lidem verbovaným i krajským, spolčivše se s okolními opaty a preláty, i některými světskými, neosadili, osob rytířských nejímali, a na sousedy své okolní tolikéž výpadův nečinili, jich neloupili, a tudy se sami jim za nepřátele nevystavili: neměli by byli obyvatelé toho kraje na to tak tuze nastupovati, aby pro bezpečnost jich hrabě z Mansfeldu s lidem svým, s nímž již byl podlé rozkazu jemu daného odtáhl, zase se navrátili, a je způsobem válečným dobývati musel. Po kterémžto však jich dobytí jim se žádného ublížení nestalo: nýbrž jejich vojsko

propuštěno, a oni také při hrdlech a živnostech svých zachováni jsou. Tak že J. M. C. netoliko k vypravení nem jakého lidu válečného, ale ani k najímání jeho příčiny míti neráčil, poněvadž pro obranu od stavův nařízenou nebylo potřebí J. M. žádného nebezpečenství se obávati, an se k J. M. C. ve vší poddanosti ohlašovali, a žádného příkladu jaké zpronevěřilosti stavův českých proti králům svým se nenachází. Nýbrž měli rady J. M. C., chtěli-li jsou své věrnosti J. M. C. dokázati, k tomu Jeho milosti raditi, co by bylo Jeho milosti, království tomuto i všem jiným přivtěleným a okolním zemím k dobrému sloužilo. Čehož jsou touto radou k válce pochybili. A jestliže míní lidem vojenským a zkažením tohoto království váznost a důstojnost J. M. C. zdržeti, hrubě se na tom mýlí: nebo čeho J. M. ráčí míti touto válkou dobývati? Zdali království českého? An jest prvé Jeho milosti. A zdali jest lépe zpustošené je míti (jakéž po takovém tyranství v něm provedeném, a vydání se stavův na vychování lidu válečného, na nejvýš ze všeho býti musí) nežli nezpuštěné? Zdali zachování váznosti J. M. záleží více na zhoubě země, nežli na vzdělání? více na nemilosti, nežli na milosrdenství? více na zrušení majestátu císaře Rudolfa slavné paměti a královského Jeho milosti potvrzení, nežli na zdržení toho obého a dostiučinění přísaze své královské? Proč jsou k tomu nevedli, aby místo lidu vojenského ty vzáctné osoby, o nichž se v patentích zmínka činí, k spokojení všech věcí zašlých sem v komisí vypraveny byly? Proč když Jich milosti kurfirstové, pfalcgrabě a saský, v to se vkládati ráčili, oni Jeho milost císařskou v tom rozpakovali, a posavad Jeho milosti dokonale k tomu přistoupiti nedopustili? Nýbrž, zdržujíce stavy i tak vzáctné kurfirsty toliko na odkladných slibech a na nebezpečných, k tomu naschvále vymyšlených a k přijetí nemožných výminkách, pod tím prospěchu svého a všelijaké nepřátelské zhouby vyhledávali.

Kdež jsou mezi jinými do města Budějovic k Janovi Aulnerovi, hejtmanu, jmenem J. M. C. psaní učinili, aby pátého

člověka od okolních vyzdvihl, s nimi a se svými najatými žoldnéři proti stavům vytáhl, v statky jejich se uvázal, je držeti a důchody z nich bráti dal, lidi poddané z poslušenství k pánům jich propustil a k ruce J. M. C. (N. 124.) ujal.

Item, Felixovi Dornhamovi (N. 125.), hejtmanu v městě Plzni, aby se snažil, poněvadž by protivní ustavně vyslané své semotam posýlali, ano ti domnělí defenserové sami se projížďějí, aby některé z těch dostati mohl, a čím by přednější osoby z těch byly, tím že milejší a vděčnější Jeho milosti bude.

Ján z Molaru mezi jiným v svém psaní (N. 126.) témuž Dornhamovi, aby munici zajímal, a poněvadž tudy prosmyk do říše jest, aby pilný pozor měl na pocestné, a zdali by některého předního dostati mohl, všelikých prostředkův užiti hleděl.

Nicméně Pavel Michna (N. 127.) dotčeného Dornhama napomíná, aby některé z protivných obyvatelův hleděl v Plzni obstaviti; a jak jest mezi tím Plzenské proti stavům posazoval, to psaní některá jeho, Dornhamovi a primasu plzeňskému Wolfingarovi, též Zelenderovi, poslaná, ukazují. Tolikéž jsou při pominulém sněmu slezském Jich milostem knížatům a stavům, chtíce je odstrašiti, aby stavům českým podle spojení, kterýmž ty obě země vespolek zavázány jsou, a jež za největší svou v náboženství pojištěnost mají, pomoci již prvé jednou snešené neposýlali, že J. M. císařská Čechy ztrestati ráčí, zjevně oznámiti dali.

A lidu tomu nepřátelskému vždy více a více škod činiti dopouštějí; což kdyby jim opravdově ta interposicí kurfirstův na mysli byla, nijakž by se státi nemohlo: nebo přistoupiti k jednání, a chtíti trestati, jsou věci sobě odporné. Než praví, že ujímají interposicí, však tak, když stavové lid rozpustí, od veřejnosti, defensí a direkcí upustí, předešlým místodržícím J. M. C. zase správy postoupí, a všecko v předešlý spůsob uvedou: lid pak ten nepřátelský, jejž oni císařským nazývají, pod tím aby přece v zemi zůstal, a nábojem i potravou opatřen byl. I co může býti od nich nesmyslnějšího? Nebo oč by bylo jednání Jich milostí kurfirstův, když by všecky výš

ptané vyjmínky před jednáním vyplněny býti měly? Jaká bezpečnost stavův po rozpuštění lidu zemského, an by jim nepřátelský na hrdle ležel? Mírné podání: chtěli by jiného býti, však aby se jim nebránil.

Kteroužto takovou nespravedlivost že jest svrchovaný pán Bůh, jak Jich milostem kurfirstům a knížatům svaté říše, tak Jich milostem knížatům a pánům slezským poznati dáti ráčil, budiž veleslavné jméno jeho na věky pochváleno!

A to jest, co jsou na ten čas stavové pro obhájení své dobré pověsti (nad kterouž po spasení duše nic jim dražšího a milejšího není) všemu světu na vědomí dáti za slušné uznali, — v té celé naději, že Bůh dá, příkladem nadepsaných Jich milostí kurfirstův, knížat a stavův všickni ti, kdo tuto pravdivou zprávu sobě čísti budou, nevinu jejich v skutku seznají, a toho jim, co jsou tu koli za příčinou tak znamenitých outiskův v náboženství a svědomí svých učiniti museli, že jsou to slušně učinili a proto žádnou urážkou důstojnosti královské aneb vyhledáváním jakých novot stíháni býti nemohou. — ti pak všickni, kdo J. M. císařské k uvedení tak záhubného lidu do království tohoto radili, a jsouce přirození Čechové a obyvatelové země, vlásti se zpronevěřili, týž lid sem poslali a povolali, z jeho vpádu se těšili, a až posavád, jak mohou, jej fedrují a s ním všelijaké srozumění mají, že trestání spravedlivě zasloužili — sami ze své dobré vůle dostatečné svědectví vydají.

Přílohy

k

Apologii druhé Stavův pod Obojí

v království Českem.

Přílohy

K čtenáři.

Ačkoli jest mnohemnásobně více stížností lidských s strany rozmanitých utiskování v náboženství před rukama, však vidělo se tuto toliko některé přílohy za průvody položiti, a ty ještě z většího dílu nezúplna, proto aby krátkosti šetříno a ostatek k budoucí další potřebě a uveřejnění zanecháno bylo.

Num. 1.

Zřízení zemské.

O víře pod jednou i obojí spůsobou. A. XXXII.

Což se víry dotýče pod jednou spůsobou a pod obojí, abychom se neutiskali, než spolu byli za jednoho člověka, jako dobří přátelé. Pakli by jaká různice oč koli, o jaké kněží vznikla, nebo o jiné věci, což se utiskův víry dotýče, aby to vznešeno bylo na krále Jeho milost, na pány a vladyky v soudu zemském, a ten, kdož by komu nátisk učinil, aby před soudem zemským bez půhonu stál: a tu aby páni a vladyky touž věc napravovali. A kdož by koli pro tu věc k soudu zemskému a k rozkázání královskému a panskému státi nechtěl, na toho abychom sobě všickni pomocni byli. A strana strany ať nehaní, a strana straně ku potupě nic nemaluj.

Pakli by která strana malovati kázala ku potupě druhé strany, můž ji pohnati, též jako o hanění.

A kterýž by kněz druhou stranu haněl, ať jest před pány a vladyky v soudu zemském postaven, a kterak s ním král Jeho milost, páni a vladyky ráčí naložiti, to buď při Jich milostí vůli.

A král Jeho milost ráčil jest přiřící obojí straně, je při zvyklostech jich zachovati.

A my, potomci a budoucí naši, abychom při tomto zřízení a svolení zůstali a trvali, nyní i na časy budoucí.

Num. 2.

Zřízení zemské.

Přísaha krále, Jeho milosti. A. II.

Přisaháme pánu Bohu, matce Boží i všem Svatým, na tomto svatém čtení, že pány, rytířstvo a vladyky, i Pražany, i jiná města, i všecku obec království českého, chceme a máme při jich řádích, právích, privilegiích, výsadách, svobodách a spravedlivostech, i starých chvalitebných obyčejích zachovati, a od království tohoto českého nic neodcizovati, ani zastavovati: ale raději podlé možnosti Naší rozšiřovati a je rozmnožovati, i všecko, což k dobrému a poctivému tohoto království českého jest, učiniti.

Tak nám pán Bůh pomahej i všickni Svatí.

Num. 3.

Majestát Zikmunda císaře, stavům českým a moravským na náboženství daný.

My Zikmund, z Boží milosti římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, a uherský, český, dalmatský, charvatský král.

Poněvadž pán náš Ježíš Kristus, Bůh, lidí smírce, maje péči, z poručení Nejvyššího, o spasení člověka, také i smrtí ohavnou umříti račil, tak aby oboje v jedno uvedl, kteréhožto příkladem jako mistra a vůdce nejlepšího, z důstojenství císařského, Nám od všemohoucího pána Boha svěřeného a půjčeného, dobrý pokoj a jednotu svornosti sobě oblibujíce, když po některých kompaktatích, to jest smlouvách, mezi legaty svatého sboru basilejského a mezi královstvím českým a markrabstvím moravským, v Praze sepsaných a znamenaných, na tom zůstáno jest, aby, poněvadž jiné věci dobře spokojeny jsou, to o očištění království českého a markrabství moravského svatým sborem basilejským a Naší moudrostí císařskou jak nejlépe opatřeno býti mohlo: ale že ještě mezi legaty svatého

sboru basilejského se strany jedné a urozenými pány, šlechticemi, též Pražany statečnými a slovutnými, i poctivými a moudrými posly, jmenem království českého před tím k nám do Brna poslanými, se strany druhé, nesnáze a různice mnohé povstávaly a vznikaly jsou: protož My myslí, srdcem a ramenama také práce pilné a starosti přílišné podstoupivše břímě, i dne vedra nesouce, abychom rozdílné věci v jednotu, protivné v povolné, ostré v hladké, a velice daleko vzdálené v společné, také v svatou a blahoslavenou jednotu přivesti mohli, a poponěvadž My, mír a upokojení téhož království, kteréž jsme vždycky milovali a ctili, srdečně žádajíce a chtíce, budoucích nesnází a různic, jimižto lid poddaný mohl by kterak koli se vzbouřiti, slušnými prostředky jsme předejíti umínili, také některých věcí pozůstalých, kterýmžto v kompaktátích při upokojení království nezdálo se dosti učiněno býti, i již svrchu jmenované posly, království českého a markrabství moravského spasitelně opatřiti chceme: ke cti a slávě Boží, pokoji téhož království a všech jiných okolních národův i všeho lidu křesťanského, také spasení mnohých bez počtu duší, tento list způsobili jsme:

Ve jméno Boží, amen. Známo činíme všem vůbec a jednomu každému zvláště, že k dolepsaným kusům a artikulům, společně zavřeným, svolili jsme a tímto zápisem svolujem:

Nejprvé: Aby ouřadové a důstojenství duchovní nebyli vzdáváni skrze cizozemce v království českém a markrabství moravském atd.

Item: Kteří tělo Boží pod jednou spůsobou přijímají v již často dotčeném království a markrabství, aby ohyzdná smíšenice nebyla, proti jich zvláštni vůli a svobodě trpini býti nemají: než toliko v těch městech, v nichž přijímání pod obojí spůsobou prvních časův zachováno nebylo, trpini býti mají, atd.

Dán v Brně léta Božího tisícího čtyřstého třicátého pátého, království Našeho uherského padesátého, římského dvacátého šestého, českého šestnáctého, a císařství čtvrtého.

Num. 4.

Privilegium, od císaře Zikmunda Pražanům dané.

Ve jmeno svaté a nerozdílné Trojice, amen.

My Zikmund, z Boží milosti římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, a uherský, český, dalmatský etc. král, a lucemburské hrabě.

Známo činíme tímto listem Naším vůbec, že majíce zření k velikým pečlivostem a k mnohým pracem slavně paměti nejjasnějšího někdy pána a otce Našeho, knížete Karla, římského císaře a českého krále, kterýž staré město pražské, potom i nové vzdělal, nadal a zvelebil právy, totižto privilegiemi neb zápisy i svobodami, jakž to ve mnohých listech Jeho šíře se ukazuje, — již potom pak vezdejšími jsouce popuzeni žádostmi toho, kterýž ráčil dáti šťastné počátky a rozmnožení, aby též d o b r é, k t e r é ž p o m o c n o j e s t k s p a s e n í d u š e i o b e c n é m u d o b r é m u, j e d n o t ě s p o l e č n é i t a k é k s p o l u o b ý v á n í b r a t r s k é m u, s l u š n ý m i p r o s t ř e d k y o p a t ř e n o b y l o, a týmž doufáním počestně se vykonalo.

A protož, když před Naši velebnost předstoupili poslové sřovutní — v ty doby, že světských z starého města pražského: Jan Velvar, Zikmund Chotenčič, Vacslav Hedvika, Mikuláš Humpolec; a z nového města: Pavel Oldřichův, Valentin Kaba, Beneš Cukňanský a Daniel — měšťané obojího města pražského; a z duchovních: mistr Jan Rokycan, Oldřich bakalář ze Znojma, Martin z Chrudimě, kněz Jan od svatého Štěpána z Rybníčkův a Bohunek z Chocny — jmenem purkmistrův z obojích obcí již řečených měst, mistrův učení pražského, farářův, kněží, žákovstva všeho, tudíž i svou náramnou žádostí, mnohými ustavičnými prosbami jsou Nás pokorně prosili, abychom k listu m a j e s t á t u, k t e r ý ž c e l é m u k r á l o v s t v í a m a r k r a b s t v í d a l i j s m e v ů b e c, pro pokoj a ukrocení týchž měst, věčné držení a zachování, týž list zvláště jim dáti ráčili milostivě.

Kteréžto tak když jsme vyslyšeli, odpověď dali jsme takovou:

„Poněvadž již celému království a markrabství ten list vůbec dali jsme, zbytečné se zdá, aby opět zvláště vám dán býti měl; neb to město jest nejpřednější a hlavní.“

Ale oni vždy, pro příčiny i povahy jisté a kusy v něm položené, pravili jsou, že jim to poručeno jest.

A tak opět na Nás prositi jsou nepřestali, nejvíce za ten artikul aneb punkt žádajíce, aby jim rozumněji rozšířen byl, totiž aby ti, kteříž pod jednou spůsobou obyčej přijímati mají, jinde kromě měst pražských obývali, kdež se ten obyčej zachovává (totiž že se pod obojí posluhujo), proto aby smíšenice z toho hanebná nepřišla, pro kterouž by příčina svárův spolu obývajícím dána byla, — kromě těch, kterýmž by se svou dobrou volí dopustiti chtěli, v té naději dobré, aby pod časem jsouce naučeni přijímání pod obojí spůsobou, haněti neb jemu se protiviti nesměli. K tomu také jsme přidali zvláštní artikule některé, jim poručené, v nichž jsme se pánům a městům před tím zavázali a zapsali:

I. Aby podkomoří měst královských, který má vystaven býti, byl měštěnínem pražským a skutečně pod obojí spůsobou přijímal tělo a krev Boží.

II. Mniši, jest-li že by v Praze neb okolo Prahy obývati měli, kněžím u far aby nepřekáželi, ani pochovávali mrtvé, ani svátostmi obecnému lidu přisluhovali: ale tak živi byli, jakž jich řeholy ukazují.

Kláštery také jeptišek neb mnišek, v nichž přijímání pod obojí spůsobou bývalo, tak v budoucí časy aby se zachovaly: ani převor neb abatyše, kteříž pod jednou spůsobou přijímali by, nad jinými jeptiškami vládnouti nemají.

III. Preláti hradu pražského, kanovníci, mansionáři, oltářníci, jest-li že se kteří navrátí, těm, kteříž pod obojí spůsobou přijímali by, překážeti nemají, ani jich kacéřovati, ani na cti

utrhati, v království i kromě království, ani svátostmi neb pochováváním mrtvých, kteří k nim nepřísluší, aby se nikdež nemětli.

IV. Vyšehrad, kterýž jsou mocí dobyli, se svými obyvateli v přijímání pod obojí spůsobou s městy pražskými aby se srovnal, a též, kteříž na Hradčanech přebývají před hradem pražským.

V. Zboží špitálské u mostu, které chudým a nemocným jest odkázáno, ne skrze cizozemce, ale skrze ouředníky města pražského aby spravováno bylo, a věrně zřízeno a vydáváno, jako již mnohá léta obyčej jest a tak se zachovává.

VI. Zboží kolejská, kteráž odňata jsou, aby pro opravení učení pražského zase navrácena byla; a mistři zase, kteříž by se navrátiti chtěli, i jiní cizozemci, těch, kteříž pod obojí přijímají, aby nehaněli, ale za dobré křesťany a syny matky církve svaté měli a obraňovali.

VII. Žádný cizozemec, který by pod obojí spůsobou přijímati nechtěl, aby konšelem a přísežným ani ouředníkem v těch místech nebýval.

VIII. Neobyčejná suma a sbírání peněz v řečených městech aby vyzdvižena byla a dáváná nebyla.

IX. Kostelové, kteříž k farám přísluší, a kaply od křižovníkův poddaných, a jiných kterýchž koli, ovšem aby i osvobozeni byli věčně.

Platové také kněžští komorní, na domích pražských zapsaní, aby více placeni nebyli.

X. Právo duchovní, které za času Konrada, arcibiskupa pražského, v obojím městě pražském vysazeno jest a pečetí dáním potvrzeno, kteréžto až posavad trvá, tu a ne jinde aby zachováno bylo, a tu pře manželské rozsudek braly i jiné věci k tomu ouřadu příslušící aby konány byly. I My často řeči opětované slyšíce přijali jsme je, a od Nás zapuzenu býti nedopustili jsme, a to proto nejvíce, aby se skrze to roztržení některá škodná společných smluv, které se již dály, a ještě se

konati mají, nestala, a prácě, kteréž jsme prvních let obtížnou vedli, ovšem bez dobrého konce zrušena nebyla. I protož se zdravou radou knížat i pánův urozených, vladyk a šlechticův Našich a císařství svatého a království Našeho českého, ne skrz omyl, ani skrze lehkost, ale s dobrým rozmyslem a vědomím Naším jistým, list tento s majestátem Naším, kterýž jsme království a markrabství vůbec dali, městu obojímu pražskému tímto listem a mocí císařskou království českého, dáváme milostivě, i k jiným artikulům v počtu desíti zvláště prošeným přivolujem, je ujišťujem, obnovujem a milostivě potvrzujem, to ustanovujíce a tomu chtíce, aby ty i všecky věci v něm položené s jinými artikuly desíti, za kteréž jsou prosili, měli a drželi, za moc pevnou a nepohnutelnou na časy věčné a budoucí.

Pánům také novoměstským a obci skrze odjetí právních pilnějších a listův gruntovních potracení, o kteréž jsou Nás smutnou tváří a myslí zpravovali, když do Prahy z Boží milosti přijedem, milost novou při těch právích i jiných potřebách míníme učiniti.

Protož nižádnému člověku ovšem nebuď slušné, tohoto listu Našeho potvrzení a milosti kterým koli obyčejem přerušiti, aniž jemu kterou koli všetečností ni smělostí se protiviti. Pakli kdo těmto věcem spěčiti by se měl, v prchlivost Naši císařskou a království Našeho českého těžkou pokutu, v týchž městech v privilegiích položenou, ať se naděje ovšem bez odpuštění upadnouti.

Na jistotu a pevnost toho tyto listy s majestátem Naším visutým kázali jsme upevniti.

Dán v Brně léta Božího 1435, den 6. měsíce července, království Našich uherského 50., římského 25., českého 16. a císařství 4.

Num. 5.

V knihách práv městských starého města pražského červených na listu 71.

Šebestyánovi Agrikolovi, na přímluvu Jeho milosti pána, pana Vratislava z Pernštejna, J. M. C. rady a nejvyššího kancléře v království českém, i jiných dobrých pánův, jest od pana purkmistra a pánův práva městského uděleno a živnosti v městě dopřáno: však tak, že dotčený Šebestyán rukou dáním slíbil jest panu purkmistru a pánům, že se chce v tom měšťanství poctivě, náležitě, jakž na dobrého souseda a člověka náleží, chovati.

Relator z rady pan Václav z Vlkanova.

Stalo se v radě ve čtvrtek po sv. Jakubu apoštolu, l. 1570, za purkmistra p. Pavla Kapra z Kaprštejna.

Šebestyánovi podlé řádu a obyčeje i starobylého spůsobu městské právo, jako jiným, na rukojmě není dáno; za příčinou, poněvadž v té víře, přijímání svátosti pod obojí spůsobou, těla a krve Pána Krista, s jinými měšťany se nesrovnává.

Num. 6.

Že statut a kněh obecních nového města pražského, o volení na radu.

Předně: Domácí měšťané, v městě obydlí mající, a ne za zdmi usedlí, možní, staroživní, rozumní, dobře na svých poctivostech zachovalí a v městě zrodilí, a neb s městem mnoho let stále zlé i dobré trpící, * u víře a v náboženství se s svatou českou věrou pod obojí se srovnávající, svátosti večeře Páně pod obojí užívající* mají na radu voleni býti.

---

*) To což mezi hvězdičkama tištěno, jest z kněh obecních vymazáno.

Num. 7.

Zřízení zemské.

A. XXXIII.

Léta Páně tisícího pětistého dvanáctého, v středu po sv. Marku evangelistu, na obecném sněmu stalo se svolení mezi pány Jich milostmi, rytířstvem a městy, tělo Boží pod jednou spůsobou přijímajícími, se strany jedné — a mezi pány Jich milostmi, rytířstvem, Pražany, Horníky, mistry učení pražského, městy království českého, přijímajícími tělo a krev Páně pod obojí spůsobou, se strany druhé:

Jakož mezi sebou smlouvy, předešle s králem Jeho milostí učiněné, o všecky útisky víry a o hanění obojích stran, mají, kteříž jsou pod jednou i pod obojí spůsobou, ve dsky zemské památné vložené, — jakož jsou se k těm smlouvám s obou stran páni Jich milosti, rytířstvo a Pražané, Horníci i jiná města přiznali, že je zdržeti a zachovati chtí: tak (jakož ty smlouvy a jich obou stran k těm smlouvám přiznání, dskami zemskými památnými zapsané, šíře a plněji svědčí) a podlé těch všech smluv k sobě se zachovati mají a chtí.

A ty smlouvy mají od nás obojích stran věrně a právě držány a zachovány býti na budoucí časy.

Num. 8.

Ve spisu kněze pod jednou, pod smyšleným jmenem Vitolida Poskoka, v létu 1585 tištěném.

„Vězte také o tom, a to sobě často připomínejte, že vy k žádné té straně, kterouž J. M. C., jakožto král český, pod svou ochranu přijal, nenáležíte. Nebo i od římské strany, i od té pod obojí, kteráž podlé kompaktat stojí, odděleni jste. A protož jste jako Jebuzeové v lidu Božím, v království českém.“

Num. 9.

V kvaternu sněmův obecných červeném, léta 1567 v pondělí po neděli Oculi J. 5., v kterémžto sněmu mezi jinými artikuly pod literou J. 13. také tento položen jest:

A jakž jsou také osoby ze všech tří stavův království českého, pod obojí spůsobou přijímající, poníženě a poddaně při Jeho milosti císařské toho žádali, co se kompaktát dotýče, ty aby v potvrzení privilegia zemského vypuštěny a pominuty byly: k tomu J. M. C. povolovati ráčí, tak že z téhož privilegia i jinde se vypouštějí.

Num. 10.

V témž kvaternu ut supra, léta 1553, v první pondělí v postě, E. 19. v kterémžto sněmu pod literou E. 25., tento artikul položen jest:

Item: kníže a stavové za to J. M. arciknížecí prosí, aby se k J. M. královské přimluviti, aneb na místě J. M. královské milostivě k tomu povoliti ráčil, aby páni, rytířstvo, Pražané, strana pod obojí spůsobou přijímající, mezi sebou z každého stavu po dvou osobách volili, kteříž by, tak jakž předešle bývalo, k administrátorovi a konsistoři přidáni byli, a on administrátor bez rady jich a konsistoře aby nic takového před sebe nebral, a zvláště což se dotýče farářův, pánům, rytířstvu, do měst, městeček, i kdež by toho potřeba byla, na fary nepodával, ani jich bez hodných příčin vyzdvihoval, ani jich ničímž mimo náležitost nestěžoval, bez rady a jistého uvážení osob k němu přidaných, i vší konsistoře; a byla-li by kdy toho jaká potřeba, konsistoře změnění neb dosažení kněžstva, aby toho též bez vůle těch pánův a osob svrchu psaných a Pražan, podlé starobylého spůsobu, jinak nečinil.

Num. 11.

Z kalendáře historického mistra Daniele, stránka 494.

Léta 1554, v pátek den svatého Matouše, král Ferdinand, jsa na Pardubicích, volil osoby ze stavův království českého za defensory a ochránce konsistoře pražské pod obojí přijímajících: Jana staršího z Valdštejna, nejvyššího sudího království českého, Zděnka Mezeřického z Lomnice a na Ledči, Jana Šalayu z Lípy a na Malešově, Jana Leskovce z Leskovce a na Cerekvici, a Pražany starého i nového měst pražských.

Num. 12.

Přísaha kněží pod obojí dolejší konsistoře pražské, od arcibiskupa svěcených, kterouž činiti museli až do obnovení též konsistoře, kteréž se stalo od pánův stavův království českého pod obojí, léta 1609.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, amen.

Já kněz N. pevně věřím a vyznávám všecko, obzvláštně co se obsahuje u vyznání víry, jehož svatá římská církev užívá, totiž:

Věřím v jednoho Boha, otce všemohoucího, viditelných věcí všech i neviditelných stvořitele.

A v jednoho pána našeho Ježíše Krista, syna Božího jednorozeného, kterýž z otce zplozen jest předevšemi věky, Boha pravého, z pravého Boha zplozeného a neučiněného, jednobytného s otcem, skrze nějž jsou učiněny všecky věci, kterýž pro nás lidi a pro naše spasení sestoupil s nebe, vtělil se Duchem svatým z Marie panny, a člověkem učiněn jest. Ukřižován také za nás pod pontským Pilátem, trpěl a pohřben jest, a z mrtvých vstal třetího dne. Vstoupil na nebesa, sedí na pravici otce, a přijdeť zase v slávě soudit živých i mrtvých, jehožto království konce nebude.

I v Ducha svatého, pána obživujícího, kterýž od otce i od syna pochází, kterýž s otcem i se synem spolu se ctí a oslavuje, kterýž mluvíval skrze proroky.

Jednu obecnou a apoštolskou církev vyznávám, a jeden křest na odpuštění hříchův, očekávám také i z mrtvých vzkříšení a života věku budoucího.

Apoštolská a církevní ustanovení, a jiná též ustanovení církve a zavření, silně připouštím a přijímám.

Item: svatá písma v tom smyslu a výkladu svatých písem přijímám, a jinák bráti a vykládati jich nebudu, než vedle jednomyslného snešení svatých otcův.

Vyznávám také sedmero býti právě a vlastně svátostí nového zákona, od Ježíše pána Krista ustanovených a k spasení lidského pokolení, a což koli ve všech jednomu každému potřebných, totiž: křest, potvrzení, večeři Páně, pokání, poslední mazání, svěcení kněžstva, manželstvo; a ty že milost s sebou přinášejí, a z těch svátostí že křest, potvrzení, svěcení kněžstva bez svatokrádeže nemohou se opětovati.

Přijaté také a schválené od církve katolické řády v provozování slavném svrchu jmenovaných svátostí přijímám, a připouštím to všecko i jednokaždé, obzvláštně což o přirozeném hříchu a ospravedlnění na svatosvatém sněmu tridentském zavřeno a vysvětleno jest, oblibuji a přijímám. Vyznávám také, že při mši se obětuje pravá, vlastní a lítostivá oběť za živé i mrtvé, a že v nejsvětější svátosti večeře Páně jest pravé, bytné a podstatné tělo a krev spolu s duší a s božstvím pána našeho Ježíše Krista, a že se tu děje proměna celé podstaty chleba v tělo, a celé podstaty vína v krev, kterouž to proměnu katolická církev transsubstantia nazývá.

Vyznávám tolikéž, že pod jednou spůsobou celý Kristus a pravá svátost se přijímá. Stále býti držím očistec, a že duše v něm se zdržující věrných přímluvami odtud pomoci užívají; podobně že svatí, spolu s Kristem králující, mají ctěni býti. Nejstáleji vyznávám, že obrazové Krista a rodičky Boží, vždycky panny, jako i jiných svatých, mají ctěni a zachováni býti, a že jim náležitá počestnost a pocta udělována býti má.

Odpustkův moc že od Krista v církvi zůstavena byla, a

užívání jich lidu že velmi spasitelné jest, to jistím. Svatou katolickou a apoštolskou římskou církev všech církví matkou a mistryní býti vyznávám, a římskému papeži biskupu, svatého Petra, knížete apoštolského, náměstku, a pána Ježíše Krista místodržícímu, pravou poslušnost přislibuji a přísahám.

Všecky jiné věci, svatými a obecnými sněmy, a zvláště od svatosvatého sněmu tridentského, vydané, zavřené a vyhlášené, nepochybně ujímám a vyznávám, a cožkoli jim odporného jest, a všelijaká kacířstva, od církve potupená, zavržená a proklatá, já také potupuji, zamítám a proklínám.

Tu pravou katolickou víru, bez níž žádný spasen být nemůže, kterouž nyní z dobré vůle a svobodně vyznávám a pravdivě držím, že ji cele a neporušeně, až do poslední hodiny života mého, nejstáleji s pomocí Boží zdržeti a vyznávati, jak poddané své, tak i ty, kteříž by pod správu mou náleželi, k ní držeti, a pod péčí její býti a kázati, pokudž na mně záležeti bude, chci, já, týž kněz, připovídám a slibuji, a přísahou se zavazuji. Tak mi toho dopomahej Bůh a tato svatá evangelia neb čtení Boží.

Já Jan N. učinil jsem vyznání víry podlé uložení tridentského Concilium, a připovídám, že ustanovení svatého sněmu, v nejvyšší osade na den památný svatého Vácslava, léta 1605, začatá a držaná, a což ke mně přináleží, pilně a věrně zachovávati a skutečně plniti, a to opatrovati chci, pokudž na mně bude, aby všickni pod správu mou náležící to všecko též zachovali.

Toho mi dopomahej Bůh a všickni Svatí.

Ve jméno Otce † i Syna † i Ducha svatého † amen.

Num. 13.

Mandát na kněží bratrské a posluchače jich.

My, Rudolf Druhý, z Boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, a uherský, český, dalmatský,

charvatský etc. král etc. arcikníže rakouské, markrabě moravské, lucemburské a slezské kníže, a lužické markrabě.

Vysoce urozeným, urozeným a statečným, slovutným, poctivým a opatrným pánům, rytířům, vládykám, Pražanům a městům, i jiným všem obyvatelům a poddaným Našim, ze všech stavův království Našeho českého, věrným milým, milost Naši císařskou a všecko dobré vzkazujem.

Věrní milí! Vězte, že Nás jisté zprávy docházejí, kterak by přes nejedny rozkazy, a přísné předešlé, Jich milostmi panem dědem a panem otcem i jinými předky Našími, králi českými, slavných a vzáctných pamětí, učiněné, a sněmy obecnými vyhlášené zápovědi, mnohé osoby vyšších i nižších stavův v království českém, následujíce sekty pikhartské jinak valdenské, a neb těch, jižto se bratřími jmenují, netoliko na gruntech svých, po zámcích, tvrzech, sídlech, městech, městečkách, vsech, dvořích, ale také zde v městech pražských, při bytnosti a residencí Naší, pokoutně v rozdílných místech, po domích sbory a schůze dopouštěli, a se u velikém počtu, ne samého lidu obecného a sedlského, nýbrž i panského, rytířského i městského stavu, mužského i ženského pohlaví, sjížděli a scházeli, učení bludná, kázaní, zpěvy a jiná víře svaté odporná posluhování provozovali, a tudy ta škodná, dávno kompaktáty, zřízením zemským a sněmy obecnými odsouzená, pikhartská sekta znamenité rozmnožení den ode dne, k zavedení lidu prostého, bráti, růsti a se zvelebovati měla, — čehož jsme se do osob těch, kteří se toho dopouštějí, i také těch, jižto se mimo tak přísná poručení a tolikrát vůbec prošlé mandáty scházejí, aby takovou neposlušnost zachovali, nikoli nadáti neráčili.

I poněvadž takové sekty týmž zřízením zemským těžce zapověděny jsou, kudyž oni Pikharti neb Bratří ku pořádu práva nenáleží, a jim též právo, jakožto odřezancům od přijatého v zemi české náboženství, nikterakž

sloužiti nemá a nemůže, — nic méně ty schůzky a kázaní zřetelně proti zápisu krále Vladislava a proti jistým Jich milosti králův se stavy snešením, též proti přísaze Naší, kterouž jsme při korunování Našem pánu Bohu, panně Marii, všem Svatým, a poslušným stavům, věrným Našim milým, že nad dobrým řádem a svatou věrou pod jednou a pod obojí přijímajících ruku držeti chceme, těch brániti a chrániti, a jiných sekt bludných a pikhartských v království a v zemích Našich nedopouštěti, učinili, jsou a na proti čelí: protož nechtíce, aby to zlé přehlídnutím Naším k dalšímu zniku přicházeti, a ti smyšlení bludové vzrost větší míti a se rozmáhati měli, týchž stavů, věrných Našich milých, zvláště těch, kteříž jedem pikhartským nakaženi jsou, k navrácení se k starožitnému svaté křesťanské víry a domáckému jich milých předkův náboženství, k odstoupení od zavedení bratrského, a srovnání se v náboženství s jinými věrnými, poslušnými církve apoštolské syny milostivě napomínati ráčíme.

Dále pak všem vůbec poroučeti ráčíme, abyste po dnešn den takových schůzek, postranního se scházení, zpěvu i poslušhování, tajně ani zjevně, na gruntech svých nedopouštěli, nedrželi, neužívali, ani komu jinému držeti, užívati přehlídali, sbory všecky ihned zavřeli, zamkli, kolím zabíti a zaraziti dali: a pokudž by kde v kostelích táž pikhartská a bratrská, aneb jiná zmatečná učení hlásali a kázali, je odtud odbyli a kněžstvem řádným, od arcibiskupa pražského, aneb od administrátora konsistoře pod obojí přijímajících vzatým osadili, také lidi poddané vaše dostatečně napomenuli, aby od téhož bludného učení a té pikhartské neb bratrské sekty přestali, od ní pustili, sbory, schůze i všecka neřádných kněží jejich kázaní po domích i jinde zastavili, těch dále i víc nemívali, než k víře a náboženství v království tomto přijatému a zřízením zemským schválenému, pod jednou a nebo pod

obojí vedle kompaktat přijímajících, přistoupili, tím se řídili a spravovali, a na konec v tom ve všem tak a ne jinak, než jakž ten Vladislava krále majestát (který in originali na zámku Karlštejně s jinými zemskými privilegiemi a věcmi zůstává, a jehož přepis hodnověrný tuto při těchto Našich patentích, pro vědomost jednomu každému, z jistého poručení Našeho císařského vytištěn jest) v sobě obsahuje a zavírá, v jednom každém punktu a klausuli neproměnitelně zachovali — ač se chtí hněvu a nemilosti Naší císařské uvarovati. Neb jestli by se kdo přes toto jisté Naše poručení tak nezachoval, to přestoupil, ty sbory nezastavil, těch schůzí na gruntech svých tajně nebo zjevně dopouštěl, a vyměření téhož majestátu v nejmenším artikuli zrušil, k tomu každému, jakožto k přestupníku řádu dobrého, rušiteli práva a neposlušníku rozkazův Našich císařských a královských, ano jako k nepříteli obecného zemského dobrého, ráčíme věděti jak přikročiti, k němu se zachovati, a jeho ku příkladu jiným dáti skutečně ztrestati.

Kdež vědouce jistou, konečnou a přísnou tuto vůli, i také milostivou výstrahu Naši, tím se všickni i jeden každý z vás spraviti a před dalšími těžkostmi, kterýchž bychom žádnému příti neráčili, uvarovati bude moci.

Tomu na svědomí pečeť Naši císařskou k tomuto mandátu Našemu jsme přitisknouti rozkázati ráčili.

Dán na hradě Našem pražském, v pondělí den svaté Maří Majdaleny, léta 1602, a království Našich římského 27. uherského 30. a českého 27.

Majestát krále Vladislava o Pikhartích, kteří se Bratří jmenují, v kvaternu trhovém výpisův, léta 45. v středu před sv. pannou Dorotou.

My Vladislav, z Boží milosti uherský, český, charvatský král, a markrabě moravské, lucemburské a slezské kníže, a lužické markrabě etc.

Oznamujem tímto listem všem: Znamenavše, kterak v království Našem českém, i také v markrabství moravském, znameniti bludové pikhartští se rozmohli, a den ode dne čím dále více se rozmáhají, a kdybychom se tomu dále dívati ráčili, že by tady ten blud netoliko Nám, dědicům Našim a tomu království, ale snad i všemu křesťanství škoditi mohl, nechtíce, aby ten a takový blud pikhartský k dalšímu zniku rozmáhati se měl a mohl napřed proti pánu Bohu i jeho Matce a jeho Svatým, a proti svaté víře křesťanské, a vzhlédše na Naše předky, kterak to království české k znamenité slávě přivedli, jsou, nechtíce, aby též království, ve všech zemích v slavné pověsti vznešené, za času Našeho panování k potupě i zkáze své pověsti přijíti mělo, pomněvše na Naše přísahy, kteréž jsme učinili pánu Bohu a Svatým jeho při korunování Našem, to s pilností rozvážívše, a jsouce napomenuti od okolních knížat křesťanských, duchovních i světských, položivše sněm obecný valný všeho království Našeho českého v outerý na svatého Jakuba, vyslavše naše důstojné otce v Kristu, kněze Jana, biskupa někdy Varadinského, a kněze Stanislava, biskupa olomúckého, nábožné a věrné Naše milé, dali jsme jim listem Naším plnou moc k jednání, zavření všech a všelijakých potřeb, a neřádův k přetržení v tom království, tak jako bychom tu osobně sami býti ráčili; aby touž mocí, s radou pánův a vladyk, Pražan i jiných měst, cožkoli s nimi spolu tíž biskupové oblíbí, schválí a zavrou, to všecko stále a nepohnutě ode všech stavův držáno a zachováno bylo.

Kdež pak, s radou jich i s volí všech stavův království toho, o tom bludu pikhartském mocí Naší královskou, jakožto král český takto řídíme, rozkazujeme a ode všech poddaných Našich k věčnému a konečnému zachování míti chceme:

Nejprvé: aby všickni sborové a schodové pikhartští, zjevní i tajní, zastaveni a zkaženi byli, a osazeni lidmi věrnými, a jsou-li kostelové nebo klášterové, v nichž by se scházeli, ti aby zavřeni byli, tak aby všickni schodové zjevní, ani v těch místech,

kdež obyčej mají se scházeti, ani také v nižádných domích a městech dopuštěni nebyli, na nižádném místě.

Item: všecka jejich učení a psání jejich bludův, zjevná i tajná, mají zastavena býti a zkažena, knihy jejich všecky spáleny, tištěné i psané, a žádný pán, rytířský člověk i města, těch kněh, takových traktátův psáti ani tisknouti pod sebou dopustiti nemá, ani prodávati: a kdož by je přinesl kde, a u něho by se nalezly, má skutečně trestán býti, vedlé uznání pánův a soudcův zemských.

Item: po tento den jim všecka posluhování a rozdávání, jakž je vedou, křtové i také oddávání, zastavena býti mají, a nikdež nemají dopuštěna býti, než kněžstvem se to říditi má, s obojí strany, kterouž by sobě oblíbili.

Item: všichni jejich učitelé a správcové, kdož jim káží a ty bludy vedou a učí, ti také postaveni býti mají k nápravě, před kněžstvem obojí strany, a ku kterékoli straně přistoupí, té strany kněžstvem se spravte a napravte, skutečně se toho hned dotýkajíce. Pakli by se toho nápravou spraviti nechtěli, kteráž jim dána bude, tedy v moc a trestání panu purkrabí nejvyššímu pražskému, v královskou moc dáni býti mají, a pan purkrabě pražský se k nim zachovej podlé naučení pánův a vladyk soudu zemského, jako o jinou věc, pokudž o tom krále Jeho milosti zřízení ukazují.

Item: to všecko, co se napřed píše, ode všech stavův, pánův, vladyk, Pražan, Horníkův i jiných měst, má zachováno, splněno, a k nápravě přivedeno býti konečně do vánoc. A kdož by toho všeho z těch stavův tří království českého učiniti zanedbal, a naň to zjevně uznáno bylo, a těch svrchu psaných neřádův se dopustil, ten má obeslán býti jednou od pana purkrabí pražského nejvyššího, a napomenut, aby se vedlé toho zřízení zachoval. Pakli by toho po napomenutí neučinil ve dvou nedělích pořád zběhlých, tedy má obeslán býti listem od úřadu, aby ten pán, rytířský člověk, mužského i ženského

pohlaví, též i město, před pány a vladykami stál, nejprvnější suché dni po tom obeslání přišlém.

Item: jest-li že by který takový učitele pikhartského, neb pikharta, buď mužského neb ženského pohlaví, kterého takového k sobě přijal, a vydati tomu pánu ho nechtěl, tedy ten pán, čí jest byl, druhého pohnati můž před soud zemský z pokuty, i spolu s původem, jako o člověka nevydaného, a tu pokutu aby dáti byl povinen i s člověkem: pakli by toho nevydal, tedy vždy přece z tolikéž pokuty hnáti můž, a tu pokutu obdržeti má dotud a tak dlouho, dokudž ten člověk pikhartský, buď muž neb žena, vydán nebude.

Item: obecný lid pikhartský ze všech stavův, mužského i ženského pohlaví, ti mají k nápravě a k přestání takového bludu pikhartského vedeni kněžstvem s obojí strany býti rozumně, a páni, vladyky, Pražané i jiná města mají fary kněžími osaditi, užitky od far kněžím pustiti: nemohou-li míti ku kostelům všem farářův, nechť jeden farář drží far šest, i víc i méň, jakž se to zříditi můž.

A toto Naše zřízení při sněmu obecném, s radou pánův, vladyk, Pražanů i jiných měst království českého, zjednané a snešené, chceme a přikazujem všem poddaným Našim, všech stavův, duchovním i světským, ku království Našemu příslušícím, aby ve všem jeho znění a zřízení zachováno a ode všech držáno bylo, pod nemilostí Naší královskou a trestáním, upadením v hněv Náš královský, — poroučejíce pánům ouředníkům, vladykám, soudcům zemským, kterýmž jsme s radou všech stavův, poddaných Našich království Našeho českého, království Naše a zemi českou bez Naší přítomnosti poručiti a svěřiti k řízení ráčili, na ty přísahy jejich, kteréž napřed pánu Bohu, Nám, pánům, vladykám i všem stavům a obci království českého učinili, aby to vše dle své přísahy a povinnosti s pilností opatrovali na místě Našem, a tak jako jiné neřády, kteréž jsme jim na místě Našem od Nás i od země pod pečetí Naší i zemskou svěřili a poručili, aby ten blud pikhartský zastaven a

zkažen byl, a k dálšímu zniku dopuštěn nebyl, jakož jim toho věříme.

Tomu na svědomí pečet Naši královskou rozkázali jsme přivěsiti k listu tomuto.

Dán v Budíně, den svatého Vavřince, léta 1508, a království Našich uherského 18. a českého 37.

Poručení J. M. C. podkomořím, strany dosazování osob za konšely v městech.

Statečnému Purkhartovi Točníkovi z Křímic, na Křímicích a Prostiboři, radě Naší a podkomořímu království českého, věrnému Našemu milému.

Rudolf etc. Statečný, věrný Náš milý. Zprávu toho míti ráčíme, že v mnohých městech království tohoto mimo starobylou víru, pod jednou a pod obojí přijímajících, pikhartská aneb bratrská a kalvínská, sekty, i jiní mnozí novotného učení bludové se rozmáhají, a to nejvíce příčinou dosazování takových bludníkův v úřady konšelské, a potahováním jich v povinnosti, v kterýchžto jsouce, netoliko lid sprostný od navyklého starobylého a uznaného v tomto království náboženství příkladem svým zlým odvozují, ale spoléhajíce na též povinnosti a ouřady své, již netoliko kněžstvu řádnému a podaným k nim od konsistoře správcům v povolání jich vkračovati, co by a jak při chrámě Božím držeti, co kázati, kdy ustanovené od církve svátky světiti měli, vyměřovati, mistry a rektory vedlé své libosti, ano i fary poběhlci a neřádným kněžstvem a správci, kteří od žádného pořádného biskupa svěcení ani formátu nemají, a nebo buď ženatí a nebo zlého nepříkladného života jsou, osazovati smějí. A to vše proti jistým stavův smluvám, proti mandátu krále Vladislava, deskami stvrzenému, zřízení zemskému, zápovědem slavných předkův, i teď nedávno vyślému v té věci mandátu Našemu. Kdež nechtíce My toho dopouštěti, aby se takové bludy a sekty k záhubě poddaných Našich a zavedení duší jich rozmáhati měly, milostivě poroučeti ráčíme, když koli rady v kterém

koli z měst Našich královských obnovovati budeš, neb na místě svém hofrychtýři obnoviti dáš, aby toho se vší pilnou bedlivostí šetřil, aby osoby, kteréž by buď pod jednou nebo starobylé víry pod obojí nebyly, a kněžími pořádnými, od biskupa svěcenými, jak od starodávna bývalo, se nespravovaly, do rad brány nebyly, nýbrž aby od bludův svých upustily a s jinými věrnými křesťany u víře se srovnávaly, dostatečně je napomenul, kázaní pokoutných a schůzek žádných nedopouštěl, a aby ve všech městech vedlé mandátův Našich, teď nedávno vyšlých, se chovaly; nařídili nic méně i na tom, což by administrátor konsistoře pražské pod obojí přijímajících při kostelích a farářích, pod správu jeho přináležících, tak jakž od Nás o tom poručení sobě dané má, dobrého nařídil, napravil, a v starobylý chvalitebný řád uvedl, skutečně ruku držel. A což také koli v té věci (jakž o pilnosti tvé nepochybujem) najdeš, způsobíš a nařídíš, toho Nám bez prodlévání psaním svým poníženě oznámiti nepomíjej. Na čemž ve všem jistou a konečnou vůli Naši císařskou naplníš.

Dán na hradě Našem pražském, v středu po neděli postní Judica, léta 1603, a království Našich římského 28. uherského 31. a českého též 28.

Rudolf.

Sdeneo Adalb. Poppl de Lobkovic
S. R. Bohemiae Cancellarius.

Ad mandatum sacrae caesareae
Majestatis proprium.
Jindřich z Písnice.
Jan Mencl.

Num. 14.

Stížnosti Jeho milosti císaři Rudolfovi, v létu 1608 od strany pod obojí podané.

Předně: Zřízení zemské (A. 32.) o tom vyměřuje: že strana strany haněti, pod pokutou o hanění vyměřenou, nemá. Item: kterýž by kněz druhou stranu hanči, aby na soudu zemském byl postaven.

Proti kterémužto zřízení zemskému kněží, kteří biskupského ordinování nejsou, a neb se arcibiskupem nespravují, však dostatečná svědectví ze slavných akademií svého kněžství mají; ti se zjevně za nepořádné, bludné, a svůdce duší lidských vyhlašují, a jich se strana pod jednou a kněží konsistorští, jako nějakých zjevných kacířův aneb lidí nepoctivých, štítí, a s nimi obecenství míti nechtí.

2. Jakož když pan Jaroslav ze Smiřic, léta 1597, a pan Zikmund ze Smiřic, léta 1608, umřel, a těla jich z měst pražských ku pohřbu vezena a provázena býti měla, k čemuž jsouce pražští kněží a žákovstvo dožádáni, kněží pánův ze Smiřic, aby s nimi a mezi nimi šli, trpěti nechtěli. Nad to výš, že pan Jan z Vidovle v novém městě pražském, na koňském trhu, byv za to dožádán, do domu svého kněžím ze Smiřic se sejíti, a tu na mrtvé tělo kolátora svého očekávati dovolil, skrze to jsa do kanceláře obeslán, jako by nějaké nepoctivé lidi u sebe přechovával, těžkou domluvu i pohrůžku snésti musel.

3. Kněz Daniel Plesnivec, syn děkana hořického, ordinování německého pořádného, že manželku sobě pojal, jsa o to do kanceláře obeslán, když se postavil, tu za nepořádného kněze vyhlášen, a odtud do vězení dán byl, v moc arcibiskupu: jináč z něho vyjíti nemohl, až na resolucí z kanceláře vyšlou, aby na sebe zápis učinil, že ouřadu kněžského v tomto království a zemích k němu příslušících požívati nechce, — jakž táž resolucí (jíž actum 6. Octobris 1602) plněji dosvědčuje.

4. Páni ze Smiřic na panství kosteleckém mají kolaturu, že k ní poddaní pana probošta kostela pražského přináleží, jako i pan probošt kolaturu má, k níž poddaní pána ze Smiřic přináleží. Když po smrti starého pána Jaroslava ze Smiřic bylo, pan probošt poddaným svým páně ze Smiřic kněžzi desátky dávati zapověděl, a svými psaními na kompaktata ukazoval. Proti čemuž když pan Zikmund ze Smiřic tolikéž poddaným svým, aby kněžzi proboštovu také desátkův nedávali, zapověděl, to pan probošt na J. M. C. vznesl. Proti čemuž, ačkoliv pán ze Smiřic

svou omluvu a odpověď dal, a že k tomu pan probošt sám příčinu dal, oznámil, a když koli jeho kněži od proboštových poddaných se platiti bude, že také při svých poddaných k tomu podobně nařiditi chce, se uvoloval, nemohlo to pánu postačiti: nýbrž když probošt proti té odpovědi páně repliku svou do kanceláře podal, a v ní kněze pána ze Smiřic za nepořádného, svůdce duší lidských, a po Bálovi kněžství na sebe potahujícího položil, a „že on, poddaným svým, jemu a jinému, kterýž by se biskupem ani konsistoří nespravoval, desátkův platiti, pro svědomí a proti Bohu a vrchnosti, dovoliti nemíní, se opověděl, na to pánu ze Smiřic poručení se stalo, že proboštovy příčiny jsou slušné, ale výmluva pána ze Smiřic daremní: pročež aby poddaným svým přece kněži proboštovu desátky platiti nařídil, jakž též poručení ukazuje.

5. Arcibiskup předešlý, maje podlé svého uvolení kněží pod obojí na kněžství světiti: k čemuž když se učení mládenci nabízeti dali, tu jim takové těžké a prvé nikdy nebývalé artikule k potupě slova Božího i náboženství pod obojí, aby na ně závazky činili, vydával, že k tomu pro svědomí přistoupiti nemohouce, od takového kněžství upustiti a jinam se o to utíkati museli.

6. Administrátor pražský, kněz Vácslav, člověk věkem sešlý; že v kanceláři své vlastní dcery (že pankhart není) zastával, skrze to do vězení v moc arcibiskupu dán, a potom ouřad ten s něho sňat.

7. O stav manželský předešle v konsistoři dolejší všickni tři stavové pod obojí rozeznáni bývali: ale již nyní na větším díle všecko se před arcibiskupa podává.

8. Svátek a památka mistra Jana Husi a Jeronýma, ta z kalendáře vypuštěna a k tisku zapověděna jest: ježto pod tím svátkem a ferií zápisové znamenití a platní ve dskách zemských zapisováni jsou. A aby táž památka dokonce k zahlazení přijíti mohla, každého roku kněží pražští na hrad pražský

do kanceláře, beze vší potřeby, toliko aby se slovo Boží nekázalo, na ten den obsíláni, a tam přes poledne zdržováni bývají.

9. Německým jazykem slovo Boží pod obojí, a neb kněžím evanjelickým, kázati, netoliko v městech pražských ale ani ve všech se nedopouští. Jakož příklad toho, že paní Hofmanová ze vsi Líbeznice skrze to kněze německého, člověka starého, odbýti musela: ježto proti tomu strana pod jednou v několika kostelích náboženství své, netoliko jazykem německým ale i vlaským, svobodně provozují, a své kostely, až i židé své školy, osvobozené mají.

Nad to tedy spravedlivě Němci, totiž Slezsko a Lužice jeden oud tohoto království jsouc, do Prahy k J. M. C. i k zemi v potřebách svých, netoliko ti, ale i od říšských knížat začasté přijíždějíce, a někdy několik měsícův tu zůstávajíce, slova Božího a služebností církevních jazykem svým požívati by měli.

10. Vrchnosti některé pod jednou, s jakou mocí poddané své v náboženství jich, proti zřízení zemskému (A. 33. D. 34.) — kteréž vyměřuje, aby na fary pod obojí spůsobou nebyl kněz pod jednou dosazován, a naopak; dále: z far vytištění kněží, kterékoli strany, aby zase do těch far vpuštěni byli — utiskovali, toho jsou příkladové:

Na panu Jiřím z Lobkovic, s Chomůtovskými.

Na panu Václavovi Pleském, když purkrabím karlštejnským byl.

Na panu Jaroslavovi z Martinic, v čemž i skrze psaní z kanceláře vyšlé byl schválen.

Na panu Jindřichovi z Písnice, místokancléři.

Na duchovních pak téměř všechněch.

Opat broumovský, též strahovský, jak jsou s poddanými také zacházeli, jest vědomo.

Opat zbraslavský poddaným svým žádnému manželství nedopouštěl, leč přestoupil.

11. Na panství J. M. C. na větším díle kněží pod jednou se dosazují, nad čímž od poddaných veliké naříkání se děje.

12. Konsistoř pražská pod obojí jak jest obnovena, a jaký člověk za administrátora nařízen, to vůbec známo jest: ježto podlé minulého sněmu to se státi nemělo.

13. Léta 1603, v neděli květnou, kněží pražští na kázaních oznamovali, že mají od J. M. C. poručení: aby, počavše toho dne, tak pořád ty dni až do neděle provodní, s bedlivostí počítali, jaký počet lidu k stolu Páně při všech farách přistupovati bude. Co se tím obmýšlelo, snadný rozum.

14. Klášter slovanský na novém městě pražském straně pod obojí vždycky prvé náležel, a administrátor tu bytností svou býval: ale již nyní opat pod jednou v něm zůstává.

15. Na Vyšehradě kostel svaté Alžběty, od starodávna pod obojí, ten teď před 4 neb 5 lety strana pod jednou odňala. O čež když sousedé Vyšehradští počali se domlouvati a toho ujímati, nemalé těžkosti museli pocítiti.

16. Pan Jaroslav ze Smiřic, kterýž před 13 lety umřel, učinil kšaftem a obzvláštním listem v kostele svém jisté nařízení, což do desk podlé kšaftu mělo vjíti. Však po smrti páně nemohlo se k tomu, by do desk vešlo, přivesti: ježto strana pod jednou k tomu podobně mnoho do desk sobě kladou.

Toho příčinou byli a bránili: nebožtík pan Vácslav Berka, nejvyšší komorník, a pan Jiří z Martinic, nejvyšší kancléř.

17. Pan Štampach o kolatury, pan Lang, pan Kašpar Belvic a Kadanští o kostel, jakých těžkostí a zaneprázdnění pocítovali, to se z jich suplikací a stížností nachází.

18. Léta 1601, 23. Srpna, též potom léta 1602, 8. července, panu Kašparovi Belvicovi z české kanceláře dvorské, v jazyku německém, s podpisem ruky a jména J. M. C. na vznešen předešlého pana arcibiskupa psaní stížné učiněno, proč on pan Belvic, bez povolení J. M. C. i pana arcibiskupa, na gruntech svých, v Königberku, kostel sobě v nově, proti právu a zřízení zemskému a proti kompaktátům, stavěti dá: ten aby i hned pod uvarováním se nemilosti J. M. C. zase rozbořiti dal.

19. Téhož léta 1602, 6. Září, v podobné záležitosti, o vystavení nového kostela ve vsi Zaječicích, psaní z též kanceláře české dvorské, na vznešení předešlého pana arcibiskupa, v jazyku německém, panu Janovi Fridrichovi Langovi učiněno: z jaké spravedlnosti, proti duchovnímu a světskému právu, a proti patrným v království tomto kompaktátům, kostel nový na gruntech svých sobě vystavěti, a jej kněžími sektářskými posvětiti dal? Kterýžto kostel zavříti dáti musel.

20. Léta 1607, v outerý u vigilií svatého Jakuba, panu Kašparovi Belvicovi z kanceláře české dvorské, v jazyku českém, s podpisem ruky a jména J. M. C. na správu (není doloženo čí) poručení stížné a těžké učiněno: že jest ve vsi Zaječicích kostel, již před některým časem z jistých příčin zavřený, bez dovolení zase otevříti, a do něho kazatele, žádnou konsistoří v království tomto se nespravujícího, uvesti, jemu kázati, i jináč jemu posluhovati dal: a poněvadž J. M. C. proti zřízení zemskému, proti mandátům a zápověděm, jak Jeho milosti císařské tak slavných předkův Jeho milosti, mimo starobylou víru a náboženství pod jednou a pod obojí, jiného jakého postranního, v zemi této české nepřijatého, učení v tomto království dopouštěti, těm, an by se jednou neb druhou konsistoří, totiž pod jednou aneb pod obojí přijímajících, nespravovali, průchod dávati, je snášeti a trpěti, proti témuž zřízení zemskému a vykonané při korunování přísaze, nenáleží, protož že ráčí J. M. C. pod skutečným trestáním jemu přísně poroučeti, aby téhož kazatele i hned vybyl, a osobám k tomu nařízeným, týž kostel zas zavříti a zapečetiti, v tom překážky nečinil; nic méně, že se takového otevření téhož kostela bez snešení dopustil, v kanceláři dvorské se postaviv osobně toho se spravil.

21. Hejtman měst pražských, a podkomoří měst královských, předešle vždycky pod obojí, tak jakž města jsou, bývali: ale již nyní od mnoha let vždycky se pod jednou nařizují.

22. Processí v městech pražských předešle vždycky každému na svobodě zůstávala: ale teď od mnoha let, jak z kanceláře

tak skrze hejtmany, přísnými a potupnými výhrůžkami měšťané k tomu se nutili, a před lety čtyrmi nebo pěti na malé straně dvě osoby radní, Fridrich Dyrink a Adam Zdravý, lidé počtiví a obci platní, že s processí jíti nechtěli, skrze to posměchem z konšelství sesazeni, a jiní na jich místa dosazeni jsou.

23. Impressorům všem zapověděno, bez vůle arcibiskupa aby nic netiskli. Postilla od kněze Martina Filadelfa, učení konfessí augsburské v sobě obsahující, a před lety asi patnácti v Moravě vytisknutá, že znova od pražských impressoûrv tisknuta byla, skrze to dva impressorové, totiž Jiřík Dačický a Daniel Sedlčanský, do vězení dáni a nemalý čas v něm držáni byli.

24. Při obnovení ouřadův, zvláště v městěch pražských, lidé učení, rozumní, práv a politických věcí povědomí, i obci platní, Čechové rození, příčinou náboženství k povinnostem neb ouřadům se nepotahují, ale jinými dosti nespůsobnými, když toliko náboženství pod obojí není, byť cizozemec byl, ani jazyka českého neuměl, těmi ouřady se osazují: jakož v starém městě a na malé straně toho dosti příkladův.

25. Předešlí nejvyšší páni ouředníci zemští do kostelů pod obojí na slovo Boží chodívali, při křtu, pohřbích, oddavcích, jakož i strana pod obojí při jich náboženství, přítomni bývali: totiž za pana Viléma z Rožmberka, pana Vratislava z Pernštejna, pana Ladislava z Lobkovic, hofmistra, pana Jaroslava ze Smiřic; tak se náboženství strany pod obojí jako nyní nešťítili, ani žádných překážek a nátiskův v náboženství tehdáž se nečinilo, a kněží, konfessí augsburskou se řídící, potupování nebyli: až když staří ti a jiní pomřeli, teprva to se začalo.

26. Při kanceláři, dokud místokancléř a jiní důstojníci se strany pod obojí bývali, tehdáž lidé obojího náboženství v svých věcech tak fedrováni byli, že žádná strana neměla co spravedlivě stěžovati a naříkati; ani takové poručení a dekrety stížné nevycházely, jako se teď těchto let dálo.

27. Na města o náboženství více nežli na vyšší stavy se dotíralo: nebo že stavové vyšší na svých zámcích a tvrzích

škol, k učení mládeže liternímu umění a k cvičení v theologii nemají, protož kdyby města k náboženství pod jednou přivedena byla, tak v potomních časích vyšší stavové, nemajíce kněží a lidí učených dětem svým za učitele odkud jinud dostávati, museli by z měst toho náboženství k tomu bráti, a tudy dítky své k témuž náboženství vésti.

28. Moravanům a Slezákům (jako i Uhrům), kteříž toliko oudové království českého jsou, náboženství jest osvobozeno: ano i kněží v Slezsku se pod obojí neb evanjeličtí ordinují. Nad-to mnohem výš království toto, jakožto hlava, té svobody požívati má.

29. Léta 1580, 15. Března, papeže Řehoře toho jména XIII. exkomunikace neb vylučování v Římě (na Husity, Viklefity, Luterány, Cvingliany, Kalvinisty, Hugenoty a všecky jiné kacíře všelijaké) vyšla, a od Martina, arcibiskupa pražského, s jeho jménem a titulem v jazyku latinském vytištěno, a na hradě pražském na dveřích kostelních, též v městech pražských na jezuitské koleji a na dveřích kostelních svatého Jakuba a jinde zjevně přibito, v němž se ti všichni výš jmenovaní i fedrovníci jich učení za zjevné kacíře pokládají, vylučují a zaklínají.

30. Léta 1599, od předešlého pana arcibiskupa Jeho milosti císařské podána suplikací na pana Kašpara Kaplíře: že, když podlé starobylého křesťanského a katolického způsobu panu Bohu ku poctivosti znamenitá a slavná processí konána byla, při kteréž hejtmané hradu pražského podlé povinnosti ouřadu svého bývali, a toho se od paměti lidské nezpěčovali, až teď nyní tento Kaplíř, kterémuž ouřad hejtmanský poručen, ba ani jeho místodržící s tovaryši od bran a stráží zámeckou se neukázali. Pročež se prosí, aby J. M. C. pro čest Boží, pro místo posvátné chrámu Páně, i pro svatá těla mrtvá královská a jiné svátosti, takové pohoršení a kacířstvo při tom posvátném místě přetrhnouti, a týž ouřad jinou osobou katolickou osaditi ráčil.

31. Léta 1603, 6. Června předešlý pan arcibiskup, suplikujíc J. M. C. na pana Adama Berku a paní, paní Alžbětu

Vaztemberskou dokládá: že město Lípa, jsouc katolické od starodávna, od nich jakožto držitelův, kteříž proti víře katolické jsou, jest proměněno, a víra nová, zde v tomto království neznámá a přespolní, kterouž oni konfessí augsburskou jmenují, uvedena: což že jest proti zřízení zemskému a sněmům, kdež toliko pod jednou a pod obojí pořádní kněží, a ne augsburské konfessí, na svých farách zůstávati mají; — pro Boha žádaje, aby J. M. C. na to se ohlédaje, jaká se křivda katolickým děje od těch novověrcův, sekt německých, kteréž nic dobrého, nežli neřády, bezbožnosti a roztržitosti přinášejí, neráčil toho dopouštěti.

32. V podobné případnosti týž pan arcibiskup, supplikujíc J. M. C. a stěžujíc sobě do Jeho milosti pána, pana Viléma z Lobkovic, dokládá, že mu se pán v arcibiskupství i jiné fary vkládá, ačkoli je ve dskách míti může. A poněvadž J. M. C. nad katolickými pod jednou předně ruku ochrannou držeti míti ráčí, že té naděje k J. M. C. jest, že témuž panu Vilémovi z Lobkovic k tomu dopustiti neráčí, aby též lidi katolické od víry k bludnému náboženství odvodil, ani kazatelův tu v místě Tejně, ač jsou-li jací, jako předešle nepřechovával.

33. Pan arcibiskup ujímá se kmetičen poddaných, a je mimo povolení vrchností bez propuštění oddávati, a sliby manželské přisuzovati chce, čímž by mnoho kmetičen muselo z moci pánův vyvedeno býti.

34. Purkmistr a konšelé města Chomútova, že jim proti smlouvě trhové Jeho milosti císařské, kterou ve dskách mají, od faráře při kostele farním pod jednou spůsobou, pomocí jezuitův, při službách Božích, křtu svatém, potvrzování manželstva, pohřbech těl mrtvých, veliké a nesnesitelné překážky se dějí, že jim ani zvonův užívati nedopouštějí, je lupí, kacéřují, do kanceláře české citovati dávají; odkud s velikými pohrůžkami, aby se nikam jinam o ty nahoře dotčené služby Boží, kromě kněží pod jednou, neutíkali, zase domů vraceti se musí.

(Vklad v kvaternu pamatném novém černém, léta 1606, v pondělí po obrácení svatého Pavla na víru křesťanskou, N. 23.)

35. Měšťané města Mostu, pod obojí přijímající, jichžto jest 360 osob, oznamují, že od starodávna a paměti lidské pohřbu a zvonění užívali, až za pána arcibiskupa pražského, skrze poručení do rady J. M. C. panu rychtáři, zvonění a žákovstvo jim zapověděno. A i po tom, když jsou s křížem toliko před mrtvým tělem šli a zpívali, biřicem po ulicech, aby toho nečinili, provoláno, skrze což nedorozumění mezi některými osobami jsou se stala, a někteří prostější, byvše k vrchnosti donešeni, osmnáct nedělí u vězení zůstávali.

36. Stížnost měšťanův broumovských, pod obojí přijímajících, co se s nimi od léta 1603 až do léta 1605 od opata broumovského pro náboženství jejich dálo, totiž, že pro nesrovnání se v náboženství a nepřijímání svátosti opat těl mrtvých lidí, starých, dobře zachovalých, jimž přes 60 let bylo, na hřbitově pochovávati nedal, ale ti že v zahradách svých pohřbeni býti museli. Ti pak, kteříž zahrad svých neměli, u silnic pochováni byli. Matesa Tholda manželka, dobře zachovalá, do 70 let stáří, čtvrt léta umrlá v domě chována byla, že jí opat pohřbíti nedal. A když poručení z komory české objednáno o touž věc, a po dvou synech Matesa Tholda opatu odesláno bylo, on je do vězení vzíti rozkázal a vězení prázdny učiniti nechtěl, pokudž jich jeden, jmenem Jakub, ku přijímání opatovi nesvolil. Otec pak toho Jakuba a muž umrlé manželky ujili, a osm nedělí pokrývati se musel.

Item, jednoho z předních osob manželka, 46 let stáří, umřela, a tu na hřbitově pochována byla. Ale i hned manžel a syn její byli do kanceláře české obesláni, a od pana kancléře jim oznámeno: poněvadž jsou se vrchnosti své zprotivili, že bílou věží mají trestáni býti. Kteříž žádali věděti, co jsou zavinili, ale beze všeho vyslyšení byli za křivé uznáni a do bílé věže dáni, kdež 10 neděl seděli, a jeden s nimi, kterýž jim toliko suplikací panu opatovi psal. A potom s velikou pří-

mluvou, na postavení po 3000 kop a na revers jsou propuštěni. Čehož až posavad prázdní nejsou, a hejtmanu hradu pražského, panu Mošovi, tolikéž nemalou sumu dáti museli, a k tomu do tří set utratili.

Nad to dva sousedé staří přes rok u vězení držáni byli, že by synové jejich při tom pohřbu zpívati a zvoniti pomáhali, — čehož na ně dokázáno nebylo. Naposledy chtěli-li jsou rodičové jejich toho vězení prázdni býti, museli místo sebe syny postaviti (nebo byli poustoupili), a ty do půl léta vězeli, a po tom vězením i penězi je ztrestavše, propustili: však aby nikomuž toho vězení nepřipomínali.

Písař městský že přijímati pod jednou nechtěl, z povinnosti sesazen a 8 neděli u vězení byl.

37. Výtah mandátu neb patentu pana opata broumovského, v neděli Judica, léta 1603, v kostele na kazatelně ohlášeného: Že jest v tom jistá vůle a poručení přísné, jakž nejvyšší vrchnosti duchovní tak i světské, Jeho milosti císařské a královské až také i pana opata, aby jeden každý a všickni napořád poddaní naši, v městech i vesnicích, žádného nevymiňujíc, jakž muži tak i ženy, v nastávající slavnost velikonoční, buď před slavností neb i v slavnost, jakého by on koli stavu neb povolání byl, svému správci a pastýři duší při též faře, k níž náleží, se zpovídal, a to právě katolicky, a po tom hned tím pravým pokrmem duší opatřiti dal a jej užíval. Jest-li že by pak kdo takové poručení sobě zlehčil a je přestoupil, takovému že se zjevně osvědčuje, že v obci nikdy trpín býti nemá. Pak-li by umřel, nemá na obecním hřbitově, než v poli, na drahách, a to beze všeho zpívání a zvonění a jiných obřadův, pochován a pohřben býti.

Výtah mandátu, vyhlášeného při držaném soudu města Broumova, a to z poručení pana opata, léta 1603.

Obnovení prvnějšího přísného J. M. C. a královského poručení: Aby jeden každý na slavnost velikonoční k zpovědi

katolické a přijímání přistupoval, a neb do kláštera neb do jiných kostelův se najíti dal. Jinak jest-li, že by se tak nezachoval, takový ze spolku věřících má býti vyobcován, ouřadu zbaven, z cechu vysazen, do klatby dán, křtem ani oddáváním nemá jemu býti slouženo, aniž také na místě posvěceném má pohřben býti.

Výtah z vyhlášeného mandátu opata broumovského, kterýž od kněží jeho v kostelích a na katedrách, ve všech vesnicích panství toho, čten byl.

Že pan opat, jakž oustní tak potom i psané přísné poručení J. M. C. sobě učiněné má, aby ze všeho panství, k tomu opatství přináležícího, z měst, vesnic, všecka kacířstva, obzvláštně pak ty škodlivé pikhartské schůzky i hned přísně zastavil, a všecky k pravé Boží poctě a náboženství katolickému i přijímání s pilností přidržel: osobami těmi, kteříž by to nařízení přestupovali, aby se ujistil. Ty pak, jižto by původové toho byli, do Prahy odeslal, a do české dvorské kanceláře postavil, s nimiž by podlé přísnosti slušně naloženo bylo, tak aby i jiní v poslušenství zdržáni býti mohli. K tomu že jest od J. M. C. a královské pod svědomím a povinností svou napomenut a zavázán; a to že jest konečná i jistá vůle Jeho milosti. Ouřadu pak přísné napomenutí učiněno, aby nad tím poručením ruku drželi, aby napotom žádné stížnosti na ně k J. M. C. nepřicházely, čímž by J. M. musela k přísnosti náležitě přinucena býti, a je na životu i statku trestati. A protož poněvadž až dosavád milostivého královského napomínání všickni napořád zle užívali, tak že téměř žádný ani k zpovědi ani k přijímání najíti se nedal a nepřistupoval, nýbrž mnozí své posměchy z toho měli: z té příčiny, mocí a jménem krále římského, kterémuž všecka říše, kurfirstové a knížata, poddáni jsou, porouči se, aby všickni i hned od datum tohoto mandátu vedlé královského poručení, bohatí, chudí, mladí i staří, v městech i vesnicích, ke katolické zpovědi a k přijímání přistupovali,

A poněvadž od mnoha set let předkové naši svátosti pod jednou užívali a katolickou církev u vážnosti měli, aby i oni těmuž důvěrně obcovali. To že jest věc nejbezpečnější, bez té že by v nebezpečenství zůstávali, a neuctu svátostem činili. K tomu nejvyšší potentátové a vrchnosti, duchovní i světské, císařové, králové, knížata, hrabata, pod jednou že vždycky přijímali — zvláště pak dům rakouský, jemuž Bůh žehnal, tak že v tom důstojenství římského císařství již 340 let zůstávají. Jest-li že by tedy přes to přes všecko kteří se na odpor tomu stavěli, takoví ne ouřadův jen a povinností svých zbaveni, ale i na statku a na hrdle trestáni býti mají.

Num. 15.

Ze sněmu léta 1608 artikul o náboženství.

Jakož toho všickni tři stavové království českého pod obojí, tělo a krev Páně přijímající, při J. M. C., jakožto králi českém, se vší ponížeností a poddaností vyhledávali, aby při té při té obecní konfessí české, kterouž někteří augsburskou jmenují, na sněmu obecném léta 1575 sepsané, a p ř i t o m m e z i s e b o u strany pod obojí p o r o v n á n í v p ř e d m l u v ě t é ž k o n f e s s í, a nebo v supplikací J. M. císaři Maxmilianovi, slavné paměti, na témž sněmu podané, a k též konfessí přiložené, zůstaveni byli, a jiná aby nevycházela, a podlé té aby své kněžstvo, jakž české tak i německé, řídili, a nebo řízené na své kolatury, jak stav panský, rytířský tak i města, dosazovati, b e z p ř e k á ž k y a r c i b i s k u p a aneb kohož koli jiného, mohli, a k o m p a k t á t y a b y s e ř í d i t i p o v i n n i n e b y l i, kteráž léta 1567 na sněmě obecném z privilegií zemských vypuštěna, a stavové od spravování se jimi osvobozeni jsou, tak aby proti této konfessí a tomu stavův pod obojí porovnání ž á d n á p o r u č e n í odkud k o l i v y š l á ž á d n é p l a t n o s t i proti všechněm stavům pod obojí míti nemohla, — tu pak konfessí a to porovnání stavův, aby J. M. C.

stavům milostivě do desk zemských vložiti poručiti ráčil: nebo že stavové tu nic nového v tom při J. M. C. nevyhledávají, než co jim od slavné a svaté paměti císaře Maxmiliana na témž sněmě, léta 1575, milostivě povoleno jest, což i do desk zemských bylo by vešlo, kdyby J. M. C. tak nenadálou smrtí se světa tohoto od pána Boha povolán býti neráčil. Jakož pak dosavad z prostředku jich stavův nemálo osob živých pozůstává, kteříž to milostivé J. M. C. svolení k této konfessí a k tomu stavův pod obojí mezi sebou porovnání, i k budoucímu všeho toho dotvrzení jim milostivého zakázání doslýchali. Což s dobrým svědomím vysvědčiti mohou, a mnozí již předešle dskami zemskými svědomí o též věci dali.

Defensory aby stavové k spravování konsistoře z prostředku svého voliti a nařídíti mohli, nyní i na čas budoucí, toho poníženě, podlé téhož sněmovního snešení, léta 1575 od J. M. C. potvrzení žádali. Týmž spůsobem aby i akademie pražská v opatrování stavův pod obojí přijímajících zůstávala. Nic méně aby k náboženství, jakž vyšší a svobodní stavové tak i města a městečka, i také sedlský lid, proti zjevnému zřízení zemskému od vrchností svých ani žádného jiného nuceni nebyli. Též zvonění a pohřby, stavení chrámův Božích nikdež aby žádnému bráněno nebylo: ale všickni aby, jako ti, kteříž jsou ve jméno svaté Trojice, jak pod jednou tak pod obojí, pokřtěni, rovných svobod, k milování jedni druhých a zachování svaté svornosti a lásky, požívali; poněvadž jedni s druhými bez ohlédání se na náboženství spřízňujíce se, a jednomu pánu Bohu a králi sloužíce, také všickni za jedno býti mají, a jedni druhých tupiti nemají: nebo že od nich pod obojí nikdá se to neděje, aby koho pod jednou k náboženství nutiti měli, — vědouce, že víra jest dar Boží. Též to bránění měšťanům v městech náboženství svého provozování a mrtvých těl svých pochovávání aby více nebývalo, a města králová, i Její milosti králové, jakož české tak i německé, i v jiných jazycích, své kazatele

pod obojí dle svrchu psané konfessí aby míti mohli, poněvadž to straně pod jednou též svobodno jest, jakž tíž artikulové to v sobě obsahují a zavírají.

I ačkoli by J. M. C. toho nejvděčnejší býti račil, aby artikulové náboženství se dotýkající, se vším dostatkem, jakž toho potřeba ukazovala, uváženi a na tomto sněmě na místě postaveni býti mohli, stavové také poddaně se toho v jistotě nadáli, a tohoto nejvíce sníženě žádali, aby jim ten artikul nejpřednější a nejhlavnější, strany náboženství křesťanského pod obojí přijímajících, *zcela a zouplna ve všech punktích, artikulích a klausulích*, jakž J. M. C. v spisu podán jest, povolen, a jakž žádají stavové, potvrzen, bez dalších odkladův, i hned při tomto sněmě, od Jeho milosti císařské byl, — poněvadž tu nic nového stavové nevyhledávají, než to, co jim na sněmě léta 1575 od J. M. C. slavné a svaté paměti císaře Maxmiliana, pana otce J. M. C. nejmilejšího, v přítomnosti J. M. C., nynějšího pána jich nejmilostivějšího *povoleno, zamluveno a přijato bylo*. A však stavové pod obojí přijímající té celé nepochybné důvěrnosti k J. M. C. jsou, že J. C. M. od toho býti neráčí, aby při té konfessí již dotčené, a při tom porovnání k též konfessí přiloženém, kteréž strana pod obojí na sněmu obecném léta 1575 mezi sebou s milostivým dovolením J. M. C. slavné paměti císaře Maximiliana učinila, zůstaveni býti neměli. Ale že pak J. M. C. pro přítomné tyto nynější veliké potřeby, pro kteréž tento sněm rozepsán jest, a kteréž žádného odkladu trpěti nemohou, tu ho na ten čas jest potvrditi moci neráčil, *nýbrž odkladu do budoucího* sněmu k dalšímu všech těch věcí zavírání *žádati ráčil*: ku kterémužto odkladu stavové povolují, a to do *nejprvnějšího sněmu ke čtvrtku před sv. Martinem*, kterýž se tímto sněmem od J. M. C. jmenuje pokládá.

I na tom jest se J. M. C. se stavy království tohoto snesti ráčil: jestli že by pak při témž sněmě to na místě strany těch

artikulův v náboženství postaveno nebylo, tedy J. M. C. tímto sněmem ráčí stavy tak opatrovati, aby stavové pod obojí nebyli povinni k žadným artikulům, což by tak v proposicí od J. M. C. stavům přednešeno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jednati, leč by prvé strany toho artikulu o náboženství na jistém místě a konci postaveno bylo. A však mezi tím, dokudž by koli se to tak na sněmu obecném strany tohoto artikulu o náboženství nevykonalo, k místu a konci všeho toko nepřivedlo, tedy podlé milostivého J. M. C. skrze nejvyššího purkrabí pražského na obecném tomto sněmu oznámení, aby ze všech tří stavův království českého, pod obojí též i pod jednou spůsobou přijímajících, jedenkaždý, žádného nevymiňujíce, též i lidé poddaní, při náboženství svém křesťanském od nižádného člověka, světského ani duchovního, žádnými poručeními, a jakým koli vymyšleným spůsobem, utiskováni a sužováni nebyli: nýbrž aby dotčení stavové pod obojí náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně provozovati mohli.

A poněvadž věc náležitá jest, aby v tom mezi stavy království tohoto rovnost zachována byla, mají pro uvarování dalších mnohých z toho pocházejících roztržitostí a nespůsobů tolikéž stavové a obyvatelé pod jednou spůsobou přijímající, jakož i oni stavové pod obojí, s lidmi poddanými, farami, kostely a kolátorami svými při náboženství svém křesťanském a pokojném jeho provozování, též při řádích církevních zcela a zouplna, bez porušení, zanecháni býti, a nemá se jim v tom od nižádného člověka žádným vymyšleným spůsobem překážka, sužování a utiskování díti: a budou-li jedna i druhá strana k tomu dáleji při sněmě co chtíti promlouvati, toho na vůli míti budou, — však s tím doložením, což by proti již milostivé J. C. M. resolucí, skrze nejvyššího purkrabí pražského straně pod obojí učiněné, a jistému v tom stavův snešení nebylo.

Num. 18.

Instrukcí konsistoři pod obojí, od J. M. C. z kanceláře vydaná 23. ledna 1609.

Instrukcí od Nás, Rudolfa Druhého, z Boží milosti voleného římského císaře, po všecky časy rozmnožitele říše, a uherského, českého, dalmatského, charvátského krále, arcikníže rakouského, markrabí moravského, lucemburského a slezského knížete, a lužického markrabí.

Velebnému knězi Tomášovi Soběslavskému, faráři u svatého Mikuláše v menším městě pražském, jakožto administrátorovi konsistoře dolejší pražské pod obojí přijímajících, a poctivým: knězi Petrovi Hubkovi, knězi Janu Cikadovi, knězi Ondřejovi Kselovi, knězi Jindřichovi Kocianovi, knězi Petrovi Mělnickému, knězi Janovi Frankoniusovi, knězi Matoušovi Nigrinovi, knězi Mikulášovi Rajskému, knězi Janu Vcelínovi, knězi Michalovi Krulovi, knězi Janovi Žlutickému, knězi Klimentovi, N. konsistořianům od Nás voleným a témuž administrátorovi od Nás přidaným, věrným Našim milým: jak se v tomto ouřadu jim svěřeném říditi a spravovati mají, daná.

Předně: Aby podlé nížepsaných, a také jim ousteně ve jménu a na místě Našem skrze ouředníky nejvyšší zemské království Našeho českého, a rady Naše v kanceláři české dvorské, oznámených artikulův vždycky a každého času poslušně a poddaně netoliko od osob svých jeden každý se chovali, jim dosti činili, z nich (jakž té nepochybné naděje býti a v tom se jim milostivě důvěřovati ráčíme) nižádným vymyšleným spůsobem nevykračovali: ale také při jiných, zde v městech Našich pražských zůstávajících děkaních, arcikněžích, farářích a kněžích, po všem království tomto Našem, v městech a městečkách, ve vesnicích na farách přisluhujících dostatečně nařídili. Vedlé toho aby k výš psanému administrátorovi všelijakou náležitou uctivost chovali a poslušenství, mezi sebou svorní, a v učení a starobylých,

od svaté církve všeobecné nařízených, řádích a ceremoniích jednomyslní byli.

A poněvadž My přísaze své, kterou jsme straně pod obojí přijímajících učiniti ráčili, v skutku zadosti činíme, i napotom aby oni též na svou povinnost pamatovali, ji ve všem plnili, a od učení předkův svých, když jim kalich byl povolen, a za katolické přijaté a schválené jest, nijakž neodstupovali, nýbrž s pilností je zachovávajíce, nad tím, by ode všech kněží, netoliko zde, jakž dotčeno, v městech pražských, ale také in partibus, v krajích, pod správu jich náležících a zůstávajících, tolikéž bez umenšení zachováno bylo, skutečně ruku drželi. Kteříž by pak v tom řádu a učení starobylém a jednomyslném státi nechtěli, nýbrž u víře spleteni byli, a bludu postranního a vymyšlení nových, hostinských a sektářských, následovali, jako i těch, kteříž by řádné od biskupův pořádných svěcení neměli, na fary nikoli nedosazovali a mezi sebou netrpěli. Item aby posty v suché dni a pátky, v soboty, též 40 dní před velikonocí, vigilie a jiné, od církve svaté ustanovené, a od starodávna obyčejné, světili, a v tom se stolicí zdejšího arbibiskupství řídili a ji následovali.

Item, zpověď, kteráž od některého času pominula jest, aby zase v dobrou zvyklost a užívání uvedli, a lid skutečně a bedlivě, aby rád k ní chodil a jí vyrozuměti mohl, a svaté rozhřešení přijímal, vyučovali, a bez ní žádnému svátosti oltářní neposluhovali, a tak lid obecný ke všemu dobrému aby vedli a napomínali, a sami na sobě, pobožně živi jsouce, jakž náleží na lid duchovní, dobré příklady dávali.

Item, aby mezi sebou ženatých kněží a kuběnářův (jakž od starodávna obyčej v církvi svaté a v pořádném kněžstvu býval) neměli a jich netrpěli, a všelijaké zjevné hříchy a výstupky, kteréž by se na kterém koli z týchž kněží s pohoršením lidu obecného našly, aby skutečně napravovali a trestali.

Item, aby žádnému při kostelích služeb Božích

neměnili, řádův církevních nepomíjeli a neopouštěli: nýbrž je bez porušení, podlé ustanovení arcibiskupství pražského, zvláště v posluhování velebných svátostí, skutečně drželi, a z nich nikoli nevykračovali. Též také, jestli že by postranní a pokoutní schůze a kázaní zapovědéného pikhartského, kalvinského (a nebo jak se jmenují) učení bratří boleslavských, kde koli a od koho koli v městech pražských se dály, aby zvěděvše o tom i hned to na Nás vznesli a do kanceláře Naší české dvorské oznámili. A my vyrozuměvše tomu, ráčíme tu věc dáleji jak věděti opatřiti.

Item, farářové aby k školním mistrům a kanturům s pilností dohlídali: předně aby mládež k žádnému jinému učení nevedli, nežli k tomu, kteréhož se Čechové staří pod obojí vždycky přidrželi; druhé, aby v kostelích staré zvyklé zpěvy, introity, prosy, hymny, podlé časův svých (neb de tempore, tak jakž rubrika pražská ukazuje), a vedlé staré zvyklosti drželi, a nic nového, neobyčejného, prvé nebývalého do kostelův ovšem neuvozovali; a kteří by se tak zachovati nechtěli, ty hned aby purkmistru a konšelům poznamenané v každé obci dali, a pokudž by týž purkmistr a konšelé, a oni mistři toho napraviti a opatřiti nechtěli, do kanceláře Naší české dvorské to aby v známost uvedli, a My to dáleji náležitě opatřiti dáti ráčíme.

Naposledy, aby ve všech kostelích služby Boží a všecky ceremonie, tak jakž jsou od starodávna zachovány a nařízeny byly, a podnes je věrní Čechové a staří pod obojí přijímající drží, ještě se vší bedlivostí a bez umenšení drželi a zachovávali, a v celku všem těmto artikulům, jakž nahoře dotčeno, poslušně aby za dosti činili, a v tom se tak chovali, aby ze spravování svého před Bohem i vrchností odpovídati mohli. Na čemž na všem jistou a milostivou vůli císařskou naplní.

Dán na hradě Našem pražském v pátek den svatého Emer-

tiana, jenž jest 23. Ledna, léta 1609, a království Našich Římského 34. uherského 37. a českého též 34.

Rudolf.

Sdenco Adalb. Popl de Lobkovič
S. R. Bohemiae Cancellarius.

Ad Mandatum Sacrae Caesareae
Majestatis proprium.
Jan Mencl.

Num. 17.

Přímluva arcikněžete Matyáše, krále uherského.

Nejjasnější etc. Z přiležitého psaní Vaše císařská milost a láska, čeho při mně všickni tři stavové, pod obojí spůsobou přijímající, a při V. C. M. a lásce v království českém vyhledávají, tomu porozuměti ráčite. A v pravdě o tom, co jest se tak po ty všecky časy mezi V. C. M. a láskou a týmiž dotčenými stavy sběhlo, žádné jisté a dokonalé správy a vědomosti nemám. Také mi to, jaká jest se mezi V. C. M. a mnou nedavního času smlouva stala, v dobré paměti pozůstává, v čemž snažnou pilnost míti a na to pozor dáti, a jakž posavad tak i dále na potomní časy tomu bratrsky za dosti učiniti chci.

A poněvadž pak dotčení stavové tak snažně toliko přímluvy při mně vyhledávají, a sice nic jiného nepřednášejíce, nemohl jsem jim to odepříti: nepochybujíc, poněvadž mně, jakž výš dotčeno, o té věci dojista vědomé není, že V. C. M. a láska se ňák v tom, jakožto král a pán jich, k nim, což možného bude, milostivě zachovati věděti, a toto mé psaní na dobrou stranu obrátiti ráčí.

S tím se V. C. M. a lásce k bratrské lásce a upřímnosti věrně poroučím.

Datum ve Vídni 23. Dubna, léta 1609.

Matyáš.

Num. 18.

Přímluva Fridricha falckraběte.

Nejjasnější a velikomocné kníže, římský císaři, a pane pane můj nejmilostivější!

Vaší císařské milosti služby své poddané, poslušné a povolné vzkazuji.

Jakž z některých, od nějakého času mne došlých obecních, tak také z rozličných míst pocházejících jistých a pravdivých zpráv jsem tomu porozuměl, kterak V. M. C. všem třem stavům, pod obojí způsobou přijímajícím, slavného království českého, užívání svobodného náboženství (jakž koli se s tou v svaté říši povolenou evangelickou konfessí ve všem srovnává, — jímž se také při pominulém léta 1608 držaném českém sněmu veliké zakázaní stalo, což také po tom i do desk zemských vloženo jest), toho dovoliti a utvrditi na rozmyšlení míti ráčíte, — pro něž také tento nejposlednější sněm v Praze beze všeho vyřízení že vzdán jest; — i ačkoli o tom žádné pochybnosti nemám, než že V. C. M. jakožto vysoce rozumný a zběhlý regent podlé potřeby té věci bez mého připomenutí sami od sebe dobře, s uvážením jistým a dokonalým na to mysliti, a co by k vzdělání a dobrému užitku slavného království českého, Vaší císařské milosti věrným stavům a poddaným, a tak k obecnému dobrému bylo, i také zase proti tomu, kdyby jim toho odepříno býti mělo, a oni mimo naději od V. C. M. stíženi a opuštěni býti měli, jaké by z toho roztržitosti, nebezpečenství a škody pojíti a zrůsti mohly, že to vše milostivě považovati ráčíte; však poznav se tím z věrného a opravdového a dobrominěného, upřímného oumyslu, a pro zachování obecného dobrého a pokoje, i také z ouřadu svého kurfirstského povinnu a zavázánu býti, při V. C. M. z upřímného srdce nížepsanou poddanou přímluvu činím, té poddané naděje jsa, což

tak ode mne z věrné upřímnosti, pro zachování a vzdělání pokoje a svornosti míněno jesti, že to také V. C. M. tím oumyslem ode mne milostivě k sobě připustiti a přijíti ráčíte.

A předně, podlé mého poddaného zdání, jest potřebí na to dobře pomysliti, poněvadž toto dotčených tří stavův pod obojí spůsobou v království českém náboženství a *vyznání jich víry*, jakž jsou to léta 1575 slavné a svaté paměti císaři Maximiliánovi, Vaší císařské milosti panu otci nejmilejšímu, podali (kteréhož, aby je svobodně a bez překážky užívati mohli, z přinucené potřeby své vyhledávají), *rovně to učení a taková konfessí jest, kteráž se v svaté říši užívá, a kterouž skrze ty slavné Religionsfriedy svobodně užívati dopuštěno a dovoleno jest.*

A pokud V. C. M. týmž stavům pod obojí v království českém, kteříž neméně, jako i jiní, přední oud svaté říše jsou, provozování téhož náboženství do konce odepříti a dovoliti neráčite, tedy V. C. M. to při sobě milostivě považovati moci ráčí, jaká by příčina stavům v říši pod obojí k nedůvěřování a k nedorozumění, zvláště pak k takovému myšlení a domnění dána býti mohla, jako by se takové Religionsfriedy, kteréž s tak velikou prací a starostí mezi stavy pro obecný pokoj a dobré nařízení jak od J. M. C. samé osoby tak také od stavův vysoce stvrzeni jsou, již snad více držeti nechtěly, jakž se pak pod jménem V. C. M. všem třem stavům pod obojí taková resolucí k tomu cíli dostala.

A ačkoli se nijak namluviti dáti nemohu, aby taková odpověď z poručení V. C. M. pocházeti měla, a aby takový oumysl V. C. milosti býti měl (nebo sice by z toho nic jiného, nežli toho svatého závazku, při němž stavové v říši posavád zachováni jsou, protržení, změnění a zjinačení, a potomně také z toho veliký nepokoj a vysoce škodlivý zmatek očekávati nebylo): avšak aby se toho ničehož neslalo, poznav Vaší císařské milosti posavád velice pečlivou hlavu býti, té naděje

jsa, že k tomu jinak přijíti dáti neb dopustiti neráčíte, — podlé toho také nenacházím, že všech mne posavad docházejících jistých zpráv nic jiného, nežli že dotčení stavové pod obojí v království českém rovně toho vyhledávají a se vší poddaností za to prosí, co jim tak od slavné a svaté paměti císaře Maximiliána, pána otce V. C. M. nejmilostivějšího, léta 1575, podlé té Jeho milosti, jakž výš dotčeno, podané jich konfessí povoleno a dopuštěno jest.

Pročež se naději, abyste V. C. M. v té příčině, tak veliké rozmyšlení míti ráčili, a k tomu, což také pan otec V. C. M. dle svědomí svého (znaje že z toho dobře odpovídati moci bude) týmž stavům v království českém připověděti a se zakázati ráčil, jim též povoliti ráčili, neohlédajíce se na některé nesvorné a nepokojné lidi, kteříž Vaší císařské milosti jinak, nežli náleží, raditi a z šlépějí Vaší císařské milosti pana otce nejmilejšího svážeti pokoušeti se smějí, — poněvadž tou příčinou a tudy pravdě evangelického náboženství překážka státi se nemá a nemůže. Jakož jste pak V. C. M., jakožto starý regent, bez pochyby toho již mnoho skutečně poznati a spatřiti ráčili, kterak se všelijak, jak nejvýš možné, o to usiluje a pečuje, ano i nejvyšší moc se od znamenitých potentátův užívá a vynakládá, kterak by takovým věcem překážka činěna, a takové evangelické náboženství dokonce vykořeněno a vyhlazeno býti mohlo, — avšak tím málo spomoženo bývá: nýbrž ještě k tomu příčina a cesta k většímu vzdělání a rozmnožení se dává, *a tak že z toho často nebezpečenství ztracení zemí a lidí povstává*: tak že V. C. M. při sobě milostivě pomysliti moci račte, nemá-li takové náboženství podlé rady Gamaliele mnohem více při pokoji, bez překážky, útiskův a protivenství zůstávati, nežli tím způsobem mnoho zbytečně (však ne beze škody a záhuby obecného dobrého) tomu překážku činiti se vynasnažovati, — považujíc dále, jest-li že toto evangelické učení a vyznání není z Boha, tedy samo sebou padne; proti tomu pak zase, jest-li že V. C. M. z nějaké

domnělé zprávy jiných lidí a cizozemců mimo naději k dalšímu nějakému nepovolování stvrzení evangelického náboženství v Čechách se navesti dáti a při tom neporušitelně zůstati ráčí, tedy že Vaší milosti císařské, poněvadž evangelických stavův v Čechách nemalý počet jest, takové náboženství těžko a skoro nemožno zastaviti by bylo. Z čehož by vůbec všelijaké a škodlivé neřesti s nemalou záhubou povstati a zrůsti musely; nebo cizozemci snad pro dosažení nějakého zisku svého k tomu radí, nepovažujíce toho, kdyby z takového podnětu oheň pošel, kdo by ten potom zase hasil, a neb koho by to nejvíc trefilo a navštívilo, a jaký by to potom konec vzíti mohlo, — ježto takovým lidem, jichž rady k vzdělání obecného dobrého a zdržení pokoje a svornosti se nevztahují, slyšení žádné se dáti nemá, ani jich radě přistupováno býti má. Ale mnohem více by mělo na to pomyšleno býti, kterak by taková jich škodlivá předsevzetí a rady jich svrženy býti mohly, a jim místo dáno nebylo.

A protož Vaši císařskou milost za to snažně, věrně, poddaně a poslušně prosím, že V. C. M. takovou věc v bedlivé uvážení vzíti, a těm, kteříž v takových příčinách protivně a na jiné cesty Vaši C. M. uvesti chtí, žádného slyšení nedávati, nýbrž, dle mé k Vaší C. M. pojaté naděje, dotčené stavy pod obojí v království českém náležitou resolací obveseliti, a jim toho užívati dáti ráčíte; zvláště poněvadž jsou se při pominulé v království českém protržce a nepokojích k žádnému jinému, nýbrž při V. C. M. stále zůstávajíce a trvajíce, pohnouti nedali.

Skrze což V. C. M. dotčené stavy takovým nerozvázaným svazkem k sobě přivésti a přitáhnouti ráčí, — tak že s vynaložením životův a statkův svých až do krve vylití (v čemž jsou se vždycky uvolili a zakázali) tak dobře pro a za V. C. M. osobu, jako i zemi a království české, všeho se odvážiti a vše vynaložiti, a tak se V. C. M. za takovou jim prokázanou milost, podlé nejvyšších možností svých, s poděkováním odslouhovati

hleděti budou. V čemž také V. C. M. sami tou příčinou mnohých starostí, nepokoje a neřesti ujíti ráčíte: mezi stavy však všelijaké dobré srozumění, pokoj a svornost, tudíž také i v svaté říši, nic méně i v slavném království českém, k V. C. M. slávné a neumírající památce a pochvale, vštípena a na potomky přivedena bude.

A já od osoby své se toho V. C. M. všelijak poslušně a povolně odsluhovati chci.

S tím V. C. M. ochraně pána Boha všemohoucího k dlouhotrvajícímu pokojnému spravování, sebe pak V. C. M. k milosti poddaně poroučím.

Datum v Heidlberku 9. dne měsíce Dubna, léta Páně 1609.

Fridrich falckrabě, kurfirst.

Num. 19.

Přímluva Kristiana, kurfirsta saského.

Osvícený a vysoce urozený kníže a pán, pan Kristian Druhý, kníže saský, svaté římské říše arcimaršalek a kurfirst, landkrabě v Durinsku, markrabě v Mišni a purkrabě v Magdeburku atd.

Ráčí sobě milostivě připomínati, což jsou slavní tři stavové království českého pravého evangelického náboženství skrze vzácetné vyslané komisaře poddaně přednesli, a jaké psaní dodali, i také čeho poslušně vyhledávají a žádají.

Načež J. M. kurfirstská jest to, od týchž stavův Jeho milosti učiněné a podané, psaní přečísti a podlé milostivého zakázaní svého v potřebné uvážení vzíti ráčil. A kterak J. M. kurfirstská všech tří stavův pravého evangelického náboženství vzkázané poddané a poslušné služby milostivým a vděčným oumyslem přijímati, a z toho dotčených stavův věrné a poddané náklonnosti poznávati a spatřovati, takž také jistě nerad od stavův zpraven býti ráčí, že ten od J. M C. uherského a českého

krále rozepsaný a držaný sněm beze všeho vyřízení vzdán jest, a týmž stavům svobodného užívání náboženství a též konfessí, slavné a svaté paměti císaři Maximilianovi od předkův jich podané, a nyní již zase J. M. C. obnovené a podané, podlé podaného v té příčině od nich toho snažného vyhledávání povoleno býti nechce. I ačkoli J. M. kurfirst (jakž se pak i od stavův to děje) J. M. C. pokojný a k stavům milostivý oumysl (což víc než příliš známé jest) s dostatkem při sobě omluven míti ráčí: však vše což jest tu tak přednešeno a se sběhlo, a J. M. C. k vzdání sněmu ponuklo, nepokojným jezuitům katolickým se připisuje, kteříž to v mysli své mají, dychtí a usilují k tomu cíli, kterak by mohli císařství a království na jeden houf uvrci, náboženství a landfriedy i jiná dosažená privilegia vyzdvihnouti, a skrze nepokoj svůj pravé křesťanské náboženství a augsburskou konfessí potlačiti, utisknouti a pravé vyznávače dokonce vyhladiti. Než že J. M. kurfirst naději k pánu Bohu všemohoucímu má, že mocnost Božská — jakž se pak to posavad patrně stalo, tak také se budoucně stane — ty všecky jejich jedovaté a záhubné praktiky a rady v nic obrátiti, i také ty prostředky jak spůsobiti věděti ráčí, skrze kteréž by církev jeho křesťanská, a samo slovo jeho svaté, k spasení přivozující a činící, zachováno, a na milé potomky pro čest a chválu Jeho milosti, bouřlivým pak katolickým k hanbě a posměchu obráceno a přivedeno býti mohlo. Z čehož se slavní stavové pravého evangelického náboženství těšiti, a vše to, co je nyní potkává, trpělivě snášeti a pánu Bohu to poroučeti mohou. A v pravdě J. M. kurfirst o tom dokonce žádné pochybnosti míti neráčí, než-li že J. M. C., jakožto křesťanská a rozumná vrchnost, na další poddané od stavův toho vyhledávání v takových potřebách jejich se tak milostivě ukázati ráčí, tak že stavové i jejich potomci s poddanou vděčností to schvalovati budou, a tudy J. M. kurfirsta té od stavův vyhledávané a žádané přímluvy zapotřebí nebude.

Však poněvadž tíž stavové k J. M. kurfirstské tu poddanou naději mají, že takové vyhledávání za slušné a křesťanské Jeho milost kurfirstská poznává, a netoliko že k tomu nakloněn, nýbrž také že tím povinen jest, v takových potřebách jejich spolu s nimi utrpení míti, a jim skrze náležité a snesitelné prostředky všelijakou podporu ukázati, a takovou poddaně vyhledávanou přímluvu J. M. C. učiniti; pročež J. M. kurfirstská těchž stavův, pravého evangelického náboženství, poddané žádosti milostivě místo dávati, a k J. M. C. jakožto uherskému a českému králi, císaři a pánu Jeho milosti nejmilostivějšímu, poddanou přímluvu za ně stavy, jakž nejdříve možné, učiniti chtíti ráčí, té poddané naděje jsa, poněvadž se tu od J. M. kurfirsta, a tudíž také od dotčených stavův, nic jiného než-li cti a slávy pána Boha všemohoucího a rozšíření slova jeho svatého, i také vzdělání církve křesťanské, nevyhledává, že J. M. C. takovou J. M. kurfirstské přímluvu na zlou stranu nevykládati, a J. M. kurfirstská že se bližních svých pravého náboženství takovou přímluvou ujímá, v nějaké jinší domnění nebrati, nýbrž mnohem více k tomu milostivě povoliti ráčí. Zvlášť poněvadž to, co se tu tak od J. M. kurfirstské děje, k pokoji a k svornosti, jak svaté říši a jiným královstvím v sousedství, tak také pro zachování J. M. C. vyvýšenosti, poctivosti a reputací se děje. Při tom také J. M. kurfirstská stavův a pravého evangelického náboženství posavád užívanou mírnost a střídmost, i také poddanou poslušnost, nenesluš ně schvalovati ráčí, že ve všem tom jednání až posavád ne Jeho milosti císařské, nýbrž nepokojným duchovním a některým vysoce škodlivým politickým osobám připisují, a oni stavové že Jeho milost císařskou za svou jedinou, jim od pána Boha představenou, nejvyšší vrchnost mají, ctí, drží a respektují, i také se podlé toho vysoce zakazují, v příčinách a potřebách nastalých při J. M. C. životy, poctivosti, statky a až do krve vylití, nasaditi. Také J. M. kurfirst o tom do konce pochybovati neráčí, než že dotčení stavové

při takovém svém předsevzetí a takové chvalitebné mírnosti zůstanou. Jakož pak J. M. kurfirstská té milostivé a důvěrné naděje býti, a k týmž stavům nésti i také je milostivě napomínati ráčí, že se stavové k žádné protismyslnosti proti J. M. ponoukati nedají, nýbrž se v tom dle Božského přikázání a povinné poslušnosti, s předcházející uctivostí a poddanou poslušností, náležitě zachovají, a tuto svědomí se dotýkající věc předně pánu Bohu všemohoucímu, jakožto tomu, kteréhožto cti a učení se dotýče, a potom J. M. C. jakožto vysoce představené vrchnosti, poručenu činí — s tou při tom nadějí, že všemohoucí pán Bůh tu milost propůjčiti a dáti ráčí, že jejich křesťanská žádost (ačkoli proti tomu mnohé praktiky a protivenství protivníci před se berou) křesťanský a žádaný konec vezme. I také Jeho milost císařskou křesťanské dobromínění, věrné a bohabojné srdce k tomu přivésti ráčí: tak že jich stavův žádost své místo míti, pokoj a svornost tudy zachována a křesťanské svědomí neobtěžováno, nýbrž všecko ke cti a chvále pána Boha všemohoucího a k zachování Jeho milosti císařské velebnosti, důstojenství a dobré pověsti obráceno bude.

Čehož J. M. kurfirstská všem třem slavným stavům pravého evangelického náboženství k milostivé odpovědi dáti pominouti nechtěl, kterýmž, jakž i pánům vyslaným komisařům, kurfirstskou milostí nakloněn býti ráčí.

Datum v Dražďanech, 14. Dubna léta 1609.

Kristian, kurfirst.

Num. 20.

Přímluva kurfirsta brandenburského.

Nejjasnější, velikomocný a nejnepřemoženější římský císaři, pane, pane můj nejmilostivější!

Vaší C. M. služby své poddané, poslušné a povinné vzkazuji.

Všickni tři stavové slavného království českého, kteříž se k jednomu náboženství se mnou přiznávají, jsou mne nedávno pominulých dnův, skrze vzácné vyslané komisaře, legáty své, za to žádali, abych se k nim nakloniv za ně k V. C. M. poddaně se přimluvil, aby jim svoboda dle svědomí jich v náboženství podlé obyčeje, jakožto v písmích prorockých a apoštolských i také v augsburské konfessí a Apologii se nachází, tak jakž jsou toho notulí Vaší císařské milosti při pominulém českém sněmu k rukoum V. C. M. ve vší poddanosti podali, nyní i na budoucí časy bez překážky a odporu, puštěna, a oni při tom zůstaveni býti mohli.

Kteréžto žádosti jich, považujíc všelijak podstatných příčin (zvláště pak, poněvadž mně samé slovo Boží u víře se mnou se srovnávajícímu dobře činiti přikazuje) ano i na to myslíc a to rozvažujíc, že to proti V. C. M. býti nemá a nemůže, nemohl jsem slušně odepříti: nýbrž jí místo dáti musel, za to poddaně prosíc, že V. C. M. jakožto slavný, starý a znamenitý potentát, kteréhož pán Bůh všemu křesťanstvu za hlavu milostivě vystaviti ráčil, to milostivě k srdci svému připustiti a považiti ráčíte, kterak to nikdá svého průchodu míti nechtělo a nemohlo, když svědomí lidská v Božských věcech od někoho, kdož by tak co proti tomu bral neb zavíral, nutkána aneb přinucována bývají, a něco při sobě sama nepravého a slovu Božímu odporného nacházejíce souditi nemají. Pročež také ode všech slavných regentův to uznáno jest, že vláda nad svědomím lidským žádnému jinému nežli pánu Bohu samému nenáleží. Kteroužto příčinou by od práva statu regiminis příliš daleko kráčeno bylo, když by kdo koli nad svědomím panovati chtěl; a když se pak kdo v takových příčinách i co toho tak směl dopustiti, jakž koli jsou o to těžce usilovali, tedy vždy po ztracení lidí a zemí s nesčíslnou záhubou a shlazením mnohých jim od pána Boha svěřených provincií neb zemí, též mnohým krve prolitím a po všelijakých nevýmluvných záhubách potom od toho přece upustiti, a jakkoli nerádi to učiniti, nic méně naposledy svobody svědomí lidskému přáti, a je při tom

zaneckali museli. Nebo, kdyby náboženství tím spůsobem a tak se sužovati, utiskovati a zahlazovati mělo, bylo by již z takového začátku první pronásledování a neb protivenství církve, a vše což se službou Boží jmenuje, zaniknouti a přestati by muselo. Ale museli by spíše všickni tyrané, i jich všickni pomocníci, a týchž pomocníkův pomocníci, zahynouti, nežli by ti přestali, kteříž pravdě Boží srdcem věří, a ústy zjevně především ji vyznávají. Proti tomu pak není potřeba mnoho vykládati, kterak všecko zelenalo, rostlo a se rozmáhalo, i také zdárnost mělo, a (jakž písmo praví) dobrota a víra spolu se potkaly, spravedlnost pak a pokoj se líbaly, věrnost a upřímnost na zemi rostla, a spravedlnost s nebe svítila, i také na zemi průchod měla, když se milému náboženství a službě Boží náležité místo dávalo. A abych jiných příkladův na ten čas pominul, za to toliko poddaně prosím, že to vše milostivě povážiti ráčíte, v jakém dobrém spůsobu vše rostlo, a v jakém květu Vaší císařské milosti vlastní království, země a provincie, za času nejjasnějšího Maximiliana Druhého, V. C. M. pana otce slavné a svaté paměti nejmilejšího byly, když jest J. M. C. nepříteli ďáblu a jeho holomkům, jich vztěkáním a bouřením místa nedával, nýbrž na odpor se stavěl, a na svědomí poddaných, od pána Boha sobě svěřených a poručených, nesahal a je nezavazoval: nýbrž mnohem více jim svobod v náboženství jich, s augsburskou konfessí a Apologií se srovnávajícím, svobodně a bez překážky z císařské štědrosti a dobroty, dopustil a povolil, tak že jsou se všickni z čeho měli radovati. Zase pak proti tomu všecko k jinému a jistě nejhoršímu spůsobu i pádu přišlo, když jsou se císařská povolení jinačiti chtěla. Nyní pak poddaně připomínati pomíjím, co by budoucně z toho povstati a býti mohlo, kdyby tím spůsobem k tomu náboženství povolováno býti nemělo, jaká by nebezpečenství, před očima se ukazující, pokudž by za času to opatřeno nebylo, z toho povstati mohla. Také Vaší C. M., jakž o tom poddaně smýšlím, ještě nepo-

chybně v paměti zůstává, jakou jsou stavové pod obojí slavného království českého Vaší C. M. poddanou věrnost nedávno pominulých časův prokázali, a jaké nevyhnutelné nebezpečenství Vaši C. M. snadně potkati mohlo, kdyby se pro císařská slova a připověď, kterouž jsou z Vaší C. M. vysoce uctivých úst pošla, totiž že při nejprvnějším sněmě ten artikul strany náboženství, s čímž dobře spokojeni budou, vyřízen a na místě postaven býti má, tak pevně nebyli bezpečili. Pročež dále při straně V. C. M. zůstávati příčinu míti budou.

A tak nemohu nikoli tomu jinak věřiti, aby V. C. M. stavův slavného království českého v takovéto trpělivosti a snažné, pokorné a ponížené prosbě a žádosti oslyšeti míti ráčila. Nebo jest-li to náboženství, kteréhož za povolení stavové žádají, falešné, kacířské a proti slovu Božímu a vůli jeho svaté, jakož V. C. M. nepochybně od nepokojných lidí, kteříž z neštěstí, ze škod a záhub zemí užitku svého vyhledávají, snad přednešeno, tedy to mnohem více z veřejného vykonávání zjevné a známé bude, a jednoho každého také povzbudí a k tomu příčinu dá, aby se proto od falešné služby Boží a kacířství vystříhal a uvaroval. Pročež tím méně příčina před rukama jest, že se druhá strana náboženství pod jednou tak tuze proti již dotčené konfessí neb povolení svobodného vykonávání náboženství postavují. Naproti tomu pak, jest-li že druhá strana pod jednou svým věcem nevěří a neb nedůvěřují, nýbrž se nějakého odstoupení od téhož náboženství od nich obávají (jakž se z toho, že zjevnému vykonávání náboženství našeho tak velice a tuze odporni jsou, porozumívati může), patrno jest, poněvadž toho se nikdá nevídalo, neslyšelo i také nepokusilo, aby se pravda před nepravdou báti a neb ostýchati měla, že jejich nepravému způsobu, a což toho víc jest, jejich tuhému předsevzetí pravda Boží ustoupiti nemůže, aniž také pánu Bohu z toho se odpovídati může.

A protož k své napřed položené, poddané žádosti se tuto navracujíc Vaši C. M. ve vší poddanosti prosím, že V. C. M. netoliko tuto mou dobromíněnou, věrnou a upřímnou přímluvu, kterouž, — jakožto věrný a poslušný kurfirst říše, kterýž dle kurfirstské důstojnosti prospěch a dobro císaře a pána svého, svaté římské říše i všech oudův jejích, věrně, podstatně a slušně na paměti a sobě poručené mám — poddaně činím a předkládám, z císařské milosti přijíti, a ji u sebe místo dáti, nýbrž také za tyto i jiné přední stavy slavného království českého, k tomuto náboženství příslušící, od kurfirstův a knížat týmž způsobem činěných přímluv z císařské a královské milosti i také hojné štědroty, prvé, nežli by k něčemu jinému snad přišlo, stědře uslyšeti; tomu místo dáti a jim milostivou zjevnou a patrnou odpověď uděliti ráčíte. Toho se pak dotčení stavové, jakž jsou mne dokonce na to ubezpečili, a což také naše evangelické náboženství jinak nepoukazuje, povinnými, věrnými, poslušnými a poddanými neustálými službami svými, by se pak to i s nastavením i vynasazením života, statku a až do krve vylití státi mělo, Vaší císařské milosti zase stále a vždycky po vše časy, nejvýš náchylně, povolně, pilně a rádi odsluhovati přislibují.

Já pak, jakož slušné jest, že V. C. M. tuto mou nejprvnější žádost, kterouž tuto za své spolukřesťany ve vší poddanosti činím, tak štědře uslyšeti a naplniti ráčíte, za obzvláštní milost císařskou ujímati a vysoce velebiti a schvalovati, i také podlé nejvyšší možnosti své se poddaně a poslušně službami svými toho Vaší císařské milosti také odsluhovati chci.

Datum na zámku mém, Novém Hofu, 14. Dubna, léta 1609.

V. C. M.

poddaně poslušný

Jan Zikmund,

markrabě brandenburský, svaté římské říše arcikomorník a kurfirst v Prusích, též v Jiliehu, v Klevích a Bergu kníže.

Num. 21.

Přímluva Filipa Ludvíka, falckraběte.

Nejmilostivější císaři a pane!

Všichni tří evangeličtí stavové slavného království českého jsou mi, jak skrze psaní, tak také skrze vyslané své, co jest se při pominulém sněmě českém, a jaké jednání mezi V. C. M. jakožto jich nejmilostivějším králem a pánem, a jimi stavy se strany článku náboženství se dotýkajícího dálo a sběhlo, zprávu toho učinili.

I ačkoli že jsou té poddané naděje byli, že od V. C. M. kdež jsou strany svobodného vyznávání náboženství (jakž to slavné a svaté paměti císaři Maximilianu, Vaší C. M. pánu otci nejmilejšímu, a pánu mému nejmilostivějšímu, podáno jest) při V. C. M. toho vyhledávali — v té naději, že v té příčině a v tom způsobu jednání nic proti V. C. M. nepřečiní — milostivou a účinlivou resoluci dostanou: však mimo jejich naději, že jest se toho nestalo, a sněm beze všeho vyřízení vzdán jest, čehož že Vaší C. M. jakožto od pána Boha jim představené nejvyšší vrchnosti, nepřičítají, a tak že příčinu mají, přímluv při některých kurfirštích a knížatech svaté říše, jakž i při mně, k Vaší C. M. k dosažení té své výš dotčené žádosti v náboženství vyhledávati; jakž se pak také skrze psaní i vyslané jich, jak výš podotknuto, stalo.

I ačkoli o tom žádné pochybnosti nemám, nežli že V. C. M., jakožto vysoce rozumný a spravedlivý císař a vladař, sami od sebe a bez nějakého připomenutí tu věc dle potřeby tak při sobě vážiti ráčíte, kterak by tou příčinou prospěch a dobro, pokoj a vzdělání svatého, slavného království českého a Vaší C. M. věrným stavům a poddaným zdržáno a rozmnoženo býti mohlo: však nemoha jich stavův tak snažné žádosti na mne vložené, z věrného a upřímného oumyslu, pro všelijaké obecné dobré oslyšeti, nýbrž takové přímluvě dle žádosti jich

povoliv, tó poddané a poslušné naděje jsem, že Vaše C. M. to ne jinač než což tak pro zachování pokoje a svornosti míněno jest, ve vší milosti císařské ujíti a přijíti ráčíte. A poněvadž pak srozumívám, že dotčení evangeličtí stavové v království českém nic jiného nežádají, než-li svobodného užívání náboženství, jak jim to od pana otce Vaší C. M. nejmilejšího léta 1575 při tehdáž podané konfessi povoleno bylo: protož za těmi příčinami V. C. M. poddaně a poslušně prosím, že takovou jich stavův žádost, kterouž ve vší poddanosti činí, milostivě k srdci svému připustí, a jim k tomu, což jim tak od předkův Vaší C. M. milostivě a štědře povoleno jest, což také i bez toho skrze ten slavný a svatý Religionsfried svobodně dopuštěno jest, ne toliko milostivě povoliti a utvrditi, nýbrž také je z císařské milosti chrániti a nad tím ruku držeti, a všeobecné dobré téhož slavného království českého milostivě podporovati ráčíte.

Toho se Vaší C. M. dotčení stavové dle nejvyšších možností svých, jak životy tak statky svými až do vylití krve, ustavičně s poděkováním, snažně, poddaně a poslušně odsluhovati hleděti budou. V čemž také mnohých starostí, prácí a nepříležitostí i nařestí ujíti a se zbaviti, i také sobě věčnou pochvalu a slávu tou příčinou udělati ráčíte. A já se také Vaší C. M. sám, podle mé nejvyšší možnosti, poslušně, povolně a povinně odsluhovati hotov jsem.

S tím Vaší C. M. sebe se všemi svými k milosti císařské poddaně porоučím.

Datum v Neuburku 15. dne měsíce Dubna, léta 1609.

V. C. M.

poddaně poslušný

kníže

Filip Ludvík, falckrabě.

Num. 22.

Přímluva knížete brunšvického.

Nejjasnější, velikomocný a nejnepřemoženější římský císaři, pane, pane můj nejmilostivější!

Vaší C. M. služby své poddané, poslušné a povinné vzkazuji. Čeho při mně všickni tři stavové v království českém, pod obojí spůsobou přijímající, jak skrze psaní tak oustně skrze své vyslané komisaře, poníženě vyhledávají, tomu všemu příležitě V. C. M. vyrozuměti ráčíte. I ačkoli o tom žádné pochybnosti nemám, než že V. C. M. jakožto slavný, dobrotivý a křesťanský císař, se bez toho k týmž stavům na jich další poníženou, a dle zdání mého křesťanskou a slušnou žádost milostivě a povolně zachovati věděti ráčíte — jakož pak k Vaší C. M. té poddané naděje jsou, a že jsou očekávané resolucí posavad od Vaší C. M. dostati nemohli, poddaně Vaší C. M. samou vlastní osobu při sobě dobře že omluvenu mají — však nemohla dotčených stavův, poněvadž jsou vyslaní jich tak dalekou cestu vážili (majíce oni dobrou naději, že přímluva má jim prospěšná bude), náležité a slušné žádosti slušně oslyšeti a odepříti, Vaší C. M. za to žádám, že Vaše C. M. mne v té příčině, že jsem jim takové mé přímluvy užiti dal, při sobě milostivě omluvena míti ráčíte. A že to s dobrým oumyslem činím, a s Vaší C. M. z poddané a upřímné vážnosti věrně a dobře míním, a vše rád (poněvadž bez toho nyní v těchto těžkých časech by Vaší C. M. k nějakému dálšímu nepokojnému spravování příčina dána býti mohla) v dobrém stavu věděti žádostiv jsem: to ode mne poznavše, přijíti, a se v této křesťanské a slušné žádosti netoliko z přirozené křesťanské dobroty a štědroty, nýbrž také pro tuto mou poddanou přímluvu k výš dotčeným stavům milostivě ukázati, a k prosbě jich svobodné náboženství povoliti a s dostatkem potvrditi ráčíte.

V tom ve všem Vaše C. M. křesťanský a pánu Bohu příjemný a chvalitebný skutek prokázati ráčí. Stavové pak, jakž

se to posavad stalo, se toho Vaší C. M. s vynaložením statkův a životův svých až do vylití krve, odsluhovati hleděti budou. A já také se toho Vaší C. M. poddaně odsluhovati hotov jsem.

S tím Vaši C. M. ochraně pána Boha k šťastnému spravování s přáním všech časných i věčných dobrých věcí, sebe pak v milost Vaši císařskou poddaně poroučím.

Datum 18. Dubna, léta 1609.

Vaší C. M.

ve vší poddanosti

poslušný kníže do smrti

Hendrich Julius.

Num. 23.

Nový mandát J. M. C. ke dni 20. Května vyhlášený, v němž J. M. C. milostivě poroučeti ráčí, aby se páni stavové na sněm na hrad pražský sjeli, a kterýmž J. M. C. stavy milostivě opatrovati, za své věrné poddané míti, a je při jich náboženství zachovávati ráčí.

Rudolf Druhý, z Boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, a uherský, český, dalmatský, charvatský a t. d. král, arcikníže rakouské, markrabě moravské, lucemburské a slezské kníže, a lužické markrabě a t. d.

Vysoce urozeným, urozeným, statečným, slovútným, počtivým a opatrným pánům, rytířům, vladykám, Pražanům a městům, i jiným všem obyvatelům a poddaným Našim, ze všech stavův království Našeho českého, věrným milým, milost Naši císařskou a všecko dobré vzkazujem.

Věrní milí!

Jakož jsme mandáty Našimi císařskými, pominulých dnův v tomto království rozepsanými a do všech krajin poslanými, vám to v známost uvesti ráčili, že k tomu položenému sjezdu na radnici novoměstskou, v pondělí po svatých Filipu a Ja-

kubu, již pominulému, z příčin v těch mandátích obsažených místa žádného dávati, v mocnost Naši královskou a v to, což Nám, králi a pánu vašemu, vedle zřízení zemského, zvyklostí, obyčejův a pořádkův chvalitebných náleží, nikoli dáti sahati neráčíme, milostivě poroučejíce: abyšte se k témuž dni položenému nesjížděli, nescházeli, najíti nedali a nic toho před sebe nebrali a nejednali; nebo že na jiném býti neráčíme, než sněm obecný všem stavům království tohoto v krátkém čase sem na hrad pražský položiti a rozepsati, jakž týž mandatové Naši, jichž datum na hradě pražském, v pondělí po neděli postní, jež slove smrtná aneb Judica, léta přítomného 1609, to v sobě obsahují a zavírají, — i majíce My od vás, pánův, rytířův, Pražanův i z obce a jiných vyslaných z měst, pod obojí přijímajících, kteříž jste sobě ten den jmenovali, a nyní zde v městech pražských zůstáváte, skrze poníženou a poddanou omluvu, Nám, jakožto králi českému a pánu vašemu, poddanou jistou zprávu dostatečně učiněnou, že jste týž den k uvažování toliko samé hotovosti *pro ochranu Nás, jakožto krále českého, též vás, manželek a dítek vašich před nebezpečenstvím*, pokudž by se jaké na toto království valiti chtělo, *dobrým úmyslem, pro dobré Naše a tohoto království jmenovali*, a to na sněmě *svobodném, od Nás prvé rozepsaném ze společného vašeho uvážení učinili*, — úmyslu žádného nemajíce, Nám v mocnost Naši královskou sahati, a osvědčujíce se pánem Bohem a svým dobrým svědomím, že Naši věrní a poslušní poddaní zůstáváte, a nyní na radnici nového města pražského z dvou příčin (předně, abyste svou omluvu Nám učinili, a druhé, posly od vás v jistá místa vyslané vyslyšeti mohli) najíti se dali, poníženě a poddaně se ohlašujíce, že v uvažování té hotovosti do sněmu (za kterýž, aby i hned z důležitějších potřeb bez dalšího odkládání rozepsán byl, prosíte) odložiti chcete, jakž táž omluva a snažná žádost vaše v obšírném spisu Nám k vlastním rukoum Našim

podaná plněji svědčí. Kteroužto omluvu a žádost vaši My sobě milostivě přijímati a jí místo dávati i ráčíme, jsouce s vámi se všemi třemi stavy tohoto království, věrnými poddanými Našimi, v tom ve všem dobře a dokona spokojeni, a poznávajíce, že s Námi věrně a upřímně míníte, a takové poddanosti k Nám všech časův jste ochotně dokazovali. Což vše majíce My s nejvyššími úředníky, soudci zemskými a radami Našimi v bedlivém uvážení, ráčíme předně ten spis od Vás ke dskám zemským, ve středu po neděli Laetare se strany téhož sjezdu položený, v tom článku, co se uvažování hotovosti dotýče (čehož již od vás do sněmu odloženo, a vám opatření tímto mandátem učiněno jest), vyzdvihovati a v nic obraceti. A My také od těch předešlých mandátův Našich milostivě upouštěti, je vyzdvihovati a jich v ničemž užiti nežádati, a vás všecky tři stavy, věrné poddané své, v tom milostivě opatrovati ráčíme, že dotčení mandátové vám, kteříž jste sobě ten den k uvažování té hotovosti jmenovali a položili, a nyní sem do měst pražských, buď před vyjitím dotčených mandátův Našich, a nebo po vyjití jich, přijevše na radnici nového města pražského najíti se dali, všem společně, ani žádnému z vás obzvláštně, k žádné nejmenší ujmě a ouhoně věrnosti, poslušnosti, poddanosti a dobré pověsti vaší nejsou a býti nemají, a že od Nás, jakožto krále českého, ani žádného jiného, duchovního neb světského člověka vám toho ničímž zlým připomínáno a na to se více navracováno býti nemá, nyní i na časy budoucí a věčné. Nebo vás všecky tři stavy království tohoto za své věrné, poslušné poddané pod milostivou ochranu Naši, ke všem řádům, právům a svobodám tohoto království náležící, na kteréž se povinnost Naše královská vztahuje, jmíti a držeti ráčíme. A jsouce prvé toho jistého úmyslu, sněm obecný rozepsati, poznávajíce

žádost pánův, stavův býti slušnou, a prohledajíce k tomu, že větší počet stavův zde v městech pražských nyní zůstává, kteříž toho sněmu dočkati chtí, protož ve jméno pána Boha všemohoucího vám všem třem stavům tohoto království, věrným poddaným Našim, týž sněm rozpisovati, a z velikých nevyhnutelných potřeb den k témuž sněmu v neděli, jež slove Rogationum, jinák křížová, nejprv příští, sem na hrad Náš pražský jmenovati a pokládati ráčíme. Při kterémžto sněmu předně ten článek o náboženství k zavření, na místě a konci postavení do proposicí sněmovní položiti, a kterak byste všickni i jeden každý obzvláštně, jak strana pod obojí tak pod jednou, a kteříž se k též konfessí Nám předešle od vás podané přiznáváte, náboženství své beze všech překážek a outiskův ode všech lidí, buď duchovních nebo světských, vykonávati mohli, vás v tom náležitě opatřiti chceme. Mezi tím vás při tom opatření, na sněmu léta 1608 v pondělí po neděli Exaudi držaném, z cela a zúplna zůstavovati a zanechávati ráčíme. A dokudž týž článkové o náboženství, tolikéž článkové obecní, předešlým sněmem léta 1608 držaným, odloženi, jako i ti, kteříž by pro obecné dobré přednášeni byli, zavřeni, na místě a konci postaveni nebudou, dotud téhož sněmu rozpouštěti chtíti neráčíme. Při tom také vám všem třem stavům království tohoto milostivě poroučíme, abyste všickni, a jeden každý obzvláštně z vás, žádného lidu vojenského neverbovali a nenajímali, sem do tohoto království neuvozovali, ani jiným uvozovati a verbovati nedali. Nebo My také se v tom milostivě ohlašovati a zakazovati ráčíme, že žádného vojenského lidu najímati, verbovati, do země uvozovati a jich přechovávati, žádnému dopouštěti chtíti neráčíme. A protož vám všem i jednomu každému zvláště poroučíme, abyste na již dotčený den do měst pražských, tím příkladem předkův vašich za šťastného panování Našeho, všelijak pokojně a ne jináče, ničímž se nezaměstnávajíce ani zastírajíce, ko-

nečně se sjeli, a hned na zejtří ráno v pondělí, beze všeho zaneprázdnění, k předložení sněmovnímu, bez všelijakých odtahův, při Nás na hradě pražském na palácí, podlé starobylého chvalitebného obyčeje a pořádku, najíti se dali. Kdež vědouce vy o tom, a znajíce milostivou vůli i jisté poručení Naše o tom býti, nepochybujem o vás všech i jednom každém, než že k témuž sněmu se sjedete, a v tom se poddaně a poslušně zachováte a najíti dáte. Jest-li že by pak kteří z vás nepřijeli, a doma přes toto Naše jisté a milostivé poručení (ač té naděje k žádnému býti neráčíme) zůstali: však nic méně pro to ti, kteříž se tak sjedou, s Námi jednati a zavírati moc míti, a jiní tomu všemu podlé nich dosti činiti povinni budou. Z měst pak Našich královských posly z prostředku svého k témuž sněmovnímu jednání aby také s plnou mocí vypravili, jináče nikoli nečiníce.

Dán na hradě Našem pražském v sobotu po neděli Jubilate, léta 1609, a království Našich římského 34. uherského 37. a českého 34.

Ad mandatum sacrae caesareae
Majestati proprium.

Num. 24.

Dekrety Pražanům, též akademii pod obojí, aby šli na processí.

Jeho milost, římský císař a uherský, český král a t. d. pán náš nejmilostivější, poctivým purkmistru a konšelům starého města pražského oznámiti poručiti ráčil:

Poněvadž se čas památky slavnosti těla Božího přibližuje, a J. M. C. toho milostivě šetřiti ráčí, aby se služba Boží při processí od ouřadních osob, všech cechův a obecného lidu všelijak poctivě a náležitě, jakž od starodávna při církvi Boží za obyčej bývalo a jest, konala, a nic neváženého tu předsevzato, buď od lidu obecného neb od osob ouředních, nebylo:

protož J. M. C. syrchu psaným Pražanům staroměstským ráčí přísně poroučeti i přikazovati, aby podlé takového chvalitebného křesťanského ustanoveného pořádku předně všickni oufední, tolikéž i šesti- a desítipanští, a všecky ouřady a povinnosti na sobě mající osoby, žádného ovšem nevymiňujíc, sami při často jmenované processí přítomní byli, a ne tak, jako jindy se stávalo, odsud naschvál odjíždějíce nebo doma zůstávajíce, z oken se tomu dívali a ledajakýmis věcmi se vymlouvali.

Potom také všem mistrům a kollegiatům, i jiným mistrům ze škol, aby též šli, o tom se nařizuje.

Obzvláštně pak při všech cechův cechmistřích to skutečně nařízeno a opatřeno buď, aby své korouhve, svíce a jiné kostelní ozdoby, kteréž k tomu náleží, pro uctivost služby Boží, tak jakž jest od starodávna bývalo, při processí nesli, sami mistři a starší s jinými k tomu náležitými osobami tolikéž šli, a všelijakou křesťanskou uctivost při tom zachovali, pod skutečným trestáním toho každého, kterýž by se co takového na potupu dopustiti měl.

O čemž oni aby J. M. C. oznámili, a ty osoby ouřední i jiné, které by se při processí najíti nedaly a přítomny nebyly, poznamenané do kanceláře české podali, tak aby J. M. C. takové nepobožné lidi, kteří sobě jak cti a chvály pána Boha, tak i rozkazu J. M. C. málo váží, jinému na příklad strestati ráčil. Na tom se jistá a milostivá vůle J. M. C. naplní.

Decretum, Pragae, 16 Junii, anno 1609.

Zdenco Adalbertus Poppl de Lobkovic.

Jeho milost, římský císař, uherský a český král atd. pán náš nejmilostivější, ráčí učeným a poctivým Rectori, Decano et Directoribus Academiae pražské milostivě v známost uvozovati, že jest J. M. C. ráčil pominulých dnův skrze dekrety své o tom při všech městech pražských, jak by se purkmistr a konšelé i všecka obec při konání ve čtvrtek nejprv příští processí předrahého těla a krve syna Božího zachovati měli, nařiditi, ob-

zvláštně pak Pražanům staroměstským poručiti, aby jim kollegiatům jistou Jeho milosti císařské vůli v známost uvedli, a že J. M. C. chtíti ráčí, aby se vedlé Pražanův, podle starobylého předkův jejich obyčeje a pobožnosti, k též processí všickni najíti dali. Což že jest se poslušně vykonalo, J. M. C. pochybovati neráčí.

Však nic méně ráčí J. M. C. dotčeným: Rectori, Decano et Directoribus již psané Academiae obzvláštním svým dekretem milostivě poroučeti, aby na týž den, ničímž se nevymlouvajíce, výše dotčené processí netoliko sami osobně přítomni byli, ji oslaviti a vykonati napomáhali, ale i to při všech jiných doktořích, mistřích, bakalářích, studiosích a oudech Universitatis dostatečně nařídili, aby se každý, žádného nevyjímajíc, k tomu s křesťanskou uctivostí a pobožností najíti dal, v pořádku a processí, jak obyčej, šel a k té velebné svátosti náležitou poklonu a poctivost, Jeho milosti pak císařské, pána Nás všech nejmilostivějšího, jistému strany té věci nařízení povinnou poddanou poslušnost zachoval a prokázal. Na tom oni jistou a milostivou vůli J. M. C. naplní.

Decretum per Imperatoriam Majestatem in Consilio Bohemico, Pragae 16. Junii 1609.

Artikulové, vytažení z instrukcí J. M. C., purkmistru a radě starého města pražského při obnovení rady léta 1608, v pondělí den památný svat. Jiljí opata, 1. dne měsíce Září dané.

Jeho milost, císař a uherský, český a t. d. král, pán náš nejmilostivější, ráčí při obnovení této nynější rady poctivým purkmistru a konšelům starého města pražského milostivě poroučeti, aby oni se podlé těchto níže psaných, i také oustně jim jménem a z milostivého nařízení J. M. C. skrze urozené Adama ze Šternberka na Bechyni a Zelené Hoře, J. M. C. radu a nejvyššího purkrabí pražského, — Krištofa z Lobkovic na Pátku a Dívicích, J. M. C. tajnou radu a nejstaršího komorníka,

nejvyššího hofmistra a kamrmistra království českého, — Adama mladšího z Valdštejna na Hrádku nad Sázavou a Lovosicích, nejvyššího sudího téhož království, a dvoru J. M. C. nejvyššího štolmistra — a Zdeňka z Lobkovic na Chlumci a Jistebnici, nejvyššího kancléře království českého, též J. M. C. radu, oznámených artikulův vždycky a každého času poslušně a poddaně chovali, a z nich, jakž J. M. C. té nepochybné naděje k nim býti ráčí, nižádným spůsobem nevykračovali.

1. Postranních schůzí strany zapověděného náboženství pikhardského neb, jak se jmenují, bratří boleslavských, aby žádným vymyšleným spůsobem nedopouštěli, a takového člověka buď panského neb rytířského stavu, zejména žádného neušetřujíce, poznamenaného podali: pakli-by spolu ze sousedův jích byl, ním se ujistili, a též poznamenaného do kanceláře J. M. C. české podali.

2. Tolikéž když se processí vykonává, na ty dni aby osoby ouřední se bez výmluv všickni scházeli a tak processí přítomni byli, do chrámu Páně v neděli a sváteční dni chodili, svátky panny Marie a apoštolské aby světili, a posty od církvě svaté nařízené a ustanovené drželi a zachovávali.

3. Item, aby se na spravování far, kostelův a škol nepotahovali, než v tom, co se služeb Božích a učení církevního i školního dotýče, farářem aby se spravovali.

4. Item, farářům, poněvadž jsou hodni mzdy své, tá aby poctivá, vedle stavu jich určitá a v svobodě byla, aby nebyli povinni běhati žebrotou.

5. Item, bakaláři a mistři školní aby se v školách a kostelích faráři spravovali.

6. Item, aby farářům správcův školních bezděk nedosazovali, ani toho, který by se komu líbil, nedosazovali, neodjímali a jinám nepřenášeli.

Decretum per Imperatoriam Maj. in Cons. Bohemico.

Pragae 1. Septembris, anno 1608.

Num. 25.

Majestát císaře Rudolfa, stavům pod obojí království českého na svobodné vyznávání náboženství daný.

My Rudolf Druhý, z Boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, a uherský, český, dalmatský, chorvatský atd. král atd. arcikníže rakouské, markrabě moravské, lucemburské a slezské kníže, a lužické markrabě atd. K věčné paměti známo činíme tímto listem všem:

Jakož jsou všickni tří stavové království Našeho českého, tělo a krev pána Ježíše Krista pod obojí přijímající, věrní Naši milí, na sněmu, kterýž leta Páně tisícího šestistého osmého již pominu'ého, v pondělí po neděli Exaudi, na hradě pražském držán, a téhož leta v pátek po památce sv. Jana křtitele zavřen byl, při Nás, jakožto králi českém, toho se vší ponížeností a poddaností snažně vyhledávali, aby při té obecní konfessí české, kterouž někteří augsburskou jmenují, na sněmě obecném leta tisícího pětistého sedmdesátého pátého sepsané, a J. M. císaři Maximilianovi, slavné a svaté paměti, panu otci Našemu nejmilejšímu, podané (kteráž tak jak jsme toho jistou zprávu vzíti i také z psaní, vlastní rukou Jeho císařské milosti, pana otce Našeho nejmilostivějšího, psaných vyrozuměti ráčili, ano i jak některé hodné paměti při dskách zemských toho se vynašly, i hned tehdáž od Jeho milosti povolena byla), i při tom mezi sebou v předmluvě též konfessí obsaženém porovnání, ano také i při jiných svých v témž sněmu zejmena odložených a náboženství jich se dotýkajících žádostech zůstaveni byli, a též náboženství své křesťanské pod obojí volně a svobodně, bez překážky každého člověka provozovati mohli, to vše od Nás týmž stavům dostatečně potvrzeno bylo, jakž týž artikul a žádost jich do dotčeného sněmu, a týž sněm ve dsky zemské do kvaternu sněmův obecných zeleného, leta tisícího šestistého osmého, v pondělí po neděli Exaudi, pod literou

K. 8 slovo od slova vložený a vepsaný, to v sobě šíře obsahuje a zavírá.

My pak nemohouce na onen čas pro jiné veliké potřeby, pro kteréž tehdáž ten sněm rozepsán byl, a kteréž žádného odkladu trpěti nemohly, toho potvrditi, odkladu do budoucího sněmu ke čtvrtku před svatým Martinem tehdáž nejprv příštím položeného, k dalšímu všech těch věcí zavírání jsme milostivě žádati, a mezi tím, dokudž by koli se to tak na sněmu obecném nevykonalo, je stavy pod obojí, aby své náboženství volně provozovati mohli, a do vyřízení a na místě postavení téhož artikulu k žádným artikulům, což by tak v proposicí od Nás stavům přednášeno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jednati povinni nebyli, opatřiti ráčili, jakž táž milostivá žádost a opatření Naše plněji svědčí.

Podlé kteréhožto předešlého zůstání sněmovního, když sněm k témuž dni, totiž ke čtvrtku před sv. Martinem položený z jistých příčin od Nás odložen, a potom jiný sněm ke dni outernímu po svatého Pavla na víru křesťanskou obracení mandátem Našim rozepsán a na hrad pražský položen byl, a dotčení stavové pod obojí, podavše Nám znovu dotčenou konfessí a snešení své společné, nepřestávali toho při Nás, jakožto králi a pánu svém, netoliko skrze své snažné, poddané a ponížené prosby, ale i skrze znamenité a vzácné přímluvy vyhledávati, abychom k žádosti týchž stavův pod obojí, věrných a milých poddaných Našich, milostivě povoliti ráčili.

Majíce My to vše s nejvyššími ouředníky a soudci zemskými, a radami Našimi království českého v Našem císařském a královském bedlivém uvážení, nepominuli jsme na poníženou a poddanou prosbu týchž pánův, rytířův, Pražan a jiných vyslaných z měst, ze všech tří stavův tohoto království Našeho českého, pod obojí tělo a krev pána Ježíše Krista přijímajících a k též konfessí se přiznávajících, věrných poddaných svých milých, všém třem stavům království tohoto, věrným poddaným Našim, sněm obecný ke dni pondělnímu po neděli, jež slove

Rogationum, jinak Křížová, leta tohoto tisícího šestistého devátého, mandáty svými královskými rozepsati, na hrad pražský položiti, a v týchž mandátích vůbec vyšlých mezi jinými toho zjevně doložiti; že při tomto sněmu ten artikul o náboženství k zavření, na místě a konci postavení do proposicí sněmovní položiti, a kterak by všickni, i jeden každý obzvláštně, jak strana pod jednou tak i pod obojí, a kteříž se k též konfessí Nám předešle od nich podané přiznávají, náboženství své beze všech překážek a outisků v ode všech lidí, buď duchovních a nebo světských, vykonávati mohli, je v tom náležitě opatřiti chtíti ráčíme, jakž tíž mandátové Naši, jichž jest datum na hradě pražském v sobotu po neděli Jubilate, leta tohoto tisícího šestistého devátého, v tom artikulu to v sobě obsahují a zavírají.

Ku kterémužto obecnému, tak od Nás rozepsanému sněmu když jsou se všickni tři stavové poslušně a poddaně najíti dali, a My podlé Naší milostivé zámluvy, v témž mandátu Našem doložené, jsme v proposicí Naší sněmovní předně ten artikul o náboženství položiti ráčili: tu jsou často dotčení všickni tři stavové, sjednocení pod obojí, žádost svou předešlou v spisu Nám od nich podaném obnovili, a za dostatečné opatření i jim toho dskami zemskými potvrzení poddaně prosili.

I chtíce My tomu, aby v tomto království mezi všemi třemi stavy, jakož stranou pod jednou tak i často dotčenou stranou pod obojí, všemi věrnými a milými poddanými Našimi, nyní i na budoucí časy všeliká láska, svornost, pokoj a dobré srozumění k vzdělání a zachování obecného dobrého a pokoje zůstávati, každá strana náboženství své, v kterém se spasení svého důvěřuje, volně a svobodně, bez utiskování a všech překážek s té neb oné strany, provozovati mohla, a aby se (jakož slušně jest) sněmovnímu snešení, léta tisícího šestistého osmého učiněnému, i také tomu mandátu Našemu vůbec vyšlému (v kterémž jsme dotčené sjednocené stavy pod obojí, k též konfessí se přiznávající, za ty, kterýmiž jsou vždycky byli, totiž za své

věrné, poslušné poddané, pod milostivou ochranu Naši ke všem řádům, právům a svobodám tohoto království náležící, na kteréž se povinnost Naše královská, práva a zřízení zemská vztahují, vyhlásiti ráčili a nyní vyhlašujeme) za dosti stalo; prohlédajíce jakož k dotčeným znamenitým přímluvám, tak i k mnohým a snažným prosbám týchž stavův pod obojí, a k mnohým věrným a platným od nich Nám po všecken čas Našeho šťastného nad nimi kralování v skutku prokázaným službám; z těch ze všech i jiných mnohých příčin, s dobrým rozmyslem Naším, jistým vědomím, mocí královskou v Čechách, s radou nejvyšších úředníkův, soudcův zemských a rad Našich, takto jsme ten artikul o náboženství při tomto nyní na hradě pražském držícím se obecném sněmě se všemi třemi stavy tohoto království ustanoviti, zavříti, a je stavy pod obojí tímto majestátem Naším opatřiti ráčili a je opatrujeme.

Předně: Jakož prvé to zřízením zemským A. 32. utvrzeno jest, co se víry dotýče, pod jednou spůsobou a pod oběma, aby se neutiskali, než spolu byli za jeden člověk, jako dobří přátelé, též strana strany aby nehaněla: toho se při témž zřízení zemském v tom artikuli z úplna zůstavuje, a tím sobě oboje strany na budoucí časy zavázány jsou a býti mají, pod pokutami, týmž zřízením zemským vyměřenými.

A poněvadž strana pod jednou v tomto království náboženství své volně a svobodně provozuje, a strana pod obojí, k též konfessí české se přiznávající, jí v tom žádné překážky neb vyměření nečiní: aby tedy v tom rovnost zachována býti mohla, protož jim k tomu povolovati, moc a právo dávati ráčíme, aby i často dotčení sjednocení stavové pod obojí, jakž stav panský, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města, s lidmi poddanými jich, a summou všickni, kteří se koli k dotčené konfessí české, někdy slavné a svaté paměti císaři Maximilianovi, panu otci Našemu nejmilejšímu, při sněmu obecném léta tisícího pětistého sedmdesátého pátého, a nyní znovu Nám podané (při kteréž je milostivě zůstavovati ráčíme), přiznali a

přiznávají, žádného nevymiňujíce, tolikéž náboženství své křesťanské pod obojí, podlé též konfessí a svého mezi sebou učiněného porovnání a sjednocení, volně a svobodně všudy a na všelikém místě provozovati a vykonávati, při víře a náboženství svém, též i při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest a nebo od nich nařízen bude, pokojně zanecháni býti mohli. A to až do křesťanského, dokonalého obecného porovnání o náboženství v svaté říši.

A kompaktáty, již prvé na sněmu obecném léta 1567 minulými, a z privilegia zemského i jinde vypuštěnými, spravovati se povinni býti nemají, nejsou a nebudou.

Dále také týmž stavům pod obojí tuto zvláštní milost činiti, a jim všem třem stavům pod obojí, k též konfessí se přiznávajícím, konsistoř pražskou dolejší v moc a opatrování jejich zase dávati a k tomu milostivě povolovati ráčíme, aby tíž sjednocení stavové pod obojí touž konsistoř kněžstvem svým, podlé též konfessí a snešení svého, obnoviti, a též kněžstvo jak české tak německé, podlé ní řiditi dáti, a nebo řízené na své osady, bez všelijaké překážky arcibiskupa pražského, a nebo kohož koli jiného, dosazovati, přijímati, nic méně i akademii pražskou, od starodávna straně pod obojí náležící, kterouž jim stavům se vším jejím příslušenstvím tolikéž v moc jejich milostivě dávati ráčíme, aby muži hodnými a učenými osazovati, dobré a chvalitebné řády nařizovati, a nad tím obojím z prostředku svého jisté osoby za defensory neb obhájce naříditi mohli.

Mezi tím pak, pokudž by se toho koli od nich nevykonalo, mají nic méně tíž stavové pod obojí všickni při tom, což svrchu psáno jest, aby náboženství své volně a svobodně všady provozovati mohli, zúplna zanecháni býti.

A kolik koli osob tíž sjednocení stavové pod obojí z prostředku svého za defensory nad touž svou konsistoří a akademií pražskou ze společného svého snešení ze všech tří stavův v rovném počtu nařídí, a je Nám, jakožto králi a pánu

svému, zejména poznamenané podají, chceme a máme ty všecky osoby, kteréž Nám tak poznamenané podány budou, žádného z nich nevypouštějíce a mimo tu povinnost, kteráž jim od stavův svěřena bude, jim žádných jiných povinností neb instrukcí nedávajíce, ode dne podání Nám téhož poznamenání ve dvou nedělích pořád zběhlých k tomu potvrditi, a je za takové defensory vyhlásiti. Pak-li bychom pro jiná zaneprázdnění Naše, neb jaké koli jiné příčiny, v tom času svrchu oznámeném jich potvrditi nemohli a nepotvrdili, tedy mají přece nad tím obojím za defensory zůstati, to vše říditi a konati moc míti, jako by od Nás k tomu potvrzeni a vyhlášeni byli. A umřel-li by kdy který z nich, tedy na místo toho se světa sešlého týž stavové pod obojí, při tehdáž nejprv příštím sněmě budou moci jiného k těm živým pozůstávajícím voliti a přidati. Což se i na časy potomní vždycky spůsobem svrchu psaným, jakož od Nás, dědicův Našich a budoucích králův českých, tak i od nich stavův a defensorův říditi a konati má.

Jest-li že by kdo také z týchž sjednocených všech tří stavův tohoto království pod obojí mimo ty kostely a chrámy Boží, jichž v držení jsou, a kteříž jim prvé náleží (při nichž pokojně zůstáveni a zanecháni býti mají) ještě buď v městech, v městečkách, vesnicích a neb kde koli jinde, chtěl nebo chtěli více chrámův neb kostelův k Boží službě, a neb také školy pro vyučování mládeže vystavěti dáti, toho jakož stav panský, rytířský, tak Pražané, Horníci a jiná města všickni společně i jeden každý obzvláštně, volně a svobodně každého času užívati moci bude a budou, bez překážky každého člověka všelikteraké.

A jakož v nejedněch městech Našich královských i Její milosti císařové, jakožto králové české, z obojího náboženství, totiž pod jednou a jich pod obojí pospolu bydlí: protož tomu obzvláštně chtíti a o tom poroučeti ráčíme, aby pro zachování lásky a svornosti každá strana náboženství své volně provozovala, kněžími svými se řídila a spravovala, a jedna strana

druhé v jejím náboženství a řádích žádného vyměřování nečinila, provozování náboženství, mrtvých těl v kostelích a na hřbitovích pochovávání a zvonění nebránila.

Také již po dnešní den žádný, jak z vyšších svobodných stavův, tak ani města, městečka i také sedlský lid od vrchností svých, ani žádného jiného, duchovního ani světského člověka nemají a nemá od svého náboženství odtiskován, a k náboženství strany druhé mocí ani žádným vymyšleným spůsobem přinucován býti.

A že to vše, což svrchu psáno, od Nás pro zachování lásky a svornosti věrně míněno a nařízeno jest, protož přiříkáme slovem svým královským, že též všickni sjednocení tří stavové království Našeho českého pod obojí, k též konfessí české se přiznávající, nynější i budoucí potomci jich, při tom při všem, což se svrchu píše, od Nás, dědicův Našich i budoucích králův českých, zúplna, v celosti a bez přerušení zůstaveni a chráněni býti mají: nebo je také v tom ve všem při tom pokoji, v svaté říši o náboženství, jenž Religionsfried slove, učiněném, jakožto přední oud svaté říše zůstavujeme a zanecháváme. V čemž se jim nemá od Nás, dědicův Našich a budoucích králův českých, ani od žádného jiného, duchovního ani světského člověka, překážky žádné činiti, na časy budoucí a věčné.

A proti tomu výš dotčenému, v náboženství učiněnému pokoji, a jich stavův pod obojí od Nás obdrženému opatření žádná poručení, a nic takového, což by jim v čem nejmenším překážku a neb změnění toho učiniti mohlo, od Nás, dědicův Našich a budoucích králův českých, ani od žádného jiného vycházeti, ani přijímáno býti nemá. A byť pak i vyšlo, neb od koho koliv přijato bylo, tedy nemá to moci žádné míti, ani v té věci co buď právně a nebo bez práva více souzeno aneb vytknuto býti.

Za kterouž to příčinou předešlá všelijaká proti dotčené straně pod obojí, a kteříž se k též konfessí české přiznávají,

odkud koli vyšlá poručení a mandáty vyzdvihovati, mořiti, kaziti a v nic obracovati ráčíme, tak že to vše, i nynější a předešlé jich stavův při Nás potvrzení téhož artikulu vyhledávání, a což koli mezi tím až posavad se zběhlo, není a býti nemá jim všem třem sjednoceným stavům tohoto království, společně i obzvláštně, k nižádné ouhoně a ujmě jich dobrých pověstí, a jaké koli obtížnosti. Což jim také od Nás i budoucích králův českých ničímž zlým spomínáno a zjinačováno býti nemá, nyní, na časy budoucí a věčné.

Přikazujeme všem nejvyšším ouředníkům, soudcům zemským a radám svým, též všem stavům a obyvatelům tohoto království, věrným milým, nynějším i budoucím, abyste je pány, rytířstvo, Pražany, Horníky, i všecka města, všecky tři stavy tohoto království, se všemi lidmi poddanými jich, a summou všecku stranu pod obojí, k též konfessí české se přiznávající, při tomto Našem opatření a majestátu ve všech jeho artikulích, zněních a sentenciích zůstavili a chránili, žádných jim v tom překážek nečiníce, ani komu jinému činiti nedopouštějíce, pod uvarováním hněvu a nemilosti Naší.

A kdož by se čeho toho koli, buď z duchovních a nebo světských lidí, k přerušení tohoto majestátu dopustil, máme a povinni býti ráčíme, s dědici a budoucími králi českými, a se stavy tohoto království, k takovému každému jakožto rušiteli obecného dobrého pokoje hleděti, a stavy při tom chrániti a obhajovati, tak a tím vším spůsobem, jakž artikul v zřízení zemském o obhajování země, řádu a práva vyměřuje.

Naposledy přikazovati ráčíme větším i menším ouředníkům desk zemských království Našeho českého, aby pro budoucí paměť tento majestát Náš na relací snémovní, kteráž při tomto sněmě ode všech tří stavův tohoto království ke dskám zemským učiněna býti má, ve dsky zemské vložiti a vepsati, a potom tento original k jiným svobodám neb privilegiím zemským na Karlštejn položiti dali.

Tomu na svědomí pečeť Naši císařskou k tomuto listu a majestátu Našemu přivěsiti jsme rozkázati ráčili.

Dán na hradě Našem pražském ve čtvrtek po svatém Prokopu, léta Páně tisícího šestistého devátého, a království Našich římského třicátého čtvrtého, uherského třicátého sedmého, a českého též třicátého čtvrtého.

Rudolf.

Adamus de Sternberg.
Supremus Burggravius Pragensis.
Ad mandatum Sacrae Caes.
Majestatis proprium.
Paulus Michna.

Num. 26.

Artikul ze sněmu leta 1610 o dání moci defensorům nad dolejší konsistoří a akademií pražskou.

Jakož jest J. M. císařská, jakožto král český, majestátem svým císařským a královským, všem třem stavům tohoto království, pod obojí spůsobou přijímajícím a ke konfessí české se přiznávajícím, na svobodné provozování náboženství jich daným, mezi jinými artikuly, v témž majestátu doloženými, k tomu milostivě povoliti ráčil, aby tíž sjednocení stavové nad konsistoří svou a akademií pražskou, od J. M. C. jim v moc danou, z prostředku svého jisté osoby za defensory naříditi mohli, s tím doložením: kolik koli osob tíž sjednocení stavové pod obojí z prostředku svého za defensory nad touž svou konsistoří a akademií pražskou, ze společného svého snešení ze všech tří stavův v rovném počtu nařídí, a je J. M. císařské, jakožto králi a pánu svému, zejmena poznamenané podají, že J. M. císařská ráčí chtíti a míti ty všecky osoby, kteříž J. M. císařské tak poznamenáni podáni budou, žádného z nich nevypouštějíc, a mimo tu povinnost, kteráž jim od stavův svěřena

bude, jim žádných jiných povinností neb instrukcí nedávajíc, ode dne podání J. M. císařské téhož poznamenání ve dvou nedělích pořád zběhlých, k tomu potvrditi, a je za takové defensory vyhlásiti, jakž týž majestát v tom artikulu plněji svědčí.

Podlé čehož jsou stavové pod obojí při J. M. C. toho ve vší poníženosti vyhledávali, aby J. M. C. k tomu milostivě povoliti ráčil, aby tíž stavové pod obojí týmž defensorům, kteříž od nich voleni budou, k zastávání a obhajování náboženství jich, a opatrování též konsistoře a akademie moc dáti mohli.

I na tom jest se J. M. C. se všemi třemi stavy tohoto království snesti a k tomu milostivě povoliti ráčil:

Předně, že tíž všickni tří sjednocení stavové pod obojí, k též konfessí české se přiznávající, budou moci týmž defensorům tu moc dáti, aby tíž defensorové na to na všecko, co se náboženství jich stavův pod obojí, též opatrování konsistoře a akademie dotýče, kterak by to vše v dobrém a pokojném řádu státi mohlo, dobrý pozor dávali, a byla-li by kdy jaká potřeba mezi nimi, stranou pod obojí, samými co nařizovati, pokojiti neb k nápravě přivozovati, to aby beze vší překážky, nezaneprázdňujíce tím J. M. císařskou, učinili, i také, byla-li by toho potřeba, k tomu nejvyšší oučedníky, soudce zemské a rady J. M. C. soudu dvorského a komorního, též jiné J. M. C. české rady, toliko pod obojí, k též konfessí české se přiznávající, a k tomu z každého kraje do šesti osob z obce, ze všech tří stavův pod obojí v rovném počtu, k uvážení a na místě postavení týchž věcí do měst pražských povolali, s nimi to uvážili a k nápravě přivedli. A nemohli-li by v tom počtu čeho sami na místě postaviti a k nápravě přivesti, mají tu věc až tehdáž k nejprvé příštímu obecnému sněmu odložiti, a při témž sněmě ta strana pod obojí, k též konfessí české se přiznávající, sami mezi sebou s větším počtem z obce, kteříž by se tehdáž k sněmu sjeli, uvažovati, zavříti a na místě a konci postaviti.

V čemž se jim od J. M. královské, budoucích králův českých, ani od strany pod jednou žádná překážka činiti nemá.

Však při témž uvažování a nařizování strana pod obojí, uvažujíc své vlastní věci, nemá nic takového uvažovati ani zavírati, co by buď proti J. M. císařské, jakožto králi českému, též straně pod jednou, anebo také proti majestátu, straně pod obojí danému, tomu porovnání mezi oběma stranama učiněnému a ve dsky zemské vloženému, bylo. Než jestli že by mezi stranou pod jednou a stranou pod obojí o věci případné, náboženství jich se dotýkající, jaký odpor vznikl, tak že by osoba osobu z duchovních neb světských lidí pro náboženství hanělą a potupovala, aneb jeden druhému desátky a platy, k faře jeho spravedlivě náležící, zdržoval, ve faru a osadu jeho se vkládal a nebo při provozování jeho náboženství jakou koli překážku neb utiskování, proti často dotčenému majestátu a porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí při tomto sněmu učiněnému, činil: aby o takové útisky a odpory případné nebylo potřeba vždycky sněmu pokládati, ráčil ješt J. M. C. se všemi třemi stavy milostivě na tom se snésti a za právo ustanoviti: bylo-li by komu se strany pod obojí od koho se strany pod jednou co ublíženo neb zadržáno, aby defensorové, od strany pod obojí volení, uváživše nejprvé takovou případnou věc s nejvyššími úředníky a soudci zemskými, a radami J. M. císařské soudu komorního, též s osobami z obce vší pod obojí, kteréž by k tomu ze všech krajův v témž počtu, jakž svrchu dotčeno, obeslali, — to na J. M. C. vznesli, a za opatření žádali, a J. M. C. ráčí míti i hned ty strany, jichž by se dotýkalo, na hrad pražský do soudné světnice, kdež se soudové zemští držívají, ode dne vznešení na J. M. C. k šesti nedělím sročiti, relací a vedení svědkův ke dskám zemským učiniti, o to soud pořádný osaditi, ku kterémužto soudu aby dvanácte osob se strany pod obojí, kteříž by od defensorův a nejvyšších úředníkův, soudcův zemských a rad J. M. císařské soudu dvorského a komorního, a těch osob z obce k tomu obeslaných

voleni byli, a druhých dvanácte osob se strany pod jednou, kteréž by strana pod jednou ze stavův tohoto království mezi sebou volila, na to zasedli, a stranám jistý den jmenovali, a nedavše těm šesti nedělím projíti, strany vyslyšeli, a spravedlivým rozsudkem v takové výš dotčené případné věci konec učinili. Týmž způsobem, bylo-li by komu se strany pod jednou od koho koli se strany pod obojí v těch věcech výš dotčených ublíženo neb zadržáno, má tolikéž od nejvyšších úředníkův a soudcův zemských pod jednou na J. M. C. vzněšeno, a strany osazování toho soudu, a konce tomu učinění, v tom ve všem, jakž svrchu dotčeno, se zachováno býti, a jeden každý, buď z duchovních neb světských lidí, bude povinen k takovému soudu státi, a co jemu tu nařízeno bude, tomu dosti činiti a to podnikati. A nechtěl-li by kdo k takovému soudu státi, a rozsudku dosti činiti, k takovému každému má se býti zachováno, jakž zřízení zemské D. 49. vyměřuje. K tomu pak soudu ti, kteříž by prvé k ouřadům svým přísahy a povinnosti neměli, přísahu zvláštní činiti, jiní pak na své předešlé povinnosti souditi mají.

Však při témž soudu, kdy by koli držán byl, ti všickni soudcové toho šetřiti mají, aby nic takového nezavírali a nevypovídali, což by v čem nejmenším proti často dotčenému majestátu a v něm obsaženému sjednocení, jako ani proti témuž porovnání se stranou pod jednou učiněnému bylo, poněvadž v témž majestátu mezi jinými artikuly toho jest doloženo, že proti tomu výš dotčenému o náboženství učiněnému pokoji, a jich stavův pod obojí od J. M. C. stalému opatření, žádná poručení a nic takového, což by jim všem nejmenší překážku a neb změnění toho učiniti mohlo, od J. M. císařské, dědicův J. M. a budoucích králův českých, ani od žádného jiného vycházeti, ani přijímáno býti nemá, — a byť pak i vyšlo, neb od koho koli přijato bylo, tedy že to nemá moci žádné míti, ani v té věci co; buď právně a nebo bez práva, více souzeno neb vyřknuto býti, — při čemž se toho tolikéž zůstavaje.

Num. 27.

Porovnání mezi stranou pod jednou a stranou pod obojí, učiněné bez ublížení majestátu, a ve dsky zemské kvaternu trhového stříbrného, léta 1609, v sobotu po svatém Jiljí O. 9. vložené, i také do kněh nových konsistořských na listu XXXI vepsané.

Artikul o náboženství.

Co se artikulu o náboženství, kterýž na milostivou žádost J. M. C., jakožto krále českého, při sněmě, léta 1608 v pondělí po neděli Exaudi držaném, až do druhého sněmu k dalšímu všech těch věcí zavírání odložen byl, dotýče, — poněvadž jest J. M. C. týž artikul se všemi třemi stavy tohoto království na tomto sněmě zavříti, a straně pod obojí, tělo a krev pána Ježíše Krista přijímající, majestátem svým královským, aby náboženství své podlé konfessí české, J. M. císařské podané a svého mezi sebou učiněného snešení a porovnání, volně a svobodně beze vší překážky provozovati mohli, jisté opatření učiniti, též konsistoř dolejší a akademii pražskou, s jejím příslušenstvím, jim stavům pod obojí v moc a opatrování jich dáti ráčil, jakž týž majestát, na zvláštní relací sněmovní i ve dsky zemské vložený (kteréhož jest datum ve čtvrtek po sv. Prokopu, léta přítomného 1609) to v sobě šíře obsahuje a zavírá, toho se při témž majestátu a opatření zúplna zůstavuje.

A jakož jsou se strana pod jednou s osobami, od stavův pod obojí volenými, o to namluvili a snesli, že stavové pod obojí ji stranu pod jednou při jejích kostelích, službách Božích, ceremoniích, osadách, klášteřích, kolejích, nadáních, desátcích, platích, případnostech, důchodích a starobylých řádích, bez proměny v náboženství jich zcela a z úplna (nečiníce jim v tom žádných příkoří a překážek), jako i strana pod jednou je stranu pod obojí při jich kostelích, jakž která strana čeho až posavád v držení jest, zůstaviti chtí a mají, též jest-li že by

J. M. C. jakožto král český, na panstvích svých, a neb kdo z vyšších stavův, buď pod jednou neb pod obojí, ráčil chtíti nebo chtěli pro sebe, neb lidi poddané své na faru, a kolátura svou kněze pod obojí takového, kterýž by od arcibiskupa pražského na kněžství svěcen byl, vzíti, aby to učiniti moci ráčili a mohli.

Však co se měst pražských i jiných v tomto království dotýče, — poněvadž jsou obce všech tří měst pražských i kněžstvo jejich, jako i jiná města, u velikém podílu k týmž stavům pod obojí a k té konfessí přistoupili, a se v tom ve všem tím řádem, kterýž mezi nimi stranou pod obojí podlé též konfessí jest, a nebo ještě nařízen bude, říditi chtí, — z té příčiny, aby po tom v které koli obci a nebo osadě žádných roztržek neb hádek nebylo, na tom jsou se mezi sebou namluvili: jest-li že by se v které obci neb osadě ještě kdo nalezl, že by se chtěl spravovati knězem takovým pod obojí, kterýž by od arcibiskupa pražského, a ne podlé dotčené konfessí české, svěcen byl, aby takový každý mohl (nečiníc však v té obci neb osadě, ani v té konsistoři, od J. M. C. týmž stavům pod obojí v moc dané, žádné překážky neb roztržitosti), kdež se mu koli viděti bude, k takovému knězi, od arcibiskupa pražského svěcenému, se obrátiti, a služeb církevních od něho užívati.

Item, co se pochovávání mrtvých těl a zvonění dotýče, ta jinak se ti, kdož pod obojí jsou, při kostelích a farách pod jednou, jako i ti, kdož pod jednou jsou, při kostelích a farách pod obojí pochovávati nemají, leč s volí a vědomím kolátora neb správcův duchovních té fary. Než jest-li že by k faře té, kteráž jest pod jednou, náleželi lidé, kteříž jsou pod obojí, a k té faře desátky neb jaké koli platy dávali, tedy mají se bez zvláštního povolení téhož kolátora tu pochovávati; jako i s druhé strany, jest-li že by k faře té, kteráž jest pod obojí, náleželi lidé, kteří jsou pod jednou, a desátky neb jaké koli platy by k ní dávali, mají se také bez zvláštního povolení téhož kolátora tu pochovávati. Pak-li by který kolátor neb kdo koli jiný po-

chovávání těl mrtvých bránil, tedy nebudou povinni těch desátkův neb jakých koli jiných platův více dávati, nýbrž vrchnost jich může je k jiné faře, kde se jim líbiti bude, obrátiti, i tu je pochovávati dáti. V kterých pak místech nebo městech, buď královských, králové Její milosti, neb na panstvích J. M. C. kdož pod obojí jsou, svých vlastních kostelův neb pohřbův, ani společných se stranou pod jednou by neměli, ti vedlé znění výš dotčeného majestátu sobě kostely a chrámy k službě Boží vystavěti, jako i místa k pohřbům svým vzdělati moci budou. A pokudž by již prvé před tímto snešením kdo s kým o jakou osadu rozepři zašlou měl, kteráž by na právním rozeznání zůstávala, v tom strany právního rozeznání očekávati mají. Však ti nebo ten, kdož by se na druhém jakých osad neb far dosouditi chtěli nebo chtěl, nemají a nemá se držiteli v tu faru neb osadu vkládati, leč by mu prvé soudem přisouzena byla, jakž též snešení jich obou stran plněji svědčí.

I poněvadž výš dotčený majestát, od J. M. C. straně pod obojí daný, proti tomuto jich obou stran společnému snešení, a zase toto snešení proti témuž majestátu nečelí, a takové opatření jedné které koli strany smyslu pravého opatření strany druhé neruší: prótož J. M. C. že stranu pod jednou netoliko při tom opatření, i také při tom výše dotčeném porovnání ve všem zúplna (tak že jakož týž majestát tomuto snešení, tak i toto snešení témuž majestátu v ničemž na škodu není a býti nemá) zůstavovati, a k tomu milostivě povolovati ráčí, aby jakož dotčeného majestátu tak i tohoto artikulu sněmovního výpis straně pod jednou, i také často dotčené straně pod obojí, pod pečetí zemskou tohoto království od desk zemských vydán byl.

Datum ve čtvrtek po svatém Prokopu, léta 1609.

Tuto se vypouštějí podpisové jmen Jich milostí nejvyšších pánův ouředníkův a soudcův zemských království českého, též pánův direktorův, od stavův pod obojí při sněmě obecném nařízených, i také osob z obce všech tří stavův, kteříž jsou se, jedni na místě

vší strany pod jednou a druzí na místě vší strany pod obojí, v témž porovnání vlastní rukou svou podepsali, což se v originálu i také ve dskách zemských najde.

Num. 28.

Ze sněmu léta 1610, artikul o náboženství.

Co se toho artikulu o náboženství, pro kterýž předně tento sněm od J. M. C. rozepsán byl, dotýče, — poněvadž jest J. M. C. jakožto král český všem třem stavům tohoto království, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí spůsobou přijímajícím, a ke konfessí české, někdy slavné a svaté paměti císaři Maximilianovi při sněmu obecném léta 1575, a nyní z novu J. M. C. podané, se přiznávajícím, při tomto obecném sněmě majestátem svým císařským jisté opatření, aby náboženství své vedlé též konfessí, a svého mezi sebou učiněného sjednocení a snešení, volně a svobodně provozovati mohli, učiniti, též konsistoř dolejší a akademii pražskou, s jejím vším příslušenstvím, jim stavům pod obojí v moc a opatrování jich dáti ráčil, a k tomu také mezi stranou pod jednou a pod obojí, jak by se k sobě zachovati měli, jisté porovnání při tomto sněmě se stalo, což oboje na zvláštní relací sněmovní ve desky zemské vloženo a vepsáno jest: — protož se toho všeho zcela a zúplna při tom zůstavuje.

Num. 29.

Ze sněmu léta 1610, artikul o opatření stavův proti nařízené defensí.

Jakož jsou všickni tři stavové tohoto království českého, pod obojí přijímající, při sněmu tomto jistou defensí svolili a nařídili, a nad touž defensí osoby ze všech tří stavův za

správce ustanovili, a jim k tomu plnomocenství proti zapsání jich dali, jakž artikul o též defensí vůbec vytištěný a plnomocenství od stavův dané to v sobě šíře obsahuje a zavírá, — podlé čehož jsou výš psané zmocněné osoby jistý počet knechtův i také jízdných verbovati dali, na to se k ruce týmž stavům v nemalou sumu peněz vdlužili, a po krajích listy otevřenými hotovost, touž defensí svolenou, též kontribucí a sbírky zemské, kteréž léta 1596 svolené byly, a na něž táž defensí vytažena jest, nařídili, — i poněvadž jest J. M. C. jakožto král český, majestátem svým císařským a královským, a již do desk zemských vloženým, volné, svobodné a bezpečné provozování náboženství jim všem třem stavům tohoto království, pod obojí přijímajícím a ke konfessí české (při kteréž zůstavení a zanechání jsou) se přiznávajícím, v rovnosti se stranou pod jednou dovoliti, pustiti, konsistoř a akademii pražskou v moc jich uvesti, i další jisté a dostatečné jich ve všech potřebných artikulích, náboženství se dotýkajících, opatření učiniti ráčil, — proti čemuž jest J. M. C. týmž stavům, aby od té defensí, verbování lidu jízdného i pěšího, direkcí osob k ní volených, a dalšího všeho postupu upustili, milostivě vyhledávati, poručiti, a že stavy při náboženství jich, též při tom majestátu jim daném, a všech privilegiích, svobodách, právích a zřízení zemském, proti všelijakým nebezpečenstvím a proti tomu každému, duchovnímu neb světskému člověku, kdož by jim, buď sám od osoby své neb skrze jiné kdi, jakýmž koli vymyšleným spůsobem, v čem koli škoditi, ubližovati, aneb se nad nimi vymstívati chtěl, sám zastávati, chrániti, a vedlé zřízení zemského obhajovati chtíti ráčí, milostivě se zakázati ráčil, — na kteréžto J. M. císařské vyhledávání a poručení dotčení všickni tří stavové, pod obojí přijímající, jsou od též defensí, direkcí, verbování a chování téhož lidu vojenského upustili a ven ze země jej vypravili: a J. M. C. naproti tomu je všecky tři stavy pod obojí, k též konfessí české se přiznávající, kteříž jsou touž defensí svolili a nařídili, takto

s jistým uvážením nejvyšších pánův ouředníkův, soudcův zemských a rad J. M. císařské, též všech tří stavův, pod jednou přijímajících, snešením a zůstáním opatrovati, ujišťovati a ubezpečovati ráčí:

Předně, že jim všem třem stavům království tohoto českého, pod obojí spůsobou přijímajícím, a k té konfessí se přiznávajícím, společně i žádnému z' nich obzvláštně, jakó i osobám od nich k spravování též nařízené defensí voleným a zmocněným, též ani těm, kteříž jsou se koli v té defensí, buď vojenským neb jakým koli jiným spůsobem potřebovati dali, toho ničehož, co jest koli od týchž stavův pod obojí, pod touž nařízenou defensí pro ten artikul o náboženství učiněno a zavřeno, žádnou nemilostí, nelibostí, spomínati, a žádnému, světskému nebo duchovnímu člověku, jakž jmenem svým císařským tak i jich, čím koli, vlastním, zjevně ani tajně, nyní a na věčné časy, nad nimi se proto vymstívati, řečí neb skutkem na dobrých jich pověstech, životích, statcích, manželkách, dítkách, a jakých koli vymyšlených příčinách a věcech, škoditi, a sumou v ničemž tom, což se nařízené a konané defensí, a což koli do zavření tohoto sněmu pošlo, dotýče, žádnými půhony, obesláními, sročeními, poručeními stěžovati, příkoří činiti, ani **žádného lidu vojenského** ku pomstě, od kohož koli a pod jakouž koli barvou, formou a předestřenou příčinou, jak by to lesť lidská vymysliti a vystihnouti mohla, **bez vědomí a vůle vší země najímati, verbovati, a jeho chovati dopouštěti chtíti a míti neráčí.** Nebo J. M. C. s týmiž všemi třemi stavy, pod obojí přijímajícími a k té konfessí české se přiznávajícími, jakožto věrnými a poslušnými poddanými svými, pod milostivou ochranu J. M. císařské, ke všem řádům, právům, svobodám a privilegiím tohoto království i také zřízení zemskému přináležícími, ve všem dobře a milostivě spokojen býti ráčí. A jest-li že by se kdo koli, proti tomuto J. M. C. milostivému opatření, čeho, toho, jakž se svrchu píše, dopustil, tedy má tím vším spůsobem to

vznešeno, předsevzato i souzeno býti, tak jakž ten artikul o moci defensorův nad konsistoří a akademií pražskou, též o soudy strany případných věcí, o nátiscích pro náboženství, též jak se ten soud držeti a kde jeho soudcové býti mají, to v sobě šířeji obsahuje a zavírá.

Num. 30.

V apologii jezuitské latinské, proti stavům českým vydané, a ve Vídni tištěné

v kapitole 3. na listu 31. tato otázka se nachází:

„Kdo jest Rudolfa Druhého na hradě pražském u vězení zdržoval, a ten tak slavný majestát (podlé kteréhož se domnívají, že již všecko jim sluší) bezděk a samým strachem horšího zlého vymohl?“

a opět v kapitole 8. na listu 73.

„Mlčím, že ten majestát na císaři Rudolfovi slavné paměti i mocí vymožen byl: ani ode všech těch, jimž to náleželo, podepsán není.“

v kapitole 8. na listu 74.

„Nehádáme se o to, co jest mohl císař Rudolf slavné paměti v té nouzi, když od pánův stavův pod obojí, za příčinou vymožení toho majestátu, se všech stran mocně obležen byl, pro ujití horšího zlého poraditi a dopustiti.“

Num. 31.

Protestací stavův proti Slavatovi a Smečanskému, z akt léta 1609, dne 6. Října.

A potom vyslaní pro amnestii na radnici mezi pány stavy jsou ji přinesli, a podlé toho oznámili, že touž amnestií, od

J. M. C. též pána lankraběte z Leichtenburku, nejvyššího pana purkrabí, pána z Donína, nejvyššího sudího dvorského, nejvyššího pana písaře, pana Tyburcího Žďárského, pana Jana Lukavského podepsanou, n e j v y š š í pan k a n c l é ř, pan V i l é m Slavata, a pan Jaroslav Martinic podepsati nechtěli, zastírajíce se opět, že toho se svým dobrým svědomím učiniti nemohou. Což uslyšavše páni z obce, k víře nepodobno, jaké o to veliké reptání činili. A protož sestoupivše se v hromadu v kolo, dali toto skrze pana Přecha z Hodějova promluviti ku pánům direktorům:

Ač jsou na žádost nejvyššího pana kancléře již toho při tom zůstaviti chtěli, aby kancléřem zůstal; však poněvadž se spolu s těmato dvěma osobama již právě za zjevného nepřítele všem stavům pod obojí staví, — tak že co král stavům odpustil, a je na budoucí časy v tom věčně opatřil, tomu tyto tři osoby, nechtíce se podepsati, místa nedávají, a tak za zjevné nepřátele, když by jen jakou příčinu měli, jakž proti této amnestii, takž proti majestátu, proti stavům pod obojí se vystavují —, a tak že by ani kancléř jich nechtěl v spravedlivostech jejich, ani tito soudcové zemští fedrovati, neb že by se vždycky zastírali tím svým svědomím, chtíce lepšího svědomí nežli král pán náš a jiní, kteří vedlé krále tu amnestii podepsali, býti; k tomu také že páni stavové pod obojí nevědí jak bezpečně svá privilegia, na ně se vztahující, panu Vilému Slavatovi (nemohouce již jemu věřiti) na Karlštejn k schování dáti: a protož aby tyto osoby jmenované ze všech ouřadův shozeny a do žádných více dávány nebyly, a aby to J. M. císařské k vlastním uším přednešeno bylo.

Item, v sobotu, 17. října, páni stavové u velikém počtu do sněmu ráčili se dáti najíti, a tu ze společného snešení všech tří stavův skrze pána z Budova dotázka učiněna na pana Viléma Slavatu, purkrabí Karlštejnského, a pana Jaroslava Bořitu z Martinic, soudce zemského:

Proč jsou se v té amnestii, v níž jest se J. M. C. a nejvyšší ouředníci a soudcové zemští pod jednou podepsati ráčili, také nepodepsali; nebo že ta věc k politickému pokoji, k svornosti a lásce se nevztahuje: — kterouž to amnestii, že ne proto jsou páni stavové pod obojí při J. M. C. vyhledávali, jako by něco proti J. M. C. při tomto sněmu prohřešili (čehož aby jich Bůh na věky ostříhal), nýbrž že toho vyhledávali, co by předně ke cti a slávě Boží, též k šťastnému, nad námi Jeho milosti císařské panování, a k svornosti a lásce mezi stranou pod jednou a pod obojí sloužilo, — a tak proto za tuto amnestii prosili, aby po časích nepokojní lidé upřímé toto stavův mínění jináč, než samo v sobě jest, nevykládali.

Načež odpověď od pana Slavaty, i na místě pana z Martinic, tato dána:

Že tyto politické věci z duchovních věcí pocházejí, že nenáleží světským lidem, jakožto laikům, o nich jaký soud vynášeti, a tomu že oni věří, že víra je dar Boží, kteréž žádný druhému dáti nemůže, a k níž také žádný nucen býti nemá: však co by k svornosti a lásce sloužilo, k tomu že i oni také všelijak napomocni býti chtí, — než aby se podepsali, toho že při sobě a při své víře najíti nemohou.

Což přeslyševše páni stavové ráčili jsou skrze pana z Budova zase tuto odpověď dáti: že pan Slavata a pan z Martinic sami svou řečí se porážejí: nebo kdež praví, že světští lidé nemají o duchovních věcech souditi, a že víra jest dar Boží, víru že žádný druhému dáti nemůž, ani jiného k ní nutiti nemá, nýbrž raději k tomu každý, co by k svornosti a lásce i pokoji sloužilo, napomáhati povinen jest, — proti tomu tedy, což i nyní od nich mluveno jest, tím nepodepsáním svým že jsou učinili, a to proto, že ta amnestie, od J. M. C. a nejvyšších ouředníkův a soudcův zemských podepsaná, původ svůj má z majestátu a toho porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí, což obé zapovídá světským lidem o víře jaký soud vynášeti, ovšem pak k víře, jež jest dar Boží, koho nutiti, nýbrž k svornosti a

lásce napomáhati; a v tom politickém spůsobu, tomu všemu že tito dva páni se zjevně na odpor postavují a sobě v tom nějaké lepší svědomí (an se tu k žádné víře nenutí, ale při svobodě a pod milostivým J. M. C. opatrováním, a při svobodách království českého, i nyní pod J. M. C. udělených, zůstavuje) nežli J. M. C. též jiní nejvyšší páni ouředníci, a soudcové zemští připisovati chtí, — že jsou toho dokázali i při tom, kdež nechtěli býti při relací, když se majestát J. M. C. stavům pod obojí daný, též to porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí do desk zemských kladlo. Kudyž páni stavové pod obojí na toto myšlení přicházejí, že co na těch páních, kteří se podepsati nechtěli, jest, že by rádi chtěli všecko toto svaté mezi stranou pod jednou a pod obojí porovnání, a předně ten majestát, zrušiti a zkaziti, kudyž také že se sami za zjevné nepřátele straně pod obojí vyhlašují.

A protož že všickni tři páni stavové pod obojí rádi tuto zjevnou protestací na tomto obecném sněmě činiti, přišlo-li by kdy k tomu (čehož Bože ostřež), že by se někde aneb někteří proti majestátu, straně pod obojí od J. M. C. danému, a proti tomu porovnání postavovati chtěli, tedy že by se k těmto osobám, kteříž se těchto podpisův v amnestii zbraňovali, a k relacím se přiznávati nechtěli, jakožto nepřátelům pokoje a svornosti hleděti muselo; poněvadž více svůj respekt k dalekému přespolnímu kněžstvu, též k jiným potentátům a cizím národům mají, nežli k J. M. C. králi svému, své milé vlasti, a k českému národu.

K tomu také, jakž jest na tom zůstáno, kdyby mezi stranou pod jednou a stranou pod obojí v případných věcech jaké nedorozumění bylo, a jedné straně od druhé skrácení se dálo, aby 12 soudců pod jednou a 12 pod obojí

k rozezvání té pře zvoleno bylo, že v počtu těch soudců tito, kteříž jsou nepodepsáni, trpěni býti nemají.

Po té řeči promluvil pan z Budova k nejvyššímu panu sudímu zemskému, a ku panu z Hazmburku, a panu podkomořímu, aby nebyvše předešle při tomto podpisování přítomni, se také podepsali do té amnestie ráčili.

Načež nejvyšší pan sudí, pan Adam z Valdštejna, za odpověď dáti ráčil: aby ho pán Bůh uchoval, aby v tom jaké rozmyšlení míti měl, aby tu co na uráţku jeho dobrého svědomí býti mělo, jako i J. M. C. a jiní nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští že jsou to též s dobrým svědomím učiniti ráčili.

Na ten způsob i jiní mluvili.

Potom pan z Budova nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským poděkování učinil, kteříž jsou se v též amnestii podepsali a podepsati uvolili.

A pan Slavata a pan Martinic žádali při svém ohlášení zůstaveni býti.

A páni stavové skrze pana z Budova ohlášení také učinili, že toho také při své odpovědi zůstavovati ráčí.

Num. 32.

Artikulové, na sjezdu obecném, kterýž držán byl na hradě pražském, léta páně 1611, v pátek po památce sv. Pavla na víru křesťanskou obrácení, u přítomnosti nejjasnějšího knížete a pána, pana Rudolfa Druhého, voleného římského císaře, uherského a českého krále atd. jakožto krále českého atd. ode všech tří stavův království českého zvolení a založení, a po tom nepřátelském, od lidu pasovského do menšího města pražského učiněném vpádu na radnici staršího města pražského vynesení.

Jakož jest nejjasnější a nejnepřemoženější kníže a pán, pán Rudolf Druhý, z Boží milosti volený římský císař, uherský

a český král atd., pán náš nejmilostivější, všem třem stavům království českého, věrným poddaným svým, pátý sjezd na hrad pražský ku pátku po památce sv. Pavla na víru křesťanskou obrácení, léta tohoto tisícího, šestistého jedenáctého, položiti, rozepsati, a při tom týmž stavům milostivě v známost uvésti ráčil, že za tou samou a jedinou příčinou týž sjezd od J. M. C. stavům položen jest, kterak by pro opatření vlastní osoby J. M. C., jakožto krále českého, a království tohoto, před všelijakým nebezpečenstvím, které by se z rozdílných míst, odkudž pak koli, valiti chtělo, stavy milostivě a otcovsky žádajíc, aby na ty cesty, jak by J. M. C. a toto království, vlast jich milá, v pokoji a bezpečenství v čas nastalé potřeby, proti všelijakým útokům nepřátelským zůstávati mohla, na to bedlivě pomyslili, a v to se s J. M. C. poddaně nakloniti a snesli, jakž dále v proposicí od J. M. C. stavům podané, obšírněji doloženo jest.

A když jsou stavové tohoto království s J. M. C. to v své uvážení vzali, v tom jest ten lid vojenský, předešle od J. M. C. (však bez vůle a rady zemské) verbovaný, do tohoto království nepřátelským způsobem vtrhl, měst Budějovic, Tábora i jiných s vyléváním krve se zmocnil, je opanoval, a nad obyvateli jejich vůli svou tyranskou a loupežnou provozoval.

Kterážto věc když jest od stavův tohoto království J. M. C. v známost uvedena, za to ve vší poníženosti žádáno bylo — poněvadž jest J. M. C. všechněm stavům království tohoto za to milostivě připovídati, i skrze jiné vzáctné knížecí a panské osoby jménem svým císařským a královským je na to ubezpečiti ráčil, že ten lid pasovský nižádným způsobem do tohoto království vtrhnouti nemá, a při sněmu minulém J. M. C. se také se stavy na tom milostivě snésti a zavříti ráčil: jest-li že by jaký takový lid do království toho vtrhl, jakým způsobem

odsud vybyt a vypuzen býti má, aby J. M. C. vedlé takových svých císařských a královských zámluv a vedlé snešení sněmovního takový lid ze země vypuditi ráčil: tu jest J. M. C. stavům skrze vzácné osoby a tajné rady své zjevně oznámiti dáti ráčil, že takové předsevzetí téhož lidu pasovského s bolestí a nemilostí snášeti, a v tom se před pánem Bohem osvědčovati ráčí, že mínění J. M. C. nikdy nebylo, aby takový lid vojenský do této země uveden býti měl. Z kteréžto příčiny že ráčí J. M. C. chtíti ty prostředky před ruce vzíti, kterak by takové nebezpečenství odvráceno býti mohlo, žádajíc stavův za to milostivě, poněvadž jsou předešle všech časův při J. M. C. stáli a věrní byli, aby i nyní J. M. císařskou, jakožto svého starého krále a pána, v takovém přítomném nebezpečenství neopouštěli, nýbrž na to pomyslili, kterak by J. M. císařská i stavové před takovým zlým bezpečni býti mohli. I majíce všickni tři stavové tohoto království tehdáž na hradě pražském v znamenitém a velikém počtu shromáždění, takovou milostivou omluvu a žádost J. M. císařské v svém uvážení, na tom jsou se s J. M. C. jednomyslně snesli a namluvili, atd. Kteréžto snešení dříve nežli jest vůbec k vytištění přišlo, v tom ten lid pasovský a vůdcové jeho, nedbajíce na žádné od J. M. C. jim učiněné zápovědi, ani na to, že jest od J. M. C. oznámeno bylo, jestli že dále ku Praze potáhnou, že je J. M. C. za zjevné své i zemské nepřátele vyhlásiti a do klatby dáti ráčí, nýbrž pravíce a tím se pochloubajíce, že oni od J. M. C. jinší poručení mají, jsou přes to přese všecko v outerý po neděli Esto mihi, léta tohoto 1611, ranním jitrem do menšího města pražského nepřátelský vpád učinili, tyranství své mordováním, pálením a loupeží nad našimi milými přáteli a statky jejich provozovali, byvše toho úmyslu, starého i nového měst pražských podobně se zmocniti. Čemuž když jest s pomocí Boží odepřeno, a týchž nepřátel, mordéřův a zjevných zhoubcův zemských, také ne-

malý díl poraženo bylo, oni opanovavše menší město pražské, v něm se zašancovali, a tu až posavad na dokonalou záhubu nebohých obyvatelův, kteříž ještě od nich pomordováni nejsou, zůstávají, a vůli svou tyranskou provozují.

Skrze kterýžto zlý a nešlechetný účinek k tomu přišlo, že ačkoli ten sjezd, od J. M. C. nám všem třem stavům tohoto království rozepsaný, posavád neminul, však že tím opanováním od nich menšího města pražského někteří z Jich milostí nejvyšších pánův úředníkův, soudcův zemských a rad J. M. C. jako i některé osoby na hradě pražském zůstati, větší pak díl stavův na radnici starého města pražského obrátiti se museli.

Po kterémžto, od téhož lidu vojenského vykonaném vpádu a tyranství jest od J. M. C. jim i nám stavům, aby dále jedna strana proti druhé nic nepřátelského před sebe nebrala, skrze J. M. císařské herolta přikázáno.

A za tím (mimo všecku naši naději) poručeno, abychom se (prý) s týmž lidem pasovským spolčili, a společně J. M. C. proti všelijakým nepřátelům obhajovati pomáhali.

I poznávajíce stavové, že jim to nikoli možné a náležité není, aby se s týmž lidem pasovským, jakožto svými zjevnými nepřáteli, škůdci a zhoubci zemskými, spolčiti, a těch hrozných a tyranských, od nich až posavád netoliko jinde, ale již i v tomto království spáchaných, mordéřských a loupežnických skutkův i jiných nepravostí, a tudy i pokut Božských, účastny činiti měli, — zvláště že by to zjevně proti zřízení zemskému, sněmovnímu snešení, všemu přirozenému i psanému právu, anobrž i proti výš dotčeným, od J. M. C. stavům tohoto království zjevně učiněným zámluvám čelilo, a tudy, kdyby k tomu přistoupiti a s nimi (an jest je prvé J. M. C. za své i zemské nepřátele vyhlásiti ráčil, a oni to také skutkem dokázali) se spolčovati měli, že by na sebe nejtěžší pokuty, ztracení cti, hrdla i statkův potáhnouti museli: — pročež jsou se J. M. C. v tom ve vší poníženosti omluveny učinili, že se s nimi spolčovati nemohou, a poněvadž

jsou o žádném jiném nepříteli nevěděli, a posavád nevědí, nežli o tom lidu pasovském, že J. M. císařskou, též sebe, manželek a dítek svých, a tak vší této milé vlasti proti nim do nejvyššího přemožení brániti chtí. Na čemž také až posavád zůstává.

A protož všickni tří stavové království českého, jsouce nyní u velikém počtu na radnici starého města pražského pospolu shromážděni, přítomní a na místě nepřítomných, toho všeho při tom svrchu psaném svolení, kteréž jest se vedlé téhož od J. M. C. stavům rozepsaného a posavád trvajícího sjezdu na hradě pražském stalo, zúplna zůstavují, a jakož sami sebe vespolek k tomu zavazují, tak i jiných všech stavův a obyvatelův téhož království, kteříž milovníci vlasti své jsou, a na sebe pokutu těžkou, zřízením zemským o neobhajování země, řádu a práva vynešenou, vztáhnouti nechtí.

A poněvadž nepřítel netoliko do země vtrhl, ale i Jeho milosti císařské též korunu královskou, privilegia, svobody a desky zemské oblehl, a sebě to, původem zlých rad, jako v moc uvedeno má, a tak že tomuto království a obyvatelům jeho o všecko běží, a kdyby předně ochrany pána Boha, a potom těch prostředkův, skrze kteréž se tomu dostatečný a spravedlivý odpor učiniti může, před rukama nebylo, že by tím způsobem toto slavné království k dokonalé zkáze (od čehož milosrdný pán Bůh zachovati rač) přivedeno býti muselo: protož atd.

Num. 33.

Ezechielovi N. predikantu neyersdorfskému.

Z poručení dvojíctihodného pana děkana hrabství kladského nařízeno jest to při mně, abych všem kazatelům, kteříž na osadních mých, jakožto dědičných poddaných nejosvícenějšího kolátora, J. M. krále českého, právo sobě falešně osobují, psal a zapověděl, aby jich žádným způsobem

nekřtili, neoddávali, k posluhování nepřipouštěli, ani jiným jakým přisluhováním svým v hod se činili.

Poněvadž pak i ty jsi jeden z počtu těch, jižto syny mé duchovní, nevím z jaké všetečnosti, k zpovědi a posluhování tvému posavád jsi připouštěl, vidělo mi se za dobré, nápodobně tobě, jako i jiným tobě podobným, opravdově zapověděti, aby na potomní časy žádnou osobu, nechť jest ta jakého koli řádu, povolání a pohlaví, buď v Grundu neb Winkeldorfu obývající, žádným způsobem neoddával, nerozhřešoval ani k posluhování nepřipouštěl. Nebo mají oni svého pořádného faráře, k němuž se nacházeti dáti mají. Jest-li pak jináče učiníš, věz, že tobě pan děkan netoliko z té příčiny, ale také pro to, že jsi ovčáka Šultysa Šrankendorfského, člověka katolického a k mé správě přináležícího, pominulého podzimku krádežně oddal, a jej pro víru katolickou odsoudil, a (jakž mi týž pastýř žaloval) ďáblu v moc dal, zaneprázdnění zavalí. Shledáš tehdáž, nevážný člověče, zda-li ti to přisluší, a zda-li od pána svého, aby mého osadního tak potupně haněl, sobě poručeno máš.

Čehož tebe pro správu a výstrahu tajna učiniti jsem nechtěl. Měj se dobře.

Datum na faře Grundské, posledního dne měsíce Března, léta 1618.

M. Ondřej Švorc, tam týž farář.

Num. 34.

Tobiašovi N. predikantu v Landeku.

Psal jsem před týhodnem z poručení pana děkana hrabství kladského (jakožto pořádného soudce ve věcech duchovních), kazateli neyštedtelskému, se zápovědí, aby žádnou osobu, jakého pak koli stavu, způsobu neb pohlaví, z osady mé grundské a neb winkeldorfské, k zpovědi a posluhování svému nikoli nepřipouštěl. Což tobě také v známost uvesti jsem chtěl i poví-

nen byl, porozumívaje tomu, že ty tolikéž všeobecně osadních mých duše tvou falešnou uslužebností Bohu i mně ukrádáš, nemaje k nim žádného práva, an-to oni J. M. krále českého vlastní a dědiční poddaní, a mně samému v tom, co se víry a svědomí jich dotýče, svěřeni jsou.

Pročež napodobně tobě, jako i onomu, opravdově zapovídám, aby ani jedinkou osobu, buď ona z Grundu neb Winkeldorfu, obecně neb obzvláštně, svou formou nerozhřešoval, ani jí posluhoval. Jest-li pak jináče učiníš, bude věděti pan děkan, co by s tvou škodou učiniti měl. Můžeš sobě ku paměti přivesti předchůdce tvého, kterýž pro to měl fary zbýti, že těch pár oddal, k nimž žádného práva neměl. Můžeť se napodobně státi, pokudž, nepřestav na tvém dílu, v cizí proso sahati budeš.

K tomu vysoce důstojné a osvícené kníže, arcibiskup pražský, ještě jest nezapomenul na tu potupu a lehkost, kterouž jsou Landečtí před dvěma lety tou svou nešlechetnou processí všechněm katolíkům učinili. Toho považuj: jest-li že se bude více vroubiti, obávati se jest, aby poslední věci nebyly horší prvnějších.

Což tobě pro správu a výstrahu opravdově jsem psáti chtěl i povinen byl. Měj se dobře.

Datum z fary grundenské, posledního dne měsíce Března 1618.

M. Ondřej Švorc, tam týž farář.

Num. 35.

Janovi Ursinovi, predikantu v Neustädten.

Nemohl jsem opominouti, donucen jsa k tomu od této slavnosti, abych ti neměl ku paměti přivesti, jak obvinění mé tebe před rychtářem landeckým, téměř před dvěma lety stalé, z toho, že jsi nemluvňátko pana Šenkendorfa, k osadě mé pří-

[illegible], o své újmě okřtíti se opovážil, — tak i zápověď na spisu také k tvé žádosti tobě daneu, kterouž z poručení officiálův napomínán jsi byl se zdržováním toho, a b y n a p o t o m n í časy žádnou osobu, k p r á v u mému přináležící, nekřtil, neoddával, nerozhřešoval, ani jí neposluhoval, aneb v jakékoli jiné služebnosti (tvým způsobem) pod ztracením fary a jistou pokutou, potřebovati se dával. Jakož pak hned tehdáž všemu tomu za dosti učiniti jsi připověděl.

Že pak ničehož toho zdržáno není, nýbrž ty ještě, přes zápověď mou, Melichara Bhlo, též vdovu a děvku předpsaného Šenkendorfa z Moravy jsi oddal, a až posavád všecky mé osadní (nevím, s jakým svědomím a svobodou) k posluhování připouštíš, měl jsem dostatečnou příčinu, před ctihodným panem děkanem hrabství kladského, jakožto náležitým věcí duchovních soudcem, po druhé tě obžalovati: kterýž mi poručil, abych tě ještě jednou samotně napomenul, aby v této věci meze své nepřekračoval.

Pročež ještě jednou a na konec z povinnosti mé zapovídám tobě, aby ani jedinkou osobu, jakého pak koli stavu, povolání a pohlaví, z osady mé grundské aneb winkeldorfské, k zpovědi a posluhování tvému zkysalému a neslanému nikoli nepřipouštěl: nebo mají svého pořádného kněze v Grundu.

Pokuď se pak tak nezachováš, věz o tom jistotně, že já tebe, jako zloděje a lotra (kterýž z vlastní J. M. krále českého kolátury, bezprávně v cizí kolátury se pleta, tak mnoho duší Bohu ukrádáš, mordueš a do pekla vháníš) Jeho milosti královské donesu. A ačkoli já tobě snad špatný se býti zdám, však budu věděti vedle pana děkana takového pomocníka k tomu užíti, jmenovitě vysoce důstojného a osvíceného knížete a pána, arcibiskupa pražského, kterýž tě netoliko z fary vypraví, ale také v takové nebezpečenství hrdla uvede, na kteréž jsi ty nikdy mysliti neuměl.

Což k výstraze bez žertu a dobrým míněním v známost uvesti tobě jsem chtěl i povinen byl.

Datum na faře Grundenské, 24. dne měsíce Března, léta 1618.

M. Ondřej Švorc, tamtýž farář.

Num. 36.

Jakubovi Hořickému z Tepenee, hejtmanu mělnickému.

Dvanácte těch měšťanů rebellův, ostatních kacířův zástupcův, z města našeho Krumlova vypověděno jest, kteříž rozprodavše své věci odešli, jako Šimánek, starý Funkenaur jménem Vilím, Singer, kterýž pod panem Petrem z Rožmberka začal zjevně Němcům ve zbrojnici kázati, uzdář mezi branami jdouc k zámku, platnýř, knihař, Paule v rybářské ulici, jirchář, Šebestyán koželbarvíř pod mostem jdouc ke Kajovu; pekař hydlící podlé dveří kostelních, a hodinář můj soused.

Mnoho dobrého zde se děje, nový spůsob nastává náboženství starého a pobožnosti v lidu, za správy urozeného pana Matěje Helderle, nového primátora, muže jak učeného tak i svědomí dobrého.

Žádného zde do obce nepřijímáme, leč jest pod jednou. V čemž srovnati se musí i ti, kdož městského práva žádají, aneb v manželství vstoupiti úmysl mají. Odkudž k tomu přišlo, že v tom půldruhém létě, jakž zde jsem, ani jediný člověk za měšťana přijat není, než pod jednou. Mnoho k tomu podobného ke cti a slávě Boží se stalo.

O kéž můžeme podobným spůsobem obrácení působiti v ostatku panství Krumlovského! Kolikrát já jen k paměti sobě přivozuji mysl upřímou a opravdovou pravého katolíka, na pánu seznanou! O kéž jeho aneb jemu podobného nám se dostane míti hejtmana! Šťastnými bychom a blahoslavenými se býti

uznávali! V krátkém čase všecko toto panství navrátilo by se zase k víře katolické a t. d.

Datum v Krumlově, 12. dne měsíce Září, léta 1617.

Mikuláš Kliment,
arciděkan kraje bechyňského, děkan doudlebský a farář krumlovský.

Num. 37.

Týmuž.

Kněz Matěj Gradius, vtelenský farář, psaní učinil k J. M. knížecí, panu arcibiskupovi, že by, nevím která a jaká, k a c í ř s k á z e m a n k a, k t e r é ž t o o n n e j m e n u j e, s t o h o t o s v ě t a s e j í t i m ě l a, a ž e b y j í v n ě j a k é m k o s t e l e k s p r á v ě j e h o n á l e ž í c í m, p o c h o v a t i c h t ě l i.

I jest tedy ta žádost J. M. knížecí na Vaší milosti, abyšte dotčenému vtelenskému faráři na pomoc býti a jeho v tom chrániti ráčili, aby ho k takovému pohřbu žádný nenutil: poněvadž z důležitých příčin také se vidí J. M. knížecí, že v katolickém kostele a od katolického kněze nikterakž pochována býti nemá, j e ž t o z a ž i v o b y t í s v é h o n i k d á d o k o s t e l a n e c h o d i l a, v ž d y c k y k p r e d i k a n t o v i s v é ú t o č i š t ě m ě l a, n ý b r ž i n ě j a k é h o p r e d i k a n t a z a p ř í č i n o u k ř t u s v a t é h o d o v t e l e n s k é f a r y u v e d l a.

Pragae, 6. Octob. 1617.

Kněz David Drachowský,
Ill. et Rev. Principis Theologus.

Num. 38.

Týmuž.

Velice Vás za to žádám, abyste ty dva many z Kvasejovic, k mé faře náležící, přinutili, aby v čas potřeby své mých služeb a ne kacířských, požívali.

M. Matyáš Gradius z Libětína,
farář vrbenský.

Num. 39.

Knězi Pavlovi Viktorinovi Sekerovi.

Sněm, díka pánu Bohu, mimo lidskou naději dobře zavřen, a hned po propuštění sněmovní druhý den J. M. arcikníže Ferdinand za krále českého volen a přijat. Korunování býti má 29. dne tohoto měsíce. Než ještě o revers mezi stranou pod obojí, že do něho ten lotrovský majestát potáhnouti chtí, činiti jest. Z velikého mračna malý dešť.

Datum 9. Června, léta 1617.

Matyáš,
přední a tajný služebník Smečanského.

Num. 40.

Z kázaní, v kostele hradu pražského držaného od Josefa Makaria, kanovníka hradu pražského, — Smečanskému připsaného.

Že wiklefistové, luteráni, kalvinistové a pikharti — jedním slovem mluvíc všickni — v půdu i řádu svém jsou prokleti kacíři, a sebe i své k záhynutí věčného zatracení do propasti pekelné přivozují.

Luterovo učení nazývá bezbožné a podivné klamy, též víru jeho víru ďáblovu, a že všecka náboženství i vyznání víry a nebo konfessí jsou falešná, škodná, nakazitelná, a od ďábla původa k zavedení lidí a oklamání prostých poslá, mimo samou jedinkou římskou víru. Lid že Luterovými listmi omráčen a pochlebenstvím sveden jest. Luteránské náboženství že křesťanské církve pravého jmena míti nemůže. Týž Luter že v církvi jedovatého nakažení původ a otec jest. Též jmenuje jej zlodějem a lotrem, jako také poběhlým a nešťastným odpadlíkem, německé země nepochybnou zhoubou, kterýž by se z toho vyznati měl, že s ďáblem více nežli po štípi soli strávil a s ním v dobrém tovaryšství zůstával.

Naposledy napomíná posluchačův, aby zahnali odporníky, porazili rubače, i doložil: „Vidíte, kterak celá vlast v kacířství pohřížena jest!“

Kázaní toto vytištěno jest v starém městě pražském u dědicův Kašpara Kargezia, léta 1616.

Ve spisu pod titulem „přátelského psaní denemarských a norvežských studentův“, s povolením arcibiskupa pražského léta 1610 v starém městě pražském vytištěném.

V kap. 4.

Nejprvé jsme nalezli, že jest se to obnovení začalo skrz doktora Martina Lutera, jednoho všetečného a nad povinností svou zapomnělého mnicha prostého, pouhou k tomu toliko závistí vedeného.

V kap. 6.

Třetí jsme shledali, že jest to obnovení jak církvi Boží tak všem zemím křesťanským velice ublížilo atd. Neb poddaných proti svým knížatům a pánům pozdvihlo, a v zbroj je odělo. Knížat německých proti císaři, Čechův proti Ferdinandovi králi popudilo. Sedláky na mnoha místech pohnulo, že se vrchnosti zprotivili. Hugenoty ve Francii proti králům zbouřilo; jakož také Skoty proti královně, Nizozemce proti králi, Švedy též proti králi a pánu svému dědičnému. Ano i sám téhož obnovení původ a přední mistr L u t e r z d a ž j e s t T u r k a k v o j n ě p r o t i k ř e s ť a n ů m n e p o b í d l, a jako na poplach udeřil, když byl napsal, že bojovati proti Turku jest Bohu se protiviti; nýbrž že Turek a jeho panování daleko lepší jest, nežli knížata křesťanská a jejich vladařství. Jak by pak učením tím svým prospěl, samo se v skutku ukázalo. Následovníci zajisté jeho n ě k o l i k d r a h n ě p e v n o s t í k ř e s ť a n s k ý c h T u r k u z r a d i l i, a velicí jich houfové proti křesťanům Turku až po dnes slouží, ano jich více jest, k t e ř í j e h o v š í c h u t í d o N ě m e c o č e k á v a j í.

V kap. 13.

Páté jsme nalezli, že jest to evangelíkův obnovení ne víru evangelickou, ale novou nebývalou v církev uvedlo, a tu nestálou a vrtkavou, ano starými a dávno zavrženými bludy kacířskými zprzněnou a pokálenou, nýbrž tak spravenou a nastrojenou, že všelikterakým bludům, kteří až posavad byli, a neb ještě vymyšleni býti mohou, dvéře a bránu otvírá a cestu prostrannou stele.

V kap. 14.

Učení evangelíkův starými a dávno zavrženými bludy kacířskými sflekované.

V kap. 15.

Učení evangelíkův všechněm jiným kacířstvím dvéře otvírá.

A při konci téhož spisu.

V důvodu 1.

Žádný luterán, kalvinista, novokřtěnec, neb jiný podobný sektář žádné z prosta křesťanské víry nemá.

V důvodu 3. 7. 8.

Luteráni, kalvinistové, sektáři.

V důvodu 4.

Predikanti luteranští, kalvinianští a jiní, vedlé starobylého obyčeje církevního neposvěcení, hned z prosta žádní kněží, ani toho jména hodni nejsou. A tak že při té své (jak jí říkají) večeři, poněvadž ouřadu k tomu ode Pána skrz církev nevzali, ničímž jiným lidu neposlužují a posluhovati nemohou než prostým chlebem a vínem.

V důvodu 8.

Bezbožně a nahaprázdně činí luteráni, kalvinistové.

Item. V nadepsaném spisu pod smyšleným jmenem Vitolida Poskoka v létu 1613 znovu tištěném.

Přídavek některých důležitých příčin, proč by nebezpečno bylo, v augsburské konfessí a v nově zaražené víře život konati neb skonati.

Předně: Že augsburská konfessí žádného základu v slově Božím nemá, a o ní se nikde ve všem písmě žádná zmínka neděje, jako o starobylé římské a katolické víře u sv. Pavla k Římanům v prvním a posledním rozdílu: „Víra vaše rozhlašuje se po všem světě.“ A ačkoli nováci někdy písma užívají, však to všecko jen k tomu a proto dělají, aby měli (jak obyčej všech kacířův jest), čím by nálezky své a domnělou víru zastřeli. Takť zajista i cvingliáni, kalviniáni, pikharti a novokřtěnci písma užívají, a tím své scestné a sobě odporné konfessí líčí a ozdobují: což však žádným jistým znamením není, jako by jejich konfessí pravé, správné, spravedlivé a evangelické byly.

Potom: Že augsbürská konfessí apoštolškému snešení a víře hned příčně odporná jesti, poněvadž my křesťané v snešení apoštolském neříkáme: „Věřím v augsburskou konfessí,“ než „Věřím v církev katolickou neb všeobecnou.“ Že pak konfessionáři noví nesvorní a nestálí jsou, a nechtí katolickými neb všeobecnými, než zvláštními, novými a evangelickými slouti, snešení apoštolské zjinačili, a z něho slovo „katolickou“ t. j. „všeobecnou“ neváżně vyklidili, a místo tohoto lstivě a podvodně „křesťanskou“ vložili, jak v luteriánském katechismu a v konkordii viděti jest. Byl-li by pak to křesťanský a poctivý kousek, každý tomu, kdo věrnost a poctivost křesťanskou miluje, rozumí.

Všickni zajisté kacíři křesťané slouti chtí, a podlé onoho, co spasitel pověděl: „Hle, zde jest Kristus — hle tamto jest,“ každý kacíř zvláštního sobě Krista usmýšlí: luteriani luterian-

ského, kalviniáni kalvinianského, cvingliáni cvinglianského, pikharti pikhartského, novokřtěnci novokřtěneckého, švenkfeldiani švenkfeldianského: než všickni ti podvodní a ušmyšlení Kristové jsou, jak svatý Augustin učí: „Kacíři (prý) káží Krista, jakého sobě usmyslili a ne jakého pravda ukazuje. Kacíři! drž se samé věci, chceš-li, aby jméno platné bylo.“ Sámá toliko kotolická církev i věc i jméno Krista Ježíše, spasitele našeho, má a drží.

Třetí: Že augsburská konfessí na valném římském sněmě, v Augsburku léta 1530 držaném, i hned jak podána byla, od císaře Karla a od římských stavův vzácně a podstatně slovem Božím poražena a zavržena byla, jak slova císařská ukazují: „Ač jsme (prý), uradivše se prvé s učenými a v písmě zběhlými z rozličných národův lidmi, tu jejich konfessí písmem svatým a evangeliem porazili, však jsme tak mnoho při nich nezjednali, aby se s Námi, s kurfirsty, s knížaty a s jinými stavy porovnali.“ K čemuž se také přiznává Filip Melanchton, řka: „Tristi ac atroci sententia damnati sumus“ (lib. 1. epist. ad Joann. Obernburgium), to jest: „Žalostnou a ukrutnou výpovědí odsouzení jsme.“ Z čehož dosti po vrchu leží, jak by nebezpečná věc byla, v takové konfessí živu býti a umříti, která písmem svatým a evangeliem poražena, a od císaře Karla jako i ode všech stavův říšských (jak se sám Filip přiznává) odsouzena leží.

Čtvrté: Že augsburská konfessí i obrana její všecka klamem a nepravdou vycpána jest, tak že v ní klam, jako červi v zkaženém sýru se hemží, což Lindau ve své, císaři Maximilianovi připsané obraně až na oko patrně ukazuje. Neúmyslnost také, ohavné bludy a mnohé klamy v srovnání konfessí Petr Hamzon, Sas, a Ondřej Fabricius po vrchu kladou. Jaká medle konfessí býti musí, která všecku naději svou v klamu zakládá, která se nepravdou a klamem sílí a brání. „Zatratíš všecky, již mluví klam.“ Žalm 5.

Páté: Že lstivě a podvodně sepsaná zatměle a pochybně o mnohých artikulích mluví, a všecko v ní tak chytře a la[illegible] položeno stojí, že jako každý pod ni podlézti, jí se zastříti a připláštiti může. Protož císař Maximilian, požívaje se ať i kalvinisti chlubí, přirovnal ji kejklířskému pytlíku, a jiní ji obecní hospodou nazývají, do které se všickni kacíři [illegible] scházejí. Nadto nejpřednější artikulové, o kteréž nyní největší rozepře jest, v ní chytře pominuti, zamlčeni a opuštěni jsou, jako o nejvyšším biskupu, o jmenech duchovních, o válce proti Turku, o manželství, o ceremoniích, o svátostech neb ostatcích svatých, o poctě oltářní svátosti, o počtu svátostí, a o jiných k těm podobných věcech.

Šesté: V konfessí augšburské živu býti a umříti jest, jak slovy, tak i skutkem, všecky naše přemilé předky, všecky stálé mučedníky a všecky svaté a vyvolené Boží do propasti pekelné neváženě a lehkomyslně odsuzovati, poněvadž se ti nikdy k augšburské konfessi nepřiznávali, než starou, svatou katolickou a apoštolskou víru měli.

Sedmé: V augšburské konfessí umříti, jest umříti v zahynoucích ohrozných a ohavných bludích a rouháních všech starých bludařův a kacířův, kteří hned od dávna od veřejných sněmův a svatých otcův písmem Božím jednomyslně odsouzeni, zavrženi a z obecnosti církve křesťanské vyloučeni a vyklizeni byli, jako Šimon čarodějník, Arrius, Eunomius, Vigilantius a jiní těm podobní neklidové. To pak není vzhůru do nebe, k Bohu a svatým jeho jíti, nébrž dolů ke všem proklatým a zatraceným kacířům letěti, od čehož rač Bůh každého dobrého ochovati.

Osmé: Že augšburská konfessí, na které všecko luteránství jako na pevném základu stojí, hned ještě léta 1530 desaterokrát (jak Musculus neb Mušlin v rozmlouvání hereberském píše) předělána, zvětšena, zmenšena a vždycky zjinačena, jinak udělána a tak překřivena byla, že se žádná s druhou nesrovnávala. Kdež jest pak medle stálost? V které se ma-

chází pravda, jistota a bezpečnost? Jest-li poslední pravá a pravdivá: kterak mnozí obstojí, jižto první za nejlepší měli? O klame! O noveto, nejistoto a nestálosti! kdy někdy konec vezmeš?

Deváté: Že se ve vší říši od léta 1530 až do léta 1572 žádná pravá konfessí augsburská nenacházela ani vídána nebyla. Z čehož patrno, že všecko německé luteriánství těch a čtyřiceti let vlastní, pravé a nezjinačené konfessí, také jak císaři Karlovi podána byla, nemělo; než jiná se jakási (ač i ona od Filipa Melanchtona sepsaná, však od prvnější rozdílná) po říši roznášela. Nebo pravá augsburská konfessí v kanceláři mohučské od léta 1530 až do léta 1537 zadržána ležela, kterou tehdáž novobrandenburský kurfirst vyzdvihl a potom do Agendy brandenburské pojatou vytlačit dal, jakož i Chytreus do příběhu augsburské konfessí vlepil. Ondra pak Fabricius léta Páně 1572 latinskou na jevo vydal:

A tak přes několik a čtyřiceti let žádný ze všech luteriánův žádné pravé augsburské konfessí, jak císaři Karlovi podána byla, přípisu, ani ve školách, ani v kostelích, ani na kazatelnicích, ani v domích, ani v knihovnách, ani v rozmlouvání, ani na sněmích nikdy neměl ani neviděl, než jakousi sobě jinou, zjinačenou a podloženou, potom od Filipa Melanchtona po straně sepsanou podávali, tou se všudy, jako by císaři podanou, honosili, tou broukali, tou štupkovali, na tu přísahali, tou papeži, kardinálům, arcibiskupům, císařům, králům, nýbrž i všemu světu zaneprázdnění dělali, tou svět zavedli a zapletli, sobě pak nošky na píď přidělali: poněvadž se nesmyslnost jejich všemu světu za tím vyjevila, a oni za svou lehkost i před Bohem i před lidmi styděti se musí. Totě bylo přes celých čtyřicet let beze vší jistoty a vědomosti v pověsti na zdař Bůh věřiti, každým větrem klácenu a od predikantův za nos vedenu býti. A slušná by v pravdě věc byla, aby Němci svým neposvátným predikantům, od kterýchž tak svedeni a k časné i věčné hanbě a posměchu přivedeni byli, podle

Luterovy rady, kterou byl knížatům proti židům podal, jazyky týmž vem vytrhati a prstů zutínati dali, kterýmž tak podvodně mluvili a lákavě psali.

Desáté: Že skladatelé augsburské konfessí ničemní potvorníci byli: Luter proneveřilý, vyběhlý a vykápěný mnich — hněvivý a pyšný Franta — písma svatého poruhač, — nestydatý člověk — nemotorný lhář, jenž sám toho srdcem nevěřil, co jiným kázal — nečistotný a sviňský chlipník, jenž mnoho časův s jeptiškou nestydatě živ jsa, tu obtěžkal, až se s ní i oddal a tak s velikým pohoršením a beze všeho pokání s ní až do smrti živ byl. Filip pak jen školomet, gramatické, nestálé a vrtkavé fifidlo. Oba nehodni, aby se jim pes (neřkouc duše) svěřil. Luter (jak o něm Matezius píše) sedmnácte artikulův hážně shledal, a ty do Augsburku poslal, z kterýchž Filip nechutnou odránku splácel a augsburskou konfessí nazval.

Měli-li jsou pak ti padouši všemu světu to, co by se věřiti mělo, ze svého vlastního mozku vyměřovati?

Jedenácté: V augsburské konfessí živu býti neb umříti, jest v takové víře živu býti neb umříti, které se potom sám té víry skladatel a počátečník, Filip Melanchton, strhl, a kalvinistův se přidržel, jakož také mezi nimi i zcepeněl. Proč by tedy někdo, poctivý člověk, v té víře umříti měl, v které sám její počátečník nesetrval, neumřel a umříti nechtěl?" O slepoto! o nánetilosti! Což jsi ty hrozná!

Dvanácté: Není ani jediného nalezti, a žádný nikdy viděn nebyl, kdo by se, mezi papežence zle živ jsa, a potom k augsburské konfessí přistoupiv, polepšil. Než o mnohých se ví, kteří, v katolickém náboženství dobře a chvalitebně živi byvše, v luteriánství pod augsburskou konfessí a všecku dobrotu a pobožnost přišli. Víra Bohem daná od zlého života k dobrému vede; konfessí augsburská od dobrého k zlému. K těchž spasení svého milovník sáhne?

Třinácté: Nelze někoho nalezti ani jmenovati, kterýž by se v té konfessí Bohu zlíbil, svatosti a spasení nabyl.

„Jest cesta," dí písmo „kteráž se zdá člověku spravedlivá; konec pak její vede na smrt." Augsburská konfessí jest ta cesta, která se zdá člověku, jak mudřec píše (Přísloví XIV. 12.), spravedliva; než ku konci vede člověka na smrt a na věčné zatracení.

Čtrnácté: Že augsburská konfessí nic jiného není, než splácená odránka a chodcovský (tulácký) plášť, z mnohých starých, zavržených a proklatých kacířství a bludův sešitý. Chodci zajisté, na smetišti se kutíce, všelijaké v smetích vynešené pláce — bílé, zelené, žluté, červené, černé — nachází, ty sešívají, a pláště sobě z nich, neb sukně dělají.

Taková právě a tak splácená jest augsburská konfessí. Luter stará, zležalá, zavržená, proklatá, zahrabaná a pošlapaná kacířství jako na smetišti vykutil, a Filipovi do Augsburku poslal, které Filip, jako nějaký vetešník, sešil, a konfessí pak augsburskou nazvanou udělal. V takovou vonucí a odránku ti dva odraní stupkové, Luter a Filip, s velikou hanbou a posměchem všeho světa Němce oblékli.

Císař Karel s jinými katolickými knížaty a říšskými stavy dobře tu splácenou vonucí poznali, věrně a otcovsky od ní odrazovali a zbraňovali; katolickým theologům do ní nahlednouti, ji uvážiti, zavrci, za bludnou a kacířskou vyhlásiti dali. Než nic neprospěli, poněvadž se ona některým knížatům a říšským městům zlíbila, že v ní jako o masopustě choditi chtěli, a ještě (politůj toho Bože!) chodí a choditi budou, dokud se spravedlivý Boží hněv neukojí.

Patnácté: Augsburská konfessí jest babilonské věži podobná, a konfessionáři též věže stavitelům, kteří jakožto mudrlanti podlé katolické pravdy a pravé do nebe cesty něco zvláštního kratšího a lepšího nalezli neb nalézti mínili, augsburskou totižto konfessí, chtíce tím věčnou památku získati a jako by Bohu harharovati. Ale Bůh všemohoucí, moudrostí svou rozumky jejich přemrštiv, je v takovou a v tak hrubou nesmyslnost a slepotu uvedl, že jako nesmyslní stavitelé jeden druhého ne-

slyší, nerozumí a neposlouchá, a kluzkou a nestálou cestou chodí. Na ledacos se jinač vymýšlejí, jinač radí, jinač míní, a přece nic platno býti nechce. Tuhle spravedlivým soudem Božím stojí a na sebe jako blázni hledí, divíce se, že staré katolické, neb jak je oni nazývají, papežencké náboženství, ta pravá křesťanská konfessí, v stálosti a pevnosti své trvá, v Indii se a v novém světě rozmáhá a rozkládá — jich pak nové stavení zhůru neleze. A tak ta jejich babylonská věž augsburské konfessí, s novým náboženstvím vyvedená, vězí, a s věčnou jejich hanbou kusa a nedostavena zůstati musí.

Šestnácté: Augsburská konfessí jest jako nějaký labirint, bloudí a scestí; nebo jak nejméně někdo z katolického náboženství vykročí, hned tanec svatého Víta počne, a ubohý pokoje žádného více neužije a na cestě nezůstane, než vždycky dále a dále poskakuje. Ale čím dále poskakuje, tím bludnějším a zapletenějším bývá, konce žádného chyby a bludu svého nenachází. Takť to na oko vidíme, že ti, jižto se staré katolické víry strhli a luterianství chytili, potom do kalvínství zabloudili, odtud do arianství zašli, až k posledku mezi Turky a machometány přišli a po turecku se obřezati dali, což Šmidel kalvínskému Daneusovi vyčítá a tím mu v oči vytýká řka: „Vy, kalvíniáni, netoliko jste učením vaším arianskému kacířství cestu proklestili, ale také mnozí z vás v arianství a turectví uběhli.“

Sedmnácté: Ti, jižto se augsburské konfessí chytili, jsou ten lid, na kterýž Bůh u Izaiáše v druhém rozdílu naříká, který Boha a jeho katolickou církev, jakožto živý pramen všelikého štěstí a milosti, opustiv, vykopal čisternu augsburské konfessí, která však žádné vody milosti Boží a zásluh Kristových nedrží a držeti nemůže, proto že slovo Boží v jich knihách na mnoha místech podvodně a šibalsky změněno a zjinačeno jest, — k tomu ta nová čisterna nemá žlabův sedmero svátostí, z kterých zjevně pacholci pět žlabův, to jest pět svátostí přesekali, ostatní pak dva žlabové, to jest křest a večeře Páně,

pro jejich roztržitost, rozrušeni a rozštěpeni, žádné jim ani pomoci ani potěšení nepřinášejí, poněvadž jejich predikanti, na kněžstvo ani posvěceni ani povoláni nejsouce, vyschlí a bez chuti vyemáhlí, žádné moci nemají, buď hříchy odpouštěti, buď opravdovou svátostí oltářní, to jest tělem a krví pána Ježíše Krista, posloužiti. Z čehož pochází to, že ti, jižto jich poslouchají, jim se zpovídají, a oltářní svátost od nich přijímají, žádného nikdy pokoje na svědomí svém míti a dojíti nemohou, pro jejich ustavičnou v náboženství roztržitost u víře nejistí zůstávají, a v té pokoušeni bývajíce, těžkou mysl jako i svědomí mívají. Jedním slovem: svědomí je neustále hněte, hloze, hryze, tak že z toho v malomyslnost a potom v zoufalství upadají, až sobě mnozí provazem, mečem a sic jináč násilně ze světa pomáhají, do studnice neb do řeky skákají a tam se topí.

Což všecko z toho pochází, že ta jejich nová víra, augsburskou konfessí obsažená, vyschlou a vyprahlou čisternou jest a ani pravé, pravého slova Božího vláhy, ani pravé moci a účinků sedmerých svátostí nemá.

Osmnácté: Augsburská konfessí jest a má bruhě podezřelá býti, proto že Martin Luter, čertovým synem a věrným tovaryšem jeho jsa, z něho jakožto ležáka (incubus latiníci říkají) počat byl (jak o něm M. Petrus Silvius správu dává), s ním často, mnoho jídal, obcoval a žertoval, anobrž od něho přehádán, přemožen a vycvičen byl, tak že potomně, jak se sám Luter přiznává, důvodův čertových proti svaté mši, vzývání svatých, očistci, svěcaní kněží, a proti vší katolické víře užíval. Přiznává se také, jak se toho v stolním rozmlouvání dočteš, že s ním líbal, a jemu se jako své Kačence v z** líbati a lízati kázal, jej up**tím od sebe odhýsal, a raději chtěl, aby ho sám čert, než-li císař, sklidil, jakž Aurifaber v stolním rozmlouvání v titali o čertu a o jeho skutcích zpomíná. „Raději bych,“ řekl Martin Luter, „aby mne sám čert, než-li císař, sklídil: nebo bych od velikého pána sklizen byl.“ Z čehož všeho dosti po vrchu leží, že augsburská konfessí a všecko

německé luteriánství od čerta počátek a pojití své má, jakož pak cvingliánský a kalvinský roj od téhož kvítka pošel, jakž se k němu sám Zvinglius s písmem přiznává, že mu na pomoc v noci anděl přišel, ale že neví, bílý-li jest čili černý byl. Než že by černý byl, není co pochybovati, poněvadž jasným, patrným a srozumitelným slovům Páně o pravé jeho v svátosti oltářní přítomnosti shruba příliš odporoval, tu zapíral, zapírati radil a učil.

Devatenácté: Augsburská konfessí jest podobná koukoli, který pojednou vychází a hrubě se rozmáhá, jakož pak augsburská konfessí léta 1530 pojednou vzešla, a tudíž se všudy rozlezla, tak že se jí skoro odolati nemohlo. Než jak pojednou vzrostla a všudy se rozlezla, tak také hyne (podlé starobylého přísloví: Co brzo roste, brzo zhyne), sama v sobě vadne, málo kdo na ni dbá: již na náklonku jest a jako pivo kysne.

Dvacáté: Augsburská konfessí nic jiného není, než lidský nálezek a štěpování to, o němž Kristus dí, že od otce jeho štěpovaní není: proto také nic stálého ani není ani býti nemůže. A tak se katolíci, jížto na pravdu spolehají, nic nestarají, ani neusilují vší mocí proti ní valčiti; nebo to prohnilé a pročervivělé štěpování samo v sobě zvetchne a s hanbou klesne.

Jedenmecítmé: V augsburské konfessí umříti jest v takovém učení umříti, které před Luterem, Melanchtonem a Kalvinem, třemi bludnými a nestálými pacholky, nebylo nikdy, o němž svatí učitelé a naši milí předkové nic nevěděli, jehož žádný církevní sněm nikdy nespomenul, žádný učitel neosvědčil, žádný div a zázrak nestvrdil, žádná země, žádné město, žádná škola, žádná kazatelnice, žádný kostel, žádný stůl neviděl. Není také ani v biblí ani v starém ani v novém kalendáři ani jediného svatého nalezti, který by augsburské konfessí byl, a v té svaté živ jsa spasení došel. Nemělo-li by se každému srdce zatřásti, kdo by chtěl v té nové a tak nejisté víře umříti? Nebo v pravdě nová a pravému křesťanstvu ne-

povědomá víra jest, a co horšího, nestálá, rozdvojená, roztržená. Nemá augsburská konfessí let ani věku, nemá jednoty, nemá čistotného slova Božího, poněvadž mnoho celých kněh z písma vydrápala, a ostatek nevážně k svému pohodlí zjinačila. Nemá svatých, nemá divův a zázrakův, nemá církevních učitelův, nemá oustně podaného učení, nemá moci, nemá jednomyslnosti, nemá stálosti, nemá jistého pravidla, nemá kázně, nemá pravdy. Uchovej, pane Bože, aby měl někdo dobrý a spasení své milující křesťan v takové konfessí (buď ona luterianská neb kalvinská, česká neb německá, pikhartská neb novokřtěnecká) umříti! Ti, kteří pohanům a zjevným hříšníkům připodobněni jsou, a v království nebeském žádné ani čásky ani částky nemají, nech v té konfessí zdechnejí, a ne ti, jimž od otce nebeského s Kristem přistrojeno jest.

A v písni za tým spisem přitištěné:

Krom skývy chleba a vína
Svátost jejich není jiná.

V knížce pod titulem „Munraje“ od kněze M. Jana Ctibora Kotvy z Freifeldu, biskupství olomúckého a proboštství brněnského kanovníka, smečanského děkana, se schválením vrchnosti léta 1615 vydané.

Buďte tím jisti, že v brzce, kde nejveseleji ve spisu vašem výskáte, nejbolestněji stenati a ouvé naříkati budete. Chtěli jste zajíce strašiti, uhlídáte, ba i ucítíte, co jste na sebe všetečně vyštvali.

Item:

Hleďte, aby vám ten compilator nebyl expilator.

Opět:

Zasloužili jste pro pionaté klamy jako předkové vaši, vám podobní lháři, u pranýře vymrskáni býti.

A jest táž knížka všecka naskrz lehkými slovy tak zplacána, že by dosti bylo, aby nerozumí kněž, ale stupka některý autorem jí byl.

Num. 41.

Že knihy pod obojí žádušní v Knežovsi k panství křivoklátskému náležící vyzdvihli a na Smečně spálili.

Kněz Ján Ctibor Kotva Plzenský, děkan předešlý smečanský a kapovník nynější hradu pražského, a kněž Jan Strašecký, v sazometnou středu do vsi Kněžovsi přijeli, a davše sobě kostel otevříti, dvamecítma kněh latinských, které sobě při nejmenším po třech kopách míšenských jednu každou cení, vzali. A přijevše na Smečno v bílou sobotu ráno, vše léta tohoto 1618, takové knihy spálili.

Adam Kaplíř ze Sulevic a na Malešově.

Num. 42.

Stížnosti obce městečka Malína proti Bartoloměji Pikovi, opatu kláštera sedleckého.

Příčiny, položené od obce malínské, zejmena a v pravé pravdě, proti panu Bartoloměji Pikovi, opatu klášterův Sedlce a Skalice, v artikulích obzvláštně těchto:

První: Proti snešení všech tří stavův království českého, proti šlechetným pánům a Jichmilostí nařizením, zvláště v pravdě a v pravém náboženství křesťanském znalým, se postavujíc je zamítal, rozbroj a zlou vůli v pokojném kraji tropil, klíče od chrámu Páně nám bral, do svého kláštera donesl, služeb Božích nám zbraňoval.

Druhé: Do jeho kostela, pod pokutou nuceni jsouce, museli jsme choditi, a vedlé jeho moci všelijaké neřády jemu přehlídati.

Třetí: Před rokem mne vůbec nám v oči od něho mluveno, že z nás velmi brzo naše hlavy dolů stínati budem, a že on to snadně učiniti může, do vězení koho chce, snadně jej vyvesti a hlavu jemu stíti dáti, tím se pochloubal.

Čtvrté: Jsme od něho za šelmy a za zrádce vyhlášeni před poctivými šlechetnými pány stavu rytířského i před jiným obecným lidem.

Páté: V neděli památnou svatého Martina, v noci na pondělí, na jednoho souseda, kterýž spolu v obci naši malínské v závazku při jiných bratřích v konšelství, k vyhledání a rozsouzení lidských spravedlností, zůstává, okolo dvou hodin na noc spolu s pomocníky svými jedny dvéře od zahrady i s veřejemi do dvora, a potom druhé u síně (ač dosti silné a skobami ubezpečené byly) dubovým dřevem vyrazil a vyraziti dal, jej za krk popadnuv škrtil, a jiným prchnouti rozkázav chtěl jej šavlí, kterouž při sobě měl, probodnouti. Manželka jeho, jsouc těhotná a nemohouc se takovému outoku a násilné moci na manžele svého provozované dívati, křikem na lidi o pomoc volala: však beze všeho ušetření toho, což pod srdcem nosila, od něho tak silnou ránu dostala, až se na zem převrhla a hroznou bolestí křičela, tak že z pošléko pokřiku blízcí sousedé domnívajíce se, že lid nepřátelský táhne, na zvon v poplach zvoniti museli, a jiní, manželku jeho křísíce, na to se, co tu bylo, doptávali. Ale on, po takovém účinku a skutku svém spáchaném ne tudy zase z domu, kudy jest se tam dobyl, ale shůry z podkroví do zahrady jest skočil, a některých věcí svých na znamení po sobě zanechav odběhl, kteréž pro další spravedlnosti vyhledání na hotově, při právě odvedenu býti, v obci naši zůstaveny jsou.

Šesté: Kšaftu místa žádnému dáti nechce; po smrti manžela manželce, která se již pro starost vdáti nemíní, spravedlnost nepropadlou na se obrací, prokazujíc to zápisy a knihami purkrechtními. Ona pak nač živa býti nemá.

Sedmé: Sirotkům ubližuje. Přijímá je do dvora, trýzní je tak daleko, že od něho pryč ujíti musí: na jejich pak místa dítky otcům živým bere, a tak sirotkův spravedlnost na se obrací, a již truhlici sirotčí vybral.

Osmé: Jiným manželkám, které se znovu provdají, na živnosti sumy přivazí, ty jim v jejich podílu porazí, ostatek sumy na sebe zapíše a grunt zvyšuje, tak že jiný přišed živiti se tu nemůže.

Deváté: Dvůr u nás v Malíně, sehnav s něho vdovu, mlýn v Habrkovicích po hospodáři k své ruce ujal, a nedávaje z nich do obce na vojáky a obecní potřeby pražádných platův a berní, tyto povinnosti na nás ku škodě statkův komorních uvalil, klášteru svému tím velmi málo neb zcela nic neprospívaje.

Desáté: Od mlácení za tři léta od něho nic placeno neznáme. Letošního roku ode žní i vázání pšenice, ječmene, ovsův nic nedal, a jiná léta od mnohého nám zadržel. Když jsme mu ponížených proseb podávali, slyšeti nás nechtěl, a nevyslyšev jich nás odbyl, a do vězení mnohokrát dal. Jestli že pak co od mlácení teď ode dvou let na korce s námi smluvil, že platiti chce: když má co dáti, tedy některý týden zaplatí, a když mu se vidí, nedá nic, — vyrazí to sobě v nějaké pokutě, buď že do jeho kostela nechodíme, neb v nespravedlivém nás obvinění, ba naprosto ani příčiny neoznámí.

Jedenácté: Role a louky od živnosti některým z nás zodnímal a pobral. Když co toho před rychtářem naším stěžujeme, chtíce aby statkové J. M. komorní nehynuli, a my sami též mohli při čem s manželkami a dítkami svými živi býti, tedy kdo toho příčina jest, jemu vše na toho, nejsa s obcí trpící, rychtář oznámí. A již podlé své libosti k tomu přikračuje, jakož i tím se chlubí, že sobě podlé své libosti rychtáře udělal, jemuž jaké role od kláštera i louky, prvé od sousedův držané, dává; začež tento pánu svému v libost slouží a nás pak u veliké roboty jemu nahání.

Obec malínská, kromě těch, u kterých své noční peleše mívá.

Num. 43.

Patera Andrease jezuity kázaní.

Pater Andreas Newpaur, jezuitský německý kazatel, na onen čas, léta 1612, vykládaje evangelium o pozvaných, kteříž se vymlouvali, a na svatbu přijíti nechtěli, tuto látku následovně upotřebil: „Až do dnešního dne mnoho takových výmluv jest před rukama těch, kteří by měli katoličtí býti: a mezi jinými tuto výmluvu vyvracel a zavrhoval, totiž, že lidé praví, že nemusí býti náboženství evangelické nepravé, poněvadž je císař majestátem potvrdil, a k němu povolil. Na to takto odpověděl: Že jest rozdíl v tom, co císař povoluje a co poroučí. Ne všecko že pravdivé a dobré, co císař povoluje: nežli že jest všecko pravdivé a dobré, co on poroučí neb nařizuje. Císař že jest k majestátu povolil, ale jej neporučil a nenařídil, jinak že by chtěl, aby jezuité také evangeličtí byli. Ale musel to učiniti, aby s většího krve prolití sejíti mohlo. Ku příkladu císař tomu povoluje, aby všecky svobodné kuběny (s odpuštěním), proti všem právům zde v Praze bydlící, trpěny byly, a hřích ten zjevně provozovati mohly — snad pro to, aby jiných poctivých lidí příbytkové, manželky a dítky před lotry s pokojem zůstávaly — než-li aby to císař poroučeti měl, tohó není: jinak chodilo by k nim mnoho poctivých lidí. Čím tedy méně dotčených kuběn privilegia jsou pravá a ony se na ně bezpečiti mohou, tak málo že se sluší bezpečiti se na majestát, jako také na Religionsfried v říši. Nebo že oboje oštipy a píkami vojenskými jest vymoženo.

Tyto věci jsou od pátera Andreasa po 10 kázaní, kteréž panu hraběti z Leininku, když měl býti katolickým, do controversiis fidei zjevně k vůli učinil, v posledním kázaní takměř slovo od slova mluveny.

Num. 44.

Arcibiskupa pražského útisky pro náboženství.

Druhý příklad.

Když arcibiskup na svých gruntech poddané lidi všelijakými prostředky, jako vězením, peněžitou pokutou, zápovědí manželstva i jinými útisky ku papežskému náboženství nutiti chtěl, v jednom městečku skrze své osoby přísežné i toto před se jest vzal:

Když se v zimě nechtěli sedláci obrátiti, a do papežského kostela choditi a tam přijímati, on času letního dobytku jich pastvy zapovídal, tak že několik telecího ani svinského, ovčího ani hovězího dobytka vyháněti na pastvu nesměli. A nemaje týž dobytek potravy, hladem ve dvořích řval. Pročež mnozí raději se svých duší opovážili a pro litost dobytka pod jednou přijímali a přestupovali. Z čehož někteří sedláci sobě přísloví učinili: „Naše krávy, svině, volové a telata jsou učenější nežli jezuité a kněží: oni do nás několik let pořád daremně kázali, a nemohli z nás katolíkův nadělati; ale náš dobytek nás ve čtyrech nedělích víře jejich vynaučil."

Num. 45.

Psaní arcibiskupa pražského hejtmanu pardubskému.

Jan, z Boží milosti arcibiskup pražský, stolice apoštolské legat J. M. C. rada atd.

Urozený pane a příteli Náš milý!

Dochází Nás jistá zpráva, že, ačkoli na J. M. C. pána náš všech nejmilostivějšího panství, a v městě Pardubicích, na kolátoru nám milostivě povolenou od Nás pořádný děkan a farář dosažen jest (o němž nepochybujem, než že svému povolání děkanskému za dosti činí) nic méně však vaším, jakožto

katolického tam dosazeného hejtmana, přehlížením a prominutím ti podvodní pikharti se tam vtrušují, v některých domích tam kázaní i jiné podvodné věci provozují, čehož jsme My se do vaší schválené, katolické horlivosti nenadáli, ano ještě k vám té naděje jsme, že takovému zlému, jako sžírajícímu raku, brániti budete. K čemuž vás milostivě a horlivě napomínáme i probuzujeme, že takovým a jiným podvodným, nepořádným duší lidských mordéřům žádného přístupu na panství, ani do města nedopustíte, tak abychom (poněvadž J. M. C. otcovská péče a milostivá vůle jest, poddané své na panstvích při katolické jednotě zdržovati), pokudž by se to od vás nevykonalo, to na pana presidenta a rady komory království českého vznesti příčiny neměli.

Na tom jak J. M. C. tak i Naše milostivá vůle naplněna bude, a My jsme vám milostí nakloněni.

Dán v Naší residencí arcibiskupské v Praze 13. Dubna, léta 1618.

Jan arcibiskup.

Num. 46.

Dekret z kanceláře české Pražanům staroměstským a novoměstským o impressí, aby žádných nových kněh netiskli, leč by je prvé na kanceláři ukázali.

Poctiví přátelé nám milí!

Z jistých a uvážlivých příčin, pro zachování dobrého řádu, jménem a na místě J. M. C. pána našeho nejmilostivějšího, vám poroučíme, abyste při všech impressořích i knihařích to dostatečně opatřili a nařídili, aby oni žádných nových kněh, písniček a nebo novin, dříve než-li by vám ouřadu, a od vás J. M. C. a v nepřítomnosti J. M. císařské, místodržícím do kanceláře české ukázány a přednešeny, a pak odtud dovoleny byly; nic méně i všelijaké písničky světské, tolikéž i noviny,

jakožto lidi zahálčiví obyčej mají, po ulicech zpívati zapověděli a přetrhli: a kdež by toho přestoupiti nechtěli, jiným ku příkladu ztrestali, vědouce, že se na tom jistá a milostivá vůle J. M. C. naplní.

Dán na hradě pražském v pondělí po druhé neděli adventní léta 1617.

Num. 42.

Artikulové někteří z instrukcí, kteráž jménem J. M. císařské, původem některých zlých rad, rychtáři Jeho milosti v starém a v též slova i v jiných městech pražských, na veliké zlehčení o všecky svobody, obzvláštně o majestát na svobodné provozování náboženství, připravení, a dokonalé potlačení všeho svobodného stavu městského dána, a na radnicích nového i menšího měst pražských vůbec vyhlášena byla.

Matyáš, atd.

Instrukcí poctivému Janovi Albrechtovi z Týnice, rychtáři Našemu nynějšímu i budoucím, v starém městě pražském; kterak se při témž úřadě rychtářském, od Nás jemu svěřeném, řádně chovati a všelijak spravovati má, jakž níže po artikulích šířeji rozepsáno stojí.

Předkem: Uznávajíce My zvláštní Naší potřebu toho býti, tak aby pravá a náležitá věrnost, poddanost i poslušenství Nám, dědicům Našim a budoucím králům českým, vždycky upřímně od jednoho každého zachováno bylo, též pro uvarování a přetrhování všelijakých neřádův tomu chceme, aby jak nynější tak budoucí rychtářové Naši v témž starém městě pražském Nám, dědicům Našim a budoucím králům českým přísahou zavázáni byli, a ve všech a všelijakých věcech, justicí se dotýkajících, jakožto officíři Naši čestně se řídili a spravovali, a tu své zření a obzvláštní měli, kterýžto r y c h t á ř N á š m á m e z i obcí a úřadem konšelským státi, a pro větší váž-

čtnosti téhož úřadu, přední místo mezi všemi míti, s nímž purkmistr, primas každého času dobré srozumění a korrespondencí držeti (v ničemž se před ním neukrývajíce, ani od něho se odlučujíce), též k němu všelijakou uctivost a šetrnost zachovati, i jiné spoluobecnéty, aby tolikéž činili a k němu se šetrně měli, k tomu napomínati mají.

2. Dále týž rychtář Náš má při všech rozepřech a soudech, též i jiných všelijakých obecních jednáních a radách, což kdykoli a jakkoli purkmistr a rada naše téhož města slyšeti, rozsuzovati nebo jednati a před se bráti budou, toho všeho sám osobně přítomen býti, všeho se vší pilností doslýchati, hlas svůj a přímluvy v místě radním všudy, jak v právních tak i v jiných všech a všelijakých příčinách, kromě v kterýchž by on sám na místě Našem původem byl, míti, a v tom ve všem dobré a užitečné Naše, dědicův Našich a budoucích králův českých, všemi obyčeji všelijak obmýšleti, jednati a působiti, a k Nám se jakožto císaři a králi, pánu svému, věrně, právě a poslušně chovati.

7. Též purkmistr aouřad konšelský té moci nemají, aby obec měli svolávati pro kteréžkoli příčiny, ani žádných společných schůzí, kromě radnice mívati; než rychtář Náš, když toho buďto pro Naši vlastní, a neb pro jejich obecné domácí, důležité a pilné potřeby (kteréž oni jemu každého času oznamovati mají) za hodno uzná, a jináč nic, obec svolati dovoliti, a při tom při všem, což se jednati bude, také osobně býti má.

8. Nic méně, kdež také obzvláštní osady a práva, duchovní i světská, při tomto starém městě pražském jsou, buď že pod správu purkmistra a konšelův téhož města přináležejí, i a takoví obyvatelé tolikéž žádných společných schůzí mívati, ani sousedův svých svolávati moci míti nemají; nýbrž kdyby toho potřeba ukazovala, že by pro které koli příčiny osadu svolati a se sjíti chtěli, mají to napřed a každého času rychtáři Našemu, jaká toho příčina, a co traktirovati neb jednati chtí, oznámiti, a jeho, aby se také k tomu najíti dal, se dožádati.

V kteréžto příčině týž rychtář Náš tak učiniti, a nápodobným způsobem, jako i při shromáždění obce staroměstské, toho všeho, co se kdy při dotčených osadách jednati a působiti bude, pokudž toho potřebu uzná, sám přítomen bývati, pilně doslýchati; a jest-li že by co Nám, dědicům Našim a budoucím králům českým na škodu býti, aneb že by se co více, než-li svobody, privilegia, nadání a obdarování těch osad s sebou přinášejí, před se bráti chtělo, toho nedopouštěti: nýbrž Nám do kanceláře Naší české i hned oznámiti má, tak aby i v těch místech dobrý řád zachován byl, a Nám do Našich práv, spravedlností a důchodův, mimo to, což komu náleží, od žádného sáhnuto nebylo.

9. A poněvadž dotčený rychtář Náš, tak jakž svrchu oznámeno, při všech věcech sedati a osobně přítomen býti, a všeho doslýchati bude, na to obzvláštní pilné zření své a pozor ať má, jest-li že by při témž místě kde koli jaká odúmrť a neb pokuta na Nás připadla, a neb sice jaké koli interesse Nám spravedlivě náležité se našlo, to aby nikoli zatajeno a pominuto nebývalo: nýbrž jakž by o něčem zvěděl a vyrozuměl, o tom aby ihned Nám, a neb na místě Našem do zřízené komory Naší české (poněvadž města Naše v království českém vždycky v takových a jiných důchodních věcech ke komoře Naší české jsou příslušela a přináležela, a ještě přísluší a přináleží) každého času, jakým spůsobem a kterak se co přitrefí, a od koho na Nás připadne, oznamoval, a za tím to spolu s ouřadem konšelským tak opatřil, aby ničímž odtud hýbáno nebylo, až do dalšího od Nás neb rad Našich zřízené komory Naší české, jak by se v tom zachovati měl, poručení a oznámení.

10. A aby také v tomto městě všudy a při jednom každém, zvláště pak při osobách konšelských, též starších obecních, tolikéž obci a nedorozumění všelijakého sejíti mohlo, a tím větší upřímnost, láska, svornost, jednota a pokoj vůbec růsti a zmáhati se mohli; tomu chceme, aby rychtář Náš při přijímání, přehlížení a uvažování všech a všelijakých počtův,

obecních, zádušních, špitálských a jiných, též při vyhledávání nedostatkův, každého času sám přítomen býval, a spolu s jinými k tomu nařízenými osobami [illegible], jak obci tak i těm, kteří počty odvozují, žádné škody nedálo, nýbrž všudy právě a spravedlivě a upřímně se vedlo; jim počty také pořádně aby se od jednoho každého času odvozovaly, k tomu vésti a napomáhati hleděl. Kdo by pak toho učiniti zanedbal, a nepořádně a nespravedlivě při svých počtech se choval, takovým osobám to domlouvati, a pokudž by toho napraviti nechtěli, Nám a úřednímu místě Našemu do komory Naší české je neprodleně jmenovati a oznamovati měl, tak aby takové nespůsoby a neřády časně opatřeny býti mohly, obec ke škodě nepřicházela, a budoucně co slušně sobě stěžovati příčiny neměla.

25. Kdež se také v městech pražských každodenně a obzvláštně na mostě, též na stupních hradu pražského, i jinde všudy veliký počet všelijakých, mužského i ženského pohlaví, starých i mladých žebrákův, jižto by mnozí svůj chleb vypracovati mohli, každodenně spatřuje, a to jeden ne nejmenší neřád při takovém předním městě jest, čehož se jinde v říši, ani v tomto království a jiných zemích při městech nenachází: bude často psaný rychtář Náš s hejtmanem Naším povinen, na to tolikéž svůj bedlivý pozor míti, aby takoví mladí a zdraví žebrákové, zahaleči a povaleči nikterakž trpíni nebyli, než aby se k dílu a práci hnali, a neb kdyby dělati a pracovati nechtěli, z měst pražských se vypověděli. Jiní pak, kteříž by již pro starost a sešlost věkem, chromotu i jiné neduhy a nedostatky zdraví chleba sobě vypracovati nemohli, a [illegible] živi býti museli, a však toliko ti, kteříž by pořádné vysvědčení o sobě měli, do špitálu brání, a skrze pilné jich dohlídání vedlé potřeby a náležitosti opatrováni byli, jakž posavad s těžkým hříchem před pánem Bohem, a nelibostí a hanbou přede všemi lidmi, [illegible] jako by zde v městech pražských řád [illegible]

bližním žádné křesťanské lásky a milosrdenství nebylo, dosti litostivě se spatřovalo, nemohouce takoví chudí lidé žádného spomožení a opatření míti, po ulicích se nepováleli, a mnozí i hladem neumírali, kromě těch jiných, kteří vysvědčení nemají a častokrát svévolně k neduhům a jiným na zdraví nedostatkům příčinu sobě dávají, ti zase na místa, odkud jsou přišli, hnáni býti mají, aby i v tom dobrý řád a čistota zachována byla, almužny dobře a právě rozdávány byly, a takoví lenochové právě chudým lidem chleba z úst nevytrhovali. A poněvadž mnozí žebráci, by i který z nich do špitálu dán byl, tam zůstávati nechtí, předstírajíce to, že tam nic ani jísti ani píti, a dokonce žádného opatření nemají, raději že po ulicích leží, anebo po městě se toulajíce, spíšněji sobě nějaké obživy vyžebří; ježto dotčení špitálové a všelijaká záduší, od nejprvnějších zakladatelů založení, vystavení a nařízení jsouce, bez pochyby také i jistými náležitými, a jak se zpráva dává, hojnými důchody pro vychování chudých lidí obdarováni a opatřeni jsou: protož tomu chtíti ráčíme, aby rychtář Náš při ouřadu konšelském a ouřednících nad důchody špitálními a zádušními, kdo kterého špitálu neb záduší zakladatelem byl, jaká nadání k němu od starodávna náležela, kterak a kam co odcizeno jest, jaké důchody nynějšího času se ještě při nich nacházejí, a nač se obracejí, gruntovně a dostatečně se vyptal, a dav to vše z register jejich pilně vytáhnouti, výpis toho Nám do kanceláře Naší české co nejdříve podal, a budoucně každého času při odvozování takových počtův býval, sám je pilně přehlídal, a kdyby co neslušného při nich našel, to přetrhoval, aneb Nám do kanceláře Naší české to oznámil.

26. A jakož také v místech Našich pražských od starodávna mnozí dobří a pobožní křesťané, stavu panského, rytířského i městského, ke cti a chvále pána Boha všemohoucího a na věčnou svých starých a poctivých rodin památku nemalé a veliké důchody k mnohým kostelům, a obzvláštně v nich

oltářům, na věčnost (všelijaké jiné způsoby, co se proti tomu při těch kostelích a oltářích také věčně vykonávati má) jsou odkázali a nadali, i poněvadž věc slušná a spravedlivá jest, aby taková založení nikdá nehynula, nýbrž dle odkazův věrně, upřímně a spravedlivě, tudyž náleží a ne jinde, se obracela, tak aby, jak pánu Bohu našemu tak i těm již v pánu Bohu odpočívajícím lidem pravá a náležitá věrnost v tom, což jim slíbeno, připověděno a zapsáno jest, neporušeně zachovávána byla, v kterémžto tak veliké a vzácné a pánu Bohu milé příčině, zda týž ouřad konšelský, jakožto kolátorové těch kostelův a záduší, pozor nějaký na to mají, Nám, jakožto králi a pánu, o tom i jiných všech a všelijakých věcech věděti náleží: protož vůle Naše milostivá jest, aby rychtář Náš od dotčených kolátorův, jmenovitě konšelův starého města pražského, též od ouředníkův a správcův těch a takových, kterých koli záduší, i od jiných osob, kteřížby toho povědomi byli, jaká založení při jednom každém kostele jsou, od koho pošla, jak mnoho nadání jest, na jaké výminky neb spůsoby, též vykonávají-li se takové výminky, a nač dotčené zádušní důchody a nadání obraceny a vydávány bývají, dostatečnou správu vzal, a co nejdříve se pilně na to vše vyptal, a vzav z kněh jejich zádušních hodnověrný toho výpis, jej Nám do kanceláře Naší české beze všeho prodlévání podal; potom pak budoucně každého času, když se takové počty zádušní od osob k tomu nařízených odvozovati budou, má týž rychtář Náš k tomu pošádán a sám osobou svou přítomen bývati, na to svůj bedlivý pozor maje, aby se v té věci všecko řádně a náležitě vedlo, a takové zádušní nadání a důchody na nic jiného nežli načež vlastně odkázané a zapsané jsou, se obracely, a kolátorové, totiž ouřad konšelský, též ouředníci a správcové dotčených záduší, témuž rychtáři Našemu, ničeho před ním netajíce, nýbrž knihy své a všecka zapsání takových všech a všelijakých zádušních nadání v originále ukazujíce, to vše gruntovně oznámiti mají a povinni budou.

Dán na hradě Našem pražském v pátek po všech Svatých, léta šestnáctistého sedmnáctého; a království Našich římského šestého, uherského devátého a českého sedmého.

Matyáš.

Sdenco Adalb. Popl de Lobkovitz
S. R. Bohemiae Cancellarius.
Ad mandatum Sacrae Caes.
Majestatis proprium.

Kterážto instrukcí, jak a v čem proti majestátu na náboženství danému čelí, z tohoto spisu, toho času od osadních jednoho záduší sepsaného, vyrozuměti se může.

Vaše milosti, pane purkmistře a páni radní, páni nám laskavě příznivi!

Jaký spis od J. M. C. pana rychtáře i od Vašich milostí dnův nedávno minulých do osady naší odeslán, a co artikulové v něm obsažení v sobě zavírají, tomu jsme vyrozuměli.

I poznáváme, že ti artikulové na nemálé ublížení a skrácení svobod nás osadních, jakožto obce starého města pražského, osob třetího stavu užívajících, se vztahují, k nimžto z jakých příčin nám zcela a zouplna přistoupiti možné není (nic však proti důstojnosti a mocnosti J. M. C. nemluvíce) oznamujeme:

Předně. Kdež se nám v prvním artikuli poroučí, abychom po nařízení a vyhlášení úředníkův, na rok 1617 volených, u přítomnosti J. M. C. pana rychtáře, též osob z prostředku Vašich milostí vydaných, počty pořádně činili. Ten artikul v tom, co se počtův pořádných podle starobylého způsobu činění dotýče, schvalujeme: než aby se takoví počtové u přítomnosti J. M. C. pana rychtáře, též osob radních náboženství římského se přidržujících, vykonávati měli, vidí se nám věc nová a nebývalá, a neměla by se strana v náboženství

nám odporná (poněvadž my se také v jejich věci [illegible]) ne to nutkati. Protož V. M. pana purkmistře, [illegible] prosíme, že nás při starobylém spůsobu zůstaviti, a abychom takové počty, tak jak prvé, u přítomnosti osadních a osob z prostředku V. M. vydaných, náboženství pod obojí, vykonávati mohli, to tak opatrovati ráčíte. My vedlé nich nic jiného, než co se k dobrému záduší našeho vztahuje, konati míníme.

V druhém artikuli, kdež se poroučí; abychom my osadní za žádnou nejmenší příčinou více a dále bez vůle a vědomí J. M. C. pana rychtáře do osady se nescházeli, nýbrž když by toho potřeba ukazovala, že by úředníci osadní svolati a sejíti se chtěli, aby prvé J. M. C. rychtáři, jaká toho příčina a potřeba jest, a o čem jednati chtí, oznámili, a aby též tomu všemu přítomen byl, jeho se dožádali. Tento artikul též, jakožto věc nová, vidí se nám býti na skrácení a vyvrácení poctivosti a dobrého jmena našeho: nebo v podezření nás uvozuje, jako bychom předešle v našich schůzích něco neslušného před sebe brávali, podlé čehož by dále při takových shledáních více jedné osobě, samému toliko J. M. rychtáři nežli nám všem osadním, jemu v poctivosti, věrnosti a dobrém chování rovným, věřeno býti mělo. Bývala-li kdy jaká shromáždění a shledání naše, ta bývala za příčinou věcí a potřeb dotýkajících se záduší našeho, kostela, fary, školy atd. — nás vlastně osadních náboženství pod obojí, a ne politických věcí opatrování. Z čehož kdyby sjíti mělo, nemohlo by z toho nic jiného pojíti, než od zlých lidí nám vytýkání, jako bychom se my i předkové naši až posavad nenáležitě chovali, a odtud by soudové a mnohá zaneprázdnění přijíti mohli. Nad to musela by svoboda třetího stavu, kdy bychom se v tom J. M. C. rychtářem (an vrchností naší není, než nám rovný, anobrž v náboženství odporný) spravovati měli, ztenčena býti: a byli bychom ničemnější a podmaněnější, nežli sedláci, lidé kmetcí, kterýmž se od jejich vrchnosti, aby se bez vědomí jejího do hromady scházeti a o své věci promlouvati neměli, nezapovídá. Jest také proti všemu rozumu,

aby strana v náboženství nám odporná o našich věcech se vetřovati a jich vražovati nápomocna býti měla. Jaká z toho svornost a jaké sjednocení, — J. M. C. panu rychtáři, i všem náboženství římského se přidržujícím k uvážení podáváme. Nebo kdybychom my se do věcí jejich vtírati a jim něco vyměřovati chtěli, bylo by nám to slušně a spravedlivě za všetečnost počteno, a nemohlo by se od žádného rozumného schvalovati. A poněvadž předkové naši nám té pozůstavili svobody, abychom všecky věci záduší, kdež kteří přináležíme, podlé dobrého svědomí řídili, aby žádné falše a neupřímnosti za nás shledáno nebylo (a Bůh dá, nebude); protož jsme té ponížené naděje k J. M. C. králi a pánu našemu nejmilostivějšímu, že nás jakožto lidi svobodné a třetího stavu užívající při řádích, právích a svobodách starobylých nám od předkův pozůstavených, milostivě, jako i slavní předkové J. M. císařské, zůstaviti ráčí. Nebo i přísaha Jeho milosti císařské, všem třem stavům království tohoto učiněná, na to se vztahuje.

Nápodobně též, kdež jest v témž artikuli doloženo, aby témuž rychtáři J. M. císařské, jest-li že by při úřednících našich a nás osadních toho vyhledáváno bylo, všelijaké originaly nadání našich, též všecky knihy a registra záduší ukázány, a výpisy všeho hodnověrné, když by toho požádal, vydány byly: i tento artikul vztahuje se na vyvrácení poctivosti a dobrého jmena našeho, a podezření uvozuje, jako bychom snad s důchody zádušními nevěrně a neupřímně zacházeli, a je k jinému cíli než jak dobrým úmyslem nařízeny jsou, obraceli. Což od nás vzdáleno buď. Ale spíše se to místo nevěry vynajde, že my osadní, nemohouce častokráte důchody zádušními k vydržení kněze, žákovstva, opravy chrámu Páně, školy, domu farního atd. dostačiti, sami časem ze svých vlastních peněz sbírati a záduší zakládati napomahati musíme.

A ačkoli poznáváme a to za slušnou věc soudíme, že J. M. C. jakožto král a pán země, ochránce a vrchnost všech

záduší, ráčí tu moc míti, ni to se doplňovati, jak se s důchody a věcmi zádušními zachází, a k tomu cíli, jakž nařízený jsou, se obracují: však poněvadž obyčejně osoby radní přísežné s písařem radním při konání takových počtův bývají, v plné radě o nich relací činí, a výpisy jich přednášejí; vidí se nám podle sprostného rozumu našeho, že těm poctivým dobrého svědomí osobám (bez zaneprázdňování J. M. C. pana rychtáře, jinými prácemi k jeho povolání náležitými zaměstnaného) může toho věřeno býti, a zvláště proto, že my osadní žádných peněz zádušních za sebou nemáme, než toliko inspekcí nad úředníky, aby daremních nákladův bez vědomí většího počtu nečinili a peněz zádušních nemrhali, držíme, a tak ze všelijakého podezření my osadní tudy vyvedeni býti můžeme.

Dále pak, abychom J. M. C. rychtáři, nádání naše k čemu, od koho, k jakému cíli se stála, se vyjevovali, a výpisy toho vydávati měli: ten artikul opět poznáváme býti proti právu, zřízení zemskému, i majestátu všem třem stavům pod obojí danému, i proti sněmovnímu snešení. Nebo předkové Vašich milostí a naši, za obzvláštními a slušnými příčinami, považujíce proměn časův, na svá snažná při předešlých slavné paměti králích českých vyhledávání to obdrželi, že jim všecky kolátury v starém městě pražském za dědičné, beze vší výminky, ani jaké moci sobě neb J. M. C. rychtářům náboženství římského (aby co v tom měniti měli a mohli) pozůstavení, dány jsou, — což do desk zemských vloženo a od nynějšího J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího přísahou královskou potvrzeno jest. Poněvadž tedy všecko takové právo na V. M., pány Pražany a obec téhož města (kdež i my jsme) přeneseno jest, to jsme zdědili, právem a lety zemskými (neměvše předešlých let, jako nyní, takového v náboženství opatření) bez naříkání vydrželi, a žádných příkladův není, aby kdy J. M. císařské slavní předkové a králové čeští, postoupivše jednou komu koli ze stavův království tohoto jakého koli dědictví aneb kolátury bez výminky, aby se na to znovu, davše právo své pryč od

sebe, zase navracovati míti ráčili. Nad to sněm léta 1575 i jiní sněmové vyměřují, že osoby ze stavův žádnému v svých spravedlnostech před časem vyjevovati povinni nejsou. Z těch příčin my osadní, jakožto obec starého města pražského, třetího stavu užívající, poznáváme se nebýti povinni, J. M. C. rychtáři v takových nadáních a spravedlnostech našich, jakožto straně v náboženství nám odporné, se vyjevovati: nýbrž důvěřujeme se v J. M. císařskou, že podlé majestátu všem třem stavům daného (kterýž i to s sebou přináší, že strana straně v tom, co se náboženství dotýče, žádného vyměření činiti, ani ji v co odporného potahovati nemá) zůstaveni budeme.

My známe to, že J. M. C. vrchností a králem netoliko týchž kolatur, ale i všeho království i nás všech pánem býti ráčí: ale zase na druhou stranu víme i to, že žádnému ze všech tří stavův, kdo k čemu jaké právo má, bez pořádného vyslyšení a rozeznání J. M. císařská bráti toho neráčí, a že žádnému zapověděno ani zle vykládáno nebylo, kdyby kdo v jakých koli příčinách, ježto se jemu něco na skrácení spravedlnosti jeho dálo, svou poníženou omluvu, jako my, činil.

Naposledy poroučí se, abychom žádnému knězi nebo faráři bez vědomí a povolení Vašich milostí propuštění nedávali, ani jiného faráře nepřijímali. Tento artikul, ač jest též nový, však jakkoli jest, i proti tomu bychom býti nechtěli, aby se takové kněze přijímání aneb propouštění s volí Vašich milostí pánův kolatorův (kterýmiž i my se býti pravíme) dáti nemělo, kdybyste všickni v řadě náboženství našeho pod obojí býti ráčili. Ale že mezi Vašimi milostmi polovice, spíše více nežli méně, se strany druhé náboženství římského se nacházejí: protož vidí se nám obtížné, abychom náboženství našemu odpornými spravovati se měli. Nebo to jest věc jistá a jako slunce na nebi patrná, že J. M. C. rychtář, ani ti, kdož s ním drží, nikoli k tomu raditi nebudou, abychom my osadní takých kněží, kteří by se konsistoři pod obojí, stavům náležící, spravovali, přijímati a do osady naší uvozovati měli. K čemuž

kdybychom přistoupili, bylo by opět proti majestátu slavné a svaté paměti císaře Rudolfa, i proti tomu narovnání, mezi stranami pod obojí a pod jednou učiněnému, kdež dostaveno takto: Že všickni tři stavové při víře a náboženství svém, též při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest nebo od nich nařízen bude, pokojně zachováni býti, a kněžstvo své, jak české tak německé, podle toho říditi a zřízené na své kolatury bez všelijaké překážky arcibiskupa pražského, anebo koho koli, dosazovati a přijímati moc míti mají, jakž to dále obšírněji v témž majestátu vysvětleno, a jak by se k takovému, kdož by co proti tomu činiti směl, zachováno býti mělo, dostatečně opatřeno jest. O kterééžto pokutě a tak slavném nás pod obojí opatření Vaše milosti pane purkmistře a páni vědouce, neráčíte nám k tomu raditi, abychom v tak těžkou pokutu upadnouti měli.

Tolikéž k J. M. C. té ponížené naděje jsme, když to, jak samo v sobě jest, J. M. císařské předneseno bude, že se tu majestátu toho, kterýž slovem císařským a královským stvrzen jest, dotýče, že neráčí toho dopouštěti, aby proti tomu jaké nové vyměření se strany nadepsaných věcí nám činěno býti mělo. Ačkoli od strany odporné mohlo by řečeno býti, že se týž majestát na nás osadní zejmena nevztahuje, než toliko na Pražany — o osadních že žádné zmínky není: avšak že pod tím slovíčkem „Pražané“ rozumějí se obce a v nich osadní, patrno jest z toho porovnání, mezi stranou pod obojí učiněného, na listu 67, kteréž s povolením slavné a svaté paměti císaře Rudolfa J. M. se stalo, a do desk zemských kvaternu trhového stříbrného, léta 1609 v sobotu po sv. Jiljí O. 9. vloženo, i v knihách konsistořských na listu 31. poznamenáno, a čehož všeho výpis z desk zemských na Karlštejně vedlé majestátu složen jest.

A tak podlé těch příčin slušně se těch věcí ujímáme, a k J. M. C. té ponížené naděje jsme, že J. M. C. nám toho k nějaké všetečnosti a neposlušnosti přičítati neráčí.

A poněvadž porozumíváme, že svrchu psaní a do osady naší odeslaní artikulové z instrukcí J. M. císařské panu rychtáři dané svůj původ mají, Vašich milostí, pane purkmistře a páni, za to uctivě a šetrně prosíme, že tuto naši poníženou omluvu J. M. císařské odeslati, a k J. M. C. za nás se přimluviti račte: poněvadž nic jiného nežádáme, nežli svornosti a lásky, straně pod jednou, jakožto křesťanům a bližním našim, všecko dobré přejíce, a v náboženství našem nic jiného před sebe neberouce, než co od předkův našich nám dochováno a od J. M. C. stvrzeno jest, aby J. M. C. od svého předsevzetí upustiti, a nás stav třetí, při starobylých zvyklostech a pořádcích našich zůstaviti račil, tak abychom pod milostivou J. M. C. ochranou pánu Bohu sloužiti, i J. M. císařské, čímž povinni jsme, vykonávati mohli.

Num. 48.

Psaní Viléma z Věšovic, mincmistra, k Vilémovi Slavatovi.

Včera, an jsme právě měli křížové dni, i povinnost křesťanská nám ukládá, abychom pána Boha za všecky potřeby duše i těla prosili, šli sme o processí s křížem a korouhvemi z kláštera sedleckého do města Hory Kutny přes rynk do vlaského dvora, tu kde já jsem, zpívajíce česky písně velikonoční a pro dešť pobožné. Bylo lidu do dvou set. Tu potom, přišedše do kaply svatých Ladislava uherského krále a Václava, měli jsme mši svatou zpívanou a kázaní pěkné s muzikou, tak jakž zde v kraji může býti. Tu hned, jakž jsme do města vešli, začalo pršeti a pršelo 12 hodin pořád, nad čímž jsme všickni obveselení. A praví se, z d e ž e o d l e t 60 ž á d n é p r o c e s s í n e b y l o d r ž á n o. Jsa pak já úmyslu, s pomocí Boží na den těla Božího processí zde držeti, nebo již oltářové jsou k tomu zhotovení, mluvil jsem s některými nejpřednějšími, i mám veliké zaslíbení, že, co se týče pokojnosti, to vše bude utvrzeno. Těmto

já nemálo na to vynaložiti, a pány sousedy katolické, jakž J. M. C. hejtmany okolní k tomu pozvali, prosím, že pro větší uctivost k pánu Bohu račíte pánům šepmistrům přátelské pozvání učiniti, aby k oslavení těla Božího dali zde tehdáž zvoniti. Já jsem to již proklestil, jednom ať jest to psaní laskavé, připomínající minulých časův zakázaní J. M. C. budoucí milosti. Já vím, že to půjde; jednom račte to psaní mně poslati; já je dodám v čas, ale to musí v tajnosti býti, aby protivníci ničeho nezvěděli. Druhé psaní, služebně prosím, že račíte dáti milostivě napsati, aby svědčilo těm dvoum, totiž panu Mikulášovi Vodňanskému, primátorovi, a panu Janovi Šultysovi z Felsdorfu, těm abyste račil tu expedici k vyřízení poručiti, jednom se jim zase milostí zakázati. Račíte učiniti, jak V. M. tak i J. M. pan purkrabě karlštejnský (kterému, služebně prosím, že mé poslušné služby pověděti sobě neráčíte stěžovati) opus sanctum, justum, et catholico zelum habenti proprium. Pán Bůh bude odplata, a já se toho Vaším milostem oboum odsloužím. Odpovědi služebně prosím.

Datum na Horách Kutnách 23 Máje 1618.

Vilém z Vřesovic.

Num. 49.

Stížnosti města Litoměřic.

Kterak my na místě obce naší, měvše slušné a hodné politické příčiny, a proč jsme Mikuláše Mrázka, rodiče budyňského, člověka reversirovaného, a Bartoloměje Koleniusa, ouředníky, tohoto kláštera doxanského a onoho na ten čas panství budyňského, nikdy nevyčtené a náležitě nevykvitované, za měšťany obce této přijíti, a jim městského práva uděliti nemohli — obzvláštně pak i to na velikém pozoru měli, abychom ničehož, což by proti obecním snešením, starobylým a chvalitebným zvyklostem, v obci této nad paměť lidskou uznávaným,

i také od J. M. C. krále a pána Našeho nejmilostivějšího, nyní kralujícího; nám při jiných stavích tohoto království potvrzeným, celně, do obce naší neuvozoval, i také uvozovati nedopouštěl. V čemž když jsme mnohé naše zprávy, jak osobami, které jsou přímluvy své za ně činili, tak i na kancelář českou dvorskou J. M. C. odesílali, a abychom při těch omluvách, v nichž, že přičiny slušné a hodné neudělejí jim městského práva, jsme předkládali, zanecháni byli, žádali: vyšel jest dekrét z kanceláře české dvorské, jménem J. M. císařské, s kterým urozený a statečný rytíř pan Purkhart Točník z Křimic, podkomoří království českého, v příčině dání městského práva výš jmenovaným osobám pod jednou, a úředníkům nikdy nevyjevitovaným, sem do města Litoměřic vyslán byl, a na děkanství kapitoly kostela svatého Štěpána na novém městě při Litoměřicích přijel: tam nás všecky v míst neobyčejné a politickým věcem nepříjemné povolal, dekrét jménem J. M. C. vyšlý, nechtě nám originálu, ani toliko výpisu propůjčiti, přečetl i také osobám nadepsaným pro to samé, že jen toliko náboženství pod jednou jsou, a jeden z nich Mikuláš Mrázek, v přátelství s Pavlem Míchnou zůstává, městské právo dáti poručil. K čemuž když jsme my bez vůle a vědomí starších obecních na místě obce povoliti, a jim městského práva tam na děkanství (což pan podkomoří míti chtěl) dáti nemohli, týž pan podkomoří království českého, jak před lidem obecním, tak i osobami duchovními, domácími i přespolními, pro tu samou příčinu, že jim městského práva tu hned udělili jsme nemohli, k nám, jakožto osobám v povinnosti na ten čas konšelské zůstávajícím, bez ušetření též povinnosti, slovy těžkými přikročil, v lehkost lidu obecnému nás uvedl troupi a uvozmrenců naspílal, a tak s námi, jako by naše vrchnost dědičná byl, jak nyní tak i předešle zacházel. A ačkoli místy to na nás, jako bychom my jim pro náboženství městského práva udělit nemohli, snadno nebylo, však přece i hned po odjezdu pána podkomořího, jménem J. M. C. a s podpisem jména J. M. pána kancléře nejvyššího, skrze poručení byli tři

osoby, zejmena jmenované, z prostředku našeho s písařem předním radním na kanceláři citováni. Kdež se s primasem naším, jakožto přední osobou, který v městech pražských za příčinou restantův berničných zůstával, postavivše, osoby dvě, a vyslaní naši, arestem za devět dní na hradě pražském pro tu samou toliko příčinu, která se nadpisuje, stěžováni byli, a kdyby přímluva od J. M. pana purkrabího nejvyššího za ně činěná, v to nebyla vkročila, na věž bílou by jíti, a tam tak dlouho, dokudž bychom jmenovaným osobám městského práva, z přinucení, že jen toliko náboženství pod jednou jsou, neudělili, zůstávali museli, jakož i z téhož arestu, dokud jsme my z přinucení a musení týmž osobám městského práva neudělili, nijakž propuštěni býti nemohli.

K jakému pak cíli a konci se jest to vedlo, sama zkušenost to nyní ukazuje, i také najevo vynáší, že při minulé obnově konšelské a šesti soudcův jeden z těchto dvou, totiž Mikuláš Mrázek, přítel Pavla Michny, od pana hofrychtýře měst v království českém za konšela — nejsa ani půl leta v měšťanství, proti všem snešením obecním, starobylým a chvalitebným našim zvyklostem, kdež žádný do konšelské a šesti soudcův povinnosti, který by předně starším obecním nebyl, dosazován býti nemá, ano i proti patrnému právnímu (A. 25. Roz. 2. práva městského) vyměření, nemaje žádného při též obnově hlasu od voličův, ani způsobilosti a zkušenosti k též povinnosti náležící, že jen toliko náboženství pod jednou zůstává, — dosazen jest. A k dovedení toho všeho, což jest se již skutkem v obci této vykonalo, Matyáš Šiška z Cejnova, J. M. C. rychtář, ne posledním nástrojem byl, který od dobrého řádu k obecnému pokoji směřujícího, někdy pronášením tajnosti rady a osob v ošklivost dáváním, někdy pohrůžlivými slovy obec odvozoval, k zrušení pak všech našich dobrých a chvalitebných zvyklostí všelijak starým svým obmyslem a ouskokem se vynasnažil.

Dále i toto Vašim M. přednášíme, že těch časův, když jsou naši vyslaní arestem nevinně na hradě pražském stěžováni

byli, jeden sirotek, až nezletilý, nám jest vzat, a téměř bez vědomí našeho, jakožto vrchních i poručníkův, ano i proti vůli naší, poručníkův od nás sirotku daných, i přítel téhož sirotka, i proti snešením sněmovním, jednomu písaři náboženství pod jednou, jménem Krištofovi Kaitlovi, k stavu svatého manželstva na kanceláři před našimi vyslanými ještě dán; i pro to toliko samé, jakž rozum vede, aby jen toliko osoby náboženství pod jednou do obce této, kdež jsme prvé toho prázdni byli, co nejvíce uvedeni býti, a oni manželky své k náboženství pod jednou (co již činí) nutiti mohli.

Čemuž všemu kdyby časně v cestu vkročeno nebylo, jest se obávati (čehož Bože ostřež), aby tito začátkové, tak tvrdá předsevzetí na protržení našich všech starobylých a chvalitebných zvyklostí i snešení obecních čelící, zlého konce a zkázy obce této, nic méně i potlačení náboženství našeho pod obojí nepřineslo.

Purkmistr, konšelé, starší obecní,
i na místě vší obce města Litoměřic nad Labem.

Num. 50.

Odpustky Smečanského v kvaternu trhovém zlatém léta 1605 v pondělí po neděli provodní N. 23.

Kliment papež, toho jmena Osmý etc.

Pro věčnou toho památku, z lásky otcovské bedlivi jsouce všech spasení, mezi náramně mnohými pobožnými službami, kteréž z povinnosti ouřadu Našeho Nám vykonávati náleží, někdy také posvátná místa zvlaštními privilegiemi okrášlujeme, aby tudy věrným duším k spasení hojněji posloužena bylo.

Pročež aby kaple kostela hradu pražského svatému Ondřejovi zasvěcena, a v ní oltář od milého syna Jaroslava Bořity z Martinic, Čecha, vyzdvižený, tímto obzvláštním darem skvělejší učiněna byla, nakloniv se k téhož Jaroslava

pokorným prosbám o to na Nás skrze milého syna, urozeného muže, Raimunda de Turre, Jeho císařské milosti při Nás oratora, poníženě vloženým, v milosrdenství všemohoucího Boha a v zasloužení blahoslavených Petra a Pavla, apoštolův jeho, úfajíce, Mocí Nám ode Pána danou, toho propůjčujem:

Kdykoli kněz při dotčeném oltáři za některého věrného duši, kteráž by, s Bohem v lásce spojena jsouc, s toho světa se odebrala, mši za mrtvé slaužiti bude, aby ta duše z pokladu církve odpustkův dosáhla, a tak pána našeho Ježíše Krista a nejblahoslavenější Panny i všech Svatých zasloužení v podporu majíc, pokut očistce zbavena byla.

Datum v Římě u sv. Petra pod pečetí Rybářovou, 27. dne měsíce Března 1600, biskupství Našeho léta devátého.

Kteréžto milosti a tak hojných svatých odpustkův, zde v Čechách zřídka komu propůjčených, já sobě nemálo ale velice váže, ano též z povinnosti křesťanské lásky jsa toho velmi žádostiv, aby se týmiž svatými odpustky nezahálelo, nýbrž častými službami Božími aby ubohým v očistci trpícím dušičkám k vysvobození z jejich velikého trápení do věčného blahoslavenství věrně a spravedlivě pomaháno bylo: protož týž oltář etc. postavili jsem dal.

Num. 51.

Stížnosti Pražan novoměstských do hejtmana svého, Seziny z Vrtby.

Jakož jest nejprvé mezi nás urozený pán pan Sezima z Vrtby a na Vrchlových Janovičkách, J. M. C. rada a hejtman nového města pražského, v outerý po neděli Misericordias, 11. Dubna léta pominulého 1617, po svém za pana hejtmana vyhlášení do rady přijíti a zasednouti ráčil, mívali jsme zaňasté rozličné odpory a překážky, jakž kdy toho příčiny

a příbělkové se trefili, což všecko, mezi kým, oč, kdy a v jakých mezech se dálo, spamatovati jest nemožné, a čehož za předešlých pánův hejtmanův nikdy my, ani předkové naši, jsme nepocítili. Nebo v čas důležitých, velikých a platných potřeb obecních desítisoudce a starší obecní naše přísežné, a muže v mnohých příbězích rozšafné, prozřetelné a zkušené (jakožto pravou ruku konšelův) ku pomoci své k radám povolávati nám bránil, dávaje se zjevně slyšeti, že k tomu, aby oni obzvláštní byli a v obci co vládnouti měli, přijíti nedopustí.

Ježto mnohdy vysoce těžké a do těchto let nám prvé neslýchané věci takové veliké rady, dobrého soudu a pilného považení jsou potřebovaly, a ježto někteří z nás v mladém věku v nově dosazení, a starobylých dobrých řádův, zvyklostí, nařízení, privilegií a svobod našich, pro častá úřadův a povinností těch změňování, dosti málo povědomi jsou, nám tady těmi věcmi zvládnouti nemožné, nebezpečné i vší obci škodlivé bylo: pročež dotčení desítisoudcové a starší obecní, když jsme jich k platnějším věcem potřebovati nesměli, tedy zase v jiných lehčejších se propůjčovati zpěčovali a sobě stýskali, až se i na nás nejednou při shledání domlouvali, obzvláštně to velmi těžce nesouce, že písaře předního radního, jemuž kancelář a knihy i privilegia, ten nejpřednější obce klenot, s jinými písaři k opatrování se svěřuje, a kterýž vždycky na místě obce přímluvu činiti, i dobré obecné k užitku obce, jako by na to list mocný měl, říditi může (a ten muž učený, věrný, k radě a správě věcí obecních příhodný, rozšafný, poctivý, moudrý, pánu purkmistru, pánům a obci věrný býti má), proti starobylým statutům a nařízení předkův našich, nade všecku lidskou paměť užívaným, i proti majestátu, kterýmž takové volení písaře vrchního vší obci propuštěno jest, bez hlasu, uvážení a povolání k tomu desíti soudcův a starších obecních, člověka mladého a věcí obecních dokonce nepovědomého, i k té povinnosti a práci nespůsobného, náboženství [illegible] toliko sám dosaditi, a že v tom jistá milostivá J. M. C. vůle

jest, to o něm vyhlašovati ráčil — omluvě a příčinám našim slušným, kteréž jsme tehdáž předkládali, proč ho bez snešení obecního, aby někdy této obce velice nebezpečně nezavedl, bezelstně přijíti nemůžeme, v ničemž místa nedávaje. Proti čemuž my, slyšíce zřejmě milostivou vůli J. M. C. jmenovati, a že již to prvé o osobě jeho tak snešeno a zavřeno jest (což se s některými málo osobami, pro tu věc v sobotu po památce všech Svatých, léta 1617 do kanceláře krom rady povolanými, stalo) dokládati, jak jsme se jen my ostatní na odpor tomu stavěli a v něčem zpěčovati směli, leč bychom J. M. císařské donešeni býti a příčinu k nemilosti a hněvu podati chtěli, to Vaší milosti k laskavému uvážení připouštíme.

Zatím často dotčení desítisoudcové a starší obecní naši, byvše před nás z poručení téhož pana hejtmana za příčinou J. M. C. milostivého psaní, kterýmž nám J. M. císařská naše nepostavení se před Jich milostmi pány defensory v kolej císaře Karla Čtvrtého svaté paměti schvalovati ráčí, k outerku po neděli květné léta přítomného 1618 obesláni, tu se u větším počtu sešli, a když jim též psaní, a vedle toho odpověď pánův Pražan starého města, Jeho milosti císařské na podobné psaní dané, pro jistší rozpáčení přečtena byla, a když chtěli tíž desítisoudcové a starší obecní z míst svých vyvstati, a společně, co by činiti měli, mezi sebou promluviti, pováženi, i potom potaz svůj skrze jednu osobu starobylým obyčejem vynesti, k tomu přijíti dáti neráčil, poroučeje jim zase sednouti; a jednomu každému hlasitě před ním za sebe přímluvu učiniti (čehož prvé nebývalo; až tuto k tomu přivedeno jest), — s tím doložením, že k tomu více nepřijde, aby oč mezi sebou se snášeti a zavírati měli, mimo zjevné přímluvy, kterýchž pán má doslýchati. Vedeno dále k tomu, abychom odpověď naši J. M. C. v těch slovích a v tom smyslu, nejináče než tak, jakž jsou ji páni Pražané starého města pražského napsati dali, i my také ujali a k ní přistoupili: až k tomu přišlo, aby teliko na jednu formu všecko utkáno nebylo, že v odpovědi

naší slov toliko rozdílných, pozměněných jest užito, však od předmětu a smyslu ustoupiti se nemělo. K čemuž připomenouti jsem se některým osobám a za to žádajícím, aby u té odpovědi J. M. C. dané, to napraveno a těch slov doloženo bylo, totiž, že i o nemáme čeliti na protržení majestátu a náboženství daného, a toho povzbuzování, ta se často pán ozývati, jim repliky a výklady mnoho, že tu víc o majestát a náboženství čeliti není zdáti, i jednoho z nich, že se jemu připomenouti neslušelo k mlčení přivésti, — nicméně maje sobě toho všeho, což jest se téhož dne outerního v radě řídilo, od písaře našeho radního mladšího a knih pamětních radních výpis vydán, kone všeho rozdílu slovných památek výročních a připomínání nevinného umučení a smrti syna Božího, hned den zeleného čtvrtku pro purkmistra našeho, tehdáž slovutného Mistra Václava Vincentina do kaply Božího těla, kdež velebnou svátost s věrnými křesťany přijímal, aby ku pánu do domu ihned se šesti osobami radními přišel, poslati, a připojiv k sobě J. M. C. rychtáře a některé osoby též radní náboženství katolického, o některé artikule v témž výpisu doložené, jako by jich mluveno nebylo, těžce sporovati, je vytrhnouti dáti, a co by na to místo psáno býti mělo, kázati písaři radnímu dokládati, a zase na čisto přepsati poručiti, a tak nepochybně tak skorrigované k J. M. císařské a odpovědi naší odeslati zřídil.

Purkmistr a rada nového města pražského, tělo a krev pána Ježíše Krista pod obojí způsobou přijímající.

Num. 52.

Jiné stížnosti Pražan novoměstských.

Těžké jest se přihodilo nám i obci naší ode strany pod jednou dílo, to i k dalšímu V. M. považení a uvažování podáváme.

[illegible]

týchž osad se vtírali, — osadním věcí a zádušní [illegible] uva[illegible] na sebe čekati přikazovali, — [illegible] opatu slovanskému, jakž stížnost [illegible] nám podaná sub nota *A.* v sobě šíře zavírá, v moc uvésti napomáhali. Týž pak opat měšťanům pod obojí, od staro[illegible] a předkův svých pohřby své v Slovanech majícím, pochovávati se bránil, a dotázán jsa na příčinu, arcibiskupem pražským a jeho zápovědí se vymlouval. [illegible] jak [illegible] Lrzo mnoho Petrů i domů laciných bude, pohrůžliv[illegible]

Při processí jejich pořádkové vartovati jich museli. Lid obecný ku klekání na kolena bitím a praním doháněli. Svátky své v tom porovnání neobsažené skrze provolání biřica světiti nutkali. Lidem živností a obchodův svých vyhledávati překážeti, i statečky jich k prodeji vyložené bráti poroučeli. Kněží všecky, od biskupův pod jednou nesvěcené, za nepořádné, a ne kněží, nýbrž za lotry vyhlašovali; synům jejich vysvědčení poctivého na svět zplození (je za pancharty, matky pak jejich za k** vyhlašujíce) vydávati zbraňovali a pod obojí v tom rozpakovali. K prácem obecním, na ouřady a do všech povinností z osob pod jednou fedrovali, a proti tomu zasloužilým obce služebníkům, a zvláště přednímu písaři radnímu, že jest bez snešení rady a obce na protržení privilegií a starých nařízení potupné odpuštění dáno, napomáhali.

Mimo to J. M. C. rychtář obzvláštně nám bez povolení svého v čas důležité potřeby se scházeti a starších obecních obsílati hájil, nás v příčině psaní pánův defensorův na radnici shromážděné ukřikal a rozvedl. Potaz a neb snešení desíti soudcův a starších obecních, jednoho z počtu jich předního, o vyslání mezi pány defensory vynášejícího, aby toho budoucně činiti se vzdaloval, napomínal. Důchodův zádušních správcem býti chtěl. Nad poctivými pořádky sobě vrchnost a panství osobujíc, k některým, že on ne toliko J. M. C. rychtářem, ale i pánem jich jest, mluvil. Měštěnína jednoho snětí manželské, pro rozdíl samého času, za nepořádné kladl, a za tou příčinou po smrti kšaftu jeho odpor s příčinami položil. Měšťany do vězení o své ujmě, někdy z dosti lehké příčiny a nebo na jedné strany vznešení bráti — jiné pak ne pod jeho správu než pod jurisdikcí naši náležicí, před sebe srokovati, i skrze své služebníky obsílati poroučel. Statky měšťanské před provedením na ně připovědi, a práva odumrtního též, před dosažením přísudkův v moc právní vešlých, proti vyměření právnímu a mnohým příkladům, k sobě do domu brával. A summou, ve všech jednáních a řízeních obecních

i obzvláštních, nám samým a obci přináležících, všudy před-nosti, jména a titule svého užívaje, všelikou mocnost na se potahoval, a nikdy z ničehož se vypouštěti nedal.

A to jsou těžkosti a stížnosti naše, kteréž jsme s desíti soudci a staršími obecními spamatovali, a tak na spěch shledati mohli.

S tím sebe i všecku obec naši Vaší milosti k opatření spravedlivému a laskavé ochraně poroučíme.

Purkmistr a rada nového města pražkého.

Num. 53.

Stížnosti purkmistra, radních, starších obecních a vší obce menšího města pražského, pod obojí tělo a krev pána našeho Ježíše Krista přijímajících.

Ačkoli od náboženství pod jednou se dělíme a k české konfessí, J. M. císařské Rudolfovi Druhému slavně a svaté paměti podané, od J. M. jistým milostivým majestátem potvrzené, a všem třem pánům stavům království tohoto pod obojí udělené, se přiznáváme: však při tom v pokoji zanecháni nejsme.

Příkoří, protimyslnosti a všelijaké překážky, nám učiněné, jsou:

1. Když osoby pod jednou u nás, podle obyčeje svého každoročního, na den Božího těla s processí šli, jsou nám oltář před radnicí postavili.

2. K vystavení a připravení téhož oltáře prkna, latí a co k témuž stavení potřebí bylo, z mlýna obecního dáti se muselo; a to se začalo léta 1613.

3 Muzice jejich, kteréž jsou téhož dne drželi, jak trubačům tak zpěvákům, z důchodův obecních se platilo.

4. Svíce, jak panu hejtmanu a rychtáři císařskému tak i jiným osobám radním pod jednou, města tohoto též z důchodův obecních zaplaceny byly.

Kterýž to všecken náklad, jak na stavení, plat muzikantům a jiným, tak placení svící, každoročně do čtyřiceti kop míšenských se vztahoval. Což vše na velikou škodu a záhubu této zadlužilé, a téměř ze všech měst královských království tohoto českého nejchudší obce, k velikému jejímu zavedení uvedeno jest.

5. Když jsou s processí okolo šli, muselo se jim k vůli a na jejich poručení, našemu pak křesťanskému náboženství k zlehčení, u svatého Mikuláše někdy za celou hodinu zvoniti. Pulsantům od obce se platilo. Tito, že se z počátku zvoniti bránili, do vězení šatlavního dáni jsou. A když některé osoby pod obojí proti tomu mluvili, museli za to těžké domluvy i pohrůžky, že na hrdle trestáni budou, slyšeti, a že to na J. M. C., jako by proti J. M. byli, vznešeno bude, s tím se potkávati.

6. Bylo i pro některé osoby radní posýláno, kteříž jmenem a na místě J. M. C. napomenuti byli, aby J. M. C. k zalíbení také na processí šli, a to jak od pana hejtmana města, tak Pavla Michny a jiných.

7. Měšťané naši pod obojí, když oni v processí šli, museli jich zbrojně vartovati, a za půl dne, své meškajíce, v pořádku státi, jim se dívati, a kdož sám nešel, musel někoho jiného na svém místě (zaplativ mu za práci jeho) poslati, a to pod pokutou.

8. Zapověděli kněžím našim pod obojí, na grunty duchovní též světské pod jednou jíti: lidem pod obojí na týchž gruntech bydlícím a zůstávajícím službami církevními k žádosti týchž lidí (zvláště nemocných) posluhovati, a těla mrtvých lidí pod obojí k hrobu doprovázeti zbraňovali: těla pak mrtvá za šraňky vystavěli. Co se pak dále kněžím našim od nich mimo vší naději a nevinně přihodilo, to jest mnohým vědomo.

9. Začasté museli jsme od některých duchovních i světských lidí, že kostel náš u svatého Mikuláše v městě tomto nám v krátkém čase od děkana karlštejnského odňat a k děkanství jeho připojen bude, slyšeti.

10. Jakož i to proslýchati bylo, že se opat kláštera strahovského o tom ozval, že by nějaký díl kostela u svaté Trojice

v městě tomto, s velikým nákladem křesťanských poctivých lidí pod obojí v nově vystaveného, míti měl, a že budoucně se téhož dílu ujímati a sobě přivlastniti věděti bude.

11. Což pak J. M. C. rychtář při kostelích, záduších a špitálích pod obojí činiti a vyříditi měl, toho instrukcí jeho v jistých artikulích (25. 26.) oznamuje.

12. Týž rychtář J. M. císařské, jsa z toho velice potěšen (jakž také na dokázání veliké veselosti své tehdáž v radě ta slova „bona nova, bona nova“ od sebe promluvil), nemaje k tomu žádného nejmenšího práva, chtěl se do dvou domů, někdy řečených Šenkovských, při kostele sv. Trojice v jeden spojených a v nově vystavených, zvésti dáti, jakž také, maje do rády vstoupení, za zvod do nich žádal. Což mu však — poněvadž, podlé čeho by se spravedlivě zvesti dáti mohl, nic než toliko poručení z komory království českého neukázal, práva také, jakž dotčeno, žádného k tomu neměl, tíž domové však před tím vší obci města tohoto zapsáni byli — slušně odepřeno jest. V týchž pak domích pan farář německý s kaplanem svým bydlení své mají.

13. Začasté a příliš mnohokráte, pro dosti malé a lehké věci, byli jsou osoby radní na kancelář J. M. C. povoláni, tam mnoho hodin zdržováni, tak že své meškali a lidských spravedlností vyřizovati nemohli.

14. Když dvoje psaní od J. M. pánův defensorův pod obojí sem učiněna byla, purkmistrům a radním jmenem J. M. C. zapověděno bylo, aby taková psaní obci přednešená a čtena nebyla, žádný také aby mezi pány stavy a defensory do veliké koleje císaře Karla Čtvrtého, kdež pospolu býti ráčili, nešel, co se tam přednášeti bude, toho nedoslýchal, a aby to též žádnému jinému z obee dovoleno nebylo. Obzvláštně pak osobám radním, k tomu voleným, kteříž tam choditi měli, bílou věží a jiným trestáním hrozili — zvláště pan hejtman, císařský rychtář, a Pavel Michna.

15. Když někdo z cizozemcův (zvláště řemeslníkův, bez nichž město osazováno býti nemůže) městského práva žádal, českého pak jazyka povědom nebyl, podlé snešení sněmu království českého za měštěnína přijat býti nemohl. Ale na poručení a dekret z kanceláře i z komory J. M. C., někdy i po vykázaní toliko oustním, jest přijat. A tu se podlé vlastního přiznání některých osob více hledělo, kdo kterého náboženství jest, nežli co jiného. A ti pod jednou, dekréty a poručení dostavše, městského práva užili. Jiní pak pod obojí, poctiví lidé, dekretův takových dostati nemohli, nýbrž krátce odbyti jsou byli. Když také někdo pod jednou, ukázav a předloživ takové poručení, nebo podle rekomendací své, i hned městským právem fedrován nebyl, tu brzo potom osoby radní pod obojí pro to nenáležité domluvy, však nevinně, slyšeti a snesti museli.

16. Při přijetí práva městského i na náboženství, jakého osoba jest, otázka (však toliko jedna pro dobrý začátek) od osoby pod jednou radní učiněna jest.

17. Od pana hejtmana města tohoto oznámeno a poručeno bylo, aby se žádnému, leč by on přítomen byl, nebo o tom věděl, anebo bez jeho přítomnosti u přítomnosti J. M. C. rychtáře, práva městského neudělovalo.

18. Zapověděno, aby se obec ani rada nikdá od purkmistra neobsýlala, leč s povolením pana hejtmana aneb císařského rychtáře. A kdyby obec povolána býti měla, jim aby se nejprvé o tom oznámilo; i uznají-li oni toho potřebu býti, že povolí, pak-li ne, že to na J. M. C. nebo Jich milosti pány místodržící vznesou, a na milostivou resolucí, co by v takové věci učiněno býti mělo, očekávati chtí. A krátce: na to šli, aby se obec nikdá nesešla, a co se děje nevěděla.

19. Když se někteří zločincové a jiní nešlechetní lidé pro své zlé výstupky a přečinění, totiž krádež, mordy a jiné na hrdlo se vztahující věci, do vězení dostali, a podlé zasloužení

svého trestání býti měli; od některých osob hned o tom jezuitům jisté návěští dáno jest: kteříž nelenili, aby takové vězně navštívili, je, aby od náboženství pod obojí k náboženství jejich pod jednou přestoupili, převesti hleděli, nýbrž také, aby trestu zaslouženého a odsouzení někdy k smrti ujíti, anebo při nejmenším nějaké milosti dojíti mohli, se vší snažností o to se starali a usilovali, i toho začasté dovozovali.

20. V takových a těm podobných příčinách osoby radní pod jednou, majíce spolu srozumění, hleděli, když takoví zločinci (zvláště kteří přestoupili anebo náboženství jejich pod jednou byli) ortelováni býti měli — i v jiných příčinách jim milých a příjemných — jednosvorně k tomu vedouce, aby přímluvy radních osob pod obojí v přímluvách svých přemáhali, je ututlati a potlačiti.

21. Též co se někdy tajného v radě buď mluvilo neb zavíralo, to zřídka v tajnosti zůstalo, a skoro nežli se z téhož místa radního vystalo, ani již o tom netoliko v místech hořejších, nýbrž i od obecného lidu po rynku i jinde se vědělo, a zkrátka pro pronešení toho nic se svobodně a tajně v radě mluviti nemohlo a nesmělo.

22. Když poslední psaní Jich milostí pánův stavův království českého pod obojí, v němž se žádá, aby jisté osoby do koleje císaře Karla Čtvrtého mezi ně vyslány byly, prošlo, a purkmistru 21. Máje léta tohoto 1618 dodáno bylo: týž purkmistr téhož dne, aby se na zejtří do rady najíti dali, všech osob radních, starších obecních, i jistý počet z obce pod obojí obeslati dal. Tu i hned pan hejtman, zvěděv o tom, že takové psaní přišlo, sám osobně k ouřadu purkmistrskému přišel (po němž hned v patách rychtář císařský následoval), purkmistru poroučeje, aby takové psaní otevřeno, čteno a obci předneseno nebylo, a žádný aby se, pod nemilostí J. M. C., mezi pány stavy najíti nedal.

Na zejtří pak, 22. Máje 1618 na radě sedíno nebylo, a též osoby obeslané pod obojí na radnici se postavili, dříve

nežli na ně voláno bylo. Osoby radní pod jednou (mající jisté srozumění spolu) všickni a časněji nežli sice do rady se najíti dali: a když ty osoby pod obojí obeslané k přečtení a uvažování dotčeného psaní povoláni býti měli, oni radní pod jednou se vší snažností k tomu vésti usilovali, aby žádný povolán, ani psaní všem čteno nebylo, zastírajíce se také panem hejtmanem, že by týž poroučeti měl, aby na jeho příchod posečkáno bylo. Kteříž když ničeho obdržeti nemohli, a též osoby obeslané přece volány, a jim též psaní přečteno bylo, oni radní pod jednou, že pan hejtman žádosti své užiti nemůže, protestovali.

Po přečtení osoby obeslané pod obojí, aby se volně poraditi a po tom odpověď svou zase na to dáti mohli, vystoupili. Mezi tím pan hejtman přišed a těžce to nesa, purkmistru a jiným radním pod obojí, že obec proti vůli J. M. C. povolal, a jim také takové psaní přečísti dal, tuze domlouval, a poněvadž toho žádná potřeba nebyla a není, aby se někdo z obce této (ježto oni za defensora J. M. císaře a krále milostivého mají), mezi též pány defensory najíti dal, odradil, hájil a zapověděl, poroučeje, aby ty osoby vně očekávající zase rozpuštěny aniž do rady puštěny byly. A ačkoli to tak tuze od pana hejtmana zapověděno bylo, však když potom odešel, ty osoby obeslané pod obojí zase předpuštěny jsou, a s námi, co v té věci zapotřebí bylo, uvážili a vyřídili.

23. Sice od téhož pana hejtmana městského, kterýž se také na instrukci potahoval, jak osoby radní i jiné mnohými poručeními a obsíláním k němu začasté stěžováni byli.

24. Také od pana podkomořího, jmenem Jich milosti pánův místodržících J. M. C., napomenutí osobám radním předešle se stalo, aby se žádný do koleje císaře Karla Čtvrtého mezi pány stavy a pány defensory najíti nedal.

25. Když rada obnovena byla, a podlé starobylého obyčeje a dobrého řádu jisté osoby za volence z obce volené panu podkomořímu přidány byly, majíce prvé povinnosti své, jim

obzvláštní neobyčejná k volení osob do rady vydána jest, vedlé kteréžto, ač byli oni hodné, rozumné, spůsobné, právu a městu užitečné a platné osoby volili: však jiné osoby prosté, právních a jiných starých dobrých zvyklostí i jazyka českého nepovědomé, též psáti a čísti neumějící, zvláště pod jednou, dosazovány jsou. A tak ti volenci za nic neplatili, a daremně takové těžké přísahy vykonávati museli.

26. Když obec zvláště nedávno minulého času, když J. M. C. na psaní Jeho milosti nám učiněné, a 8. Dubna léta tohoto 1618 od Pavla Michny jmenem pana Viléma Slavaty dodané, odpověď — jejížto opis nám od Pavla Michny dán jest s tím oznámením, že i Staroměštští tak psali, my pak abychom je ozdobením větším převýšiti hleděli (což se i od písaře našeho radního předního, Severina Táhly, stalo) — dána jest pospolu byla, a táž odpověď českým jazykem obci přečtena byla, a když některé osoby žádaly, aby se jim, pokudž českého jazyka povědomy nejsou, také německy oznámila, tu hned od J. M. C. rychtáře okříkáni jsou, že jim již oznámeno, co za potřebí bylo, a jim nic nového se neučiní: má-li kdo proti tomu psaní co mluviti, aby mluvil, a on že zná jisté poručení, kdo by tak proti tomu mluviti chtěl, se s takovým každým ujistiti. A ačkoliv, jakž dotčeno, se žádalo, co se J. M. C. píše, aby německým jazykem také oznámeno bylo, jakž také starší obecní a osoby z obce, aby vystoupiti a se poraditi mohli, žádali: však jim toho od téhož rychtáře císařského odepřeno a zbráněno jest.

27. Jinde pak (co se pro hájení toho od pana hejtmana a rychtáře císařského tehdáž trefilo) když obec pospolu byla, zvláště když psaní Jich milostí pánův defensorův poslední (v němž se toho žádá, aby jisté osoby mezi ně do koleje veliké císaře Karla Čtvrtého vyslány byly) čteno bylo, starší obecní ani osoby z obce svobodně se přimlouvati nemohli;

nebo jim hned nemilostí J. M. C. a skutečným trestáním od rychtáře J. M. C. pohroženo bylo.

28. Při skupování domův městských k tomu vedeno bylo, aby se takoví domové osobám pod jednou dostali, a to proto, aby se oni rozmnožili, ti pak pod obojí k zmenšení a ztenčení přišli.

29. Co se pak rychtáře J. M. C. nemírné, těžké, nesnesitelné jak radním, starším obecním i vší obci vůbec, kostelům, špitálům, důchodům obecním, a zvláště všemu náboženství našemu pod obojí, k veliké újmě privilegiím a právům města tohoto, vyšlé instrukcí (již se jak ouřadu purkmistrskému tak všem jiným, že nic svobodně a platně činiti a vyříditi nemohli a nemohou, ruce zavazují, kteréž datum v pátek po všech svatých minulého léta 1617, a která snad na jeho vlástní žádost jemu k zisku, městu pak tomuto a obyvatelům jeho k velikému zlehčení vydána jest) dotýče, nechť každý soudí.

30. Při pořádcích a řemeslích tento nechvalitebný způsob pošel (kterýžto den ode dne vzrůst svůj vzal a se rozmáhal), že lehké, neřádné a nespůsobné osoby, o nichž, a chování též vyučování jejich pořádném, se mnoho a někdy nic nevědělo, toliko když se k náboženství pod jednou přiznávali, fedrováni; jiní pak poctiví, řádní a umělí lidé, jsouce pod obojí, zavrženi, odbyti a neb hindrováni jsou byli — a to v příčinách takových, jak kdo patrona sobě náchylného a přívětivého měl, takovou podporu neb překážku nacházel.

Co se pak Jana Čápa, radního, podnětí všeho následujícího neřádu a zlého, dotýče, ten jak předešle tak ještě více, když od víry pod obojí k víře pod jednou přestoupil, hned divné příkoří, obecně i při osobách, vykonati se snažoval. A jsa již pod jednou, klíčův od kněh literátských požádal. Tím co obmýšlel, snadno rozuměti jest.

Item: Vyptávati se nestyděl na monstranci, kalichy a jiné kostelní ozdoby, žádaje, aby mu kaple otevřena a též ozdoby

ukázány byly: a to k žádnému jinému konci, než shlédši některé věci, aby je všetečně podlé své zvyklosti vyjeviti mohl.

Item: Původem byl, že obtěžováním obecních důchodův, při processí i jinde, straně pod jednou, jakž na stavení klášterní a jiná, pomoc učiněna býti, a obec tato veliký náklad na to vésti musela; a podlé obyčeje svého všeliké příkoří straně pod obojí, při osobách duchovních i světských, jest činil.

Přistupuje i k tomu, že na den památky svatých mučeníkův českých, mistra Jana Husi a Jeronyma Pražského, proti patrnému poručení Jich milostí pánův direktorův, biřicem, aby se na rynku svobodně prodávalo, a tudy svátek náležitě svěcen nebyl, prodávače navozoval a nutkal, a sám na týž den dříví sekati dal.

Od purkmistra a rady města Vysokého Mýta narčen, že jisté věci, po někdy knězi Jiříkovi Hanušovi pozůstalé, nenáležitě pobral a odstranil; od Zikmunda Rota ze zlodějství, od Samuele Nymburského, pana podkomořího komorníka, též ze zlodějství, že šelmou jest, a že není hoden v radě seděti; od Jindřicha pak Kolčavy, že nespravedlivou výpověď učinil, a od strany jeho, Kolčavy, odporné 100 kop míšenských vzal, těžce narčen jest. A z toho se až posavad nevyvedl a nevyvozuje.

A což nejtížeji osobám radním přicházelo, proti právu a přísaze své tajnost rady pronášel, tak že pro osobu jeho svobodně přímluvu svou dávati věc nebezpečná nebyla.

A když některým osobám něco od ouřadu purkmistrského poručeno bylo, on je, aby toho nečinili, odvozoval, a vždycky jen na odpor tomu býti se vynasnažoval.

A krátce zavíraje: o všech jeho, Jana Čapa, mnohých každodenních nenáležitých předsevzetích a praktikách, aby se všecky výslovně poznamenati měly, nestačila by kniha papíru, a mohla by o tom obzvláštní kronika sepsána býti.

Ačkoli pak od purkmistra a radních, starších obecních i jiných osob z obce, u větším počtu u pana podkomořího (v přítomnosti pana hofrychtýře království českého a Pavla

Michny) a u pana hejtmana od samých radních osob obžalován, a veliké stížnosti do něho učiněny; však od téhož pana hejtmana Pavla Michny, i v kanceláři J. M. C. zastáván, a ruka ochranná nad ním držána jest.

Num. 54.

Stížnosti měšťanův Mostských pod obojí.

Osoby pod jednou nynějšího času nejpřednější ouřady, totiž císařského rychtářství, primasství, ano i nejpřednější a největší počet míst v radě mezi staršími obecními mají a drží.

Item: Že těch pod jednou více nežli 47 v městě i na předměstí osob usedlých není, mezi nimiž toliko dva mostští, jakž nám vědomo, totiž Martin Wagner a Wolf Kugel, kteříž od rodičův pod jednou zplozeni jsou, se nacházejí. Jiní pak, a zvláště nejpřednější lidé, cizí, kteří čas své mladosti mezi jezuity strávili, jejich podporou k manželství a zároveň k statku i k ouřadům městským přicházeli, a na díle z nabádaní jiných pro dosažení ouřadův své evangelické náboženství změnili.

Item: Nás těch 345 v městě i na předměstí osedlých, na větším díle tu zrodilých osob, kromě řemeslníkův a nádenníkův, kteříž vlastních domův nemají, však práva městského užívají, a k našemu evangelickému náboženství se přiznávají, za oudy obce té držeti nechtěli.

Item: Že když jsou mniši, jižto kapucíni a po česku kukliři slovou, pomocí jich pod jednou do města vtroušeni byli: tu oni hned sami měšťanům všeliké nátisky činili, tak že k vystavení jich kláštera měšťané pod obojí své na díle zděděné a na díle skoupené zahrádky a domečky, chtěj neb nechtěj, jim prodávati a ustupovati, a vůbec pro pokoj jim povolni býti museli. Tu také těm kuklířům netoliko veliká síla vápna, cihel a dříví v laciné ceně prodána, ale také nemálo bez povolení

a bez vědomí obce darováno jest, an mezi tím v obci městské pod obojí k svým potřebám za peníze ničeho k stavení dojíti nemohli. To pak stavení takového kláštera k jakému cíli směřuje, jaké nebezpečenství městu i časem vší obci království českého předsevzato jest, každý svou vlast milující tomu vyrozumí.

Item: Rodičové evangeličtí, kteříž dětí svých osobám pod jednou, od jezuitův k tomu nastrojeným, častokráte neznámým, k stavu manželskému zasnoubiti se zbraňovali, vězením trestáni jsou, pod tou zástěrou, jako by pana purkmistra a pánův neposlušni byli.

Item: Ve svých privátních audiencích díl osob radních pod jednou na poctivé měšťany pod obojí zuřivými slovy se potřásali, a posměšnými (jako: „cepe“, „hulváte“, „lotře“) a jinými dotklivými slovy je okřikovali; ba třebas i za vlasy po světnici s nimi se tahali. Jakož pak Jeremiáš Müller za ouřadu svého purkmistrovského na synu Matesa Doranta, měštěnína zdejšího, když na poručku na zámek jíti chtěl, a při němž jakožto hejtman zámku se opověděl, výtržně to provedl: tak že žádný ve svých vlastních potřebách z lidí, ovšem pak za příčinou obecného dobrého, k nim přicházeti nechtěl.

Jejich dobrá náchylnost z toho se spatřuje, že z nabádání osob radních pod jednou tu v měšťanstvu rozeným dětem beze vší příčiny právo městské nespravedlivě vyzdviženo, a oni k prodání dědictví svých přinuceni jsou.

Anobrž jejich zlobivá nenávist tak daleko se rozmohla, že jsou netoliko v noci, ale i ve dne přes hřbitov u farního kostela, dvéře proti předešlému způsobu uzavírajíce, choditi zbraňovali; a že ani napomenutím pana podkomořího od svého předsevzetí upustiti nechtěli. Utekl-li jest se kdo do kanceláře J. M. C. neb do komory, spíše s vězením nežli s nápravou se potkával.

Item: Že ti statkové pozemští vedle privilegií krále Vladislava, slavné a svaté paměti, ode sta a deset let bona incorporata

nevděčně a první ve obci byli, až ti pod jednou, to vše na sebe k sobě (díl dávno k bratrstvu corporis Christi et Mariae Virginis, díl k těm domnělým duchovním statkům) od léta 1613 přitáhli a obce odtrhli.

A ti pod jednou na svá nepravá a bouřlivá nám učiněná protivenství, kterýmiž nás skrze dosažené praktikami císařské poručení před obdržením majestátu sužovali, již zapomněli: když jsou těžkým vězením, zapovídáním pohřbův, odepřením zvonění při pohřbích a jinými přísnými pokutami a arešty nás utiskali. Mnoho také sousedův, v těch nešlých měšťanův do Prahy citováno, a s nasazením zdraví svého několik měsícův v vězení drženo bylo. Na větším pak díle ty pod obojí, kteříž papežských ceremonií schvalovati nemohli, stěžovali.

Ostatně patrně se vynachází, že jsme my sobě žádnou mocí pro to nového kostela nevystavěli, abychom se práva svého na obecném městském farním kostele jakým koli způsobem odříkati chtěli, nýbrž nejvíce pro to, abychom se s protivníky pod jednou, jakožto svárlivými lidmi, nepotýkali, a jenž jim i lepší v tom při dobré vůli [illegible] sobě daremní práce a nepokoje nespůsobili, nýbrž raději v tichosti a v pokoji naše služby Boží tím bezpečněji a pokojněji bez překážky jejich vykonávali. Nebo ačkoli jsme úmyslu byli, moci práva našeho společného užívání kostela vyhledávati, ale poněvadž jsou nám pohřby na hřbitově a zvonění, jakž z počátku jest dotknuto, proti patrnému majestátu u porovnání strany pod jednou a pod obojí odepříti směli, a my tudy při nich mnohem méně v té příčině bychom byli obdrželi; protož jsme raději jakožto milovníci pokoje a tichosti času vyčkali, a tak veliký náklad na stavení kostelíka našeho jsme učinili, nežli abychom se každodenně o pohřby, zvonění a jiné potřeby s nimi nesnadniti měli.

Item: Že jsme my pod obojí tak dlouho a přes paměti lidské v pokojném, společném držení a užívání téhož našeho práva domácího a administrace častopsaných vesnic byli, a bez všelijakého zařízení tak dlouho při tom zůstali, až jsme teprv

teď nedávno, léta 1612, od těch pod jednou (jakož se sami přiznati musí) mimo všecku naši naději v tom pokojném držení turbováni.

Item: Že přes paměti lidské, podlé patrných knih městských, pod obojí, [illegible], těch pod jednou a pod obojí bez ohledu na náboženství, též vesnice [illegible] obsazovány byly, že ne některé měšťané toliko [illegible] pod jednou samy, nýbrž celá společná rada, kterýž náboženství administraci, tak dobře kostela farního, školy a špitálu, jako i vesnic, nejinak než jako jiných obecních statků v neporušeném postupu jsou měli a vykonávali.

Item: Že od dávních let největším díle evangelickými učiteli, z nichž někteří ještě živi jsou, na díle z měšťanstva zdejšího do stavu svatého kněžství vstupovali, osazena byla, od nichž mnozí a nejvíce větší díl těch mezi nynějšími novými katolickými katechismus [illegible] z mladosti své se učili, a snad jako i jejich rodičové až do smrti své při něm byli a zůstali, kdyby byli tehdáž jezuitům mnohými sliby zaspati nedali.

Item: Kdežto ze strany též panské, totiž komu dominium a administraci náleží (Lit. A. B.) souditi jest, poněvadž to vlastně to k soudu zemskému, pod úřad desk a dědictví dotýkalo, nenáleželo.

Item: Písaři městští, naši páni prokurátorům assistenci pro [illegible] patřiti, kterýž se při tom dál neřád užíti jsou nemohli.

Tolikéž i pod jednou hned po obdržené výpovědi skrze pohrůžky své měšťanům hrozným nadělali; obzvláštně ten proces z Frankfurtu na rozdílných místech přihlížeti dali, měšťanům jej ukazovali s tím doložením, kdyby se v Mostě také tak bylo procedovalo, byli by takž neposlušné měšťany měli [illegible] jiných pohrůžek více bylo.

Item: Řemeslníci, totiž soukenníci, řezníci, pekaři, kožišníci, koželuzi, sladovníci, krejčí, sub litera *C* své příležitosti, dne 15. Srpna pánům komisařům též zde na radnici podali, a ty bez pochyby v relací Jich milostí Vašim milostem

již odeslány jsou (to vše se dostatečněji provozuje), kdež je, aby nebesa a podstavníky v processí jich papežských nosili, mutili, a ty, kteříž jich v tom poslušni býti nechtěli, proto do vězení dávali, ano i o poctivá jich řemesla připraviti chtěli.

N. N. v městě Mostu bydlící evangeličtí křesťané a účastníci víry pod obojí.

Lit. A.

Komory české mezi Mostskými vyměření.

V té při mezi N. N., nařízenými a vyslanými větší obce náboženství pod obojí v Mostu, jakožto žalobníky, s jedné — a purkmistrem i radními v témž městě Mostu, společně i obzvláštně obžalovanými, se strany druhé.

Jakož jsou dotčení nařízení a vyslaní jmenovaného purkmistra a radní, za příčinou zlého hospodářství a odpírání jim nápadu a společnosti, kteráž žalobníkům a jich principalům na některých duchovních klášterních statcích přináleží, obžalovali, žalobu svou v devíti rozdílných artikulích sepsali, a před nařízenými v té věci komisaři v opisu přednesli: na niž obžalovaní se svou excepcí a odpovědí také se ohlásili, a stále oboje strany proti sobě replikami, duplikami, triplikami i kvadruplikami procedovali, tak že na posledy ta rozepře až k výpovědi dovedena. —

Za kteroužto příčinou, po přednešení a dostatečném těch věcí uvážení, jménem a na místě J. M. C., jakožto uherského a českého krá e, pána nás všech nejmilostivějšího, skrze pana presidenta a rady komory v království českém za právo uznáno:

Pokud se prvního, druhého a sedmého v žalobě doloženého artikule dotýče: ačkoli obžalované osoby řádní strany vykonaných počtův netoliko na pořádné, dostatečné a neomylné knihy městské, ale také na sobě představenou vrchnost a královské úřady, království českého pana podkomořího a hof-

rychtýře přítomnost a svědectví, též na pořádné každého času zavřené a mocí úřadu schválené počty se odvolávají: a však poněvadž osoby ty, že na jistý způsob počet činiti chtí, se svolují, aby všeho zlého domnění a pomluvy zniknouti a všelikterak s obojí strany důvěrné, měšťanské, stálé, účinlivé i sousedské přebývání mezi nimi vyzdviženo a utvrzeno býti mohlo, majíce dotčené městské knihy skrze J. M. C. hofrychtýře a radu nad počty při účtárně komory české, Matyáše Bröckle z Proksdorfu a Jiříka Šumana z Koselfeldu, v přítomnosti přední obojí rady, kteříž na místě celé obce tu věc vedou, znovu přehlédnouti, a v nich před jmenované vykonané roční počty v považení vzíti, a pokudž by v nich patrní a znamenití omylové a nedostatkové se nacházeli, aby od těch, od nichž pocházejí, k doplnění a vynahražení přivedeni byli.

Jakož pak také nápodobně, co se třetího, čtvrtého a devátého artykule dotýče, aby bedlivě a s gruntem se na to vyptali, jest poručeno. A kdyby se při tom jaký neřád a škodlivé hospodaření našlo, to aby se napravilo, a všecko k budoucímu obecnému dobrému, prospěchu a užitku obce obráceno a nařízeno býti mohlo.

Co se šestého artikule strany kšaftu někdy faráře havranského a při tom přednešení J. M. C. pokuty dotýče, v té věci obžalovaných přednášení a jejich se ospravedlňování za dostatečné se uznává: nebo vedle J. M. císaře Ferdinanda, slavné paměti, milostivého vyměření to vyhledati se nemůže, aby při tom jaká J. M. C. pokuta nacházeti se měla.

Co se pátého a osmého v žalobě doloženého punktu strany farního kostela a k němu přináležících vesnic, důchodův, platův a kostelních peněz dotýče, z kterýchž katoličtí radní, a obec obzvláštně, sami odpovídali: to jest bedlivým rozvážením od dotčených katolických radních a obce z kostelních počtův složených, přiznávacích listův, majestátův a povolení, nepochybně domácího Gnadenbuchu a vší obce vlastního vyznání i jiných okolních pohnutek, neméně i z držení od dávních let dosta-

tečně prokázaného v pravdě uznáno, že v dotčených aktách zejména dostavených pět vesnic (jako: Velbuďice, Škyrice, Tíhejty, Havrany) a lidé poddaní v Marovsi starému kostelu v Mostě, a školní statek v Zlatníku, též staré škole, Kopice pak a Sabedice obecnému městskému špitálu svatého Ducha vlastně a samotně náleželi, že správcové jejich od samých katolických nařizováni bývali, a ty žádnému jinému nežli jim katolickým náležít; a jakož nejsou povinni strané pod obojí z toho žádného počtu činiti, tak ani strana pod obojí z jejich v nově vystaveného kostela žádnému jinému nežli svým vlastně pod obojí se vyměřovati nemá.

A protož žalobníci té své znamenité žaloby vyhledávání a žádosti pátého punktu do konce užíti nemají.

Při osmém pak v žalobě doloženém artikuli, strany půjčky peněz kostelních ze spolku, jedné jako druhé strany potřebným lidem, proti dostatečnému zjištění a pod úrok, slouženo býti má.

Co se jiných žalob proti některým přívětivým radním osobám, jako Janovi Spanmüllerovi, Jeremiášovi Müllerovi a Melicharovi Stechérovi, dotýče, ty pro uvarování sploků a ušetření respektu pořádné jurisdikci, aby nálezitým pořádem práva kráčeno býti mohlo, na purkmistra a radu, aby v té věci strany jakož i ty osoby, kteréž proti celé radě stížnosti vedou, jakž se v aktách nachází, náležitě vyslyšáni, a výpovědí spravedlivou s výhradou práva vrchního podělení býti mohli, se podávají.

Naposledy, co se stížnosti Lidmily Sterínové proti dotčenému purkmistru a radě dotýče, povinen jest purkmistr a rada, vedle jejich v té věci dne 14. Máje léta 1612 na to učiněné výpovědi dotčené Sterínové jejího již mnohá léta nepřítomného bratra otcovský díl na obyčejné zaručení propustiti, a té chudé ženy dále a výše nezdržovati.

Publicatum in Consilio Camerae Bohemicae, XVI. Martii, Anno 1615.

Vilém Slavata. C. Gradtmann.

Lit. B.

Vysvětlení rozsudku z komory české Mostským strany statkův záduších.

V té vzniklé a na vysvětlení vzaté rozepři mezi N. N. nařízenými plnomocníky větší obce města Mostu, žalobníky s jedné, a purkmistrem a radou, obecně i obzvláštně, obžalovanými, se strany druhé.

Z jistého jmenem a na místě J. M. C. uherského a českého krále, pána našeho nejmilostivějšího, poručení tato odpověd se dává:

Neráčil se J. M. C. do jmenovaných plnomocníkův milostivě nadáti, aby oni proti tomu, 16. Března 1615 v této věci vyměřenému v J. M. C. komoře české pořádnému a v sobě samém dosti světlému rozsudku (poněvadž jsou se sami komory české vyměření dobrovolně poddali, a o nö s úsilím a snažností žádali, a po vyhlášení z něho i poděkování učinili, a že jemu poslušně zadosti činiti chtí, se uvolili) se stavěti a vyvětlení žádati směli.

Však takové jejich předložené vysvětlení ráčil jest J. M. C. v dostatečné uvážení poručiti vzíti, a to nacházeti, že v něm bez dalšího dovedeného plnomocenství (odkudž se jest obávali, že více je zjevně posazuje jejich advokát, kterýž pod barvou sprostnosti obzvláštně dvou důvodův na díle utrhavě, na díle zjevně nepravdivě užívá) dotčeného vyhlášeného pořádného rozsudku pátý, v něm obsažený artikul, spolu radních a obce, strany pod jednou, kostela, vesnic a statkův se dotýkající, nazpátek obrátiti se nadáli.

Jako předně argumentují takto, že dotčený kostel, vesnice a statky byly před lety purkmistru, radě a celé obci do desk zemských vloženy: z čehož vedle své sprostnosti nemohou tomu rozuměti, kterak by větší díl odtud vyňat, a toho vedle znění častopsaného rozsudku samé straně pod jednou k užívání a dobrému puštěno býti mohlo. Protož že žádají, aby jim to vysvětlení k tomu vztaženo bylo, aby oni toho v těch příčinách společně užívali, a což toho více jest.

Tento důvod jest v předešlých jejích dovedených spisích nesčíslně mnohokráte užíván, a od strany odporné pokaždé s dostatkem a nevyhnutelně [illegible] způsobem poražen, že ačkoli týž důvod mohl by u [illegible] sloužiti, kdyby dotčený vklad ve deskách nic více v sobě nezahrnoval, nežli toliko purkmistry, radu [illegible] obec; ale když se dotčené vklady v deskách dokonale, jakž samy v sobě znějí, před sebe vezmou, [illegible] výslovně toto, že [illegible] příčiny, proto takové vklady od králův českých milostivě [illegible] jsou [illegible] toliko [illegible] totiž [illegible] obzvláštně [illegible] kostel, škola a špitál [illegible] zdrženy [illegible] služby Boží [illegible] náležejí [illegible] přítel [illegible] těchto příčin [illegible] nebyl by [illegible] předneseno [illegible] aby [illegible] rozuměti, že všecky [illegible] kostela, školy a špitála, totiž [illegible] a statky, [illegible] k [illegible] způsobu [illegible] služebnosti Boží vlastně [illegible] náleží [illegible] oddělili se [illegible] od starého [illegible] nový kostel vystavěli [illegible] častou dotčeného starého kostela [illegible] a [illegible] připouštění [illegible] jako strana [illegible] jejich v nově vystaveného kostela [illegible] a [illegible] městské [illegible] Avšak první pohnutka žádaného vysvětlení klesá [illegible]

[illegible] důvod, který [illegible] přítel [illegible] předkládá, na tom jeho, jakž [illegible] a patrně nepodstatném gruntu se zakládá, [illegible] tvrditi, že [illegible] strany pod [illegible] kostela, školy a špitálských [illegible] žádný právní [illegible] nikdá se [illegible] vydali a [illegible] jsou statky dědičné a [illegible] že [illegible] při nich [illegible] náleží: pročež že ten rozsudek daleko [illegible]

Tento důvod čelí vlastně proti jejich právním přivedeným aktám (kteréž jim zjevně odporují) a patrné pravdě: [illegible]

jejich první akta, kteráž, jak se spatřuje, více nežli na jeden rys papíru jsou zavedená, to s sebou přinášejí a patrně dokazují, že v nich při tomto pátém punktu předkem obzvláštně a více, nežli na všech jiných osmi žalobních artikulích, odporováno a disputováno bylo, — nad čímž advokát skrze toto své patrné nedůvodné přidání a svévolný zlý příklad náležitého trestání jest zasloužil.

Co se pak přídavku tohoto druhého důvodu dotýče, kdež předkládají, že jsou se v tom místě při komoře české strany statkův zápisných a deskami zapsaných v žádné právní odpory vydávati nemohli, poněvadž mají pro sebe zřízení zemské, desky zemské a sněm léta 1610, o čež rozeznávati na jiná místa přináleží, strana odporná obžalovaná, spolu radní a obec pod jednou, ve spisu svém, 8. Dubna léta 1615 podaném, na listu 10. výborně a dostatečně to odvedla, a tak mnoho prokázala, že tento komory české rozsudek zřízení zemskému a dskám zemským neodporuje, mnohem méně proti snešení sněmovnímu léta 1610 čelí, nýbrž že ty do odporu pojaté vesnice kostelní a ta duchovenství jsou statkové, nad nimiž, jakž jest patrné, žádnému jinému, nežli J. M. C. jakožto panujícímu králi českému, a J. M. komoře české, rozsudky činiti a vyměřovati náleží. A tak i tento druhý důvod často dotčeného vysvětlujícího spisu v nejmenším a dokonce žádné váhy a nepříležitosti nepřináší.

Pročež nehledíce tohoto ničemného dotírání a žádání vysvětlení, má to při svrchu psaném rozsudku, jak na všech jiných artikulích, tak i v tomto pátém punktu, dokonce a zcela zůstaveno býti, a již více beze všeho dalšího odporu a odkladu tento rozsudek k dokonalému vykonání skutečně ať jest přiveden, — s tím při tom žalobníkům přísným oznámením, aby se tohoto neslušného předsevzetí více a dále pod skutečným J. M. C. trestáním nedopouštěli.

Publicatum in Consilio Camerae Bohemicae, 10. Maji, léta 1616.

Vilém Slavata. C. Grad.

Lit. C.

Artikulové a stížnosti sousedův evangelických, pod obojí přijímajících, jakž měšťanův a cechovních města Mostu, tak rychtářův a přísežných konšelův na místě obcí některých vesnic, kterak od strany pod jednou snášeti museli, v krátkou sumu shromáždění.

Stížnosti Mostských.

Počestné řemeslo soukennické stížnosti své podali.

Nejprvé, že Jan Vopice, přední starší jich pořádku, strany pod jednou, spolu s Jeremiášem Müllerem cech jejich znepokojovali a na nich míti chtěli, aby k obnovení jejich farního kostela pod jednou z pokladnice peníze dali. Nejprvé nedávali nežli 5 kop; ale poněvadž se jeho pořádek zdráhal, že peněz není, dotčený Vopice sám o své újmě jim z pokladnice 25 kop vyzdvihl a témuž Jeremiášovi na jmenovaný kostel odvedl, s tou pohrůžkou, jest-li že tomu nepovolí, že jim jejich valchu, kteréž po mnohá léta bez překážky užívali, vezmou a jmenovanému kostelu pod jednou přivlastní. Dotčený Jan Vopice, když v pominulém času sbírku na stavení evangelického kostela skládali, — na větším díle z vlastních měšťův — o to se těžce domlouval, ježto před tím k jejich kostelu z pokladnice každého roku 1 kopa byla dávána.

2. Dotčený Vopice, na poručení katolické rady, mladé mistry cechovní k tomu donutil, že jsou proti majestátu, s ublížením svědomí svého, na papežské processí v svátek svatodušní jíti a nebesa nésti museli.

Řezníci.

1. Že musí z pořádku svého, jakkoli toliko dva jsou mezi nimi pod jednou, kteříž nedávno přestoupili, každého roku 20 kop k jejich kostelu farnímu, při sv. Havle a při sv. Jiří po 10 kopách, odvozovati.

2. Že museli dáti Jeremiášovi Müllerovi 10 kop, chtěli-li jsou toho zniknouti, aby při papežských processích růží po zemi a na monstrancí nesypali.

3. K tomu že dotčenému Müllerovi na obnovení jejich kostela odvesti museli z počátku 11 kop beze všeho odporování.

Pekaři.

1. Jakož jeden oltář ve farním kostele strana pod jednou od starodávna drží, a v pořádku toliko dvě osoby pod jednou jsou, z nichž jeden řemesla nevede, ale v špitále u sv. Ducha almužnou se zdržuje, a od pořádku se mu ještě všelijaké připadnosti k přinášení odvozovati musí, nemohou při tom zanechání býti; nýbrž od Jeremiáše Müllera, správce téhož kostela, z pořádku 11 kop dáti museli.

2. Dotčený Müller starší mistry k tomu slovy přinutil, že mladým soumistrům uložiti a poručiti museli, aby proti majestátu a svědomí svému na papežských processích hole nesli.

3. Před tím na dotčeném oltáři toliko dvě svíce vystavovali; nyní jim Müller poroučí, aby čtyři stavěli a okolo oltáře mříži udělati dali.

4. Museli na poručení Müllera na den sv. Prokopa od papežské mše (čehož se prvé nikdá nedálo a žádného od nich nebylo) 14 grošův dáti, a když zvoník pro takové peníze chodil, těšil jich, že takových svátkův více nebude. Když se pak pořádek toho řemesla proti takovým novým nařízením postavil a tomu odporoval, Jeremiáš Müller poručil, aby takové hoiče v známost uvedli, že je rada chce ztrestati, hroze při tom, že mají poznati, jest-li že toho neodvedou, že řemeslu jejich důchody i pozůstalé peníze odejmou.

Bratrstvo kožišnické a koželužské.

1. Jan Spanmüller, když úřad purkmistrský držel, a potom i Jeremiáš Müller, starší cechmistry nutili, že jsou proti majestátu a svému svědomí museli mladým mistrům uložiti, aby na

papežských processích postavníky nesli, — s pohrůžkou, jestli že se tak nezachovají, že jim jejich roli odejmou.

2. Že jsou Jeremiášovi Müllerovi z jejich bratrstva na plnou vesi farního kostela 11 kop 24 grošův dáti museli, — a ještě odvesti mají 30 kop 30 grošův.

3. K tomu každého kvartálu za papežskou mší 17 grošův, a kněží pod jednou za sejry svatého Víta ročně po 6 groších dáti musí. Nad to nade všecko zvoník papežský chce na ně nové daně ukládati.

Sladovníci.

Že rada katolická přísně jim uložila, že jsou mladší mistři proti majestátu a s ublížením svědomí svého papežským ceremoniím přítomni bývati, a na processí jejich choditi, a v roce několikráte na processích postavníky nositi museli.

Krejčí.

1. Jan Eberhard, přední cechmistr pod jednou, léta 1617 v outerý svatodušní, chtěl Jana Ditricha Ekharda, soukeníka, a dotčené řemeslo krejčovské, aby na processí postavníky nesli, nutiti. Když se toho zpěčoval, pravě, že by to bylo proti jeho svědomí, obořil se na něj nepříjemnými slovy, mluvě k němu: „Musíš pěkné svědomí míti, poněvadž se tak proti tomu stavíš. Má ti něco jiného předloženo býti.“

2. Po témdní potom Ekhard zase před cechmistry povolán, kteříž jej způsobem předešlým k nešení papežských postavníkův nutiti chtěli; a když se toho opět zpěčoval, uložili mu, aby se do trestání postavil, s tou pohrůžkou, že netoliko v místě řečeném Kronfest, ale v takovém místě seděti má, v kterémž ani slunce, ani měsíc jemu svítiti nemá. On pak když se v tom vzpurným ukázal, rozmyslili se, a jeho takového vězení zprostili, poroučivše mu, aby šel k šibenici, a hledaje mu tam křížův, kterýž celou obec rozpakuje.

3. Téhož léta 1617, při kvartálu nejsv. Trojice, v přítom-

nesti Jeremiáše Müllera a Tomáše Mundela, a pod obojí [illegible], dotčený Jan Eberhard Jana Ditricha Ekharta pro neposlušenství a odporování, že postavníku nésti nechtěl, těžce obžaloval, skrze což Müller (podlé svého způsobu k hněvu těžce popuzen) zuřivě mu domlouval, jest-li že toho neučiní a postavník neponese, že má od celé rady poručení, aby celého pořádku listy na radnici přinesl, že mají v nich díry udělány a prohozeny býti, a že on, Ekhart, toho příčinou bude, promluviv při tom k Tomášovi Mundlovi: „Vy o tom nic nevíte.“

4. Nápodobně Jan Eberhard téhož kvartálu Václavovi Kutnerovi, krejčímu, těžce domlouval, ptaje se ho, chce-li postavníky nésti. Načež když mu řekl, že ne, i hned mu řemeslo zapověděl, promluviv k němu: poněvadž Kutner za bránu nevyšel, že ho řemesla zbaví, — jakkoli jest poctivé jeho řemeslo, poněvadž na zdraví jest nedostatečný a hrubě kulhavý, že ho té procházky prázdna učinil.

5. Podobným způsobem na ten den a téhož kvartálu Matesovi Berkovi a Jiříkovi Thomelovi, krejčím, pro postavníky to se přihodilo, a naposledy všem čtyřem osobám od Jeremiáše Müllera, jménem celé rady, do vězení jíti poručeno, v němž celý den a celou noc zůstávati museli, a o čemž tehdejší purkmistr Jan Spanmüller (k němuž některé sousedy odeslali a za propuštění z vězení žádali) nic nevěděl, až od Jeremiáše Müllera zprávu vzal. Mlčí se o tom, jak jsou při tom potupných a posměšných řečí všickni čtyři doslýchati a trpělivě vše snášeti museli.

Rychtář, přísežní, konšelé a obec vsi Kopic.

Byli nuceni od strany pod jednou v Mostu, aby do kopického kostela chodili a kněze pod jednou poslouchali, a který ve dni nedělní neb sváteční do kostela nepřišel, dělán mu na katalogu punkt. Kolikrát jsem o tom byl [illegible], tolik [illegible] pokuty dáti musel.

Byli tehdáž od města žádáni, aby jsou na procesí, kteráž v městě držána bývá, chodili musejí.

3. Léta toho 1618 dne 6. září uložili rychtáři Melichara Stocherovi a Jeremiášovi Müllerovi, časně jim vzkázáno poručeno těmito slovy: „Mezi tímto časem a velikonocí nechť hledíte, abyste katolickým způsobem přijímali, sic by byl kdo instantior, ale bude potom řečeno: Vyprodejte se.“

4. Při tom ptáno rychtáři, konšelům i obci poručeno, že potom žádné manželství nebude oddáváno leč při farářích papežských, ským způsobem budou přijmouti.

5. Kašpar Šašhauer, obyvatel v Kopici, zetele dětátko, které mu pán Bůh s manželkou dáti ráčil, evangelickému faráři v Mostě křtíti dal, tak jmenovaným vězením byl pokutován s pohrůžkou, jestliže se toho podruhé dopustí, že má z gruntu tův být vypověděn.

Rychtář, konšelé a obec ve Skyrice.

Léta 1617, na den sv. Matěje, císařský rychtář Jeremiáš Müller, a M. Ondřej Blumštejn, v domečku hejtmanství řečeném, v městě Mostě, jim uložili, aby nikam jinam do kostela nechodili, nežli do Zlatník k faráři pod jednou. Který se tak nezachová a ve dni nedělní a sváteční najíti se nedá, aby libru vosku a strych ovsa, — pakli jinam půjde, deset kop pokuty propadl.

Takéž aby s evangelickým farářem ve Vtelně, kdež od starodávna přináleží, nic činiti neměli, pod pokutou, kolikrát se toho dopustí, deset kop.

Téhož léta, opět v témž domečku, Jan Spanmüller, Jeremiáš Müller, M. Ondřej Blumštejn a Hans Muck jim uložili, kdo by mezi tím časem a svatým Martinem do Zlatník do kostela nešel, že má deset kop propadnouti.

Okolo sv. Martina téhož léta, jim opět uložili císařský rychtář Jan Spanmüller, M. Ondřej Blumštejn, Jan Muck, Jan Horšát a Jeremiáš Müller ve svém domě, aby všickni do ko-

stolu zlatnického šli, a tam pod jednou přijímali — hospodář, hospodyně i čeládka — pod pokutou dvanácti kop.

Když Jeremiáš Müller, Jan Musk a Jiřík Walter po vesnicích jezdili, ovce a jehňata Smečanským kupujíce, kterýž sedláci dosti za laciný peníz dávati museli, Müller je opět těžce napomínal, aby pod jednou přijímali. Mluvil jim, kdož nechce jejich náboženství býti, aby se vyprodal a táhl pryč.

Když sedláci stálé platy, léta 1617 při sv. Jiří a sv. Havle zadržané, teprva o hromnicích léta 1618 odvésti museli, a je v domě Jeremiáše Müllera vysázeli, opět jim strany chození do kostela a pod jednou přijímání těžce domlouval, řka: „O vy, bezbožní lidé, aby vás hrom zabil, co vy se domníváte, že jsme my čertovi?“ A po té sedm osob v Moště do šatlavy vsaditi dal, a tam je pět dní a nocí zdržoval, hroze jim, že vězení prázdni býti nemají, leč jeden každý pokuty 20 kop položí, proto že v svátky vánoční ve Vtelně, kdež od starodávna přináleží, dvakráte v evangelickém kostele byli. Ale potom jim pokuta prominuta. Byli tito sedláci: Jiřík Bišof rychtář, Jan Fridrich, Michal Merbík, Jiřík Šaithauer, Blažek Matouš, Mates Malý, Sorene a Barta Basel. Byli také od strany pod jednou k tomu nuceni, že s nimi v městě na procesí choditi museli.

Rychtář, konšelé a obec vsi Velbludic.

Léta 1617, po sv. Jiljí, strana pod jednou jim poručili v domečku bratrstva, aby nikam jinam do kostela nechodili, nežli do Zlatník k faráři pod jednou, — pod pokutou desíti kop. Který by se tak nezachoval, a každé neděle a svátečního dne tam do kostela nešel, aby jednu libru vosku propadl.

Téhož léta, po sv. Martině, jim zase císařský rychtář Jan Spànmüller, M. Ondřej Blumštajn a Jeremiáš Müller v domě svém, aby do kostela pod jednou chodili, předkládali. A Müller se jich ptal, kde chodí do kostela? Odpověděl mu Jakub Pecholíček: „Nikam!“ Na to jim pravil Müller, aby na to po-

myslili a do Zlatník chodili. I prosil Jakub Pacholíček, aby jich při jejich evangelickém kostele ve Vtelně zanechali, poněvadž tam přináleží. K němuž Müller s hněvem promluvil: „Aby tě hrom zabil! ty jsi buřič obce: musíš se vyprodati, a ukládáš se čas k tomu do vánoc.“ Toho potvrdil císařský rychtář, řka: „Pacholíčku, nemysli jináč, nežli že se musíš vyprodati; na tobě má začátek učiněn býti, aby se tebou jiní káli.“

Po sv. Martině, výš psaného léta 1617, strana pod jednou opět v Müllerově domu jim uložili, aby do Zlatník do kostela k přijímání šli, anebo aby se vyprodali, — a statky jejich že nemají dráže prodány býti, než jak oni sami je mají, a že se tu najde dosti kupců; nebo že oni chtí na gruntech takové lidi míti, jako jsou sami. Doložil císařský rychtář i toho: „Kdo nebude moci jíti do Zlatník, k tomu sám farář přijde do domu, a bude mu posluhovati.“ Když Müller, Mück a Walter Smečanskému na ovce a jehňata jezdili, opět jim tito těžce domlouvali, mluvíce jim, že to má býti jejich poslední výstraha.

Museli také z příčiny se stranou pod jednou na jich processí v městě choditi. Při processí na hromnice jeden starý a věkem sešlý člověk, jmenem Pavel Hepřel, v tuhé zimě tak nastydnul, že na hřbitově padl, a nohy mu tak těžce oteklý, že za některý čas z domu vycházeti nemohl.

Když Jakub Pacholíček žádným spůsobem statku svého prodati, ani straně pod jednou, zač by jej dáti mínil, v tom se pronésti nechtěl, dali mu jej odhadnouti, ale ne tak draho, jak jest odhadnut, než laciněji, toliko za 650 kop jej prodati měl. Pročež Pacholíček od toho času, jakž se odhad stal, každý týden do města před Müllera se stavěti, a od něho těžké domluvy slyšeti musel. Naposledy na velikou prosbu, poněvadž jeho předkové, děd, otec a matka na tom gruntu bydleli, on sám také na 19 let na něm se živil, několik let konšelem, a sedm let pořád rychtářem byl, jemu na něm zůstati povoleno bylo, na žádný jiný spůsob, nežli aby po svátcích

svatodušních peníze, jak by mu jej zaplatiti chtěli, přijal. Ale zůstává na něm posavad.

Strana pod jednou jednoho starého člověka, jménem Šimona Lexu, kterýž toho na smrtelné posteli žádal, aby nikdež jinde pochován nebyl, nežli ve Vtelně (poněvadž tam přináležel), jako i jednoho podruha, Martina Retše, do Zlatník při kostele pod jednou pochovati přísně poručili, což se i stalo.

Rychtář, konšelé a obec vsi Čeperna.

Když léta 1647 stálý plat svatojiřský odvozovali, poručil jim Jeremiáš Müller, aby žádný buď do Vtelna aneb někam jinam do evangelického kostela nechodil, nežli do Zlatník k faráři pod jednou, pod pokutou po každé libry vosku. A to trvalo až do svatého Havla téhož roku.

Při odvozování platu svatohavelského téhož léta v domě Jeremiáše Müllera, ptal se Müller rychtáře, kde chodí do kostela k službám božím? Jemuž on odpověděl: „Do Mostu do nového kostela evangelického.“ Ptal se druhého Müller, Michala Macnera; a on mu na to podobnou odpověď dal.

Řekl na to Müller: „Co vy tam, bezbožní lidé, ďáblu příležíte? Kdo nechce býti našeho náboženství, táhni k čertu i jeho matce.“

Promluvil pak k Macnerovi: „Ty jsi starý, a poštíváš jiných? ty jsi buřič, musíš se před jinými vyprodati.“

Dále pravil: „Kdo by to mluvil, že se k tomu nutí, lže jako šelma.“ Kdo pak nechce býti pod jednou, ten aby se vyprodal a k čertu táhl; že má svou zápłatu míti a špatné poděkování: a grunty aby tak neprodával, jakž by sám chtěl, ale tak, jakž jej sám má.

Okolo sv. Martina, když sirotky stavěli, Müller mluvil rychtáři a přísně mu poroučel, aby vší obci uložil, kdož by mezi tímto časem a novým letem pod jednou přijímati nechtěl, ten aby se vyprodal.

Museli také z přinucení na jejich městské precessí chodívati.

Stížnost Jana Trabera do Jeremiáše Müllera z Mostu.

Jan Traber z Kemnerborku, pané Doroty Habsinové na Pařezu poddaný, žaloval:

1. Když na poručení své vrchnosti, správce katolického kostela, Jeremiáše Müllera z města Mostu se dotazoval, pokudž by páni správcové k tomu manželství, o kteréž jest s Annou Mikšovic, dcerou jednoho sedláka z Marbic, s přáteli jednati dal, aby mu se z vůle Boží za manželku dostati mohla, své povolení dali, že by vrchnost jeho k tomu chtěla psaní učiniti o propuštění jí, — toho mu dokonce odepřel, na posměch ho stavěl, a na posledy rukou naň sáhl.

2. Když podruhé na poručení vrchnosti své při dotčeném správci katolického kostela, Jeremiášovi Müllerovi, skrze dva poddané se dotazoval, zdali by páni ouředníci k tomu manželství, o kteréž mu námluva s Annou Mikšovou z Marbic, z pštého řízení Božího a dovolení s obojí strany přátel, chtěli svou vůli dáti, aby se skonobovati mohlo, — že jest Müller řekl, že jí dostati nemůže, leč dá za výhost 100 kop, a k tomu aby přestoupila: jest-li by pak v manželství ve dni a v roce pořád zběhlém od papežství odstoupila, aby všecku spravedlnost svou propadla a potratila.

Num. 55.

Stížnost obcí některých vesnic, k městu Mostu příslušejících.

Jakož jeden pan farář, jménem Tobiáš, do vsi Havran, k městu Mostu náležící, od těch pod jednou z téhož města jest přivezen a uveden, jsa odpadlík, nám k též faře náležícím tu před farou, zdvihši dva prsty na touž místo přísahy, nám všem připovídal, že k náboženství pod jednou nás nutiti nechce, nýbrž velebnou svátostí, vedlé ustanovení Pána, Spasitele a Vykupitele našeho (kdož by toho žádal) že nám posluhovati rád chce; i nadáli jsme se, že se tak jakožto osoba duchovní za-

chová — ale jistěž to při nás, proti pravdě a přikázaní Božímu, ohledáno jest. Nebo jakž dotčený farář v malém času v též faře se osadil a vkořenil, hned sedlákům přísně poručil, aby všickni do kostela papežanského, pod pokutou jedné libry vosku, chodili. Jakož pak i někteří, jižto se tak nezachovali, i ztrestáni jsou.

Druhé. Uložil, aby každý sedlák k témuž kostelu náležící, k ceremoniím a processí pod jednou se najíti dal, a to pod propadením jednoho strychu ovsa — k tomu proti svědomí svému nucen jsa.

Třetí. Aby žádný z těch poddaných do okolního evangelického kostela pod obojí nechodil, pod pokutou deseti kop.

Čtvrté. Týž farář, vedlé Jeremiáše Müllera, měštěnína v Mostě a nařízeného opatrovníka téhož kostela v Havranech, všem tu bydlícím sedlákům přísně poručil a uložil, aby velebnou svátost, proti ustanovení pána Krista, pod jednou přijímali: kdož by nechtěl, tomu aby statek jeho odhadli, a on z těch gruntův vyhnán byl.

Páté. Dotčený farář na každém svém kázaní ty pod obojí, proti zřízení zemskému a danému majestátu, velice haněl, jim zlořečil a nás všech ďáblu s duší i s tělem poroučel: ano i vrchnosti vyšší neušetřil, odsuzujíc na svých kázaních i Jeho milost kurfirsta saského, pravě, že všecken ďáblův jest, a dokládaje, že ta slova nejsou jeho, než že jsou slova pána Ježíše Krista.

Šesté. Skrze takové sužování, potupování a odsuzování [illegible] jsme nad míru zkormouceni, — tak, že jedna letitá [illegible] i o rozum přišedši bídně jest zemřela. Jakož pak jeden sedlák, 70 let stáří, proti svému svědomí, pod jednou přijímati musel, načež se rozstonav vždycky velice žalostivě naříkal, že již v starosti své k náboženství pod jednou nucen byl, — až potom bídně skonal.

Sedmé. Již jmenovaný nešlechetný kněz nechtěl žádnému ani oddáváním ani křtem posluhovati, leč by prvé ty

abychom od něho pod jednou přijímali a pravdu Božskou svatého evangelia zapřeli, což mnohým svědomí hrozně zkormoutilo.

Srozuměv pak týž farář, co jest se jezuitům v tomto království stalo, dvě neděle před tím, nežli své posluchače opustil, všecken svůj nábytek a jmění z fary jinam vystěhoval, a sám také pryč ušel, faru i posluchače opustiv.

Nad to nade všecko pokusil se a ten dotčený Jeremiáš Müller, dotčeného kostela opatrovník, a nám ubohým lidem přísně poručil, abychom jmenovaného bezbožného, zběhlého kněze, jedouce proň s vozem a s koňmi, zase do též fary přivezli a dosadili: čehož jsme proti zřízení zemskému a majestátu nám pod obojí danému, poněvadž v dole poznamenaných vesnicích (kromě této vsi Havran, v kteréž bezděčně vnucené bludy již nyní poznávají) žádných pod jednou není, nikoli učiniti nemohli.

N. N. rychtář a přísežní i všecky obce ze vsi Havranech, Sahenici, Moravěvsi, Koperči, a Nemolíku.

Num. 56.

Stížnosti města Kladska na řeholu jezuitskou.

My jsme od našich domácích jezuitův pohříchu až posavád mnohem více pocítili, nežli vymluviti a vypsati můžeme.

Protož některé artikule k vyrozumění Vašim milostem přednésti míníme, při čemž však rádi bychom toho pominuli a na to zapomenuli, jak mnoho nebezpečenství a obtížnosti hned od začátku — totiž od léta 1597, jakž tato zhoubná řehola do tohoto hrabství a města Kladska aneb do záduší kláštera matky Boží, na hoře pod zámkem ležícího se dostala (v němž hned od prvního založení Canonici Regulares řádu sv. Augustina byli) — nám i našim milým předkům bylo strojeno.

I připomeneme sami toliko ty rány, kteréž nám od ne-

dávního času, asi přede dvěma lety, skrze tyto lidi zdviženy jsou, a ty nás jako i celé město, nejsouce ještě zahojeny, těžce bolí.

Kteréžto aby zase mohly zahojeny býti, k V. M. C. v té vší poddanosti a nejníženější pokoře se utíkajíce za to prosíme.

Předkem. Ačkoli nedávno předešlý pater rector kláštera zdejšího, Johannes Hoffmann, jako i jeho předkové dobrou vědomost o tom měli, že jsme my i předkové naši od několika set let pořád, svobodné volení rady měli, a toho vedle starožitného, a nad paměť lidskou, obyčeje a zvyklosti v ustavičném a dokonalém užívání i držení jsme zůstávali, ano i znamenitá a pořádně dosažená privilegia na to ukázali jsme mohli, vedle nichž, obzvláštně pak vedle téhož starožitného obyčeje a zvyklosti, starší spoluradní v počtu dvanácti osob jiných dvacet a čtyry osoby voliti moc měli, z kterýchžto starých radních a osob od nich volených vrchnost, a nebo hejtman těch míst jiných dvanácte vyvoliti a potvrditi moc měl (nemaje moci z toho vykračovati, a něco jiného před sebe bráti, jakož pak to přede dvěma lety rozdílných časův dostatečně od nás jest ukázáno) — však týž pater dnem i nocí na to myslil a usiloval, kterak by svými neslušnými praktikami nás o to starožitné právo přivésti, pořádná naše privilegia zrušiti, a město toto do největšího neštěstí a na zkázu přivésti mohl, jakž pak často se slyšeti dal, že svého hlavy nějaké položiti nechce, až toho dovede, že šest katolických osob (kteří pak k tomu nijakž dobří nebyli) proti naší spravedlnosti do rady vstrčeno bude. Protož když rady proměna a nové rady potvrzení státi se mělo, tedy nás při J. M. C. předních radách nenáležitě udal, jestli se katolickým nebude pomoženo, že se musí dáti utiskovati, jako by k těm úřadům způsobni nebyli. Ježto jak prvního tak ani druhé, ale spíše opak toho (zvláště poněvadž katolíci všickni více nežli jiní pro ujití rozličných žalob a nařikání dostiv... byli) nemohlo býti prokázáno, a ačkoli naši radní tehdáž před naším panem hejtmanem spravedlnosti naše dosti podstatně

[illegible] podle nich [illegible] potom i při J. M. C. při kanceláři [illegible] v nejhlubší ponížennosti a [illegible] jakž [illegible] žádost [illegible] ukazujíc všelijak [illegible] lidé totiž jezuité, obzvláštně pak [illegible] jejich kapitán aneb rektor, [illegible] vždycky, jakž jen mohli [illegible] se účastni i [illegible] jezdívali [illegible], [illegible] nic [illegible] zármutku vyhledali. Zvláště by [illegible] J. M. C. komisaře [illegible] katolických [illegible] nachází (o jejichž hodnosti mlčím), šest osob [illegible], z nichž [illegible] býti mělo, dáti: [illegible] náboženství [illegible] měšťanů [illegible], a z těch toliko šest osob, a katolických tolikéž šest [illegible], jeden [illegible] do rady [illegible] nebyl. Proti [illegible] pro [illegible] obce [illegible] komisařům [illegible] bely, [illegible] přijíti a [illegible] nebylo [illegible] lidí [illegible] léta 161[illegible] dne [illegible] J. M. C. do Kladska [illegible] komisaři [illegible] neobyčejného procesu [illegible], jakož pak [illegible] při [illegible] J. M. C. [illegible] odpovídati [illegible] nemohli, [illegible] před sebe [illegible] Stanislava [illegible], [illegible] předkládali, [illegible] Předně [illegible] nejvíce [illegible] našeho [illegible] J. M. C. milostivé poručení [illegible] jezuity, [illegible] jejich [illegible] zprávy [illegible], [illegible] mu [illegible], jakoby [illegible] jiné [illegible] měl, [illegible] J. M. C. jakož

i na nejvyššího pana kancléře ouštní odpověď odvolával, v přítomnosti mnohých poctivých lidí, z k. y synův nadál, i toho žádati směl, abychom jej ze služby jeho sesadili, — a co více nikdá, jakž smýšlíme, od J. M. C. poručeno nebylo, ani v instrukcí jejích se nenacházelo, a od nás nikdy stěžováno nebylo, předkládal. Což my chudé a potřebné lidé s bolestí srdce našeho trpělivě doslýchati a snášeti jsme museli. A to k tomu cíli se přednáší, aby se porozumělo, kterak jeho milost pan komisař nejvíce od toho jesuity proti nám tak poštván a k hněvu popuzen byl. Ale o tom dosti. Pán Bůh jim rač odpustiti a nad námi se smilovati.

Aby pak Vaše milosti strom po ovoci a tyto lidi po jejich skutcích poznati moci ráčili, musíme i jiné příklady v krátkosti oznámiti.

2. Měli jsme před tím se záduším kláštera o jeden grunt odpor, kterýž vedlé vyměření J. M. C. pánův komisařův, a na to J. M. C. prošlé resolucí obci města přináležel, na němž jest jeden dům vystaven, kterýž probošt Christophorus Kirmeperus koupil, a z něhož platy, šosy a což dále zapotřebí bylo, odvozovati purkmistru a radě připověděl. Od jesuitův pak toho gruntu ke klášteru požádáno bylo: což jsme my ještě za hejtmanství pana Loga, a na jeho s námi jednání, na díle s tou výminkou jim postoupili, aby oni naproti tomu zase jednoho domu před městem nám pod jurisdikcí naši popustili. Což jsou učiniti připověděli; vedle toho gruntu s dílu městského se ujavše, naproti tomu pak dotčeného domu obyvatele jeho nikdá radě vyvázati nechtěli, zastírajíce se tím, že provincial jejich k tomu svého povolení nedal, a těm podobné jednání a smlouvy, jakkoli jejich předkové je v tom, aby jim za dosti učinili, zavázali, že jich k tomu zavazovati nemohou. Takových příkladův, kdyby toho potřeba byla, mohli bychom nemálo vypsati. Ale jakž předešle doloženo: pán Bůh rač jim odpustiti, a nad námi se smilovati, a neračiž toho dopouštěti, abychom s těmito lidmi v další jednání se vydávati, a jaké smlouvy činiti měli,

3. Ještě jednoho i druhého, jakž možné v krátkosti, se dotkneme. Smlouvy, kteréž se mezi svrchu psaným panem proboštem, panem Fridrichem z Falkenhánu a obcí naší o vísku řečenou Heide stala, a od J. M. C. jest stvrzena, že jí pan arcibiskup pražský nepotvrdil, za stalou a dokonalou držeti nechtěli. Nyní pak skoupivše to, co panu Falkenhánovi náleželo, netoliko toho práva, ale i jiného více se ujali, a kdež před tím od starodávna jejich Heidenských statky v naší rychtě v hořejším Šveideldorfu zapsány, a tu všecky jejich věci řízeny byly, k tomu také a též vosmičky dvě osoby za konšely v hořejším Šveideldorfu dosazovány býti musely, tedy dotčený rektor v Heidě nové právo nařídil, a lidi naší rychtě odňal, a nyní se pokouší naše poddané tam pokutami stěžovati, a k vrchní rychtě, což k ní nepřináleží, přivlastniti.

4. Rychtáře v naší rychtě v hořejším Šveideldorfu nechtěl za správce úřadu toho míti, poněvadž není jeho náboženství, ale našeho, — jakož pak také i jeho ženě, že od faráře tam nepřijímala, hřbitovu a pohřbu povoliti se zbraňoval, až naposledy na mnohé vyhledávání a jednání jiných pánův, k témuž lénu náležících, na ten čas k tomu povolil, s tím dalším svým ohlášením, že toho budoucně více nedopustí. A tak dotčené tělo mrtvé beze všech obyčejných pohřebních obřadův pochováno bylo.

5. Pokoušel se i o to, aby jednoho sedláka ve vrchním Šveideldorfu, k špitálu kladskému přináležícího, z poddanosti a poslušenství vytáhl, a proto, že týž sedlák ještě několik provazův rolí na gruntech klášterských má, jemu zapověděl, aby povinnou purknechtní za grunty na právě jeho skládal, ježto stavových vrchností poddaní se zápisy i jinými povinnostmi k rychtám přináleží, a tam zápisové i všelijaká jiná jednání konati se musí.

Dal se také i v tom slyšeti, že chce všecky své poddané ve Šveideldorfu od naší rychty odciziti, krčmy jim zapověděti, a jiné rychty vysaditi. Není-liž to veliká smělost?

6. Správcové výše dotčeného špitálu jakožto na svých gruntech, před 70 a více lety chalupu vystavěti dali, a k do-brému chudých lidí na něj plat uložili, a té chalupy všelijaky, až do tohoto nemilosrdného patera, a vždy jsme očitě, špitál ten v držení pokojném zůstával: tento pater ale všecko násilím a vzdorem přemoci (naše grunty vladařstvím nespravedlivým na-zývaje) a tím způsobem ohroženému špitálu více mocí nežli jakým právem, vlastních jeho věcí odníti chtěl, atd.

N. N., purkmistr a radu, též starší a přísedící čtyř hlavních cechův soukenického, ševcovského, pekařského a řeznického města Kladska i na místě celé evangelické obce pod obojí přijímajících.

Num. 57.

Stížnosti pro utiskování v náboženství lidí poddaných v okršlku Kladském.

Milostivý pane!

Nemůžeme pominouti, aby Vaše milosti, jakožto jediné útočiště duší a svědomí našich s pláčem největšího nebezpečenství a nátiskův, kterýmiž jsme byli až posavad sužováni, vedle předešlého našeho suplikování a připomínání tohoto poddaného spisu poníženě vznésti.

Nepochybujeme, že Vašim milostem v dobré paměti po-zůstává, jakým způsobem někdy pan Heinrich Logau, hejtman hrabství kladského, vedle tehdáž (léta 1602) uvede-ných jezuitův nás chudé lidi na gruntech, tolikož jinde v témž nařízené vrchnosti, dříve nežli jsme se toho nadáli, náhle na nás ukvapil v tom, když nám našeho věrného evangelického kazatele augsburské konfessí (ku kteréž my se za spolku všickni přiznáváme, a při níž až do smrti státi a trvati úmyslu jsme) — — byvše při tom vedle Religionsfriedu, svaté, slavné

říši léta 1655 publikovaného, také od Jich milostí, slavné a svaté paměti, císařův římských Ferdinanda a Maximiliana, též i nynějšího kralujícího našeho nejm. císaře, krále a pána otcovsky chráněni a pokojně zůstaveni) z fary vyzdvihl a zahnal — ještě dotčený náš kazatel, ani žádný jediný člověk při našem celém záduší, žádným sektářem nebyl, a nebo v svaté říši a zemích těchto zapověděného a bludného učení se nepřidržel, — a potom od toho času do našeho kostela na jeho místo takového faráře nám uvedl, jehož učení a ceremonie nám dokonce jsou nepověďomy a neslýchány, ano jehož učení i život jednomu každému pohoršitelný a velice stížný jest. Pročež také žádný k vykonání služeb Božích do kostela nepřichází, a mnohem méně skrze to čest a sláva Boží, vzdělání církve Kristovy a spasení naše se vyhledává: nýbrž nad to naše milá mládež ani v katechismu ani v modlitbách se necvičí a vyučována nebývá, a tím spůsobem více se barbarské spuštění nežli křesťanské vzdělání rozšiřuje.

A když jsme v tomto na nás ukvapení a cizího, obtížného a neobyčejného náboženství, ceremonií a kněží na nás uvedení slzavě a poníženě za kratičký odklad a termín, v němž bychom J. M. C. králi a pánu nás všech nejmilostivějšímu poddaně se uteci a J. M. o tom poslušně zpraviti měli, prosili: pro to ohlášení dvěma vzácným vladyckým osobám, jakožto naší zarmoucené církve předním oudům, statky jejich obstaveny a pobrány jsou, nad čímž jeden velikým hořem a starostí v krátkém čase umřel, druhý pak, kterýž o to v Praze sollicitoval, při jednom ohni, chtě života svého obhájiti, když dolův skočil, o svůj život bídně přišel.

K tomu dotčený pan hejtman Log veliký počet našich lidí, rychtářův a konšelův, na zámku kladském do vězení vsázeti dal, a v něm přes dvacet téhodnův tak těžce držel, že skrze to na větším díle o své zdraví přišli, a někteří dokonce i hrdla za to dáti museli, zarmoucených vdov a sirotkův po sobě zanechavše. Ostatním pak hrozil, že je katem na

krále třestati poručí, přivedši nás chudé a velice souženě lidi v nenabytou škodu.

Také museli jsme k tomu ke všemu jedinému tomu knězi pod jednou, za příčinou tou, že něco málo na uvedení do fary učinil, půl druhého sta dolarův, krom jiných obtížností a nákladův vydati, — kteréžto a tomu podobné pohanské s námi chování lidmi zacházení jest všem vědomé, jakéž jsme chtěj neb nechtěj podstoupiti museli.

Musíme také pod tím s velikou trpělivostí a pokorou po ta všecka léta na takový prodloužený a dokonce zašlý církevní způsob, ne bez obzvláštního naříkání, zarmouceně a slzavýma očima žalostivě patřiti, že náš milý chrám Páně dokonce spustlý a prázdný zůstával, a od toho času do devíti let pořád ani jediný člověk v něm velebných svátostí nepožíval, — mnohem méně v tomto našem kříži nejmenšího potěšení žádný dosáhnouti jest nemohl.

A tak my všickni, obzvláštně naše milá mládež, nejinak nežli jako jiná hovada jsme vedeni a chováni, jakož pak my (buď Bohu požalováno) až dosavad na našich bezděčně dosazených kněžích to nacházíme, že k ničemuž jinému nejsou, nežli aby důchody kostelní měli, jsouce jak v jednom tak i v druhém náboženství fundirováni, že ani o své, ani o naše spasení duší se nestarají.

Není také v tom ve všem čase ani jediný pania při kostelním shromáždění, tak že ten chrám Páně i fara dokonce k spuštění přichází.

A poněvadž J. M. C. uherský a český král, pán náš nejmilostivější, z přirozené císařské dobroty a štědrosti slavným třem pánům stavům evangelickým království českého, netoliko stavu panskému, rytířskému a městskému, ale také i vesnicem s lidem sedlským robotným, křesťanského evangelického náboženství a augsburské konfessí pod obojí, vedlé znění Jeho milosti císaři Maximilianovi svaté paměti, a nyní J. M. C. od Jich milostí podané, svobodné a volné ve všech místech v krá-

ženství českém provozování povoliti a propustiti, — též aby, jakž za slavné paměti J. M. císaře Maximiliána při náboženství pod obojí se řídili, i nyní při tom pokojně zůstaveni byli, v tom se milostivě zamluviti, a při tom všecko to, což předešle k potlačení našeho náboženství spůsobeno bylo, aneb ještě vymyšleno býti chtělo, dokonce umrtviti, a za neplatné uznati a vyhlásiti ráčil, kteréhožto privilegia na svobodné provozování náboženství i hrabství kladské vedlé znění na to daného a do desk zemských vloženého majestátu oučastno jest, — poněvadž pak my ubozí poddaní, jakožto mdlí, nedostateční, avšak poslušní spoluoudové tohoto hrabství, až posavad všelijaká břemena válečná, kontribucí i jiné na nás uložené daně (jakkoli ty nám za časté těžce přicházely) vedlé jiných stavův tohoto hrabství dobrovolně jsme odvozovali, a i dále poslušně, s vynaložením při tom hrdel i statečkův svých, jakž věrným poddaným přísluší, podstupovati jsme hotovi, — a kdy bychom ještě k tomu, proti majestátu, knězem pod jednou římského náboženství, nám mocí na faru dosazeným (jsouce my čistého učení slova Božího, v kterémž jsme zrozeni a vychováni, tolikéž pravého požívání velebných svátostí docela zbaveni) dále obtěžováni býti měli, — a nevědouce v té věci, kdo by nám v tom převelikém soužení zpomoci a rady uděliti mohl, kde se v ochranu uteci: dohnala nás k tomu největší svědomí našich soužených potřeba, že se k Vašim milostem (kterýmž od pána Boha všemohoucího a J. M. C. majestátem ochrana a správa nad svobodným křesťanským náboženstvím pod obojí v moc jest propůjčena) v tomto svědomí našich soužení uteci musíme. Jakož jsme pak před nedávno pominulým časem týmž spůsobem k Vašim milostem skrze psaní naše i oustní vznešení se utekše za milostivou ochranu požádali (čehož jste nám k nynějšímu času odložiti ráčili) v té ponížené naději, že od V. M. v tom milostivě ochráněni budeme.

Pročež Vašich milostí v nejhlubší pokoře, pro odplatu všemohoucího pána Boha a spasení duší našich, poníženě pro-

sme, že z té svaté křesťanské horlivosti a věrnosti, kterouž k náboženství evangelickému míti račíte, obzvláštně pro čest a slávu pána Boha i jeho svatého slova, též spasení naše, nad námi se slitovati, a v těchto tak velikých věcech k tomu přivesti račíte, abychom my chudí a na nejvýš soužení lidé mohli téhož majestátu J. M. C. na svobodné provozování náboženství našeho evangelického ve všem užíti a jehož účastni býti, — též aby tomuto papežskému, nám z moci dosazenému knězi z fary mezi ty, kteříž jsou jeho náboženství, ukázáno bylo, a my zase k naší předešlé svobodě v provozování náboženství a učení evangelického, v němž jsme zrozeni a vychováni, a v němž také, dá pán Bůh, v naší sprostnosti a stálosti, až do našeho skončení věrně trvati míníme, přivedeni býti mohli, — jakož pak, díka pánu Bohu ani jediný člověk ze vší obce naší dosavád od náboženství neodpadl, a žádným způsobem odpadnouti nemíní. Ale jakž jsme toto Boží učení před světem vyznávali, tak se s ním i před stolicí Kristovou postaviti chceme, jsouce té poníženě naděje, že V. M., jakožto přední milovníci a vysoce vzácní ochrancové čistého náboženství augsburské konfessí, nám po slovu Božím a jeho velebných svátostech dychtícím křesťanům milostivě ku pomoci prispěti račíte.

Rychtář, konšelé, přísežní a celá obec žádúší v Grundu, v hrabství kladském, všickni společně i obzvláštně.

Num. 58.

Stížnosti Königshanských, v hrabství kladském, do sekretáře hrabství kladského.

Milostiví páni!

Nemůžeme Vašim milostem v poníženosti tajiti jakým spůsobem pominulého času v chudé obci naší vsi Königshanu v hrabství kladském, náš milý pan farář a spravce duchovní,

kterýž beze vší ouhony byl a slovo Boží v čistotě bez falše kázal, velebnými svátostmi vedlé písma prorockého i apoštolského, a ode vší obecné církve svaté přijatého vyznání symbola apoštolského a athanasia, jakož i augsburské konfessí a k ní přiložené vysvětlené apologie, nám přisluhoval, bídně a žalostivě od nás vyzdvižen, vypověděn a zahnán jest, a na jeho místo jiný kněz pod jednou vstrčen, jehožto náboženství my povědomi nejsouce skrze to již dlouhý čas toho milostivého a nezfalšovaného slova Božího a požívání velebných svátostí zbaveni jsme, a tudy nám naše dobré svědomí, s nímž se v den soudný před pánem Bohem a jeho milým synem Ježíš Kristem postaviti máme, netoliko mnohá léta jest svázáno, ale taky my velebných svátostí, podlé ustanovení slov syna Božího, svobodně požívati a jich účastni býti nemůžeme, čímž předně svaté Boží slovo se potlačuje, chrám Páně pustne a dokonce hyne, a což více nade všecko oplakati sluší, všecken dobrý řád se ruší a mate, naše milá mládež v cvičení a vyučování katechismu a svatých modlitbách se zadržuje, čeládka v neposlušenství se uvozuje, a lehce by se to státi mohlo, že by spíše z takového neřádu hrozné pohanstvo, nežli křesťanstvo, povstati a vzděláno býti mohlo: k čemuž ke všemu dotčeného mocí nám dosazeně, bezbožného a nepříkladného života kněžstvo pod jednou v tom čase naší obci i naší mládeži velikého pohoršení podává a k zlému příkladu jest.

Při tom i velikých věcí mocí se ujali, že všech těch, kteříž jejich náboženství pod jednou nejsou, mrtvá těla, se náspovědí při tom pohřebních ceremonií, pochovati nedali, nýbrž jako nerozumná hovada bez zpěvu a zvonění tak potupně do země metali a zahrabávali. Jako také sluší velice i toho požalovati, že dítkám malým bez křtu svatého svévolně umříti dopouštěli.

K tomu směl se farní písař i toho dopouštěti, že dříví zádušní, kteréž dlouhý čas k budoucí potřebě na kmeně chováno bylo, posekal a podle vůle a libosti své prodal, i něco

rozdal, a peníze záduší k užitku svému obrátil, v čemž ve všem mu děkan Hieronymus Kreck nápomocen byl, a jeho fedroval i zastával, pravě, že to všecko jsou grunty jejich.

Čehož předešle ani farářům náboženství evangelického, kteříž tu nad paměť lidskou bývali, dopuštěno nebylo, a čehož oni také žádostivi nebyli a se neujímali, na to my nyní, jakkoli jsme to na vrchnost naši vznášeli, bolestně a se žalostí dívati jsme se museli.

K tomu proti nám také nemálo pomáhal ouřední sekretář Johannes Frobenius, kterýž s námi chudými a potřebnými lidmi, náboženství pod obojí se přidržujícími, nenáležitě zacházel. A léta 1616, dne 25. Října z nás mnohé od našich živností a příbytkův v nepřítomnosti našeho pána hejtmana na zámek kladský povolal, a ihned do těžkého vězení vzíti dal, a do 5. Listopadu za 12 dní pořád v něm držel, a to za žádnou jinou příčinou, nežli že jsouce náboženství evangelického na jeho poručení do papežského kostela jsme choditi nechtěli.

A poněvadž žádnému z lidí smrtelných nad svědomím naším, kromě samého pána Boha, panovati nesluší, nechtěli jsme našemu vlastnímu kostelu v Königshainu, v němž se víra papežská káže a vedělává, žádným způsobem přivázáni býti, nýbrž při našem náboženství stále trvati. Za tou příčinou dotčený sekretář vždycky k nám nepřátelství měl, a všeliké protimyslnosti, kde jen toliko mohl, nám jest činil, na nejvyšší znařikal a je haněl, nadávaje nám luterianských šelem a zločincův, jakož pak nás za ty a takové držel.

K tomu všecky pod obojí od starodávna v povinnosti konšelské zůstávající s ouřadu sházel, mluvě k nám z úst v uši zjevně: „Vy luterianské šelmy! poněvadž nechcete poslouchati a pod jednou přijímati, já z vás žebrákův nadělám byť na vás vaše dítky i jich potomci naříkati měli. A byste statky své i prodali, nadějíce se, že preč potáhnete, já vaše peníze budu zdržovati a v nic je obrátím, abyste z nich nic

dostáti nemohli. Jakož pak toho skutkem vokusil, že některé velikou peněžitou pokutou trestal, a dokonce ku zkáze přivedl.

Jakož také pominulého 1616 léta kostel, fara a rychta v málo kolikas hodinách ohněm ku zkáze přišlo (pak tento se až posavad věděti nemůže, jakým způsobem ten oheň jest vyšel), kostel pak, poněvadž zdi okolo něho v celosti zůstaly, mohl na skrovný náklad zase spraven a vystaven býti: vyšel dotčený sekretář sám se o své ujmě, bez vůle a vědomí obce i celé vesnice toho ujal, tyto zdi pobořil, kostel rozšířil beze vší potřeby, a tak daremné stavení začal, na něž několik set dolarův, kteréž předkové naši, již v Pánu odpočívající, s velikou starostí a obzvláštní péčí k dobrému téhož chrámu Páně nashromáždili, vynaložil. A to stavení kromě domu farního ještě několik let nebude moci dokonáno býti, a my počestní lidé s to býti nemůžeme, zvláště že nám nemálo kmenův dříví dospělého na gruntech našich zadušních, kteréž k obzvláštní potřebě pro kostel naschvál chováno bylo, jest sporáženo, a od sekretáře nám poručeno, abychom ho nevozili, ale dotčenému děkanu Jeronýmovi Kreckovi prvé zaplatili, čehož naše záduší nad paměť lidskou bez překážky požívalo, a tak na všech místech tohoto království, pod stavem rytířským i na gruntech městských bývalo, že kde koli dříví k záduším náležité bylo, a potřeba toho ukazovala, k stavení kostelnímu, farám a školám beze všeho vynahražení bývalo propuštěno, a farářům toho se nedopouštělo, aby oni sami o své ujmě je prodávati a zádušní peníze k užitku svému obraceti měli: nýbrž měli sobě jistý deputat vyměřený a vysazený.

Nevíme tedy, kde jest dotčený sekretář tu moc vzal, že v nepřítomnosti pana hejtmana našeho s námi a grunty zádušními našimi tak zacházel.

Na tento nátisk a soužení, kteréž se nám potřebným lidem u věcech časných děje, rádi bychom zapomenuli, kdybychom toliko čistého a nezfalšovaného Božího slova a pravého požívání velebných svátostí nebyli zbaveni.

A poněvadž Vašim milostem vědomo jest, že toto hrabství slavnému království českému, jakožto příslušný oud, jest přivtěleno a na věčnost připojeno, a my potřební lidé po všecky časy vedle snešení sněmovního Jeho milosti králi, pánu nás všech nejmilostivějšímu, všecky kontribucí a ukládání na nás odvozovati jsme museli, a bohdá i na potomní časy, až do poslední krůpěje krve, vypravovati míníme a chceme: protož z důležité a nevyhnutelné potřeby, zvláště toužíce my po tom spasitelném pokrmu duší našich, Božím slovu, nikoli jsme toho pominouti nemohli, abychom se při Vašich milostech touto poníženou suplikací (zvláště že se tu věčného pána Boha a jeho milovaného syna, pána Jesu-Krista, cti a slávy, vzdělání svatého evangelia, a odvrácení všelijakých nátiskův, svědomí lidská obtěžujících, a vzdělání i vyzdvižení chvalitebných křesťanských církve svaté i vší země dobrých řádův dotýče) ohlášiti neměli.

Pročež Vašich milostí, milostiví páni, poníženě a pokorně, ano i pro věčného pána Boha a jeho nejmilejšího syna milosrdenství, prosíme, že tuto naši z upřímného srdce pocházející suplikací v milostivé považení vzíti, a poněvadž jsme již dvě léta pořád žádného faráře u nás neměli, a posavad ho zbaveni jsme; tomuto pak nynějšímu zúplna vše odvozovati, a na poručení sekretáře do kláštera kladského jezuitům voziti, nad to výše do jejich kostela a někam jinam choditi museli, že k tomu milostivě přivésti ráčíte, abychom my potřební lidé, jakožto rozplašené a bloudící ovce, kteříž jsme našeho věrného správce a duší našich pastýře ztratili, dále po cizích škodlivých pastvách nebloudili: nýbrž při náboženství evangelickém pod obojí a konfessí augsburské, ku kteréž jsme se vždycky přiznávali a posavad přiznáváme, obzvláštně pak při J. M. C. majestátu, na volné provozování náboženství těmto zemím daném, pokojně zůstaveni jsouce, v tom žádné překážky dále netrpěli, — též aby náš chrám Páně hodným správcem duchovním, k náboženství pod obojí augsburské konfessí se přiznávajícím, osazen

býti mohl, tak abychom službám Božím podlé čistého jeho svatého slova, při němž jsme vychováni, a vůli jeho svaté vyučeni, obcovati, ano i těch důchodův a příležitostí záduších, kterýchž předkové naši nad paměť lidskou, bez překážky jednoho každého, ku kostelu, škole a rychtě v potřebách obecních užívali, abychom my i potomci naši (poněvadž ty grunty zádušní jsou) svobodně požívati, a toho všeho podlé J. M. C. slavnému království českému a Jich milostem pánům a stavům knížetství slezského, daného majestátu účastni býti mohli.

Rychtář, vedlé obce a shromáždění vsi Königshanu v hrabství kladském, náboženství evangelického pod obojí přijímající.

Num. 59.

Stížnost Krištofa Paška z Vilemdorfu, v hrabství kladském.

Jakož jest tchyně má, po někdy Martinovi, rychtáři v Kladsku, pozůstalá vdova, pod jurisdikcí městskou náležící, 16. dne měsíce Června, léta 1616, s tohoto světa skrze smrt časnou vykročila, jejížto tělo mrtvé, když jsem vedle způsobu chvalitebného žákovstvem městským, kdež ona se svým desátkem přináležela, pohřbiti dal: tu Jan Hofmann, rektor jezuitský v Kladsku, toho se ujal, a mne k tomu mocí přinutiti chtěl, abych dotčené tělo mrtvé jezuitskému žákovstvu k hrobu doprovoditi dal, — což jest neobyčejné a v Kladsku nikdá neslýchané. A když ona podlé městského obyčeje pohřbena byla v těch místech, kamž, jakž výše dotčeno, nebožka se svými platy přináležela, předoznámený rektor mocí mne do vězení vsaditi dal, a zdržujíc mne v něm několik téhodnův, z něho mne propustiti nechtěl, až jsem mu pro to pochování sto a dvacet dolarův pokuty složiti a dáti musel: což by se pánu Bohu na nebi mohlo slitovati, jak on dotčený rektor se mnou zacházel, poněvadž můj svobodný statek ke klášteru

toliko samými peněžitými platy s příslušností v [illegible], žádnými jinými povinnostmi zavázán není.

K tomu chtěl mne mocí k náboženství pod jednou přinutiti: ale když jsem toho pro své dobré svědomí učiniti nechtěl, vzal mne pro to v takovou nenávist, že mi mocí od statku mého svobodného v starém Vilemsdorfu, proti mým privilegiím spravedlivost mou odňal, totiž kus potoka, kterýhož předkové moji přede sta léty při statku mém požívali, a jehož já také bez překážky dosavád užíval, jakož i pastvy na honu zaječím za 12 tenat, kteréž posavád v starém Vilemsdorfu na rychtě před rukama jsou, k tomu dvě zahrady na ostrově s rybníčkem a zahradou s domem vystaveným, kterýž jsem sám ze svého vlastního dříví svým nákladem vystavěl. A ty doložené a mně odňaté grunty otec můj někdy od předkův svých penězi svými jest vykoupil, a já jsem ty od otce mého zase koupil. A k tomu tíha netoliko pan probošt tehdejší Kirmeserus povolení své dal, ale také to se svým konventem listem zaručujícím pod pečetí svou i konventskou potvrdil, a to všecko do kněh proboštských klášterních pro dokonalejší toho potvrzení zapsati dal.

A poněvadž mně, jakž se naději, proti všemu právu a spravedlivosti i mým privilegiím, spečetěným svobodám a zápisu, mocí a přinutkáním a tuhým vězením, to vše od statku mého nenáležitě jest odňato: Vašich milostí poníženě prosím, že k J. M. C. ouřadu města Kladska milostivé nařízení učiniti a o tom poručiti ráčíte, aby mně potřebnému všecky svrchu psané odňaté grunty s peněžitou složenou pokutou navráceny býti mohly.

Krištof Pašek, svobodník
v starém Vilemsdorfu.

Num. 60.

Stížnost strany nátiskův obce a měšťanův pod obojí města Oustí nad Labem.

1. Mezi jinými Jan Fritsch řezník těžce sobě do toho zabitého primasa na dlouhé odklady stěžoval, kterak, když strany městského práva při něm vyhledával, těžce jej sužoval, — dokládaje, že jest dotčeného primasa častými dary, aby toho dosáhnouti mohl, zanášeti, a na posledy radě šest kop složiti musel, a takového městského práva toliko některý týden užíval, poněvadž mu od svrchu psaného primasa zase zastaveno bylo, dobytka biti zapověděno a živnost zavřena, — s tím oznámením, pokudž nepřestoupí a katolickým nebude, že mu žádným spůsobem zase puštěno, a on při něm zůstaven býti nemůže.

2. Napodobně oznámil Baltazar Müller bradýř, že mu začasté městské právo odepřeno a zhájeno bylo. A ačkoli výš psaný primas, že české řeči neumí, jemu na bílo předkládal, však přede všemi věcmi na odstoupení od víry pod obojí tiskl, a vedlé složení šesti kop jemu městského práva do tří let povolil, jestli že se v tom čase strany náboženství rozmyslí, že při tom dokonce zůstaven bude, se zakázav.

3. Týmž spůsobem Michalovi Butterschneiderovi se stalo, od něhož týž primas, když o městské právo stál, dvě stě kop požádal, a je míti chtěl, — s tím doložením, jestli že přestoupí, že má toliko při dvou kopách zůstaven býti.

Ale když ho k tomu přivesti nemohl, kázal mu se od města odebrati, a všecky budoucí nápady jemu odepřel. Nad to mu živnost jeho byla zastavena, a on obchodu svého provozovati a užívati nemohl.

4. Tobiaše pak Reichle, bez vědomí a vůle tehdáž držícího ouřad purkmistrský, do panského vězení vsaditi dal, a plných šest dní a nocí beze vší oznámená příčiny tam seděti

nechal; a když se najednou na příčiny doptávati dal, naposledy mu oznámil, poněvadž se statku svého ujal a městského práva ještě nedostal, čehož že se žádný, by pak svá léta měl, dopustiti nesmí: aby tedy svého statku, rolí i jiného prázen byl, od něho upustil, a další odpovědi očekával.

Jiným časem, jest-li že přestoupiti, katolickým býti a od své víry upustiti chce, že vězení sprost býti, městského práva bez překážky dosáhnouti a statku svého užívati má, jemu navrci a oznámiti dal.

5. Po tomto Tobiašovi opět Paul Šmid, mydlář, na níže-psané obtížnosti žaloval:

Když sobě jednu vdovu řemesla svého k stavu manželskému oblíbil, a toho podlé obyčeje při primasovi vyhledával, — vedlé toho také, poněvadž jest městský syn, městského práva žádal, že jest mu dotčený primas to oboje, pokudž by římského náboženství býti chtěl, netoliko zaslíbil, ale také ještě 200 kop do živnosti mu půjčiti se zamluvil. Ale když tomu porozuměl, že dotčený Šmid k tomu nepovoluje, zase mu to všecko vyzdviženo, a aby se více tím nezaměstnával, mu vzkázáno.

Dále osoba ta k stavu manželskému od něho oblíbená též těžce byla sužována, a týmž způsobem od svého náboženství odvracována. Čehož když se zpěčovala, netoliko jí všecka živnost zastavena, a že jí všecky svršky spečetěny, a ona všeho statku zbavena bude, těžká pohrůžka jí učiněna byla.

Pročež dotčený Šmid na dlouhý čas (poněvadž v svém předsevzetí fedruňku užiti nemohl) z Ousti se odebrati musel. A když po smrti dotčeného primasa zase o městské právo nastupoval, tížeji mu od nynějšího primasa, nežli od předešlého, v příčině náboženství domlouváno bylo. Až naposledy k přímluvě poctivých lidí, v tomto nynějším království českého nepokoji, toho jest dosáhl.

6. Dále potom Jan Laugenberg, za příčinou svého pastorka Augustina Ellinka, na často dotčeného primasa těžce

žaloval, že jest proti vší vůli jeho nejednou pacholé od něho vyzdvihnouti a toto mezi jezuity dáti chtěl; — s tím oznámením, jest-li že otčim k tomu nepovolí, že jest oumyslu, všecky smlouvy a zápisy mezi ním a jeho pastorkem o svršky a nábytky kassirovati, a z kněh dokonce dáti vytrhnouti.

7. Jakož také stěžuje sobě netoliko Jiřík Köhl, krejčí, že rovněž jako za času předešlého primasa jemu oddavky a městské právo se zbraňuje, a že mu prvé puštěno nebude, leč připoví, že katolíkem bude: ale také nyní žaluje Krištof Šveider, tkadlec, jemuž Tomáš Raška, jeho tehdáž dožádaný přítel, nasvědčuje, že ho nynější děkan po vyhlášení jeho manželstva nechce oddati prvé, leč k náboženství katolickému přistoupí. A když se mu pro svědomí toho učiniti vymlouval a zpěčoval, dal mu za odpověď, že v krátkém čase celé království přestoupiti a katolické býti musí, by potom dále neměl příčiny se vymlouvati.

8. Tolikéž Jan Münzer, řezník, zjevnou stížnost učinil, že nedávno před tím čas ku podělení od práva mezi ním a jeho švakrem byl jmenován, k čemuž také Ursus a Václav Krieschen, jakožto spoluradní, byli nařízeni: a když se jich strany městského práva dotazoval, od obou přítomných bratří jemu, ačkoli české řeči neumí, však když katolickým bude, že toho při nejprvnějším vyhledávání proti odvedení dvou kop užiti má, připověděno. Ale poněvadž předoznámený Münzer proto, aby přestoupil, městského práva v Oustí žádati nechtěl, nýbrž že se na jiné místo v tomto království obrátiti míní, pravil, o tom se pronesl jeden z nich nestydatou řečí, kde prý a v které místo v tomto království, kdež by nemusel katolickým býti, obrátiti se míní? — s tím doložením, že všickni obyvatelé v království českém v půl letě přestoupiti a katoličtí býti musí, a že jim toho ozn miti pominouti nemůže, zjevně promluvil. Čehož mu i druhý bratr k dalšímu řeči jeho dosvědčení potvrzoval.

9. Vedlé toho jest také David Butterschneider, staročiný soused, jako i Pavel Leisner, kteříž na zbytečné, před tím nebývalé dotázky nynějšího děkana, kteréž na ně při zpovědi činí, dosti se vyžalovati nemohou: že pro ně od něho tak bez zpovědi odcházeti, a žádné absoluci účastni býti nemohli.

10. Paní Martinovou Kunlovou, řeznicí, oba dva, děkan i druhý mnich, v šestinedělích často navštěvovali, a ji k náboženství katolickému přivésti se snažili, a tím ji velmi zanášeli.

Jiných laikův a zprosta se zpovídajících ženského pohlaví osob svědomí spletli, na ně se těžce strany náboženství domlouvali, a k odstoupení je přivésti chtěli. Což se i paní Dorotě Lukášé Becka a Barboře Rauchfusové, že jsou bez útiskův nebyly, přihodilo.

11. Naposledy nadáli jsou se, že k tomu přivedeno bude, že všecko toliko na zapření evangelické a přijetí víry katolické záležeti bude.

Nebo když Ondřej Pašta za příčinou zabitého primasa, jako by on od osoby své nemálo tím vinen býti měl, do těžkého vězení dán byl, od dotčeného děkana a jeho kaplana začasté byl navštěvován, a lstivě tím zbezpečen, že jeho vysvobození, jakož i zproštění jiných v Praze zůstávajících vězňův, na samém vyznání římské katolické víry, beze všech jiných prostředkův, záleží, a že tím způsobem z vězení jim pomoženo bude. Což jest netoliko pan Mikuláš Tamm, spoluradní, od dotčeného děkana slyšel, ale také zjevně před obcí se všemi okolnostmi to oznámil a vysvědčil.

12. Naposledy jiné, celé obce a měšťanstva, největší stížnosti k tomu přistupují, že netoliko obecní peníze a statky, kteréž přes 3000 kop vynášejí, ale také odkazy peněžité, skrze často psaného zabitého primasa od obce jsou odcizeny: proti tomu pak katolickému kostelu i jiným, kteříž proti uváženým,

v plné radě s výminkém a povolením, až dosavad se chovali, jsou přivlastněny a obráceny.

Obec a měšťané města Oustí nad Labem, pod obojí přijímající.

Num. 61.

Mimo výš položené spisy a stížnosti tito sobě v těch dotčených i jiných mnohých rozdílných příčinách a tiscích stěžují:

Rytířstvo a města hrabství kladského.

Purkmistr a rada, i všecka obec městečka Reinharzu.

Městečko Levín.

Město Kladsko.

Obce vesnic Neuwaltersdorfu, Konradwaldu, Welmsdorfu, Merkelsberka, Bílé vody, Hewdorfu, Königshanu — též hrabství kladského.

Václav Lokšan z Lokšanu.

Jan Hendrich a Linhart Štampachové ze Štampachu.

Jan Vlčenský.

Mikuláš Schütz z Drahenic.

Kateřina Stodová.

Starší ouředníci a osadní záduší sv. Havla v starém městě Pražském.

Starší ouředníci a osadní záduší svatého Mikuláše v Podskalí v novém městě Pražském.

Administrátor a konsistoř pod obojí.

Kněz Jan Rosacius Hořovský, farář u sv. Mikuláše v menším městě Pražském.

Anna Pluchmiarova jinak Čížkova.

Anežka Salzbrunnerová.

Ouřadové měst a Mělníka, Pardubic, Poděbrad, Kostelce, Brandýsa, Chomútova, Prachatic, Rokycan, Mostu, Ousti, Litomyšle, Krumlova, Táchova, Kadaně, Jindřichova Hradce, Lisé, Chlumce, Strašecího, Hrobu, Nových Benátek, Netolic a jiných

Ouřad městeček Unhoště, Hostouně, Sadsky, Štětí, Čiňovsi, Schönbachu, Oseku, Čelákovic a jiných.

Ouřad vsí Tuchlovic, Libice, Dudlovic, Lišan, Krupy, Zelence, Počernic hořejších, Dulan, Lužce, Skochova, Vlkova, Lhoty Jensovy.

Num. 62.

Psaní arcibiskupa pražského, kteréž učinil presidentu a radám komory české, o vybytí kněze pod obojí z města Strašecího.

Urozeným pánům, pánům, urozeným a statečným rytířům, J. M. C. presidentu a radám zřízené komory v království českém, pánům a přátelům mně zvláště milým.

Vaše milosti, urození páni, páni, urození a stateční rytíři, J. M. C. presidente zřízené komory v království českém, páni a přátelé moji zvláště milí!

K paměti Vašim milostem přivozujíc, jakož jsem při času minulého sv. Havla na Vaše milosti vznášel, kterak nějaký nepořádný kněz na faru a kolaturu J. M. C. v Novém Strašecím, k hrádku Křivoklátu náležícím, se jest mimo vědomí a vůli mou vedral, kdež jiného a pořádného dosaditi jsem úmyslu byl, žádaje V. M. snažně za poručení k hejtmanu dotčeného hrádku Křivoklátu, aby takový nepořádný farář neprodleně odtud odbyt byl. Což také od Vašich milostí se jest stalo.

Ale nemohu před Vašimi milostmi tajiti, že při témž hejtmanu to poručení žádné platnosti jest nemělo, nebo až posavad týž nekněz tu v městě Strašecím se zdržuje. Ano když těchto dnův při uvozování nynějšího faráře smečanského, a vyhlašování téhož skrze pana oficiala našeho za děkana kraje slanského, k němu, jakožto v tom kraji sedícímu, poslámo bylo, aby též k tomu oznámení se postavil, tu od sebe posla v hospodě, kdež nalezen byl, zal odpověď dal: aby se na ten čas v tom spokojili, že není povinen se postaviti, že on svou vrchnost má jinou i pana primasa.

Protož ještě Vašich milostí snažně prosím, že to laskavě vážíce, jakou by on jinou vrchnost měl, což na ujmu a zlehčení práva podacího J. M. C. a V. M. rozkazu se vztahuje, řečenému hejtmanu dostatečně a na místě poručiti ráčíte: aby témuž nepořádnému faráři ihned pryč z fary se odebrati rozkázal, tak abych já jiného pořádného (kteréhož před rukama mám) na to místo dle J. M. C. milostivé vůle a ke mně důvěření dosaditi mohl.

Datum v Praze, v residencí mé arcibiskupské, na den památky sv. Jiří, léta 1614.

Jan, arcibiskup.

Psaní hejtmana křivoklátského k Strašeckým o vybytí kněze.

Moudrým a opatrným purkmistru a konšelům města Nového Strašecího, pánům přátelům svým milým k dodání.

Moudří a opatrní páni přátelé moji milí! Zdraví i jiného všeho dobrého od pána Boha vinšujíc, přeji vám věrně rád.

Nepochybuji, že vám v paměti psaní předešlé Jeho milosti pana presidenta a Jich milostí pánův rad zřízené komory české mně prošlé, v příčině vyzdvižení kněze, kterýž na faře vaší zůstává, a jiného na místo jeho od J. M. pana arcibiskupa dosazení, poručení in originali vám ode mne k vyrozumění odeslané, zůstává, na kteréž jest mi odpověď od vás dána, že toho chcete při panu arcibiskupu, aby týž kněz na faře vaší déle zůstávati mohl, vyhledávati, což se od vás nestalo, — tak že pan arcibiskup v touž věc Jich milostem na komoru stížné psaní na osobu mou učinil, kteréž mi od J. M. pana presidenta dáno jest, jež vám in originali příležitě ku přečtení odesílám, a vám z ouřadu svého poroučím, abyste téhož kněze vašeho, ničímž se nezastírajíce, neprodleně z fary vybyli, a toho, kterýž vám od pana arcibiskupa dosazen bude, přijali.

Protož o tom vědouce, pro ujití dalšího zaneprázdnění,

tak se zachovati hleďte, a toto příležité psaní pana arcibiskupa, Jich milostem na komoru svědčící, mně zase odešlete.

S tím milost Boží s námi býti račiž.

Datum v Praze, 25. Dubna, léta 1614.

Ondřej z Ostešova, J. M. C. hejtman panství křivoklátského.

Num. 63.

Psaní arcibiskupa k hejtmanu křivoklátskému, o vybytí z města Strašecího kněze pod obojí.

Urozenému, a Nám v pánu Bohu milému příteli, pánu Ondřejovi z Ostěšova, J. M. C. panství křivoklátského hejtmanu.

Jan, z Boží milosti arcibiskup pražský, kníže, stolice svaté apoštolské legát.

Urozený a Nám v pánu Bohu milý pane příteli!

Nepochybujeme, že v čerstvé paměti vám pozůstává, kterak jsme vám psaní před několikou nedělí v příčině města Nového Strašecího učinili, tak také co jste z úst J. M. pána ze Vchynic, jakožto inspektora a předního pana komisaře nad panstvím J. M. C. v království tomto českém, při přítomnosti služebníka Našeho, strany výš jmenovaného města slyšeli.

Že pak na nařízení J. M. páně, také i na psaní Naše, žádné až posavad odpovědi dočekati se nemůžeme, a nechtíce My J. M. pána ze Vchynic zaneprázdňovati, toto psaní k vám činiti jsme umínili: tak aby pan hejtman, proč jest se to od něho, což jest mělo vykonáno býti, nestalo, Nás při této příležitosti dostatečnou zprávou zpravil, a v témž městě nařídil, aby ihned o s o b a t a, k t e r á ž n a f a ř e b y d l i, pryč odtud se vystěhovala.

My z povinnosti ouřadu Našeho, od prv příštího sv. Havla, kolaturu J. M. C. h o d n o u o s o b o u opatřiti toho úmyslu

jsme, — té naděje k vám zůstávajíce, že tak učiníte: sice bychom na jinší cestu pomysliti museli.

Datum v Praze, v residenci Naší arcibiskupské, 10. Srpna léta 1614.

Jan, arcibiskup.

Odpověď Strašeckých, J. M. C. panu hejtmanu na též psaní daná.

Urozenému a statečnému rytíři, panu Ondřejovi z Ostášova, římského císaře J. M. panství hrádku Křivoklátu hejtmanu, pánu nám laskavě příznivému.

Službu svou vzkazujem V. M., urozený a statečný rytíři, J. M. C. panství hrádku Křivoklátu pane hejtmane, nám laskavě a dobrotivě příznivý. Zdraví atd.

Ráčili jste nám dne pondělního pominulého po vyslaných našich uvésti v známost psaní J. M. knížecí, pana arcibiskupa pražského, kterémužto po přečtení, co v sobě zavírá a obsahuje, jsme dostatečně vyrozuměli.

I ačkoli nad tím srdečně pohnuti jsme, kdež se nám přísně poroučí, abychom správce církevního našeho, kterýžto k veliké a snažné žádosti naší, jedné, druhé i třetí, z konsistoře dolejší, pod obojí způsobou tělo a krev pána Krista přijímající, konfirmován a dosazen jest, — za jehožto příčinou nemalých outrat my a ta chudá obec naše pohořalá, kráčejíce po cestě předkův svých milých, a o spasení duší svých modlitbou nábožnou se starajíce, pocítiti jsme museli. Že pak J. M. knížecí, pan arcibiskup pražský, stolice apoštolské legát, ráčí se k Vaši milosti přísně dopisovati, abychom i hned téhož pana faráře našeho odtud z fary vybyli, že jiného na místo to, od prv příštího sv. Havla, dosaditi toho úmyslu býti ráčí, tak jakž v témž psaní šířeji jest pořádně obsaženo: my pak ustavičnou žádostí nepřestáváme se k V. M. vždy utíkati, že za nás a tu chudou obec naši k J. M. knížecí přimluviti se ráčíte, tak abychom při správci církevním zůstaveni býti mohli. Nebo

v pravdě, kdyby i co toho státi se mělo; a J. M. knížecí nám jiného správce církevního na tak rychlý čas dosaditi míti ráčil, opět nemálo nákladův za příčinami těmi pocítili, a se jinde pro velikou nemožnost (obzvláštně pak z připuštění Božího pro hříchy naše v tomto létu velmi neúrodném, odkudž dokonce nám k obci naší žádných důchodův nepřichází), jaké by budoucí pan farář vyživení své míti mohl, nevíme; poněvadž nynější pan farář náš mzdy své zasloužené, jíž jsme mu povinni, užíti žádá.

V čemž že ochráněni, a podle milostivého potvrzení, jež jsme od J. M. C., jakožto pána nás všech nejmilostivějšího, na předešlá obdarování slavných a svatých paměti císařův římských i králův českých, k naší ponížené J. M. podané supplikací, dosáhli, (v kterémžto potvrzení milostivě dokládati ráčí, že při všech těch milostech, kteréž jsou předkové naší od let množství užívali, zůstavení býti máme) předně pánu Bohu a potom Jeho královské milosti se důvěřujeme, odpovědi milostivé očekávajíce.

Dán při ouřadu našem v pondělí, den sv. Matouše, apoštola Božího, léta 1614.

Num. 64.

Průvod Strašeckých, že mívali kněží z konsistoře pod obojí.

Opatrným purkmistru a konšelům města Našeho Nového Strašecího, věrným Našim milým.

Rudolf Druhý, z Boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, uherský, český atd. král atd.

Opatrní, věrní Naši milí! Zprávu svou Nám učinili velebný a poctivý administrátor a konsistoř pod obojí přijímající, věrní Naši milí; k t e r a k b y s t e v ž d y c k y p r v é ř á d n é k n ě ž í z k o n s i s t o ř e jejich do obce vaší brali, nyní pak ohoto starobylého a dobrého pořádku strhnouti, a nechavše

řádného kněze, kterého jsme vám k času svatého Jiří příštího podávali, jiného bludného kněze, nějakého Jana Popela, kterýž se jejich konsistoří nespravuje, a v poslušenství s jinými kněžími nestojí, nýbrž u víře spletený jest, sobě oblíbiti a na faru vaši vzíti měli. Kdež obávajíce se svrchu psaný administrátor a konsistoř, aby týž Popelius kostinské náboženství mezi lid nevtrušoval, k Nám jsou se utekli, a za milostivé opatření ve vší poníženosti prosili. I neráčíme nad tím žádného zalíbení míti, že jste tu starobylého obyčeje pominuli, a kněze neřádného sobě bez vědomí jmenované konsistoře vzíti směli, a nechtíce toho trpěti, aby se v náboženství při obci vaší co nového před sebe bráti mělo, protož vám poroučeti a přikazovati ráčíme, abyste ihned bez všelijakého prodlévání toho nynějšího neřádného kněze vybyli, a na místě jeho jiného, kterého vám konsistoř pod obojí přijímající podá, přijali, a v tom se poslušně i poddaně zachovali, jináče nečiníce.

Dán na hradě Našem pražském v pátek po provodní neděli, léta 1586, a království našich římského 11. uherského 14. a českého též 14.

Rudolf.

Adamus de Nova Domo
S. R. Bohemiae Cancellarius.

Ad mandatum Sacrae Caesareae
Majestatis proprium.
Osvald z Šenfeldu.

Opatrným purkmistru a konšelům města Našeho Nového Strašecího, věrným Našim milým.

Rudolf, z Boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, uherský atd. král atd.

Opatrní, věrní Naši milí. V paměti míti ráčíme, jaké jsme vám nedávno pominulých časův jisté poručení učiniti ráčili, abyste kněze nepořádného Jana Popela, kterýž se ani konsistoří pražskou pod obojí přijímající spravovati nechce, z fary

a od vás z města i hned vybyli, a jiného pořádného kněze, kterýž by vám od dotčené konsistoře pražské podán byl, bez odpornosti na faru vaši přijali. I zpraveni býti ráčíme skrze přiležící suplikací jich konsistorianův, jakž tomu šíře ji vyrozumíte, že jste se tak poslušně nezachovali, což nám do vás stížné jest. A protož vám ještě poroučeti ráčíme, přikazujíce, abyste se podle předešlého poručení Našeho zachovali, a beze všech odtahův i hned toho nepořádného kněze z fary i z města vybyli, a jiného, jakž vám od nahořepsané konsistoře pražské pod obojí přijímající podán bude, na faru k vám přijali, jinače nečiníce, — ač se chcete skutečného trestání uvarovati.

Dán na hradě Našem pražském ve středu po neděli Cantate, léta 1586, a království Našich římského 11. uherského 14. a českého též 11.

Rudolf.

Adamus de Nova Domo
S. R. Bohemiae Cancellarius.

Ad Mandatum Sacrae Caesareae
Majestatis proprium.
Osvald z Šenfeldu.

Nejjasnějšímu, nejnepřemoženějšímu římskému císaři, uherskému a českému králi atd. pánu, pánu nás všech nejmilostivějšímu J. M. C.

Ponížená suplikací
Administrátora a farářův konsistoře arcibiskupství pražského
pod obojí.

Nejjasnější a nejnepřemoženější římský císaři, uherský a český králi, pane, pane náš nejmilostivější!

Jakož V. C. milost nedávno pominulých dnův ráčil jest své milostivé poručení na stížné vznášení ouřadu konsistoře naší, purkmistru a radě města Nového Strašecího učiniti, aby, držíce se předkův svých starobylého řádu, od konsistoře naší kněze řádného, kterého jsme jim podávali, od času sv. Jiří nyní

minulého přijali, a toho nekněze Jana Popela, naší konsistoři se nespravujícího, jehož jsou sami o své ujmě, bez vědomí a dovolení našeho, do té obce přijali, z fary a z města vybyli: až posavad nic se toho od nich nestalo, ani odpověď žádná V. M. císařské dána není od nich, a rozuměti jest, že by v tom své vůle přece užíti, a jak předešle konsistoř naši, tak i nyní milostivé poručení V. M. císařské potupiti a zlehčiti chtěli (nebo jestli Vaší milosti císařské, jakožto pánu svému nejmilostivějšímu poddaní a volní nejsou, a poručení císařského sobě nevšimají: co na ouřad konsistoře, neb koho jiného dbáti budou?), my nemohouce dle povinností svých k tomu nijakž dovoliti, aby oni, purkmistr a rada města Nového Strašecího, skrze toho neřádného kněze a nám vždy odporného (kterýž se slyšeti dal, že raději kněžstva se zhostí, nežli konsistoři pražskou spravovati se bude) náboženství hostinské a cizí v lid vtrousiti měli: nepřestáváno V. M. císařské se vší ponížeností prositi, že toho dopouštěti neráčíte, a druhé císařské poručení poddaným V. M. císařské města Nového Strašecího že učiniti poručiti ráčíte, aby oni tohoto hostinského a neřádného kněze vybyli, a pořádného faráře, vedlé dobrého řádu předkův jejich, kterého jim od konsistoře naší podati hned chceme, přijali, aby svornost a láska v té obci mezi lidem Páně zachována býti mohla, a stolice V. C. M. při ouřadu našem zlehčována nebyla. Nepochybujeme, že poddaní V. C. M. se poddaně a poslušně vedlé milostivé vůle, rozkazu a poručení V. C. M. zachovají.

A my se za V. C. M. pánu Bohu, což i činíme, modliti vůbec i obzvláštně nepřestáváme.

V. C. M. věrní kaplané

administrátor a farářové konsistoře arcibiskupství pražského pod obojí přijímajících.

Num. 65.

Psaní arcibiskupa k hejtmanu křivoklátskému, aby poručil Strašeckým kněze pod jednou přijíti.

Urozenému a Nám v pánu Bohu milému příteli, panu Ondřejovi z Ostěšova, J. M. C. panství křivoklátského hejtmanu, Jan, z Boží milosti arcibiskup pražský, kníže, stolice svaté apoštolské legát.

Urozený a Nám v pánu Bohu milý!

Nepochybujeme o tom, než že panu hejtmanu v čerstvé paměti pozůstává vůle J. M. C. pána, pána nás všech nejmilostivějšího, strany kolátur a far v tomto království Českém na panství J. M. C. ležících, též i milostivé poručení, abychom J. M. C. kolátury hodnými, pořádně svěcenými kněžími osazovali. I nechtíce My, aby město Nové Strašecí v tyto nastávající slavné vánoční hody bez pastýře duchovního tak zůstávalo, obrali jsme zatím ctihodného kněze Ondřeje Molitoris, věrného našeho milého, aby v témž městě za některou neděli slovem Božím (až bychom jinou hodnou, příkladnou a pořádně svěcenou osobou je fedrovali) přisluhoval, vás při tom žádajíce, že výš jmenovaného města purkmistru a konšelům, dle povinnosti a ouřadu vašeho, dostatečně o tom poručíte, aby, dali pán Bůh, v pátek přiští pro takového kněze sem do měst pražských s kočárkem vyslali, a jeho dotud, dokud správce jiného sobě daného míti nebudou, zatím pilně poslouchali, jej v uctivosti měli, tak aby J. M. C. vůle a poručení se naplnilo.

Datum v Praze, v residencí Naší arcibiskupské, 15. Prosince, léta 1614.

Jan, arcibiskup.

Num. 66.

Psaní arcibiskupa k Strašeckým o přijetí kněze pod jednou.

Opatrným a Nám v pánu Bohu milým, purkmistru a konšelům města Nového Strašecího.

Jan, z Boží milosti arcibiskup pražský, kníže, stolice svaté apoštolské legát.

Opatrní a Nám v pánu Bohu milí!

Jakož jste teď před některými dněmi v městech pražských vyslané své měli, o kterýchžto žádné pochybnosti nemáme, než že vůli a rozkaz J. M. C. pána, pána nás všech nejmilostivějšího, též s nimi Naše v tom zůstání, vám při navrácení svém domův oznámili, i poněvadž J. M. C. ráčil Nám všecky své kolátury v království tomto českém milostivě poručiti a svěřiti, tak abychom hodnými a pořádně svěcenými kněžími takové kolátury osazovali, — majíce My pak o vás obzvláštní péči, abyste v tyto příští bohdá slavné vánoční svátky bez pastýře duchovního nezůstávali: obrali jsme zatím (až bychom vám faráře, který by s vámi budoucně zůstávati měl, vystavili) ctihodného kněze Ondřeje Mólitoris, vikáře kostela hradu pražského, Našeho věrného milého, aby vám za některý čas slovem Božím a řády církevními dle povolání svého pilně přisluhoval. Pročež potřebí jest, abyste, dá-li pán Bůh, pro příští pátek sem do měst pražských vyslané své s kočárkem dostavili. Doptáte se osoby jeho v residencí arcibiskupské: kteréhožto, nepochybujem, že v uctivosti míti, jeho poslouchati a ním se řiditi budete, tak aby J. M. C. pán, pán váš nejmilostivější, s vámi budoucně spokojen býti ráčil.

Datum v Praze v residencí Naší arcibiskupské, 15. Prosince, léta 1614.

Jan, arcibiskup.

Num. 67.

Psaní hejtmana křivoklátského k Strašeckým o přijetí kněze pod jednou.

Moudrým a opatrným pánům, purkmistru a radě města Nového Strašecího, přátelům mým milým.

Ondřej z Ostěšova, J. M. C. hejtman panství křivoklátského.

Moudří a opatrní páni, přátelé moji milí!

Zdraví i jiného všeho dobrého přejí vám věrně rád.

Co v sobě psaní J. M. knížecí, pana arcibiskupa pražského, kteréž mi dnešního dne dodáno jest, obsahuje, to vám příležitě in originali pro další vyrozumění odesílám a vám vedle ouřadu svého poroučím, abyste téhož kněze Ondřeje Molitoris na faru vaši zatím, do dalšího pana arcibiskupa nařízení a jiného dosazení přijali, a v pátek nejprv příští pro něj s kočárkem jistou osobu do Prahy vypravili, v domě pana arcibiskupa při sekretáři na téhož kněze se ptali, jej odtud vyzdvihše na faru přijali, k němu náležitou šetrnost, uctivost a přívětivost ve všem, jakž též psaní pana arcibiskupa v sobě obsahuje a zavírá, pro ujití dalšího mně i vám zaneprázdnění zachovali — jiné naděje k vám nejsa, nežli že se tak zachováte. S tím milost Boží s námi všemi býti račiž.

Datum na Křivoklátě, ve středu po svaté Lucii, léta 1614.

Num. 68.

Resolucí J. M. C. na město Nové Strašecí vznešená.

K hejmanu křivoklátskému.

Matyáš, atd.

Slovůtný, věrný náš milý!

Jakož o tom vědomost máš, kterak jsou primas, purkmistr, konšelé, starší obecní, i všecka obec města Nového Strašecího, k panství Našemu hrádku Křivoklátu přináležící, znamenitě proti Nám, jakožto pravé a dokonalé vrchnosti své dě-

dičně, řečí i skutkem v neposlušenství, puntování, vzbouření a pozdvihování-se zúmysla prohřešili, tím nešlechetným zaviněním svým netoliko v nemilost Naši císařskou a královskou, ale i v těžkou pokutu a trestání přísně upadli, a tudy všecka privilegia, neboližto výsady, a obdarování všelijaké od Jich milostí slavné paměti římských císařův a králův českých, pánův předkův Našich, i od Nás jim nadané a potvrzené (o ně se sami svévolně připravivše) potratili, a je Nám, králi a pánu svému dědičnému, zase v moc Naši vlastní propadli, kteréž také z milostivého nařízení a poručení Našeho jim vzaty a na hrad Náš Křivoklát složeny jsou, — i ačkoli bychom slušně též Strašecké, dědičné poddané lidi naše, netoliko pobráním a zase nenavrácením jim takových privilegií jejich, ale i jinak přísněji, vedlé těžkého provinění jich, ku příkladu a výstraze jiným, pokutovati a ztrestati dáti moci ráčili: však že nás jmenovaní Strašečtí ve vší nejhlubší pokoře za milost a milosrdenství ustavičně prositi nepřestávají, a z takového prohřešení pokání činíce, životův svých již polepšiti vysoce slibují, — obzvláštně pak, prohlédajíce My k nejedněm přimluvám, k Nám za ně od presidenta rad Našich zřízené komory v království českém, věrných Našich milých, poníženě činěným, z Naši přirozené milostivosti a štědroty císařské a královské více k milosrdenství nežli k přísnosti nakloněni jsouce, týmž Strašeckým to jejich těžké provinění, čehož jsou se tak proti Nám, králi a pánu svému dědičnému, nenáležitě dopustili, na nížepsaný způsob promíjeti a odpouštěti, jim spravedlivé trestání, od nich příliš hrubě zasloužené, umírňujíce, tuto jim obzvláštní milost činiti, a nechtíce aby jako ves dokonce beze všech výsad, privilegií a obdarování zůstávati měli, zase jim všecka a všelijaká jejich privilegia (kromě ve dvou artikulích, totiž vaření piv pšeničných i ječných, a strany vyhošťování aneb propouštění svými vlastními výhosty z města, ty vysoce vymiňujíce a sobě sami za vlastní regalia Naše zanechávajíce a zůstavujíce) navracovati: ano i obzvláštním listem a majestátem Naším obno-

vovati i potvrzovati ráčíme, kterýž příležitě tobě odesíláme, milostivě poroučejíce, aby, přivzav k sobě jak purkrabího, tak i jiné přednější služebníky Naše ze zámku, do nadepsaného města Našeho Strašecího sjel, všecku obec a obyvatelé téhož města svolal, jim tuto milost Naši, kterouž jsme jim učiniti ráčili, z tohoto psaní Našeho v známost uvedl, s tím dotčeným předložením, aby takové Naší, z obzvláštního císařského a křesťanského milosrdenství jim stalé milosti netoliko sobě velice vážili, ale i budoucně Nám, jakožto králi a pánu svému dědičnému, dědicům a budoucím Našim, věrně, poslušně a poddaně odsluhovati se snažili.

Což když vyřídíš, týmž Strašeckým hned list tento Náš a všecka jejich privilegia, na kteréž se vztahuje, a kteréž v něm se od Nás specifice dokládají a potvrzují, tolikéž knihy, registra a pečeti jejich městské, kteréž jsou tak z jistého poručení Našeho od nich vyzdviženy a na hrad Náš Křivoklát složeny v tvém opatrování zůstávaly, zase navrátiti a vydati, a obzvláštně pak to i hned tak při nich, aby již dále a více na potomní časy žádných piv bílých ani ječných v městě sobě k ruce, buďto k vyšenkování a nebo k vlastní potřebě své nevařili, nýbrž všecka a všelijaká piva pšeničná a ječná z nejbližšího, buď křivoklátského aneb krušovského, vlastního pivováru Našeho k šenkování i k vlastní své potřebě, nejinak než jako jiní lidé poddaní Naši na témž panství křivoklátském, brali, kupovali a sobě do města vozili, — nic méně, aby bez povolení Našeho neb komory Naší české, žádného do města za spolusouseda nepřijímali, ani také z téhož města nižádného nepropouštěli, a dále žádných výhostův od sebe dávati moci neměli a nedávali, skutečně nařiditi a dostatečně opatřiti neobmeškávej.

Co se pak dotýče nejpřednějších původův všeho toho zlého, od nich spáchaného, a nevážného zbouření jich, ačkoli někteří z nich předešle již vězením strestáni byli, avšak z něho na zápisy dostaviti se, kdy koli a kde koli jim poručeno bude, vypuštěni byli a jsou, i poněvadž někteří sami, ouřední a kon-

šelské osoby jsouce, kteříž ne od své obce ale od Nás, vrchnosti své dědičné, na ouřady a povinnosti všelijaké dasazení, co správcové též obce a města nařízeni, a tak Nám těžkými přísahami zavázáni byli, majíce oni dobrým příkladem svým, řečí i skutkem, všecku obec k náležitému poslušenství a ke všemu dobrému upřímně vésti a napomínati, od zlého pak odvozovati a vystříhati, že jsou se sami také proti Nám, králi a pánu svému dědičnému, s touž obcí za jedno spolčili a spuntovali, spurnou řečí svou se vytrhovali, a tak toho všeho zbouření netoliko tovaryši a pomocníci, ale i nejpřednější vůdcové byli, potom to na sprostnou obec sčítajíce, sami ji nebezpečně zavozovali: pročež spravedlivě by někteří z nich vymrskáním a vypověděním z města, někteří pak do konce na hrdle trestání zasloužili. Však aby i oni též nějakého milosrdenství a polehčení v trestání od Nás užíti mohli, toto níže psané trestání těmto zejmena položeným osobám nalezáme a vyměřujeme, a tobě, jakožto hejtmanu Našemu a správci téhož města i celého panství křivoklátského, to vše k brzkému a konečnému, tak jakž se dole vypisuje, zcela a z úplna vyřízení milostivě i přísně poroučíme:

Předně, aby Ondřej Chládek primas, kterýž, ačkoli na obeslání v komoře Naší české osobně se postaviv milostivému poručení Našemu sobě dosti světle v známost uvedenému dobře vyrozuměl, a jemu poslušně a poddaně zadosti činiti, jak sám od sebe tak i jmenem a na místě všech jiných Strašeckých slíbil a připověděl, avšak se témuž poručení Našemu nejvíce na odpor stavěl, ano i maje se před komisaři Našimi postaviti, toho, nemocným se dělaje, vykonati zanedbal, ježto vědomé, že on mezi jinými v témž městě nejmožnější jest, a skupujíc od jiných várky, na větším díle sám piva vaříval, tak i jináč též obec na nejvýš vyžil, a tam nejvíce vládl, —

Též Václav Nesek, městský písař, jenž také vedle dotčeného primasa té vší nešlechetnosti přední vůdce

byl a obec zavozovati pomáhal, po nichžto dvou jiní ve všem zlém postupovali, —

Item, Adam Hlaváček, který toho času ouřad purkmistrský na sobě maje, na místě všeho ouřadu dotčeným komisařům Našim urputně mluviti, a že všickni při obci v tom nevážném spuntování a bouřlivém předsevzetí svém za jednoho člověka státi chtí a stojí, ohlašovati se neostýchal, ano i klíče od kostela (kteréž maje za sebou složiti slíbil) vždy nikoli komisařům Našim vydati nechtěl, —

A Váeslav Turek, jenž nejdéle se skrývaje, v tom nejvíce prakticiroval, jiné ponoukal a navozoval, i proti vůli vší obce, když sobě již usrozuměla, přece sám o své ujmě nepravdivé, spurné, bouřlivé i důtklivé spisy podvodně spisovati dal, a nimi svévolně a pretimyslně Nás zaneprázdňoval:

Ti tedy čtyři, aby nejdéle do čtyř neděl pořád zběhlých z téhož města Našeho Nového Strašecího se vyprodali, a statky své dobrými a hodnými hospodáři, lidmi poddanými Našimi osadivše, odtud se i hned vystěhovali, a toho města na budoucí časy prázdni byli.

Však před tím Váoslava Noska, někdejšího písaře Našeho důchodního na témž panství Našem křivoklátském, k zaplacení Nám od něho na počtu zůstalého rešlu přidržeti, neb při prodaji statku jeho takovou sumu dlužní, Nám od něho pozůstávající, zúplna shledati, a k ruce Naší na hotově vyzdvihnouti konečně nezanedbávaje.

Dále pak, aby také všickni, před odebráním se odtud, ještě tu na sebe dostatečné pod pokutou hrdel svých ztracení zápisy učinili, že nikdy více do smrtí svých na nižádném místě takových a těm podobných nešlechetností dopustiti se nechtí a nemají.

Pak-li by se v témž čase konečně tak poslušně nezachovali, tedy ihned po vyjití těch čtyr téhodnův již ty sám na náklad jejich jiným přísežným lidem poddaným Našim, dobrým hospodářům, takové statky jich spravedlivě odhadnouti dej, ne-

prodleně hodnými lidmi osaď, je pak dále tu nikoli netrpě, hned také z téhož města na budoucí časy pryč vybyď.

Což také při Samuelovi Strůmkovi podruhu, aby pod pokutou ztracení hrdla téhož města prázen byl, skutečně nařiď.

Jiné pak osoby ostatní všecky při těch jich zápisích, kteréž jsou, majíce z vězení propuštěni býti, na sebe učinili, v té milostivé naději, že tomu všemu zadosti činiti budou, a toho se ani čehož tomu podobného nikdy více nedopustí, nýbrž Nám, komoře Naší české a jiným svým od Nás jim představeným hejtmanům a správcům vždycky poddaní a poslušní budou; do další vůle Naší zůstavovali ráčíme. Kteřížto zápisové ať se pro budoucí paměť i potřebu na hradě Našem křivoklátském v jistém místě bedlivě schovají.

Naposledy, aby lidské spravedlnosti nehynuly, nýbrž náležitě fedrovány byly, také milostivě tobě poroučeti ráčíme, aby co nejdříve s vědomím komory Naší české v témž městě ouřady a povinnosti všelijaké obnovil, a na ně jiné hodnější osoby dosadil, i dále všecky ty lidi, strašecké poddané Naše, v lepší poslušnosti a poddanosti držel a spravoval. Na tom jistou a milostivou vůli Naši císařskou vyplníš.

Dán na hradě Našem pražském v sobotu po hromnicích, jinak v den svaté panny Doroty, léta Páně šestnáctistého šestnáctého, a království Našich římského čtvrtého, uherského osmého a českého pátého.

Matyáš

Vilém Slavata.

Ad Mandatum Sac. Caes. Regiaeque
Majestatis proprium.
Jaroslav z Martinic.

Numer 60.

Výpis mandátu opata broumovského.

My Wolfgang z Prošovic, z předzvědění Božího opat broumovský a pán na Broumově, vzkazujeme všem i jednomu každému, našim klášterským poddaným z města i z vesnic, naši milost a přízeň i všecko dobré.

Jakož všem vůbec jest vědomo, že se svatý čas velikonoční již přibližuje, k němuž podle starodávního obecného nařízení a rozkazu jeden každý pravě věřící křesťan katolické všech nás matky, a samé spasena činícího náboženství církve, rozvažujíc sobě hořké muky, utrpení a smrt našeho jediného spasitele a vykupitele, pána Jesu Krista, po vykonaném postu, skrze pravé želení a pokání, tolikéž pořádnou zpověď, sebe ku požívání velebné svátosti, za nás umrveného těla Božího, a dík činěm za tak veliká dobrodiní, všeho lidského pokolení vykoupení, se vší pilností přihotoviti, a k své náležité faře s pravou křesťanskou katolickou pokorou a bázní Boží, čistým srdcem a duší poslušně se najíti a postaviti, a víry své anebo náboženství zjevně dokázati jest povinen a zavázán: my pak pravdivě jsme zpraveni, že v těch vysoce důležitých, jednoho každého věčného spasení se dotýkajících, a nevyhnutelně potřebných věcech veliký neřád, zlé užívání a zanedbání předešlého času (což jest požalování hodno) v to vkročil, že jmenovitě pravý a starodávní spůsob zpovědi se opouští a v zapomenutí přichází, někteří z poddaných skrze bludné kacířské lidi od náboženství, kteréž předkové jejich milí věrně provozovali, svedeni jsouce odstoupili, a podle vůle své k jiným okolním městům, městečkám a vesnicím, odporného náboženství se přidržujícím, vybíhají, proti svému závazku svou od pána Boha představenou vrchnost, jako i chrámy a kněží za hřbet kladou, a s nejvyšším nebezpečenstvím duší svých, od užívání takového duchovního pokrmu dokonce bídně (což žalostivo slyšeti) se zdržují

a odcizují: pročež nevyhnutelná potřeba jest, aby se to změnilo. Protož nemůžeme, nežli z povinnosti naší a závazku, od Boha a nejvyšší vrchnosti nám vydaného, důvěrnosti a přísného poručení, těžkého ouřadu a přísahy nám uložené (z čehož my, jako i ze všech našich poddaných duší, v poslední den soudný před pánem Bohem, všemi milými svatými i celým světem počet vydati máme a musíme) takové zlé, škodlivé a pohoršlivé nespůsoby proměniti a zastaviti.

A protož z Božího a nejvyšší duchovní a světské vrchnosti, Jeho císařské a královské milosti, obzvláštního rozkázání o tom dostatečně na konec poroučíme:

Aby všickni a jeden každý z poddaných našich v městech i městečkách, žadného nevymiňujíc, muži i ženy, v tomto svatém čase před svátky velikonočními i v svátky, jeden každý pravíme, jakého koli povolání by byl, při svém kostele a správci, k němuž přináleží, pravě katolicky se zpovídal, a tím pravým jediným duchovním pokrmem sebe opatřiti dal, — tak aby také obec města našeho Broumova, a přináležící osadní ke kostelu, neměli sobě co stěžovati, chceme sami, jakožto duchovní vrchnost, dle našeho povinného závazku, vedle našeho bratrstva, priora zdejšího a starého faráře v Georgenberku, při vyslýchání zpovědi pro křesťanské a katolické ponaučení a posluhování, každého času volně se dáti najíti, kdo toho bude žádati.

Nemá také žádný přijat anebo oddáván býti, leč by se katolicky zpovídal a přijímal.

Pak-li by kdo toto naše rozepsané potřebné poručení neposlušně a potupně přestoupil, proti takovému a takovým všem tuto se ohlašujeme: Poněvadž se sami své křesťanské vrchnosti, náboženství, církevních ceremonií a nařízení zbavují a zhošťují, že v obci trpíni býti nemají, a kdyby umřeli, nebudou na posvěceném hřbitově, ale vně v poli, bez zpěvu, zvonění a ceremonií pohřbeni.

Čímž se jeden každý, nevědomostí se nevymlouvaje, bude věděti jak spraviti a poslušně zachovati.

Num. 70.

Reces z kanceláře strany vybytí kněze pod obojí, Broumovským učiněný.

Jakož jsou na Jeho milost římského císaře a uherského, českého krále atd., pána našeho nejmilostivějšího, starší obecní, též i všecka obec města Broumova, skrze suplikací svou, že by je velebný Wolfgang Selender z Prošovic, opat kláštera břevňovského na Broumově, proti privilegiím a nadáním jich, v mnohých a rozdílných artikulích stěžoval, poníženě vznesli, a v tom za milostivé a spravedlivé opatření, i také jistých osob, před nimiž by takové stížnosti přednesli a spravedlivost svou ukázali, nařízení prosili, — kterýžto opat, maje sobě takovou suplikací jich o zprávu, co k tomu říká, odeslanou, jest netoliko stížnostem jich odepřel, ale také zase do nich, kterak jsou se proti němu, jakožto vrchnosti své, že **všickni za jednoho a jeden za všecky státi** chtí, zavázali, a nechtíce v žádném poslušenství zůstávati, pozdvihli, sobě stěžoval, tak že pro vyrozumění J. M. C. ráčil jest jisté komisaře k vyslyšení jich nařiditi, — kteřížto komisaři jsou je s obojí strany ve všech těch artikulích na ratifikací J. M. C. (kromě těchto níže psaných) porovnali a spokojili atd.

Jakož jsou oni Broumovští proti zápovědi J. M. C. pod nařízenou komissí kněze konfessí augsburské na hřbitov kostela panny Marie před městem ležícího uvedli, kázati mu dopustili, a tak tím spůsobem koláturu téhož kostela sobě osobiti chtěli, — v čemž nadepsaný opat na fundací svou a výpověď na místě a z poručení J. M. C. jakožto krále českého, od nejvyšších úředníkův a soudcův zemských, též rad J. M. C. soudu komorního, léta 1587 v pátek po svaté Kateřině učiněnou,

že kněží na fary dosazovati jemu opatu náleží, se odvolává, a jí užíti žádá, atd.

I majíce J. M. C. to vše s nejvyššími úředníky, soudci zemskými a radami svými soudu komorního, (též přivzavše k tomu komisaře předešlé, k jednání mezi nimi nařízené,) v bedlivém uvážení atd.

Strany dotčeného kněze, kteréhož jsou Broumovští do kostela Matky Boží na předměstí uvedli, i také dosazování na úřad konšelský osob, — poněvadž se jistá výpověď, jakž svrchu dotčeno jest, mezi nimi a někdy velebným Martinem opatem Broumovským, na Broumově léta a dne na hoře psaného stala, v níž zejmena doloženo, že se týž opat při vrchnosti podlé fundací a obdarování téhož kláštera strany podávání kněží i také osob na úřad konšelský dosazování zanechává:

Protož také J. M. C. toho při takové, již před drahně léty učiněné výpovědi z úplna zůstavovati, a jim Broumovským dostatečně poroučeti ráčí: aby téhož kněze ve dvou nedělích pořád zběhlých od vyhlášení této re- solucí ze svrchu dotčeného kostela vybyli, té kolatury, an jim nenáleží, se neujímali, v dosazování osob na ouřad konšelský vrchnosti své nesáhali, ano také aby se z výš psaných závazkův i hned propustili, na ně se více nenavracovali, a k nahoře psanému opatu, jakožto vrchnosti a pánu svému, všelijakou šetrnost a poslušenství zachovali, nic nového pod skutečným a neprominutelným trestáním před sebe nebrali.

Publicatum per Imperatoriam Majestatem in Consilio Bohemico Pragae 16. Julii, anno 1610.

Num. 71.

Poručení J. M. C. strany zbránění stavení kostela v Broumově.

Matyáš atd.

Opatrní, věrní Naši milí!

Zpraveni býti ráčíme, že byste se pokoušeti měli nový kostel stavěti. Poněvadž pak k tomu práva nemáte, ráčíme vám o tom poroučeti, abyste ihned takové stavení zastavili, a v tom až do dalšího nařízení a Naší milostivé resolucí dokonce nic před sebe nebrali, jinak nikoli nečiníce, — vědouce že na tom Naši milostivou vůli vykonáte.

Datum v Praze, 25. Srpna, léta 1611.

Num. 72.

Psaní od defensorův Broumovským.

Moudří a opatrní přátelé naši milí! Téhož zdraví a jiného všeho dobrého přeje ı e vám věrně rádi.

Z psaní vašeho, jehož datum prvního dne pominulého měsíce Října, tomu jsme porozuměli, že se vám při vašem začatém kostelním stavení, za příčinou psaní od Jeho milosti královské, pána našeho milostivého, k radě města vašeho prošlého, a vám od ní v známost uvedeného, překážka činí, v čemž se k nám nařízeným defensorům o náležité opatření utíkáte, a za to, abyste v té příčině při majestátu, na náboženství všem těm pánum stavům a obyvatelům království českého pod obojí od J. M. C. pána, pána nás všech nejmilostivějšího daném, a od krále J. M. milostivě potvrzeném, tolikéž zůstaveni jsouce, dotčený kostel, v němž by služby Boží vykonávány bývaly, sobě dostavěti mohli.

I tajna vás nečiníme, že jsme pro podstatnější té věci uvážení J. M. nejvyšší pány úředníky a soudce zemské, též pány rady s^o^udu dvorského a komorního, jako i komory české,

nic méně i jisté osoby stavu panského, rytířského a z měst, ze všech krajův téhož království, podlé moci, nám sněmem a instrukcí naší dané, sem ke čtvrtku před svatým Martinem k sjetí, a na zejtří ráno v koleji veliké, jinak císaře Karla Čtvrtého, k uvážení takové snažné žádosti vaší, povolali, a s nimi všecku tu věc, davše sobě týž majestát, jako i porovnání mezi stranou pod obojí a pod jednou učiněné, též i sněmovní snešení přednesti, v svém bedlivém a dostatečném uvážení měli, a na tom se jednomyslně snesli:

Poněvadž se to slavné obdarování netoliko na samé tři stavy v království tomto, nýbrž i na lidi poddané, ano ouhrnkem na všecky obyvatele, žádného hned nevymiňujíc, kteří se ke konfessí české pod obojí přiznávají a konsistoří naší řídí a spravují, vztahuje a svědčí, že to právo a moc máte, kostel neboližto chrám Páně pro služby Boží, beze všech překážek i zápovědí duchovních a světských lidí, sobě vystavěti.

Kterěžto naše snešení a dokonalou resolucí, nad níž bohdá podle povinností našich ruku ochrannou držeti chceme, dnešního dne jsme týmž Jich milostem, nejvýšším pánům ouřdníkům zemským, pod jednou, jakožto od Jeho milosti královské, pána našeho, nařízeným místodržícím, se vším dostatkem u velikém počtu v kanceláři české přednesli, a toho doložili, že se v žádné spory a hádání s nižádným vydávati nemíníme, než textu tak patrného a jistého, beze všech výkladův, se držíce od toho nikam se uchýliti nechceme, — za to při tom Jich milostí žádajíce, aby králi J. M. bez prodlévání v známost uvesti ráčili, že jest v tom omyl se stal, a takové psaní vyjíti nemělo, což bychom sami J. M. C., kdyby v zemi býti ráčil, oznámiti chtěli. Neb jest-li by se pan opat domníval, že se mu takovým stavením v čem koli ublížení a skrácení děje, však může v tom procesu sněmem vyměřeného následovati, a opatření spravedlivého, jako i jiní, očekávati.

A protož budete moci ve jménu Božím vaše začaté dílo podlé svobody, dotčeným majestátem a porovnáním, jako i sněmovním snešením, všem napořád propůjčené, dokonati, a v tom sobě žádnému překážeti nedati. A zatím, dokudž by to vaše stavení dokonáno nebylo, do okolních míst a far, kteréž se ke konfessí české, náboženství našemu, přiznávají, a kněžstvem konsistoře pražské pod obojí řídí a spravují, k slyšení slova Božího a užívání velebných svátostí svobodně a bezpečně s manželkami, dítkami a čeládkou vaší chodívati, — nemocní neb neduživí v svých svědomích potěšení slovem Božím, jako i přisluhováním velebné svátosti těla a krve pána a spasitele našeho Krista Ježíše, v domích svých docházeti, i také dítky své v týchž místech a farách, neb v kterém koli místě, jakž by kdy toho nevyhnutelná potřeba ukazovala, knězem dotčeného náboženství našeho pokřtíti dáti. Však abyste se při tom při všem všelijak pokojně, uctivě a náležitě zachovali, žádných nejmenších příčin k nesvornosti a nelásce nižádnému, se strany pod jednou (nic méně pak panu opatovi, vrchnosti vaší, k pohnutí a hněvu) pomlouváním, haněním, utrháváním neb jakým koli jiným spůsobem (znájíce, že to pod těžkými pokutami zapověděno jest) nedávali: nýbrž jemu a ouředníkům, od něho sobě vystaveným, všelijaké náležité poslušenství v politických věcech vykonávali, i to, čímž povinni jste, každého času odvozovali. Neb jest-li by vás týž pan opat neb jmenem a poručením jeho ouředníci jeho, proti tak slavnému majestátu a učiněnému porovnání mezi oběma stranama, pod jednou a pod obojí, i také sněmovnímu snešení, k náboženství svému jakýmž koli spůsobem (ač té naděje do něho nejsme, ježto o tom nepochybně věděti musí, jaká by těžká pokuta jednoho každého, jenž by se toho dopustiti chtěl, následovati musela) nutiti, a neb v dostavení kostela vašeho vám překážeti chtěl nebo chtěli, a to že by od vás na nás vznešeno bylo, neopomineme se v tom dle povinností našich náležitě zachovati.

Toho jsme vás na psaní vaše, abyste se věděli dokonale

čím spraviti, tajna učiniti nechtěli, milosti Boží nás při tom všecky poroučejíce.

Datum v Praze v koleji veliké, v sobotu po svatém Martině při shromáždění našem léta 1611.

N. N. defensorové, atd.

Num. 73.

Suplikací opata broumovského k J. M. C. v příčině defensorův.

Nejjasnější, velikomocný a nejnepřemoženější římský císaři, uherský a český atd. králi atd, pane nejmilostivější.

Vaší císařské milosti s velikou bolestí srdce v nejhlubší pokoře supplicando netajím, kterak moji a kláštera poddaní dědiční Broumovští na V. C. M. přísné vyšlé poručení, strany zápovědi stavení nového kostela jich, naskrze nic dáti nechtí, nýbrž spurně v tom začatém předsevzetí stavení svého kráčeli, a již takměř je dokonali: v kterémžto jejich předsevzetí od pánův direktorův dolejší konsistoře posilněni a poštváni byli.

I poněvadž, nejmilostivější císaři a pane, takové jejich nenáležité předsevzetí proti mým a kláštera mého regaliím jest, a oni takové stavení na gruntech kláštera založili a postavili, což proti V. C. M. důstojenství a vyvýšenosti čelí: protož V. C. M. poníženě žádám, že takové stavení na konec zastaviti a zapověděti poručiti ráčíte. Takovou horlivost všemohoucí pán Bůh bohatě odplatiti ráčí.

A při tom se V. C. stálé milosti a milostivé resolucí ve vší ponížené poddanosti poručena činím.

V. C. M.

poníženÿ a poddaný kaplan
Wolf Selender, opat broumovský.

Num. 74.

Odpověď defensorův na suplikací opata broumovského.

Nejmilostivější císaři, králi a pane, pane náš!

Po spasení duší našich nic nám tak milejšího a žádostivějšího není, než abychom Vaší císařské milosti, jakožto věrní poddaní, každého času, dle nejvyšší možnosti, k milostivému zalíbení služby své upřímné a povinné prokazovati a v milosti a lásce V. C. M. životy své dokonati mohli.

Pan opat ale broumovský svou (račte milostivě odpustiti) nedůvodnou suplikací, kteráž nám do rukou přišla, rád by v tom nám překážeti a nás při V. C. M. v domnění a ošklivení nějaké přivesti chtěl. Pro kteroužto příčinu, jsouce k tomu přinuceni, tuto naši pravdivou omluvu (však ne tím úmyslem, abychom se s ním v jaké disputací a hádání neb také spory dávati měli — an se toho žádná potřeba neukazuje, než pro samé informirování V. C. M. krále a pána našeho nejmilostivějšího) nevyhnutelně ve vší poddanosti činíme.

Ač pak pan opat svou žalobu (dav k tomu sám svévolně příčinu, moha toho slušně mlčením opominouti) velmi žádostivě přednáší, a však nepochybně, že budoucně svým časem lépe ty věci při sobě povážší, co jest tu nenáležitě před sebe vzal, a jak se V. C. M., kteráž mnohými znamenitými a vysoce důležitými, všeho křesťanstva se dotýkajícími potřebami zaneprazdňována býti ráčí, zbytečně a daremně zanášel, a nad to výše (račte odpustiti) věci neslušné proti slavnému majestátu našemu, též sněmovnímu snešení a učiněnému porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí (což vše od V. C. M. milostivě schváleno a potvrzeno jest), žádati a vyhledávati směl: vyšlo jest zajisté jmenem V. C. M. z komory české pominulého času k Broumovským poručení, aby stavení svého v nově založeného kostela zastavili.

Čemuž vyrozuměvše my od pánův stavův pod obojí přijímajících, s milostivým dovolením J. M. císaře Rudolfa, slavné

a svaté paměti, nad konsistoří a akademií pražskou nařízení defensorové, nepominuli jsme takovou věc, podlé vyměření sněmovního snešení a povinnosti naší, s nejvyššími pány ouřadníky a soudci zemskými, též radami V. C. M. soudův dvorského a komorního, i jinými osobami z obce, ze všech krajův království tohoto českého, sem naschvále obeslanými, v místě náležitém přednesti, a ji v plné uvážení společně vzíti: kteréžto uvážení a snešení naše též neopominuli jsme Jich milostem nejvyšším pánům ouředníkům a soudcům zemským pod jednou, jakožto tehdáž od V. C. M. v království tomto nařízeným panům místodržícím, v kanceláři české s náležitou uctivostí a šetrností přednesti a v známost uvesti, a vedlé toho (rozumějíce tomu, že by se nám proti majestátu našemu, sněmovnímu snešení a porovnání se stranou pod jednou učiněnému překážeti chtělo) se zarmoucenou myslí Jeho milosti potoužiti, že v této příčině Vaší císařské milosti dostatečná zpráva musela učiněna býti, — jsouce my tím jisti, a v té konečné a neomylné naději postaveni, že V. C. M., tak křesťanský, hojným rozumem od pána Boha obdařený a vysoce osvícený chvalitebný pán, neráčí nic takového, co by proti slavným V. M. císařským a královským slovům býti a vztahovati se chtělo, poroučeti. V kterémžto našem přednešení a omluvě jsme také důvody našeho společného snešení, a že jsme to slušně a spravedlivě a z práva výš dotčeného slavného majestátu císařského, sněmovního snešení a toho stalého mezi stranou pod jednou a pod obojí porovnání učiniti mohli, předstřeli, při čemž my toho ještě podle povinnosti naší defensorské, poněvadž se tu náboženství našeho pod obojí dotýkalo, (nad čež nám také nenáleží z mezí nám vyměřených vykráčeti) zúplna a docela zůstavujeme, snažně toho žádavše, aby to V. C. M. dostatečně v známost uvésti ráčili. Pak jest-li jest se to (o čemž my však žádné vědomosti nemáme) stalo a vykonalo, tedy nepochybně milostivě poznati a porozuměti jste ráčili, že jsme se v té věci podlé znění často jmenovaného majestátu a sněmovního

snešení, jakož i toho se stranou pod jednou učiněného porovnání, náležitě zachovali, jiných pak věcí, k naší správě a povinnosti nenáležících (před čímž nás milosrdný pán Bůh, aby to kdy na mysl naši přijíti mělo, uchovati rač, a bohdá až do smrti naší uchovati ráčí) hned v ničemž neujímali, a nic takového, což by k V. M. C. slušnému pohnutí nejmenší příčinu dáti mohlo, nenařizovali.

Dokládá také toho často jmenovaný opat, že by takové Broumovských neslušné předsevzetí stavěním kostela proti jeho a kláštera toho regaliím (pokládaje je za své a klášterské dědičné poddané býti) se vztahovalo, ono i V. C. M. důstojenství a vyvýšenosti se dotýkalo: ježto regalia, podlé vlastnosti toho slova, žádnému jinému než toliko V. C. M., jakožto nejvyšší vrchnosti, nenáleží, a jest vůbec v království tomto všem vědomo, že všickni opatové, proboštové a vůbec všecka duchovenství V. C. M., jakožto krále českého, i s poddanými jich, komora jsou, a žádným takovým dědictvím a regaliemi honositi se nemohou; neb z milosti toliko V. C. a K. M. usufructuarii neb oučastníci důchodův klášterských učiněni, a to na čas a do vůle V. C. M. bývají. Takový ale omyl, neb raději blud, my páně opatově nevědomosti přičítáme, nepochybujíce o tom, že jemu i jinému každému žádného dědictví neb regalií na komorních statcích svých sobě přivlastňovati dopustiti neráčíte.

Dává nám při tom pan opat titul, že jsme direktoři dolejší konsistoře; ježto bez pochyby ví a slušně o tom věděti má (an i majestát a často jmenovaná porovnání se stranou pod jednou vůbec vytištěno jest), že od pánův stavův pod obojí přijímajících s milostivým dovolením J. M. císaře Rudolfa, slavné a svaté paměti, za defensory pořádně voleni a ustanovení jsme, — což nám nemůže než stižné do něho býti.

Že pak nás (račte opět milostivě odpustiti) nestoudně tím stíhá a dokládati toho smí, že bychom prý poddané jeho proti němu posilňovati a pozdvihovati měli, to jemu naprosto nemožné jest, aby to za pravé učiniti a prokázati mohl, a může

z psaní našeho, Broumovským učiněného, tomu porozuměti, že jsme rozvážně v tom kráčeli, politické věci od náboženství našeho dělili, a týmž Broumovským takto týmž psaním naším oznámili, aby se při všem všelijak pokorně, uctivě a náležitě zachovali, žádných nejmenších příčin k nesvornosti a nelásce nižádnému se strany pod jednou (tím méně pak panu opatovi, jakožto na ten čas vrchnosti své k pohnutí a hněvu) pomlouváním, haněním, utrháním neb jakým koli jiným spůsobem (znajíce, že to pod těžkými pokutami zapověděno jest) nedávali, — nýbrž jemu a ouředníkům od něho sobě vystaveným všelijaké náležité poslušenství v politických věcech vykonávali, i to, čímž povinni jsou, každého času odvozovali.

Z čehož ze všeho, nejmilostivější císaři, králi a pane náš, se světle porozumívá, že opat tento na sněmovní snešení, ani na majestát náš a často jmenované, mezi oběma stranama, pod jednou a pod obojí, učiněné porovnání žádného pozoru nemá (neb by sice tak z hruba nemohl blouditi), a tak žádné jinší pochvaly z předsevzetí svého očekávati nemůže, než že jest V. C. M., jakž výše dotčeno, daremně a zbytečně zanášel, nás pak nedůvodně dotýkal; čehož jest ale pro zachování volného pokoje činiti neměl. Neb, jest-li že by mu kdo koli u věcech náboženství se dotýkajících scesten neb křiv byl, a v tom mu ubližoval, mohl bez zaneprázdňování V. C. M. procesu sněmem vyměřeného následovati, a v tom náležitého i spravedlivého opatření, jako i druhá strana, očekávati. Od kteréhožto vyměření nám nikoli možné a bezpečné není, jinam se uchylovati a k něčemu jinému přistoupiti. Co se stížnosti jeho proti faráři Broumovskému dotýče, že by on na kázaních svých jeho i jiné katolíky dotýkati a zhaněti měl, — poněvadž povinnost naše defensorská to s sebou přináší, pokudž by kdo co toho na nás vznesl, abychom se na to důkladně vyptali, a k náležité nápravě to přivesti hleděli, — což i učiniti bychom chtěli, a k jednomu každému takovému nepokojnému a svarlivému knězi, kterýž by k správě naší a konsistoře pod obojí náležel, slušným trestá-

ním, aby se porovnání našemu ve všem zadosti stalo, přikročiti dali, nepochybně že i týmž spůsobem tolikéž strana pod jednou k nám se zachová.

A tak, nejmilostivější císaři, králi a pane náš, z této pravdivé omluvy naší (při níž zůstaveni býti poddaně žádáme) milostivě tomu vyrozuměti ráčíte, že jest se nám nevinně od téhož opata touž suplikací ublížilo.

Pročež ve vší poníženosti prosíme, abyste takovým omylným donešením, a jest-li by co na tom proti slavnému majestátu našemu císařskému, sněmovnímu snešení, též se stranou pod jednou učiněnému porovnání, od kohož koli na V. M. C. vznášeno býti chtělo, žádné víry přikládati, nýbrž o nás, svých věrných poddaných, to smýšleti, a tím jisti a bezpečni býti ráčili, že, Bůh dá, žádná taková a tomu podobná stížnost na nás nebude moci s podstatou pravdy, tu, kdež náleží, provedena a prokázana býti. Neb my s pomocí pána Boha všemohoucího toho se vší pilností každého času jsme šetřili a šetřiti chceme, abychom se věcí k povinnosti naší defensorské nenáležících neujímali, ale raději, co by k zdržení a zachování mezi stranou pod jednou a pod obojí svatého pokoje a lásky v království tomto, vlasti naší milé, sloužilo, to upřímně a věrně obmejšleti hleděli.

A s tím se V. C. M. králi a pánu, pánu našemu nejmilostivějšímu, službami vždycky věrnými a poddanými v nejhlubší pokoře poručeny činíme. Všemohoucí pán Bůh rač V. C. M. odo všech zlých příhod na každém místě milostivě chrániti, a šťastného nad námi kralování za dlouhá léta popříti.

Vaší císařské a královské milosti

věrní poddaní

N. N., defensorové všech tří stavův království českého pod obojí, nad konsistoří a akademií pražskou nařízení.

Num. 75.

Psaní hejtmana oseckého k Hrobským, aby predikanta z městečka svého vybyli, učiněné.

Opatrní, moudří, příznivi přátelé milí!

Jakož jsem v pravdě zpraven, že predikant u vás, kterýž se mimo přísnou J. M. vysoce osvíceného knížete zápověď tu nenáležitě zdržuje, manželstvo v domích oddává, a také úmysl má, nad těly mrtvými spolusousedův vašich kázaní činiti, též i jiné věci svévolně před sebe bráti se pokouší, — což mu žádným spůsobem činiti nesluší, zvlášť že vám dobře jest vědomo, koho J. M. osvícené kníže vlastní osobou svou vám pořádným spůsobem za faráře představiti ráčil: pročež já vám jmenem a na místě milostivého knížete a pána tímto psaním opravdově návěští dávám, abyste vašemu predikantu, netoliko manželův oddávati aneb pohřebních kázaní činiti, žádným spůsobem nedopouštěli, nýbrž jeho z vašeho městečka, vedlé vyměřeného a přísného Jeho osvícené milosti poručení, dokonce vybyli, — vědouce, že jakožto rozumní a poslušní dle vašeho věrného závazku budete věděti, jak se v tom zachovati. Čehož jsem vás nyní i každého jiného času přátelsky tajiti nechtěl. Na čež od vás psané a světlé odpovědi očekávati budu.

Benedikt Mäusekönig z Geiersberku,
hejtman na Oseku a Světci.

Num. 76.

Stížné artikule rady a vší obce města Hrobu.
Paměť pro hejtmana oseckého.

1. Má radu v městečku Hrobě obnoviti, městského písaře složiti, a jiného spůsobného dosaditi.

2. Kteří se nejposlušněji k Jeho knížecí milosti chovali, také se v náboženství horliví ukázali, má je na ouřady povinnostmi a radními věcmi fedrovati.

3. Jeho knížecí milost ráčí přísně poroučeti, aby žádný z mužského aneb ženského pohlaví na kacířská místa, kdež ustavičně predikanti a duší mordýři jsou, k slyšení jejich klamných kázaní — mnohem méně kde své domnělé svátosti přijímají — pod pokutou, kterouž sobě Jeho knížecí milost vyhradil, nechodili.

4. Aby pro bohaté chudí nebyli obtěžováni, nemá žádný v roce více várek piva činiti, než kolik kdo kukusův 1. půlvaru má. Nemůže-li pak s to býti, nejbližší v pořádku má potom moc míti to vařiti.

5. V neděli a ve dni sváteční mají k službě Boží do pořádné fary přicházeti, a kromě nedostatku zdraví a neb jiných důležitých příčin vně nezůstávati. Na čež rychtář pilný pozor dáti, a o té věci k ouřadu oseckému časně oznámiti má.

6. Jeho milost knížecí ráčí přísně zapovídati, aby po dnešní čas bez vědomí vrchnosti osecké žádný, buď on kdo koli, přes 50 kop v rukojemství se nestavěl a nebo na sebe nebral, — pod propadením hlavní i vypůjčené sumy.

7. Nemají bez vědomí vrchnosti žádnému přespolnímu statku mohovitého neb nemohovitého odkazovati a kšaftovati.

Dále pak tyto sepsané artykule radě a starším obecním, 29. září, léta 1610 v klášteře oseckém u přítomnosti osobné J. M. knížecí předloženy byly:

1. Abychom skutečně faráři pod jednou zde v Hrobě za jeho služby každoročně o 22 kop grošův českých přidali a polepšili, a takové polepšení na předešlá tři léta až dosavad, a tak i budoucím farářům na časy věčné odvozovali. Pročež jeden z rady sedmnácte téhodnův, a potom jiní dva na Oseku u vězení zadržováni byli.

2. Školní mistr má, jakž o tom předešle poručeno, dokonce vybyt býti, z příčin, že ve škole luteránský katechismus i jiné modlitby užívati dopouští, také i kacířské písně v kostelích zpívá. Proti tomu jeden pod jednou nám jest představen.

3. Aby žádný nikam jinam do kostela, ani k těm duše mordéřským a potupení hodným svátostem nevybíhal.

Vedle toho zpěčuje se farář pod jednou nám křtem a oddavky posluhovati, — s tím doložením, aby rodičové a noví manželé prvé u něho pod jednou přijímali.

Což když panu arcibiskupovi bylo žalováno, bylo mu to, že jest dobře udělal, schváleno.

Num. 77.

Psaní arcibiskupa pražského k Hrobským o vybytí kněze jejich pod obojí.

Počtivým Našim věrným milým, purkmistru, rychtáři a radě horního městečka Hróbu.

Počtiví věrní milí!

Vedlé povinnosti Naší nevyhnutelné potřeba toho ukazovala, zvláštní pozor na to míti a na to se vyptati, jak byste u vás, jakožto Naši milí poddaní, tohoto nynějšího, obzvláštně pak od toho času, jakž jsme sami osobně radu obnovili a na místě postavili, hospodařili, a zdali jste již tak náležitě živi byli?

A předně v tom na čem nejvíce záleží. Poněvádž jsme vás jedním pravým, pravdivým a pořádným knězem opatřili, při němžto vám i vašim dušem všelijaké prostředky k spasení se nacházejí, a vám odepříny nejsou: jak by povinnost svou vykonal?

A proti tomu také, kterak byste vy se, jakožto ovčičky jemu poručené, při službách Božích, totižto navštěvováním vašeho starého a od vás samých vystaveného a obnoveného kostela ukazovali a chovali?

Ale nacházíme ze zpráv všelijakých Nám učiněných, — ačkoli týž kněz vedlé povinnosti své kněžské náležité vyřizování služeb Božích a kázaní svatého slova Božího se chovaje, což jemu náleží, bedlivě vykonává, — že vy i obec služeb

Božích a poslouchání kázaní velice nepilní a nedbánliví jste, a týž kostel (ačkoli ne na naši škodu, nýbrž na záhubu vlastních duší vašich) u velmi skrovném počtu navštěvujete: čehož My, jakožto vašich duší spasení z gruntu srdce našeho žádostivi jsme; — a podlé toho také, že ten od vás o vaší ujmě uvedený, a již dvakráte od Nás vypověděný predikant děti křtí, oddává, na pohřby chodívá, pokoutně káže, a své domnělé svátosti, proti Naší přísné zápovědi, opovážlivým spůsobem rozdává, a tudy vlčím spůsobem vašemu pořádnému knězi jeho parochalie odcizuje. Což nemůžeme než velice těžce nesti. Pročež sluší Nám takovou vaši neposlušnost (ač nechceme-li těžkou Boží pokutu nedbanlivostí Naší na Nás uvozovati) s obzvláštní přísností vám skutečně zastaviti. A protož ještě jednou a na konec, semel pro semper, vám přísně poroučíme, abyste Naše až posavad k vám prokázané shovívání a otcovskou dobrotu již dáleji tak potupně neopovrhli, anobrž raději do vašeho starého kostela k službám Božím a slyšení svatého slova Božího, k potěšení vašich duší, k pořádnému knězi poslušně se najíti dávali, i vaše domácí k tomu též přidrželi, — predikanta pak, kteréhož jste vy sami (jakž on vám to sám v oči mluvil) povolali a tam uvozovali, i hned na konec pryč vybyli, i jinak ve všem jiném tak povinně a poslušně k Nám se zachovati hleděli, abychom příčinu míti mohli, vás i vaše otcovsky milovati, obzvláštně pak aby nebylo potřebí, proti tomu tak bezprávně tam vklouzlému predikantu (poněvadž rozuměti jest, že sám po svém vlastním neštěstí dychtí), před rukama jsoucí a již dopřínou exekucí, vám i vašim ku poctivosti, užitku a všelijakému dobrému prospěchu kráčeti a procedovati. To míníme otcovsky a přísně: a tím se spravte.

Datum v Naší arcibiskupské residencí v Praze, 13. Listopádu, léta 1614.

Jan, arcibiskup.

Num. 78.

Reces, jímž se Hrobští arcibiskupu za poddané přisuzují.

Jakož jest na J. M., římského císaře a uherského, českého krále, pána našeho nejmilostivějšího, důstojné kníže, pan arcibiskup pražský, ve vší poníženosti od dávního času vznášel, kterak by Hrobští, poddaní jeho, v žádném jemu poslušenství státi, nýbrž všelijaké protimyslnosti činiti, ano i z poddanosti (ukazujíce na privilegia svá) se vytáhnouti chtěli, — za milostivé v tom opatření J. M. C. poníženě prose: na kteroužto stížnost bylo jest purkmistru a konšelům hrobským o tom poručeno, aby privilegia svá všecka in originali složili, a některé osoby s plnou mocí ke dvoru J. M. C. vypravili, tak aby tomu všemu vyrozuměno bylo a zpomoženo býti mohlo: nařídil J. M. C. presidenta a rady své nad appellacími v té věci za komisaře, a tu se jest předně našlo, že jsou oni Hrobští na privilegium od císaře Karla Čtvrtého při komoře české se potahovali, ale potomně jeho před komisaři nařízenými ukázati nechtěli, omlouvajíce se, že o něm nevědí.

V kterémžto artikuli J. M. C. je Hrobské při omluvě jich zůstavovati, však takové privilegium, pokudž by se našlo, aby ho proti vrchnosti své užíti nemohli, kasirovati a v nic obraceti ráčí.

A poněvadž se z jiných privilegií, od nich ukázaných, zjevně vyhledalo a našlo, že oni lidé poddaní nynějšího i budoucího pánův arcibiskupův pražských jsou, toho se tolikéž při tom zůstavuje, a jim Hrobským poroučí, aby se k dotčenému panu arcibiskupu pražskému, nynějšímu i budoucím, jakožto vrchnosti a pánu jich, poslušně a poddaně zachovali, protimyslností žádných nečinili, — a to pod skutečným a neprominutelným trestáním.

Num. 79.

J. M. C. kanceláře české dvorské odpověď, aby se Hrobští společného kostela neujímali.

Poněvadž tohoto vzniklého nedorozumění mezi vrchností a poddanými největší příčina a začátek jest, že nový kostel na arcibiskupských gruntech bez povolení jejich vrchnosti vystavěti dali, čehož se od nich stati nemělo: pročež J. M. C. jim poroučeti ráčí, aby se dotčeného kostela, kterýž tak dlouhý čas zapečetěn byl, v nejmenším neujímali; nýbrž že se od J. M. C. takový kostel jemu arcibiskupu v moc dává, tak že bude věděti, co s ním činiti.

Num. 80.

Revers, kterýž Hrobští měli zhotoviti.

My purkmistr, rada i celá obec horního městečka kláštera Hrobu vyznáváme tu obecně a známo činíme před jedním každým: Jakož jest vysoce osvícený v Bohu, kníže a pán, pan Jan arcibiskup pražský, svaté apoštolské stolice v Římě dědičný legát, J. M. C. rada a křižovníkův s červenou hvězdou v Čechách, Moravě, Slezsku a Polště nejvyšší jenerál, mistr a kláštera Oseka a Světce pořádný possessor a držitel, náš milostivý pán dědičný, nám z knížecí arcibiskupské štědrosti netoliko pokutu, kterouž jsme pro naše proti J. M. osobně předevzaté spiknutí a z ponuknutí zlých rad mnohé neposlušenství zasloužili, milostivě odpustiti a mimo sebe pustiti ráčil, ale také nás i všecka naše stará privilegia (kromě císaře Karla Čtvrtého a někdy Zbinka Berky, předešlého pražského arcibiskupa dobré paměti, s císařským jeho potvrzením, kteréž jsme my za příčinou výše dotčeného našeho spiknutí z práva potratili) zase navrátil, a ještě nad to některými horními svobodami a milostmi obdařiti a opatřiti ráčil, kteréž jsme my dnes níže doloženého datum k našim rukoum přijali — že my za tu výše dotčenou milost

a dobrodiní několiko Jeho vysoce osvícené knížecí milosti vysoce a nejponíženěji děkujeme, ale také Jeho milosti, jakožto našemu pravému pánu a vrchnosti (za niž my Jeho milost všickni společně i obzvláště poznáváme), jakž na věrné dědičné poddané sluší a náleží, ve všem věrni a poslušni býti máme a chceme, a proto Jeho osvícené knížecí milosti a potomkům J. M. tímto našim otevřeným reversem za sebe i za naše potomky slíbili jsme, že my takových privilegií ani proti Jeho vysoce osvícené knížecí milosti, ani J. M. potomkům a budoucím držitelům kláštera Oseka v nejmenším potřebovati, mnohem méně jich zle užívati nechceme. A dále jeho osvícené knížecí milosti za sebe i potomky naše slibujeme a připovídáme, pro tu stálou a nám prokázanou milost, na věčné časy v poslušnosti náboženství trvati, a do žádného jiného farního kostela, než-li našeho starodávního, kterýž jsme před krátkými léty za chvalitebného panování Jeho osvícené knížecí milosti, pražského arcibiskupa Zbinka Berky, slavné paměti, sami na svůj vlastní náklad i jiných dobrých lidí pomocí a fedruňkem obnoviti a rozšířiti dali (kterýž to kostel také potom od dotčeného Jeho osvícené milosti, Zbinka Berky samého posvěcen byl) choditi a sobě toho oblibovati nechceme. Také nynějším a budoucím našim katolickým pořádným farářům níže psanou pomoc dávati, a beze vší odpornosti odvozovati povinni býti máme a chceme.

Jmenovitě:

Z kláštera Hrobu 98 kop mišenských, k čemuž Kriemdorfští povinni jsou dáti 6 kop miš.

Z čehož my našemu panu faráři každého téhodne 2 kopy 30 grošů miš. na hotově odvesti chceme.

Na přídavcích za rok povoleno od nás:

Nové: 7 sáhův dříví.

Nové: 5 kop klestových otýpek.

Nové: 4 kusy dobytka hovězího, aby mohli svobodně do stáda hnáni býti.

Nové: 2 svině.

Nové: více mají dány býti panu farářovi po čtyři dni v roce ofěry, jako: na vánoce, hromnice, velikonace a svatý Duch.

Item: 3 bílé groše od vyhlášení a oddávání manželstva.

„ 2 bílá groše od křtění dítěte.

„ 3 bílá groše od pohřbu těla mrtvého.

Více: když k štědrému večeru, vedlé starodávního chvalitebného spůsobu s kaditelnicí obcházeti bude, má mu jeden každý podlé své možnosti povinen býti něco dáti.

Item k vánocem povinen jest purkmistr jemu housku za 20 grošův přidati, a také při témž čase pět liber masa, jaké tehdáž před rukama bude, buďto vepřového, skopového a nebo telecího.

K velkonoci pak půl telete a čtvrtci bílé mouky má mu purkmistr odvesti. Od jednoho každého varu má se mu dáti džber mláta, a také při tom z každé várky soudek řídkého piva ve čtyři konve.

Více jemu od nás povoleno: každého roku půl strycha soli staré míry, počínaje od sv. Lucie 1617 půl čtvrtce, Reminiscere, Trinitatis a S. Crucis také po každé po půl čtvrtci.

Při tom také jemu k faře přináležící rolí a luka našim vlastním rolím a lukám nápodobně vzdělávati máme, — s touto vymíněnou zjevnou pokutou, jest-li že by se jináče stalo, že Jeho osvícená knížecí milost ráčí míti moc a svobodu, nás výšedotčených privilegií beze všeho zaneprázdnění právního a s námi se o to hádání sám od sebe zbaviti, a je složiti: jakož se pak jich, jak nyní tak potom, a po tom jak nyní, dokonce odříkáme a zbavujeme.

Slibujeme a připovídáme také, že po křesťanském vykročení Jeho knížecí milosti z tohoto života (čehož všemohoucí pán Bůh milostivě ostříhati rač) potvrzení dotčených nám udělených privilegií od J. M. potomkův na časy budoucí, od jednoho

po druhém, v klášteře Oseku a nikdež jinde náležitě vyhledávati a žádati chceme bez přerušení. Tomu na svědomí a pevnější zdržení a vykonání všeho toho, což se nahoře dostavuje, pečeť větší předřečeného městečka našeho Hrobu k tomu jsme přitiskli vědomě, tolikéž primas, purkmistr, městský rychtář a starší obecní sebe na místě našem i na místě celé obce vlastními rukami se podepsali.

Jehož datum v Hrobě atd.

Num. 81.

Suplikací pánův defensorův léta 1614.

Urozeným pánům pánům, urozeným a statečným pánům rytířům, nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským, J. M. C. jakožto krále českého, pána pána našeho nejmilostivějšího, pánům radám a místodržícím v království českém atd., pánům ujcům, švagrům a bratřím našim, zvláště milým, a pánům nám láskavě příznivým Jich milostem.

Služby své Vašim milostem vzkazujeme, urození páni páni, urození a stateční rytíři i páni ujcové, švagrové a bratří naši zvláště milí, a páni nám láskavě příznivi.

Od všemohoucího pána Boha Vašim milostem zdraví potěšitelného za prodloužená léta, a při tom všech jiných nejlepších věcí věrně žadáme. Račte nám toho laskavě veřiti, že jsme až posavad vždycky s pilností toho šetřili a na pozoru měli, abychom Vašim milostem žádného zaneprázdnění nečinili, vědouce o tom dobře, že jinými důležitými věcmi Jeho milosti císaře, krále a pána našeho nejmilostivějšího, tudíž království tohoto se dotýkajícími zaměstnáni býti račíte.

Což bychom v pravdě nyní učiniti chtěli, kdy bychom k tomu slušnými a nevyhutelnými příčinami takměř přinuceni nebyli; V čemž že nám nikoli za zlé míti, alebrž na dobrou stranu to obrátiti račíte, přátelsky a sluzebně žádáme, i tě celé

důvěrnosti, že se tak stane, k Vašim milostem jsme. Přicházejí k ouřadu a povinnosti naší defensorské nejedni z některých měst a míst, stěžujíce sobě náramně, že náboženství svě pod obojí, tak jakž konfessí naše česká ukazuje, a majestát náš slavný od Jeho milosti císaře Rudolfa, slavné a svaté paměti, všem třem pánům stavům království tohoto pod obojí přijímajícím, z obzvláštní milostivé lásky daný, tudíž také to vzácné porovnání, kteréž se mezi Vašimi milostmi a jinými všemi pány pod jednou a naší stranou pod obojí stalo, s sebou přináší, a v mnohých artikulích obsaženo a dostatečně vysvětleno jest, svobodně a bezpečně v kostelích, všudy a na každém místě, provozovati, a sobě knězem pořádným, od pána administrátora a konsistoře naší potvrzeným, jak slovem Božím tak i velebnými svátostmi od Krista pána ustanovenými, přisluhovati dáti nemohou, — a to pro překážky, kteréž se jim v tom dějí. Čemuž všemu z přiležících spisův nám od nich podaných, kteréž Vaším milostem s náležitou šetrností při tomto našem přátelském a služebném psaní podáváme, obšírněji a dostatečněji vyrozuměti ráčíte.

My, Vaše milosti, na jiném jsme nikdá nebyli, nejsme a nebudeme, nežli abychom se v slušných a nám vyměřených mezech náležitě zachovali, a z nich nijakž nevystupovali, aniž co takového, což by k nějakému rozdvojení aneb protimyslnosti (před čímž nás milostivý pán Bůh uchovati rač) příčinu dávati měli, před sebe nebrali, — toliko toho vyhledávajíce, abychom z obojí strany při tom, což tak slavně při sněmu obecném snešeno a porovnáno jest, zůstávali, a tím se (jako i majestátem naším od J. M. C. pána našeho nejmilostivějšího milostivě stvrzeným) řídili a spravovali, i v čemž se bohdá tak každého času zachovati chceme, že s námi i se stranou pod obojí laskavě spokojeni býti ráčíte.

A poněvadž jest mimo předešlé, nám straně pod obojí udělené milosti, a nadepsané slavné, k zachování svatého pokoje a lásky v naší milé vlasti se vztahující porovnání, J. M. C.

listem svým královským, jímž Jeho milosti knížecí panu arcibiskupu všecky své kolátury milostivě pouštěti ráčí, tolikéž to náležitě jako spravedlivá nejvyšší, křesťanská vrchnost těmito slovy opatřiti ráčil:

„Že jsme vysoce důstojnému Janovi Loheliovi, arcibiskupu pražskému, věrnému Našemu milému, všecky kolátury na všech panstvích Našich v království českém svěřiti a v moc uvésti ráčili, a tímto listem císařským, jakožto král český, svěřujem a v moc uvozujem, tak aby kněžstvo a správce duchovní na všecky dotčené kolátury a fary Naše tím způsobem, jak při sněmu léta 1609 zastiženy byly, a jak porovnání, mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněné, to v sobě obsahuje, dosazoval a v dobrém řádu zdržoval, a všecko to, co by prospěšné a k vzdělání spasitelnému poddaným Našim sloužiti a užitečno býti mohlo, konal, řídil a spravoval.“

My s tím poníženě a poddaně spokojeni, a toho, aby se tomu jako pravidlu od J. M. pana arcibiskupa zadosti stalo, žádostivi jsouce, Vašich milostí, jakožto pány místodržící v království tomto od J. M. C. nařízené, a obzvláštní naše laskavé pány a patrony, velice přátelsky a služebně žádáme, že uvážíce všech těchto slušných a spravedlivých příčin, Jeho milosti panu arcibiskupu to ráčíte dostatečně v známost uvésti, anobrž k tomu laskavě napomenouti, aby Jeho milost žádných překážek v provozování svobodném náboženství našeho křesťanského pod obojí dotčeným městům a lidem sám od osoby své činiti, ani komu jinému pod jmenem Jeho milosti činiti dopouštěti neráčil, — tak aby všecko snešení a porovnání, jako i milostivý a spravedlivý patent Jeho milosti císařské svůj průchod míti a ve své váze bez protržení se zachovati, my pak všickni společně, totiž strana pod jednou se stranou pod obojí, pod slavným a šťastným kralováním J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího, v příčině křesťanské lásky, jako jednotělní, s pomocí věčného pána Boha zůstávati, tudíž také my Vašim milostem

všelijaké příjemné služby (na čež se ubezpečili a tím jisti býti ráčíte), každého času skutečně prokazovati mohli, v té celé a nepochybné naději, že žádost tato naše slušná a šetrná od Vašich milostí (jež milosti a ochraně Boží se službami našimi upřímnými a hotovými poručeny činíme) laskavě naplněna bude, tak aby Jeho milost pan arcibiskup při budoucím sněmě nějakého zaneprázdnění pocítiti neráčil.

Datum v koleji veliké, jinak císaře Karla Čtvrtého, 23. dne měsíce září, léta 1614.

M. M. defensorové, atd.

Num. 82.

Suplikací stavův, při sněmě léta 1615.

Nejmilostivější císaři, králi a pane, pane náš atd.

Tajna V. C. M. ve vší poníženosti a poddanosti nečiníme, že jsou nám všem třem stavům slavného království tohoto českého pod obojí, tělo a krev pána a spasitele našeho Ježíše Krista přijímajícím, a při nynějším jenerálním sněmu na hradě pražském pospolu shromážděným, páni defensorové, od nás pominulého času s milostivým dovolením J. M. císaře Rudolfa atd. pana bratra Vaší císařské milosti nejmilejšího, a pána našeho nejmilostivějšího, slavné a svaté paměti, nad konsistoří a akademií pražkou pořádně volení a jistou instrukcí, jak by se při takové práci a povinnosti ve všech příčinách chovati měli, opatření, v známost uvedli a přednesli jisté stížnosti a vznášení mnohá, od nejedněch měst a osob v tom času na ně činěná, kterak proti zřejmému a patrnému textu v slavném majestátu našem na svobodné provozování náboženství našeho křesťanského pod obojí a vystavení kostelův neboližto chrámův Božích, jako i v tom vzácném porovnání mezi stranou pod jednou a naší stranou pod obojí, tudíž i v sněmovním snešení obsaženému, od některých toliko duchovních i světských osob se

strany pod jednou veliké úlisky a překážky v provozování téhož náboženství se činí, nás při tom za radu a naučení, jak by se v tom chovati měli, žádajíce, jakž tomu z příležících poznamenání týchž stížností, v čem komu a od koho co proti témuž majestátu, sněmovnímu snešení i také tomu porovnání ublíženo jest, kteréhož Vaší císařské milosti podáváme, šíře milostivě porozuměti moci ráčíte.

I ačkoli, nejmilostivější císaři, králi a pane náš, jistě nerádi jsme o takové překážce, která se v mnohých místech náboženství našemu pod obojí, a při stavení chrámův Páně dála a posavad děje, uslyšeli, a jako věrní poddaní V. C. M. (kdyby toliko možné bylo, a nás k tomu nevyhnutelná potřeba naše a vší strany pod obojí nenutila) z celého srdce rádi vznešeným vaším ušetřiti chtěli, vědouce o tom dobře, že nynějšího času mnohými znamenitými, všeho křesťanstva se dotýkajícími potřebami vysoce zaneprázdněni býti ráčíte: avšak z příčin dostatečně a s pilností od nás považených, a zvláště že jste nadepsaný slavný majestát, i to vzactné porovnání, podlé jiných království tohoto privilegií, milostí, svobod, práv a chvalitebných dobrých pořádkův a obyčejův milostivě schváliti a potvrditi ráčili, toho jsme nikoli pominouti nemohli; ano také proto, abyste milostivě poznati ráčili, že se na to podlé nejvyšší možnosti vydáváme, a to na obzvláštním pozoru každého času máme, aby se žádnému se strany pod jednou, duchovním ani světským, od naší strany pod obojí hned žádné nejmenší ublížení a překážka nedála (jakž jest se pak to až posavad z milosti Boží naším vědomím nestalo, a bohdá se také i na potom s pomocí jeho svatou nestane), — jsouce my toho srdečně žádostivi, abychom pod slavným a šťastným Vaší C. M. kralováním v stálém a trvanlivém pokoji v naší milé vlasti zůstávali, a straně pod jednou všelijaké náležité přátelství, jako spoluoudům našim a jednotělným, upřímé prokazovali, v lásce, svornosti a dobrém srozumění byli, nepochybujíce, že s druhé strany větší díl strany pod jednou takovéhož úmyslu k naší straně tolikéž býti ráčí

Neb tím svatým pokojem a láskou upřímou jedněch k druhým Vaší císařské milosti, krále a pána našeho nejmilostivějšího, vlastní důležité potřeby ochotnou myslí se fedrují, což jsme při tomto nynějším sněmě generálním spolu s pány pod jednou na sobě dostatečně dokázali.

Toto pak naše poddané vznešení bez ublížení slavného majestátu našeho, vzácného porovnání i sněmovních snešení (na tyto všecky věci ve svém neproměnitelném spůsobu a váze zůstávají, z nichž my také nevystupujeme, a na protržení tak slavných a velikých milostí a dobrodiní s dobrým svědomím vystoupiti nikoli nemůžeme) činíme z nevyhnutelné potřeby a příčin k tomu daných.

Mezi výšedotčenými stížnostmi dvě jsou nejpřednější:

Jedna se strany Hrobských, J. M. panu arcibiskupa pražského poddaných, kteřiž jsouce od starodávna náboženství pod obojí, a k nám v ten sněm veliký přistoupivše, ke konfessí naší české a konsistoři pod obojí se přiznali, že jest jim týž pan arcibiskup kostel jich, na vlastní groš vystavený, do něhož jsou také pořádného kněze, od administrátora a konsistoře naší dolejší potvrzeného, uvedli, zapečetiti dal, a tak náboženství naše v něm provozovati zbránil, sobě stěžují.

Druhá: týž pan arcibiskup na mnoha místech na panstvích V. C. M. v městech, městečkách a vesnicích kněží našeho náboženství pod obojí vybyl. Ješto nad paměť lidskou jsou vždycky pod obojí kněží od konsistoře dolejší naší v týchž místech dosazováni bývali, on pak proti tomu jiné kněžstvo pod jednou dosadil; pročež ubozí lidé poddaní, upějíce a žalostivě, co jest se jim proti starobylému spůsobu a majestátu i vzácnému porovnání našemu se stranou pod jednou jako i sněmovním snešením stalo, naříkajíce, za brzké a spravedlivé v tom opatření pro poslední Boží soud žádají, v čemž V. C. M. viny nedáváme.

Neb ačkoli, nejmilostivější císaři, ráčil jste panu arcibiskupovi kolátury na všech panstvích V. C. M. v království tomto svěřiti

a o moc uvesti, však se to stalo nepochybně na jeho vyhledávání a prosbu, a již po majestátu výše dotčeném od V. C. M. potvrzeném, a k tomu s touto znamenitou výminkou, aby dosazování kněžstva na též kolátury a fary dálo se tím způsobem, jak při sněmě léta 1609 zastiženi byli, a jak porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněné to v sobě obsahuje. Čímž jste V. C. M. toho při témž majestátu a porovnání milostivě zůstaviti račili, — z čehož jest týž pan arcibiskup vykročil.

Zatím také druhá veliká stížnost do pana opata broumovského jest tato, že jest lidem poddaným klášterským, totiž městu Broumovu, stavení kostela jich brámil a překážku činil, nechtě jim dopustiti, aby v dostaveném jich novém kostele náboženství křesťanské pod obojí vykonávati mohli. Což oni také na pány defensory nejednou vznášeli, a za opatření snažně prosili. A kdyby v tom časně opatřeni nebyli, mohly by odtud mnohé nesnáze a V. C. M. časté zaneprazdnění číneno býti.

Jiným pak dalším stížnostem Vaše císařská milost z téhož poznamenání šíře vyrozuměti ráčíte. Což jest nám s podivením, že týž pan arcibiskup, pan opat broumovský a jiní takové věci, čelící proti často jmenovánému majestátu a tomu porovnání i sněmovním snešením, před sebe bráti smí; ježto o jiných pánich pod jednou toho nesmýšlíme, aby nám majestát náš a porovnání jinačiti a odnímati míti račili, čehož bychom vděční byli, aby nadepsané osoby poddané své při tom, k čemuž právo mají, v příčině svobodného provozovaní náboženství, též stavení kostelův, na každém místě bez překážek a utiskování pokojně zanechali.

Za kterymižto příčinami chtíce rádi všelijakým budoucím zaneprázdněním, nesrozuměním a zášti se vyhnouti, a předcházejíce to, k Vaší císařské milosti, jakožto králi a pánu našemu, poníženě se utíkáme, a podávajíce Vaší císařské milosti pro lepší vyrozumění výtahu z téhož majestátu, porovnání a sněmův, i také potrvzení Vaší císařské milosti, podlé toho Vaši císařskou

milost snažně za to prosili nepřestáváme, že nás a všecku stranu pod obojí, kteráž se ke konfessí české přiznává, při nadepsaném majestátu od V. C. M. potvrzeném, porovnání a sněmovním snešení, léta 1608 i také 1610 učiněném, milostivě zůstaviti, při tom chrániti a při nadepsaných, panu arcibiskupu, panu opatu broumovském a jiných v témž poznamenání dotčených osobách, to dostatečně nařiditi poručiti ráčíte, aby nám téhož majestátu a sněmovního snešení i také často psaného porovnání, na svobodné provozování náboženství svědčícího, nerušili, stavení kostelův, užívaní kněží pod obojí spůsobou přijímajících a ke konfessí české se přiznávajících, a tak provozovaní svobodného náboženství nepřekáželi, nebránili, lidí poddaných od náboženství jich pod obojí neutiskovali, bezděčně k náboženství jinému vězením neb jinak nepřinucovali.

Neb jest-li že by se toho od týchž lidí, duchovních i světských, nezastavilo, a od takových útiskův v náboženství neb zbraňování stavení kostelův se nepřestalo, tedy bychme (vyhrazujíce však vysoce vlastní osobu V. C. M. krále a pána našeho nejmilostivějšího) na opatření týmž majestátem a snešením sněmovním vyměřené proti tomu každému, buď z duchovních neb světských lidí, nastupovati přinuceni byli.

Ale jsme té ponížené a poddané k V. C. M. jakožto nejvyšší milostivé vrchnosti, pokoje, řádu a práva ochránci, naděje, že k tomu přicházeti dopouštěti neráčíte, nýbrž že nad námi a vší stranou pod obojí, věrnými a poslušnými poddanými svými, milostivou ruku držeti, a podlé vyměření slavného majestátu našeho tolikéž milostivě zachovati, a tímto sněmem, prvé nežli by relací sněmovní se stala, to aby jednomu každému vědomo bylo, a do tohoto sněmu vešlo, milostivě opatřiti a naším nej-

milostivějším císařem, králem a pánem každého času býti a zůstati račte.

V. C. M.

věrní poddaní
N. N., páni, rytířstvo, Pražané, Horníci a jiní vyslaní z měst, všickni tři sjednocení stavové království českého, pod obojí tělo a krev pána našeho Ježíše Krista přijímající a ke konfessí české se přiznávající, nyní při sněmu obecném na hradě pražském pospolu shromáždění.

Num. 83.

Zdání některých nejvyšších pánův úředníkův zemských, že Broumovští k stavení kostela práva nemají.

Nejjasnější, velikomocný králi, nejmilostivější pane, pane atd.

Na stupňkací opata broumovského, Vaší královské milosti poddané, a na ně vyšlý dekret, co se žalobníka a jeho poddaných, že by proti jeho vůli stavení kostela předsevzíti měli, dotýče, zpravují Vaši královskou milost pospolu za tou příčinou shromáždění nejvyšší ouředníci zemští poddaně, že ani z privilegium na náboženství daného, ani z porovnání stavův pod obojí učiněného se nenachází, ani se vymoci nemůže, aby Broumovští měli k takovému kostelnímu stavení jaké právo a spravedlivost míti. Nebo ačkoli v privilegium třem stavům kralovství tohoto pod obojí kostely a školy stavěti a pochování těl mrtvých dovoleno, a však lidem poddaným, kteří žádným svobodným stavem nejsou, toho propůjčeno není.

A protož nemají dotčení Broumovští, tak dobře jako jiní poddaní, toho užíti, jakož V. K. M. z přiložených, vytažených a přeložených artikulův milostivě poznati račte.

Jest tedy dotčených nejvyšších úředníkův v radě uvážené

zdání, aby V. K. M. jim Broumovským to v nově začaté stavení kostela, aby s ním dále kráčeno nebylo, zastaviti poručiti ráčili.

V čemž se V. K. M. poníženě poručeny činí.

V Praze dne 23. srpna, léta 1611.

V. K. M.

poslušní, věrní služebníci a poddaní

N. N. nad dotčenou věcí spolushromáždění

nejvyšší úředníci zemští království českého.

Num. 84.

Poručení J. M. C., aby Broumovští přestali stavěti kostela.

Matyáš, atd.

Poctiví, věrní, milí!

Máme toho zprávu, že se o to pokoušíte, nový kostel stavěti. Poněvadž vy pak k tomu práva nemáte, protož vám poroučíme, abyste ihned takové stavení zastavili, a toho do dalšího vyměření, a Naší milostivé resoluci dokonce zanechali, jináče nečiníce. Na tom atd.

Dán na hradě pražském, 20. dne měsíce srpna léta 1611.

Num. 85.

Mandát J. M. C. strany kolátur na panstvích J. M. C. léta 1612.

Matyáš atd.

V známost uvozujem tímto listem všem, že jsme vysoce důstojnému Janovi Loheliovi, arcibiskupu pražskému, věrnému Našemu milému, všecky koláturу na všech panstvích Našich v království českém k ruce svěřiti a v moc uvesti ráčili, a tímto listem císařským, jakožto král český, svěřujem a v moc uvozujem tak, aby kněžstvo a správce duchovní na všecky

dotyčné kolátury a fary Naše tím způsobem, jakž při sněmě léta 1609 zastiženi byli, a jak porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněné to v sobě obsahuje, dosazoval a v dobrém řádu zdržoval, a všecko to, což by prospěšné a k vzdělání spasitelnému poddaným Našim sloužiti a užitečné býti mohlo, konal, řídil a spravoval.

A protož přikazujem komoře Naší české, hejtmanům a jiným správcům na panstvích Našich, věrným milým, abyste svrchupsaného arcibiskupa pražského při tomto Našem kolátur v moc uvedení a svěření měli, drželi a neporušitelně zachovali, jemu v ničemž žádných překážek nečinili, ani žádnému jinému činiti nedopouštěli, a to pod uvarováním hněvu a nemilosti Naší císařské a skutečného trestání.

Tomu na svědomí pečeť Naši císařskou k listu tomuto přitisknouti jsme rozkázati ráčili.

Dán na hradě Našem pražském ve středu po sv. Lukáši, evangelistu Páně, léta 1612.

Num. 86.

Psaní, kteréž purkmistr a rada starého města pražského J. M. C. ***bez vědomí*** *obce učinili.*

Nejjasnější a nejnepřemoženější, velikomocný římský císaři, uherský a český atd. králi, pane pane náš nejmilostivější!

Vaší císařské milosti k nám dnův těchto učiněné milostivé psaní netoliko jsme s poníženou poddaností, ale také s velikou vděčností a potěšením našim, spolu s desíti soudci našimi, staršími obecními a úředníky ode všech úřadův, povolavše je před nás do rady, přijali, a z něho poníženě vyrozuměli, že V. C. M. to sobě milostivě oblibovati a schvalovati ráčí, že jsme jak na psaní panův defensorův, tak i na oustní skrze vyslané k ouřadu V. C. M. purkmistrskému jménem některých osob pospolu shro-

nážděných, a pod obojí přijímajících, vyhledávání k nějakému jednání do koleje císaře Karla Čtvrtého, slavné paměti, se najíti nedali.

Z kteréžto takové císařské, královské a pravě otcovské milosti a náklonnosti poníženě a poddaně děkujeme.

Aniž jest také, nejmilostivější císaři, nám jakožto V. C. M. vždycky věrným, poslušným a poníženým poddaným proti povinnostem a závazkům našim, kterýmiž V. C. M. jakožto králi českému zavázáni jsme, jináče učiniti nenáleželo a neslušelo, i chceme vedle naší nejvyšší možnosti na potomní časy s pomocí pána Boha všemohoucího v tom stále setrvati, a na to pilný pozor dáti, aby jako od nás, tak i od spoluměšťanův našich, mimo jistou vůli a poručení V. C. M. nic před sebe bráno nebylo: nebo my spolu s obcí naší kromě V. C. M. žádného jiného za defensora neuznáváme a nepotřebujeme, nýbrž zůstávajíce pod milostivou ochranou a defensí Vaší císařské a královské milosti jak pod jednou tak i pod obojí, od pána Boha V. C. M. vždycky dlouhověkého dobrého zdraví, šťastného nad námi věrnými a poslušnými poddanými kralování a panování, nad nepřáteli slavného a veselého vítězství upřímným srdcem žádáme, a vedlé toho sebe a obec naši k milostivé císařské a královské ochraně poručeny činíme.

Actum v pátek po neděli postní, jež slove Laetare, to jest 30. Martii, léta Páně 1618.

V. C. M.

věrní a poslušní poddaní,

purkmistr, konšelé a starší obecní starého města pražského.

Num. 87.

Psaní purkmistra a rady menšího města pražského, J. M. C. učiněné.

Nejjasnější atd.

Psaní od V. C. M. těchto nyní minulých dnův k nám prošlé, s náležitou přijavše vážností a vděčností, co v sobě obsahující zavíralo, z přečtení s velikým nás všech potěšením poddaně jsme vyrozuměli.

Z kteréžto milostivé a jistě více nežli otcovské péče, kterou v nás, ponížené, poslušné a vždy věrné své poddané, míti ráčíte, my všickni: purkmistr, konšelé, starší obecní i všecka obec, nyní společně shromáždění, jedním srdcem a myslí jednou, ve vší povinné poddanosti děkování činíme, a za to ustavičně pána Boha všemohoucího, aby V. C. M. šťastného nad námi kralování, nad nepřáteli pak slavného a veselého vítězství za mnohá a prodloužená léta popříti ráčil, skroušeně žádati nepřestáváme. Že pak na rozepsání pánův defensorův osob z prostředku našeho do koleje velikého císaře Karla Čtvrtého slavné a svaté paměti, na den a místo od nich určité, podlé sjednoceného s jinými pány Pražany snešení, žádných jsme nevyslali, nenacházíme toho při sobě, aby se tu co od nás nového státi mělo, čím bychom sice z práva věrné a poslušné poddanosti V. C. M. povinní poddaně nebyli. Neb nejsouce, jak strana pod jednou tak strana pod obojí, až posavad pod šťastným V. C. M. nad námi panováním od žádného nižádného utiskování, neměli jsme také toho potřebu, proč bychom (neznajíce my než jednoho Boha, jednoho krále a defensora svého, a nejsouce také žádnému jinému kromě V. C. M., jakožto králi našemu, pánu nejmilostivějšímu, žádnou poslušností ani poddaností zavázáni) komu jinému poslušnost proti vůli a mimo vědomí V. C. M. zachovati, věcí k cizí jurisdikci přináležící sobě osobovati, stížnosti, buďto své neb jiné, před někým jiným, na zřejmé věrné poddanosti naší pro tržení, přednášeti, neb takové jinému udělovati povinni býti měli a mohli.

A byť i co nám na nedostatku bylo, jako že není, nesluší nám, abychom v tom, V. C. M. jakožto pořádné a jediné po pánu Bohu nám vystavené vrchnosti pobíhati, jí jak koli se strhovati, jiných ochrancův a defensorův hledati měli. A toho pane Bože nikoli na nás dopouštěti nerač, abychom co nejmenšího, což by na ouraz milostivé V. C. M. vůli čelilo, před se vzíti chtěli: a nesmýšlíme také, aby kdo v obci této naší tak nerozvážlivého srdce a převrácené mysli býti mohl, který by se nad jiné vytrhnouti, a neb na to, což by na potupu a zlehčení V. C. M. důstojenství býti chtělo, pomysliti se opovážil, aniž bychom také toho žádnému tak lehce přehlídati nechtěli. Nýbrž na tom jsme všickni byli, jsme i jednostejně zůstáváme, pevně a věrně, jak za sebe tak za budoucí potomky naše připovídajíce, že kromě V. C. M. žádného jiného za krále, pána a defensora znáti nechceme, ale milostivou V. C. M. vůlí vždy bez proměny se říditi, to vše, což sobě V. C. M. oblibovati a schvalovati ráčí, vyhledávati, v té věrné, poslušné, ponížené a povinné poddanosti naší do nejvyššího nás všech přemožení zůstávati, a nelitujíce ani manželek, dítek, statkův i hrdel svých, při V. C. M. živi i mrtvi státi a dostáti se uvolujeme, a každého času hotovi budeme, při tom V. C. M. ve vší poddané poníženosti žádajíce, že k nám té dokonalé naděje býti, nás všech věrných poddaných svých nejmilostivějším králem a pánem zůstávati, a ve své císařské ochraně jak jednu též i druhou stranu, dle téhož svého milostivého zakázaní (poněvadž nad tuto obec v městě tom, jež nejbližší při residenci V. C. M. přiléhá, při privilegiích, nadáních i důchodech téměř ochuzelejší není) poručeny míti a opatrovati ráčíte.

Datum v menším městě pražském ve středu po neděli postní Palmarum, jinak 11. dne měsíce Aprilis, anno 1618.

V. C. M.

věrní poddaní

purkmistr, konšelé, starší obecní

i všecka obec menšího města pražského.

Num. 88.

Psaní purkmistra a konšelův města Ústí nad Labem, písaři komornímu učiněné.

Vaše milosti, urozený a statečný rytíři, pane a pane nám milostivě a laskavě příznivý!

Zdraví prodlouženého, šťastného a dlouholetého panování v požehnání Božském na pánu Bohu V. M. přejeme upřímně rádi.

Z poručení od J. M. císaře římského, krále a pána, pána našeho nejmilostivějšího, Jich milostem nejvyšším pánům úředníkům, soudcům zemským a místodržícím království českého učiněného, a nám skrze urozeného a statečného rytíře, pana Matesa Prökle z Prökelsdorfu, J. M. C. radu a hofrychtýře v království českém nařízeného, a v přítomnosti pana písaře komorního, při oustním po obnovení povinností konšelských přednášení, jménem a na místě V. M. předestřeného, co by v sobě obsahovalo, a nač by se vztahovalo, se vší náležitou a šetrnou uctivostí poslušně a poddaně to k sobě přijavše, jsme vyrozuměli.

I rozpomínajíce se my na to, že k nejmilostivější vrchnosti naší, od všemohoucího pána Boha nám vystavené, všelijakou poctivost, věrnost, poslušenství a poddanost se ztracením hrdel a krve prolitím prokazovati, ostříhati a zachovávati máme, a na tom jsme vždycky byli, jsme a jednomyslně zůstáváme, stále, věrně, jak za sebe tak za budoucí potomky naše připovídajíce, že žádného jiného kromě J. M. C. za krále, pána, pána a defensora našeho nejmilostivějšího, ve všelijakých příčinách a potřebách našich i obecních, přímně pak v náboženství uznávati nechceme, ale bez ušetření životův, statkův, manželek a dítek našich J. M. C. milostivé vůli každý bez proměny se říditi, to vše, což by sobě J. M. C. oblibovati a schvalovati ráčil, vyhledávati, a v tom věrné, poslušné a po-

nížené poddanosti naší, do vynaložení hrdel našich, živi i mrtvi, při J. M. C. státi a dostáti se uvolujeme a hotovi jsme, — žádajíce V. M. jakožto pána a patrona našeho, že z té věrnosti a poslušně k J. M. C. naší poddanosti, aby k nám otcovsky milostivě nakloněn býti ráčil, tak laskavým přímluvcem býti, a takovou naši věrnost a poslušnost přednesti, i také nás s obcí naší sobě laskavě poručeny míti ráčíte.

S tím V. M. v ochranu Svrchovaného poručeny činíme.

Datum v městě Oustí nad Labem, ve středu po neděli provodní, léta 1618. V. M.

k službám hotoví

purkmistr a konšelé

města Oustí nad Labem.

Num. 89.

Obeslání stavův do koleje k pondělku po neděli Invocavit, léta 1618.

Služby své atd.

Netajíme toho před Vašimi milostmi, že jsou toho znamenité, důležité a nevyhnutelné příčiny, pro kteréž jsme přinuceni, z povinnosti naší, od Jich milostí všech tří stavův tohoto království českého, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí způsobou přijímajících, nám svěřené, jakož předně Jich milostí nejvyšší pány ouředníky, soudce zemské a rady J. M. C. soudu dvorského a komorního, též jiné J. M. C. české rady, a tolikéž z každého kraje šest osob z obce, ze všech tří pánův stavův pod obojí, sem do měst pražských povolati, a tu V. M. některé veliké a těžké stížnosti, kteréž se na nás vznášejí, a se toho slavného majestátu, od svaté paměti J. M. C. Rudolfa, jakožto krále českého, všem třem pánům stavům tohoto království na svobodné provozování náboženství našeho křesťanského pod obojí daného, jako i toho, s Jich milostmi

pány stavy pod jednou učiněného, a též od J. M. C. potvrzeného porovnání vysoce dotýkají, k uvážení předností; poněvadž jest se obávati, nebude-li těm věcem časně slušně a náležitě spomoženo, že by původem některých nepokojných lidí z toho mnoho zlého a škodlivého na nemalé protržení a zlehčení téhož majestátu a porovnání pojíti mohlo, — od čehož pán Bůh milostivě zachovati rač.

A nemohouce my sami v tomto skrovném počtu (an někteří z prostředku našeho od pána Boha skrze smrt s tohoto světa povoláni, a jiní nedostatkem zdraví navštíveni jsou) těm věcem tak těžkým a velikým zpomoci, nechtíce také, pokudž na nás jest, aby nám tu co scházeti, a potom nějaké obmeškání nám přičítáno neb na nás naříkáno býti mělo, i majíce na paměti svou povinnost, kterouž jsou nám všickni tři páni stavové pod obojí svěřili, a proti tomu nám se také v tom, když by koli v takové příčině od nás povoláni byli, že se volně najíti dáti chtí, zakázati ráčili, — ano také vše od Jich milostí králův českých, pánův pánův našich nejmilostivějších, tak i sněmy obecnými stvrzeno a k tomu povoleno jest — z těch příčin naschvále do všech krajův poselství vypravujeme, a V. M. tolikéž jakožto jednoho pána z obce ze stavu panského pod obojí povoláváme, od osob našich V. M. za to přátelsky a služebně žádajíce, že dá-li pán Bůh v pondělí po neděli Invocavit, to jest 5. dne měsíce Března, nejprvé příští, na noc sem do měst pražských přijeti a hned na zejtří v outerý ráno, k hodině osmé na půl orloji, do koleje veliké císaře Karla IV. mezi nás se najíti, příčině tohoto našeho povolání šířeji vyrozuměti a spolu s jinými Jich milostmi nejvyššími pány ouředníky, soudci zemskými, J. M. C. radami, a též osobami z obce k témuž od nás povolanými, to což potřebného bude, pro zachování tak drahého klenotu uvažovati a vyříditi nápomocni býti ráčíte.

Neb jestliže byste se najíti dáti neráčili, a z toho že by budoucně něco škodlivého pošlo, tedy činíme se Vašim milo-

stem; jako i všem jiným, omluveny, že my tím vinni býti nechceme a nebudeme, — odpovědi Vaší milosti očekávajíce.

A s tím se V. M. na všem dobře a šťastně míti přejeme.

Datum ut supra.

N. N. defensorové, od Jich milosti všech tří pánův stavův království českého pod obojí nad konsistoří a akademií pražskou nařízení, nyní pospolu shromáždění.

Toto psaní, mutatis mutandis, Jich milostem nejvyšším pp. ouředníkům, soudcům zemským, J. M. C. radám, též nepřítomným p. defensorům; ano také pánům stavům do krajův učiněno jest.

Num. 90.

Proposicí, od pánův defensorův stavům do koleje obeslaným přednešená, v outerý po neděli Invocavit léta 1618.

Vaše milosti urození páni páni, urození a stateční rytíři, slovutné a vzáctné poctivosti páni vyslaní z měst, páni ujčové, švagřové, bratří a přátelé naši zvláště milí, a páni nám laskavě příznivi!

Že jsté se na žádost a připsání naše do Prahy sjeti a v toto místo najíti dáti ráčili, to my vděčně přijímajíce, V. M. a vám z toho služebně a přátelsky děkujeme.

Jaká by pak toho příčina byla, to Vašim milostem nyní oznámiti pominouti nemůžeme, jmenovitě:

Jakož nepochybně V. M. dobře jest vědomo, kterak při sněmu pominulém generálním, léta 1615 na hradě pražském držaném, Jich milost všickni tři páni stavové království tohoto, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí přijímající, majíce sobě od nás defensorův, nad konsistoří a akademií pražskou nařízených, to v známost uvedeno, co se od někte-

rých nepokojných lidí proti témuž majestátu, od slavné a svaté paměti J. M. C. Rudolfa, jakožto krále českého, všem třem pánům stavům na svobodné provozování náboženství jich křesťanského daného, jakož i proti porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí při tom učiněnému, sněmem obecným i také od J. M. C. nynějšího krále a pána našeho nejmilostivějšího znamenitě potvrzenému před sebe béře, tak že, ačkoli v témž majestátu a porovnání toho textovně a patrně doloženo jest, že všickni jednostejně stavové pod obojí, jak stav panský, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města, s lidmi poddanými jich a summou všickni, kteříž se koli ke konfessí české přiznávají, žádného nevymiňujíce, náboženství své křesťanské podlé též konfessí a svého mezi sebou učiněného porovnání volně a svobodně, všudy a na všelikém místě provozovati a vykonávati mohou, a při víře a náboženství svém, též i při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest aneb od nich nařízen bude, pokojně zanecháni býti mají.

Item, že již po dnešní den žádný, jak z vyšších svobodných stavův tak ani města, městečka i také sedlský lid, od vrchností svých, ani od žádného jiného, duchovního ani světského člověka, nemají a nemá od svého náboženství odtiskováni, a k náboženství strany druhé mocí, ani žádným vymyšleným způsobem přinucován býti.

Item, v kterých městech neb městečkách, buď královských, královny Její milosti, neb na panstvích J. M. C., tikdož pod obojí jsou, svých vlastních kostelův neb pohřbův, ani společných se stranou pod jednou by neměli, a že vedle znění výš dotčeného majestátu sobě kostely a chrámy k službě Boží vyzdvihovati, jako i školy k potřebám svým vzdělávati moci budou, — i tím v témž majestátu doloženým, že J. M. C. přikazovati ráčí nejvyšším ouředníkům, soudcům zemským a radám svým, též všem stavům a obyvatelům tohoto království, aby je pány, rytířstvo, Pražany, Horníky i všecka města, všecky tři stavy tohoto království, se všemi lidmi poddanými jich, a summou

všecku pod obojí stranu, k též konfessí české se přiznávající, při témž majestátu ve všech jeho artikulích, změnkách a sentencích zůstavili a chránili, žádných jim v tom překážek nečinili, ani komu jinému činiti nedopouštěli, — pod uvarováním hněvu a nemilosti J. M. C. A kdož by se čeho toho, buď z duchovních neb světských lidí, k přerušení téhož majestátu dopustil, že J. M. C. ráčí míti a povinen býti s dědici a budoucími králi českými, a se stavy tohoto království k takovému každému, jakožto rušiteli obecného dobrého pokoje, hleděti a stavy při tom chrániti a obhajovati, tak a tím vším spůsobem, jakž artikul v zřízení zemském o obhajování země, řádu a práva vyměřuje.

Item, že proti témuž jich stavův pod obojí stalému opatření žádné poručení, a nic takového, co by jim v čemkoli nejmenším překážku aneb změnění toho učiniti mohlo, od J. M. C., dědicův J. M. a budoucích králův českých ani od žádného jiného vycházeti, ani přijímáno býti nemá; a byť pak i vyšlo neb od koho koli přijato bylo, tedy že nemá to moci žádné míti, ani v té věci co, buď právně anebo bez práva, více souzeno a vyřknuto býti, — jakž týž majestát i také dotčené porovnání to vše v sobě obsahuje a zavírá.

Však co proti takovému patrnému textu, jakož J. M. pan arcibiskup pražský, též pan opat broumovský, před sebe berou, a jaký výklad tomu majestátu a porovnání dávají, pravíce, že Hrobští a Broumovští k stavení kostelův práva neměli, — k tomu jaké útisky a překážky v provozování našeho náboženství tu i jinde se činí, to vše jsou J. M. všickni tři páni stavové pod obojí při témž sněmě na J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího skrze pokornou suplikací vznesli, a nedávajíce témuž výkladu místa, poníženě prosili, aby J. M. C. to při těch osobách, kteříž jsou se koli čeho toho dočinili, zastaviti, a stavy při témž majestátu a porovnání milostivě chrániti ráčil.

Na kteroužto poníženou žádost jsme milostivé psané resoluci od J. M. C. očekávali, i nejednou dle povinnosti naší

o to snažně žádali, ale to nám až posavad dáno není. Nebo ačkoli jest J. M. C. král a pán náš nejmilostivější před některým pominulým časem na Brandejse jednomu z prostředku našeho, totiž mně Hendrichovi Matesovi hraběti z Turnu, oustně v přítomnosti jiných tří osob oznámiti ráčil, že žádného stavův nemíní za sluššnou uznávati, protož abych to jiným v známost uvedl: ale já věda, že to mně samému k sobě přijímati nenáleží, a obávaje se, že bych také všech slov J. M. C. vlastně nezpamatoval, a snadno něco pochybiti mohl, z těch příčin jsem se J. M. C. poníženě omluvenu učinil a prosil: poněvadž se to všech stavův pod obojí, kteříž jsou J. M. C. ty stížnosti podali, dotýče, aby J. M. C. ráčil tehdáž přítomnému nejvyššímu panu kancléři království českého takové své oznámení a resolucí poručiti v spis uvesti a mně podati, — tehdá že nepominu to Vašim milostem a vám v známost uvesti. K čemuž ačkoli J. M. C. tehdáž milostivě povoliti ráčil: avšak se toho až posavad po mnohém o to připomínání dosáhnouti nemohlo a nemůže.

Pod tím pak se to stalo, že netoliko těch útiskův a překážek v provozování náboženství, a žalostivých na nás defensory vznášení se neumenšilo, ale den ode dne jich více přibývalo, kdyžto i pan arcibiskup pražský v městečku řečeném Klostergrabn aneb Hrobn, kostel, od obyvatelův téhož městečka s velikým nákladem vystavený, k němuž jsou jim vzáctní lidé náboženství pod obojí almužnu dávali a pomoc činili, na velikou potupu a posměch všeho náboženství pod obojí pohoršiti, rozmetati a se zemí srovnati dal.

A Broumovským (jakž se zpráva činí) též přísně poručeno jest, aby také kostela, od nich s velikým nákladem vystaveného prázdni byli a klíče složili. Čehož když jsou se učiniti zpěčovali, tu několik osob z prostředku jich jest na hradě pražském do vězení dáno, v kterémž až posavad s velikým naříkáním manželek, dítek a přátel svých zůstávají.

Odkudž mezi lidmi veliké naříkání na nás defensory pošlo, že bychom své povinnosti v ničemž dosti nečinili.

I nevědouce my, jak těm věcem tak těžkým zpomoci, majíce pozor na instrukci naši, od Jich milosti všech tří pánův stavův pod obojí nám danou, kteráž to s sebou přináší, kdyby se takového těžkého nahodilo, abychom V. M. a vás k uvážení toho povolali.

To jest tedy příčina první našeho Vašich milostí a vás sem povolání. Při čemž Vašich milostí a vás služebně žádáme, že touž věc ve své uvážení vzíti a na ty prostředky a cesty pomysliti ráčíte, kterak by slušným a náležitým způsobem těm věcem zpomoženo býti mohlo. Druhá příčina jest ta, abychom se, jakož Vašim milostem a vám, tak i jiným všem vůbec z toho domnění a naříkání, kteréž se nám nevinně (jakž nás zprávy docházejí) i po krajích přičítá, že bychom své povinnosti dosti nečinili, vyvedli. Nebo když do těch všech věcí, kteréž až posavad od nás řízeny a na všecky Jich milosti tři pány stavy, a zase od Jich milosti pánův stavův na J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího, ve vší poníženosti vznešeny byly, nahlédnouti ráčíte, z toho se najde, že jsme vedle instrukcí, od Jich milosti pánův stavův nám daných a sněmem obecným potvrzených, všecko to, což nám jen možného bylo, nelitujíce v tom mnohých pojezdů, prací, outrat a obmeškání svých, rádi činili, — což jsou Jich milosti všichni tří páni stavové pod obojí při výš dotčeném držaném generálním sněmu, léta 1610 na hradě pražském drženém, také sami poznali a psaním svým nám z téhož přišlého sněmu od Jich milosti učiněným i takovou naši práci, zvláště v příčině Broumovských a Hrobských i v jiných případných věcech, z poručení Jich milosti vedenou, schváliti ráčili.

Při čemž však Vašich milostí a vás dlouho tajiti nechtíme, kterak mimo všecku naději naši někteří z prostředku našeho, kteříž touž povinnost defensorskou, tak dobře jako i my, od Jich milosti všech tří pánův stavův pod obojí na sebe přijali, a vedle nás Jich milostem tolikéž zavázáni jsou, že v tom ve všem vedle instrukcí, od Jich milosti nám dané a

sněmem potvrzené, zachovali čisty i také za nemnohý čas v těch věcech pracovati pomáhali, již více teď od některého času mezi námi (jsouce nejednou na to žádáni) najíti se nedávají a dáti nechtí.

Pročež Vašich milostí za to služebně prosíme, že se jich již příčina toho dopustí, a co by i s tou věcí činěno býti mělo, to uvážiti ráčíte. Nebo jak by nám možné bylo v tomto pozůstávajícím skrovném počtu, kdyžto i někteří prostředkem smrti s tohoto světa sešli, déle v té povinnosti zůstávati a ji dosti činiti, zvláště když kromě sněmu obecního jiní voleni býti nemohou? To Vašim milostem též k uvážení podáváme.

A na to všecko od Vašich milostí a vás laskavé a přátelské odpovědi očekáváme.

Datum v starém městě pražském, v koleji veliké slavné paměti císaře Karla Čtvrtého, v outerý po neděli postní Invocavit, léta 1618.

N. N. N. ode všech Jich milostí tří pánův stavův Království českého pod obojí nad konsistoří a akademií pražskou nařízení defensorové.

Num. 91.

Supplikací k místodržícím.

Toto bylo při dodávání spisu následujícího pánům místodržícím od pánův vyslaných mluveno:

Vaše milosti, urození páni páni, urození a stateční rytíři, J. M. C. jakožto krále českého, pána pána nás všech nejmilostivějšího, páni místodržící v témž království českém, nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští, páni ujcové, švagrové a patronové naši zvláště milí, a páni nám milostivě a laskavě příznivi!

Všecky osoby od pánův defensorův, nad konsistoří a aka-

domů pražskou sněmem nařízených, ze všech tří pánův stavův království tohoto, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí způsobou přijímajících, sem do měst pražských povolané, a nyní v koleji slavné paměti císaře Karla Čtvrtého pospolu shromážděné, Vašim milostem své žetrné, ochotné, povolné a poslušné služby, s přáním od pána Boha výborného zdraví, hojného prospěchu a požehnání vzkazují.

Čeho při Vašich milostech ze společného usnešení skrze nás vyslané osoby přátelsky, důvěrně a služebně vyhledávají, to, že teď Vašim milostem ve spisu podává, v té celé nepochybné naději, že sobě to oblíbiti a v této slušné a nevyhnutelné potřebě co tak při Vašich milostech vyhledávají laskavě poručeno míti, a jim zase učinlivou, laskavou a brzkou odpověď dáti ráčíte.

*

Vaše milosti, urození páni páni, urození a stateční rytíři, J. M. C. jakožto krále českého, pána pána nás všech nejmilostivějšího, páni místodržící v témž království českém, nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští, páni ujcové, švagrové a patronové naši zvláště milí, a páni nám milostivě a laskavě přízniví! Nemůžeme toho z důležité potřeby před V. M. tajiti, že když jsme se těchto dnův na žádost pánův defensorův, od Jich milostí všech tří pánův stavův království českého, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí přijímajících, ze všech tří stavův nařízených, kteří jsou nás vedlé moci, jim sněmem obecným propůjčené, a instrukcí jim dané, sem do měst pražských povolali, do koleje slavné paměti Karla Čtvrtého dle povinnosti naší najíti dali, tu jest nám mezi jinými věcmi, náboženství našeho křesťanského pod obojí se dotýkajícími, od týchž pánův defensorův příčina takového nás povolání tato oznámena, a ku pamětem našim přivedena:

Kterak při sněmě pominulém generálním, léta 1615 na hradě pražském drženém, již dotčení všickni tří páni stavové království tohoto pod obojí, majíce sobě tehdáž od týchž pánův

defensorův to v známost uvedeno, co se od některých nepokojných lidí proti tomu majestátu od slavné a svaté paměti J. M. C. Rudolfa, jakožto krále českého, třem pánům stavům na svobodné provozování náboženství jich křesťanského danému, jako i proti porovnání mezi stranou pod jednou a jimi, stranou pod obojí, při tom učiněnému, sněmem obecným i také od J. M. C. nynějšího krále a pána našeho nejmilostivějšího, znamenitě potvrzenému, před sebe béře; — tak se ačkoli v témž majestátu a porovnání toho textovně a opatrně doloženo jest, že všickni sjednocení stavové pod obojí, jakž stav panský, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města, s lidmi poddanými jich, a summou všickni, kteříž se koli ke konfessí české přiznávají, žádného nevyminujíce, náboženství své křesťanské podlé též konfessí a svého mezi sebou učiněného porovnání, volně a svobodně, všudy a na všelikém místě provozovati a vykonávati mohou; a při víře a náboženství svém též i při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest aneb od nich zřízen bude, že pokojně zanecháni býti mají.

Item, také že již po dnešní den žádný, jak z vyšších svobodných stavův tak ani města, městečka i také sedlský lid od vrchností svých, ani žádného jiného duchovního ani světského člověka nemají a nemá od svého náboženství odtiskován a k náboženství strany druhé moci, ani žádným vymyšleným způsobem přinucován býti.

Item, v kterých místech neb městech, buď královských, králové Její milosti, neb na panstvích J. M. C., kdož pod obojí jsou, svých vlastních kostelův neb pohřbův, ani společných se stranou pod jednou by neměli, ti že vedlé znění výše dotčeného majestátu sobě kostely a chrámy k službě Boží vystavěti, jako i místa k pohřbům svým vzdělati moci budou; — s tím v témž majestátu doložením, že J. M. C. přikazovati ráčí nejvyšším úředníkům, soudcům zemským a radám svým, též všem stavům a obyvatelům tohoto království, aby je pány, rytířstvo, Pražany, Horníky i všecka města, všecky tři stavy tohoto

království, se všemi lidmi poddanými jich, a summou všecku stranu pod obojí, k též konfessí české se přiznávající, při témž majestátu ve všech jeho artikulích, zněních a sentencích zůstavili a ochránili, žádných jim v tom překážek nečinili, ani komu jinému činiti nedopouštěli, pod uvarováním hněvu a nemilosti J. M. C. A kdož by se čeho toho, buď z duchovních neb světských lidí, k porušení téhož majestátu dopustil, že jeho milost právě míti a povinen býti, s dědici a budoucími králi českými a se stavy tohoto království, k takovému každému, jakožto rušiteli obecného dobrého pokoje, hleděti, a stavy při tom ochrániti a obhajovati, tak a tím vším spůsobem, jakž artikul v zřízení zemském o obhajování řádu a práva vyměřuje.

Item, že proti témuž jich stavův pod obojí stálému opatření žádné porušení, a nic takového, což by jim v čem nejmenším překážku aneb zmenšení toho učiniti mohlo, od J. M. C., dědicův J. M. a budoucích králův českých, ani od žádného jiného vyhledáváno, ani přijímáno býti nemá, a byť pak i vyšlo, neb od koho koli přijato bylo, tedy že nemá to moci žádné míti, ani v té věci co, buď právně a nebo bez práva, níže souzeno a vyřknuto býti, jakž týž majestát i také dotčené porovnání, to vše v sobě obsahuje a zavírá.

A však co proti takovému patrnému textu, jakož J. M. pan arcibiskup pražský též pan opat broumovský před sebe berou, a jaký výklad tomu majestátu a porovnání dávají, pravíce, že Hrobští a Broumovští k stavení kostelův práva neměli, k tomu jaké útisky a překážky v provozování náboženství tu i jinde se činí, to vše jsou Jich milosti všichni tři páni stavové pod obojí při témž sněmě na J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího, skrze pokornou suplikaci vznesli, a nedávajíce témuž výkladu místa, poníženě prosili, aby J. M. C. to při těch osobách, kteří jsou se koli čeho toho dočinili, zastaviti, a stavy při témž majestátu a porovnání milostivě chrániti ráčil.

Na kteroužto poníženou žádost jsme milostivé psané resoluci od J. M. C. očekávali i nejednou o to skrze pány defen-

sery snažně žádali. Ale ta až posavad dána není. Nebo ačkoli jest J. M. C. král a pán, pán náš nejmilostivější, před některým pominulým časem na Brandejse jednomu z prostředku pánův defensorův, totiž urozenému pánu pánu Henrichovi Matesovi hraběti z Turnu, toliko ústně v přítomnosti jiných tří osob oznámiti ráčil, že žádost stavův neráčí za slušnou uznávati, protož aby pán to jiným v známost uvedl, ale pan hrabě, že to jemu samému k sobě přijímati nenáleží, a obávaje se, že by také všech slov J. M. C. vlastně nezpamatoval, a snadno něco pochybiti mohl; z těch příčin jest se J. M. C. poníženě umluvení učinil, a prosil, aby J. M. C. ráčil tehdáž přítomnému J. M. nejvyššímu panu kancléři království českého takové své oznámení a resoluci poručiti v spis uvésti a jemu podati, tehdá že nepomine nám to v známost uvésti. K čemuž ačkoli J. M. C. tehdáž milostivě povoliti ráčil, a však se toho až posavad po mnohém o to připomínání dosáhnouti nemohlo a nemůže. Pod tím pak se stalo, že netoliko těch útiskův a překážek v provozování náboženství a žalostivých na pány defensory vznášení se neumenšuje, ale den ode dne více jich přibylo, — kdyžto i pan arcibiskup pražský v městě řečeném Klostergrabu, a nebo Hrobu, kostel, od obyvatelův téhož města s velikým nákladem vystavený, k němuž jsou jim vzáctní lidé náboženství pod obojí almužny dávali a pomoc činili, na velikou potupu a posměch všeho náboženství pod obojí, pobořiti, rozmetati a se zemí srovnati dal. A Broumovským, jak se zpráva činí, též přísně poručeno jest, aby také kostela, od nich s velikým nákladem vystaveného, prázdni byli a klíče složili. Čehož když jsou se učiniti zpěčovali, tu několik osob z prostřed jich jest na hradě pražském do vězení dáno, v kterémž až posavad s velikým naříkáním manželek, dítek a přátel svých zůstávají. Odkudž mezi lidmi veliké naříkání na pány defensory pošlo, že by své povinnosti v ničemž dosti nečinili. Jakož pak též páni defensorové proto, aby se jakož nám tak i jiným všem vůbec z toho domnělého naříkání, kteréž se jim nevinně (jakž jich zprávy docházejí) jest

krajích přičítá, že by své povinnosti dosti nečinili, vyvedli, nás jsou povolali, — s tím doložením, když do těch všech věcí, kteréž až posavad od nich řízeny, a na všecky tři pány stavy, a zase od pánův stavův na J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího, ve vší ponížeností vznášeny byly, nahlédneme, z toho že najdeme, že jsou vedlé instrukcí, od pánův stavův jim dané a sněmem obecním potvrzené, všecko to, což jim jen možného bylo, nelitujíce v tom mnohých pojezdův, prací, outrat a obmeškání svých, rádi činili. Což jsou také všickni tři páni stavové pod obojí při výše dotčeném generalním sněmě, léta 1615 na hradě pražském držaném, sami poznati, a psaním svým, jim z téhož plného sněmu od týchž pánův stavův učiněným, takovou jejich práci, zvláště v příčině Broumovských a Hrobských i v jiných případných věcech, z poručení všech tří pánův stavův pod obojí vedenou, schváliti ráčili.

I nevědouce oni pro výš dotčené překážky, jak těm věcem tak těžkým zpomoci a majíce pozor na instrukcí jich, ode všech tří pánův stavův jim danou, kterážto s sebou přináší, kdyby co takového těžkého nástalo, aby nás k uvážení toho povolali, uznali v tom dostatečnou příčinu nás sem povolati i požádati nás, abychom túž věc v své uvážení vzali a na ty prostředky pomyslili, kterak by slušným a náležitým spůsobem těm věcem zpomoženo býti mohlo, — tak jakž též přednešení to v sobě obsahuje a zavírá. I poznávajíce my, že jsou páni defensorové k takovému nás sem povolání, pro učinění dosti povinnosti své slušnou příčinu měli, a že se tu často zmíněného majestátu a porovnání mezi obojí stranou učiněného, vysoce a znamenitě dotýče (kteréž aby buď s jedné neb s druhé strany v čem zrušeno býti mělo, od toho pán Bůh rač milostivě zachovati), ač bychom srdečně rádi, aby nyní tomu nedorozumění, kteréž jakož od J. M. pana arcibiskupa pražského, tak i od pana opata broumovského, v příčině stavení týchž kostelův vzbuzeno, a před vyslyšením právním exekucí neslýchaná na velikou potupu a posměch náboženství našeho křesťanského pod obojí vykonána jest, slušným a náležitým spůsobem zpomoženo býti mohlo.

Ale poněvadž nynější čas k tomu neslouží, a také pan arcibiskup jako i pan opat broumovský toho procesu sněmem vyměřeného pominuli, z těch i jiných příčin vidělo se nám podlé našeho společného toho s pány defensory uvážení, té vší věci na tento čas do jiné a příležitější doby odložiti, dokudž bychom J. M. C. králi a pánu svému nejmilostivějšímu svou další poníženou omluvu, proč těm výkladům a tomu od pana arcibiskupa a pana opata broumovského od exekucí začatému procesu místa dáti, a na tom oznámení, které se od J. M. C. na jakou pak koli postranní zprávu a nedobrou J. M. císařské učiněnou informací, panu hraběti z Turnu v té příčině stalo, na místě všech tří pánův stavův tohoto království pod obojí, přestati nemůžeme, ve vší ponížené poddanosti (s oznámením při tom, co se netoliko v tom artikuli, dotýkajícím se stavení týchž kostelův, ale i v jiných mnohých na díle i prvé J. M. císařské v známost uvedených věcech, na rozdílných místech, den ode dne čím dále tím více, jako i v zápovědi svobodného tisku proti témuž majestátu a snešení sněmovnímu, na veliké soužení a utiskování lidu náboženství našeho pod obojí, v tomto království od některých osob před sebe beře) neučinili, aneb dokudž také od pánův defensorův dle uznané potřeby zase povoláni nebudeme.

Však poněvadž ti lidé z města Broumova u vězení zůstávající náboženství našeho křesťanského pod obojí jsou, a za tou všem vůbec vědomou příčinou do téhož vězení se dostali: za to Vašich milostí jakožto J. M. C. pánův místodržících ve vší šetrnosti přátelsky, služebně a snažně prosíme, a za ně se přimlouváme, abyste je z téhož vězení propustiti, a jakož panu arcibiskupovi tak i panu opatu broumovskému poručiti ráčili, aby se jim do slušného skonání té věci, jako ani jiným lidem v provozování náboženství překážka nedála, aniž jinák aby pro víru utiskováni a sužováni nebyli.

Načež od V. M. laskavé, brzké a účinlivé odpovědi žádáme.

Datum v koleji veliké císaře Karla Čtvrtého ve čtvrtek po neděli první postní, 5. Března, léta 1618.

Páni, rytířstvo a vyslaní z měst, osoby ze všech tří stavův království českého, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí přijímající, nyní v koleji slavné paměti císaře Karla Čtvrtého pospolu shromáždění.

Num. 92.

Suplikací, J. M. C. do Vídně odeslaná.

Nejjasnější, nejnepřemoženější, velikomocný římský císaři, uherský a český atd. králi atd. pane pane náš nejmilostivější!

Z potřeb svých nevyhnutelných (jsme těchto dnův od defensorův, ode všech tří stavův království českého, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí přijímajících, z týchž všech tří stavův nařízených, vedlé moci jim sněmem propůjčené a instrukcí jim dané sem do měst pražských povoláni) V. C. M. ve vší poníženosti k milostivé paměti přivozujeme: Kterak při sněmě pominulém generalním, léta 1615. na hradě pražském držaném, již dotčení všickni tří stavové pod obojí království tohoto, měvše sobě to od týchž defensorův tehdáž v známost uvedeno, co se od některých nepokojných lidí proti tomu majestátu, od J. M. císaře Rudolfa, pana bratra V. C. M. nejmilejšího, jakožto krále českého, všem třem stavům na svobodné provozování náboženství jich křesťanského danému, jako i proti porovnání mezi stranou pod jednou a námi stranou pod obojí při tom učiněnému, sněmem obecným i také od V. C. M., jakožto nynějšího pána našeho nejmilostivějšího znamenitě potvrzenému, před sebe béře, na V. C. M. milost poddaně jsou vznesli;

Že ačkoli v témž majestátu a porovnání toho texlovně a opatrně doloženo jest, že všickni sjednocení stavové pod obojí, jakž stav panský, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města, s lidmi poddanými jich, a sumou všickni, kteříž se koli ke konfessí české přiznávají, žádného nevymiňujíce, náboženství své křesťanské podlé též konfessí a svého mezi sebou učiněného porovnání volně a svobodně, všudy a na všelikém místě provozovati a vykonávati mohou, a při víře a náboženství svém, též i při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest anebo od nich nařízen bude, pokojně zanecháni býti mají; — item, že již po dnešní den žádný, jak z vyšších svobodných stavův tak ani města a městečka i také sedlský lid od vrchností svých, ani od žádného jiného, duchovního ani světského člověka, nemají a nemá od svého náboženství odtiskován a k náboženství strany druhé mocí, ani žádným vymyšleným spůsobem přinucován býti; — item, v kterých místech neb městech, buď královských, královské Její milosti, neb na panstvích J. M. C., ti kdož pod obojí jsou, svých vlastních kostelův neb pohřbův, ani společných se stranou pod jednou by neměli, ti že vedlé znění výš dotčeného majestátu sobě kostely a chrámy k službě Boží vystavěti, jako i místa k pohřbům svým vzdělávati moci budou; — s tím v témž majestátu doložením, že J. M. C. přikazovati ráčí nejvyšším úředníkům, soudcům zemským a radám svým, též všem stavům a obyvatelům tohoto království, aby je, pány, rytířstvo, Pražany, Horníky, i všecka města, všecky tři stavy tohoto království, se všemi lidmi poddanými jich a sumou všecku pod obojí stranu, k též konfessí české se přiznávající, při témž majestátu, ve všech jeho artikulích, zněních a sentencích zůstavili a chránili, žádných jim v tom překážek nečinili, ani komu jinému činiti nedopouštěli, pod uvarováním hněvu a nemilosti J. M. C., a kdož by se čeho toho, buď z duchovních neb světských lidí, k přerušení téhož majestátu dopustil, že J. M. ráčí míti a povinen býti s dědici a budoucími králi českými, a se stavy

tohoto království, k takovému každému, jakožto rušitelů obecného dobrého pokoje, hleděti, a stavy při tom chrániti a obhajovati, tak a tím vším spůsobem, jakž artikul v zřízení zemském a obhajování země, řádu a práva vyměřuje; — neb, že proti témuž jich stavův pod obojí stálému opatření žádná porušení, ani co takového, co by jim v čem nejmenším překážku a neb změnění toho učiniti mohlo, od J. M. C., dědicův a budoucích králův českých, ani od žádného jiného vycházeti ani přijímáno býti nemá: a byť i vyšlo, neb od koho koli přijato bylo, tedy že nemá to moci žádné míti, ani v té věci co, buď právně a nebo bez práva, více souzeno a vyřknuto býti, jakž týž majestát i také dotčené porovnání to vše obsahuje a zavírá:

Však přes to všecko, mimo mnohé jiné útisky, kteréž se takměř každodenně straně pod obojí dějí, netoliko tehdáž, když jsou se tíž stavové pod obojí k V. M. na témž sněmě léta 1615. o ně utekli, jak pan arcibiskup pražský Hrobským, kteříž v náboženství pod obojí k nám a konfessí naší české, též ke konsistoři pod obojí se přiznávají, kostel jich, na vlastní jejich groš vyslavený, do něhož jsou také pořádného kněze od administrátora a konsistoře naší dolejší pod obojí potvrzeného uvedli, zapečetiti dal, a v městech, městečkách i vesnicích kněží našeho náboženství vybil, tak i opat broumovský lidem poddaným klášterským, totiž městu Broumovu, stavení kostela jich bránil, překážku činil, nechtě jim dopustiti, aby v dostaveném jich novém kostele náboženství křesťanské pod obojí vykonávati mohli: ale i již nyní týž kostel, od obyvatelův téhož města Hrobu, neb Klostergrabu řečeného, s velikým nákladem vystavený, k němuž jsou jim Jich milosti kurfirštové, knížata a jiní vzácní lidé náboženství pod obojí almužny dávali a pomoc činili, na velikou potupu a posměch všeho náboženství pod obojí, pobořiti, rozmetati a se zemí srovnati dal; opat pak broumovský svou věc, na číž koli omylnou zprávu a informací, k tomu jest přivedl, že osm osob z týchž Broumovských sem do měst pražských povoláni, a do vězení, v němž

ještě (oč V. C. M. pány místodržící za opomenutí jich a opatření toho se vší uctivostí a šetrností jsme žádali) až posavad se zdržují, dáni jsou, — pravíce, jak týž pan arcibiskup, tak i opat, že Hrobští a Broumovští k stavení kostelův práva žádného nemají.

I v pravdě, nejmilostivější císaři, králi a pane, náš, Vaší císařské milosti dalším vznášením naším ušetřovati bychom rádi chtěli: ale toho pro úpění a naříkání týchž ubohých napřed dotčených i jiných, v rozdílných místech soužených lidí, a že jsme na poníženou žádost týchž všech stavův pod obojí milostivé psané resoluci od V. C. M. očekávajíce, i nejednou o to skrze defensory snažně prosivše, žádné až posavad dostati nemohli, pominouti nám nemožné bylo. Nebo ačkoli V. C. M. před některým pominulým časem na Brandejse jednomu z prostředku defensorův, totiž Hendrichovi Matesovi hraběti z Turnu, toliko oustně v přítomnosti jiných tří osob oznámiti jste ráčili, že žádost stavův pod obojí, stížnosti náboženství se dotýkající, nerčíte za slušnou uznávati, protož aby to jiným v známost uvedl; ale věda on, že to jemu samému k sobě přijímati nenáleží, a obávaje se, že by také všech slov V. C. M. vlastně nespamatoval, a snadno něco pochybiti mohl: z těch příčin jest se V. C. M. poníženě omluvena učinil a prosil, aby V. C. M. ráčila tehdáž přítomnému nejvyššímu kancléři království českého takové své oznámení a resolucí poručiti v spis uvesti a jemu podati, tedy že neopomine nám toho v známost uvesti. K čemuž ačkoli V. C. M. tehdáž milostivě povoliti jste ráčili, však se toho až posavad po mnohém a to připomínání dosáhnouti nemohlo a ještě nemůže.

Pročež se V. C. M. ve vší nejhlubší poníženosti, že na též V. C. M. dané zprávě, a témž výkladu téhož pana arcibiskupa pražského a opata broumovského zůstati nám možno není, omluveny činíme, a to z dalších příčin těchto:

Že všeliká duchovenství zde v Čechách před léty Jich milostem králům českým V. C. M.

slavným pánům předkům, od stavův království tohoto v moc uvedena a tedy komorou českou učiněna jsou, jakž zřízení zemské o tom patrně vyměřuje, a oni nic od sebe než na čem se stavy o ně na sněmích obecných, při nichž však tíž lidé hlasu žádného nemají, snešení se stane, činiti nemohou. K čemuž se nepochybně i nejvyšší ouředníci a soudcové zemští též rady V. C. M., že to tak a ne jináče jest, přiznají. Jakož pak i tíž lidé duchovní týchž poddaných dědiční páni a vrchnosti nejsou, než toliko usufructuarii neb uživatelé, aniž jiným nápady po nich, jakž v nemohovitých tak ani v těch movitých věcech, než na V. C. M., jakožto krále českého, nejdou: a tu žádný z nich, leč s povolením královským, od toho, čehož v držení jsou, odciziti nic nemohou. A že jste V. C. M. ráčili panu arcibiskupovi kolátury na všech panstvích svých v království tomto svěřiti a v moc uvesti, to se stalo nepochybně na jeho vyhledávání a prosbu, a již po majestátu výš dotčeném, od V. C. M. potvrzeném, a k tomu s touto znamenitou výminkou, aby dosazování kněžstva na též kostely a fary dálo se tím způsobem, jak při sněmě léta 1609 zastíženi byli, a jak porovnání, mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněné, to v sobě obsahuje, čímž jste V. C. M. toho při témž majestátu a porovnání milostivě zůstaviti ráčili. Z čehož ale jest týž pan arcibiskup vykročil.

K tomu z téhož předsevzetí týchž duchovních utiskování a vyhánění od některých osob stavův pod jednou lidí svých poddaných konfessí českou se spravujících nejsnáze rozuměti se může, že jediné od týchž nepokojných lidí k tomu se vede, aby často dotčený majestát, nám na svobodné provozování náboženství našeho křesťanského daný, tudy k protržení přivesti, a potom i všem stavům pod obojí, též chudým lidem poddaným, buď na duchovních gruntech se zdržujícím (an spasení svého tolikéž slušně vyhledávají) svornost a lásku (k čemuž ale bohdá V. C. M. spolu se stavy milostivě přijíti dáti nerá-

čítě) mezi obyvateli země této dokonce vyzdvihnouti, a nás stavy pod jednou a pod obojí, mezi sebou v škodlivé nedorozumění (což pán Bůh ostříci rač) přivesti mohli.

A jakož i sněm minulý, léta 1610 zavřený, toho stavům pod obojí propůjčuje, že svou vlastní impressí míti mají, v kteréž by knihy i všelijaké potřeby, k akademii a konsistoři náležící, ukázavše prvé též knihy, které by kdo se strany pod obojí, náboženství se dotýkající, tisknouti dáti chtěl, defensorům a akademii pražské pod obojí k přehlednutí, volně a svobodně tisknouti dáti mohli: nyní pak proti témuž sněmu nám to obojé skrze jisté poručení, z kanceláře české vyšlé, odnímáno a Vaší císařské milosti a v nepřítomnosti V. C. M. v tomto království českém pánům místodržícím přivlastňováno býti chce, ježto jsme nikdy na jiném nebyli, než tu věc náležitě vedlé dotčeného snešení sněmovního opatřiti, tak že V. C. M. předně, tak i strana pod jednou vydáváním a tisknutím kněh našich pod obojí uraženi býti neráčíte a býti nemají.

Pročež V. C. M. ve vší nejhlubší pokoře poníženě a poddaně prosíme, že V. C. M. všecka ta předdotčená předsevzetí proti témuž často psanému majestátu, nám na náboženství naše pod obojí danému, i porovnání mezi námi a stavy pod jednou učiněnému, též od V. C. M. toho obojího potvrzení čelící, milostivě zastaviti, témuž panu arcibiskupovi pražskému, opatovi broumovskému, i jiným, kteříž své ubohé lidi pro náboženství pod obojí sužují, aby je neutiskali, nýbrž při témž náboženství jich svobodném provozování zanechali, proti témuž majestátu porovnání a snešení sněmovnímu před sebe nic nebrali, a tudy k nějakému nedorozumění (anto my na jiném nejsme, než se vší stranou pod jednou v lásce a svornosti pokojně živi býti) příčiny nedávali, jakož i aby Vaší císařské milosti páni místodržící zde v Čechách (poněvadž nám na V. C. M. od nich ukázáno jest) ty z místa Broumova na hradě pražském ještě u vězení zůstávající lidi propustili, a předdotčená impressí naše proti témuž sněmovnímu snešení nám zastavována nebyla, mi-

lostivě poručiti, nás pak všecky, jakožto V. C. M. poslušné a věrné poddané, milostivě chrániti a zastávati ráčíte. Čehož my se V. C. M. ve vší poddaně ponížeností každého času poslušně odměňovati nepominemie.

Datum v starém městě pražském, v koleji veliké slavné paměti císaře Karla Čtvrtého, v neděli 11. Března 1618.

V. C. M.

věrní a poslušní poddaní

Páni, rytířstvo a vyslaní z měst, osoby ze všech tří stavův království českého, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí přijímající, nyní v koleji slavné paměti císaře Karla Čtvrtého pospolu shromáždění.

Num. 93.

Relací pánův vyslaných.

Vaše milost urození páni páni, urození a stateční rytíři, slovutné a vzáctné počtivosti páni vyslaní z měst, páni ujcové, švagrové na nás laskaví, páni a přátelé naši zvláště milí!

Jakož jste nás osoby přítomné z prostředku svého voliti, a mezi Jich milosti pány místodržící s jistou instrukcí přednešení našeho vypraviti ráčili, nepominuli jsme k Jich milostem práci vážiti, a to vše, co nám od V. M. poručeno bylo, Jich milostem s náležitou uctivostí a šetrností přednesti a oznámiti. Kteréhožto vyřízení našeho tuto relací svou kratičkou takto činíme:

Předně: po tituli náležitém, nám vyslaným daném, bylo přednešení naše oustně opáčeno, a co by odvedený spis obsahoval, oznámeno.

A jak jsou Jich milosti to vzkázání množství služeb a přání vděčně přijíti, tak aby Vašim milostem též služby s náležitým přáním od nás zase oznámeny byly, za to žádati ráčili. Co se majestátu a porovnání mezi stranou pod jednou a

pod obojí dotýče, Jich milostem se nevidí to oboje na ten čas vykládati.

Osoby z města Broumova, jsouce vězňové Jeho milosti císařské vlastní, Jich milostem z něho propustiti nenáleží, nad to výše panu arcibiskupu pražskému a panu opatu broumovskému v té věci co rozkazovati.

V jiných příčinách k službám a prokazováním dobrého přátelství pánům stavům pod obojí Jich milosti se zakazovati ráčí.

Datum v novém městě pražském, 13. dne měsíce Března 1618.

Tuto odpověď, kterouž nám vyslaným osobám na odvedený spis, žádost a přímluvu naši snažnou v něm obsaženou, laskavě dávati ráčíte, nepomineme většímu počtu v známost uvesti, jak sebe tak i nepřítomné osoby k další lásce a milosti V. M. poručeny činíce.

Num. 94.

Psaní pánům Moravanům.

Službu svou vzkazujem Vašim milostem a Vám, urození páni páni, urození a stateční rytíři, slovutné a mnoho vzáctné počtivosti páni z měst, páni ujcové, švagrové, páni a přátelé naši zvláště milí, a páni nám laskavě příznivi!

Zdraví a jiných, duši i tělu spasitelných věcí od pána Boha přejeme Vašim milostem a Vám věrně rádi.

Ačkoli bychom toho vděčni byli, abyste V. M. a Vy na ten čas tímto psaním naším zaneprazdňováni býti neráčili a nebyli, však z jistých a nevyhnutelných příčin toho pominouti jsme nemohli, přátelsky a služebně žádajíce, že nám to přátelskou měrou a laskavě vážiti, a učinlivou odpovědí svou (jakož pak jiné nádějé nejsme) nás zase zpraviti ráčíte a zpravíte. Vedlé toho nepochybujem, že o tom dobrou vědomost mílí ráčíte a máte, co se od některých nepokojných lidí proti tomu

majestátu od slavné a svaté paměti J. M. císaře Rudolfa, jakožto krále českého, všem třem pánům stavům na svobodné provozování náboženství jich křesťanského danému, jako i proti porovnání mezi stranou pod jednou a námi stranou pod obojí při tom učiněnému, sněmem obecným i také od J. M. C., nynějšího krále a pána našeho nejmilostivějšího, znamenitě potvrzenému, před sebe béře, tak že, ačkoli v témž majestátu a porovnání jeho textovně a patrně doloženo jest, že všickni sjednocení stavové pod obojí, jakž stav panský, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města, s lidmi poddanými jich, a summou všickni, kteříž se koli ke konfessí české přiznávají, žádného nevymiňujíce, náboženství své křesťanské, podlé též konfessí a svého mezi sebou učiněného porovnání, volně a svobodně, všudy a na všelikém místě provozovati a vykonávati mohou a při víře a náboženství svém, též i při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest anebo od nich nařízen bude, pokojně zanecháni býti mají; — item také, že již po dnešní den žádný, jak z vyšších svobodných stavův tak ani města, městečka, i také sedlský lid, od vrchností svých ani žádného jiného, duchovního ani světského člověka nemají a nemá od svého náboženství odtiskován, a k náboženství strany druhé mocí, ani žádným vymyšleným spůsobem, přinucován býti; — item, v kterých místech neb městech, buď královských, králové Její milosti, neb na panstvích J. M. C. ti, kdož pod obojí jsou, svých vlastních kostelův neb pohřbův, ani společných se stranou pod jednou by neměli, ti že vedlé znění výšedotčeného majestátu sobě kostely a chrámy k službě Boží vystavěti, jako i místa k pohřbům svým vzdělávati moci budou, — s tím v témž majestátu doložením, že J. M. C. přikazovati ráčí nejvyšším ouředníkům, soudcům zemským a radám svým, též všem stavům a obyvatelům tohoto království, aby je pány, rytířstvo, Pražany, Horníky, i všecka města, všecky tři stavy tohoto království, se všemi lidmi poddanými jich, a summou všecku pod obojí stranu, k též konfessí české se přiznávající,

při témž majestátu ve všech jeho artikulích, zněních a sentenciích zůstávati a chrániti, žádných jim v tom překážek nečinili, ani komu jinému činiti nedopouštěli, pod uvarováním hněvu a nemilosti J. M. C.; a kdož by se čeho toho, buď z duchovních neb světských lidí, k přerušení téhož majestátu dopustil, že J. M. vůli míti a povinen býti s dědici a budoucími králi českými a se stavy tohoto království, k takovému každému, jakožto rušiteli obecného dobrého pokoje, hleděti, a stavy při tom chrániti a obhajovati, tak a tím vším způsobem, jakž artikul v zřízení zemském o obhajování země, řádu a práva vyměřuje; — item, že proti témuž jich stavův stálému opatření žádná poručení a nic takového, což by jim v čem nejmenší překážku a neb změnění toho učiniti mohlo, od J. M. C., dědicův J. M. a budoucích králův českých, ani od žádného jiného vycházeti ani přijímáno býti nemá, a byť pak i vyšlo neb od kohož koli přijato bylo, tedy že nemá to moci žádné míti, ani v té věci co, buď právně a nebo bez práva, více souzeno a vyřknuto býti, jakž týž majestát i také dotčené porovnání to vše v sobě obsahuje a zavírá.

Ale však co proti takovému patrnému textu, jakož J. M. pan arcibiskup pražský též pan opat broumovský před sebe berou, k tomu jaké útisky a překážky v provozování náboženství tu i jinde se činí, to vše jsou Jich milosti všickni tří páni stavové pod obojí při témž sněmě na Jeho milost císařskou, krále a pána našeho nejmilostivějšího, skrze pokornou suplikací vznesli, a nedávajíce témuž výkladu místa, poníženě prosili, aby Jeho milost císařská to při těch osobách, kteříž jsou se koli čeho toho dočinili, zastaviti, a stavy při témž majestátu a porovnání milostivě chrániti ráčil.

Na kteroužto poníženou žádost jsme milostivé psané resolucí od J. M. C. očekávali, i nejednou o to skrze pány defensory dle povinnosti naší snažně žádali, ale ta až posavád dána není. Nebo ačkoli jest J. M. C. král a pán náš nejmilostivější, před některým pominulým časem na Brandejse jednomu

z prostředku pánův defensorův, ode všech tří pánův stavův království českého pod obojí nad konsistoří a akademií pražskou nařízených, totiž urozenému pánu, panu Hendrichovi Matesovi hraběti z Turnu, Valsassina a Krajna, svobodnému pánu na Velíši, Vintířově a Losdorfu, J. M. C. radě, komorníku a sudímu dvorskému v království českém, toliko oustně v přítomnosti jiných tří osob oznámiti ráčil, že žádost stavův neráčí za slušnou uznávati, protož aby pán to jiným v známost uvedl: ale pan hrabě, věda, že to jemu samému k sobě přijímati nenáleží, a obávaje se, že by tak všech slov J. M. C. zvláště nezapamatoval a snadno něco pochybiti mohl, z těch příčin jest se J. M. C. poníženě omluvena činil a prosil, aby J. M. C. ráčil tehdáž přítomnému J. M. C. nejvyššímu panu kancléři království českého takové své oznámení a resoluci poručiti v spis uvesti a jemu podati: tedy by neopomina, nám to v známost uvesti. K čemuž ačkoli J. M. C. tehdáž milostivě povoliti ráčil, a však se toho až posavad po mnohém o to připomínání dosáhnouti nemohlo a nemůže.

Pod tím pak se toto stalo, že netoliko těch úlisků a překážek v provozování náboženství a žalostivých na ně defensory vznášení se neumenšuje, ale den ode dne více jich přibylo; když to i pan arcibiskup pražský v městečku řečeném Klostergrabu, a nebo Hrobu, kostel, od obyvatelův téhož městečka s velikým nákladem vystavený, k němuž jsou jim vzácní lidé náboženství pod obojí almužny dávali a pomoc činili, na velikou potupu a posměch všeho náboženství pod obojí pobořiti, rozmetati a se zemí srovnati dal; a Broumovským (jakž se zpráva činí) též přísně poručeno jest, aby také kostela, od nich s velikým nákladem vystaveného, prázdni byli a klíče složili: v čemž když jsou se poníženě omluveny činili, a za to, aby při majestátu a svobodném náboženství pod obojí provozování zůstaveni byli, poddaně prosili, tu několiko osob z prostředku jich jsou na hradě pražském do vězení dáni, v kterémž až

posavád s velikým naříkáním manželek, dítek a přátel jejich zůstávají.

Na kteréžto předsevzetí a příkoří, byvše my těchto pominulých dnův od pánův defensorův do měst pražských povolání, a shledavše se v jistém počtu, nepominuli jsme se společného snešení takové i jiné stížnosti v rozdílné spisy uvesti, a jak předně na Jeho milost císařskou, pána našeho nejmilostivějšího, to náležitě vznesti, i v těch příčinách za ochranu poníženě prositi, tak také Jich milosti pány místodržící v království českém netoliko za propuštění těch vězňův a zastavení takových útiskův pro víru, ale tolikéž k Jeho milosti císařské, jako nic méně, Jich milosti knížata a pány stavy knížetství slezského, též pány stavy hořejších i dolejších Lužic za přímluvu přátelsky a služebně požádati.

Poněvadž pak mezi tímto slavným královstvím českým a markrabstvím moravským, jakožto předním oudem jeho, ten vzácný spůsob a obyčej každého času zachováván byl, že jsou jedni s druhými, v čas štěstí a neštěstí, dobré i zlé sdíleli, a spolu v tom potěšení aneb útrpnost i citelnost měli, jsouce my od osob našich a budoucími našimi v tom blízkém spříznění, spolčení, dobrém sousedství a srozumění neproměnitelně státi a trvati povinni, tak činíme, a toho nyní skutkem dokazujíce, i naši potřebu v známost uvozujíce, Vašich milostí a Vás za to přátelsky a služebně žádáme, že se k J. M. C. pánu našemu nejmilostivějšímu podlé nás přimluviti račte, aby netoliko často dotčení soužení lidé v svobodném provozování náboženství svého utiskováni nebyli, nýbrž také ti u vězení zůstávající Broumovští téhož vězení prázdni a z něho propuštěni byli; — tolikéž jaké jest se a komu koli bezpráví a příkoří proti majestátu, porovnání našemu a snešení sněmovnímu až posavad činilo a stalo, to jednomu každému k slušné nápravě přivedeno a skutečně vynahraženo bylo, jakž se v tom dálejí Vašim milostem a Vám, že bez našeho vyměřování v příčině téhož se nás zastání i jinak přátelsky a sousedsky nás

sobě poručeny míti ráčíte a budete, přátelsky a služebně důvěřujeme.

Toho se Vašim milostem a Vám každého času všelijak přátelsky, sousedsky a služebně odměňovati a odsluhovati nepomineme, ochraně Boží nás všecky poručeny činíce.

Datum v koleji veliké císaře Karla Čtvrtého, v pondělí 12. Března, léta 1618.

Páni, rytířstvo a vyslaní z měst, osoby ze všech tří stavův království českého, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí přijímající, nyní v koleji slavné paměti císaře Karla Čtvrtého pospolu shromáždění.

Num. 95.

Revers a potvrzení privilegií, od J. M. C. všem třem stavům království českého daný.

A). Přípis reversu od J. M. arciknížete Matyáše, krále uherského atd., pánům stavům království českého daného, z Jihlavi sub dato: ve čtvrtek pondělí Laetare, dne 17. Března léta 1611.

My Matyáš Druhý, z Boží milosti král uherský, čekanec království českého atd., arcikníže rakouské, kníže burgundské, markrabě moravské a hrabě tyrolské.

Známo činíme tímto listem, reversem Našim královským, obecně přede všemi a zvláště tu, kdež náleží:

Jakož jsme se listem Naším otevřeným, lidu Našemu válečnému, od Nás na pomoc stavům království českého vyslanému, daným, jehož jest datum v městě Našem Vídni, v pondělí postní po neděli, jež slove Invocavit, též podobně i resolucí, odpovědí Naší, komisařům k Nám od týchž stavův království českého vyslaným danou, jíž datum jest 4. dne měsíce Března, vše léta tohoto 1611., v tom pronesti a ohlásiti ráčili, že z přirozené lásky Naší a náklonnosti, kterouž k dotčenému

království míti ráčíme, dle smlouvy, léta 1608 před Prahou učiněné, týmž stavům království českého proti tomu nešlechetnému válečnému lidu pasovskému, kterýž jak předně do arcoknížetství Našeho horních Rakous nepřátelský vpád učinil, mordy, pálením, loupeží a plundrováním ubohým poddaným Našim škody nenabytné zdělal, tak potom i v království českém některá místa a města, až i menšího města pražského jest ouklaadně a lstivě dobyl, je opanoval, vyšších i nižších obyvatelův nemálo pomordoval, hrad pražský, kdež J. M. C. pán a bratr Náš nejmilostivější, též svobody a dsky zemské, největší klenot téhož království, totiž koruna česká, a jiné klenoty a privilegia na ten čas zůstávají, oblehl, ano i ostatních měst pražských, starého i nového, zmocniti se usiluje, ku pomoci a na retuňk přispěti, výše psaných stavův dobré, užitek a zvelebení fedrovati, a je jakož také podlé nich i svou vlastní královskou osobu spolu se zeměmi před dalším neštěstím a a zpuštěním s pomocí Boží chrániti, též pak škůdce Naše a zemí Našich náležitě zkrotiti, další neslušné a nenáležité předsevzetí téhož lidu zastaviti, a bez všelijaké škody a nejmenšího týchž stavův ublížení dokonce zrušiti — toho konečného úmyslu býti ráčíme.

Na kteréžto Naše takové milostivé královské ohlášení tohó jsou při Nás často psaní všickni tří stavové království českého snažně vyhledávali, abychom prvé, nežli bychom z pomezí a hranic do téhož království českého vyjeti ráčili, je stavy reversem dostatečným v tom ujistiti a ubezpečiti ráčili, že týž příjezd Náš jim na ujmu, škodu a protržení privilegií, práv, zřízení zemského a snešení sněmovního, i také dobrých starobylých zvyklostí a obyčejův, obzvláštně pak proti té smlouvě, kteráž se před Prahou stala (a jížto datum jest ve středu po svatém Janu Křtiteli, léta od narození syna Božího tisícího, šestistého, osmého), není a býti nemá.

Kteroužto jich snažnou žádost slušnou, spravedlivou býti uznávajíce, poněvadž ne jiným oumyslem, nežli tím pro jich

dobré a svolení, abychom je chrániti a jim pomáhati ráčili, toto před sebe chvalitebně a šlechetně bráti ráčíme; protož s jistým rozmyslem Naším a radou věrných Našich milých, mocí Naší královskou a jakožto pořádně volený čekanec království českého, dotčené stavy téhož království, dědice a potomky jich, takto v tom ve všem opatrujeme, tím reversem Naším ubezpečujeme, jim to potvrzujeme a dostatečně pojišťujeme, že tento Náš s lidem Naším válečným do království českého, ku pomoci stavům téhož království, mocný příjezd jim všem třem stavům slavného království českého, ani budoucím a potomkům jejich, na ujmu a škodu, neb protržení týchž privilegií, svobod, práv, zřízení zemského a snešení sněmovního, i také dobrých, starobylých zvyklostí a obyčejův, obzvláštně pak proti té smlouvě, kteráž se před Prahou stala (a jížto datum ve středu po svatém Janu Křtiteli, léta od narození syna Božího tisícího, šestistého osmého) v ničemž nejmenším není, býti nemá a moci nebude. Neb o My je všecky, i jednoho každého obzvláštně při všech jejich svobodách, privilegiích, majestátích, obdarováních, též právích, zřízení zemském, sněmovních snešeních, dobrých, chvalitebných řádích, obyčejích, zvyklostech, nahoře dotčené smlouvě, i také při tom o náboženství učiněném pokoji a srovnání, bez přerušení a zjinačení, vždycky a každého času, zůstaviti a chrániti ráčíme chtíti, a slibujeme na časy budoucí a věčné.

Čehož všeho na potvrzení a věčnou paměť, s jistým Naším vědomím, pečeť Naši královskou k tomu listu jsme přivěsiti poručili, a Naší vlastní rukou se v něm podepsati ráčili.

Dán v městě Našem Jihlavi, ve čtvrtek po neděli postní Laetare, léta Božího šestnáctistého jedenáctého, a království Našeho uherského třetího.

Matyáš.

Ad mandatum Sacrae
Majestatis proprium;
Fridrich Jordán z Klausenburku.

Druhý revers J. M. krále Matyáše, stavům království českého před korunováním Jeho milosti na též království daný, léta 1611.

My Matyáš Druhý, z Boží milosti uherský král, čekanec království českého, arcikníže rakouské, kníže burgundské, markhrabě moravské a hrabě tyrolské.

Vyznáváme tímto Naším listem, jenž slove revers, přede všemi, a zvláště tu, kdež náleží:

Jakož jest nejjasnější, nejnepřemoženější a velikomocný kníže a pán, pan Rudolf toho jména Druhý, volený římský císař, uherský a český atd. král, arcikníže rakouské, kníže burgundské, markrabě moravské, lucemburské a slezské kníže a lužické markrabě, pan bratr Náš nejmilejší, na všecky tři stavy slavného království českého proposicí a nebo předložením svým sněmovním v pondělí po neděli provodní vznesti ráčil, že jest z náchylnosti a lásky bratrské, kterouž k Nám, bratru svému nejstaršímu a nejmilejšímu, nakloněn býti ráčí, též pro dobré království tohoto, nechtě aby snad budoucně, kdyby pán Bůh všemohoucí J. M. C. s tohoto světa prostředkem smrti časné povolati ráčil, jaké o to roztržitosti a nevole býti měly, k tomu milostivě povoliti ráčil, abychom My, poněvadž jsou stavové na předešlé milostivé vyhledávání, žádost a povolení Jeho milosti císařské za čekance království českého Nás volili, a jednomyslně o tom se snesli, že po smrti Jeho milosti císařské žádného jiného za krále českého vzíti nechtí, ještě za živobytí J. M. C. za krále českého, vedle starobylého spůsobu, vyhlášeni a korunováni byti ráčili, za to jich stavův žádaje, aby Nás neprodleně korunovali, a napotom za krále a pána svého měli a drželi.

Kdež měvše dotčení všickni tří stavové království českého takovou J. M. pana bratra Našeho nejmilejšího na ně vzloženou žádost, při tomto generalním a nebo veřejném sněmu v svém pilném, bedlivém a dostatečném uvážení, a povážívše při tom toho, že jsme léta pominulého 1608 na milostivé vy-

hlédávání J. M. C. při týchž stavích za čekance království tohoto, na jistý však spůsob, voleni byli, v tom jsou se k J. M. C. poddaně jako i k Nám povolně ukázali, a Nás za krále českého a pána jich podlé svobod svých vyhlásili, a s J. M. C. o jistý den, na kterýž se korunování Naše bohdá šťastně vykonati má, totiž na pondělí svatodušní nejprvé příští, snesli a porovnali, však s toutö při tom znamenitou výminkou, abychom My, král Matyáš, před již řečeným slavným korunováním nadepsaným všem třem stavům království českého revers dostatečný od sebe dáti a milostivě připověděti ráčili, že ve dvou nedělích po témž korunování Našem pořád zběhlých ráčíme povinni býti, a to i skutečně vykonati chtíti, všecky a všelijaké majestáty a privilegia, jak obecní všem třem stavům, tak i obzvláštní neb partikulární, od předešlých J. M. králův českých, slavných pamětí, jako i od J. M. C. krále Rudolfa, pana bratra Našeho nejmilejšího, týmž třem stavům z obzvláštní milosti a štědroty J. M. C. a královského nadání, a netoliko na svobodné provozování náboženství pod obojí přijímajících, ale i na jisté politické věci se vztahující, item, všecky svobody, práva, zřízení zemské, chvalitebné, dobré, starobylé obyčeje a pořádky, jako i sněmovní snešení, zvláště pak ta, kteráž jsou se leta 1608 a 1610 stala, též srovnání stavův pod jednou a pod obojí, tak i mezi stranou pod obojí samou v tomto království přijímajících, nicméně i to sjednocení, kteréž jsou často jmenovaní stavové pod obojí s knížaty a stavem v knížetstvích slezských leta pominulého 1609 na sněmě obecném v příčině náboženství učinili, ve všem jejich znění, punktích, klauzulích a artikulích (nic ovšem nevymiňujíc) zcela, zouplna schváliti, obnoviti, a majestátem Naším královským potvrditi, a týž majestát v jmenovaném čase, v těch dvou nedělích, konečně a jistotně v moc stavův království českého, a neb na místě jich nejvyššímu purkrabí pražskému odvesti dáti, a v tom se ve všem tak náležitě a milostivě zachovati.

A protož (přijímajíce My, král Matyáš od dotčených stavův království českého v již oznámené příčině vyhlášení Naše za krále českého, a snešení se s J. M. C., panem bratrem Naším nejmilejším, o korunování Naše, v skutku prokázanou povolnost s obzvláštní vděčností, milostivě k tomu se každého času snažovati a skutečně přičiňovati chtíti ráčíme, toho se týmž všem třem stavům slavného království českého vší milostí Naší královskou (nad čímž své zalíbení míti a s Námi dobře spokojeni budou) spomínati a nahražovati.

A přes to mocí tohoto reversu Našeho často psaným všem třem stavům slovem Naším královským přiříkáme a připovídáme, že to všecko, co se nadpisuje, strany schválení, obnovení a potvrzení všech a všelijakých jejich privilegií, na náboženství i na jiné politické věci se vztahujících, též i svobod, práv, zřízení zemského, chvalitebných, dobrých, i starobylých obyčejův a pořádkův, jako i sněmovních snešení, zvláště pak těch, kteráž jsou se v dotčených letech 1608 a 1610 stala, tolikéž to srovnání mezi oběma stranama, pod jednou a pod obojí, jako i mezi stranou pod obojí samou v témž království, nicméně i strany toho sjednocení mezi stavy pod obojí a knížaty a stavy v knížetství slezském leta pominulého 1609 na sněmě obecném v příčině náboženství učiněného, poněvadž proti víře katolické pod jednou přijímající míněna býti nemá, ráčíme chtíti to v určitém času, v těch dvou nedělích, po šťastném bohdá korunování Našem ve všem jich znění, položení, punktích, klauzulích a artikulích zcela a zouplna (nic ovšem nevymiňujíce) milostivě schváliti a stvrditi, a to vše upřímně a věrně vykonati a naplniti, a majestát Náš královský, na to se vztahující, rukou Naší vlastní podepsaný, a pečetí Naší královskou stvrzený, že se tomu od Nás i budoucích králův českých zadosti státi má, všem třem stavům království českého, a neb na místě jich v moc nejvyššího purkrabí pražského odvesti dáti.

Co se pak některých jiných artikulův obecních, od stavův tohoto království Nám přednešených, kteříž za jistými příčinami na tento čas k vyřízení svému přijíti nemohli, dotýče, takoví artikulové až do nejprv příštího sněmu obecného, od Nás stavům položeného, se odkládají. A že při témž sněmě dokonale k zavření svému přede všemi jinými věcmi přijíti mají, ústy svými královskými jsme připověděti ráčili. Načež se všickni tři stavové dokonale ubezpečiti a tím jisti býti mají, že se to od Nás, jakožto krále a pána křesťanského a slova svá držícího, všelijak náležitě a šlechetně státi má a stane.

Čemu na svědomí revers tento Náš královský jsme rukou svou vlastní, s přitištěním pečeti Naší královské, podepsati ráčili.

Dán na Hradčanech, v vrchním městě pražském, v sobotu po neděli Exaudi, leta Božího 1611, a království Našeho uherského třetího.

Potvrzení všech privilegií od krále Matyáše Druhého v království českém po Jeho korunování za krále českého, jehož datum na hradě pražském v pátek po Božím těle, leta 1611.

My Matyáš Druhý, z Boží milosti uherský, český, dalmatský, charvatský král atd., arcikníže rakouské, markrabě moravské, lucemburské kníže a lužické markrabě atd.

Oznamujem tímto listem všem, že přiřklí jsme korunu českou držeti, a zachovati všecky pány, rytířstvo, města pražská i jiná města, i všecku obec též koruny, při právích, řádích, majestátích, privilegiích, svobodách, výsadách a obdarováních zemských, na náboženství i na jiné politické věci se vztahujících, při zřízení zemském, sněmovních snešeních, zvláště pak leta 1608 a 1610, při srovnání mezi oběma stranama, pod jednou i pod obojí samou, v témž království, nic méně i při témž spojení mezi stavy pod obojí a knížaty a stavy knížetství slez-

ských, léta pominulého 1609 na sněmu obecném v příčině náboženství učiněného, poněvadž proti víře katolické pod jednou přijímajících míněno býti nemá, i všech slušných starých a jiných zvyklých dobrých obyčejích a pořádcích, zvláště slavných pamětí krále Otakara, krále Jana, císaře Karla, krále Václava, císaře Zikmunda, krále Albrechta, krále Ladislava, krále Jiřího, krále Vladislava, císaře Ferdinanda, císaře Maximiliána, a Jeho lásky pana bratra Našeho nejmilejšího, císaře Rudolfa, též všecky zápisy, od Jich milosti dané a vyšlé, držeti bez odporův a zmatku všelijakého i v skutku zachovati a obhajovati.

Item, přiřkli jsme, hradu Karlštejna, koruny klenotův všelikterakých zemských, i také desk a privilegií, neporoučeti ani svěřovati žádnému, bez vůle a rady pánův, rytířstva království českého, i měst pražských, pokud kteří právo mají.

Item, přiřkli jsme, že zachovati máme řád a zvyklosti starodávní království českého.

Item, přiřkli jsme, žádných cizozemcův, duchovních ani světských, na úřady zemské, dvorské, ani městské ani duchovní nesázeti než Čechy, ani jimi zámkův a měst koruny české osazovati, a jim jich svěřovati. A to máme s radou učiniti. A což v okolních zemích, ke království českému příslušících, aby bylo drženo, jakož jest to za císaře Karla i jiných králův a předkův Našich drženo a zachováno bylo.

Item, přiřkli jsme, že nemáme žádných zemí, knížetství, měst, zámkův, hradův, manův, i jiných všelikterakých zboží k české koruně příslušících, od koruny odtrhovati, ani odcizovati, nižádným obyčejem, ani žádnými věcmi, ale což by od koruny odtrženo neb odcizeno bylo, to máme zase připojiti a ke koruně shromážditi.

Item, přiřkli jsme, mince české žádným obyčejem nepolehčovati ani ponižovati, bez vůle vší země, ale tak se zachovati podle vysazení a privilegií koruny české, jakž právo jest.

Item, přiřkli jsme, co jsou předkové Naši, císařové neb králové čeští komu dali a zapsali, stavům, osobám neb osobě, buď na království, na duchovenství, neb manství, že to máme zdržeti a v celosti zachovati, však což by nebylo proti milostem a obdarování, kteréž král Vladislav slavné paměti dáti ráčil všem stavům království tohoto.

Item, přiřkli jsme, každý stav zvláště při jich právích, řádích a privilegiích, svobodách, výsadách, zvyklostech a obdarováních, což kterému stavu náleží, zachovati.

Tomu na svědomí pečeť Naši královskou k listu tomu přivěsiti jsme rozkázati ráčili.

Dán na hradě Našem pražském v pátek po slavnosti těla Božího, leta 1611.

Matyáš.

Num. 96.

Těžké psaní J. M. C. místodržícím na defensory a stavy pod obojí.

Matyáš, z Boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, a uherský, český atd. král atd.

Urození a stateční věrní Naši milí!

Co jest se při minulém sjezdu v koleji slavné paměti císaře Karla Čtvrtého zběhlo, tomu jsme netoliko z psaní vašeho a ze spisu v něm položeného, ale také i z jiných rozdílných míst a zpráv vyrozuměti ráčili. A nacházíme, že týž sjezd proti vlastní osobě Naší císařské a královské rozepsán byl, kdež se příčina v dotčeném spisu rozepsání jeho klade, kostel v nově vystavený v městečku Hrobu, arcibiskupu pražskému navrácený, a trestání neposlušných poddaných klášterských z města Broumova, což obé jest se na spravedlivé poručení Naše stalo, — tolikéž že dáleji, než majestát a to mezi stranama pod jednou a pod obojí učiněné porovnání propůjčuje,

od nich saženo jest, kdež se cizích poddaných ve věcech neslušných proti resoluci Naší ujímati, a zjevné neposlušenství a pozdvižení jich proti Nám zastávati, a jim v tom posilu dávati chtí.

Při kterémžto sjezdu vůbec na rozum dáváno, ano i do obeslání poněkud doloženo bylo, jako by jim dotčený majestát a porovnání zrušeny býti měly, a též mezi obecný lid roztrušováno, jako by nějaký lid vojenský do království Našeho českého vtrhnouti měl, kudyž bychom My při lidu obecném, těch věcí nepovědomém, v nepřítomnosti Naší, v škodlivé a zlé domnění, a věrným poddaným Našim v nenávist uvedeni býti, a z toho všelijaké těžké nedorozumění, rozbroje a nepříležitosti v dotčeném království Našem českém, se znamenitou všech obyvatelův škodou, povstati mohli.

Čehož jsme My se do některých osob, kteříž toho původové jsou, nikoli nanadáli.

Poněvadž pak oni dobrotivosti Naší zle užívati, a vždycky, dáleji, než náleží a týž majestát a porovnání (na něž se potahnjí) to s sebou přináší; sahati chtí, a Nám, jakožto králi a pánu země, časně, dříve nežli by týž oheň více roznícen byl, to předcházeti sluší: protož nepomineme na to se dáleji ve vší bedlivosti vyptati, a k nim se spravedlivě podle zasloužení jednoho každého zachovati.

Vám pak milostivě poroučeti ráčíme, abyste osoby ty, kteříž jiné obsílali, před sebe povolali, a jim jmenem a na místě Našem dostatečně poručili, aby oni mezi tím, až bychom zase bohdá brzo šťastně do království Našeho českého se navrátili a nebo do dalšího nařízení Našeho, žádných takových sjezdův nerozpisovali, lidí poddaných Broumovských i jiných cizích se neujímali, a příčiny k roztržitostem a rozbrojům nedávali; — jiné pak obyvatele tolikéž v tom, aby se na taková obsílání, poněvadž toho žádné slušné od Nás sobě dané příčiny nemají, nesjížděli, napomenuli. A že jsou někteří z prostředku vašeho, též Pražané, i také jiné osoby z obyvatelův, poslušných a věrných poddaných Našich, k takovému sjezdu, majíce na pozoru

Nás, krále a pána svého, na obsílání a žádosti jich najíti se nedali, to My od nich milostivě přijímati, a v nastalých příležitostech jim to vším dobrým spomínati chtíti ráčíme.

Na tom jistou a milostivou vůli Naši císařskou naplníte.

Dán v městě našem Vídni, v středu po třetí neděli postní, jež slove Oculi, leta 1618, a království Našich římského 6., uherského 10. a českého 7.

Matyáš. Sdenco Adalbertus Popl de Lobkovic,
S. R. B. Cancellarius.

Num. 97.

Artikulové zřízení zemského království českého.

A. 4.

Na sněmu obecném, kterýž držán byl na hradě pražském leta 1547, v outerý před svatým Bartolomějem, toto jest uzavřeno:

Což se sněmův a sjezdův po krajích pokládání a rozpisování dotýče, těch se při mocnosti a vůli J. M. královské zůstavuje, jakož prvé od starodávna bývalo, a jakž předešle v tom artikul v sněmě, kterýž držán byl leta 1545 v středu po sv. třech králích, svolen jest. A také po dnešní den aby žádný z obyvatelův království českého žádných sněmův a sjezdův krajských obecných bez povolení J. M. královské, pod nižádnými vymyšlenými spůsoby nepokládal a nepokládali, a to pod pokutou hrdla ztracení, na kohož by se to prokázalo a provedlo.

A. 8.

Aby žádných puntování proti králi a dědicům Jeho nebylo, pod ztracením hrdla.

K. 52.

Když by se lidé poddaní pánu svému zprotivili, a statek jemu jeho odjali v mírné a pokojné zemi, buďto lidé dědiční

neb zápisní a zástavní, by pak jemu statku neodjali, než jakž koli se proti pánu svému vyzdvihli, chtíce jemu škodu neb něco zlého učiniti, takoví aby byli podlé jich zasloužení (jakž by uznáno bylo) skutečně strestáni, i s tím, kdož by jim k tomu radil, a při od nich vedl. A kdož by koli ty lidi v obranu přijal; a k nim přistoupil a je zastával, nebo jim pomáhal, nebo s nimi vojensky proti pánům jich táhl, a nebo jaký toho původ byl, a nebo statek odjatý aby k sobě přijal, a jej sobě osoboval (věda o tom), ten a takový by učinil nešlechetně a neprávě proti své cti, proti právu a proti králi J. M. hrdlo propadl jest, a statek ten odjatý zase má navrácen býti tomu, komu byl odjat.

L. 5.

A kdož koli čest ztratí, že má býti jako psanec, a nemá žádného práva užiti proti žádnému, a zase ke cti na věčné časy nemá navrácen býti, nižádným právem duchovním ani světským.

Item, že takový, kdož koli čest ztratí, a nebo cti odsouzen bude, hned má oznámen býti ke dskám zemským i ke všem ouřadům, aby jemu ve dsky kladeno nebylo, a každý má se s ním vystříhati kvasiti, jako se zrádci.

Num. 98.

Psaní pánův defensorův Broumovským.

Moudrým a opatrným, N. N. měšťanům a obyvatelům i vší obci města Broumova, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí přijímajícím, a ke konfessí české se přiznávajícím, přátelům našim milým.

Moudří a opatrní přátelé naši milí! Zdraví a jiného všeho dobrého přejeme Vám rádi.

Ze suplikací Vaší, kterouž jste nám v německém jazyku odeslali, a skrze jisté osoby z prostředku Vašeho sem do měst

pražských vyslané, osmého dne měsíce Září již minulého, nám do koleje dodati dali, davše ji sobě nyní při tomto společném shromáždění našem přednesti, čeho při nás vyhledáváte, jsme vyrozuměli.

Na kteroužto z bedlivého společného uvážení našeho toto Vám za odpověď dáváme.

Předně, co se první žádosti Vaší strany nařízení a potvrzení Vám správcův církevních, pro lepší zachování kostela a školy Vaší i slova Božího v dobrém řádu vzdělání a provozování dotýče, poněvadž to již prvé v snešení Jich milostí všech tří stavův království českého, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí přijímajících, vůbec v českém i německém jazyku vytištěném, patrně doloženo a vyměřeno jest, jaký by způsob v tom zachován býti měl: protož nahlédše do toho snešení vedlé XI. artikule v něm doloženého budete věděti, dáleji v té příčině jak se zachovati a při kom toho vyhledávati.

Strany pak vydání Vám pečeti, poněvadž naše instrukcí na to se nevztahuje, aniž to v moci naší zůstává, nemůžeme touž žádost Vaši naplniti.

Než co se třetího punktu, totiž abyste se v jistém místě, když by jaká důležitá potřeba (však samého náboženství Vašeho křesťanského podle konfessí české pod obojí toliko, buď kostela, školy neb pana faráře Vašeho, i jiných věcí církevních se dotýkající) kdy a kterého koli času ukazovala, shledávati mohli, dotýče: to též svobodně a bezpečně učiniti, a kdyby toho potřeba ukazovala, se sjíti, a věci potřebné, co by k zachování a provozování naboženství Vašeho zapotřebí bylo a příslušelo, opatřiti i na místě postaviti moci budete, k čemuž my od osob našich žádného příhodnějšího místa nenacházíme a neuznáváme, jako školu Vaši, kterouž jste na svůj vlastní náklad pro vyučování mládeže Vaší pod obojí sobě vystavěti dali.

Však Vás při tom dostatečně opět napomínáme, abyste se při tom všelijak pokojně, uctivě a náležitě zachovali, žá-

dných nejmenších příčin žádnému se strany pod jednou; méněji pak vrchnosti Vaší a správcům od ní vystaveným k pohnutí a hněvu (znajíce že by proti sjednocení a porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí čelilo, i pod těžkými pokutami vysoce zapověděno jest) nižádným vymyšleným spůsobem nedávali; nýbrž ve všech politických věcech všelijaké náležité poslušenství k jednomu každému zachovati hleděli. Néb my o důstojném pánu opatovi, pánu a vrchnosti vaší, jakožto osobě duchovní a tak pokojné, nikoli nepochybujeme, než že vida Vaši poslušnost a všelijakou k němu i k jiným povinnou a náležitou šetrnost, k Vám se také laskavě a dobrotivě zachovati, a v příčině náboženství žádných překážek Vám činiti nedopustiti ráčí.

A toho jsme Vás na suplikací Vaši, abyste se věděli čím spraviti, tajna učiniti nechtěli.

Datum v Praze v koleji veliké, jinák císaře Karla Čtvrtého, 26. Září, léta Páně 1614.

Psaní pánův defensorův Hrobským.

Opatrní přátelé naši milí!

Od pána Boha Vám zdraví a v něm jiného všeho dobrého přejeme. Co jste skrze vyslaného Vašeho i také suplikací na nás vznešli, žalostivě sobě stěžujíce, kterak z poručení J. M. pana arcibiskupa pražského, na ten čas vrchnosti Vaši, Vám kostel, od Vás tu vystavený, zapečetěn, a služby Boží zastaveny jsou, i také že se farář a správce Váš duchovní odtud vypovídá, — žádajíce nás v té věci za ochranu a dobré zdání — tomu jsme všemu obšírně vyrozuměli.

A měvše při tomto shromáždění našem to vše v svém pilném a bedlivém uvážení, nacházíme to, že se tu věcí velikých, kteréž se od J. M. pana arcibiskupa pražského proti majestátu, od J. M. císaře Rudolfa, slavné a svaté paměti, všem

třem stavům království českého pod obojí přijímajícím (v němžto i lidé poddaní, že náboženství své vždy a na všelikém místě bez překážky všelijak volně a svobodně provozovati mohou, opatřeni jsou) danému, též proti tomu porovnání, mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněnému — což vše od J. M. C. nynějšího pána našeho potvrzeno jest — před sebe berou, dotýče. Nepominuli jsme, pro zachování lásky a svornosti, takovou Vaši předešlou i nynější stížnost Jich milostem nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským, J. M. C. radám a místodržícím v království českém, pod jednou, v známost uvesti, s tou žádostí, aby to při J. M. panu arcibiskupu nařízeno bylo, aby Vám v provozování náboženství Vašeho žádné překážky činiti dopouštěti neráčil.

Ale že jest J. M. pan arcibiskup, dávaje Jich milostem v spisu na to svou odpověd, v též odpovědi své některé věci takové za obranu svou doložil, jimžto podle zdání našeho od Jich milostí pánův stavův království tohoto pod obojí nikterakž místo dáno býti moci nebude: z těch příčin, nemohouce to nyní v tak skrovném počtu k místu a konci přivésti, uznali jsme za potřebu, abychom i tím neprodleně, podlé sněmovního nařízení, Jich milostem nejvyšším úředníkům a soudcům zemským, J. M. C. radám, a též osobám z obce s každého kraje, i jiným nepřítomným pánům defensorům, o tom znáti dali, a za to žádali, aby ke čtvrtku po památce svatých tří králův nejprv příští sem do měst pražských přijeli, a sešedše se do koleje císaře Karla Čtvrtého, takovou důležitou věc, a co by předně proti takovému psaní J. M. pana arcibiskupa za odpověd dáno, a potom jak by Vám i jiným mnohým stížnostem zpomoženo býti mělo, uvážiti, a to na místě a konci postaviti ráčili. Jakož jsme pak té celé naděje, že to Jich milosti na taková psaní naše, kteráž se již také vypracují, učiniti ráčí: protož se nám vidí, abyste za ten kratičký čas ještě strpení měli a zatím v jiných místech, kdež kdo z Vás příležitost má, pánu Bohu sloužiti.

My, jakž se Jich milosti sjedou, nepomineme Jich milostem

Veši stížnost a prosbu s dostatkem přednesti, a k tomu se spolu s Jich milostmi všelikterak přičiniti, abyste o té věci dle slušnosti a spravedlnosti opatřeni býti mohli.

A však při tom ještě Vás, jako kdy předešle, z povinnosti naší horlivě napomínáme, abyste J. M. panu arcibiskupu, a od J. M. Vám představeným správcům v náležité poddanosti a poslušnosti stáli, žádných nejmenších příčin k popuzení neb hněvu, pemlouváním v příčině náboženství pod jednou i jinak, nedávali, nýbrž, jakž o Vás, že tak učiníte (vědomo, že tím povinni jste, a jestli byste to nevykonávali, těžkou pokutu uvedli byste) nepochybujeme, všelijak se pokojně a bez ouhony ke vší straně pod jednou zachovali.

A s tím Vám se dobře míti přejeme.

Datum v koleji veliké, jinák císaře Karla Čtvrtého, v pátek po svaté Kateřině, leta 1614.

Num. 99.

Zřízení zemské.

A. 11.

Žádný konvent a neb klášter, a všelijaké duchovenství, které jest komora královská, nemůže bez povolení královského nic od konventu ani od kláštera zastaviti, prodati, dáti, ani směniti. Pakli by, co zastavil, prodal, směnil, nebo dal, že to žádné moci míti nemá. Pakli by, kdo k sobě přijal, musí to králi darmo vrátiti, neb tomu, komuž by to J. M. královská dáti ráčil.

A. 24.

Jestliže by kdo od panského kláštera kterou věc a neb zboží koupil, bez povolení královského, že může toho koupení a trhu užíti, poněvadž to není klášter královský — když ten pán jako fundator dá své povolení.

Num. 100.

Nejvyššího kancléře království českého zdání strany klášterův a statkův duchovních. Item, nejvyšších ouředníkův a soudcův zemských.

Nejmilostivější císaři a pane atd.

Na milostivé V. C. M. poručení jsou nejvyšším úředníkům zemským ode mne nejvyššího kancléře, nedavního času věci strany zastavení a zapsání jistých sum na klášteřích a duchovních statcích přednešeny, a od nich ze spolka z potřeby uvážený.

Ale poněvadž se dvě otázky před rukama nacházejí: jedna, zdali V. C. M., jakožto král český, moc a vůli míti ráčí, dotčené klášterské a duchovní statky království tohoto, jako i zemí k němu přivtělených, bez vůle a vědomí jeho svatosti papežské rozprodati, rozzastaviti, a závadné učiniti, jako i jisté sumy poručiti na nich zapsati a pojistiti, — druhá pak otázka jest, takéli V. C. M. nyní na ty kláštery a duchovní statky sahnouti, je prodati a nebo zastaviti míti ráčí.?

Co se prvního punktu dotýče, jsou toho poslušného zdání, že V. C. M. výšedotčených klášterův a duchovních statkův pravý Collator býti, a protož s nimi, jakožto svou korunou, neméně, nežli jako V. C. M. slavní páni předkové své milostivé vůle, k vykonání moc a vůli míti ráčí. Nebo nacházejí se před rukama příklady, že mnoho klášterův za císaře Ferdinanda slavné paměti jest odcizeno, a statkův duchovních v tomto království českém více nežli za patnáctekrát sto tisíc tolarův, za panování pak V. C. M. nejmilejšího pana otce, svaté paměti, ještě za větší prodáno. Ovšem také jistým osobám ze stavův veliká suma peněz na klášteřích a k nim přináležících statcích zapsána, a potom zase vymazována bývala. Což vše bez povolení a dotazování svatosti papežské se dálo. Že pak V. M. Cí nyní na často dotčené klášterské statky sahati, a jak výš oznámeno, ty prodati a něco zastaviti by míti ráčili, nejvyšší úředníci zespolka z mnohých nevyhnutelných příčin k tomu raditi žádným

způsobem nemohou. Nebo sobě poslušně ku paměti přivedli, že pod V. C. M. šťastnou správou kláštery v tomto království na díle zase jsou vyzdviženy a ku povstání přivedeny: a však Vaší císařské milosti začasté, uvedením jich za V. C. M. u veliká rukojemství i jinak, silné pomoci jsou činily a posavad činí. Vedle toho také všecky řádně a mimořádné pomoci, jakž ty od stavův království tohoto se svolují, odvezovati a spravovati musí. Odkudž se jest obávati, kdyby na statky saženo bylo, že by klášterové k rozpuštění přijíti museli, a nikdá zase vyzdviženi býti nemohli. A zvláště že díka Bohu nevyhnutedlná potřeba ještě před rukama není, aby to mělo předsevzato býti, aniž se také jiných prostředkův nedostává, skrze kteréž by k veliké summě přijíti se nemohlo: jakož pak v Slezsku i jinde nemálo se najíti mohou, jako jmenovitě Joachim z Bergpsáhu, kdyby ty na milostivé V. C. M. poručení tím podstatněji k náležitému a právnímu vyvazení přivedeni byli. Začež často dotčení nejvyšší úředníci společně V. C. M. poddaně a poslušně prosí, abyste ráčili ty a jiných více příčin a důvodů považiti, obzvláštně také, že by skrze podobný prodej a odcizení statkův duchovních služby Boží, za příčinou nedostatku časného vyživení při tomto na mnoze nespůsobném a obtížném příběhu opuštěny býti, a tak náboženství katolické spolu s poddaných dušemi největší škodou dokonce zhasnouti muselo (ať nedíme, že by přední klášterské fundací veliké a těžké klatby, pokudž by se chtěly předoznámené statky odciziti, snášeti museli) to milostivě k srdci připustiti, a toho nedopouštěti, aby opatové, proboštové i jiní duchovní předepsaným spůsobem o své statky připraveni a tím obtíženi býti měli. Nebo i v tom V. C. M. poslušně zpraviti pominouti nemohou, že jsou vždycky slýchávali, že král český na klášteřích a duchovních statcích svůj komorní poklad má, a kdyby všecky jiné prostředky minuly, své outočiště v největší potřebě k nim vzíti a v krátkém čase několikrát sto tisíc shromážditi může.

Jestliže by V. C. M. proti naději a důvěrnosti ráčil se do-

myšleti, že by bezelstně od svrchupsaných klášterův vždy něco odprodáno a neb zastaveno býti muselo, prosí V. C. M. nápodobně nejvyšší úředníci zemští v poddanosti, aby jim ty věci, pokudž se koruny české a zemí k ní vtělených dotýče, přednešeny a propůjčeny býti mohly, dá pán Bůh, že oni ne méně jako i předkové jejich, k tomu všemu V. C. M. svému milostivému císaři, králi a pánu, podlé povinností svých, kterýmiž V. C. M. jsou zavázáni, jinák nic, věrně a právě radit chtí, toliko z čeho by před pánem Bohem všemohoucím a V. C. M. odpovídati mohli.

V čemž Vaší císařské a královské milosti sebe poslušně poručena činí

Zdeněk Albrecht z Lobkovic.

Leta Páně 1598, 12. Června, z poručení J. M. C. na Karlštejně skrze místokancléře nejvyšším úředníkům na jejich zdání přednešeno, zdali J. M. C. v čas potřeby bez dovolení svatosti papežské duchovní statky v království českém a vtělených zemích zastaviti a zavaditi může.

Načež toto dobré zdání prošlo:

Vědí se páni úředníci jako v tom upamatovati, jaký jest spůsob se statky duchovními v království českém a v zemích vtělených, totiž že ti jsou komora královská, s nimiž J. M. C. vedlé líbezné milostivé vůle své netoliko zastaviti, ale také prodajem a v dědictví uvedením nakládati moci míti ráčí, také i proti vůli papeže, jakž toho dosti příkladův před rukama jest, a nemohou žádným spůsobem k tomu raditi, aby J. M. C. takové regalie z rukou svých sobě vzíti dáti ráčil.

Num. 101.

Zřízení zemské.

A. 9.

Jeho milost královská na tomto jest se se stavem panským, rytířským a městským snesti, a za zřízení zemské ustanoviti ráčil:

Poněvadž jest od starodávna v tomto království více stavův, mimo stav panský, rytířský a městký, nebývalo: protož že ještě více stavův mimo nahoře jmenonové tři stavy býti nemá, nyní i na budoucí časy.

Num. 102.

Zřízení zemské.

P. 23.

Muž jestli že by své ženě svědčiti chtěl, to svědomí nemá přijato býti.

Též kteráž by koli žena muži svému svědčiti chtěla, a nebo proti muži svému, a zase muž ženě své, a nebo proti ženě své, že svědčiti nemá.

P. 18.

Kdož od koho při vede, nebo s ním stojí na roku, na soudu, v kteréžkoli při, při kterém koli soudu, tedy té straně nemá svědčiti v té při.

P. 37.

Kdož by koli požádal pána, nebo z vladyk z lavic k své při, když se soudí, má jemu dán býti, kromě úředníkův, totiž nejvyššího purkrabí pražského, nejvyššího komorníka, nejvyššího sudího království českého. A ten pán nebo vladyka, kterýž by byl vyprošen, povinen jest raditi.

Num. 103.

Psaní z kanceláře, Smečanskému učiněné, o reformací.

Rudolf atd.

Urozený, věrný Náš milý!

Ráčíme toho zprávu míti, že by toho oumyslu byl, pod-

dané tvé, vedlé vůle N. urozeného Jiřího Bořity z Martinic a na Smečně, rady Naší a nejvyššího kancléře království českého, strýce, tolikéž i Jiříka, bratra tvého, k náboženství starobylému křesťanskému a katolickému, vypuzujíc z týchž gruntův tvých všelijaké bludy, přivésti. Což My sobě netoliko oblibovati, nýbrž tebe i milostivě napomínati ráčíme, aby v tom takovém chvalitebném a pobožném předsevzetí svém setrval, a nedávaje sobě v tom žádnému překážeti, to vše ke cti a chvále Boží k místu vedl. Jakž jsme pak o tom, aby se i na všech panstvích Našich v království tomto tolikéž stalo, jisté poručení důstojnému a urozenému Zbiňkovi Berkovi z Dubé a z Lipého, arcibiskupu pražskému, radě Naší, věrnému milému, učiniti ráčili.

Věda v tom vůli Naši, v tobě pochybovati neráčíme, než že se v tom dáleji jak zachovati věděti budeš.

Dán na hradě pražském v pondělí po provodní neděli, leta 1602.

Rudolf.

Sdenco Adalbertus Popl de Lohkovic,
S. R. Bohemiae Cancellarius.
Ad Mandatum Sacrae Caesareae
Majestatis proprium.
Jindřich z Písnice.
Jan Mencl.

Num. 104.

Stížnost Vladislava a Otty purkrabat z Donína do Smečanského. Defensorům.

Podlé toho V. M. a vás tajno nečiníme, že jest se leta pominulého 1601 ve středu po památce narození blahoslavené panny Marie, mezi urozeným pánem, panem Fridrichem a námi, Vladislavem a Ottou, bratřími vlastními, purkrabaty z Donína a na Bílém Oujezdci, o statek a dědictví, nám po dobré paměti

panu otci našem nejmilejším pozů stalý, smlouva, kteréž V. M. tuto přípis příležitě odesíláme, stala.

Do kteréžto smlouvy tito dva artikulové doloženi jsou byli, totiž:

Předně, že při záduší a kostele ve vsi Přelici vždycky na budoucí časy, tak jakž od starodávna bývalo, kněz pod obojí přisluhovati má, a že v tom nic jinačeno a měněno, ani kněz pod jednou do toho kostela uvozován býti nemá.

Druhé, jest-li že by ten statek, témuž panu bratru od nás toliko smlouvou postoupený, na prodaji byl, že přede všemi jinými nám jeho zase dopříti má.

Ale týž pan bratr náš nás jest za to, jak sám osobně tak i skrze jiné poctivé lidi, mnohokrát snažně žádati, i také mnoho připovídati, jim se v tom velikými znamenitými odměnami zamlouvati, nepřestával, abychom k němu tu bratrskou lásku důvěrně prokázali, a na slovo jeho tak mnoho uvěřili, že toho jinačiti nebude, a na to ani nemyslí. Což však při nás s počátku sobě nijakž spůsobiti nemoha, naposledy vždy to jest obdržel, aby ten artikul, jeden i druhý, do té smlouvy se nekladl, a jen na tom toliko abychom přestali, když nám před poctivým lidem připověď ústní učiní, že téhož záduší přelického jinačiti, a poddaných k jinšímu náboženství mimo předešlé nutiti nebude, nýbrž jich při tom všem, tak jakž jest za pána otce našeho dobré paměti bývalo, zanechati a zůstaviti chce; nic méně, jestli že by mu týž statečék na prodaji byl, jeho přede všemi jinými nám zase dopříti míní.

Kteréžto připovědi jeho se naklonivše, a jí při sobě místo davše, na to jsme bezpečně a dokonce, že se jináč nestane, spolehli, a aby to k zjinačení a změnění přijíti mělo, nikterakž nemyslili.

Ale taková námluva a najednání mezi námi nadlouze jest netrvalo, než hned dříve roku, tak jakž nám zpráva učiněna jest, po našem ze země do cizích krajin odjetí, pan z Martinic na pana bratra našeho jest dopisoval, pokudž kněžím pod obojí tu na těch gruntech v témž kostele slovem Božím přisluhovati,

ze Slaného dopustí, že tudy jemu příčinu k nesousedství učiní, pod kterýmžto zámyslem žádost ta i hned k vykonání svému jest přišla.

Při našem pak do vlasti se navrácení, na časté a plačtivé týchž nebohých poddaných, k témuž záduší přináležících, aby aspoň jednou skrze naši přímluvu v kostele svém služeb i chval Božských oučastni býti mohli, jak sami osobně, tak i skrze jiné poctivé a vzácné lidi, toho jsme se vší uctivostí a náležitě při panu bratru svém nejmilejším vyhledávali i připomínali, aby jim podlé zavázání svého, s námi učiněného, toho nebránil: čímž jsme však nic nezískali, nýbrž jej na sebe tak popudili, že nám ani ouroků̊v, co nám spravedlivě povinen byl, odvozovati nechtěl, vždy nás tím odbývaje, že jich nemá odkud bráti za tou příčinou, že mu v držení téhož statečku na překážce jsme, poddané proti němu posilňujíce, aby od náboženství svého se odloučiti ani odstrašiti nedali, při tom i pohrůžku čině, že týž statеček tomu prodá, že nám toho i týmž poddaným líto býti i stýskati se musí. Což nyní maje týž stateček na prodaji, jej jest urozenému pánu, panu Jaroslavovi Bořitovi z Martinic na Smečně a Vokoři, J. M. C. radě prodal, a nás, abychom k takovému prodaji povolili, a poněvadž spolu dskami dílní nejsme, i při dskách se přiznali, přívětivě ponejprv oba dva žádati počali, příčiny jisté předstírajíce, proč bychom jim slušně toho trhu příti neměli. Na kteroužto žádost, když jsme úmysl svůj otevřeli, kdyby ten artikul (jako prvotně s panem bratrem naším před jistými svědky oustně na tom zavříno bylo) do smlouvy trhové, totiž, že při tom záduší a kostele ve vsi Přelici vždycky na budoucí časy, tak jakž od starodávna bývalo, kněz pod obojí přisluhovati bude, doložen a nebo nám od pana z Martinic na to nějaký revers učiněn a odveden byl, že bychom proti tomu (ačkoli milé dědictví pana otce našeho nejmilejšího nám jest) tak velmi nebyli, a pánu rádi toho trhu dopřáli, jináč pokud bychom toho užíti nemohli, že bychom sami na takový trh nastoupiti mínili: i hned

jinšími nepříjemnými prostředky k nám přikročili, oznamujíc pan z Martinic, poněvadž dobrovolně k tomu přistoupiti nechceme, naposledy že museti budeme, což jsme také zakusili. Obeslal nás předně do komory proti postoupení pánu statku, zdali bychom na nějaké sumě přestati chtěli: ano pro větší vymstění i to spůsobil, že za námi do kostela, rovně když kázaní slova Božího konáno býti mělo, od Jich milostí jmenem J. M. K. posláno bylo, abychom i hned do kaply svatého Václava na hradě pražském, a odtud do kanceláře se najíti dali. Kdežto pro poslušnost postavivším se toliko v kanceláři nám jest od Jeho milosti pana purkrabí předkládáno bylo, abychom sobě sami v cestě nebyli, a toho trhu nezbraňovali, že jináč pan bratr náš se od nás dskami oddělí, a tak toho nápadu že zbavení budeme, ten kostel, pro který se my nejvíce zastavujeme, že bude moci zavřený zůstávati, tak aby ani pod obojí ani pod jednou v něm kázáno nebylo. Když jsme na zejtří zase Jich milostem skrze psaní odpověď učinili, že jináč k ničemuž přistoupiti s dobrým svědomím moci nebudeme, leč k těm prvnějším výmínkám, s panem bratrem naším učiněným, pan z Martinic přistoupí, a poněvadž ten kostel až posavad pod obojí zůstával, zase v něm slovem Božím a svátostmi pod obojí posluhovati, a náboženství volně provozovati, podlé zřízení zemského, majestátu, porovnání mezi stranami i sněmu, týmž poddaným dopustí. To psaní od Jich milostí panu z Martinic odesláno, a vše ve smích obráceno bylo, i předkládáno, že k čemu pána všickni tři páni stavové přivesti, a na něm nic míti nemohli, že my se o to daremně pokoušíme. A hned na druhý den byli jsme zase do soudní světnice od Jich milostí skrze pana bratra našeho předvoláni, kdež nám skrze pana Viléma Slavatu zdání pana z Martinic takové oznámeno bylo, že pán k ničemuž přistoupiti nechce, než že nám vzkázal, pokudž od té kolatury upustiti chceme, z lásky jednomu každému z nás bratří po sto tolařích darovati laskavě chtíti ráčí, domnívaje se pán, že my pod obojí prodajného pána Boha a dosti

špatné svedomí máme. K čemuž když jsme přistoupiti nemohli, a že nijakž od těch předešlých výminek upustiti nemíníme, panu bratru svému, když někteří z Jich milostí u pána na Smečně byli, připsali, zase nám do Prahy jedna cedulka přinešena byla, kdež stálo, že takto toho pochybně do smlouvy té doložiti máme, pokud k tomu však jakou spravedlivost máme. Skrze kterouž cedulku pouhé spravedlivosti své lehčiti sami nemohouce, k ní jsme přistoupiti nechtěli. Za čímž potom následovalo to, že jsme k čtyřem nedělím k oddělení dskami od pana bratra svého obesláni byli. Proti čemuž jsme zase svědky při dskách, pro smrt a bezpečnost toho chudého záduší pod obojí, proti komu koli, zavesti přinuceni byli, kteříž toho všeho povědomí jsou, jak jest se co mezi námi konalo. Potom žádáni jsouce, abychom se raději přátelsky o to porovnali, a (jak jsme oumyslu byli) Vašich milostí a Vás tím zaneprázdňovati nepospíchali, i také k přímluvě Jich milostí některých pánův přátel našich, pana Hanibala z Valdštejna a některých pánův z Roupova, jsme to učinili a spolu se upřímně porovnati snažili: ale v ničemž jsme my, ani oni, jak pana bratra našeho tak i pana z Martinic oblomiti nemohli. Nýbrž pod tím pode vším těm ubohým poddaným pohrůžky činěny byly, bychom my pak i tu výminku učinili strany toho kostela, že na jiný nový již se cihly pálí i vápno strojí, totiž kteří se k nám o radu utíkají, jak by stáli v náboženství býti měli neb mohli, že se jim to vše potom dobře spomene, tak že nebozí tak zblázněni byli, že i dříve času, než se pánu dostali, na Smečno do kostela pod jednou choditi počali, povídajíce že proto, aby se tam ukázali a podívali. K tomu i v tom jsou panu z Martinic povolili, když času jednoho mimo ten kostel jel, kterýž jsou tak sobě na své vlastní zachované záduší peníze spraviti, a kalich na znamení, že se k náboženství našemu pravému pod obojí přiznávají, namalovati dali, předvolav rychtářův, jak svého tak i druhého, jim poručení učinil, aby jej vymazali, že svého skutečně ztresce a za druhého k vrchnosti jeho, aby se

mu tolik stalo, přimluví. Pročež na nás ustavičně nabíhati, a s pláčem pro odplatu Boží žádati nepřestávají, abychom je nějak s pomocí Boží z tak těžkého jha vysvoboditi nápomocni byli, a k V. M. a Vám se za ně přimluvili, aby podlé milostivého J. M. C. slavné a svaté paměti Rudolfa, krále českého, majestátu a obdarování, kteréž se netoliko na stavy vyšší a svobodné, ale také i lid sedlský, poddané jich, a sumou na všecky, kteříž se k náboženství křesťanskému pod obojí podlé konfessí české přiznávají, žádného nevymíňujíce, vztahuje, a že se tomu na budoucí časy dosti stane a státi má, vysoce slovem královským přirčeno, i to také dostatečně utvrzeno jest, zůstaveni, a od V. M. a Vás, jakožto pravých a spravedlivých, k zastávání a rozšiřování téhož náboženství nařízených pánův defensorův, vedlé té moci, kteráž se V. M. a Vám týmž majestátem propůjčuje, náležitě i skutečně zastáni a obhájeni byli.

Vladislav purkrabě z Donína.
Otta purkrabě z Donína.

Num. 105.

Stížnosti poddaných ze vsi Plchova. Defensorům.

Na Vaše milosti zarmoucení lidé vznášíme, a Vašim milostem poníženě s pláčem oznamujeme, kterak byl stateček Bílý Oujezd od J. M. pana Fridricha, purkrabí z Donína, Jeho milosti pánu, panu Jaroslavovi Bořitovi z Martinic a na Smečně nedavních časův prodán, k němuž i my přináležíme, a tak jsme se v poddanost J. M. pánu dostali, a Jeho milosti, jakožto již poddaní, rádi bychom poslušnost a poddanost zachovali: však J. M. pán ráčí na nás to mocí míti, a nás k tomu, netoliko dole v této suplikaci podepsané, ale všecky sousedy naše nutiti, abychom z Kristovy evangelické, z čistého slova Božího beze všech lidských nálezkův pocházející víry, v kteréž jsme z mládí od správcův církevních, řádně k tomu ouřadu kněžskému

od pána Boha povolaných, vyučeni, a od rodičův svých zvedeni, vystoupili, a v tento pátek nejprvé příští na Smečno do kostela přišli, se zpovídali, po zpovědi pod jednou spůsobou přijímali, a k víře římské katolické přistoupili, s tou pohrůžkou, kdož by koli z nás k tomu přistoupiti nechtěl, že má každý 50 kop míšenských pokuty J. M. pánu propadnouti a dáti.

I vě douce o tom milostiví páni, že se s námi proti majestátu, od J. M. Rudolfa Druhého, slavné a svaté paměti, k provozování čistého a pravého náboženství pod obojí, a též proti sněmovnímu snešení (ač nevíme, z vlastního-li Jeho milosti páně poručení a vůle, čili sám ouředník od sebe) zachází, a že k ochraně a zastání všech lidí v takových příčinách, kdež se pravdy Boží a čistého slova Božího dotýče, za pány defensory a ochrance sněmovním snešením ode všech tří stavův slavného království tohoto nařízeni býti ráčíte, k Vašim milostem v nejhlubší pokoře a nejvyšší nám nastávající spěšné potřebě se utíkáme, a V. M. pro Boha, milosrdenství jeho a poslední spravedlivý soud Boží prosíme, že nás v tom ubohé lidi milostivě zastati, a k J. M. pánu našemu, aby nás k tomu nikoli sám nutiti, ani jiným dopouštěti neráčil (a to což nejspíše možné, neb pátek blízko jest, v kterýžto den, jakž dotčeno, k proměnění náboženství našeho, a k přistoupení k straně pod jednou na Smečno podlé poručení ouředníka stavěti se máme) přimluviti ráčíte. Nebo my nikoli k tomu s dobrým naším svědomím (žádného náboženství, poněvadž víra od samého pána Boha lidem, a ne od lidí dána bývá, netupíce) přistoupiti a toho učiniti nemůžeme. My J. M. pánu našemu v ničemž se neprotivíce, jsme hrdly a statečky svými chudými, jakožto věrní poddaní, hotovi, do nejvyššího našeho přemožení všelijakou věrnost a poddanost (krom náboženství) zachovati.

V čemž se předně pánu Bohu a V. M. k milostivé ochraně a brzké přímluvě poručeny činíme, a že nás v této naší spra-

vedlivé prosbě opustiti neráčíte J. V. vždy pro Boha prosíme.

Ambrož Mráz, Jan Krčmák, Matouš Heřešík, J. M. pána pana z Martinic věrní poddaní se vsi Plichova.

Num. 106.

Stížnost vrchního města Hradčan.

Před V. M. se ohlašujíce tajna nečiníme, kterak v letu 1598 pan opat kláštera strahovského, a již nyní J. M. knížecí pan arcibiskup pražský, vzav před sebe věc neslušnou a jemu nenáležitou — pravíc se právo a spravedlnost míti k domům pěti a kusu zahrady, na níž dva domy státi mohly, ležícím po pravé straně naproti klášteru, když se jde z Hradčan — podal jest suplikací do kanceláře české, žádaje za nařízení komisí.

Kteréžto žádosti jeho ani té komissí místa dáti nemohouce (poněvadž tu o nemalý díl města činiti) v nižádné odpovídání bez J. M. jsme se dáti, ani toho času skrze žádného Jeho milosti císařské, abychom to v známost uvedše za opatření žádali, dovolati jsme se nemohli. A když pro naše obrany a odvolávání se na J. M. C. a pořád práva též páni komisaři nic spůsobiti nemohli, po některém čase dotčený toho času pan opat ustavičným nabíháním požádal se jiných pánův komisařův, Jich milostí urozených: někdy pána pana Krištofa z Lobkovic, nejvyššího hofmistra království českého; J. M. pána pana Adama ze Šternberka, nyní nejvyššího purkrabí pražského; pána pana Wolfa Novohradského z Kolovrat, nejvyššího sudího království českého; pána pana Ferdinanda purkrabí z Donína; pana Jakuba Menšíka z Menštejna, J. M. C. prokurátora v království českém; pana Šťastného Mořovského z Moravčína, hejtmana hradu pražského, a pana doktora Václava z Flisnpachu a jiných, — o tom nám Jeho milosti císařské dekretem přísně poroučeje, abychom se se všemi potřebami zhotovili, a když nám od nadepsaných pánův

den jmenován bude, ničímž se nevymlouvajíce postavili, průvody své, ač máme-li jaké, bez pohoršení práva a spravedlnosti předložili a oznámení očekávali.

Tu ačkoli byvše do kanceláře J. M. C. proti témuž poručení a komisí nařízení, opětný omluvu svou jsme učinili, ku pořádu práva se volajíce, však nic obdržeti, ani k J. M. C. přijíti jsme nemohli, a od jmenovaných pánův komisařův přísně proti nám nastupováno bylo, s tím od nejvyššího pana hofmistra oznámením, že nám nic odňato býti nemá, a že též komisí nařízení bez pohoršení práva a spravedlnosti se stalo, toliko aby se vyrozuměti mohlo, jakou spravedlnost k tomu máme. A majíce sobě krátký čas jmenovaný, co jsme tak na spěch vyhledati mohli, to jsme předkládali. Kterýžto průvod náš, i také pana opata, když v neděli ráno přečten byl příteli našemu, kterýž k němu mluviti chtěl, pryč jíti poručeno, nám pak průvod pana opata propůjčen, na který jsme repliku dali. Však nic stačiti nemohlo; nýbrž z kanceláře resolucí v brzkých dnech nám pod pečetí, bez podpisu J. M. C. odevzdána. Kteroužto resolucí netoliko ty domy, o něž komisí byla, přisouzeny, i také jiných deset domův, jichž on nežádal, témuž klášteru darováno, jakž z připisu takové resolucí milostivě vyrozuměti ráčíte. Z kteréhož průvodu pana opata vyrozuměti se nemohlo, nežli že nic více pan opat neukázal, než plat z těch míst, kde těch pět domův stojí, na rolí za týmiž domy, tehdáž obyvatelům našim vyměřené. Kterýžto plat jemu vedle zaručeních (hamfeštův) z týchž rolí aneb zahrad vycházel. Ale potomně po učiněné resolucí teprva nalezeny jsou knihy, a starší průvod o některý rok, když opat ty rolí sousedům našim vyměřil, že již ti domové tu stáli a k Hradčanům náleželi. Což se na onen čas pro krátkost času a jmenování dne k průvodům ukázati nemohlo.

Na druhé pak straně k těm desíti domům, i co tu již více při zdi městské vystaveno, dokonce žádného práva neměl, a již jemu panu opatovi obyvatelé haléřem povinni nebyli. Však i ti mu jsou darováni. Ježto tím privilegiem a osvobozením

od J. M. C. města Hradčan všickni obyvatelé, tehdáž i pohořelští, při svých starobylých zvyklostech, jimiž se řídili, zůstaveni a potvrzeni jsou; tuto pak na zlehčení privilegia J. M. C. netoliko domy po pravé straně, z nichž měšťané před 300 lety, právem hradčanským a knihami se spravujíce, nižádným platem na klášter (kromě ze zahrad, které se ne knihami našimi ale klášterskými spravují) povinni nebyli, ano i z druhé strany vedle silnice ty domy, k nimž žádného práva pan opat neměl, nad to výš největší živnosti a důchod obecní ze skladu vín hostinských, od J. M. C. osvobozený a vysazený, od města Hradčan odcizeny a odňaty a témuž klášteru dány jsou.

A poněvadž na onen čas pan opat takový díl města J. M. C. ne pořádem práva, ale toliko k žádosti své skrze komisí sobě objednal, a cizí věc sobě vyprosil, a v nepořádném držení toho zůstává, k Vašim milostem se v té příčině utíkajíce poníženě žádáme, aby snážeji ouřad konšelský, který již od mnoha let, jak za slavné a svaté paměti císaře Rudolfa, obnoven není, osazen byl, a dvořané J. M. C. blíž hradu pražského lepších a pohodlnějších bytův užíti mohli, že se budoucně k J. M. za obec naši milostivě přimluviti ráčíte, aby J. M. při panu prokurátoru svém, jak by to zase, co tak od města odňato, připojeno a navráceno bylo, milostivě naříditi ráčil, tak aby též město J. M. C. nejbližší hradu pražského, se zvětšiti, a toho osvobození od slavné a svaté paměti císaře Rudolfa užívati a tím se těšiti mohlo.

Za takovou ochranu té chudé obce pán Bůh V. M. odměnou býti ráčí.

Purkmistr a konšelé, i na místě vší obce vrchního města pražského Hradčan.

Dekret z kanceláře mezi opatem Strahovským a Hradčanskými.

(Libro Aur. Reip. Civit. Sup. Prag. Hrad. Pag. 15.)

Jeho milost římský císař, uherský a český král atd. pán náš nejmilostivější, ráčil jest tomu sporu mezi velebným knězem Janem Loheliusem, opatem, i na místě všeho konventu kláštera strahovského, jinák Hory Sion, řádu premonstratenského, s jedné, a opatrnými purkmistrem a konšely, i na místě vší obce města pražského vrchního Hradčan, se strany druhé — co se některých domův na Pohořelci, proti témuž klášteru strahovskému i také s druhé strany při zděch klášterských ležících, k nimž se obojí právo a spravedlnost míti pokládali dotýče, — z relací od komisařův k tomuto obzvláštně nařízených učiněné, milostivě vyrozuměti: a maje to vše s nejvyššími ouřadníky zemskými, raddami svými v uvážení, takto o tom vyměřovati ráčí:

Ačkoli Hradčanští zápisy některé v letu 1399 a potom v 1402 i jindy v časích rozdílných na ty domy proti klášteru přes cestu ležící *knihami jich učiněné*, i také zaručení (hamfešty) některé, obyvatelům týchž domův na zahrady od téhož opata (v kterýchž by je sám měšťany hradčanskými jmenovati měl) dané, ukázali; však že on kněz opat starší a přednější hamfešt v letu Páně 1382 (kde kněz Kunrát, toho času jmenovaného kláštera strahovského opat dvacátý třetí, s povolením slavné paměti Karla Čtvrtého, císaře římského a českého krále, sedmi osobám k vystavení sedmi domův tu proti klášteru po levé straně, když se od něho přes cestu na Hradčany jde, jež slove na Pohořelci, pod jistý dědičný plat vysazuje) a revers na to vysazení in originali jest předložil a ukázal, tak že to vysazení nad ty od nich Hradčanských ukazované zápisy lety jest starší, a nemálo před tím předčilo, a taková míra při týchž domích až podnes se nachází, — nicméně i v majestátu slavné paměti krále Vladislava, klášteru strahovskému daném a od J. M. C. potvrzeném, výslovně doloženo jest, že někteří domové na Pohořelci, před klášterem ležící, k témuž klášteru strahovskému

náleží, a z těch i jiných tu okolních gruntův, též z těch zahrad, jež při týchž sedmi domech jsou, platové a ourokové do často jmenovaného kláštera vycházejí: ráčí J. M. C. takových šest, posavad v tom místě stojících domův, i toho pustého místa, na kterémž nyní zahrada mezi domem Lorence Facinata a slovútného Matyáše Brekle z Broksdorfu, J. M. C. rady nad počty a hofrichtýře království českého, ležící jest, co tak toho všeho podle toho zaručení a v reversu obsažené míry vynáší, jakožto grunty vlastní a dědičné téhož kláštera, při témž klášteře strahovském zůstavovati, a *Hradčanským přísně poroučeti*, aby se v takové domy a grunty dále a více, nyní i na časy budoucí nevkládali, a v tom opatu nynějšímu i budoucím protimyslnosti ovšem spůsobem nižádným nečinili.

Co se pak těch jiných důtek a u zdí klášterských, když se jde od téhož kláštera na Hradčany, po pravé ruce ležících domův dotýče, ačkoli ty ven z okresu klášterského a vedle silnice obecné královské postaveni jsou, a k nim i k těm místům, jak opat s konventem svým, tak také oni Hradčanští, jakožto k věci královské práva a spravedlnosti žádné jsou neměli a nemají však že jsou týž domové (jakž se to od komisařův očitě spatřilo) do též zdi a na zdi, kterouž klášter ohražen jest, postaveni, do ní trámy kladeny, i také z kláštera okna a světla do týchž domův, místem pak i sklepy pod zemí skrze takovou zeď do gruntův klášterských zděläny, ráčí Jeho milost týchž nyní stojících desíti domův vedle té klášterské zdi, z obvzláštní milosti a štědroty své královské, na přímluvu nejvyšších ouředníkův zemských, rad svých, s platy a ouroky těmi, které posavad držitelé jich vypravovali, neb vypravovati povinni byli, témuž opatu, konventu a klášteru strahovskému, nynějším i budoucím, milostivě darovati a přivlastňovati, tak že držitelé týchž domův, kteříž nyní jsou i na potomní časy budou, k nim, opatu a konventu, jakožto pánům a vrchnosti své, všelijakou náležitou šetrnost a poslušnost zachovati povinni jsou a býti mají, s tím dalším doložením, jestli že by kdy kterého času

toho potřeba ukazovala, a podkomoří království českého, nynější i budoucí, neb oni Hradčanští, pro nedostatek osob, koho z obyvatelův týchž desíti domův, jako i těch s druhé strany ležících, do ouřadu konšelského voliti a obrati chtěli: aby dožádovaše se toho na témž opatu nynějším i budoucím, to učiniti mohli, a opat i konvent, nebylo-li by v tom nic slušného na překážku, naproti tomu býti nemají. Však proto oni Hradčanští týchž gruntův a domův a správy držitelův jich se vším jejich jměním se ujímati, v to vkládati, trhův a kupův, též také všelijakých jiných případností, změn, dání, odkázání, a neb jakého koli jiného, často jmenovaných domův a gruntův se dotýkati, a v knihy neb registra jich městské zapisovati dopouštěti nemají.

Tím se jedna i druhá strana na konec spraviti moci bude.

Decretum per Imperatoriam Majestatem, in Consilio Bohemico, Pragae 4. Augusti, anno 1603.

Zdeněk z Lobkovic.

Jindřich z Písnice.

Jan Menel.

Num. 107.

Artikul ze sněmu léta 1608.

Jeho milost císařská také ráčí míti *české věci a věci království tohoto českého se dotýkající ne cizozemcům, nežli nejvyšším ouředníkům* a soudcům zemským, a radám svým soudu dvorského a komorního v království tomto *k uvedení podávati.*

Num. 108.

Rozepsání sněmu k jednání o nástupce.

Matyáš atd.

Věrní milí!

Věděti vám milostivě dáváme, že z vůle a vnuknutí pána

Boha všemohoucího, též z jistých velikých, znamenitých a uvážlivých příčin, obmýšlejíce všecko dobré a užitečné království Našeho českého a všech tří stavův a obyvatelův, věrných a poslušných poddaných Našich, na tom jsme se ustanoviti ráčili, s vámi o nástupce a budoucího krále českého, kdyby Nás pán Bůh bez dědicův mužského pohlaví s tohoto světa povolati ráčil, na jistý spůsob příkladem předkův Našich jednati.

Ku kteréžto samé a jediné potřebě vám sněm obecný na hrad Náš pražský k pondělí po druhé po svaté Trojici, to jest k pátému dni měsíce června nejprv příštího, tímto listem *rozpisovati a pokládati ráčíme*, vám všem i jednomu každému milostivě poroučejíce, abyste se na již dotčený den do Prahy, ničímž sobě kromě moci Boží překážeti nedavše, konečně sjeli, a hned na zejtří, v outerý, tím raněji k předložení sněmovnímu bez dalších odkladův při Nás na témž hradě pražském na paláci najíti se dali, — nepochybujíce o vás nežli že, vědouce toho takovou potřebu býti, poslušně se v tom zachováte, a netoliko sněmovnímu přednešení Našemu (*mimo kteréž nic jiného na témž sněmě jednati se nemá*) vyrozuměti, ale také Nám to náležitě uvážiti a na místě postaviti nápomocni budete.

Jest-li že by pak kteří z vás nepřijeli, a doma přes toto jisté a milostivé poručení Naše (ač té víry ani naděje k žádnému býti neráčíme) zůstali, však nicméně ti, kteří se sjedou, s Námi jednati a zavírati moc míti, a jiní tomu dosti činiti povinni budou.

A z měst Našich královských posly z prostředku svého k tomuto sněmovnímu jednání a té samé nahoře dotčené potřebě aby také s plnou mocí vypravili, jináč nikoli nečiníce.

Dán na hradě Našem pražském v pondělí den památný svatého Filipa a Jakuba, apoštolův Páně, léta 1617.

Num. 109.

Ze sněmu, léta 1610 s J. M. C. Rudolfem zavřeného. Obecní artikulové aby také při každém sněmě uvažováni bývali.

Na tom jest se J. M. C. se stavy usnesti ráčil, aby při budoucích sněmích, kteříž by koli, buď od J. M. C. neb od budoucích Jich milostí králův českých, rozepsáni a položeni byli, po uvažování proposicí sněmovní, jakž by ta napřed uvážena byla, i hned také obecní artikulové, a neb každého osobní, obzvláštní, přednášeni, uvažováni a zavíráni byli. Kteříž před zavřením sněmu a vykonáním relací sněmovní aby sepsáni a na místě a konci postaveni byli. A které by věci do sněmu náležely, ty do téhož sněmu aby vepsány a položeny byly, a každý svobodu aby měl při sněmu potřebu svou přednesti. A relací nemá prvé činěna býti, leč by ti obecní artikulové spolu s proposicí J. M. C. uváženi a na místě postaveni byli.

Num. 110.

Pobožný začátek sjezdu Jich milostí pánův tří sjednocených stavův království českého „pod obojí tělo a krev pána našeho Ježíše Krista přijímajících, kterýž se stal v pondělí po neděli křížové, 21. dne měsíce Máje, léta 1618, v koleji veliké císaře Karla Čtvrtého — za příčinou nátiskův, činěných náboženství křesťanskému pod obojí přijímajících.

Ve jmenu Trojice svaté, Boha jediného, Amen.

Kdy Jich milosti páni stavové království českého ráčili se míti sjeti do koleje veliké císaře Karla Čtvrtého v pondělí po neděli křížové, léta Páně 1618, předešlo ten sjezd ve všech kostelích pražských, od kněží Páně pod obojí přijímajících, jak českým tak i německým jazykem, z poručení a nařízení jejich, osvědčení a ohlášení toto:

Jakož jest všemohoucí pán Bůh Náš z milosti své svaté to dáti ráčil, že jsme po velikých a nesnesitelných příkořích v náboženství našem pod obojí za slavné a svaté paměti císaře

Rudolfa, té milosti, abychom všickni, jak stav panský, rytířský a městský, i lidé poddaní, ke konfessí české se přiznávající, svobodného náboženství pod obojí spůsobou požívati mohli, dosáhli — kteráž zvláštním majestátem, porovnáním strany pod obojí a pod jednou, též mezi námi stranou pod obojí, a sjednocením s pány Slezáky stvrzena, a od J. M. císaře nynějšího, krále a pána našeho nejmilostivějšího, potvrzena jest — té svobody od času, téhož povolení až posavad za několik let jsou v mírném pokoji užívali, a žádný se o připravení nás o touž milost Boží a svobodu křesťanskou zjevně nepokoušel; nyní pak docházejí Jich milosti správy, kterak by někteří cti a chvály i pravdy Boží protivníci v tomto království povstávati, pokoj, lásku a svornost mezi námi rušiti, skrze lstivé obmysly a rozličné praktiky našemu náboženství pod obojí nejedny i těžké nátisky a sužování nesnesitelné činiti usilovali, kostely ke cti a chvále Boží s velikým nákladem vystavené, na potupu náboženství našeho křesťanského nepřátelsky zavírati, bořiti a z gruntu vyvraceti, lidi vězením sužovati, k odstoupení od pravdy Boží mocí nutiti, a sumou znamenité těžké příkoří, ano patrné protržení a zrušení majestátu a svobod našich činiti směli.

Za kterýmižto příčinami ráčili jsou se páni stavové, jak dnův nedávno minulých, tak předešle kolikráte, vedlé moci sobě dané, do koleje veliké císaře Karla Čtvrtého sjeti, a to na J. M. vznášeti, a posavad na milostivé opatření J. M. poníženě a pokojně očekávati.

Však pod tím od nepřátel pravdy Boží a nespokojených lidí nevinně, že by se proti J. M. králi a pánu svému nejmilostivějšímu, sjížděti a puntovati měli, těžce donešeni a vykládáni jsou. Což Jich milosti pánem Bohem i vším světem sobě dosvědčují, že se jim v tom křivda děje, a na to jsou nikdy nepomyslili, ani to na srdce jich nevstoupilo, aby co nejmenšího proti J. M. C. mysliti, aneb skutečně před sebe bráti měli, — nežli cti a chvály Boží vyhledávajíce při náboženství svém křesťanském, se všemi

námi v království tomto českém, vedle majestátu zůstaveni býti, a se všemi jinými odporného s druhé strany náboženství pokoj, lásku a svornost zachovati žádají, — kteréžto ohlášení ráčili jsou Jich milosti láskám vašim v známost dáti uvésti z příčiny té, pokavadž by kdo o nich to komu koli z vás, zvláště ze sprostějších lidí, mluvil a roznášel, že by se proti J. M. králi a pánu svému nejmilostivějšímu puntovati, aneb co jiného neslušného před tím, nyní i potom, před sebe bráti měli, abyste tomu nevěřili, a Jich milosti za takové neměli a nedrželi: anobrž že to vše pro čest a slávu Boží a zastavení takových nátiskův náboženství pod obojí, nás všech k dobrému děje, tomu dokonale věřili, Jich milosti zastávali, a od nich se žádnému odtrhovati nedali.

A poněvadž pro čest a chválu Boží opět dne zejtřejšího tíž všickni tři páni stavové s pány defensory v též koleji veliké shromáždění býti, a tu takové nátisky v náboženství, i jiné potřebné věci všech nás se dotýkající, vážiti, a v tom dalšího při J. M. opatření vyhledávati mají, protož vás všech, jakožto spoluoudův křesťanských, žádati ráčí, abyste se vší pobožností a důvěrností ku pánu Bohu se obrátili, a jeho Božskou velebnost vroucími a kajícími srdci prosili, aby pán Bůh, předně pro čest a slávu jména svatého a potom pro spasitelné naše dobré J. M. C. krále a pána našeho srdce k milosti a lásce k nám věrným poddaným nakloniti, a s Její milostí císařovou dlouhověka učiniti, a nad námi šťastného panování propůjčiti ráčil. Též modliti se máme za Jich milosti pány stavy, kteříž pro čest a slávu Boží, nelitujíce své práce a nákladův, takovou péči o nás a všecku stranu pod obojí nést ráčí, aby pán Bůh všemohoucí Jich milosti posilniti, potvrditi a upevniti, a práce a snažnosti jich ke cti a chvále své požehnati, i Jich milostem to vše šťastně k dobrému a šťastnému konci přivésti dáti, a jinak hojnou svou milostí, zde časně i potom věčně odplatiti a vynahraditi, nepřátele pak jeho Božské milosti, Jeho milosti císařské a naše, zahubiti a napra-

viď a nám všem pokoje dlouhé časy popříti ráčil; — tak abychom všickni v lásce a svornosti zůstávati a jeho svaté velebnosti slaužiti mohli. Načež společně a důvěrně sezpívejme:

Dej pokoj, Hospodine, za těchto dnův našich; neboť my nemáme žádného jiného, kterýž by bojoval za nás,— jediné ty sám, pane Bože náš všemohoucí.

A nebo:

Dej pokoj, Hospodine, své církvi v tento čas; neboť není ve všem světě žádný, jenž by bojoval za nás, než ty sám, pane Bože náš všemohoucí.

Num. 111.

Ze spisu pátera Ferdinanda z Kolovrat a pátera Fanina, léta 1618 vydaného.

V předmluvě.

Luter, jehož Luteriani v učení a náboženství následují, a na němž sobě tak velice zakládají, byl jest člověk velice pyšný a rouhavý, a poběhlec zprosta od pravé víry, ano slovem zlý člověk.

Item: Garthius spisy svatých otcův zfalšoval, a podvodu se dopustil. Za falešníka škodlivého, za nepravdivého svědka držán býti má.

Item: Z čehož porozuměti se může, kterak nedobře ti činí, kteří netoliko od svého mistra a původa (míní Lutera), jenžto pod jménem Kristovým, jakožto pod nějakou pavezou, sebe i své roztroušené bludy obrániti mínil, jméno sobě pojalí: ale také poněvadž dle svého přiznání celých sto let v zlém užívání své bláznivé tvrdošijnosti jako při egyptských hrncích a mase sedíce, pořád stráviň, a ještě jubileum, rok milostivý, více z pýchu utrhavě (chtíce tedy více naději již z dávna žádostivého křesťanského pokoje — což proti úmluvám svobod kře-

sťanského náboženství a jistému ubezpečení v svaté říši německého národa se dálo — proti srovnání a pojednání jednomyslnému vyzdvihnouti) ustanovili, nežli aby k tomu roznícení aneb dalšímu nedůvěření a neb záští nějaká příčina jim se dáti, aneb oni k takovému předsevzetí snad láskou křesťanskou vedeni býti měli.

V přídavku rozmlouvání, na listu 41.

Mnozí křesťanští římští císařové nařízení takové učinili, aby spisové, kteříž by proti církvi svaté katolické, proti jednomyslnému učení svatých otců, proti konciliím a sněmům duchovním, i také vyměření apoštolských katolických kněží něco odporného obsahovali a v sobě zavírali, ohněm spáleni byli; k tomu také i všickni ti a takoví, kteříž by podobné knihy a spisy při sobě přechovávali, čtli, vypisovali, vydávali, učení takové ohlašovali a zastávali, a neb proklatá kacířství z těch vyučovati se snažili, aby ztracením statku i všeho co mají, vypověděním a vyhnáním, také i na hrdle skutečně trestáni bývali. Že by pak Martina Lutera spisové podobné rouhání, hanebnosti a protivná učení v sobě obsahovali, k tomu jeho na díle za arcikacíře a poběhlce jednomu každému rozumnému člověku k seznání představovali, na díle také jemu samému z jeho vlastního přiznání a úst, jakožto kacíři, se protivili, a z toho přesvědčovali, v následujících artikulích se to dokazuje, atd.

Na listu 48.

Lutera spisové a knihy, jakožto kacíře, mají býti odsouzeni společně atd., jakž výš pověděno jest. Z toho také již povědomo zůstává, komu a jakou Luteriani, jak posměšnou, a sobě samým, podlé mnohých lidí velikého uvážení, velmi škodlivou lžislavnost ustanovili, a k tomu jak bouřlivé, nekřesťanské, jízlivé, utrhačné, ďábelskými šupinami drsnaté lžikázaní léta 1617

držali, a mezi obecný lid, který těm věcem tak daleco rozuměti nemůž, roztrousili.

Na listu 50.

Kacíři, zlé pověsti, byli bezectní.

Na listu 51.

Garthius, luteriánský predikant, aby svůj kacířský blud mohl obrániti.

Na listu 75.

Luterus v své německé přeložené biblí písmo to atd. lstivě a podvodně, ano také atd. arci zle a ďábelským spůsobem zfalšoval.

Na listu 95.

Anebo Luter anebo Garthius teď selhati musel.

Num. 112.

Psaní pátera Řehoře Rumera, rektora koleje jesuitské v Passově, k páteru Vilému Lamormainovi, též rektoru koleje jezuitské v Štýrském Hradci.

Přijal jsem psaní, jehož datum 11. dne měsíce Června.

Dobře se od Vás vyhlásilo obnovení modliteb, kteréž aby všech Božských milostí plné bylo, tohe na předobrém Ježíšovi žádám. Jiných psaní žádných o túž věc jsem nedostal, — poněvádž v Čechách koleje nám odňaty jsou. Naději se brzo u vás býti, ne že bych zbyl zaneprázdnění, kterýchž neubývá, ale z potřeby navštívení těch kolejí.

Porozumívám, že se lid verbuje k ruce J. M. proti Čechům. Jestliže ta věc válečně předevzata bude, já brzo dobrého se naději; pokudž pak k porovnání přijde, bojím se, abychom nezůstali vně, jako z Benátek. Stavové v pravdě nás nepřijmou, leč mocí přinuceni. Posílám Vám výpis dekretu, z českého téměř slovo od slova přeložený. Podobni posláni jsou do všech českých kolejí. Bůh dej knížatům našim dobrou mysl: nikdy nebyla větší příležitost k odjetí Čechům všech privilegií, kteráž jsou na škodu náboženství a panovníkům jako nyní jest, — též k dosažení zase kostelův. A však v tom potřebí bude hrdinské mysli: nebo rozpráví se, že stavové bez přítrže lid najímají. O! kéž jest pokoj s Benátčany, a ten lid, kterýž byl v Gercu, sem přitáhne!

O nejvyšším purkrabí zemském a nejvyšším hofmistru, kteříž neprodleně stavům přisáhli, rozpráví se, jako by od stavův do arestu vzati byli. Dobří muži — prosili za nás stavův, ale s příliš krátkou odpovědí se potkali.

Velmi bych rád Vaše i Vašich zdání slyšel o těch, kteříž by ze všech jiných měli zastávati, poněvadž já jich neznám. Na ten čas nic jiného nenastává, než aby ti dva, kteříž jiné předčiti se zdají, zastávali, totiž Matěj Battitose a Jakub Bagnus. Metaphysici pak nechť za tím jiná svobodná umění v ruce vezmou, jakž to i jindy bývalo, a Vy představte jim, kohož v Pánu usoudíte.

O počtu těch, kteříž se k Vám odeslati mají, v tomto zbouření a krátkosti času psáti jsem nemohl: rozehnáni jsme jako ovce bloudící od přelaskavých a vysoce milostivých stavův. O mnohých nevím, kam jsou se poděli. O Chomútovských ještě nic není slyšeti, o něž velice se starám, a téměř se naději, aby všickni měly s hrdly svými vyniknouti. Zmínku toliko jsem učinil před páterem rektorem pražským strany poslání theologův do Grécu, aby neza-

háleli. Vy přijměte laskavě ty, kteříž se najíti dají. Rád bych věděl, jak byste jich mnoho mohli stravovati. Nebo mnozí z obojího místa, v němž se novetní chovají, museli by jinam vypraveni býti. Kteříž jestli že vybyti býti nemohou, nevím, kterak se budou moci připustiti jiní, kteříž žádají do tovaryšstva, a to u velikém počtu, přijati býti. Medle promluvte o tom s páterem Deklerem, zda bychom mohli do jednoho collegium, třebas labackého, obrátiti některé bratří v počtu dvaceti neb více, a těm dáti jednoho pátera, kterýž by jim filosofii četl, — tak aby jiné koleje a místa pro novotné povyprázdnila se od studentův, pod tím pak přece jinší přijati býti mohli do tovaryšstva. Rozumný jste člověk: jako člověk opatrný ponavrhněte mu a pomozte.

Velmi se z toho těším, že páter Regent se pozdravil, jehož přátelsky pozdravuji, jako jeho tovaryše Ludvíka Švorce.

Tomáš Duller skrze psaní žádá ode mne do tovaryšstva přijat býti.

Pozdravte ho, a řekněte mu, ať na můj příjezd očekává.

Páter Vitalis již dávno měl zas povolán býti z Gercu; neb mi to prvním psaním, jímž povinnost na mne vzložil, při nejmenším dvakrát poručil páter N. Pročež Vy, dostav psaní tohoto, pište páterovi Koberzelovi, aby pátera Vitala propustil, a páter Vitalis aby se vrátil, dobře spokojiv pana Baltazara. Není však potřebí jemu oznámiti, že mi to poručeno jest od pátera N. Třete toliko na to, aby se vrátil, a není potřebí, aby o touž věc zase na mne nastupováno bylo.

Urozený pan Banfy velice mne prosil, abych mu nějakého pátera opatřil. Myslil jsem mu v tom k vůli býti, ale nemohl jsem dosáhnouti toho, kterého jsem chtěl.

Slyším, že páter Lubic nehrubě jest potřebný v Zahrabě: pročež píši páterovi rektorovi, pokudž tomu tak jest, aby ho poslal do Grácu. Jednejte s týmž páterem rektorem, a pokudž může bez něho býti, nechť povolá z Klagenfurtu pátera Mau-

racha, by mu byl za tovaryše, a oba pošlete do Also-Lindvy k panu Bonfymu.

Mám za to, že páter rektor klagenfurtský hojně bude míti těch, kteříž by mohli zastati povinnosti pátera Mauracha; poněvadž jsem již několik patrés na třetí rok tam odeslal, a více jich odeslati mínim.

Poroučím sebe já Vašim obětem a modlitbám velice.

Datum v Passově, 19. dne měsíce Června, léta 1618.

V Kristu Váš služebník

Řehoř Rumer.

Post scripta.

Psal jsem onehdá o pátera Vanderbana, aby prokurátorem greceneským byl učiněn; ale on zdržuje se na pomezí bavorském pro potěšení vybíhajících katolických Čechův. Pročež jakž jsem předešle myslil, již přednáším pátera Cyriaka Kitvicera, sluhu olomúckého, o němž slyším, že se hodí k té povinnosti, jakž jsem toho dostatečně zkusil, aniž mi nyní na mysl přichází, kdo by jinší přítomný lépe to zastati mohl. Již jsem o něho psal do Olomúce.

Num. 113.

Přednešení pátera Lanoya Jeho milosti císaři Rudolfovi v příčině reformací náboženství v království českém.

Ačkoli věc v tomto spisu obsažená znamenitější jest, nežli aby měla ode mne chatrného V. C. M. přednešena býti, a ta služba, kteráž s ochotností se ode mne k ní ná, k mužům u vy-vyšené církevní důstojnosti postaveným vlastně a z povinnosti přináleží: a však že i já jakožto sluha a poněkud nejmenší spoluúčastník mezi pastýři stáda Páně, do tohoto slavného království českého povolán i poslán jsem, soudil jsem to nebýti

proti slušnosti, zvláště když toho důležitá jest potřeba, abych některé artikule, k náboženství patřící, V. C. M. ponavrhl. Čehož k učinění nabízejí mne poněkud také tovaryšstva našeho (totiž jezuitův) nařízení, jimiž napomínáni býváme, abychom ze vší síly naší o čest a spasení ochrancův a patronův našich se starali, a kolikrát koli dobrá příležitost se nachází, jim libezně sloužiti se snažili, jakouž nyní mne potkávati seznávám. Pokudž by se pak jináče mělo, a mně v soudu zblouditi se přitrefilo, V. C. M. ráčí mou volnost a upřímné mínění v dobré obrátiti, a poclybení mé milostivě vážiti.

Jakož v jedné každé křesťanské obci, škodlivé nakažení dvojím spůsobem může býti a bývá potlačeno, totiž mocí válečnou neboližto práva přísností, když takovým kacířům buď životy se odnímají, buď tito ze země se vypovídají, a potom za druhé, když od bludův svých milostí a dobrotivostí, též učením a příjemnou radou k poznání pravdy se obracují, tak obojím tím prostředkem po rozšíření a rozmnožení po české zemi sektářství, pro přetržení další příčiny k roztržitosti opomítáno nebylo. Nebo hned z počátku ti, kteříž zemí vládli, což na nich bylo, aby rozmáhající se zlé přítrž vzalo, nic sebou sjíti nedali, a znamenitě ozbrojeným svým válečným lidem ukrutenství provodíce a nepřátely začasté se potkávali, kteříž však, že jsou se zmužile bránili, a všecko napořád ohněm a mečem hubili, nic jiného odtud, mimo nesčíslné porážky a k víře nepodobné krve prolití, nepošlo, tak že to lékařství nemoc více zjitřilo, nežli zhojilo, atd.

Po těch pak válkách a hrozných rozbrojích, jichž jsme svrchu krátce dotkli, pokoj sice po mnohá léta zachován byl: a však proto medle máme-li, jako v nebom v bezpečnosti postaveni byli, nedbánlivě spáti? Nikoli. Nebo poznenáhla, když toho žádný nebrání, vkrádají se do tohoto království a osazují v něm rozličných sekt cizí učeníci a učitelové, jako jsou lu-

terání, pikharti, novokřtěnci a jich všech škodlivější a ukrutnější kalvinistové, jejichž nešlechetným praktikám pokudž srdnatě v cestu se nevkročí, v brzce se to stane, že ti, již jsou z husitské roty, k nim se přirazí, — katolických pak maličké stádo, jako ovce bez pastýře, nebezpečně se rozežene a rozplaší.

Těmto pak jistým celého království se dotýkajícím nebezpečenstvím časně se vstříc vjíti musí, abychom snad toho, kdyby věc tak důležitě potřebná se zanedbala, a neb ospale se konala, pozdě pykati nemuseli, a potom teprva pomáhati chtěli, když by voda do úst tekla, atd.

Jiný tedy prostředek musí se hledati, k předloženému cíli případnější, kterýž (na opravu však rozumnějších) takový býti může:

Předně: kdyby V. C. M. z měst svých královských, k náboženství katolickému přichýlených, jako jsou Plzeň, Budějovice atd., přísnými poručeními všecky cizozemce, obzvláštně pak rozdílného od katolíkův náboženství, kteříž by v týchž městech osaditi se mínili, najímajíce tam aneb skupujíce domy, vybýti, — ty pak, kteříž se již za měšťany dostali, jako také i domácí měšťany, bludův svých upustiti a ve všem s katolíky srovnati se nechtící, vyhnati ráčil. Jakož netoliko spravedlivá, ale také k zachování pokoje velice užitečná kázeň měla by předně užívána býti na těch, kteříž povinnosti obecní buď v radě města neb kromě rady na sobě nesou.

Za tím mělo by se skrze arcibiskupa aneb jeho komisaře dohlídnouti k farářům, a pilný pozor míti na školmistry, co ti a jak buď v kostele neb ve škole učí, též jaké mají a čtou knihy, buď theologické neb světské, jimž nezdravého učení spísy měly by se z rukou vzíti. Kterážto rozšafnost, poněvadž jest nevyhnutelně potřebná, mohla by potomně i při měšťa-

nech užívána býti, aby i oni napotom bez ujmy svého spasení knihy toliko zdravého a prospěšného učení čítali.

O takovém, jakž řečeno, vyhnání lidí rozliční příkladové katolických knížat přednesti se mohou; ale tuto jeden neb druhý za dostatek bude.

Otto, někdy biskup augsburský, maje v městě Elbangen, kdež znamenité proboštství držel, nemálo měšťanův u víře bloudících, svolal je, a nejprvé zajisté otcovsky jich napomenul, aby opovrhše bludy čistotu pravého učení přijali, aneb co nejdříve z panství a gruntův jeho se odebrali. Tu všickni, působením milosti a pomocí Ducha svatého, dobrého pastýře a pána svého radu sobě oblíbivše, kacířstva se odřekli, a na víře domácí živu i mrtvu býti opravdově ustrnuli.

Též spravedlivé přísnosti užil jest nejjasnější arcikníže Ferdinand, jakž jen po složení se sebe zprávy království českého do hrabství tyrolského, právem dědičným jemu přivlastněného přijel, a tu krajinu, vypudiv z ní kacíře, pomalu vyčistil.

Totéž začasté činíval vysoce osvícené kníže bavorské, Albrecht, jenž když jeho Mnichovští nad jiné urputněji užívání kalicha, jestli že ne tu v Mnichově ale při nejmenším v jiném některém bavorském městě, povoleno míti žádali, nikoli k tomu nesvolil, alebrž jejich pošetilé pohnutí mocoností a hněvem svým upokojil.

Druhé: kráčeti se má k napravení těch obcí a měst, kteráž týmž právem a způsobem, jakž již řečeno jest, V. C. M. poddána jsou, jichž však měšťané téměř všickni jsou sekty husitické, od nejpřednějších počínaje až do posledních. Tuto pak vedle toho, jakož jest neduh mysli velice nebezpečný, a všecko tělo naskrze až do kostí pronikající, také velice pracně přijímá lékařství. Nicméně doufanlivě má se o to pokusiti, a odtud začíti, kdež menší se nachází překážka, jakož u vyhnání kalvinistův, pikhartův, a jiných těm podobných hanebných sektářův záleží. Ty zajisté, jak lu-

teráni tak i husitové pro jejich náramnou bezbožnost v nenávisti mají.

Pročež měl by se odbýt i školmistr kacíř, a na jeho místo dosaditi katolík, týmž způsobem i kněz.

Z ouřadu pak měli by vyvrženi býti předně ti, o nichž by se vědělo, že jsou u víře spletenější a nad jiné škodlivější, a katolíci se místo nich zříditi, i jiní podobní tím způsobem uvozovati.

O jiných, jimž od V. C. M. obecní úřadové se svěřují, necht jest totéž zdání, totiž, aby na místa jejich fedrovány byly osoby katolického náboženství, leč by snad upřímně bludu odvolavše s námi v artikulích pravé víry se srovnati chtěli.

Což aby šťastně předsevzato i prospěšně konáno býti mohlo, vidí se, že by velmi platná věc od V. C. M. učiněna byla, kdybyste ráčili dvoje neb troje biskupství v nejpřednějších městech vyzdvihnouti, na něž by se muží uměním i dobrotou slavní dosazovali, atd.

Vedle toho jaký nyní království toho spůsob a nedostatek jest, mohla by dostačiti jednoho nebo druhého pastýře práce kněžská a pobožnost k občerstvování duchovním pokrmem velikého lidu množství, jak koli v rozdílných místech a od sebe opodál ležících přebývajícího, kdyby chrámu jednoho města představen byl jeden farář s přidaným jemu kaplanem, k jehož by kázaním a svátostem z poručení přicházeli z okolních vesnic a městeček obyvatelé, k nimž by také sám ten správce církevní přicházel, pro okřtění dítek jejich, když by toho potřeba kázala, též navštívení nemocných a jiné k tomu podobné služebnosti, z povinnosti přijatého ouřadu vykonávati se mající.

Aby pak nikdo se nedomníval, že této věci větší překážky a nepříležitosti v cestě leží, nežli aby se tudy jakého šťastného skončení nadíti bylo, obzvláště co se dotýče těch měst, kteráž husitskou neb jakou koli jinou nákazou z úplna a ne na díle

toliko zprzněna jsou, tomu strachu podlh zkušení musí se vstříc vjíti.

Jest pak patrné, že jak v Čechách tak i na Moravě některá místa na lid hojná, u víře (jakž řečeno) zpletená, pánův svých mocí a snažností ku poznání pravého víry světla přivedena jsou. Odkudž patrně se znáti může, na čem by vší té věci grunt záležel: totiž že v napravení a rozhojnění náboženství mezi lidskými prostředky největší moc a podstatu nese mocnost a vůle pána. Což zřejmé činí příkladové svaté paměti velice horlivých císařův, jako předně Konstantina Velikého, kterýž za právo to ustanovil, aby kacířům (jichž tehdáž dosti v nejedněch rozdílích sužujících církev se nacházelo) modlitebnice odjímány a ke kostelům připojovány byly atd.

Měl jest týž nejkřesťanštější císař v správě císařství náměstky, pobožnosti té následovníky a rozmnožitele, Joviana, Gratiana, Theodosia, a jiné mnohé v poslednějších časích přišlé, jako Karla Velikého, nábožného Otta a Karla Čtvrtého, království tohoto otce, mezi něž i slušně a náležitě má počten býti Karel Pátý, kterýž jaký by byl milovník a obhájce starodávního náboženství, mimo jiné zřejmé důvody vůbec hlásají to přísní jeho dekretové proti těm, kteří by knihy Luterovy a jiných sektářův čtli a za sebou zdržovali, vydaní.

A v pravdě, byť by neměl tak mnohých nepřátel, kteříž ze své zlosti jemu v tom podivnými spůsoby skrze války překážku činili, v lepším bychom štěstí církev křesťanskou nyní spatřovali.

Poněvadž však V. C. M. tak slavnými příklady k retování v těch místech svatosvatého náboženství našeho se nabízí, naději se, že nejvyšší snažnost na to vynaloží, aby což k povinnosti J. C. M. přináleží, vzav sobě pána Boha na pomoc, to co nejdříve vykonati ráčil.

Což aby se stalo, Boha všemohoucího prositi nepřestanu.

Num. 114.

Klezlovo zdání, arcibiskupu pražskému, Zbinkovi Berkovi, učiněné.

Nejdůstojnější arcibiskupe a osvícené kníže atd. pane mně laskavě příznivý!

Pokusil jsem se o tu práci, ačkoli s velikým ostýcháním; nebo velmi těžká a úsilná býti se zdála. Mám pak naději, že jaká koli se nachází a jak koli za sprostnou počísti se může, však že ani bez užitku, poněvadž k roznícené Vaší horlivosti patří, ani nepříjemná, jakožto ta, jež z upřímnosti srdce pochází, nebude, a pokudž by co (jak nepochybně bez toho býti nemůže) při ní se nedostávalo, že to Vaší knížecí milosti ke mně důvěrnost, má pak k ní šetrnost dostatečně doplní.

Pročež skrovné a krátké tyto, na reformací (rozuměj proti reformací) a nebo obnovení v arcibiskupství V. M. vztahující se artikule (kteréž abych sumovně sepsal, toho při mně právem svým vyhledávati jste ráčili) tak vděčně přijíti ráčíte, aby žádnému jinému mimo Vaši knížecí milost, od koho by pošli, vědomo nebylo. I poněvadž tuto o nařízení reformací všecka naše řeč jest, přede všemi jinými věcmi začátek od domu Božího státi se má atd.

A níže:

Z té příčiny V. Kn. M. na tom má ustrnouti cele, aby s původem všech věcí Bohem pevnou smlouvu a závazek učiniti ráčil, že všemohoucího Boha pře, neohlédaje se na žádné a jak koli veliké překážky, buď v čas neb nevčas, jakž toho potřeba káže, zastávati, a rozhojnění katolického náboženství, též dobrého svaté církve, dle své nejvyšší moci statečně vyhledávati bude.

Což tím snáseji vykoná a vyplní, čím snažněji vždycky o to péči povede, aby pod zámyslem jiné věci k cíli a konci svému přicházel.

Žádným spůsobem k tomu nesvolí, aby s jeho vůlí a vědomím co proti církvi Boží a neb jiným svobodám pro přízeň neb lásku jednati se mělo; a když by se něco trěfilo, což by přehlédnouti se muselo, nikoli svým zdáním k tomu nepřistoupí, — tak aby zlé, kteréž snášeti neb přehlédati se má, od nás pocházeti se nezdálo.

A že v takové případnosti nacházejí se mnozí političtí lidé neb choulostiví katolíci, kteří začasté nezřízeností a tělesnou náklonností vedeni jsouce, anobrž někdy také, což horšího jest, podivnou chytrostí rozličných lahodných řečí a výmluv v tom požívajíce, kacíře přechovávají, vymlouvají a zastávají, — velice toho varovati se sluší, aby takoví lidé pod zástěrou pravdy, naděje a neb žádostivého pokoje, svými líbeznými slovy a na oko pěknými důvody Vaši knížecí milost na něco k nenabytné církvi škodě nenavedli, atd.

A níže:

Tu věc, kteréž se ujme, nechť nikdy neuvozuje v pochybnost, nad-to pak více v pochybnost uvedenou ať jiným nepronáší, ani mnoho onde i onde se neradí. Nebo jest-liže to učiní, ruce sobě k vykonání díla Božího sváže, a sám sebe mnohým spůsobem zahanbí.

To já tak upřímně smýšlím, naučen jsa tomu z nejedněch zle podařených příkladův. Nebo z mnohých rozdílných a sobě odporných rad věci i samy v sobě dobré neb se zpletou, neb v pochybnost vzaté zastaví se, a neb vedlé toho, jak lidské mysli k čemu nakloněny jsou, zle se uváží.

Dáleji má se o to, jakž nejvýše možno starati, aby Jeho milost císaře náboženství katolického nejnepře-

ženějšího obhájce, s některými království českého pány měl k sobě náchylného, jemuž on jednání o náboženství (kolikrát koli mocnosti Jeho milosti k tomu zapotřebí bude) snadné učiní a tak případně předloží, aby J. M. netoliko prostou ale také s uměním spojenou horlivost poznati, i pro svědomí své spravedlivou žádost sobě oblíbiti a ji fedrovati ráčil.

K čemuž nejvíce nápomocné jest s jedním neb s druhým z ouředníkův a soudcův zemských důvěrné přátelství a tovaryšství, tak aby jednomu neb některému, více upřímným, ve všem mohl se svěřiti, a s nimi rokovati, dříve, než by se co J. M. C. přednešlo, — kudyž také šťastněji a příhodněji mínění své vyvede.

A níže:

Příležitosti k napravení husitův a bloudicích kněží nikdy zameškávati nemá: nýbrž má se k tomu stále přičiniti, aby Vaše knížecí Milost, jakožto české země nejvyšší pastýř, milovník vlasti a tu zrozený, to dílo Boží k místu a konci přivedl, a čehož jsou nyní až posavad vykonati nemohli, to sám jménem, pověstí, urozením a mocí nad ně vyvýšenější k chvále Boží a mnohých duší spasení, k žádoucímu cíli dovedl — tak aby pilný examen mezi husitskými kněžími držán byl v tom:

Jakým spůsobem jsou se podepsali? Kterými příčinami k tomu jsou namluveni byli? Kdo jim k tomu radil? Jakým prostředkem ovce své z bludu vyvozovati, a kterými důvody náboženství římské tvrditi by chtěli? Zda by to všecko hned ode dne uznání víry odeslaného a podepsání svého činili, a žádné jiné, než od biskupův katolických svěcené kněží na fary nepřijímali a nedosazovali, nýbrž uvedené povinnosti zbavili?

Kde a v kterých místech se to stalo? O administrátorovi co smýšlejí? Zda by ze společného jich snešení a vůle do Říma jezdil, a tam jménem všech svatosvaté poslušenství slíbil a nohy líbal? Zda by k tomu psaním čili oustně toliko splnomocněn byl? Jest-li že psaním, kdo jest je koncipiroval, psal, neb k učinění toho radou i skutkem nápomocen byl? Zda by kdo tomu na odpor se postavil, neb jiného zdání byl? To vše, pokudž Vaše knížecí milost, že se slušným a náležitým spůsobem stalo, sezná, s pilností má to opatřiti, aby husitové k předešlým zastaralým bludům, jako pes k vejvratku, se nenavrátili, atd.

A níže:

Vší této práci šťastný konec učiní visitací neb dohlédnutí k akademii pražské, z níž rozliční mistři a falešní proroci k potlačení víry katolické onde i onde do měst a městeček v Čechách se rozesílají. A bude v té věci zapotřebí Jeho milosti císařské moconosti a nařízení komisařův, kteříž by toho přítomni byli: však Vaše knížecí milost principálem i hlavou takové visitací, i mezi komisaři, býti by musela.

Suma pak a základ instrukcí, komisařům dané, měla by býti tato, aby podle starých statut předně v artikulích víry, potom v jiných řádích, od králův českých potvrzených, pilně kolegiáty examinovali, třebas také na ty věci, kteréž by profesorové a mistři komisařům podvodně a schytrale přednesli, studentův se poptali, je vyslechli, a z nich jim vyrozuměli, — tak aby z mnohých úst pravda uptána býti mohla.

A níže:

Ty věci když se tak na místě postaví, vidí se, že by na ten čas nemohla nějaká nenadálá visitací od Vaší knížecí osoby držána býti, a to proto, že za visitací kráčí hned reformací

neb obnovení a exekucí, totiž skutečná náprava, — kteráž státi se nemůže, poněvadž nedostává se k tomu lidí: a byť se i stala, žádného by užitku nepřinesla, nýbrž více v lehkost a pohrdání uvedena byla, nad čímž by nepřátelé vítězství slavili, a snad i někteří závistníci z toho se radovali, též v městech J. M. C. pozdvižení a bouřky se zběhly, a naposledy náklad veliký beze všeho užitku a spomožení dušem daremně by učiněn byl, atd.

A níže:

Jistá věc jest, že kacíři kolátury neb práva k dosazování kněžstva na fary jsou potratili.

A níže:

Při užívání a posluhování pod obojí spůsobou, kterýžto obyčej téměř po všem království českém vzešel, a jako nějaké jisté znamení bludu husitského jest, největší nepříležitost zdá se nacházeti: ale i to pomalu (ovšem příležitosti v tom šetříc) zastaveno, a takové učení pěkně s poctivóstí v zapomenutí uvedeno, aniž snadně dovoleno býti má, leč by jistý a znamenitý z obrácení jich užitek následoval. Může toho býti ten rozum, že děti a nemocní mlékem a ne hmotným pokrmem, dokudž by lépěji vynaučeni nebyli, krmiti se mají: obzvláštně poněvadž i ctihodní z tovaryšstva Ježíšova otcové v Čechách (jakž se rozpráví) ceremonie té, pod obojí spůsobou posluhovati, pro získání duší Kristu jsou nepominuli. Jakéž užívání, pokudž by za prospěšné se uznalo, mohlo by poněkud trpíno býti, a však nejináč než s jistými a tuhými výminkami, kteréž z nevyhnutelné potřeby mají se držeti. Mají také kněží to na péči míti, aby v tom nebyli kvapní, nýbrž rozvážliví a pokudž by užívání pod obojí spůsobou propustili, mají lid při

zpovědi k přijímání pod jednou napomínati, — nikoli pak těch, již pod jednou přijímávali, a neb nikdy před tím v posluhování nebyli, k obojí částce večeře Páně nepřipouštěti. Kterýž artikul také na obecních kázaních střídmě a rozšafně bude moci předkládán býti, a to tím pilněji a srozumitelněji, čím nebezpečnější jest.

Naposledy velmi platné bude, aby Vaše knížecí milost ctihodné z tovaryšstva Ježíšova otce k sobě příchylné a nakloněné míti ráčil, jichžto zdravou radou, obzvláštní opatrností, podivnou rozšafností, a téměř každodenní zkušenností platně retován jsa, společnou silou a mocí proti jména Božího nepřátelům bojovati bude, a spasitelnou tu reformací k žádoucímu konci přivede. Což rač učiniti, o nesmrtelný a milosrdný Bože!

A s tím se Vaší knížecí milosti poníženě poroučím.

Datum v Praze, 29. dne měsíce prosince, léta 1603.

Vaší knížecí milosti

poslušný

Melichar Klezl.

Num. 115.

Spůsob a neb prostředek, k spomožení náboženství v království českém obraný.

Považování toto, jak by netoliko užitečné ale také důležité a potřebné bylo, samé věci velikost to zjevné činí. Ačkoli pak to v žádné pochybnosti není, že, jak jiné všecko tak i tato tak vzácná věc rozšafnou radou Vaší osvícené důstojnosti řízena býti musí: avšak soudil jsem, že tu nic zbytečně ani nepříležitě neučiním, když to, což mi na mysl přišlo, s náležitou uctivostí ponavrhnu.

Pročež tak smýšlím, pokudž v Čechách žalostivý katolického náboženství spůsob k starodávní vzácnosti navrácen být

má, že přede všemi na města pražská pozor se míti musí.

Že pak v těch městech (což bez žalosti a užasnutí se rozvažováno býti nemůže) ani jedinká katolická fara se nenachází, vidí se, že co nejdřív býti může, několik jich dle velikosti místa a množství lidí z nevyhnutelné potřeby vysazeno býti má.

Jako v starém městě tyto:

První a nejpřednější u svatého Jakuba, kdež řeholníci svatého Františka de larga manica (se širokým rukávem) obývají: ti odtud lehýčce k svatému Duchu, kdež někdy jeptišky bývaly, vystěhovati by se mohli. Kterýžto klášter již dávno od papeže ke katolické faře spolu i s důchody odevzdán jest. Než co se obydlí dotýče, za dobré jest, u svatého Jakuba faráři byt vykázati, — jak pro velikost kostela tak pohřebu příležitost, ano i položení příhodné právě v prostřed města.

Druhá u svatého Mikuláše, kteréhožto kostela dosazení strahovskému opatu náleží: nebo právem jeho jest.

Třetí v Betlemě, kterýžto kostel vlastně císařský neb královský jest, aniž byl kdy od něho právem neb jakým trhem odcizen.

Item v novém městě tyto:

První na rynku u Božího těla, který neméně královský jest, jako i Betlém, anobrž poněkud lepším právem. Nebo měly by se v něm, podlé nařízení zakládatele Karla Čtvrtého, každého pátku mše za mrtvé říkati, což kacíři dle obyčeje svého zanedbávají a potupují.

Druhá v Slovanech, v kterémžto klášteře od tolika let jedinký toliko mnich se nachází. Mohl by se také k němu za filialní kostel připojiti zderazský klášter, v němž nápodobně jeden toliko mnich obývá.

Třetí na Karlově, v klášteře rovně též zpustlém, jehož filialní mohl by býti klášter někdy jeptišek svaté Kateřiny, již

dokonce prázdný, v němž žádné služby Boží se nedějí, leč jednou v roce.

Čtvrtá u svatého Apolináře. Byl někdy klášter, již jest zpuštěný, anobrž v rukou kacířův zůstávající, jimž jest jej nehrubě dávno císař Rudolf daroval, když k tomu mlčela kapitola, pořádní jeho páni.

Pátá na Vyšehradě, kterážto prebenda neměla by od kanovníkův hradu pražského uchvácena, než od obzvláštního a vlastního, jak děkana tak probošta, pro něž vysazena a hojně nadána jest, spravována býti. Tudíž zajisté bude moci více mužův učených v království se vychovávati. Potom na malé straně tyto:

První u svatého Mikuláše v rynku, kteréhožto kostela právně žádati a bez velké práce dosahnouti by mohl děkan karlštejnský.

Druhá u matky Boží na Oujezdě, a tu by spraviti dáti mohl pan převor maltézských křížovníkův, urozený pán pan Děpolt z Lobkovic.

Třetí u svatého Benedikta na Hradčanech. Toho sice místa velmi špatní jsou důchodové, ale mohl by tam boleslavský probošt pod jmenem faráře míti svou residencí, — obzvláštně, poněvadž v Boleslavi nemá žádného obydlí: pod správu pak jeho nechť jsou uvedeny celé Hradčany a Pohořelec.

Z kterýchžto osad mimo vzrůst náboženství, jenž z kázaní a jiných církevních služeb obyčejně pochází, to také katolíkům pohodlí pojde, že budou míti, kdo by jim povinně svátostmi posluhoval, nemocné navštěvoval, umírající potřebnými věcmi opatřoval, a k hrobu mrtvých doprovázel. Jakýchž všech pomocí, jak jinde tak obzvláštně v čas morového nakažení, téměř je zbaveny býti vidíme. Nebo kteří z rozličných řehol nábožní lidé takovou práci ze samé toliko lásky před sebe berou, ti v čas nebezpečenství na díle sami sebe zachovati se snaží, na díle takového břemena sami snesti nemohou.

Také ze škol osadních obzvláštních nejeden

užitek vyplývati bude. Budou zajisté ty školy z části akademie, z části náboženství jako nějaké zlaté štěpnice.

Tolikéž mistři, rektorové, kantoři a jiní školští officialové, pojímajíce sobě, jakž to se obyčejně stává, sirotky a vdovy, počet katolických měšťanů rozmnoží.

Naposledy kralovstí, kolik farářův a školních rektorův, tolik také katolického náboženství ochrancův a obhájcův míti bude.

A to buď až potud pověděno o pražských farách.

Již pak co se tkne arcibiskupa a kapitoly, důstojnost jeho toho zdá se vyhledávati, aby větší počet byl kanovníkův. Pročež k nynějším mělo by se ještě jiných sedmnáct přidati, totiž mimo ty pražské faráře svrchu dotčené z okolních děkanův: karlštejnský, boleslavský, smečanský, brandejský,— a z farářův: chomutovský a kadanský, a naposledy arciděkan bilínský. Aniž jest pro ně potřebí jiných prebend mimo ty, kteréž prvé mají.

A poněvadž jednoho arcibiskupa prozřetelnost a neb snažnost tak dalece a široce vztahovati se nemůže, aby vší české zemi odolati mohla, pročež mělo by jemu ku pomoci v rozdílných místech čtvero biskupství vyzdviženo býti, jmenovitě.

Litoměřické, z proboštství téhož místa.

Hradecké, z kláštera broumovského, jehož kolikas málo mnichův mohlo by snadně do jiných téhož řádu klášterův, mnichův žádných nemajících, proměněno býti. A v pravdě slušně by prvním biskupem toho města, v němž ponejprvé před jinými všemi svatý Ciril mši sloužil, učiněn býti mohl opat Broumovský, člověk dobrý a učený.

Budějovské, z kláštera zlaté koruny, kterýž také na větším díle, jako i jiní klášterové, žádných mnichův nemívá.

Plzenské, z probožství chotěšovského, jehož důchody dosti hojné jedinký probošt s kolikas málo jeptiškami, nevím kterak, rozmrhává. Jeptišky však nechť zůstanou a biskupem se spravují: nebo hojně tu jest, jak pro ně tak i pro jiného, důchodův.

A tak jednomu každému biskupu odevzdaný díl k správě lépěji od přítomného biskupa spravován, kázeň církevní mezi faráři snázeji zachována neb napravena, a kněžstva přibývati bude; též mnohá místa, od kacířův a jiných neprávě odňatá, zase se dostanou, a tak tím spůsobem i náboženství zase se rozmůže.

Také na výše psané fary, mnohem pak více na ta biskupství, museli by se toliko dosazovati muží dobrotou a uměním se skvějící, jakéž snadně by bylo najíti, kdyby (jakž se toho nadějeme) od J. M. C. theologické učení v koleji vyzdviženo bylo, kteréhož se nedostává, — proto také v celém království, a obvzláštně při kapitole, málo kterého theologa spatřujeme.

Měli by se také vychovávati od těch čtyr biskupův, a předně od arcibiskupa, dle vyměření koncilia tridentského, kteříž by k stavu duchovnímu se hotovili a dostatečným uměním k tomu se nastrojovali.

Jakož by pak i při klášteřích, kteříž hojné důchody mají, to nařídili se mělo, aby mládež učiti dali, tak aby klášterové v neumělosti a hlouposti netrvali, v jakéž jsou až posavad zůstávali.

Od Českobrodských mohl by požádán býti klášter se všemi důchody, jejž oni nepořádně drží, a nechť se tam dosadí farář katolický, tak aby katolíci, začasté skrz to město jezdíce, při nejmenším ve dni nedělní a sváteční mši slyšeti mohli (poněvadž sice žádného katolického kostela není na té vší vídeňské cestě), a ať do města pomalu náboženství katolické se uvozuje.

A to jsou ty věci, kteréž jsem o obnovení v Čechách náboženství vypraviti umínil. Ty jako nějaký obrys a prostý konterfekt pokudž Vaše osvícená důstojnost živými barvami vynášeti, a jej své moudrosti světlem a zřetelem obraziti ráčí, nepochybuji, aby v krátkém čase celému království jasnější poledne svítiti nemělo. Jakéhož štěstí tomu království a Vaší osvícené důstojnosti slávy všickni přejeme, — slávy v pravdě

znamenité, nač' víž nevím, co by většího netoliko mezi lidmi, ale i u samého Boha dojíti moci ráčila.

Num. 116.

Zřízení zemské C. 13.

Každá osoba duchovního řádu má odpovídati před králem Jeho milosti a před soudem zemským, i tudíž před jinými soudy pořádnými.

A jestli že by sobě list zjednal, v němž by svědčila kletba, a on by se listem tím zastíral, že ho souditi nemají: ten list nemá jemu nic platen býti, než má odpovídati, co by se světských věcí dotýkalo.

Ze sněmu léta 1610.

Duchovní lidé škodami po výpovědech o výplaty učiněných povinni býti mají.

Poněvadž se to nachází, že duchovní lidé obsílajíce z výplat, ty obdržujíce, také ze škod stavy obsílají, a ty jim přisuzovány bývají, sami pak, když výplat neobdržují a mnohé osoby ze stavův ke škodám přivozují, zase jim škodu nahrazovati nechtí, — v čemž aby rovnost a spravedlnost (kteráž duchovním i světským jednostejná býti má) zachována byla, na tom jest se J. M. C. se stavy snésti ráčil:

Kde by tak koli duchovní osoby koho ze stavův z výplaty obsílali, a těch výplat neobdrželi, aneb jim obeslání zdviženo bylo, že také osobě neb osobám ze stavův (jako zase jim duchovním lidem osoby ze vsech tří stavův) škodami, pro ty rozepře výplatní vzešlými, tak dobře jako po jiných výpovědech, o jiné věci učiněných, povinni býti, jedni druhé z nich obsílati, a škody podlé průvodův které koli strany přisuzovány býti mají.

Psaní papeže Klimenta VIII. k císaři Rudolfovi.

V Kristu nejmilejšímu synu Našemu Rudolfovi, uherskému a českému králi atd. osvícenému za římského císaře volenému.

Kliment VIII. papež.

V Kristu nejmilejší Náš synu!

Zdraví a apoštolské požehnání tobě vzkazujeme.

Zpráva Nás s velikou nepříjemností dochází, že se v tom městě Praze nacházejí lidé, Tvé císařské milosti poddaní, kteříž smějí k soudům, jež zemské nazývají, netoliko kněžstvo a jiné duchovní osoby, ale i biskupa a arcibiskupa pražského, velebného bratra Našeho Zbinka, takovým místem, takovou důstojností poctěného a nejpřednějšího preláta, poháněti. Což tak neslušnou věcí jest a také proti všemu rozumu a nařízení katolické církve čelí, že nic pověděno ani pomyšleno býti nemůže neslušnějšího. A kdo jen nevidí velice to zpotvořenou věcí býti, aby arcibiskup a duchovní správce státi měl před soudem k obvinění, na kterémžto soudu sedí laikové, a před tou radou, v níž větší díl kacířův jest?

Nejmilejší synu! Nesrovnává se to s pobožností Tvou, ani s opatrností, ani Tvému císařskému důstojenství milou spravedlností, aby svatých kanonův vážnost a znamenití sněmův duchovních dekretové měli se rušiti, též vší cti hodná celé církve starožitnost tak nestydatě, s takovou chvály Boží urážkou, s takovým katolických knížat i všeho křesťanského lidu pohoršení lehčiti.

S bolestí, avšak z povinnosti Naší pastýřské a z veliké k Tobě lásky to pravíme, že takovými věcmi velice se hněv Boží podněcuje, nepřátelům víry síly přidává, a hříchové lidští spravedlivým Božím soudem bojují proti nim. Bůh zajisté náš horlivý jest a velice to těžce nese, když kněžstvo jeho, pastýři duší lidských, kteřížto jeho Božskou mocnost zde na zemi na

sobě nesou (vedle čehož jim také všecka uctivost a šetrnost prokazována býti má), s takovou potupou a křivdou se potkávají.

Pročež císařskou Tvou milost otcovsky a snažně napomínáme, i pro slávu Boží, pro spasení duše Tvé, kteráž Nám nejmilejší jest, jakž nejplatněji můžeme, žádáme, abys tu věc ohavného příkladu přetrhl a takových soudův držeti neb dáleji s nimi postupovati nedopouštěl, nýbrž skutečně je zastavil, ani jaké lidské smysly zákonu Božímu a jeho Božské vůli a cti představovati dopouštěl. Což Tobě bude sloužiti k pochvale a zásluze u Boha, jenž za Tě proti Tvým nepřátelům bojovati bude, pokudž Ty také tu, kdež pře jeho se dotýče, jejím zástupcem se ukážeš, jakož pak My v tom Tvé ctnosti a mysli srdnatosti, ano také i k Nám šetrné uctivosti se důvěřujeme.

Poručili jsme pak obzvláštně důstojnému bratru Našemu biskupu kremonenskému a této svaté stolice u Tebe poslu, aby o všecku tuto věc s Tvou císařskou milostí s pilností a platně, jakž na takovou věc náleží, jednal.

Datum v Římě u svatého Petra pod pečetí rybářovou, 7. dne měsíce února, v létu Páně 1598, a nejvyššího biskupství Našeho šestém.

Silvius Antonianus.

Num. 117.

Psaní kardinála Klezle, paní hrabince z Mansfeldu učiněné.

Urozená paní, paní hrabinko!

Její pilné sollicitování ukazuje velikou náchylnost, za niž se odsloužiti jsem povinen.

Co se paní hrabinky z Turnu dotýče, děkuji za sollicitování a povolení; chci té moudrosti v času přiměřeném užiti. Strany pak pána jejího, o němž se mnou tak často promlouvala, musím vyznati, že ten pan hrabě ne obecný ale takový

muž jest, kterýž na křesťanstvu a obzvláštně na J. M. C. toho zasloužil, a tak jest spůsobný, že mu v těchto zemích málo podobných se nachází, a kterýž by v mluvení a odbývání lidí tak příjemných spůsobův užíval, — jakož pak mně mým vědomím tak neurazil, abych žádostiv byl nad ním se vymstívati. Nebo co jest bezpotřebně v Budějovicích učinil, neměl toho žádné příčiny. Co jsem já učinil, stalo se to s vědomím J. M. C. a (obzvláštní náchylnosti k hraběti, o čemž J. M. C.) dobře se upamatovati moci ráčil; a nebylo zapotřebí podobných předsevzetí a triumfův proti mně v těch místech. Takové však věci jsou privátní, a nemají se mezi obecné přiměšovati: a tak nemám nižádné příčiny, pana hraběte proč v nenávist bráti. Kdyby se se mnou radil, a já na místě jeho byl, chtěl bych všelijakých příležitostí vyhledávati, abych se mohl svému pánu zachovati, službami svými i povinnostmi od této chvíle častěji zalibovati, a toho všeho se vystříhati, co bych rozuměl, že by pánu mému protimyslné bylo. Tato regule přináleží rytířské krvi, a podobní páni mohou na to pozor dáti. Nebo kdo se sobě rovného přidrží, nemůže více milosti ani přízně, než jako od sobě rovného dosáhnouti, totiž tak mnoho, jakž on sobě podobnému může prokázati. Kdo se pak pánův přidrží, může vždycky větší vzrůst v poctivosti, možnosti a milosti bráti, jakž to rodové ukazují, a více nežli od sobě rovného ochráněn býti, jakž to i přirození s sebou přináší, při čemž i ta výhoda jest, že se jeden mnohem snázeji nežli jich mnoho spokojiti může. Kdo jen se svým pánem umí, ten obstojí. Této regule hrabě až posavad nenásledoval, nýbrž do takového labyrintu se dostal, z něhož mu dobrého pojíti nemůže. Jeho povolání a professí jest válečný spůsob: odtud se dává do náboženství, aby superintendenty a kazatele spravoval. Jak jest to sobě podobné, radu církevní držeti, a když jest jaký spor v náboženství, anebo v církevních věcech mezi predikanty nedorozumění připadají, je zastávati? Medle jaký jest to rozdíl, býti hejtmanem v poli a zase vůdcem v náboženství? Není-liž

to proti rozumu? Nebo co jest jiného, býti kapitánem anebo defensorem, nežli proti J. M. C. náboženství, předsevzetí, duši a svědomí na odpor se stavěti? Z toho následuje, že když J. M. C. něco poroučí, tedy hrabě proti tomu při jeho náboženství se přidržujících jinak nařizuje a tak v ustavičném odporu proti pánu svému zůstává. Chce-li pán slova svá zdržeti, musí hrabě vždycky v čele státi, chce-li hrabě zdržeti, musí vystoupiti, své defensory a společníky na pomoc vzíti. Proti komu? Proti pána svého a krále míněni aneb poručení.

Jaké pak z toho nebezpečenství a rozdvojení následovati bude, snadno se porozuměti může. Nebo ačkoli hrabě s počátku při mnoha hlavách jest, však když se chce lámati, obyčejně každý hlavu ze smečky vytáhne, a nechají principála v ní vězeti, vymlouvají se jakožto oudové, a vzkládají vinu na hlavu. Což bych chtěl mnohými příklady mocně dokázati, že jest byl toliko hrabě v čele vystavován. A jaká toho potřeba, aby o této proposicí dále jednáno bylo? Není-liž lépe, aby hrabě i své náboženství i svědomí měl svobodné, aby zůstával v svém povolání a nechal, aby jiní kazatele a věci církevní spravovali, zachovávaje milost a dobrotivost při svém pánu, obzvláštně proto, že k tomuto nastoupení ani vedlé duše ani vedlé svědomí zavázán není. Toto nastoupení, vedlé rozumných lidí zdání, jest jemu k většímu posměchu, ano i jeho povolání naprosto odporuje. Že jest horlivý, to mu za zlé nepokládám: nebo já o pochlébnících ve věcech náboženství se dotýkajících málo držím. Ale ta horlivost (jakž svatý Pavel dokládá) musí býti podlé rozumu, — jinak jest nesmyslností a vzteklostí. Nemohl bych jemu, kdybych toliko se mstíti chtěl, nic lepšího raditi, nežli aby v spůsobu tom před se kráčel, jak jest začal. A chci o tom, co se na generalním sněmu zběhlo, mlčeti. A kdo chtěl překážku činiti, aby sněm k svému zavření nepřicházel? Což vše z toho pochází, že jest se hrabě k J. M. C. a jeho přímluvám nedobře připojil, a to přikryl pod spůsobem náboženství a horlivosti, kterouž k své vlasti má, jako by J. M.

C. vedlé přirození a povinnosti své nebyl království svému více nežli jedné obzvláštní osobě zavázán. K tomu podobná oddělování, odpornosti a předsevzetí nemohou na dlouze státi, nýbrž musí prasknouti. Poněvadž tedy mnozí a na větším díle snáze pána a krále svého, jakožto od Boha představené hlavy, poslouchají, nežli aby se měli těm privátním humoristům dáti napravovati, nemůže se těm podobnými věcmi, když se dobře rozváží, tak snadno vymlouvati. Chce-li hrabě poslechnouti, jest na času, a jeho poctivost, štěstí a všecko dobré na tom záleží; J. M. C. i jiní ráčí na něho laskavi býti a jej ctíti, i jeho udátnosti ze skutečného zkušení ve všech příležitostech užívati, předešlých činův jeho nepřipomínati, a v jeho svědomí jemu žádného vyměření nečiniti, ani proto jej v nenávisti míti.

Z toho paní hrabinka vidí, zdali já s ním, panem hrabětem, zle čili dobře mínim, když tak otevřeně po německu kráčím, poněvadž srozumívám, že se v tom nezná, nýbrž svá předsevzetí za pořádná a užitečná pokládá, kteráž v pravdě na dlouze prospívati nemohou a dobrá nebudou, mnohem méně přikrýti se dají. J. M. C. neráčí chtíti mnoho křivolakých slov a spůsobův, alebrž podstaty a skutkův ráčí šetřiti. Já mohu hraběti tak dobrá slova dávati a tak se ukázati, jako jeden při dvoře: **ale já jsem osoba duchovní a rozený Němec. Poněvadž mně se jeho skutkové a předsevzetí nelíbí, vím také, že se ani Jeho milosti císařské nelíbí.** A jináč ho bezpečiti nemohu, nežli že jsou mu skutkové tito škodliví, a to zjevně pravím. Kdo chce o příčině věděti, tomu upřímně oznamuji, jest-li že jsem proto v nenávisti, že také nepochlebuji, musím to pánu Bohu poroučeti. A to jest má výstraha: zasloužím-li za to poděkování, budu z toho obveselen, pakli nic, proto pochlebovati nemohu.

A s tím pánu Bohu poručena buďte.

V Praze, 9. Října, léta 1617.

Num. 118.

Psaní Mnichovo k Matesovi Preklovi, kofrichtýři.

Připomínám pánu poručení J. M. císařské v příčině pánův defensorův, aby ji hleděl se vší pilností při pánich Litoměřických vyřídili, a original odpovědi jich i s přípisem mně do Prahy ihned dnem i nocí odeslati.

Dán v Roudnici, 13. Dubna léta 1618.

P. Michna.

Num. 119.

Stížnosti šeptmistrův i vší obce města Hory Kutny.

Když panu nejvyššímu mincmistru někteří náhončí jeho zprávu o tom, že se v kostele svaté panny Barbory zde na Horách Kutnách veliký a nákladný gradual nachází, dávali, on nás k tomu pod jakýmsi reversem, který od sebe dal, ano i vysokým slibováním, že nám ke všem privilegiím našim zase, abychom jich dosáhnouti, ano i k některým novým milostem přijíti mohli, dopomoci chce, přivedl, že jsme k tomu, aby mu od záduší téhož kostela darován byl, přivolili.

Však netoliko s tím vedlé zakazování jeho jsme se nepotkali, ale naproti tomu věcí, týmž připovědém a slibům jeho odporných, v hojnosti zakušovali.

Nemaje pak na tom jednom gradualu dosti, jiným časem starší a konšely hor kaňkovských k tomu divnými pohrůžkami a potom i vězením v kholhauze na dvoře vlaském, kteří k tomu přistoupiti nechtěli, přidržel, že jsou oni svůj, také z velikým nákladem spravený, gradual z kostela svého vyzdvihnouti a jemu darovati museli.

Plat a pensí, který z mince J. M. C. po dvou kopách grošův českých na týden na opravu kostela svaté panny Barbory

od starodávna z milostivého J. M. císaře Ferdinanda, slavné paměti, nařízení za předešlých pánův mincmistrův vycházel; přísnou zápovědí, aby více odtud z mince k tomu záduší vydáván nebyl, zastavil. A když s ním o to, aby pán toho nečinil, mluveno a žádáno bylo, na komoru českou, abychom toho tam vyhledávali, ukazoval, tím se vymlouvaje, poněvadž J. M. C. hory jemu pronajíti ráčil, že on tím povinen není, — než když k tomu povolení od Jich milostí, z komory české, aby to z užitku, který Jeho milosti císařské z tých hor odvozovati má, dáváno bylo, se stane, že to rád učiniti chce. A však o tom dobře věděl, že jest z komory české na to resolucí již prvé vyšla, že jaké koli milosti a platy z důchodův též mince J. M. C. toho při tom zůstavovati ráčí. Pán však nicméně přece tu pensí tam i v minci pod tou zápovědí zdržoval a posavad zdržuje. Skrze což chudé to záduší skrácení nemalé nese. Z čehož snadně souditi jest, že jest to z nenávisti k náboženství našemu, jakožto nepřítel víry naší, učinil a před sebe bral.

Co se téhož kostela svaté panny Barbory dotýče, o tom začasté zjevně před mnohými lidmi pohrůžky činil a toho přísahou dotvrzoval, že v tom kostele mniši a jezuité, než tomu málo mine, a co jen J. M. král Ferdinand do Čech přijeti ráčí, mše sloužiti a kázati budou.

O městu tomto začasté, že Hora již dvakrát byla vypálena, a po třetí ještě vypálena býti že musí, mluvíval.

Kazatele a faráře německého zde na Horách Kutnách k tomu, že jest se do ornátu obléci musel — pohrůžku jemu takovou, jest-li že by toho učiniti nechtěl, že mu to, co se mu z mince J. M. C. na vychování dává, odňato bude, učiniv — přidržel.

A za tím i jiným kněžím a kazatelům českým, že i oni také na sebe ornát vzíti, a v něm mši sloužiti musí, hrozil.

Opět v pominulé křížové dni sobě processí zde v městě (což nám i lidu obecnému k velikému podivení a pohoršení

bylo) zárazil, a tu od kláštera matky Boží Sedlce s opatem (kterýž ve svém hábitu pod biretem jezuitským, jejž od nich na predikantství přijal, a tak též sekty a roty jezuitské oudem jedním jest, a posavad proti vypovědění jezuitův z království českého na věčné časy tu v klášteře se zdržuje) též s mnichy a řeholou téhož kláštera, až naposlėdy také i s poddannými jeho ze vsi Malína, lidmi pod obojí, kteréž on opat, že touž processí s ním držeti museli, pod jistou pokutou k tomu přivedl a přinutil, skrze město až na dvůr vlaský do kaply královské konal.

A druhou slavnější a u větším počtu, na den slavný památky Božího těla, držeti se strojil i k té pompě již sobě některé apparaty hotoviti dal. K čemuž kdyby bylo přišlo, bylo by se jistě nějakého vzbouření lidu obecného, poněvadž na ten den výroční trh valný zde se držívá, a lidu domácího a přespolního veliká síla bývá, obávati. K čemu jest pak tím svým předsevzetím směřoval, není nesnadné o tom souditi.

A sumou, co jen mohl nejhoršího, na obec a některé sousedy vymýšlel, a všelijaké těžkosti na ně vyhledával.

Naposledy i o pánich defensořích zle mluvil, a jim pohrůžku činil, že s nich hlavy skákati budou. A J. M. C. že dříve dvou neděl do Prahy přijeti, a některé ztrestati dáti ráčí.

Item, že statky některých přijdou jiným do rukou; Michnovi že se stane jako panu Griespekovi za času císaře Ferdinanda; a mnohému pacholku chudému že se dobře stane.

Item, že to hrabátko, cizozemec, do Čech se vloudil a námi Čechy vládnouti chce: protož že bude skrocen.

Když k tomu přišlo, že dluhy, které obec tato a někteří Horníci a spolusousedé naši zde v minci J. M. C. (co tak od mnoha let k založení jí, pro zdržení a zachování hor těchto Jeho milosti císařské po jistých sumách a peštách půjčovali) měli, odtudž z mince na milostivé J. M. C. povolení snaty, a do listy mezi jiné dluhy

J. M. C. sněmem léta 1615 zapsané, vloženy byly, tu pán nám, že on to skrze podporu komory J. M. C. dvorské způsobil, na sebe vztáhl, a to že za tu podporu pánu Vincencovi Myšingerovi, jednomu z pánův rad J. M. C. též komory dvorské, šest klisen pěkných s vozem, a k tomu dvanácte šálův stříbrných pozlacených (což oboje prý ho do patnácti kop míšenských stálo) darovati musel, oznamoval: ježto my jinák nesmýšlíme, než že se to na milostivé J. M. C. povolení a laskavou Jich milostí pana presidenta a pánův rad J. M. C. zřízené komory v království českém podporu, tak jakž toho při J. M. C. skrze naši poníženou prosbu vyhledáváno bylo, dálo, — čehož se netoliko nám, ale i jiným všem J. M. C. věřitelům dostalo.

Však nicméně pán přece o to všelijak, aby mu za práci jeho a na vynahražení toho, co tak podaroval, odměna se stala, tlačil, takovou pohrůžku čině před námi, pokudž se toho nestane, že chce na to dnem i nocí mysliti, aby se nad touto obcí vymstíti mohl. Čímž my přestrašeni jsouce, pro samý pokoj a ujití dalším roztržitostem a zaneprázdněním, na dvoře kmetcím a poddacím ve vsi naší Poličanech, který jsme mu prodati museli, závdavku jeden tisíc kop míšenských jsme pánu passirovali, a s velikým ublížením obce nemohše toho žádným spůsobem zniknouti, k darování přinutkáni byli.

Num. 120.

Item jiných osob zpráva.

Vilém z Vřesovic, mincmistr království českého, léta 1618 ve čtvrtek po neděli Laetare, v Brodě Českém při večeři, jeda z Prahy, oznamoval, že kněz Cicada náhle zcepeněl, a druhý že na smrt leží, ale že jest lépe, nežli by je kat měl zvěšeti.

Dále se ptal, také-li jsou Horníci při tom sjezdu v koleji byli? Dána mu odpověď, že nebyli. Proti tomu zase on: „Dobře

jsou učinili: rád to slyším, přisahám pánu Bohu, — museli by při nejmenším 30000 pokuty dáti. Uhlídáte brzce, jak se s jinými bude díti, neb jsou všickni poznamenáni, kteří tam byli. Budou ti pokutováni na penězích; ale kteříž ten sjezd pokládali, a Broumovské k zpouře a posdvižení proti J. M. C. ponukli, k těm bude divnými ceremoniemi přikračováno. A jest jich z defensorův šest osob, kteří svých makovic z Prahy domů neponesou. Ne vždycky jest císaře Rudolfa sněm, aby trucovali. Uslyšíte brzo divné věci o Betlémě: nebudou tam dlouho pikousové. A však již ten majestát jest ničímž, již jest v něm díra. Chtěli páni opět nový sjezd míti; ale již jsou jiné mysli. Dostali tyto dni psaní od císaře, které se jim nelíbí. Mají hrozně dlouhé nosy. Někteří chodí jako omámení. Hrabě z Turnu tyto dni, sedě u soudu, vyvstal a šel odtud se sklopenou hlavou. A již se všudy bude do krajův psáti, aby se nesjížděli."

Jiným časem u Hory Kutny jsa mluvil, že se jen na Broumovské očekává: jaký tu bude začátek, že potom k jiným také tak bude se přikračovati.

Opět na smrtnou neděli u přítomnosti mnohých mluvil, že některým Broumovským a vedlé nich těm, kteří je zastávají, defensorům hlavy snímány budou.

Jinším časem, že pan hrabě z Turnu, Kozí Brádka, hrabě Šlik a Vilém z Lobkovic musí skočiti a hlavu dáti. Ač prý hrabě z Turnu že jest voják a z Lobkovic že se dá každému namluviti, těm poněkud mohlo by se odpustiti, *než ti druzí dva přece musí.* Tiť jsou pořádní. Taková slova o snímání hlav začasté mluvil. Item o panu z Turnu: ten že hromský Němec — čert ho do Čech přinesl — chtěl by nám tu rozkazovati. Bude mu brzo ukráceno.

Když mu bylo oznámeno, že resolucí J. M. C. o kapli Betlémské přinesena jest, byl z toho vesel a pravil: „Tu buď již začátek od hlavy. A Jove principium musí býti."

O majestátu často mluvíval, že nemá žadné moci míti, proto

že se stal a jest dán z přinucení. A jak toliko král Ferdinand přijede, že bude jináč. Novus rex, nova lex.

Horníkům také veliké těžké nátisky činil; všecko s těžkými pohrůžkami a jmenem císařským, když co činiti chtěl, řídil, hroze nemilostí císařskou. Kostel slavný svaté panny Barbory že brzi bude odňat, a v něm mše sloužena, zjevně a často mluvil.

Platy některé, kteří od pořádkův některých arciděkanovi dáváni byli, že v ornátě sloužiti nechtěl, zastavoval, obzvláštně plat z mince, od císaře Ferdinanda ke kostelu svaté panny Barbory nadaný, a každého téhodne vycházející, zapověděl.

Gradualy dva nákladné za některé sto — jeden od svaté Barbory, druhý z Kaňku — vzal. Kaňkovské k tomu, že mu jej dáti museli, vězením přinutil.

Že Hora již dvakráte vypálena byla, a že ještě toho potřebí bude, mluvil. Závazky těžké, kteréž jemu konšelé činiti museli, vydával; exekucí a právní procesy dekréty svými zastavoval; lidi poctivé, konšely i jiné, na závazky do vězení, vše jmenem císařským, bez oznámení příčiny bráti dal, z povinnosti skládal, pokuty peněžité veliké bral.

Teď naposledy k tomu, že mu dvůr obecní za 1700 dán jest, přivedl, též jedno místo veliké obecní sám o své ujmě sobě vzal, a z něho zahradu dělati dal.

Processí v městě v pondělí po neděli prosebné, uvedši opata sedleckého s mnichy do města, držel, a k druhé na Boží vstoupení, a potom na Boží tělo, maje již místa k postavení oltářův k tomu obraná, slavně se strojil a k ní zval, čehož jest se za paměti lidské u Hory nedálo.

A mnoho by o tom bylo psáti; samou jako dědičný pán všecko působil. Před odjezdem svým mluvil, že J. M. C. lidem poddaným v Čechách dá tu svobodu, aby vrchnosti své za vrchnosti neměli a jim poslušenství nezachovávali, nýbrž na odpor se stavěli, a že mají na budoucí časy svobodni zůstati.

Item, že hrabě z Turnu, dříve nežli čtyři neděle pominou hlavu svou dole míti bude.

Num. 121.

Ve spisu, kterýž akademie jezuitská molcheimská k pochvale J. M. arciknížete Leopolda rakouského, jakožto zakladatele též akademie, v jazyku latinském vydala, léta 1618. V knize II. kapitole I. na listu 76. a 77.

Nejjasnější Tvůj bratr *Ferdinand*, léta pominulého, s veřejnou radostí všech dobrých za krále českého jest vyzdvižen. Jehožto horlivá v náboženství katolickém snažnost, jak prvé vždycky i potom, tak obzvláštně tehdáž se zaskvěla, když v svatyni svatých, *při ujetí správy* panství otcovského, od poddaných svých přísahu přijav, i on zase k věčné jména svého památce (kteráž nikdy z knihy Boží vymazána nebude, nikdy ode všech dobrých slaviti se nepřestane) *přísahou se zavázal*; stále se ohlašujíc, *že se raději života opováží, nežli by v tom, co se náboženství dotýče, co nejméně sektářům povoliti měl.*

Num. 122.

Ze sněmu léta 1615.

Výjmínka, kdyby jaké nebezpečenství aneb výprava lidu válečného z království tohoto nastala.

Také jsou ses J. M. C. na tom takto snesli: přišlo-li by jaké koli nebezpečenství, a výprava lidu válečného z tohoto království že by se stala, před kterýmkoli terminem těchto všech svolených sbírek a berní (čehož pane Bože ostříci rač), tedy aby za stavy k též potřebě ten termin nebo ti terminové, dokudž by to nebezpečenství trvalo a přetrženo nebylo, zůstával a zůstávali.

Num. 123.

Ze sněmu léta 1609.

Strany vybytí lidu cizího a válečného z království tohoto.

Jakož jsou stavové na J. M. C. poníženě vznesli, v známost J. M. uvozujíce, kterak teď nedávného času nemálo lidu přespolního cizího sem do království tohoto se hrne, zvláště pak do měst pražských, a den ode dne toho se neumenšuje, nýbrž, čím dál více přibývá, — poněvadž pak předešle mandáty J. M. C. to vůbec bylo vyhlášeno, že takový lid cizí přespolní ven z tohoto království vybyt a vypraven býti jest měl, a však nicméně přes takové mandáty J. M. C. zase takový lid sem do tohoto království se táhne, — a žádajíce J. M. C., aby to časně opatřeno bylo, tak aby nebylo potřebí nějakého dalšího nebezpečenství a škod skrze to jeho milosti císařské, stavům i lidem poddaným se obávati: na kteréžto vznešení stavův J. M. C. ráčil jest se stavům v tom milostivě ohlásiti, že J. M. C. ráčí chtíti milostivě a otcovsky to opatřiti, tak že stavům od takového lidu žádného nejmenšího nebezpečenství se obávati potřebí není a nebude.

A však nic méně, poněvadž jak J. M. C. tak i stavové a lidé poddaní jich, pominulých let velikých a nenabytých škod od takového lidu cizího a přespolního, kterýž tak sem do království tohoto vtrhl, jsou pocítili, pro uvarování takových škod a tomu podobného nebezpečenství: na tom jest se J. M. C. se stavy království tohoto milostivě snesti ráčil:

Jestliže by jaký koli lid válečný, pod jakým koli způsobem, v témto království nyní a na potom se zdržoval, ovšem jestli že by od jinud který cizí lid skrze toto království táhnouti, v něm sobě nějaké mustruňky pokládati, a nebo také náplaty své při J. M. C. a stavích tohoto království vyhledávati, a tudy pod jakým koli zámyslem J. M. C. a obyvatelům tohoto království škoditi chtěl, že J. M. C. spolu se stavy tohoto království ráčí chtíti i hned, když by toho koli potřeba nastala, *takový lid a*

tohoto království s pomocí Boží vypuditi, jim cestu ukázati, a na nich příklad takový učiniti, aby se budoucně žádný z nich podobně o to pokusiti neměl.

A jakž by kdo o tom o čem zvěděl, bude povinen to i hned J. M. C. a nejvyšším ouředníkům zemským v známost uvésti, a potom, nečekaje jeden na druhého, budou všickni tři stavové tohoto království povinni, a mají sobě proti takovému řádu, buď se zde v království českém kde koli zdržujícímu, a nebo co koli proti tomuto snešení před sebe beroucímu, podlé vší nejvyšší možnosti, tak jakž zřízení zemské o obhajování země, řádu a práva vyměřuje, pod pokutami v témž zřízení zemském doloženými, pomáhati, a týž lid ze země vypuditi, i také v tom ve všem se tak, jakž předešlé sněmem léta 1606 v tom artikuli o vypuzení lidu válečného cizího ze země vyměřeno jest, zachovati.

Num. 124.

Psaní J. M. C., Janovi Autnerovi do města Budějovic odeslané.

Matyáš, z Boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, uherský a český král atd.

Poctivý, věrný Náš milý!

Oznamujemí, že neráčíme tomu chtíti, aby lid ten, Nám k ruce od tebe verbovaný, za tím daremně zaháleti měl. Protož tobě některé kopie tištěné mandátův Našich v království českém, skrze urozeného Jana Eusebia Khána z Belazu na Lichtemberce, Landeku a novém Lempachu, tajnou vojenskou radu Naši, komorníka, nařízeného nejvyššího generálního komisaře, Našeho věrného milého, publikovaných, odsílati, i při tom (a zvláště že dokonalé vědomosti míti nemůžeme, zda-li by o týchž mandátích Našich všickni z obyvatelův dotčeného království vědomost míti měli) poroučeti ráčíme, aby je okolním tu stavu panského i rytířského osobám, též i měšťanům, aby

se čím věděli spraviti, odeslal, a pokudž by se oni vedlé takových mandátův Našich v tom ve všem tak poslušně a poddaně nezachovali, a buď kontribucí v nově nařízené dávali, a čtvrtého neb pátého člověka k mustrunkům těm v nově nařízeným vysílali, neb se sami v tom potřebovati dali, a neb kterémů koli artikuli žadosti nečinili, tedy i hned s týmiž verbovanými knechty, a přivzav k sobě dotčeného pátého člověka, jakž z panství Našeho krumlovského, tak i z nadepsaných gruntův klášterských, tak mnoho, jakž by toho zapotřebí býti uznal, na statky těch osob, kde příležitóst toho uznáš, a s které dosti silen budeš, táhl, v ně se na místě Našem a k ruce Naší (nečině však lidem poddaným nevinným a na statcích těch žádné škody) uvázal, je skrze jisté, k tomu od tebe zřízené osoby Nám k dobrému říditi a spravovati dal, a důchody tobě odvozovati nařídil, — lidi pak poddané z povinnosti a poslušnosti, k které pánům svým zavázáni byli, propustil, a Nám k ruce slib poddanosti přijal, — zatím však v městě Našem Budějovicích takového opatření zanechal, aby nebylo potřebí jakého nebezpečenství se obávati, — věda, že na tom jistou a milostivou vůli Naši císařskou naplníš.

Dán v městě Našem Vídni v pondělí po památce povýšení svatého kříže, šestnáctistého osmnáctého, a království našeho římského sedmého, uherského desátého a českého osmého.

Matyáš.

Sdenco Adalbertus Popl de Lobkovic.
S. R. B. Cancellarius.
Ad Mandatum Sac. Caes.
Majestatis proprium.

Num. 125.

Psaní J. M. C., Felixovi Dornhanovi, hejtmanu, do Plzně.

Matyáš, z Boží milosti volený římský císař, po vše časy rozmnožitel říše.

Udatný, věrný Náš milý!

Ráčili jsme milostivě vyrozuměti, že jsi se do Našeho města Plzně dostal, tolikéž, jakž jsme zpraveni, že sobě troufáš, odtud ten kraj až do Berouna v Naší poníženosti a poslušnosti zdržeti, kdyby toliko k prvnějšímu ještě něco lidu pěšího a jízdy měl.

I poněvadž o tom milostivě pochybovati neráčíme, že se tu vůkol ještě díl osob z prelátův, panstva a rytířstva nacházejí, kteří k Nám dobře jsou nakloněni, a k tvému předsevzetí tobě všelijakou pomoc a podporu prokáží: protož ráčíme tobě k tomu milostivě povololati, aby ještě některé sto lidu pěšího, a jedno nebo dvě stě jezdcův do služby přijíti a verbovati mohl, skrze něž by pak Našim neposlušným odporníkům založen, a moc jejich seslabena býti mohla. A však budeš se moci v těch místech s Našimi věrnými, jako i strany nákladův na týž lid, kterýž při šťastném těch věcí skončení (o čemž se v nejmenším pochybovati nemá) jim zase může vynahražen a zapraven býti, namluviti, a všecky věci s radou jejich na místě postaviti. Nic méně nemáš v opatrování a ochránění Našeho města Plzně žádné pilnosti litovati, nýbrž k tomu se vynasnažiti. Obzvláštně na to pilný pozor dej, poněvadž Naši odporníci vždycky sem i tam vyslané své vypravují, tolikéž i sami domnělí defensorové sem i tam jezdí, aby z nich některé dostati mohl: jakož pak Nám, čím přednější jich osoby, tím milejší a příjemnější budou. Na tom Naši milostivou a skutečnou vůli naplníš, a My tobě milostí Naší nakloněni býti ráčíme.

Dán v Našem městě Vídni, 10. Července, léta 1618, a

království římského sedmého, uherského desátého a českého osmého.

Matyáš.

Ad Mandatum Sacrae Caesareae Majestatis proprium,
Chos. Kraplerž.

Num. 126.

Psaní Jana z Mólarů hejtmanu Dornhanovi do Plzně.

Vyrozuměl jsem z toho psaní od 9. Srpna, kteréž panu Lukánovi nejvyššímu učiněno, jaká by příležitost s městem Plzní byla a tam se nacházející posádkou, a že by prostředky byly, aby se dvě stě koní verbovalo, kdyby toliko dobrých officírův a jiných potřeb odsud tam vypraveno bylo, — jakž o tom J. M. C. s obzvláštním milostivým zalíbením rád uslyšeti ráčil, že město Plzeň v tak stálé a dobré věrnosti, vedlé již zemím a světu povědomých příkladův jich předchůdcův a chvalitebných předkův trvá, a se s neposlušnými spolčiti žádným způsobem nemíní, nýbrž při J. M. C., jakožto králi a pánu svém, držeti, a vedlé J. M. C. všecko nasaditi úmysl má, a toho až dosavad v skutku dokazuje.

Nebude také nepochybně časem svým Jeho milosti císařské na prostředcích, aby v tomto trvajícím nepokoji jejich utrpená škoda a nastávající nepříležitost všim způsobem v podobné případnosti a příčině (jakž se to jiných časův dálo, a privilegia jejich to ukazují) císařskou milostí vynahrazena byla, nic scházeti. A ačkoli vedlé žádosti Páně odsud s officíry a jinými potřebami k verbování jezdcův rádo by se pomáhati chtělo, ale v místech těchto při tak silném předsevzatém verbuňku žádný více se zde nenachází, jemuž by se něco k tomu podobného svěřiti mohlo. Náš pak verbovaný lid již se všickni v poli na českých gruntech nacházejí. Snad by nebylo zcestné,

kdyby k takovému předsevzatému verbuňku těch dvě ňstě koní některý zkušený soldát z plzenského kraje (kterýž by se vedlé mého zdání v těch místech nalezti mohl, a by byl dobrý praktikus, lidí, prosmykův a všech příležitostí v zemi povědom), na něhož by to podáno bylo, vzat byl. Nebo ve všem Pánu i jeho rozumu a upřímnosti jedno i druhé svěřeno bude, kteréhožto až posavad vynaložená pilnost a bedlivost od J. M. C. k milostivému zalíbení příjemná a schválena bude. Nicméně neráčí pominouti J. M. C., časem svým jedno i druhé císařskou milostí jemu spomínati: nechť jen dále učiní, což jemu náleží. My jsme již v poli 1600 silni, a do Čech jsme již vtrhli, a máme s mnohými Čechy dobré srozumění. V krátkém čase dobře se všecko zvede. Pán Bůh s námi se všemi!

Ve Vídni, 20. Srpna 1618.

Jan z Molaru.

K témuž druhé psaní Jana z Molaru.

Urozený, statečný, mně milý pane hejtmane Dornhane!

Psaní Jeho, nejvyššímu panu Lukánovi učiněné, jsem přečetl, a co by v sobě obsahovalo, vyrozumněl. Nechť v své pilnosti a bedlivosti setrvá; neráčí Jeho milosti císařské na prostředcích, kterak by mohlo odplaceno býti, nic scházeti. Dobře se děje, že se verbuňkem dále kráčí, a nebude škoditi, byť pak i dobrých soldátův, co se pěchoty dotýče, větší počet verbován byl, a tak mnoho, jak se jich bude moci dostati. Náklad na to vynaložený potom císař zapraví. Nechť Pán dobrý a pilný pozor na to dá, když nepřátelé v těch místech munici vezou, zdali by jim ji mohl přejíti. Nápodobně také, poněvadž tu jest pas do říše, má šetřiti na ty, kteříž tudy projíždějí, a zda-li by někdo z vzácných mohl zajat a dosažen býti, všecky prostředky na to obrátiti. Však Pán bude věděti, jak

dobře učiniti. Strany jiných věcí již jest nejvyššímu kanceléři českému poručeno. Pán Bůh nad námi všemi.

Ve Vídni, 2. Září 1618.

Jan z Molaru.

Psaní Pavla Michny Janovi Wolfingarovi do Plzně.

Pane švagře můj zvláště milý!

Pan hejtman Dornhan posílá se k Vám, abyste od pánův stavův pod obojí vzati, a jako prvé nějakým odporným hejtmannem a lidem obtíženi nebyli. Jest dobrý člověk, nebude Vám ubližovati. Dáno mu zde laufgeltu sto a padesát zlatých, a na praporec padesáte zlatých: budete museti ostatek laufgeltu opatřiti. Vím, že ho nebude mnoho přes dvě stě zlatých. Z kontribucí posudního a jiných všech případností mohou se peníze vzíti. A když sem Vaši vyslaní přijedou, bude jim psaní dáno na panství žbirovské, aby z důchodův, co potřebí bude, na týž lid dáváno bylo.

Zatím mějte dobré srdce a poručte se pánu Bohu; bude bohdá brzo lépe. S tím milost Boží s námi.

Dán ve Vídni, 16. Června, 1618.

Jiné psaní Pavla Michny Tomášovi Zelendrovi do Plzně.

Pan hejtman Dornhan dává znamenité Vám vysvědčení, že jste jemu při jeho příjezdu ve všem všelijaký fedrunk činili, a až posavad činiti nepřestáváte. Což se Vám zde při dvoře netoliko schvaluje, ale také máte toho budoucně skutečně užíti. Pročež hleďte v tom setrvati, a povinnosti na Vás vzložené pilen býti až do skonání těchto roztržitostí, a vedle poručení, panu Dornhanovi učiněného, něco dobrého spůsobiti, aby on a Vy vedlé něho dobré jméno a chválu sobě získati mohli. A hleďtě

příčinu dávati k svornosti s jinými sousedy; neb to bude vzdělání Vaše. Já kde koli budu moci Vám, jaké příjemné přátelství prokázati, máte v skutku seznati, že osobou mou nic sjíti nedám.

J. M. nejvyšší pan kancléř království českého ráčí Vás pozdravovati.

S tím milost Boží s námi.

Dán ve Vídni, 19 Září, 1618.

Pavel Michna.

Num. 127.

Psaní Pavla Michny Felixovi Dornhanovi do Plzně.

Psaní Vaše dvoje jsem přijal. A nechť se žádného obležení Pán nedobává, poněvadž již J. M. C. lid táhne, a Budějovští se až posavad statečně chovají, jak koli již několik téhodnův jsou obleženi, pro čež hejtman Aulner při J. M. C. dobrého jména dosáhl. Podlé mého s Pánem na jisté věci zůstání odesílám Pánu J. M. C. psaní a povolení strany dalšího verbování. Nechť nedá svou pilností nic scházeti, aby z Pfalcu ku Praze běžící soldáti, jako i někteří z odporných obyvatelův, mohli v Plzni zdržáni býti.

Posílám také nejvyššímu písaři a okolním opatům císařské psaní strany vyjednání peněz i s výpisem. Pán bude moci takové s radou pana primasa Zelendera věděti jak dodati. Nechť mi také zase sem po tomto poslu o všelijakých případných příležitostech, na čem všecky věci jsou postaveny, napíše. Tomuto poslu dal jsem zde 3 zl. rýnské, v Plzni mu Pán také 3 zl. odvede: to já zde zaplatím. Žádám, ať Pán ode mne sobě neobtíží pánův Plzeňských pozdraviti.

S tím Vás pánu Bohu poroučím.

Ve Vídni, 21. Července, 1618.

P. Michna.

Druhé psaní Pavla Michny Dornhanovi do Plzně.

Psaní, ode Pána mně učiněné, Jeho milost královská dnes zcela přečetl: hraběte z Pomsdorfu zmužilost a věrnost chváliti, a to jemu zase váší milostí spomínati ráčí.

Že páni preláti již šest tisíc kop svolili, dobře se stalo. Bude a má jim k dobrému a k ochraně klášterních statků to vynaloženo býti. Co se okolních pánů a osob rytířských i měst dotýče, může je Pán k J. M. C. poslušenství napomenouti. Dá-li pan Markvardt sebou pohnouti, může mu Pán všecku císařskou milost a ochranu vykázati, jako neméně i jiným všem, kteří chtí ku Pánu přistoupiti, buďto že jsou katoličtí nebo nekatoličtí. Hrabě Dampír již jest v Čechách s 5000 lidu a již vzal tři města, a před včerejším dnem Hradec oblehl. Jiný císařský lid, jehož se okolo 12000 nachází, v brzkých dnech skrze Moravu do Čech potáhne. Páni Moravané císaři se vším svým lidem chtí pomáhati, nebudou-li chtíti Čechové při míru zůstati. Páně věrnost a pilnost nemá bez odplacení zůstávati; i nechť se jen napotom zmužile chová.

Pánu Bohu poručeni.

V Brně při sněmu, 17. Srpna, 1618.

Post Scripta.

Nechť Pán nepomijí o všech případnostech často psáti, a po dosažení tohoto psaní i hned schválního posla do Vídně vypraviti; já po něm odešli některé císařské patenty, kteříž v kraji plzenském mají vyhlášeni býti. A nechť ode mne Plzenských pozdraví: chci jim na jejich psaní odpověď dáti.

P. Michna.

Nro. 128.

Ujištění stavův pod obojí přijímajících strany jejich konfessí.

Léta Páně tisícího, pátistého sedmdesátého pátého, v pátek po svatém Jiljí.

Nejjasnější kníže a pán, pan Maximilián, římský císař, uherský a český král atd., ráčil jest všem třem stavům království tohoto českého, pod obojí spůsobou tělo a krev Krista pána přijímajícím, na poníženou a poddanou žádost jejich, strany artikule o náboženství jejich, a ujištění náboženství jich, vlastními usty svými císařskými tuto odpověd dáti milostivou, a to po osobách ze jména těchto: panu Bohuslavu Felixovi *Hasištejnském z Lobkovic* a na Ličkově a Chomútově, nejvyšším sudím království českého; panu Jaroslavovi *Smiřickém z Smiřic* a na Kostelci, J. M. C. dvoru maršalkovi v království českém; panu Janovi *z Valdštejna* a na Sedčicích, hejtmanu menšího města pražského; panu Hendrichovi *Kurcpachovi z Trachenperku* a na Solinkách; panu Karlovi *z Bibrštejna* a na Děvíně — z pánův; a panu Burianovi *Trčkovi z Lippy* a na Světlé nad Sázavou, podkomořím království českého, panu Janovi *Leskovcovi z Leskovce* a na Cerekvici; panu Michalovi *Španovském z Lisova* a na Pacově, Její milosti císařové, jakožto králové české, podkomořím v témž království českém; panu *Šebestianovi z Vřesovic* na Touchovicích a Kýstře; panu Vacslavovi *z Vřesovic* a na Bišicích:

Předkem, že jest sobě J. M. C. včerejší stavův promluvení k milostivé paměti přivesti ráčil, kteréžto ve dvou artikulích obsaženo bylo a jest, totiž:

1. O důtku, kterouž jest pan Jan z Valdštejna a na Hrádku nad Sázavou, nejvyšší komorník království českého, k stavům učinil.

2. O odpovědi, které stavové na artikul strany náboženství jich očekávají a žádají.

A co se prvního artikule dotýče, J. M. C. tomu nerad býti

ráčí, že jsme se v takové nesrozumění vespolek dali, před čímž J. M. stavy vždycky vystříhati, a abychom se v zbytečné hádky a spory nedávali, napomínati ráčil: neb že někdy mnohý tak mnoho mluví, kdyby se na všecko odpovídati mělo, že by mnohá zbytečná zaneprázdnění z toho pojíti mohla. Jakž pak toho příklad na panu komorníkovi, a stavové na sobě sami vzíti mohou: z čehož jaká zkyselení jedněch k druhým pocházejí, tomu že dobře rozuměti mohou, což v pravdě J. M. císařská k veliké škodě království tomuto býti uznávati ráčí. A však nic méně, poněvadž J. M. C. tomu z jisté správy vyrozumívati ráčí, že stížnost stavův nejináč, než jakž od stavův na J. M. vznešena byla, a v pravdě tak jest, že J. M. C. nad tím velikou nelibost míti a to uznávati ráčí, že jsou vysoce dotčeni, a kdyby to tak býti mělo, že by to nemohlo jináč rozumíno býti, než že by stavové za takové vykládání býti museli. Ale poněvadž pan komorník není než toliko jedna samotná osoba, ani králem ani knížetem země není, aby jaká práva neb řády ustanovovati, koho odsuzovati a neb komu na jeho spravedlnosti ukracovati mohl, a že taková jeho řeč podstaty a gruntu žádného nemá, aby on stavy za takové učiniti mohl, — že takové promluvení stavům na žádnou škodu a ujmu býti nemůže a nemá. — Nebo že J. M. C. i všickni jiní poctiví lidé, kde a co stavové jsou, dobře vědí, totižto pod J. M. C. milostivou ochranu a ke všem řádům a právům království českého náležící, kteréžto J. M. C. za své věrné poddané míti ráčí, — a protož aby se na takovou pana komorníka řeč stavové nic neobraceli, a zvláště poněvadž jsme mu zase, nešetříce ho v tom nic, dostatečnou odpověď na promluvení jeho dali. Však nic méně že J. M. C. toho jemu, panu komorníkovi, předložiti a stížiti, aby potom věděl co mluviti, pominouti neráčí, tak aby znáti mohl, že J. M. C. nad tím žádného oblíbení míti neráčí, a aby se potomně v příčinách těm podobných věděl jak střídměji chovati, a že se J. M. k tomu milostivě přičiniti ráčil, aby ta věc k slušnému spokojení přivedena byla.

Co se pak druhého artikule dotýče, že J. M. C. stavům to v pravdě oznámiti moci ráčí, že jest ráčil se vší nejvyšší možností se stavy pod jednou i s těmi druhými jednati, aby na žádost stavův strany ujištění jich náboženství artikul buď do snému neb do desk zemských vjíti mohl, ale že jest toho ničehož při nich obdržeti moci neráčil, nýbrž že od nich J. M. C. tato odpověď dána jest, že o takovou věc již dávno mezi sebou smlouvami starými, též i mnohými sněmy spokojeni, a tak v tom utvrzeni jsou, že sebe z toho propustiti a to zjinačiti téměř nemožná věc jest, — a protož že J. M. prosí, poněvadž J. M. na zdržení toho všeho i povinností vysokou zavázán býti ráčí, aby toho ničehož k proměnění neb zjinačení přijíti neráčil, anobrž toho změňovati moci žádné že by míti neráčil. Těmi a takovými velikými slovy skoro J. M. i drobet stížně na povinnost J. M. napomínati směli.

Z kteréžto odpovědi stavové snadno tomu vyrozuměti mohou, čím dále ta věc na odkladích státi bude, že tím víc a a více odporův a nesrosumění mezi stavy sejde; čehož aby pominuto bylo, že by J. M. nic vděčnějšího, ani také stavům dobře co platnějšího se státi mohlo, jakož pak stavové příklad toho mezi sebou a panem komorníkem na ten čas míti mohou.

Strany pak ujištění stavův že J. M. v dobré paměti všecko to se stavy promluvení a učiněné připovědi míti ráčí, jak a v jakých slovích jsou se taková stala, a že ještě žádného jiného oumyslu, než téhož a jednostejného, abychom, pokudž by nejvýše možné bylo, ujištěni byli, býti neráčí. A protož, jak předešle, tak i nyní, že na svou dobrou víru a duši to přijímá, že se stavy, věrně, upřímně a srdečně míniti ráčí, aby se na Jeho milosti slova a tak časté připovědí ubezpečili: nebo že J. M. C. to po dobroněmecku a česku upřímně míniti ráčí, a že jim, stavům, v náboženvtví jich překážky sám od sebe činiti, ani jinému dopustiti činiti pod žádným spůsobem ovšem neráčí, a to což stavům připovídati ráčí, že pevně a nezměnitelně držeti (na čež se ubezpečiti mohou) úmyslu býti ráčí. Nebo že sta-

vové vědí, že jest jim osobou svou nikdá žádné překážky činiti neráčil: jest-li že se pak co činilo, že ne s volí J. M. to bylo.

Že pak přes to jim se překážky činívaly, tak jakž stížnost stavův předně na pana arcibiskupa a konsistoř pražskou nejvíce se vztahuje, jaké ublížení stavové a kněžstvo jich od nich jsou snášeti museli, aby se již stavové nic nebáli, že J. M. C. je před sebe obeslati, a při nich i jinde tak to opatřiti ráčí, že se toho víc dopustiti nikoli nemají, anobrž že pod pokutou a skutečným trestáním jim to přísně zapověděti chtíti ráčí, a jest-li že by s které koli strany oč jací odporové vznikli, aby to na samou osobu J. M. C. vznášeno bylo, a J. M. na to pomysliti ráčí, aby se žádné straně v ničemž neublížilo: nebo že dobře v to trefiti a je na uzdě tak zdržovati uměti moci ráčí, že se budou museti v tom ve všem náležitě chovati.

Dále také, že jest J. M. C, jak předešle připovídati, tak i ještě k tomu milostivě povolovati ráčí, aby stavové sobě a mezi sebou jistý počet osob voliti moc měli, kteříž by nad vírou a náboženstvím stavův ochrannou ruku drželi, tak, jest-li že by jim kdo koli v náboženství a víru jich vkračovati chtěl, ty volené osoby aby to opatřiti, je chrániti a také na J. M. C. vznášeti bezpečně mohli svobodně. Nad takové ujištění a ubezpečení že J. M. nic vyššího, platnějšího a pevnějšího (tak aby mezi stavy dobrý pokoj a láska zůstati a trvati mohla) věděti, ani vymysliti moci neráčí, než toliko připověď svou vlastní. Nebo jest-li že by stavové již Jeho milosti řeči a slovům víry přikládati nechtěli, že J. M. tomu rozuměti neráčí, kterak by psaním a listům Jeho milosti více věřiti mohli. Zase také, kdyby J. M. jináče mysliti, jináče činiti ráčil, nežli mluviti ráčí, že by se vždycky za to styděti, a to o sobě mluviti, že slov svých a připovědí nezdržuje, slyšeti, a sebe sám za lehkého a ničemného člověka odsouditi, anobrž za takového, který by, aby mu co kdy věřeno býti mohlo, hoden nebyl, držeti museti ráčil, — čehož milý pán Bůh uchovati rač.

A protož že jiného vyššího ubezpečení býti nemůže, a také že jiný spůsob zachování stavův v lásce a svornosti s těžkem nalezti se dá. Nebo že Jeho milosti nic víc a výše na péči nikdá nebylo a není, než to, kterak by všecky země své v dobrém pokoji až do smrti své zachovati moci ráčil, v tom příklad na vrchnostech království a zemí cizích národův, kteří připovědi své nedrželi a víru svou rušili (pro což je pán Bůh hrozně pokutovati a trestati ráčil) dávaje, a tak v tom příklad ten na sebe sám J. M. potahuje, že kdyby J. M. víru a připověď svou učiněnou také zdržeti chtíti neráčil, že by ne jiného než téhož na sebe očekávati ráčil; ale že by ráčil mnohem raději smrt podstoupiti, nežli víru a připověď svou změniti neb nezdržeti.

A tak milostivě žádaje, aby nadepsané osoby dele očekávajícím stavům takovou milostivou připověď a oumysl J. M. C. dostatečně v známost uvedli, s obšírným a dostatečným opakováním J. M. v té věci oumyslu k stavům a k takovému ujištění náboženství ještě z celého, věrného a neošemetného, a k obecnému království tohoto prospěchu náchylného srdce, — a vedlé toho také aby stavové napomenuti byli, aby na tom již přestali, a k jednání jiných artikulův, J. M. přislušících, přikročili. Nebo J. M. nejsa v tom povolání jako jiná obecní osoba, než v mnohem vyšším, že také musí ne na jednu osobu toliko, ale i také na další příležitosti se ohlédati, a k tomu aby se všech stran svornost a pokoj zachován býti mohl.

Při synu pak svém že to tak opatřiti chtíti ráčí, že touž měrou stavům, jako J. M. C. zavázán býti má. A ačkoli synové jeho na ten čas katoličtí jsou, ale však že Jeho milosti císařské ve všem tak poslušni jsou, že tím jist býti ráčí, že proti vůli a nařízení J. M. nic před sebe bráti nebudou. Nebo ačkoli o nich to rozhlášeno, že by proti maršalku rakouskému a Pappenheimovi co předsevzíti chtíti měli, kudy by usmrceni býti mohli, však že J. M. na svou pravdu, a podlé svého dobrého svědomí pověděti ráčí, že se Jich milostem v tom křivda stala, a

že Jich milosti v tom nevinně v křik lidský přišli, a toho že v skutku nic na Jich milosti shledáno není. Nebo že mnoho lidí jest, kteří nic jiného na práci nemají a neobmýšlejí, nežli kudy by skrze lidské různice a nesvornosti sobě nějaký užitek přivesti mohli ale však že J. M. té celé důvěrnosti a naděje k stavům býti ráčí, že takovou věc právě považujíce a k srdci připouštějíce tím ničímž se rozpakovati nedopustí, ani k tomu přijíti nedají, aby mimo takovou Jeho milosti připověď, stavův ujištění a ubezpečení co jiného a většího žádati měli. Nebo že J. M. C. v pravdě za to míti a držeti ráčí, že tím a takovým ujištěním stavové před J. M. C. i jiným každým dostatečně a dobře bezpečni a jisti býti mohou, a že někdy příhodnější čas se trefiti bude moci, že ty věci lepší průchod k utvrzení toho všeho budou moci míti.

Po kterémžto J. M. C. milostivém promluvení nadepsaným osobám to milostivé a oustní jisté poručení od J. M. se stalo, aby to všecko, jakž od J. M. promluveno jest, se vší pilností ostatním stavům na to očekávajícím v známost uvedli.

Což oni přijavše od J. M. C. s velikou vděčností a se vší poddanou ponížeností, z takové milostivé odpovědi J. M. poděkovavše, oznámili, že by jim nic příjemnějšího býti nemohlo, než aby všickni ostatní stavové takovou milostivou otcovskou odpověď z J. M. úst, a promluvení sami byli slyšeti mohli: ale však nic méně, že takové J. M. oustní milostivé promluvení se vší pilností v známost uvesti chtí, pokudž jen jich paměť dostačiti bude moci.

Na to J. M. C. tu milostivou odpověď dáti ráčil, aby tak učinili; a jest-li že by co tu v pamětech svých snésti nemohli, poněvadž z prostředku jich pan Vacslav z Vřesovic, co tak J. M. C. mluviti ráčil, poznamenával, že bude moci, co by potřebí bylo, ku paměti při oznámení stavům připomoci.

Actum ut supra, anno et die.

Num. 129.

Psaní defensorův náboženství pod obojí, J. M. císaři Maximilianovi učiněné.

Byli defensorové tito:

Pán, pan Bohuslàv Felix z Hassenštejna, nejvyšší sudí království českého.

Pán, pan Jindřich z Valdštejna a na Doubravici.

Urozený pan Michal Španovský, podkomoří Její milosti králové.

Urozený pan Václav Vřesovec.

Nejjasnější a nejnepřemoženější římský císaři, uherský a český atd. králi atd. a pane náš nejmilostivější!

Služby své ponížené se vší poddaností V. C. M. vzkazujem, a zdraví dobrého a prospěšného kralování V. C. M. za mnohá léta na pánu Bohu žádáme.

Nejmilostivější císaři!

Z obzvláštně důležitých a velikých a nám znamenitě náležitých příčin jsme nijakž pominouti nemohli, nežli toto psaní se vší poddaností V. C. M. učiniti, prosíce, že tomu od nás milostivě porozuměti, a toho se ujíti ráčíte.

Jakož jste V. C. M. při nyní minulém sněmě obecném, kterýž na hradě pražském držán byl, všem třem stavům království českého, pod obojí spůsobou přijímajícím, kteříž jsou vyznání víry své staré křesťanské ve spisu poníženě V. C. M. podali, milostivě povoliti a slovy svými císařskými potvrditi a to pojistiti ráčili, že jim v náboženství jich od pana arcibiskupa, konsistoře, ani od žádného jiného překážky žádné činěno, ani na kněží jich sáháno a ve fary vkládáno býti nemá, s tím milostivým doložením, že stavové osoby jisté ze sebe zvoliti a nařídití moci budou, kteříž by nad řádem a kněžstvem jich

ruku držeti mohli, tak aby se jim překážky nečinilo: nýbrž když by se komu jaké skracování od kohož koli působiti chtěle, aby to ihned na V. M. C. vznášeti mohli, jakž pak beze vší pochybnosti Vaší císařské milosti to v milostivé a dobré paměti zůstává, — podlé kteréhožto V. M. C. milostivého dovolení jsou všickni tři stavové nás z prostředku svého zvolili a do vůle naší s obzvláštní žádostí na nás vzložili. Kdež pak my jsouce toho úmyslu se sjeti, a něco toho nařídili, kterak by na tento čas kněžstvo naše v křesťanském dobrém a pobožném řádu státi a spravováno býti mělo, a neřádové i bezbožnosti, které by se při některém kněžstvu nacházeti mohly, přetrženi byli, avšak všecko to aby předkem V. C. M. v známost uvedeno a s jistou milostivou V. C. M. vůlí bylo.

I přijevším, nejmilostivější císaři, nám do Prahy, tu od mnohých osob ze všech tří stavův a zvláště od Pražanů a některých měst žalostivě s nemalou stížností oznámeno jest, kterak by mandáty po krajích, nad to výše jistá V. C. M. poručení po všech městech království tohoto českého rozeslána býti měla, jež by takovému milostivému, V. C. M. všem třem stavům učiněnému v náboženství jich křesťanském opatření velice na odpor byla: a zvláště městům toho že doloženo jest, aby se oni v tom ve všem Vaší císařskou milostí pod uvarováním nemilosti a skutečného trestání spravovali.

Ježto, nejmilostivější císaři, aby je kdo k tomu míti měl, aby kým jiným nežli Vaší císařskou milostí se spravovali, to s dobrým svědomím V. C. M. psáti můžeme, že o žádném nevíme, a kdyby se i kdo o to pokusiti chtěl, a my o něm zvěděli, sami bychme o něm V. C. M. se vší ponižeností v známost uvesti chtěli.

Dále pak, nejmilostivější císaři, některých osadních z měst pražských, jako svatojilských, svatovojtěšských a svatomichalských, ta nemilá stížnost jest, že pan hejtman nového města i v nově usazená rada starého města pražského jim přísně poručili, aby Svatovojtěšští faráře svého, kterýž v učení čistém a

obcování pobožném ode všech lidí dobrých dobré slovo má, a nám na větším díle od mnoha let i prvé tu v městech pražských známý a povědomý jest, v konsistoři stavěli, jmenujíce jej nepořádným, z té toliko příčiny, že manželku oddanou svou má. Však když oni na V. C. M. milostivé, všem třem stavům učiněné opatření se odvolávali, nic jest jim postačiti nemohlo, nýbrž do vězení dáni a v něm mnoho dní držáni byli. Potomně týž farář jich několikrát rychtářem a biřicem na faře hledán byl, aby mu se také potupa, posměch i těžkost učiniti mohla.

Osadním pak svatojilským tolikéž se kněz pobožný a řádný zbraňuje, proto že manželku má, a jiného jim nepříjemného a nepříkladného bezděčně a s přinucením dáti chtí.

Nadepsaným pak Svatovojtěšským, kteří jsou se vždy na Vaši císařskou milost odvolávali, tím něco prodlévajíce, a majíce tu naději že se na slova V. C. M. lépe bezpečiti mohou, nežli na psaní vyšlé, tohoto pátku minulého přísně poručeno jest, aby faráře svého do slunce západu z měst pražských vybyli: pakli by se toho nestalo, že netoliko týž farář, nýbrž i oni vzati budou, a některým že i hlavy mezi nohama lehnou.

A tak mnoho jiných věcí nenadálých i nebezpečných se před sebe béře, čemuž my v pravdě, aby to takovou měrou s vědomím a vůlí V. C. M. se díti mělo, nikoli věřiti nemůžeme.

I rozumějíce my, nejmilostivější císaři, tomu, co by z toho snad pojíti mohlo, a zvláště poněvadž někteří z přednějších osob jsou se slyšeti dali a to mluviti směli, že V. C. M. komora na tento čas jest chudá, však velmi lačná, míní se snad k tomu, jako by se takovými spůsoby snad zlepšiti mohla, — nic méně také od mnohých osob jest mluveno, že na slova V. C. M. i také Jeho milosti královské spolehají a jim nepohnutelně věří, a protož kdož by jim koli na kněží neb fary jich sahati chtěli, že toho dopustiti nechtí, nýbrž nad tím, že i hrdel svých nechati chtí: pročež my, nejmilostivější císaři, jsouce

ti, kteříž takové, a toto naše poručení jsme k sobě nejinak přijali, nežli abychom všelijak řád křesťanský, jednotu a spokojení i jiné všecko dobré, předkem V. C. M. potom i království tohoto obmýšleli a tomu napomáhali, však takovými překážkami nic toho jsme před sebe vzíti nemohli, a pod tím by se tak mnoho příčin dávati mohlo, poněvadž se již kněží od nich vyhánějí, rychtářem a služebníky jeho na farách vyhledávají, osadní staří, poctiví lidé se vězejí — což když na stavu třetím začátek svůj béře, potom snad o někoho ze stavův vyšších bý se pokoušeti mohli, z čehož by se snad něco toho zběhnouti aneb naschvále někdo, jsa toho žádostiv, takové příčiny před sebe bráti mohl, toliko proto, aby se na někom, jenž by milovníkem pokoje a všeho dobrého byl, to svésti mohlo: a protož, nejmilostivější císaři, z nadepsaných příčin nám nikoli možné a bezpečné není, takového těžkého a nebezpečného břemene dáleji na sobě zdržovati, — jakož jsme pak i některým z pánův přátel našich to již oznámili, a V. C. M., jakožto pánu našemu nejmilostivějšímu, též toho nyní se vší poddaností v známost uvésti pominouti jsme nemohli, a poníženě prosíme V. C. M., že nám to milostivě v dobré obrátiti ráčíte, a jináče toho k sobě přijmouti neráčíte, nežli že my toho jistě ze žádné jiné příčiny se dotýkati a v tom již déleji státi bychom nemohli, obávajíce se toho nejvíce, jestli že by z toho co škodlivého se zběhlo, abychom snad domluvy nějaké k sobě očekávati nemuseli. A také žádné pochybnosti nemáme, mějíc V. C. M. tuto naši poníženou zprávu a omluvu, kterouž zvláště z upřímné poddanosti činíme, že V. C. M. to dobře opatřiti, milostivě věděti ráčíte, tak aby důstojenství a slovům V. C. M. ublíženo, i v budoucích V. C. M. jednáních v království tomto i jinde nic na překážku nebylo.

My pak, nejmilostivější císaři, jakožto V. C. M. věrní poddaní, v tom ve všem, což by V. C. M. ke všemu dobrému platnému i prospěšnému bylo, osobami svými se vší ponížeností nic ujíti nedáme.

A tak Vaší císařské milosti ve vší poddanosti k milostivé ochraně se poručeny činíme.

Dán v Praze, v pondělí den obětování panny Marie, l. 1575.

V. C. M.

věrní poddaní
z jistého V. C. M. milostivého poručení osoby zvolené ze všech tří stavův království českého pod obojí přijímajících k opatrování kněžstva i náboženství našeho.

Num. 130.

Porovnání stavův pod obojí jedněch s druhými.

Jakož jest nejjasnější kníže a pán, pan Rudolf Druhý, z Boží milosti volený římský císař, uherský a český atd. král atd. pán, pán náš nejmilostivější, na poníženou a poddanou prosbu naši i také na vzácné a znamenité za nás k J. M. C. učiněné přímluvy, nám všem třem sjednoceným stavům tohoto království pod obojí majestátem svým císařským a královským k tomu milostivě povoliti, moc a právo dáti ráčil, abychom my, dotčení sjednocení stavové pod obojí, jakž stav panský, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města, s lidmi poddanými svými, a sumou všickni, kteříž se koli k dotčené konfessí české, někdy slavné paměti císaři Maximilianovi při sněmu obecném léta 1575 a nyní znovu J. M. C. podané, přiznali a přiznáváme, žádného nevymiňujíce, náboženství své křesťanské pod obojí podlé též konfessí a našeho mezi sebou učiněného porovnání a sjednocení volně a svobodně, všudy a na všelikém místě provozovati, při víře a náboženství, též při kněžstvu našem a řádu církevním, kterýž mezi námi jest a nebo od nás nařízen bude, pokojně zanecháni býti, i také chrámy a kostely k Boží službě, jako i školy pro vyučování mlá-

dože, bez překážky každého člověka vystavěti dáti mohli, — kompaktáty pak, již prvé na sněmu obecném léta 1567 minulými a z privilegia zemského a jinde vypuštěnými, že se spravovati povinni nejsme a nebudeme, — a mimo to J. M. C. nám i tuto zvláštní milost učiniti, a nám všem třem stavům pod obojí, k též konfessí se přiznávajícím, konsistoř pražskou dolejší v moc a opatrování naše zase dáti, a k tomu milostivě povoliti ráčil, abychom my, sjednocení stavové pod obojí, touž konsistoř kněžstvem svým podlé též konfessí a snešení našeho obnoviti, a též kněžstvo, jak české tak německé, podlé ní říditi dáti, a nebo řízené na své kolátury, bez všelijaké překážky arcibiskupa pražského a nebo kohož koli jiného, dosazovati, přijímati, nicméně i akademii pražskou, od starodávna straně pod obojí náležící, kterouž J. M. C. nám stavům se vším jejím příslušenstvím tolikéž v moc naši milostivě dávati ráčí, tak abychom ji muži hodnými a učenými osazovati, dobré, chvalitebné řády nařizovati, a nad tím obojím z prostředku našeho jisté osoby za defensory nařiditi mohli, i s tím v témž majestátu doložením, že nás J. M. C. v tom ve všem při tom pokoji, v svaté říši a náboženství, jenž Religionsfried slove, učiněném, zůstavovati a zanechávati ráčí, jakž týž majestát J. M. C., kteréhož jest datum na hradě pražském ve čtvrtek po svatém Prokopu léta Páně 1609, kterýž i na zvláštní relací sněmovní ve dsky zemské vložen jest, to vše v sobě šíře obsahuje a zavírá, — to pak naše křesťanské sjednocení, snešení a porovnání, o kterémž se v témž výše dotčeném majestátu J. M. C. častokráte zmínka činí, stalo se, jakž to všem vůbec vědomo i také J. M. C. od nás v našich ponížených spisích oznámeno jest, mezi námi, stavy pod obojí, k též konfessí české, kterouž někteří augsburskou jmenují se přiznávajícími, s jedné, a našimi milými pány přáteli, kteříž se z jednoty bratrské jmenovali, a se tolikéž k též víře svaté křesťanské, v též konfessí obsažené, jako i předkové jejich, přiznali a přiznávají, se strany druhé — o čemž netoliko předmluva nebližto suplikací,

kterouž jsou stavové tohoto království pod obojí léta 1575. slavné a svaté paměti císaři Maximilianovi při též konfessí své podali a vůbec vytisknouti dali (na kteréžto porovnání, v též předmluvě obsažené, i výše dotčený majestát J. M. C. zejmena, se ustahuje) světle, že hned toho času léta 1575 začátek toho porovnání a sjednocení mezi námi se stal, oznamuje, ale nad to výše i nyní, vyhledávajíce společně při J. M. C. výše dotčeného majestátu, jsme spolu s nimi a oni spolu s námi jisté snešení a sjednocení takové učinili, že u víře svaté křesťanské podlé též konfessí, kteréž léta 1575 slavné a svaté paměti císaři Maximiliánovi, i tolikéž nyní J. M. C. od nás stavův podána jest, spolu za jedno jsme a býti chceme. Jakž pak i J. M. C. v našich ponížených spisích a odpovědech jsme to zjevně oznámili, co se jich dotýče, poněvadž s námi za jedno podle též konfessí jsou, a předešle i nyní společně žádost svou na J. M. C. jsme vzložili, předkové pak jich s předky našimi a s námi srovnáni byvše k nám se přiznali a přihlásili, a že s námi a s tou konfessí, kterouž jsme J. M. C. slavné paměti císaři Maximilianovi léta 1575 též i nyní J. M. C. podali, se srovnávají, a tolikéž při též konfessí stojíce k ní se přiznávají. K čemu potom přistoupilo i to, že na větším díle všickni kněží pražští, ti, kteříž jsouce pod obojí spůsobou, posavad kněžství své od strany pod jednou, to jest od biskupův římských a neb arcibiskupa pražského přijímali, již nyní sami dobrovolně k nám sjednoceným stavům přistoupili, k též konfessí české se tolikéž přiznali, žádajíce, abychom je k témuž připustili, nebo že i oni touž konfessí českou za svatou poznávají, připovídajíce, že chtí lidu Božímu, jemuž představeni jsou neb budou, totéž učení Boží v církvích křesťanských předkládati, a lidské ustanovení, kteréž by bylo proti slovu Božímu a též konfessí, skládati, lid z toho týmž Božím slovem vyvozovali, v tom ve všem se tím řádem se slovem Božím se srovnávajícím říditi a spravovati. Z té příčiny rádi jsme je také k sobě připojili.

A poněvadž mnoho na tom záleží, aby v církvi Boží mezi

námi všemi sjednocenými stavy pod obojí, a to jakož mezi kněžími, správci neb služebníky církve, tak i lidmi a posluchači, pravá láska a svornost zachována a ostříhána byla, a to bez dobrého řádu býti nemůže, jakž pilně duch Boží k tomu všecky církve svaté Kristovy napomíná, říka (1. Korint. kap. 14). „Všecky věci mezi vámi ať se dějí počestně a podle řádu“: protož jsme, jak předešle tak i nyní, v tom společně my všickni nadepsaní u víře sjednocení stavové se snesli:

Předně, co se častodotčeného sjednocení našeho, jímž jsme u víře naši křesťanské za jedno učiněni, dotýče, že v tom všickni s pomocí Boží k svému spasení věrně státi, pána Boha našeho nade všecko milovati, jeho svatým slovem, v též konfessí české obsaženém, se řídili, v lásce a milování křesťanském spolu zůstávati, sobě ve spolek ve všem dobrém nápomocni býti a sebe ochraňovati chceme a máme, tak abychom začínajíce zde v církvi rytěřující pána Boha oslavovati, to potom mnohem dokonaleji se vší církví zvítězilou v příbytcích nebeských činiti a všickni z milosrdenství Boha otce nebeského pro zásluhu syna jeho, pána našeho Ježíše Krista, a dobrotu Ducha svatého věčným spasením obdařeni býti mohli.

A jakž předešle nemalé pohoršení a nedorozumění mezi stranami dotýkáním a haněním, proti zřízení zemskému, a příčinou některých nepříjemných jmen pocházelo, i aby se tomu v cestu vkročiti a to zastaviti mohlo: protož jsme se na tom snesli, poněvadž se všickni k jedné konfessí přiznáváme a u víře sjednocení jsme, aby se toho více po dnešní den od žádného, pod slušným uznaným ztrestáním, nedálo, ale abychom všickni vespolek slouli a se jmenovali křesťané pod obojí, zůstávajíce spolu, podlé nařízení syna Božího, v křesťanském a bratrském milování.

Co se pak dosazování do konsistoře kněžstva a svěcení jeho dotýče, takto jsme se společně o to mezi sebou snesli a namluvili, že máme voliti a vybrati z kněžstva našeho muže

pobožného, učeného, hodného, obcování šlechetného a života příkladného, za administratora, k němu jiných pět kněží, též pod obojí, za konsistoriány přidali a k tomu z kněží, kteří z jednoty bratrské jmenováni byli, jednoho za staršího, který hned po administrátorovi své místo míti má, a k tomu jiné dva kněží, z téhož kněžstva od téhož kněžstva volené, dosaditi, a týž administrátor s týmiž všemi kněžími i také spolu s třemi osobami z profesorův akademie pražské, kteříž do též konsistoře dosazeni budou, mají společně v konsistoři pražské sedati, soudy o manželstvu a jiné duchovní věci také společně konati, jakž potomně jim na to jistá instrukce, vedle čeho se říditi a spravovati povinni budou, vydána býti má.

Však co se svěcení kněžstva dotýče, v tom tento řád zachován býti má, aby administrátor sám, spolu se svým kněžstvem, do též konsistoře dosazeným, mládence a osoby ty, kteříž by od kolátorův svých ze všech stavův povoláni a k tomu spůsobni byli, podlé té konfessí české, od J. M. C. nám potvrzené, examinoval, na učení i obcování jejich se vyptával, a ty, kteříž by k správě a řádu téhož administrátora přislušeli, na kněžství světil a na ně ruce vzkládal, na kteréž také i týž starší ruce vzkládati má.

A kdož by toho ze všech tří stavův království českého požádal, aby jemu a neb jim ze svého řádu a svěcení na kolátury a faru jeho a neb jich dosadil, má to učiniti, v čemž jemu týž častopsaný starší žádné překážky činiti nemá.

Týž pak administrátor žádnému ze všech tří stavův na jich kolátury, bez vůle a vědomí jich, žádného kněze dosazovati a zase vyzdvihovati, a v jich kněžstvu, kteréž by kdo na svých kolátarách měl neb budoucně míti chtěl, žádné překážky činiti nemá.

Naproti tomu také týž starší, kněžstvo, kteříž se z jednoty bratrské jmenovali, s jiným svým kněžstvem, má ty osoby v řádu a v straně jich, kteříž by se na kněžstvo oddávali, a k tomu od nich za hodné a spůsobné uznáni byli, že se učení

toho, v též konfessí české obsaženého, drží a přidržeti stálą chtí, examinovati, a je spůsobem a řádem mezi nimi zvyklým, na kněžství ordinovati a posvěcovati, ruce na ně i týž svrchų psaný administrátor vzkládati má.

Takové pak kněžstvo svěcení svého týž starší, s radou kněžstva svého, z řádu svého, na fary a kolátury, kdož by ho za to požádal, a neb oni toho potřebu mezi posluchači uznali, dosazovati má, v čemž jemu tolikéž týž administrátor, a tak oba sobě aneb jedni druhým žádné překážky činiti nemá a nemají nižádným spůsobem, ale každý jen při svých řádích a ceremoniích i spůsobích zůstáváti, a k svatému sebe milování, v lásce a svornosti mezi sebou přebývání sobě společně podlé povinnosti, kteráž jim na to vydána býti má, sloužiti mají, jakožto ti, kteříž se k jedné víře a konfessí české, od J. M. C. nám majestátem potvrzené, přiznávají a v tom sjednoceni jsou. Pročež pro řády a ceremonie, též pro kázeň a tvrdší disciplinu, kteráž by při kterém koli tom kněžstvu se nacházela, potupování a zlehčování jedněch i druhých mezi sebou se díti nemá.

To pak kněžstvo prvé svěcené, a neb které by ještě v říši neb kde koli jinde svěceno bylo, a v tomto království slovem Božím posluhovati chtělo, má se před administrátorem a konsistoří postaviti, k té konfessí české se přiznati, a že učení tomu v též konfessí obsaženému vyučovati a při ní státi, svornost i lásku i poslušenství zachovati chce, připověděti: a administrátor bude povinen jej do kněh konsistořských zapsati, v čemž jemu jistý řád od pánův defensorův vydán a nařízen býti má.

Toho všeho pro budoucí věčnou paměť my s počátku psaní všickni tří sjednocení stavové, pod obojí přijímající, jsme tyto nadepsané artikule rukami svými vlastními podepsali, a je do kněh konsistoře naší vepsati poručili.

Stalo se v pondělí, den památný svatého Václava, dědice českého, léta od narození syna Božího tisícího, šestistého devátého.

Num. 131.

Omluva, kterouž defensorové pánům místodržícím učinili, když těžké psaní od J. M. C. na stavy pod obojí vyšlo.

Vaše milosti, urození páni, páni, urození a stateční rytíři, J. M. C. jakožto krále českého, pána, pána nás všech nejmilostivějšího, páni místodržící, nejvyšší páni ouředníci a soudcové zemští, páni ujcové, švagrové a přátelé naši zvláště milí, a páni patronové nám milostivě a laskavě příznivi!

Že jste V. M. k služebné a šetrné žádosti naší nám přípis toho psaní, od J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího V. M. v příčině těch věcí, kteréž by se při minulém sjezdu v koleji slavné paměti císaře Karla Čtvrtého zběhnouti měly, z města Vídně učiněného, a v středu nyní pominulou i v kanceláři J. M. C. u přítomnosti naší zjevně přečteného, laskavě pro další dostatečnější tomu všemu vyrozumění a od pověď pro pujčiti ráčili, z toho V. M. služebně děkujeme.

Do kteréhožto přípisu bedlivě nahlédše nacházíme, že se tu netoliko nás nyní přítomných, ale i jiných nepřítomných pánův defensorův, od Jich milostí všech tří pánův stavův, tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí přijímajících, nad konsistoří a akademií pražskou s milostivým povolením J. M. C. jakožto krále českého nařízených, jako i týchž samých pánův stavův dotýče, a že my, kteříž jsme pominulého času z povinnosti naší podlé moci nám sněmem dané, a od J. M. C. potvrzené, Jich milosti nejvyšší pány ouředníky, soudce zemské a rady J. M. C. a k tomu z každého kraje šest osob za příčinami, již jakož Vašim milostem tak i Jeho milosti císařské a královské v známost uvedenými do Prahy povolali, znamenitě těžce, jako by takový sjezd proti vlastní osobě Jeho císařské milosti rozepsán býti měl, k J. M. C. donešeni jsme a jsou.

Pro kterouž to příčinu uznáváme toho důležitou potřebu býti, jiným pánům defensorům to nejprvé také v známost

uvesti, a potom společně na to buď J. M. C., králi a pánu našemu nejmilostivějšímu, anebo Vašim milostem naši další odpověď a zprávu dle uznané potřeby učiniti.

Mezi tím však my nyní od osob našich, neoblíce pod tím v takovém zlém domnění, jako bychom se čeho proti J. M. C. dopustiti měli, zůstávati, V. M. netajíme, že jest se strany téhož dotčeného povolání jistého počtu osob k uvažování věcí potřebných od nás nic jiného nestalo, nežli to, k čemu slávné a svaté paměti císař Rudolf, jakožto král český, milostivě povoliti, a toho majestátem i také sněmem obecným potvrditi ráčil, což také od J. M. C. nynějšího krále a pána našeho nejmilostivějšího, dostatečně potvrzeno jest, a čím jsme mi Jich milostem všem třem pánům stavům tohoto království pod obojí, dle instrukcí nám od nich dané a od J. M. C. jako i od sněmu obecného tolikéž dostatečné potvrzené, povinni a zavázáni. Do kteréžto povinnosti my jsme se svévolně nevetřeli, ani ji na sobě míti nežádali, ale jsoucé na plném sněmě, jakž dotčeno, s milostivým povolením J. M. C. k tomu voleni, to jsme k sobě přijíti museli, nenadějíce se, abychom pro svou upřímnou práci, kterouž jsme až posavád s mnohou svou nepříležitostí, obtížností a škodou,[1] nemajíce za to nic, nýbrž k tomu své vlastní přikládajíce, k tomu samému cíli, aby vše v dobrém a pokojném způsobu státi, a mezi Jich milostmi pány stavy tohoto království pod jednou i pod obojí, dle majestátu a porovnání stálého, láska a svornost zachována býti mohla, tak těžce a nevinně k J. M. C. donešeni býti měli. V čemž my Vašim milostem žádné viny nedáváme, a tím dobře ujištěni jsme, že jest se toho od Vašich milostí nestalo, poněvadž to Vašich milostí tajno není, jaká jest i při témž sjezdu všelijaká četná mírnost od nás zachována byla, čemuž i to ohlášení, Vašim milostem tehdáž ve spisu podané, a četná přímluva za propuštění z vězení Broumovských, k Vašim milostem učiněná, svědectví vydává. Ano i kdyby se tu bylo od nás něco neslušného a nenáležitého před sebe bralo,

nepochybujem, že byste V. M. z toho tak vzácného ouřadu a místa svého, v němž nyní v nepřítomnosti J. M. C. v zemi postaveni býti ráčíte, byli ráčili věděti, jak to přetrhnouti. K tomu jest to vůbec vědomé, že za šťastného králování J. M. C. nynějšího krále a pána našeho nejmilostivějšího, i tehdáž, když J. M. C. tolikéž v zemi býti neráčil, podobné povolávání a těch věcí uvažování se dálo, a tak nic nového začato není.

Odkud pak to přišlo, že tak nevinně k J. M. C. jsme donešeni, nemůžeme tomu z těch slov, kteréž se dále v témž psaní J. M. C. dokládají, totiž z jiných rozdílných míst, že jsou Jeho milosti císařské o tom zprávy učiněny, dokonale vyrozuměti: ježto kdyby se ten nebo ti, kdož nás tak k J. M. C. donášejí a v nelibost uvésti usilují, sami jmenovali, a na nás, co toho pořádně žalovati směli a chtěli, věděli bychom s pomocí všemohoucího pána Boha podlé práva a spravedlivosti jak to s sebe svesti a nevinu svou přede vším světem na schválení J. M. C. spravedlivého soudu ukázati. Ale když o nich nevíme, musíme to pánu Bohu poručiti.

Ano i v tom jsme k J. M. C. nevinně donešeni, že jsme to roztrušovali, jako by nějaký lid vojenský do království českého vtrhnouti měl; ježto kdo jest to roztrušoval, též kdo k roztržkám a pozdvížení vedl a neb vede, my o tom žádné vědomosti nemáme, a sebou jsme jisti, že ani myšlením naším v tom jsme se neposkvrnili.

Jest-li že jest se pak kdo čeho toho dopustil, nechť z toho odpovídá: myť ho zastávati nechceme a nebudeme, v té jisté a nepochybné naději, že nás pán Bůh sám chrániti, i srdce J. M. C. k nám tak dobrotivé učiniti ráčí, abychom ostatní čas našich životův pod milostivou ochranou J. M. C. pokojně tráviti, a je také v milosti J. M. C. dokonati mohli.

A poněvadž jiné věci, v témž psaní J. M. C. doložené, jako mezi jinými i to, abyste nám jménem a na místě J. M. C. dostatečně poručiti ráčili, abychom mezi tím, až by J. M. C. zase do království českého bohdá brzy šťastně se navrátiti rá-

čil, a neb do dalšího nařízení J. M. C. žádných takových sjezdův nerozpisovali, jiné pak obyvatelé abyste ráčili napomenouti, aby se na obeslání naše nesjížděli a najíti nedali, to vše více se všech tří pánův stavův pod obojí, nežli samých osob našich dotýče, a oni na svou poníženou a šetrnou k J. M. C. do města Vídně odeslanou žádost až posavad milostivé odpovědi očekávají. Z té příčiny nesluší nám bez jich přítomnosti na to jakou odpověď dáti, a toho, na čem jsou se povolané od nás osoby ze stavův při témž shledání svém, dříve a prvé nežli toto psaní J. M. C. nám v známost uvedeno jest, snesli, a zase spolu s námi shledání se v koleji veliké v pondělí po neděli Rogationum k uvážení některých věcí den jmenovali (čehož nám jakožto od Jich milostí pánův stavův nařízeným defensorům měniti v moci naší nezůstává), než toliko stojíce my při již dotčené omluvě své, a vědouce, že v tom co se osob našich dotýče, od kohož pak koli nevinně k J. M. C. doneseni jsme, Vašich milostí ve vší šetrnosti za to služebně a velice prosíme, že tuto naši poníženou omluvu J. M. C. v známost uvésti, a podlé toho se k J. M. C. laskavě přimluviti ráčíte, aby J. M. C. těm zprávám, které by se z rozdílných míst J. M. C. o nás činily, obzvláštně že bychom proti vlastní osobě J. M. C. a královské (od čehož nás pán Bůh milostivě zachovati rač, neb jest nám to nikdá ani na mysli naše nepřišlo) jaký sjezd rozpisovati, a těch věcí v témž psaní doložených se dopustiti měli, místa dávati neráčil, nýbrž aby naši poníženou omluvu také slyšeti, ji k srdci svému dobrotivě připustiti, na ty prostředky a cesty, kterak by tomuto vzniklému nedorozumění náležitě zpomoženo býti mohlo, milostivě pomysliti (nebo my na jiném jsme nebyli, nejsme a bohdá nebudeme, než se stranou pod jednou v lásce a svornosti, nedávajíce žádných příčin k nějakému nedorozumění, zůstávati) a naším nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti a zůstati ráčil.

V čemž se Vašim milostem k laskavé ochraně poručeny činíme.

Datum v starém městě pražském, v koleji veliké slavné paměti císaře Karla Čtvrtého v sobotu, dne 31. Března, léta 1618.

N. N. defensorové, v středu po neděli Laetare od V. M na kancelář obeslání.

Num. 132.

Přípis nejprvnějšího psaní a omluvy, od stavův J. M. C. učiněné.

Nejjasnější, nejnepřemoženější, velikomocný římský císař uherský a český králi, pane pane náš všech nejmilostivější!

Vaší císařské milosti od svrchovaného pána Boha výborného zdraví, šťastného nad námi, V. C. M. věrnými poddanými, za mnohá prodloužená léta v králování ve vší poddanosti věrně žádáme.

Za jakými znamenitými a nevyhnutelnými příčinami jsme se dnův pominulých k Vilémovi Slavatovi z Chlumu a z Košmberka, a Jaroslavovi Bořitovi z Martinice, jinak Smečanskému, též k mistru Filipovi Fabriciusovi, — jakožto k rušitelům obecného dobrého, nepřátelům Vaší císařské milosti a našim, nemohouce již déle na jejich lstivé a oukladné praktiky, skrze kteréž nás o majestát náš, od slavné a svaté paměti císaře Rudolfa, pana bratra V. C. M., na svobodné provozování náboženství daný, a od V. C. M. potvrzený, o porovnání mezi námi učiněné, o sněmy a jiné věci, k obhajování svobody v náboženství nařízené, připraviti usilovali anobrž, kdyby cíle svého, k němuž oni směřovali, dojíti měli, a sám pán Bůh toho neodvrátil, slavné toto království k dokonalé zkáze přijíti by muselo, — jakožto věrní synové vlasti podlé zasloužení jejich zachovati museli, a daleji ještě k jiným jim podobným praktikářům spravedlivě se zachovati z nevyhnutelné potřeby donuceni jsme, tomu Vaše císařská milost z přiložené ponížené a poddané zprávy a všem

vůbec k vědomosti, vydané Apologie šíř̌eji milostivě porozuměti moci ráčíte.

Při čemž netajíme V. C. M., že prohlédajíce k nynějším příběhům a nebezpečnostem, a znajíce toho velikou V. C. M. i svóu potřebu, abychom těm mnohým velikým a zlým praktikám (jimiž V. C. M. jako o toto tak i o jiné království a země a nás věrné V. C. M. poddané, o V. C. M. krále a pána našeho, nám od pána Boha představenou milostivou vrchnost, a podlé toho i o svobody naše připraviti usilovali, s pomocí pána Boha v cestu vkročili, přítrž učinili, jsme se mezi sebou ze společného nás všech snešení s jistou defensí, podlé předešlých v podobných příčinách příkladův, pro ochranu V. C. M. nás i naší milé vlasti snesli, a nemohouce ustavičně vždycky pospolu shromážděni býti, z prostředku svého ze všech tří stavův jisté direktory, správce a rady zemské; kteříž by stále v městech pražských zůstávali, a tu co by k obhajování důstojnosti Vaší císařské a královské milosti, též nás věrných poddaných V. C. M., manželek a dítek našich, řádu a práva, majestátu, privilegií a svobod zemských i obecného pokoje za dobré uznali, přítomni byli, na místě svém i našem říditi měli, nařídili.

Což vše poněvadž od nás není tím oumyslem předsevzato, abychom V. C. M., krále a pána našeho nejmilostivějšího, tudy v čem nejméně uraziti, a neb také jiným podobným lidem a našim milým přátelům náboženství pod jednou (pokudž toliko sami pokoj zachovati chtíti budou) co ubližovati mínili, než jak předně V. C. M., tak i nám věrným poddaným k dobrému, — jsme k V. C. M. králi a pánu svému nejmilostivějšímu, té ponížené poddané naděje, že v tom také s námi milostivě spokojeni býti, a jest-li by kdo koli čemu tomu jaký jiný výklad činiti chtěl, takovým zprávám omylným nevěřiti, nás věrné poddané V. C. M. při sobě ošklivíti nedopouštěti, nadepsaných osob, obzvláštně proti V. C. M. jakž i nám stavům a vlasti naší milé mnohými hroznými věcmi tak vysoce provinilých, se neujímati, nýbrž i jiné jim podobné, zlé,

nevěrné a praktikářské rádce, rušitele majestátu, porovnán našeho a sněmovních snešení, obecného pokoje, jakožto král a pán náš nejmilostivější, skutečně trestati nápomocni býti ráčíte, proti nám pak, věrným poddaným svým, nic toho, což by ke škodě V. C. M., nám a tomuto království bylo, na radu zlých lidí před sebe vzíti neráčíte. Z čehož my V. C. M. k nám věrným poddaným pravou otcovskou péči a náklonnost znáti, a té se V. C. M. všickni společně i obzvláštně, s vynaložením hrdel a statkův našich, do nejvyššího přemožení, věrně a poddaně odsluhovati chceme a povinni budeme, nejsouce na jiném nežli všickni v povinné, náležité poddanosti při V. C. M. stále a věrně státi.

S tím sebe V. C. M. k císařské, královské a otcovské péči a ochraně poníženě poručeny činíme.

Datum na hradě pražském v sobotu po památce vstoupení Krista pána na nebe, léta 1618.

V. C. M.

věrní a poslušní poddaní

Páni, rytířstvo, Pražané všech tří měst pražských, Horníci a jiní poslové z měst, všickni tři stavové pod obojí, tělo a krev pána a spasitele našeho Ježíše Krista přijímající, pospolu na hradě pražském shromáždění, přítomní i na místě nepřítomných.

Num. 133.

Zpráva s strany kostela betlémského v starém městě pražském.

Zpráva o tom, jakou jsou ti, kdož stavům království českého pod obojí jejich majestát, sněmovní snešení a porovnání se stranou pod jednou učiněné, a tak svobody k provozování náboženství rušili, s některými konšely staroměstskými nenáležitou praktiku složili, a i kostel betlémský v témž starém městě pražském k zapečetění, mistry pak a profesory akademie

pražské, anobrž všecky tři stavy pod obojí, o právo jich, kteréž k tomu kostelu a dosazování do něho kazatele mají, připraviti chtěli.

* * *

Jest již nahoře dostatečně ukázáno, kterak některé osoby z předních rad a služebníkův J. M. C. náboženství římského pod jednou, kteříž se všech časův stavům pod obojí za nepřátelé stavěli, dosadivše v městech pražských do ouřadův konšelských osoby náboženství svého, jiné pak konšely náboženství pod obojí sobě také divnými svými praktikami k své vůli získavše, již tak daleko přivedli, aby pro instrukci, od J. M. C. rychtářům dané, a jiné zápovědi Pražané, obce a osadní, svými kostely a koláturami pod obojí vládnouti, a bez císařského rychtáře ani se o své potřeby scházeti nemohli, jakž stížnost týchž Pražan to v sobě šíře zavírá.

Již postupovali dále, a vědouce, že kolátura a kostel betlémský v starém městě pražském všem třem stavům království českého, k akademii pražské náleží, pro to že fundátor té kaply betlémské, jménem Jan Milheim, o právu kolátorském a uvozování do též kaply kazatele to tak nařídil, kdyby koli kazatel odstoupil a nebo se světa sešel, tedy že tři mistři z koleje císaře Karla Čtvrtého, vysokého učení pražského, národu českého, přijemše k sobě purkmistra většího města pražského, jiného voliti mají (čehož jsou mistři též akademie také vždycky v pořádném držení byli, v témž pak často dotčeném majestátu toho textovně doloženo jest, že J. M. C. stavům pod obojí akademii pražskou, od starodávna straně pod obojí náležící, se vším jejím příslušenstvím v moc jejich dávati ráčí) aby tedy týž nepřátelé a praktikáři i to zrušiti mohli, umínili sobě k tomu tento přístup.

Když jest pán Bůh všemohoucí dobré paměti kněze Ma-

tyíše Cýra, seniora a nebo staršího konsistoře pražské pod obojí, kterýž byv hned brzo po témž daném majestátu za kazatele do též kaply pořádně, vedlé dotčené fundací, volen a uveden, tu za několik let pořád slovem Božím a velebnými svátostmi pod obojí přisluhoval, prostředkem smrti s tohoto světa povolati ráčil, tu někteří z týchž konšelů v staroměstských, tehdáž s týmiž nepřáteli spiknutí a od nich přemluvení, dali se i v to, že jsou mistry z koleje k sobě na radnici staroměstskou obsýlali, chtíce aby tam podlé vůle jich jiný kazatel volen byl. V čemž když se dotčení mistři jim šetrně omlouvali, a na fundací i předešlé příklady, jako i na to, že jim bez vědomí defensorův, od všech tří stavův pod obojí nařízených, toho učiniti a to z fundací vyvesti dáti nenáleží, poukazovali, — s tím ohlášením, když se tu, kdež náleží, poradí a o jistý den snesou k volení jiného kazatele, že nepominou dožádati se purkmistra, aby k témuž volení do koleje císaře Karla Čtvrtého podlé fundací najíti se dal — tu tíž konšelé staroměstští (neohlédajíce se na to nic, že se tu strany pod jednou nic nedotýkalo, než mezi samou stranou pod obojí činiti bylo, v tom pak sněmě obecném a artikuli o dání moci defensorům nad dolejší konsistoří a akademií pražskou toho že zjevně doloženo jest: „byla-li by kdy jaká potřeba, mezi stranou pod obojí samými co nařizovati, pokojiti, neb k nápravě přivozovati, to aby defensorové beze vší překážky, nezaneprázdňujíce tím J. M. C. císařskou, učinili) toho všeho pominuli, a nevznesše toho na pány defensory, a nic toho sobě tu, kdež náleželo, že by se jim v čem jaké ublížení stalo, nestíživše, dali se proti patrnému textu v zaneprázdnění tím Jeho milosti císařské. Na kteroužto jejich toliko zprávu, jaké jest i hned těžké poručení od J. M. C. z města Vídně vyšlo, a místodržícím J. M. odesláno, též co jsou mistři akademie pražské na to za odpověď dali, a jak se s tou věcí zacházelo, tomu z těchto následujících věcí porozumí se.

Poručení J. M. C. v příčině kostela betlémského v starém městě pražském, aby skrze císařského rychtáře zapečetěn byl. (Z pravého originálu).

Urozeným a statečným N., nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským, místodržícím od Nás v království českém nařízeným, radám Našim, věrným milým.

Matyáš, z Boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, a uherský, český král atd.

Urození a stateční věrní Naši milí!

Z příležící supplikací poctivých purkmistra a konšelův starého města pražského a ze spisu v ní položeného šířeji vyrozumíte, kterak jsou na jedno i na druhé vzkázaní týchž purkmistra a konšelův mistři koleje císaře Karla Čtvrtého z prostředku svého jisté osoby do místa radního poslati, a vedle fundací někdy Jana Milheima spolu s purkmistrem faráře do kaply betlémské obrati nechtěli: nýbrž že jsou i hned po smrti Matyáše Cýra, bez vědomí a povolení, jak rady tak i osadních, jiného do též kaply uvesti, a jemu klíče od ní i od klenotův kostelních sami o své ujmě odvesti dali.

I poněvadž již z husta to býti chce, že lidé nepokojní, opovrhše řád a právo, sami o své ujmě věcí těch, které jim nepřisluší, se ujímají, nechceme, aby to pro zlý příklad svůj průchod míti mělo.

Pročež Vám poroučeti ráčíme, abyste rektora a mistry dotčené koleje před sebe povolati dali, jim takové předsevzetí jich, pokudž tomu tak jest, jak zpraveni jsme, stížili, a dostatečně poručili, aby se vedle dotčené fundací zachovati, a spolu s purkmistrem staroměstským faráře do též kaply i hned pořádně obrali. A jest-li by se v tom vedlé toheto poručení Našeho v témdni pořád zběhlém tak nezachovali, tedy skrze rychtáře Našeho v starém městě pražském tuto kaplu zapečetiti dejte, a tomu teď v nově nepořádně uvedenému faráři

jménem a na místě Našem poručte, aby on do též kaply více nechodil, jí se neujímal, nýbrž klíče od ní i od klenotův kostelních do kanceláře Naší složil, až do rozeznání té věci.

Dáleji také stranám, aby se pokojně proti sobě chovali, poručte, a vyslyševše je v tom, co by na odporu bylo, k nim se na místě Našem spravedlivě zachovejte, vědouce, že na tom jistou a milostivou vůli Naši císařskou naplníte.'

Dán v městě Našem Vídni v středu po slavném hodu vzkříšení Krista pána, léta 1618, a království Našich římského 6. uherského 10. a českého 7.

Matyáš.

Sdenco Adalbertus Popl de Lobkovic.
S. R. B. Cancellarius.
Ad Mandatum Sac. Caes.
Majestatis poprium.

Odpověď od rektora a mistrův koleje císaře Karla IV., na svrchu dotčené poručení místodržícím J. M. C. daná.

Vaše milosti urození páni páni, urození a stateční páni rytíři, nejvyšší páni ouředníci a soudcové zemští, J. M. C. rady a zřízení místodržící v království českém, páni k nám milostiví a laskavě přízniví! Jaké jsou suplikací pan purkmistr a konšelé starého města pražského J. M. C., králi a pánu našemu nejmilostivějšímu, v příčině kaply betlémské podali, a co na to J. M. C. milostivým psaním svým Vašim milostem poroučeti ráčí, tomu jsme z přípisův, od V. M. nám k odpovědi naší propůjčených, vyrozuměli. Na kteroužto jejich suplikací, vedlé vyměření Vašich milostí, tuto svou zprávu dáváme: A nejprvé: aby mezi pány Pražany staroměstskými a předky našimi o dosazování kazatele do též kaply betlémské jací sporové býti, a oni mimo samého pana purkmistra, kteréhož by nejstarší mistři z národu českého se dožádali a k sobě připojili, téhož ka-

žatele voliti a do též kaply uvesti, proti fundací se čeho dopustiti, a jich, když jsou k nám o to, abychom se na radnici staroměstskou k volení jiného kazatele najíti dali, posýlali, odpovědí pominouti měli, o tom netoliko my nevíme, ale také tomu zjevně odpíráme, a Vašim milostem oznamujeme, že jsme my na jiném nebyli a posavad nejsme, nežli vedlé té fundací tak se zachovati, a snesše se s panem purkmistrem staroměstským, spolu s ním takové volení vykonati.

Že jsme se pak k vykonání toho na radnici starého města pražského najíti nedali, byly jsou toho tyto příčiny:

Jedna, že táž fundací toho v sobě nemá, abychom od pana purkmistra a konšelův k tomu na radnici obsýláni byli, a tam se to konati mělo: nýbrž nachází se v knihách našich akademických poznamenáno, že jest se to předešle v koleji veliké u přítomnosti pana purkmistra dálo.

Druhá, že my, nechtíce se z též fundací vyvesti, a majíce ohled na to, že jest slavné paměti císař Rudolf, jakožto král český, majestátem svým všem třem pánům stavům království českého pod obojí akademii pražskou se vším jejím příslušenstvím v moc jejich dáti ráčil, a páni stavové že jsou také s milostivým povolením J. M. C. z prostředku svého jisté pány defensory nad ní nařídili, kterýmižto poněvadž se akademie spravuje, a v menších věcech o radu k nim se utíká, bez povolení jejich jsme to učiniti nemohli.

Jakož jsme se pak my, rektor a profesoři, ze společného našeho uvážení, v tom skrze písaře našeho akademického při panu purkmistru tehdejším, panu Ondřejovi Leunhausovi, ve vší šetrnosti omluviti dali, s tou žádostí, aby nám to na zlou stranu vykládáno nebylo- jináč když se tu, kdež náleží, poradíme, a o jistý den sneseme k volení nového kazatele, že nepomineme dožádati se pana purkmistra, aby se k témuž volení dal do koleje císaře Karla Čtvrtého podlé fundací najíti. Načež týž pan purkmistr, vedlé vzkázaní nám zase přátelského přání, témuž vyslanému našemu oznámil, že chce to vzkázaní naše

hned na zejtří většímu počtu přednesti, — čož se nepochybně i stalo.

Mezi tím pak kněz Jan Cirillus, o němž páni Pražané zmínku činí, jsa assessorem konsistoře pražské pod obojí, kterýž předešlého kazatele v též kaple betlémské pomocníkem byl, nebyv od nás ani volen, ani na faru uveden, ani tam bytu svého nemaje, toliko dokud jiný kazatel volen nebude, za tím Boží služby vykonává. Z čehož ráčíte moci milostivě vyrozuměti, že jsou k takovému suplikování žádné slušné příčiny neměli, a že toho také není, což sobě stěžují, že by od nás žádnou odpovědí zpraveni nebyli. Pročež jest nám to tím více s podivením, že jsou Jeho milosti císařské takovou zprávu učiniti, a proti Božskému i lidskému právu toho žádati směli, aby kapla betlémská, na potupu všeho náboženství křesťanského pod obojí, beze všeho pořádného obvinění, slyšení a rozeznání, k samé jich žádosti, zapečetěna, a tak od exekucí začínáno býti mělo.

Čehož že J. M. C., prohlédaje milostivě k tomu, že jsou se tíž páni Pražané na předcích našich, ani na nás toho ničehož nedosoudili, a vedlé čeho dosuzovati nemají, na nás dopouštěti neráčí, té jsme k J. M. C. ponížené naděje.

I poněvadž pak, milostiví páni, předešle od pánův defensorův nám jiné naučení dáno není, nežli abychom se podlé té fundací Jana Milheima a předešlých příkladův zachovali, a my také na tom jsme, co nejdříve možné, dožádavše se pana purkmistra starého města pražského, kazatele do též kaply betlémské voliti a dosaditi, i protož Vašich milostí za to poníženě prosíme, že nás při J. M. C., pánu pánu našem nejmilostivějším, omluveny učiniti, J. M. C. tuto naši zprávu v známost uvesti, a za nás se k J. M. C. laskavě přimluviti ráčíte: jedno, aby J. M. C. té zprávě pana purkmistra a pánův, jako bychom se čeho proti též fundací dočiniti měli, místa dávati neráčil; druhé, aby J. M. C. toho na nás dopouštěti neráčil, abychom v tak veliké věci na samou holou zprávu, a to ještě nejistou,

dotčených pána purkmistra a pánův, a pro nějaký jejich odpor, kterýž by oni naschvále vzbuditi chtěli, měli v našich spravedlivostech a majestátích jaký nátisk trpěti, a z vlastnictví naší kolatury beze všeho pořádu práva vyvozováni býti: nýbrž aby J. M. C. ráčil nad námi a nad našimi privilegiemi ruku ochrannou držeti, a týmž panu purkmistru a pánům nařízení učiniti, aby se v té příčině proti nám spokojili.

V čemž se V. M. k milostivé a laskavé ochraně poručeny činíme.

Datum v koleji císaře Karla Čtvrtého, jinak veliké, v starém městě pražském, v sobotu po památce nalezení svatého kříže, 5. Máje, léta 1618.

V. M. k službám volní a hotoví
Rektor a mistři koleje císaře Karla IV.
jinak veliké, v starém městě pražském.

Spis Severina Loštického z Libánu, purkmistra dožádaného), kterýmž J. M. C. místodržícím oznamuje, že jest k tomu dožádán byl,— tři osoby že jsou voleny: který by z nich dosazen býti měl, že toho při milostivé vůli J. M. C. zanechává**).*

Vaše milosti urození páni páni, urození a stateční páni z rytířstva, nejvyšší páni ouředníci a soudcové zemští, J. M. C. páni rady a páni místodržící v království českém, páni mně milostivě a dobrotivě přízniví.

---

*) Purkmistra dožádaného rozuměj proto, že toho času byl v starém městě purkmistr pod jednou, jemuž při tom volení, poněvadž se kněžstva pod obojí dotýkalo, ani býti nenáleželo. Neb toho času, když se ta fundací stala, žádný pod jednou v radě nebýval, a proto se tu purkmistr pouze pod obojí vyrozumívati mohl.

**) Tím opět k tomu směřováno, aby to právo kteréž stavové pod obojí podlé majestátu k tomu dosazení měli, jim zase odňato bylo.

Netajím před Vašími milostmi, že jsem na požádání poctivých pánův mistrův, profesorův koleje císaře Karla Čtvrtého, slavné a svaté paměti, v outerý minulý, to jest 8. Máje, do fary kaply betlémské v hodin 12 za příčinou obrání tří osob duchovních, podlé fundací dobré paměti někdy Jana Milheima mezi též pány mistry najíti se dal, kdež jest jisté snešení pokojně a přátelsky se stalo o osoby zejména tuto položené: o kněze Jakuba, faráře u svatého Martina, o kněze Jiříka Dykasta, na ten čas faráře u matky Boží před Týnem, a o kněze Jana Cirilla, na ten čas kazatele též kaply betlémské.

Protož který by z těch tří za faráře a kazatele do též kaply od J. M. C. dosazen býti mohl, toho při milostivé vůli J. M. C. zanechávám.

Actum ve čtvrtek, po neděli Jubilate, 10. Máje, léta 1618.

Čeho jsem V. M. v poníženosti a uctivosti tajna učiniti nemohl.

V. M. k službám volný a poslušný

Purkmistr (na ten čas dožádaný) starého města pražského, Severin Leštický z Libánu.

Jiná suplikací, od purkmistra a konšelův staroměstských J. C. M. místodržícím podaná, kteráž, jak se s tou svrchu dotčenou zprávou dožádaného purkmistra srovnává, a k čemu směřuje, totiž aby při resoluci J. M. C. zůstalo, a kostel zapečetěn byl, vyrozumíš.

Vaše milosti urození páni páni, urození a stateční páni z rytířstva, nejvyšší páni ouředníci a soudcové zemští, J. M. C., jakožto krále českého rady a místodržící v království českém, páni nám laskavě příznivi!

Dne včerejšího jest Vašim milostem na kanceláři J. C. M. od purkmistra našeho zpráva ve spisu učiněna, co jest tak vedlé poručení J. M. C., krále a pána našeho nejmilostivějšího, dne 8. Máje, v příčině obrání kazatele do kaply betlémské, s mistry a profesory koleje císaře Karla Čtvrtého, slavné paměti

vyřízeno, totiž že jsou se na faru kaply betlémské z též koleje tří mistři spolu s ním sešli, a tu dle fundací Jana Milheima přátelsky a pokojně společně osoby tři, totiž kněze Jakuba, faráře u svatého Martina, kněze Jiříka Dykasta, faráře týnského, a kněze Jana Cirilla obrali. A když na to přišlo, který by z těch tří, vedlé již připomenuté Jana Milheima fundací, dosazen a konfirmován býti měl, tu jest mezi nimi nesrovnání se stalo, tak že tíž mistři sami takové volení a právo na sebe vztahovali, a sobě je osobovali. Čemuž jest purkmistr náš místa nedával, dokládaje toho, že jak jim tak oni jemu daleji v té věci, poněvadž se tu práva J. M. C. dotýče, kráčeti nenáleželo, a žádaje jich, aby spolu s ním na kancelář vstoupili, a Vašim milostem společně o tom relací učinili. Ale oni replikujíce na svém stáli, že toho učiniti nemohou. Naposledy na rozmyšlení sobě to do dne včerejšího, že témuž purkmistru našemu odpověď dají, vzali, jakž dále týž spis jeho to v sobě šíře obsahuje a zavírá. Místo pak té odpovědi, a pominuvše toho zůstání, dotčení páni mistři dne včerejšího, k ouřadu J. M. C. purkmistrskému dvě osoby jsou vyslali, a oznámiti dali, že o témž volení pánům defensorům oznámiti nepominuli, a z těch tří osob že páni defensorové jednu, totiž Jana Cirilla, do též kaply betlémské za kazatele volili, podlé majestátu slavné paměti císaře Rudolfa, všem třem pánům stavům pod obojí přijímajícím daného, žadajíce, aby purkmistr k uvedení jeho do též kaply betlémské dnešního dne se najíti dal. Čehož jsme se do nich, aby to mimo patrnou fundací a snešení společné, an o něho samého na konec ustanoveno nebylo a není, před sebe bráti měli, nikoli nenadáli.

Protož Vašich milostí za to s náležitou uctivostí žádáme, poněvadž již tu mezi purkmistrem naším a nimi pány mistry odpor se nachází, a tu vysoce ublížení práva našeho se dotýče, že to při nich, aby téhož Cirilla ani žádného jiného kazatele do též kaply pod tím odporem nedosazovali, neprodleně zastaviti, a nás při milostivé J. M. C. resolucí až do dalšího roze-

znání zanechati ráčíte. V čemž se Vašim milostem k laskavé ochraně poručeny činíme.

Actum v pátek po neděli Jubilate 11. Máje, léta 1628.

V. M.

k službám hotoví
Purkmistr a konšelé starého města pražského.

Odpověď mistrův koleje císaře Karla Čtvrtého, na ty oba výš dotčené spisy J. M. C. místodržícím daná, v níž oznamují, komu kazatele do též kaply betlémské dosazovati náleží, a že jsou se v tom ve všem náležité zachovali.

Vaše milosti, urození páni páni, urození a stateční páni z rytířstva, nejvyšší páni ouředníci a soudcové zemští, J. M. C. páni rady a páni místodržící v království českém, páni nám milostivě a dobrotivě přízniví!

Nač se ti dva spisové, kteříž jsou Vašim milostem, jeden od pana purkmistra (na ten čas dožádaného) starého města pražského, Severina Loštického z Libánu, a druhý od pana purkmistra a konšelův téhož starého města pražského, dne včerejšího podaní, a nám téhož dne času nešporního dodaní, vztahují, tomu jsme porozuměli.

Předně co se spisu dotčeného pana Severina Loštického dotýče, to že v pravdě tak jest, že jsme podlé fundací dobré paměti někdy Jana Milheima, v přítomnosti téhož pana purkmistra starého města pražského, od nás k tomu obzvláštně dožádaného, tři osoby duchovní, totiž kněze Jiříka Dykasta, na ten čas faráře u matky Boží před Týnem, kněze Jana Cirilla, na ten čas kazatele též kaply betlémské, a kněze Jakuba, faráře u svatého Martina, volili, a i to, že jest se mezi námi a týmž dožádaným panem purkmistrem staroměstským jisté snešení pokojně a přátelsky o ty osoby stalo.

I ačkoli týž pan Severin Loštický mezi jinými řečmi v tom se před námi ohlásil, že by se u něho vidělo, aby takové naše

snešení a volení buď J. M. C., králi a pánu našemu nejmilostivějšímu, a neb Vašim milostem k dalšímu toho potvrzení předneseno bylo; ale poněvadž to všem vůbec jest vědomo, že táž kaple betlémská od starodávna k akademii pražské náleží, a slavné paměti J. M. císař Rudolf, jakožto král český, majestátem svým královským touž akademii se vším jejím příslušenstvím všem třem pánům stavům království tohoto pod obojí, v moc jejich dáti ráčil, a též páni stavové, podlé milostivého povolení J. M. C. nynějšího krále a pána pána našeho nejmilostivějšího, nad tím z prostředku svého jisté pány defensory nařídili, pod jichžto ochranou a opatrováním my v té příčině zůstáváme: z té příčiny, že se nám jinak trefiti nemůže, nežli takové volení týmž pánům defensorům v známost uvesti, a od nich potvrzení očekávati, — jakož jsme pak nepominuli i hned na zejtří to vykonati.

A poněvadž jsou páni defensorové na místě všech tří pánův stavův takové volení schváliti, a z těch tří osob jednu, totiž kněze Jana Cirilla, jakožto assessora konsistoře pod obojí obrati, a jej za kazatele též kaply dosaditi poručiti ráčili, tak jsme se v tom zachovali, a téhož kněze Jana Cirilla, již kazatele též kaply, dne včerejšího, dříve a prvé nežli nám ti spisové dodáni byli, náležitě za kazatele do též kaply uvedli, k čemuž a k témuž uvedení že jest pan purkmistr také dožádán byl, k tomu se též páni staroměstští tím svým druhým spisem (který se s tím prvním spisem, od dožádaného pana purkmistra Vašim milostem podaným velmi nesrovnává) také sami zjevně přiznávají, a tak žádné hodné, slušné příčiny neměli a nemají, Vašich milostí tím více zaneprazdňovati.

A poněvadž pak my podlé dotčeného slavného majestátu J. M. C. Rudolfa, Jich milostem pánům stavům tohoto království českého pod obojí daného, v té příčině v moci a opatrování Jich milostí pánův stavův zůstáváme, a takové pořádné, podlé fundací i vlastního přiznání dožádaného pana purkmistra, volení od pánův defensorův potvrzeno a náležitě vykonáno jest,

a týž majestát, jakož i snešení sněmovní, to v sobě patrně obsahuje, že J. M. C. těmi věcmi, které se samé strany pod obojí dotýkají, ani zaneprázdňován býti míti neráčí, nám pak se s pány Pražany o to v nějaké další spisy a odpory dáti nenáleží: protož zůstavujíce toho při této naší ponížené omluvě, budou-li chtíti páni Staroměštští s Jich milostmi pány stavy tohoto království pod obojí oč toho tak činiti míti, jak jest týmž majestátem, též porovnáním mezi stranami pod jednou a pod obojí, a sněmovním snešením, a tak právem a zřízením zemským vyměřeno — nezačínajíce proti již jednou v tomto království o náboženství učiněnému pokoji od exekucí — toho budou míti vůli.

A s tím se Vašim milostem k milostivé ochraně poručeny činíme.

Datum 12. dne měsíce Máje, léta 1618.

Vašim milostem

k službám volní a hotoví

M. Mikuláš Troilus Hagiochoranus; M. Jakub Zabonius z Vyšetína; M. Jiří Šultys z Felsdorfu — seniores z národu českého koleje Císaře Karla IV. jinák veliké, v starém městě pražském.

* * *

Tyto věci svrchu psané kdož čísti bude, a pováží bedlivě slov toho majestátu, sněmovního snešení, též porovnání, mezi stranou pod jednou a pod obojí, jako i pod obojí samou, učiněného, kterýmiž to tak znamenitě opatřeno bylo, že v těch věcech, oč by mezi stranou pod obojí samou jaký odpor byl, od J. M. C. a dědičův J. M., ani budoucích králův českých, žádná poručení vycházeti nemají, anobrž že J. M. C. hned tím

ani zaneprázdňován býti míti neráčí: a však přes to přese všecko to že se dálo, — ten každý bude moci porozuměti, že takovými poručeními se týž majestát zjevně rušil. Čehož všeho jsou ty zlé rady a nepřátelé, kteříž Jeho milost císařskou tak opanovali, a stavům pod obojí všecko slyšení při J. M. C. zamezili, původem a příčinou byli. K čemuž také i to zdání jezuitské výš připomenuté směřovalo, jakým totiž způsobem stavům pod obojí i kostelové v Praze odnímáni býti mají (viz N. 115).

Num. 134.

Stížnosti Jich milostí knížat a pánův stavův augsburské konfessí v Slezsku.

Služby své povolné s přátelským pozdravením, urození páni páni, urození a stateční rytíři, poctiví a opatrní páni přátelé milí, páni nám milostivě a laskavě příznivi, vzkazujem.

Co jste Vaše milosti a Vy skrze psaní, kteréhož datum v Praze 12. Března, léta přítomného 1618, s strany stalých v náboženství nátiskův v Hrobě a Broumově nám oznámili, a žádali, abychom přímluvou svou k J. M. C. tak daleko se v to vložili, aby těm lidem na obou dotčených místech svobodné provozování náboženství propuštěno, vězňové vězení zprostěni, a tyto nespůsoby, a což sice jiného proti náboženství jest před sebe vzato, jim k ublížení nebylo, tomu jsme z originálu psaní obšírného při nynějším našem shromáždění ve Vratislavi vyrozuměli, a to také z potřeby ve své povážení vzali.

A jakož se tím Vašim milostem a Vám — vedlé starého jednocení a k tomu každého času prokazovaného sousedského dobrého srozumění, a obzvláštně v nově léta 1609 nařízeného a od nynějšího králujícího J. M. Římského císaře potvrzeného spojení, — zvláště v překážkách náboženství vedlé nich státi

a u větší nastalé potřebě pomocí přispěti, také i pro svědomí povinni býti uznáváme, takové přímluvy výpis při tom přiložený shotoviti dali; a jej Vašim milostem a Vám po ukazateli odesýláme, přejíce věrně, aby ona tak mnoho prospěti mohla, aby všech nynějších i budoucích obtížností osvobozeni a páni stavové obojího náboženství se přidržující v lásce, svornosti, dobrém srozumění a důvěrnosti zůstaveni a zachováni býti mohli. Jestli že by také i něco obtížného přijíti mělo, a Vaše milosti a Vy nás v tom vyhledávati budou, mají tím od nás jisti a bezpečni býti, že my podobným způsobem, jako jsou se oni před tím k nám psaním (kteréhož datum 22. Března, léta pominulého 1617) pronesli, též ve všem v tom, což vedlé znění mezi námi vyzdviženého spojení učiniti povinni jsme, otevřeně, věrně a vedlé nejvyšší možnosti, s pomocí Boží každého času vše skutkem prokázati a tomu za dosti učiniti dokonce jsme zavřeli, od čehož my také pro svědomí odstoupiti nemůžeme.

Při tom také V. M. a Vás v tom zpraviti pominouti nemůžeme, kterak zde v Slezsku mimo předešlé, V. M. a Vám oznámené, v náboženství obtížnosti každodenně se nacházejí a množiti chtí. Jakož pak při nynějším našem shromáždění z rozdílných míst žalostivé žaloby přicházejí, mezi kterými nachází se předně městô Těšín, kteréž skrze své vyslané přednesti dalo, kterak od dávních časův v městě i na předměstí, kdež všecky kostely a školy kazateli a školními officialy k augsburské konfessí se přiznávajícími opatřeny byly, a nad to i od Jeho lásky a knížecí milosti, knížete Adama Vácslava, teď nedávno smrtí sešlého pána, a jeho paní mateře, skrze vydanou instrukcí kostelní, i obzvláštně udělenými privilegiemi, tak ubezpečeny byly, že Jeho láska a knížecí milost, i všecka následující knížata tešínská, moci míti nemají, do kostelův a škol, v městě i na předměstí, jiných kněží a officialův, nežli k augsburské konfessí se přiznávajících, dosazovati a nařizovati.

Že pak potom, když Jeho láska a knížecí milost náboženství proměniti, s počátku sice jeden toliko kostel několika mnichy

osaditi, však skrze zemského maršálka a jiné důstojníky jim oznámiti dáti ráčil, že v jiných kostelích jejich služba Boží svobodně zanechána býti má, s čímž jsou také dobře spokojeni byli.

Však přes to že jest Jeho láska a knížecí milost, léta 1614, všecky kostely v městě i na předměstí, jako i ty, ku kterýmž jsou od Jeho lásky a knížecí milosti grunty skoupili, jim odníti, katolickými kněžími osaditi, faráře městského, kterýž s vědomím Jeho lásky a knížecí milosti povolán byl, vypověděti, a když jsou sobě to při Jeho lásce a knížecí milosti stěžili, a privilegia svá i přiřknutí připomenuli, že jsou více způsobiti nemohli, nežli že jest Jeho láska a knížecí milost táž privilegia od nich požádati, ta na drobné kusy rozstříhati a na stříbrné míse po jednom pášeti též kusy jim podati, a potom přísnými dekréty je k římskému katolickému náboženství moci nutiti chtít ráčil. Pročež se vší snažnou pilností prosili, aby jim co nejdříve též kostelové zase postoupeni býti mohli.

Tolikéž strana přiznávající se k augsburské konfessí v hořejším Glogově, v knížetství opolském ležícím, do pana Jiřího z Opršdorfu sobě vysoce stěžovala, kterak pro náboženství znamenité soužení trpí, s tou další zprávou, že by netoliko od královny Alžběty na to privilegium, kteréhož datum v Bílicích léta 1588, dostali (kteréžto privilegium také na radnici hořejšího Glogova před rukama se nachází), aby měli moc na věčné časy, v městě evangelické kostely stavěti, kněží povolávati, i také školy pro mládež vyzdvihovati, a že jednomu každému, bez rozdílu náboženství, práva městského uděleno býti má: a takové jejich privilegium že jest majestátem patrně potvrzeno, ano že jsou od jinud rozdílných dekrétův na stavení kostela a školy dosáhli, podlé čehož že jsou kostel od dřeva i školu vyzdvihli: ale když pan Rudolf z Opršdorfu potom statku se ujal, tu jest sice připověděl, že je při svobodném provozování náboženství chrániti chce: ale potom že jest jich na radnici povolal, a jim skrze ouřad oznámiti dal, že jest Jeho milosti císaře jakož i nového krále přísné poručení,

aby od provozování svého náboženství přestali: pak-li toho neučiní, že chce kostel zapečetiti. Tesaře, který tu školu stavěl, jako i toho, který k témuž stavení napomáhal, že jest do vězení vsaditi, a právo městské na ně pustiti dal.

Pročež jsou se k nám o ochranu utekli. My pak k témuž Opršstorfu jsme psali, jemu majestát a jiné případnosti, i také co by z takových nespůsobův pojíti mohlo, dostatečně připomenuli. Ale potom dotčený pan Rudolf z Opršstorfu bratru svému staršímu, panu Jiřímu z Opršstorfu, též panství prodal, kterýž po šlépějích bratra svého kráčeje mnohem více, nežli prvé bratr jeho je utiskoval. Nebo když dotčený pan Jiří z Opršstorfu povinnosti poddaných od nich přijímati chtěl, a oni připomenuvše sobě, co jest jim již v příčině náboženství oznámeno, ano i skutečně před se vzato, chtěli býti před vykonáním povinnosti v provozování svobodného náboženství svého ujištěni — jakož pak není nic neobyčejného, že se poddaní privilegiemi svými ubezpečují — pan z Opršstorfu k nim tak přikročil, a ty, kteříž se k augsburské konfessí přiznávají, na radnici zavřel, potom pak do jiného vězení dáti chtěl. Čehož když jsou se zpěčovali, že jest biřici poručeno, aby je na place zjevně za šelmy vyvolal a vyhlásil; ale poněvadž biřic to učiniti na rozmyšlení měl, že jest služby své složen, a pán z Opršstorfu otevřené patenty přibíti, a v nich je za rebelly, zpronevěřilé, nepoctivé a nepokojné lidi a docela za šelmy vyhlásiti dal. Nad to že jest se také městského práva odpíralo, mladším mistrům řemeslo zastavovalo, všelijací zápisové a živnosti pod pokutou 20 kop zapovídali, a tak se s nimi zacházelo, že o takových a těm podobných věcech v Slezsku ani před majestátem slýcháno nebylo. A ačkoli rozdílná od vrchního hejtmanství poručení jeho docházela, však takové své předsevzetí tím vymlouvati chtěl, že nadepsaný proces nikoli pro náboženství, ale za jinými politickými příčinami proti týmž k augsburské konfessí se přiznávajícím zachován jest. Však při tom toho sobě ku paměti nepřivedl, že jest bratr jeho tím

počátek učinil, když jim oznámiti dal, že jest J. M. císaře a nového krále přísné poručení, aby provozování náboženství zastavili, a neb že on kostel spečetí, a že římským katolíkům žádné městské právo, ani zápisové a živnosti nikdá odpírány nebyly.

Tolikéž straně k augsburské konfessi se přiznávající oznámiti dali, jest-li že budou pod jednou přijímati, že jim řemeslo, zápisové a živnosti budou propuštěny.

Dále také strana k augsburské konfessi v městě Ratiboři se přiznávající na nás vznesla, že jim kostel zavřen a spečetěn, pokladnice slučena, peníze z ní vzaty, jeden kalich, dva oltářní šátky, jeden ornát, čtyry komže, kostelní agenda i jiné věci z něho pobrány, stolice do šatlavy přeneseny, některé osoby zráněny, kazatel jako jiný zločinec z města vypovězen, některé osoby do vězení dány, a z nich čtyry osoby, kteříž 36 téhodnův vězením sužováni byly, z vlasti vypovězeni, k tomu jim i města Opole a Ratiboř zapovězena.

Při sněmu pak drženém J. M. C. resolucí přečtena byla, na ten smysl, aby těch čtrnácte osob na dostatečné rukojemství propuštěno bylo, a pokudž by nechtěli té milosti užívati, aby zase do vězení dáni a trestáni byli. A ačkoli se stavové za ně přimlouvali, však že jim taková odpověď dána byla: jest-li že takový revers od sebe dají, že s katolickými pokojně živi býti, nic nového nezačínati, a vedlé J. M. C. resolucí, p o d p r o p a d e n í m h r d l a i s t a t k u, ve všem se chovati chtí, že na to hned propuštěni býti mají.

Naposledy že jsou za přečtenou, ale jim nepropůjčenou, podepsanou Jeho milosti císařské resolucí z' nich deset pod propadením hrdla i statku, že dále knížetství opolského a ratibořského, a města Ratiboře prázdni býti chtí, podepsati, a na to hned d o s l u n c e z á p a d u z v l a s t i s v é o d e b r a t i s e m u s e l i.

A k těm podobné nátisky pro náboženství i na jiných rozdílných místech silně a mocně chtí proskakovati, atd.

Datum ve Vratislavi při sjezdu knížecím a stavův, 24. Máje, léta 1618.

N. N. knížata a stavové, k augsburské konfessí se při- znávající, v horním i dolním Slezsku.

Přípis psaní, od knížat a stavův horního a dolního Slezska, stavům pod obojí království českého učiněného.

Urozeným pánům, urozeným, statečným, slovútným, poctivým, moudrým, našim zvláště milým, též milostivým a příznivým, laskavým pánům pánům N. N. ze stavův pod obojí království českého společně i obzvláštně.

Příseň naši a přátelské, sousedské povinné služby vzkazujeme, urození, stateční, slovútní, moudří přátelé zvláště milí, a páni milostivě a laskavě příznivi.

Nepochybujeme, než že Vašim milostem a Vám, jest-li že ne všechněm, ale přednějším v paměti zůstává a zpráva učiněna jest, co jsme Vašim milostem 4. dne měsíce Máje, léta přítomného 1616, psali, a co více naši vyslaní před pány defensory oustně přednášeli, totiž to: že bez ohledu na to, že ten od někdy J. M. císaře Rudolfa, slavné křesťanské paměti, léta 1609, Slezákům daný majestát světle i textovně to v sobě obsahuje, že obyvatelé v městech a vesnicích, buďto oni pod duchovní neb světskou vrchností usedlí, kostely a školy stavěti právo mají, a že také při trvajícím jednání (jakž Vašim milostem a Vám na díle dobře vědomo jest) když výš dotčený J. M. císař Rudolf, J. M. osvícené kníže pana biskupa a všecky duchovní v tom punktu, co se stavení kostelův a škol dotýče, za jistými příčinami z toho viniti chtíti ráčil, že jsou tehdáž pod jistou disposicí zanecháni byli, a ta vymínečná klausule z toho konceptu vyňata byla.

A však Jeho láska a knížecí osvícenost, vysoce důstojný, osvícený kníže a pán, pan Karel, arcikníže rakouské, kníže bur-

gundské, štyrské, korytanské, kránské a vittemberské, biskup brixenský, vratislavský, hrabě v Tyrolu a Göreu, tak se daléko proti témuž majestátu postaviti, a i v tom zjevně se pronesti ráčil, že by chtěl totalem restitutionem a nebo celého napravení vyhledávati, mezi jinými věcmi také i toto za grunt sobě bera, že by J. M. císař Rudolf neráčil moci míti takového majestátu dávati. *) Pročež také poddaným a měšťanům, jižto se k augsburské konfessí přiznávají a v Nysi osedlí jsou, kostely a školy stavěti nikterakž a žádným způsobem dopustiti chtíti neráčil.

A ačkoli my pro Jeho lásky a osvícenosti knížecí osobu, pro zachování dobrého pokoje v zemi, i toho bychom při tom byli zanechati mohli, a k tomu vesti jsme chtěli, aby kostel na půl míle od města ve vísce Sengvic řečené vystaven býti mohl: ale žádné platnosti to míti nemohlo, jakž jste tomu V. M. a Vy z předešlého psaní našeho obšírněji ráčili moci vyrozuměti.

A poněvadž jste V. M. a Vy skrze naše vyslané oustně se nám v tom zakázati ráčili, že ráčíte chtíti také jiné pány defensory u větším počtu obeslati, a potomně nás o tom náležitě zpraviti, s tím pak posavad nepochybně za jinými případnými těžkými překážkami se protáhlo: protož při V. M. a Vás laskavě, služebně a přátelsky vyhledáváme, abyste V. M. a Vy nás tím dříve místnou odpovědí při tom zpraviti ráčili.

Při tom však dále také V. M. a Vám oznamujeme, že přece Jeho knížecí láska pan biskup, od času posledního našeho psaní, při J. M. C., králi a pánu našemu nejmilostivějším, ostré a přísné poručení, resolucí zápovědi proti zjevnému textu téhož majestátu vyjednati, i také dvě osoby městské, tehdáž když při vrchním úřadu J. M. C. ochrany hledali, na svobodné královské silnici vzíti a do vězení vsaditi poručiti ráčil.

*) J. M. arcikníže Karel, biskup vratislavský, v protestací své před Jich milostem knížatům a pánům stavům slezským, jíž jest datum 30. října léta 1609, učiněné, toho doložiti ráčil, „že ten majestát na náboženství za nepořádně a postranně, sub- et obreptitie, vyžádaný jmín a držán býti má."

I ačkoli bychom pro ty a jim podobné attentáty dosti příčiny byli měli, ihned jinakého opatření užiti: a však jsme pro zachování dobré důvěrnosti, lásky pokoje a svornosti, i také dobrého země všelijakých mírných prostředkův hledati a viděti chtěli, zdali by Jeho láska a knížecí osvícenost ráčil se dáti ohnouti. Protož jsme ještě jednou, 23. Listopadu, s Jeho láskou a osvíceností knížecí osobně zde ve Vratislavi pokojné jednání měli, při čemž my knížecí osoby s připojenými k sobě stavy na 6 hodin s Jeho láskou a osvíceností knížecí jsme rozmlouvali, a Jeho milosti všelijaké pochybující příčiny v mysl ukládali, — obzvláště aby se Jeho láska a osvícenost knížecí s strany své vlastní arciknížecí osoby a celého slavného domu rakouského, jako i předně s strany J. M. C. dobře rozmysliti, a raději sobě celé země a pokojného spůsobu, nežli znepokojení, vážiti ráčil, poněvadž Jeho láska a osvícenost knížecí dobře o tom věděti ráčí, kterak my při vyhlášení svrchu jmenovaného majestátu jsme se jednomyslně snesli a v tom pronesli, že pro zachování tohoto nejdražšího klenotu všecko naše, do nejposlednějšího, vynasaditi chceme, vše k tomu cíli, zdali bychom Jeho lásku a osvícenost knížecí tak daleko nakloniti mohli, aby dotčení nyšští měšťané buď plac ten, který na předměstí koupili, a nebo při nejmenším na tom místě v Sengvicu kostel a v městě školu bez překážky míti, a tu náboženství své provozovati a užívati mohli, — ačkoli chudým lidem také i to místo téhož kostela za příčinou křtění dítek, též pro staré neduživé lidi a dalekost velmi jest nepříhodné, kdyžto v to místo do Sengvic dítky v největší zimu čerstvé a zdravé z města odnášeny, a zase umrlé zarmouceným matkám zpátkem domů donášeny bývaly.

Načež Jeho láska a osvícenost knížecí, jako ani na patrný text téhož majestátu, žádného pozoru dáti chtíti neráčil, v němž světle a patrně toho doloženo a nařízeno jest, že ti, kteříž se k augsburské konfessí přiznávají, a svých vlastních kostelův a pohřebův by neměli, kostely a domy Boží stavěti mohou, podlé znění

privilegia, s strany přespolních (kteréž patrně takto zní: „V kterých by pak místech a městech-li, již augšburské konfessí jsou, svých vlastních kostelův a pohřbův, a nebo spolu s katolickými neměli, ješti že mají a budou moci podlé tohoto našeho dovolení) jak kostely a domy Boží, tak i pohřby a krchovy stavěti, a místa k nim vysazovati*), nýbrž ráčil jest J. M. to při předešlém svém vysvětlení ůstaviti, totiž, že měšťanům toho dovoliti chtíti ráčí, aby na jiná místa, kdež by evangeličtí predikantové již prvé byli (ač žádný okolo dvou mil se nenachází) choditi, a každý měšťan svým dětem preceptora chovati, a přijímání pod obojí, jako i křest a pohřby, však bez luterianských ceremonií, v papežských kostelích vykonávati mohli.

Dáleji jsme tomu také s nemalým užasnutím od Jeho lásky a osvícenosti knížecí samé osoby porozuměli, že jest ráčil tu jednu osobu do vězení vzatou skrze mistra popravního z Hradce Králové mečem odpraviti poručiti, za příčinu sobě bera, jako by se to ne pro náboženství a majestát, a neb že by se k vrchnímu soudu utíkal, ale pro jiné polické přečinění stalo, totiž že by se spuntovati, návody od jiných přijímati a k tomu se strojiti mělo, kterak by Jeho lásku a osvícenost knížecí a všecky katolíky v městě Nysi potlačiti, a města se zmocniti mohli, též že by také všelijaké zlé věci proti J. milosti mluviti, a když mistr popravní představen byl, k tomu se přiznati měl.

Jak tedy nad těmi a těm podobnými přestoupeními, kdyby jakž náleží mohla ukázana býti, nemohl by žádný slušně zalíbení svého míti, tak mnohem méně náleží, a z toho se odpovídati nemůže, když se tak potutelně a bez pořádného kriminalního procesu kráčí; kdež jsme také my knížata a stavové společně, až do té hodiny při pokojném jednání jsouce, v tom smýšlení zanecháni, jako by obě dvě ty osoby ještě v živobytí byly: však pod tím po tichu skrze cizího přespolního popravce osoby ty odpraveny jsou. O kterémž a tomu podobném procesu jakž prvé v této zemi slýcháno tak by to snadně konečnou

roztržka a zkázu obecného dobrého vzbuditi mohlo. A činí nám týž proces tím větší rozmyšlení, že právě v ten čas tyto dvě osoby do vězení vzaty jsou, když toliko prostě o náboženství činiti bylo, a Jeho láska a osvícenost knížecí tehdáž ty císařské inhibice a všelijaké jich obviňování (k nimž se však oni Nyšští žádným spůsobem nepřiznávají, a toho také na ně až posavad nic provedeno není) vyjednati, a jejich kazatelům pod ztracením hrdla, cti a statkův přikázati ráčil, aby města Nysi a místa v Sengvicu prázdni byli, a náboženství neprovozovali: kterýmž ani šest neděl k rozmyšlení dopřáno nebylo, když za ochranu při vrchním J. M. C. úřadě, na nějž jim majestát zřetelně ukazuje, k takové ochraně jej zavazujíc, žádali.

Z čehož V. M. a Vy snadně souditi moci ráčíte a můžete, jak vysoce obtížně a starostlivě nám společně i celé zemi takový proces přichází, a čeho se při tom obávati jest potřeba, zvláště když Jeho láska a osvícenost knížecí proti nám se v tom pronesti ráčil, aby ta věc průchod svůj míti mohla, že musí svých předních přísežných rady a pomoci v tom užívati, jakož pak již nyní při společném našem shromáždění Jeho láska a královská velebnost král polský skrz jednoho svého obzvláštního, nám a vrchnímu císařskému úřadu vypraveného, vyslaného Maximiliana Přerembského z Přerab, starostu v Peterkově, v tom se pronesti ráčil, že se Jeho lásky a osvícenosti knížecí pana biskupa vysoce ujíti, a Jeho milost, jakožto svého blízkého přítele, assistencí a pomocí nikoli opustiti, a na to hleděti chtíti neráčí, aby Jeho milost pan biskup pro náboženství všelijakých nátiskův pocítovati a okoušeti míti ráčil!

Odkudž patrně to vidíme a známe, jaké by nebezpečenství zemi této pro to, že se všech spravedlivě dosažených privilegií a majestátu ujímají, a nad nimi ruku držeti míní, nastávati chtělo.

A poněvadž pak za věc velice potřebnou uznáváme, abychom to všecko J. M. C., pánu našemu nejmilostivějšímu, pod-

daně oznámili a v tom se ohlásili: jest-li že by tomuto nebezpečnému a daleko patřícímu zlému nemělo opravdově v cestu vkročeno býti, a jiné zlé roztržitosti a pozdvižení nějaké že by z toho vzbuzeno bylo (čehož my s naší strany věrně se vystříhati, a na sebe, aby to odvráceno býti mohlo, pilný pozor dáti chceme), že my před Bohem Jeho milostí císařskou a vším světem tím zlým a neštěstím všelijakým vinni nejsme a býti nechceme, jsouce k J. M. C. té celé naděje, že J. M. C. svou mocí v to se vložiti, a tomuto zanícenému zlému v cestu vkročiti ráčí.

My pak také povinni se býti poznáváme, abychom vedlé toho s Vašimi milostmi a Vámi učiněného a od J. M. C. milostivě stvrzeného sjednocení, takové v náboženství v této zemi neslýchané soužení a nátisky v známost uvedli, a naše s Vašimi milostmi a Vámi spojení sobě ku paměti přivedše je drželi.

Protož při Vašich milostech a Vás příznivě přátelsky a služebně vyhledáváme, že nám v této svědomí se dotýkající věci, kterak by jí bez všelikého nepokoje a rozbroje zpomoženo býti mohlo, raditi a nápomocni býti ráčíte a budete, — a vidělo-li by se Vašim milostem a Vám za potřebné, to jiným sjednoceným a přivilejeným zemím v známost uvesti: tak abychom my, přišlo-li by co nenádale v takové vysoce důležité potřebě, věděli se na konec nač ubezpečiti.

My se proti tomu zakazujeme ve všelikých nastalých příčinách tak se chovati, jakž podlé již dotčeného sjednocení to opravdově a živě učiniti povinni jsme — a to jsme (jakž se nadějeme) k Vašim milostem a Vám vždycky vykonávali.

A s tím V. M. a Vás Božské ochraně poručeny činíme, odpovědi očekávajíce.

Datum ve Vratislavi při společném našem shromáždění, 28. Listopadu, léta 1616.

N. N. k augsburské konfessí se přiznávající knížata a stavové hořejšího a dolejšího Slézska.

Odpověď stavův evangelických království českého, Jich milostem knížatům a stavům horního i dolního Slézska daná.

Vaše milosti osvícení a vysoce urození, knížata, urození páni páni, urození a stateční rytíři, slovutní, poctiví a moudří, milostiví a laskavě příznivi páni!

Služby naše poslušné vždycky hotové a povolné vzkazujíce, od všemohoucího pána Boha Vašim knížecím milostem, Vašim milostem pánům a Vám všeho časného i věčného dobrého přejeme.

Čeho jste Vaše knížecí, Vaše milosti páni, a Vy, skrze dvoje rozdílná psaní svá, jichž datum 4. Máje a 28. Listopadu, vše leta pominulého při Jich milostech všech třech pánich stavích tohoto království českého pod obojí vyhledávati ráčili a vyhledávali, tomu jsme dnešního dne, jsouce na povolání pánův defensorův a ve všech tří stavův tohoto království pod obojí v příčině náboženství nařízených, vedle sněmovního snešení a jim od výše psaných pánův stavův vydané instrukcí, zde v městech pražských v koleji veliké císaře Karla IV. shromáždění, obšírně porozuměli, že Vašim knížecím milostem, Vašim milostem pánům a Vám to velmi za těžké přichází, že Jeho arciknížecí milost, nejdůstojnější a nejjasnější kníže a pán, pan Karel, arcikníže rakouské, kníže burgundské, štyrské korytanské, krajinské a vittemberské, biskup brixenský a vratislavský, hrabě z Tyrolu a Göreu atd. proti slezskému majestátu, od někdy slavné a svaté paměti J. M. císaře Rudolfa na svobodné provozování náboženství, léta 1609, danému, a patrnému textu, svým poddaným, kteříž se k augsburské konfessí přiznávají, a v městě Nysi osedlí jsou, kostel a školy stavěti dokonce povoliti chtíti neráčil, — tolikéž že Jeho arciknížecí milost pan biskup, od času výše dotčeného prvního, k pánům stavům tohoto království českého pod obojí prošlého psaní, při J. M. C., králi a pánu nás všech nejmilostivějším, přísná a velice ostrá poručení vyjednati, a na dvě osoby městské, když při J. M. C. vrchním

ouřadu hejtmanském ochrany vyhledávali, na otevřené svobodné císařské silnici poručiti očekávati, je jíti, do vězení vsaditi a jednoho z nich tajně bez vyslyšení a právního procesu, skrze mistra popravního z cizí země povolaného, mečem stíti a skliditi dáti ráčil. Nic méně že jste Vaše knížecí milosti, Vaše milosti páni a Vy pro zachování dobrého srozumění, důvěrnosti, lásky, svornosti a pokoje v zemi s J. M. arciknížecí, dne 25. Listopadu, ve Vratislavi nejprv přátelsky jednati, a zase na to od J. M. arciknížecí za odpověď dostati račili a dostali a z toho ze všeho, jako i za příčinou od J. M. krále polského k Vašim knížecím milostem, Vašim milostem pánům a Vám vypraveného poselství, čeho jest se obávati. To vše že jste na J. M. C., krále a pána nás všech nejmilostivějšího, poníženě vznesti ráčili a vznesli, žádajíce, aby J. M. mocností a důstojností svou císařskou v to se vložiti, a tomuto zanícenému neštěstí a zlému v cestu vkročiti ráčil: pánům pak stavům království tohoto o tom tolikéž v známost uvozujíce, při nich toho vyhledávati ráčíte a vyhledáváte, aby vedlé toho s nimi učiněného také od J. M. C. milostivě potvrzeného sjednocení Vašim knížecím milostem, Vašim milostem pánům a Vám v této svědomí se dotýkající věci, a kterak by to bez všeliké bouřky a dalších roztržitostí spokojeno býti mohlo, raditi nápomocni byli, tak aby Vaše knížecí milosti, Vaše milosti a Vy ráčili věděti, nač se v jistotě ve všech mimo naději nastalých potřebách bezpečiti, jakž to vše oboje Vašich milostí psaní, i jedno každé obzvláštně, v sobě šíře obsahuje a zavírá.

Na to Vašich knížecích milostí, Vašich milostí pánův a Vás, po pilném a bedlivém všech případností této věci uvážení, netajíme, předně že s Vašimi knížecími milostmi, Vašimi milostmi pány a Vámi v dotčeném proti tak patrnému majestátu utiskování a překážce skutečné utrpení neseme, a jakož sobě to velice libujeme*), že jste Vaše knížecí milosti, Vaše milostí páni a Vy

*) Jakož jsou jich milostem knížatům a pánům stavům slezským stavové království českého tuto k mírnosti a šetrnosti radili, tak jsou to vše

(jakž v psaní svém dokládati ráčíte) v této tak veliké a daleko patřící věci všelijakých mírných prostředkův až posavad požívati ráčili a požívali, tak nemohli jsme tolikéž v radě naší jednomyslné nic jiného najíti, nežli na tom jsme se snesli a zavřeli, abychom při J. M. C., králi a pánu nás všech nejmilostivějším, sobě milostivého slyšení vyžádali, a to vše Jeho milosti císařské ve vší poddané poníženosti přednesli, a prosili, aby J. M. C. neráčil dopouštěti, aby se kdo z cizích potentátův těchto věcí ujímati měl, ale aby J. M. C. svou vlastní císařskou a královskou důstojností v to se ráčil vložiti, tak abyste, pro zachování v zemi pokoje a svornosti, Vaše knížecí milosti, Vaše milosti páni a Vy se všemi svými utištěnými u víře sjednocenými při patrném textu majestátu a svobodném provozování náboženství pokojně zůstaveni býti moci ráčili a mohli, — jakož pak od J. M. C. na to jisté a milostivé resolucí se nadějeme, kteréž jak nejdříve dostaneme, nepomineme i hned Vaším knížecím milostem, Vašim milostem pánům a Vám ji odeslati.

Mezi tím, V. K. M. V. M. páni a Vy, jako kdy prvé, všelijaké prozřetelné šetrnosti a mírnosti požívati moci ráčíte, a ode všech tří stavův království českého pod obojí toho se dokonale nadíti, a na to se bezpečiti, že od výše dotčeného učiněného a od J. M. C. potvrzeného spojení neustoupí, nýbrž v nastalé potřebě (k čemuž aby přijíti mělo, milosrdný pán Bůh milostivě uchovati ráčí), vedlé své nejvyšší možnosti, podlé něho se zachovají.

N. N., nejvyšší ouředníci a soudcové zemští, římského císaře J. M. rady soudu dvorského a komorního, i osoby z obou ze všech tří stavův království českého pod obojí, nyní v Praze v koleji císaře Karla Čtvrtého pospolu shromážděni.

od osob svých tolikéž vždycky, před tím i potom, skutečně zachovali a hojně dokázali. A byli by posavád na jiné nepomyslili, ani jiných prostředkův před sebe nevzali, kdyby je k tomu nepřátelé jejich svými na nejvýš přivedenými praktikami — proti nimž také mocnějšího prostředku a procesu příkřejšího užíti museli — nebyli donutili.

Naposledy jak jsou stavové pod obojí, proti oukladům týchž nepřátel svých, majestátu na svobodné provozování naboženství svého křesťanského od J. M. císaře Rudolfa Druhého, slavné paměti, těžce a pracně dosáhli, a jaké mnohé i obmyslné při tom překážky od nich sobě činěné měli, tomu všemu, z akt a sepsání všech těch věcí, které se při sněmu držaném na hradě pražském i na radnicích nového i starého měst pražských strany náboženství jednaly a konaly, v brzkém času k vytištění přijíti majících, jeden každý obšírněji a důkladněji vyrozuměti moci bude.

APOLOGIE

(první)

nebožlito

osvědčení všech tří stavův

království českého,

tělo a krev pána našeho Ježíše Krista pod obojí spůsobou přijímajících,

z kterých příčin jsou jistou defensí a hotovost nařiditi museli.

My páni, rytířstvo, Pražané všech tří měst pražských, Horníci i jiní vyslaní z měst, všickni tři stavové slavného království českého, kteříž tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista pod obojí způsobou přijímáme, společně se ke konfessí české přiznáváme, a nyní ve spolku na hradě pražském shromážděni jsme, přítomní i na místě nepřítomných:

Známo činíme vůbec přede všemi, že ačkoliv po mnoha předešlých nátiscích a souženích, kteříž jsou se pominulých let, původem zlých a nepokojných lidí, světských a duchovních jmen majících, a zvláště od té, tomuto království nejškodlivější sekty jezuitské, jejichž usilování nejvíc všech časů o to bylo, aby netoliko samého krále J. M., ale i toto celé království, obyvatelé jeho a stavy pod obojí chytře a podvodně římské stolici a tak cizí vrchnosti mocí podmanili, stavům a obyvatelům tohoto království rozličným způsobem, tak dobře v politických jako v duchovních věcech, dáli:

Již potom léta 1609 a 1610 dokonalý pokoj učiněn, a majestátem slavné a svaté paměti císaře Rudolfa, jako i porovnáním mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněnými a sněmem obecným potvrzeným to znamenitě uzavřeno bylo, aby jedna strana druhou nehaněla, nýbrž jako strana pod jednou, tak i strana pod obojí, podlé svého mezi sebou učiněného sjednocení, volně a svobodně pánu Bohu všudy a na všelikém místě bez překážky světské neb duchovní vrchnosti sloužila, jakž týž majestát, též porovnání a sněm obecný to vše v sobě šíře obsahuje a zavírá: což jest také vše J. M. C., nynější král

30*

a pán náš nejmilostivější, při ujetí vlády tohoto království znamenitě, podlé obyčeje a řádu země této, netoliko in genere ale také in specie, potvrditi ráčil; a však svrchu dotčené království, země a obecného pokoje nepřátelé nepřestali jsou o to všelijak usilovati, jak by ten vzácný a utvrzený pokoj zrušiti, a přece úmysl svůj zlý, tomuto království a potomkům našim velice škodlivý a nebezpečný vyvésti mohli, kdyžto vytrhše se ze všech jiných stavův, hned tehdáž toho majestátu a porovnání, jako ani té amnestie (kterouž my stavové od slavné paměti císaře Rudolfa před všelijakým nad námi se vymstíváním opatřeni jsme) podepsati nechtěli, nýbrž to vše potomně rozličnými spůsoby zase zrušiti se snažovali, i nad nejedněmi osobami ze stavův zlostnou svou vůli skutečně provozovali, a byvše prvé netoliko tajní, ale v mnohých příčinách i zjevní této své vlasti nepřátelé, kteříž na onen čas i nynějšího krále a pána našeho o čekanství na toto království všelijak připraviti a na jiného to převesti chtěli, to když dovesti nemohli, a pán Bůh to dáti ráčil, že to vše k svému cíli došlo a potomně od J. M. C., nynějšího krále a pána našeho nejmilostivějšího, potvrzeno bylo, tedy obrátili se k tomu, že jsou skrze jezuity a jiné své nástroje vydali se v rozličná hanění a odsuzování vší strany pod obojí, mluvíce i píšíce to zjevně, že jsme kacíři, kterýmž že (podlé učení jejich) žádný není povinen, by pak jakkoliv slíbil i se zapsal, víry držeti, tolikéž jiná vymyšlená a potupná jména nám a učení Božímu na velikou potupu náboženství našeho pod obojí dávajíce, i jiné mnohé hanlivé spisy, kterýmiž všecku stranu pod obojí a toho každého, kdož by se náboženství římského pod jednou nepřidržel, hrdla i poctivosti odsuzovali, ponoukajíce vrchnosti tohoto světa tím spůsobem, aby náboženství pod obojí mečem i ohněm vyhlazeno bylo; a aby lidi snáze podvésti, a nějakou roztržku mezi stavy pod obojí učiniti mohli, vydali se ti zemští a obecného pokoje nepřátelé i v to, že jsou chtěli nás stavy pod obojí, jako i defensory nad náboženstvím, týmž majestátem a jistým povolením

a potvrzením J. M. C. od nás z vysoce důležitých potřeb nařízené, roztrhnouti, a tudy i konsistoř naši pod obojí zkaziti. Nebo v shromážděních zjevných sami i skrze holomky a nástroje své tajně nás, stavy pod obojí sjednocené, jedny druhým ošklivili, jedny proti druhým k nelásce a nesvornosti ponoukali, též snešení a sjednocení, mezi nami samými stavy pod obojí učiněné a tolikéž týmž majestátem a sněmem, jako i všeobecným potvrzením všech privilegii a svobod tohoto království od J. M. císařské, nynějšího krále a pána našeho nejmilostivějšího, zejména potvrzené, rozličně vše k dovedení svého zlého předsevzetí vykládali; defensory pak jednak velikými sliby, jednak těžkými pohrůžkami, hrožením jim nemilostí královskou, aby odpuštění brali, namlouvali, tudy i některé, u víře mdlé osoby ze stavův zviklali, jimi pak skrze zaslibování i dávání jim ouřadův dokonce k tomu (vidouce, že by jinak u nich žádné lásky a podpory neměli), aby pro věci časné nad svědomím a poznanou pravdou se zapomněli, od víry odpadli a proti nám se obratili, přivedli, potom dále v tom postupujíce, a dostavše někteří z nich velikých ouřadův, tu jsou netoliko při královských a zemských expedicích, tolikéž na panstvích J. M. císařské, větším dílem hejtmany a jich pomocníky, staré a platné služebníky s posměchy odbyvše, přední ouřady a služby lidmi náboženství svého pod jednou osadili, a skrze ně rozličnými spůsoby lidi pro náboženství trápili, je pod zástěrou politických příčin vypovídali, kněží pod obojí, majestátem a porovnáním na kolaturách a farách zastižené, vyzdvihli, odbyli, a kněží pod jednou dosazovali, v městech pak pražských tolikéž to tak nařídili, aby osoby pod jednou přední místa v ouřadech na sobě měli, kteříž nad jinými osobami konšelskými vůli svou tak provozovali, že jsou pro jejich pohrůžky a nenáležité chytrosti téměř všecko to, což oni jen míti chtěli, učiniti museli. Jelikož pak i nám, purkmistru a konšelům starého, nového a menšího měst pražských, kteříž se k též konfessí české přiznaváme a pod obojí jsme, to se od nich stalo, že nejsouce my toho, jakž jsou se předkové naši i

jiná všecka města pod obojí s přitištěním péčetí svých městských na onen čas při obecném sněmě, když o týž majestát a svobodu v náboženství jednáno bylo, pánům stavům vyšším pod obojí, a zase tíž páni stavové nám a jim vysoce a znamenitě, vše pod ztracením svých poctivostí, zapsali — že všichni za jednoho a jeden za všecky státi a sebe v tom obhajovati mají a chtí — item, že jsme podlé téhož majestátu a sněmovního nařízení povinni byli, když by koliv páni defensorové, nad konsistoří a akademií pražskou nařízení, k uvažování věcí, téhož majestátu a náboženství našeho se dotýkajících, nejvyšší pány ouředníky, soudce zemské a rady J. M. soudu dvorského a komorního, a k tomu z každého kraje po šesti osobách do Prahy povolali, také z prostředku našeho z každého města dvě osoby vyslati, tak dalece povědomi, a to proto, že od těch časův ouřadové po městech mnohokráte k obnovení a proměnění osob přišli, k tomu že v tom ve všem jest se nám od týchž osob pod jednou, mezi nás dosazených a nám představených, jako i jiných v tom překážka činila, kdežto rychtářům J. M. C., po městech pražských vše pod jednou nařizeným, mimo všecken předešlý spůsob, před odjezdem J. M. z tohoto království instrukcí dávány byly, aby se oni rychtářové konšelův našich pod obojí, fundací a všelijakých zádušních nadání i důchodův dotýkali, a bez nich aby žádná osada o své vlastní věci, jako prvé, se scházeti a je opatrovati nemohla, což také vše proti svobodám majestátu a porovnání čelí, kteréžto mezi jinými v sobě obsahuje: Co se věcí takových samé strany pod obojí, kostelův a náboženství jich dotýče, že J. M. C. tím ani zaneprázdňován býti míti neráčí, nýbrž stavové pod obojí sami (nezaneprázdňujíce tím J. M. císařskou) že to říditi a spokojiti mají, až jsme i na to od nich namluveni byli, že jsme (bývše teď posléze po dvakráte od pánův defensorův pořádně skrze psaní mezi ně povoláni) žádného z prostředku našeho, tak jakž se to prvé, od nás dálo, nevyslali, nýbrž vedlé týchž osob pod jednou, kteříž věci naší, strany pod obojí se dotýka-

jící v místě radním uvažovali (což býti nemělo) pomáhali, J. M. C., králi a pánu nášemu nejmilostivějšímu, psaní učinili, takové nevysílání sobě schválili, i toho doložili, že my spolu s obcí svou kromě J. M. C. a královské žádného jiného za defensora nepoznáváme a nepotřebujeme, z čehož co by nám bylo v tyto časy, když se to vyjevilo, co jest pod tím proti vší straně pod obojí činěno býti chtělo, pošlo, to každý rozumný souditi může.

I poznavše my takové své zavedení a nebezpečenství, a majíce sobě to také ukázáno, že sice, co se nejvyššího defensorství a ochrany nad námi stavy tohoto království, dotýče, v předmluvě, při té konfessí české vytištěné, prvé toho také zjevně doloženo bylo, že všickni tři stavové pod obojí nad vyznáním víry své, administrátory a konsistoří svou žádného jiného po Pánu Bohu defensora a ochránce míti nechtí, než toliko J. M. C., jakožto krále a pána svého nejmilostivějšího, a ty již to by s povolením a jistým vědomím J. M. C. ode všech tří stavův pod obojí k dohlídání a náležitému opatrování též konsistoře zvoleni a nařízeni byli.

Z těch i jiných slušných příčin jsme nyní při pánich stavích vyšších, na hradě pražském shromážděných, jako i před obcemi našimi ze všech tří měst pražských, kteří jsou od defensorství, pro obhajování náboženství nařízeného, nikdy neodstoupili a odstoupiti nechtěli, v příčině téhož J. M. C. prošlého psaní naši šetrnou omluvu učinili a to obdrželi, že jsou nás zase k sobě přijali a připojili, s nimiž my také se všemi, nyní i na potom, pro obhajování téhož majestátu a toho všeho, co k tomu více náleží, věrně a právě do nejvyššího našeho přemožení stáli, a to vše, což předešle i se strany defensorství s jistým povolením J. M. C. nařízeno jest, vykonávati. Ale aby se od nás všech tří stavův pod obojí zase k těm královským, zemským a obecného pokoje nepřátelům navráceno a to ukázáno bylo, co jsou více mezi jinými věcmi před sebe vzali: jmenovitě že jsou bez osazení pořádného, a k takovým

věcem sněmem obzvláště nařízeného soudu učinili se sami po straně soudci téhož majestátu, porovnání a sněmovního snešení, a vědouce, že J. M. C., král a pán náš nejmilostivější, jinými všelikými, všeho křesťanstva se dotýkajícími věcmi mnoho činiti míti ráčí: pročež také J. M. není možné, vždycky všecko to, nač se svobody a privilegia zemská vztahují, v paměť snášeti, aby toliko J. M. C. s námi, stavy pod obojí, v nesrozumění uvésti a J. M. k nějakému, týmž majestátem zapověděnému poručení přivésti mohli: dali jsou J. M. císařské zdání své psané takové, že se z téhož majestátu a porovnání toho nenachází, aby lidé poddaní klášterští k stavení kostelův jaké právo míti měli, an to k jich samých zdání nenáleželo, nýbrž, jak dotčeno, sněmům jistý proces, kterak, kdyby oč toho jaký odpor byl, pořádný soud osobami v rovném počtu z obojího náboženství osazen býti má, vyměřen jest. Však oni nic méně pominuvše toho procesu, způsobili to, že na jejich takové zdání vyšlo jest k městu Broumovu od J. M. C. poručení takové, aby kostela již začatého nestavěli, o což když jsou se oni Broumovští k defensorům od nás nařízeným utekli, a za to, aby při majestátu a tom porovnání, k němuž i při sněmě přistoupili, chráněni byli, a defensorové nechtíce v té věci nic sami nařizovati, k uvážení toho, vedlé moci jim sněmem a instrukcí dané, nejvyšší úředníky, soudce zemského a komorního, pod obojí, a k tomu z každého kraje šest osob do Prahy povolali, a tu se po bedlivém těch všech věcí uvážení našlo, že oni Broumovští, jako i jiní všickni lidé poddaní, duchovenstvím náležící, nejen podlé těchto artikulův při této Apologii naší obzvláště vytištěných, ale i z jiných příčin, které se tuto pro krátkost pomíjejí, tolikéž toho všeho dobrodiní, straně pod obojí od J. M. C. uděleného, oučastníci učiněni jsou, a týž majestát mezi jinými věcmi to také zjevně v sobě obsahuje, že proti témuž majestátu a opatření žádná poručen a nic takového, což by nám v čem nejmenší překážku a neb změnění toho učiniti mohlo, od J. M. císařské, dědicův J. M. a budoucích králův

českých, ani od žádného jiného vycházeti, ani přijímáno býti nemá: a byť pak i vyšlo aneb od koho koli přijato bylo, tedy že to nemá moci žádné míti, ani v té věci co, buď právně a nebo bez práva, více souzeno a vyřknuto býti: z těch příčin byla z uvážení tehdáž nás přítomných stavův toho spolu s defensory jim Broumovským, jako i městu hornímu Klostergrabu, jinak Hrobu, k arcibiskupství pražskému náležícímu, odpověď dána, že ten jeden i druhý kostel dostavěti, a jich k službám Božím užívati moci budou, — s tím však při tom doložením, aby se při tom při všem všelijak pokojně, uctivě a náležitě zachovali, žádných nejmenších příčin k nesvornosti a nelásce nižádnému z strany pod jednou (méněji pak panu opatu a a panu arcibiskupovi, vrchnosti a pánům svým, k pohnutí a k hněvu) pomlouváním, haněním, utrháním, neb jakým koli jiným spůsobem, znajíce, že to pod těžkými pokutami zapověděno jest, nedávali, nýbrž jim a ouředníkům od nich sobě vystaveným všelijaké náležité poslušenství ve všech světských neb politických věcech, jako věrní poddaní, vykonávali. Kteroužto odpověď jim danou potomně jsme také my všickni tři stavové pod obojí při obecném sněmě, léta 1615 na hradě pražském držaném, skrze psaní naše, defensorům z plného sněmu učiněné, potvrdili a schválili, při témž obecném sněmě J. M. C., králi a pánu svému, mnohé a znamenité stížnosti na útisky, kteréž se netoliko v již dotčených místech, ale i na panství J. M. C. a jinde lidem proti patrnému textu, v témž majestátu a porovnání doloženému činí, podali a za opatření a napravení toho žádali, v té naději, že těm věcem zpomoženo bude, dříve nežli sněm k zavření svému přijde.

A však výš dotčení královští, zemští a obecného pokoje nepřátelé, užívajíce svých divných chytrostí, a bezpečíce se na to, že při J. M. C. všecko mohou, to všelikterak zastupovali, že nám stavům před zavřením sněmu na to žádná odpověď dána nebyla, nýbrž osobivše sobě kolikos málo osob, sami divným spůsobem při sněmích obecných, též soudech a jiných

expedicích všecku moc a správu, přivedli jsou k tomu, že my stavové, věrní J. M. C. poddaní, mimo všecku naši a nebohých lidí poddaných našich velikou obtížnost, do pěti let pořád zběhlých, veliké, znamenité a teměř nemožné kontribucí na zaplacení dluhův J. M. C. i jiné věci na sebe a nebohé lidi poddané své jsme svolili, vše pro tu naději, kteráž nám k napravení napotom těch útiskův učiněna byla.

Ale po zavření téhož sněmu původem týchž nepřátel zemských žádné jsme odpovědi, ovšem napravení těch věcí, v ničemž od J. M. C. dosáhnouti nemohli a nedosáhli, nýbrž náproti tomu těch útiskův vždycky přibývalo, až naposledy J. M. C., maje před sebou odjezd z tohoto království a jsa již na cestě, na zámku svém brandejsském ráčil jest (nepochybně z jejich návodu) jednoho z prostředku defensorův, totiž pana Hendricha Matesa hrabě z Turnu, tehdáž purkkrabí karlštejnského, k sobě povolati, a jemu v přítomnosti dvou osob oznámiti, že neráčí stížnost a žádost stavův pod obojí za slušnou uznávati, a také že jest všecky kolátury na panstvích svých arcibiskupu pražskému v moc uvésti ráčil: protož že neráčí chtíti tím více býti zaneprázdňován. Kterýžto pan hrabě z Turnu, když jest se od Jeho M. C. poníženě omluvena učinil, že on té resolucí oustní sám k sobě přijíti nemůže, poněvadž se tu všech stavů pod obojí dotýče, žádaje, aby J. M. C. ráčil poručiti tehdáž tu přítomnému nejvyššímu kancléři to v spis uvésti a jemu dodati, tedy že nepomine to tu, kdež náleží, k dalšímu toho uvážení přednésti. K čemuž, ačkoliv jest J. M. C. povoliti, a témuž nejvyššímu kancléři o tom poručiti ráčil, ale však ani toho po mnohém o to solicitování se dostati nemohlo: nýbrž pan arcibiskup ten kostel v městě Klostrgrabu, s velikým nákladem vystavený, na jehožto vystavení jsou mnozí z Jich M. kurfirstův a knížat sv. říše i jiní vzáctní lidé pomoc učiniti ráčili, na potupu všeho náboženství našeho pod obojí zbořiti, rozmetati a s zemí srovnati dal; a Broumovským se též poručení stalo, aby kostela svého opatu postoupili, jeho prázdni byli, a klíče od

něho na kancelář českou složili. Čehož když jsou se učiniti zpěčovali a při kostele svém zůstaveni býti žádali, tu jest několik předních osob z nich na hrad pražský odesláno, a ti jsou do vězení dáni, v němž až posavád, s velikým naříkáním manželek, dítek a přátel svých, zůstávali. O čež když opět mezi jinými mnohými útisky, kteréž se i jinde, čím dále tím více, dály, na defensory vznášeno a velice i po krajích na ně naříkáno bylo, že by povinnosti své dosti neučinili, tu jsou vedlé moci sněmem jim dané, z důležitých příčin, opěty nás, nejvyšší ouředníky, soudce zemské a rady J. M. C. a k tomu z každého kraje šest osob, vše pod obojí, k uvážení těch i jiných věcí, náboženství našeho pod obojí se dotýkajících, do Prahy povolali. Kdežto, měvše my s nimi to v svém uvážení, a chtíce vždy všelijakou mírnost a šetrnost zachovati, nic jiného při témž shledání jsme neučinili, než sepsavše toliko poníženou supplikací, nejprvé pánům místodržícím, a druhou J. M. císařské, kterouž jsme J. M. C. do města Vídně odeslali, žádajíce ve vší poníženosti, aby J. M. C. takové útisky zastaviti, i také ty lidi z města Broumova z vězení milostivě propustiti poručiti ráčil, v čemž jsme i J. M. pány stavy markrabství moravského, též Jich milosti knížata a stavy hořejšího a dolejšího Slézska, a stavy markrabství horních i dolních Lužic, jakožto zemí k tomuto království přivtělených, za poníženou přímluvu k J. M. C. ve vší šetrnosti skrze psaní prosili, a při tom i hned tehdáž s defensory o jiné shledání v koleji císaře Karla IV. ku pondělku po neděli Rogationum, nyní pominulému, podlé moci nám sněmem propůjčené se snesli, tak že, přišlali by v témž čase od J. M. C. na naši poníženou žádost jaká odpověď, abychom jí vyrozuměti a ty věci v své další uvážení vzíti mohli. Ku kterémužto uloženému dni když jsme se najíti dali, toho jsme se dověděli, že v tom ve všem čase až posavad od J. M. C. nám žádná odpověď dána, ani čehož toho k nápravě přivedeno není, než ještě nad to nade všecko že jest J. M. C., z nastrojení týchž našich nepřátel, místodržícím svým psaní těžké, na

znamenité nebezpečenství netoliko defensorův ale i nás stavův učiniti, a týmž defensorům v známost uvésti poručiti ráčil, v němž se toho dokládá:

1. že J. M. C. ráčí nacházeti, že sjezd proti vlastní osobě Jeho císařské a královské milosti rozepsán byl.

2. Co se těch obou kostelův v městýsi Hrobě a trestání neposlušných poddaných klášterských z města Broumova dotýče, to obé že jest se na spravedlivé poručení J. M. C. stalo.

3. Že by od nás dáleji, než majestát a to mezi stranama pod jednou a pod obojí učiněné porovnáni propůjčuje, saženo bylo.

4. Že bychom se cizích poddaných věci neslušné proti J. M. C. ujímati, a zjevné neposlušenství a pozdvižení jich proti J. M. C. zastávati, a jim v tom posilu dávati chtěli: čehož že by se J. M. C. do některých osob, kteříž toho původové jsou, nikoli nadíti neráčil, — s tím dalším doložením: poněvadž bychom dobrotivosti J. M. C. zle užívati a vždy dáleji, nežli nám náleží, sahati chtěli, protož že J. M. C. nepomine na to dáleji se vyptati, a k nim se spravedlivě, podlé zasloužení jednoho každého, zachovati, zapovídaje J. M. C. při tom, aby defensorové mezi tím do navrácení se J. M. C. zase do království českého, aneb do dalšího nařízení J. M., žádných takových sjezdův nerozpisovali, jiné pak obyvatele aby páni místodržící tolikéž v tom, aby se na taková obeslání nesjížděli, napomenuli: jak též psaní v sobě vše šíře obsahuje a zavírá. Čehož jsme my stavové se ovšem nenadáli, abychom původem a příčinou týchž nepřátel našich od J. M. C. místo naplnění našich ponížených žádostí beze všeho vyslyšení odsuzováni, a již na samé exekucí, kteráž by se nad námi vykonati měla, zanecháni býti měli, hledíce na to, kdy by to tak bylo, jakožto J. M. C. v témž psaní svém, na zlou a nepravou sobě učiněnou zprávu, již tvrditi ráčí, že bychom proti vlastní osobě J. M. C. a královské sjezd byli rozepsali, jakož i cizích poddaných věci neslušně proti J. M. C. se ujímali a zjevné neposlušenství a pozdvižení jich proti J. M. C. zastávali, a jim v tom

posilu dávali, že takové věci jsou právy a řízením zemským tohoto království pod ztracením cti a hrdla těžce zapověděny. A ačkoliv se toho od nás nic nestalo, a jsme od nich opěty nevinně tím k J. M. C. donešeni byli, však bezpečíce se oni na to, že již takové psaní královské mají, které na potupu a lehkost naši v nejedněch místech vyhlásiti dali, již sami také na hotově a k tomu velmi chtiví byli, jakž by jen pro formu nimi soud nám neb kterému z nás osazen byl, takové na nás před časem vynesené ortele ze zlosti proti nám hořící potvrdili.

A poněvadž to jisté jest, že to z uvážení jejich šlo, a koncept téhož těžkého psaní v Praze psán a toliko J. M. císařské k podpisu odeslán byl, snadně se může rozuměti, kdybychom od nich v tom souzeni býti měli, že by na své vlastní zahanbení nám jiného ortele neudělali, než tudy, nemohouce a nesmíce ještě zjevnou mocí na nás sáhnouti, aby pod spůsobem a tvárností soudu a spravedlnosti nás poctivé lidi a věrné J. M. C. poddané podlé vůle své o hrdla a poctivosti naše, k velikému zármutku milých manželek, dítek a přátel našich, připravili, a tak zase z toho slavného majestátu a svobody v náboženství dokonce nic učinili, a nám to, což již jednou majestátem, porovnáním a sněmem obecným schváleno a za právo v tomto království ustanoveno a nařízeno jest, zrušili a zamezili, aby defensorové; by se pak na ně, jako i na nás všecky, největší těžkosti a nebezpečenství valilo, nesměli nás ani povolati a nám to v známost uvésti, nad čež nic těžšího a nebezpečnějšího nám býti by nemohlo.

Kteréhožto i jiného jejich oukladně na nás složeného nebezpečenství zniknouti a z jejich osídel vyjíti chtíce, a nemohše pro jejich oukladné překážky od J. M. C. ani žádné odpovědi na naše ponížené žádosti dosahnouti. —

Poněvadž jsou sobě skrz divné praktiky a lidi sobě podobné J. M. C. tak opanovali, aby se jim všecko, co by sobě jen na koho smyslili, věřilo, my pak abychom ani slyšáni

nebyli, nýbrž i jméno stavův pod obojí a defensorův aby se jmenovati J. M. C. nejtěžší věci slyšeti zdálo, čímž jsou se sami nešlechetně s posměšky pochloubali: nad to výše i jest až příliš vůbec vědomo, když jsou koho z poctivých lidí k těžkosti jaké přivésti chtěli, a o něj se spikli, že jsou všecko proti právu a dobrému řádu dovozovali, lidi divnými a nebezpečnými spůsoby o statky a jmění jejich připraviti a k těžkostem velikým přivésti usilovali, jiným pak, zvláště když se kohož strany pod obojí dotýkalo, při nejmenším jejich spravedlnosti zadržovali, z černého bílé a z bílého černé, jak koli chtěli, dělali, věrné a poslušné poddané J. M. C. nevěrnými, a zase nevěrné věrnými nazývali, lotrům a lehkým lidem k slávě a dobrým k potupě a lehkosti pomáhali, sami pak lidi poddané své i zemské, jako i na panstvích J. M. C. a duchovních, kteří pod obojí byli, rozličně pro náboženství trápili a k náboženství pod jednou, proti vůli jich a proti patrnému textu, rozličnými a neslýchanými ukrutnostmi nutili: ano i skrze hofrichtýře měst královských a jeho pohrůžky též některá města k tomu přivedli, že se museli zapsati, že při stavích pod obojí státi a se mezi ně najíti dáti nechtí, i ještě mnoho jiného zlého činiti se strojili: neb jsou ani tomu, aby to svrchu dotčené psaní a odsouzení nás z jejich rady vyjíti nemělo, jsouce na to od nás dotázáni, odepříti nesměli a nemohli.

I z těch příčin jsme se ke dvoum z nich, ze jména Vilémovi Slavatovi z Chlumu a z Košmberka, a Jaroslavovi Bořitovi z Martinic, jinak Smečanskému, jakožto rušitelům práva a obecného dobrého pokoje, zachovali. A poněvadž sobě toho místa, v němž postaveni byli, vážiti nechtěli, nýbrž jeho zle, na všeliké zlehčení slavného důstojenství J. M. C., krále a pána našeho, a na zrušení pokoje tohoto království užívali, je dva spolu, s jedním sekretářem, pochlebníkem a náhončím jejich, kterýž spolu s jinými mnohých roztržitostí po městech pražských činil, vyhlásivše je prvé za ty, čímž v skutku a v pravdě byli, podlé starobylého obyčeje, z okna vyhodili: k němuž dále,

poněvadž při životu zůstali, jako i k jmění a statku jejich i k tomu každému, kdo by je v čem zastávati, je vymlouvati aneb proto na koho s nás sáhnouti chtěl, ano i k jiným rušitelům téhož majestátu a porovnání, kteříž se koliv najdou, budeme se věděti — zvláště co se Pavla Michny (člověka zlého a nešlechetného, zrádce a rušitele řádu, práva a obecného dobrého, kterýž, pošed z nízkého rodu, a dostav se do kanceláře české za sekretáře, v brzkém čase tak vysoce se vyzdvihl, že jest sobě spolu s těmi výš dotčenými nepřáteli všecku správu a vládu tohoto království nad stavy osobil, a vzav sobě nejvyšší ouředníky a soudce zemské v obyčej, všetečně se do věcí jemu nenáležících vtíral, a skrze své nenáležité chytrosti a obmysly mnoho zlého a tomuto království škodlivého tropil, a vší možností svou k tomu, aby stavové pod obojí ze všech svých svobod vyvedeni byli, se vynasnažoval, nyní pak se skryl a utekl) dotýče, — dobře jak zachovati: nařídivše k tomu ke všemu při tomto našem společném na hradě pražském shromáždění, pro dobré J. M. císařské, tohoto království, vlasti naší milé, k obhajování sebe, manželek a dítek před všelijakým nebezpečenstvím, po všem království defensí a hotovost. Což ne proto od nás před sebe vzato jest, abychom J. M. C., králi a pánu našemu nejmilostivějšímu, tu jakou protimyslnost učiniti, a nebo také jiným pokojným lidem a našim milým přátelům náboženství pod jednou (pokudž toliko sami pokoj zachovávati chtít budou) co ubližovati měli neb chtěli, — poněvadž jest to vůbec vědomé, že jest se při tom žádnému jinému, duchovnímu ani světskému člověku nic neublížilo, ani žádného pozdvižení se nestalo: nýbrž po všech městech pražských, jako i jinde po všem království, dobrý pokoj jest, ale z příčin svrchu dotčených a již nikterak nevyhnutelných, že jest nám jinak a méně učiniti nenáleželo a možné nebylo. Pročež nenadějeme se, aby J. M. C., král a pán náš nejmilostivější, ráčil nám míti to jinak vykládati, a jinším nějakým o nás zprávám víru dávati, aniž nesmýšlíme, aby naši domácí milí přátelé

pod jednou s námi, pro takové spravedlivé týchž rušitelův majestátu, porovnání, svobod a obecného pokoje tohoto království ztrestání, co protivného začínati měli, ovšem aby kdo jiný buď svým vlastním neb cizým jménem, zjevně nebo tajně, proti nám se za nepřítele postaviti měl: nýbrž jsme té nepochybné naděje, že považujíce jeden každý svrchu dotčených příčin a spravedlivého zasloužení týchž osob, a že naše mínění nebylo a posavad není, abychom co nejméně proti J. M. C., králi a pánu našemu nejmilostivějšímu, a neb proti víře římské pod jednou a porovnání mezi námi učiněnému před sebe vzíti chtěli, nás u sebe netoliko vymluveny míti, ale také vedlé nás to všecko, což k zdržení a zachování privilegií a svobod zemských, též lásky a svornosti náleží, proti jednomu každému protivnému obhajovati nápomocen býti ráčí a bude, za čež také J. M. C., krále a pána našeho nejmilostivějšího, poníženě a poddaně prositi budeme, jsouce na tom, ještě i další naši Apologii a omluvu, dle uznané potřeby, přede vším světem učiniti.

Stalo se na hradě pražském, při obecném shromáždění našem, po slavné památce vstoupení v nebe Pána Krista, léta 1618.

Obsah apologie druhé.

Stránka

Stránka

Stránka

Stránka

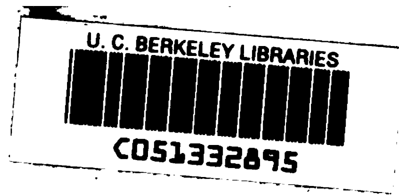
Stránka

Stránka

Stránka

Stránka

U. C. BERKELEY LIBRARIES
C051332895

